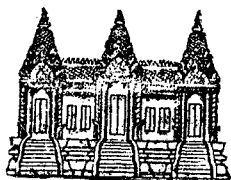

ព្រះ
វិទ្យាបិដកបាឡី
និង
សេចក្តីថ្លែងបដិសេធន៍
សុត្តន្តបិដក
សំយោគនិកាយ បហវាសន្ត
ទសបកាត

៣៤

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព. ស. ២៥៩៦

សុត្តន្តបិដកេ

សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវគ្គោ

ទសមោ ភាគោ

សតិប្បដ្ឋានសំយុត្តំ

អម្ពបាលីវគ្គោ

[១] ឯវគ្គេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា វេសា-

លិយំ វិហរតិ អម្ពបាលីវគ្គេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខុ

អាមន្តេសំ ភិក្ខុវេតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ

បច្ចុស្ស័ស្សំ ។ ភគវា វតទិវេច ។

សុត្តន្តបិដក

សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយ មហាវិវិគ្គ

ទេសមភាគ

សតិប្បដ្ឋានសម្មាសម្ពុទ្ធិ

អម្ពបាលិវិគ្គ

[១] ឱបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពបាលិវន(១) ដេតក្រុងវេសាលី ។ ក្នុងទីនោះ
 ឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដ៏កាព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះ ។

១ អម្ពបាលិវនេះ គឺព្រៃស្វាយដែលនាងអម្ពបាលីបានជំទុកធ្វើសួនឡូនរបស់នាង ។
 ធម្មក នាងបានស្តាប់ធម្មទេសនារបស់ព្រះសាស្តា មានចិត្តជ្រិះថា ទើបឲ្យកសាងព្រះវិហារក្នុង
 ឡូននោះ ហើយរើថ្វាយចំពោះព្រះអង្គ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស មហាវារីដ្ឋោ

(២) ឯកាយន្ទាយំ^(១) ភិក្ខុវេ មត្តោ សត្តានំ
វិសុទ្ធិយា សោតបរិទេវនំ សមត្ថក្កមាយ ទុក្ខនោ-
មនស្សានំ អត្តផ្ដមាយ ញាយស្ស អធិកមាយ និព្វា-
នស្ស សច្ចិករិយាយ យទំទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។
កតមេ ចត្តារោ ។

(៣) ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី
វិហរតិ អាតាបី សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ^(២) លោកេ
អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ
អាតាបី សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អ-
ភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី
សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
នស្សំ ។ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្ម-
ជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

១ ឯកាយនោ អយន្តិបិ ទិស្សតិ ។ ២ វិនេយ ឥតិ អម្ពានំ មតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារីគ្គ

[២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្លូវគឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ ជាផ្លូវមូលវៃតម្លៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង់នូវ
 សេចក្តីសោកនឹងសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីរំលត់បង់នូវទុក្ខនឹងទោមនស្ស
 ដើម្បីបានសម្រេចនូវការត្រាស់ដឹង (អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ)
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។

[៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណា
 ឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជា
 អ្នកដឹងខ្លួន ជាអ្នកមានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុង
 លោកចេញ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន ជាអ្នកមាន
 ស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ជាអ្នក
 ពិចារណាឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស
 ជាអ្នកដឹងខ្លួន ជាអ្នកមានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្ស
 ក្នុងលោកចេញ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជា
 ប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន ជាអ្នកមាន
 ស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។

អម្ពាលំរើក្តោ

(៤) ឯកាយធ្វាយ ភិក្ខុវេ មត្តោ សត្តានំ វិសុទ្ធិ-

យា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខនោមនស្សានំ

អត្ថន្តមាយ ញាយស្ស អធិកមាយ និព្វានស្ស សច្ចៈ-

តិរិយាយ យននំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានាតិ ។ ឥន្ទមរោច

ភគវា ។ អត្ថមនា តេ ភិក្ខុ ភកវតោ ភាសិតំ អ-

ភិនន្តនំ ។

(៥) ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហារតិ

អម្ពាលំរើន ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ

ភិក្ខុវេតិ ។ ភន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភកវតោ បច្ចស្សៈ-

ស្មំ ។ ភគវា ឯតន្តរោច សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហា-

វេយ្យ សម្បជានោ អយំ វេ អម្ពាតំ អនុសាសនីតិ ។

អម្ពបាលីវង្ស

[៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្លូវគឺសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ នេះ ជាផ្លូវ
មូលតែមួយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសត្វទាំងឡាយ ដើម្បី
កន្លងបង្វែរសេចក្តីសោកនឹងខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីរំលត់បង្វែរទុក្ខនឹងហេ-
មនស្ស ដើម្បីបានសម្រេចនូវការត្រាស់ដឹង (អរិយមគ្គប្រកបដោយ
អង្គ៨) ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់នូវពុទ្ធភាសិតនេះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ត្រេកអររីករាយ ចំពោះ
ភាសិតរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។

[៥] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពបាលីវង្ស
ជិតក្រុងវេសាលី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ទទួល
ស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវជាអ្នក
មានស្មារតី ជាអ្នកដឹងខ្លួន នេះជាអនុសាសន៍ គឺពាក្យប្រៀនប្រដៅ
របស់តថាគត ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារុក្ខោ

[៦] កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតោ ហោតិ ។

ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាធូបស្សី វិហារនិ
អាតាបិ សម្បជានោ សតីមា វិនេយ្យ លោកេ អ-
ភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេននាស្ស ។ បេ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេស្ស
ធម្មាធូបស្សី វិហារនិ អាតាបិ សម្បជានោ សតីមា
វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វរំ ខោ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ សតោ ហោតិ ។

[៧] កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សម្បជានោ ហោតិ ។

ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ សម្បជាន-
ការី ហោតិ អាលោកិតេ វិលោកិតេ សម្បជាន-
ការី ហោតិ សម្មិត្តេ បសាវិតេ សម្បជានការី
ហោតិ សង្ឃាដិបត្តិចីវរាណោ សម្បជានការី ហោតិ
អសីតេ បីតេ ខាយិតេ សាយិតេ សម្បជានការី ហោតិ

សុត្តន្តបិដក សំយោគនិកាយ បរាវារវគ្គ

[៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី តើដូចម្តេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវ
 កាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 ជាអ្នកមានស្មារតី កំចាត់បង្វែរនូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។
 ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ។ បេ ។ ក្នុងចិត្ត ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវធម៌
 ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន ជាអ្នកមានស្មារតី កំចាត់បង្វែរនូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក-
 ចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី យ៉ាងនេះឯង ។

[៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកដឹងខ្លួន តើដូចម្តេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន
 ក្នុងការដើរទៅខាងមុខ នឹងថយក្រោយ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកាល
 ក្រឡេកមើលទៅខាងមុខ នឹងក្រឡេកមើលទៅទិសផ្សេងៗ ធ្វើនូវ
 សេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកាលបត់ដៃជើង នឹងលាដៃជើង ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន
 ក្នុងកាលទ្រទ្រង់នូវសំពត់សង្ស្សាដំ បាត្រនឹងចីវរ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន
 ក្នុងកាលបរិភោគភោជន ផឹកទឹក ទំពាស៊ី (ខាទន័យវត្ថុ) ដេញបរស

អដ្ឋបាលវិញ្ញាណ

ឧទ្ធារឫស្សីក្រវិញ្ញាណ សម្បជានកាវី ហោតិ កតេ បិតេ
 ជិសំន្នេ សុត្តេ ជានិកេ កាសិកេ តុល្លិកាវេ សម្ប-
 ជានកាវី ហោតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សម្បជានោ
 ហោតិ ។ សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហារយ្យ សម្បជា-
 នោ អយំ វោ អម្ពាតំ អនុសាសនីតិ ។

[៨] ឯកំ សមយំ កកវា សាវត្ថយំ វិហារតិ ជេ-
 តវិនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ អញ្ញា-
 តវោ ភិក្ខុ យេន កកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
 កកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ជិសំនិ ។ ឯកមន្តំ ជិ-
 សំន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯតទវោច ។

[៩] សាធុ មេ កន្តេ កកវា សង្ខតេន ធម្មំ
 ទេសេតុ យមហំ កកវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វូប-
 កដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហារយ្យន្តំ ។
 ឯវាមេវ បនិទេកកេត្តេ មោយបុរិសា មពោវ អដ្ឋេសន្តំ
 ញ

កម្ពុជាឈរត្រង់

ធ្វើនូវសេចក្តីជំនុំខ្លួន ក្នុងការបន្ទោបង់នូវទុណ្ឌារន័យបស្សៈ ធ្វើនូវសេចក្តី
 ជំនុំខ្លួន ក្នុងកាលដើរ ឈរ អង្គុយ លក់ ភ្ញាក់ឡើង និងយាយន័យទៅ
 ស្ងៀម ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកជំនុំខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវជាអ្នកមានស្មារតី មានសេចក្តីជំនុំខ្លួន នេះជាអ-
 នុសាសន៍ គឺពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់គាត់ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ។

(៨) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន
 របស់អនាថបិណ្ឌកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុមួយ
 រូប ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយ
 បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះ ។

(៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់នូវធម៌ឯណា
 របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសចេញទៅ
 មិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់
 ព្រះនិព្វាន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងនូវធម៌នោះឲ្យបានដល់ខ្ញុំព្រះ
 អង្គដោយសង្ខេប ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា យ៉ាងនេះឯង
 មានពួកមោឃបុរសចំពោះក្នុងលោកនេះ ត្រាន់តែអាករធនាគរគាត់

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុក្ខោ

ធម្មេ ច កាសិកេ មមេវ អនុត្តរ្យត្ថំ មញ្ញត្ថំ ។
 ទេសេតុ មេ កន្លេ កកវា សង្ខតេន ធម្មំ ទេសេតុ
 សុគតោ សង្ខតេន ធម្មំ អប្បេវ នាមាហំ កកវតោ
 កាសិកស្ស អត្ថំ អាជានេយ្យំ អប្បេវ នាមាហំ កក-
 វតោ កាសិកស្ស នាយាទោ អស្សន្តំ ។

[១០] តស្មាតិហ ភិក្ខុ អាទិមេវ វិសោធនំ
 កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ តោ ចាទិ កុសលានំ ធម្មា-
 នំ ។ សីលំ ច សុវិសុទ្ធ�ំ ទិដ្ឋិ ច ឧដ្ឋកា ។ យតោ
 ទោ តេ ភិក្ខុ សីលំ ច សុវិសុទ្ធ�ំ កវិស្សតិ ទិដ្ឋិ
 ច ឧដ្ឋកា ។ តតោ ភិក្ខុ សីលំ ទិស្សាយ សីល
 ចតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ តវិជេន ការយ្យាសំ ។
 កតមេ ចត្តារោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរិណ្ណ

មួយទៀត គ្រាន់តែសំគាល់តថាគតថាជាបុគ្គលគួរប្រព្រឹត្តតាមកងធម៌
 ដែលតថាគតសំដែងហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់សំដែងនូវធម៌ដោយសង្ខេប សូមព្រះសុគតទ្រង់សំដែងនូវ
 ធម៌ដោយសង្ខេបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដឹង
 ច្បាស់នូវអត្តនៃកាសិករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគបាន ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យខ្ញុំ
 ព្រះអង្គគប្បីជាអ្នកទទួលនូវមតិកនៃកាសិករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគបាន ។

[១០] ម្នាលភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកចូរជំរះក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ជាខាងដើមបង្កសំសិនចុះ ។ ចុះអ្វីជាខាងដើមនៃកុសលធម៌ទាំងឡាយ ៖
 គឺសីលដ៏បរិសុទ្ធ ១ ទិដ្ឋិត្រង់ ១ ម្នាលភិក្ខុ កាលណាសីលរបស់អ្នក
 បរិសុទ្ធផង ទិដ្ឋិត្រង់ផង ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលនោះ អ្នកពាស្រ័យសីល
 តាំងនៅក្នុងសីល ហើយគប្បីចម្រើនសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ដោយចំណែក ៣ ។
 សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ តើដូចម្តេច ។

អក្ខរាវិរុទ្ធ

[១១] ឥឡូវ ភិក្ខុ អដ្ឋត្ថំ វា កាយេ កាយា-
 ធុបស្សី វិហារហិ អាតាបី សម្មជាតោ សតីមា វិ-
 នេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ តហិទ្ធា វា
 កាយេ កាយាធុបស្សី វិហារហិ អាតាបី សម្មជាតោ
 សតីមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ អដ្ឋត្ថ-
 តហិទ្ធា វា កាយេ កាយាធុបស្សី វិហារហិ អាតាបី
 សម្មជាតោ សតីមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោម-
 នស្សំ ។ អដ្ឋត្ថំ វា វេទនាសុ ។ តហិទ្ធា វា វេទ-
 នាសុ ។ អដ្ឋត្ថតហិទ្ធា វា វេទនាសុ វេទនាធុបស្សី
 វិហារហិ អាតាបី សម្មជាតោ សតីមា វិនេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ អដ្ឋត្ថំ វា ចិត្តេ ។

អម្ពាលវគ្គ

[១១] ម្ចាស់ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូរពិចារណាឲ្យឃើញ
 នូវកាយក្នុងកាយជាខាងក្នុងជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅ
 កិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្ស
 ក្នុងលោកចេញក្តី ។ អ្នកចូរពិចារណាឲ្យឃើញនូវកាយក្នុងកាយជា
 ខាងក្រៅជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញក្តី ។
 អ្នកចូរពិចារណាឲ្យឃើញនូវកាយក្នុងកាយទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ
 ជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មាន
 ស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញក្តី ។ ក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយជាខាងក្នុងក្តី ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាខាងក្រៅក្តី ។ អ្នក
 ចូរពិចារណាឲ្យឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយទាំងខាងក្នុង ទាំង
 ខាងក្រៅជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញក្តី ។

សុត្តន្តបិដកេ សំបុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

តហំន្វា វា ចិត្តេ ។ អជ្ឈត្តតហំន្វា វា ចិត្តេ ចិត្តានុ-
 បស្សី វិហារហំ អាតាបី សម្មជាដោ សតិមា វិនេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ អជ្ឈត្តំ វា ធម្មេសុ ។
 តហំន្វា វា ធម្មេសុ ។ អជ្ឈត្តតហំន្វា វា ធម្មេសុ
 ធម្មានុបស្សី វិហារហំ អាតាបី សម្មជាដោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។

[១២] យតោ ទោ ភំ ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ
 សីលេ បតិដ្ឋាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ឯវំ
 តវំធន ភាវេស្សសី ។ តតោ តុយ្ហំ ភិក្ខុ យា វត្ថុ
 វា ទិវសោ វា អាគម៌ស្សតិ វុឡិយេវ ចាដិកម្ពា
 កុសលេសុ ធម្មេសុ នោ បរិហានីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តន្តកថា បហវរវគ្គ

កងចិត្តជាខាងកងក្តី ។ កងចិត្តជាខាងក្រៅក្តី ។ អ្នកចូរពិចារណាឲ្យ
 ឃើញនូវចិត្តកងចិត្តទាំងខាងកង ទាំងខាងក្រៅជាប្រក្រតី ជាអ្នកមាន
 ព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំនូវ
 អភិជ្ឈានីធិទោមនស្សកងលោកចេញក្តី កងធម៌ទាំងឡាយជាខាង
 កងក្តី ។ កងធម៌ទាំងឡាយជាខាងក្រៅក្តី ។ អ្នកចូរពិចារណាឲ្យឃើញ
 នូវធម៌កងធម៌ទាំងឡាយទាំងខាងកង ទាំងខាងក្រៅជាប្រក្រតី ជាអ្នក
 មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំនូវ
 អភិជ្ឈានីធិទោមនស្សកងលោកចេញក្តី ។

(១២) ម្នាលភិក្ខុ កាលណាអ្នកបានអាស្រ័យសីល តាំងនៅកង
 សីល នឹងចំរើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះដោយ ព្យាបាលណាកាយនេះ ។
 ម្នាលភិក្ខុ កាលនោះ សេចក្តីចំរើនកងកុសលធម៌ទាំងឡាយ នឹងមាន
 ប្រាកដដល់អ្នកទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ឯសេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ ។

អម្ពាលំរៃត្ថោ

[០៣] អថោ សោ ភិក្ខុ ភក្កេតា ភាសិតំ

អភិនន្តត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភក្កវន្តំ អភិវា-

ទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ ។ អថោ សោ ភិក្ខុ

ឯកោ វុបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហា-

រត្តោ ន ចិរស្សវំ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ

អតារស្មា អនកាវយំ បព្វជន្តំ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិ-

យោសានំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចំកត្វា ឧប-

សម្បជ្ជំ វិហារតិ^(១) ជីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ

កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្ថាយាតំ អត្តញ្ញាសិ^(២) ។

អត្តាតហេ ច បទ សោ ភិក្ខុ អរហនំ អហោសីតិ ។

១ ឧ. វិហរសិ ។ ២ អភិញ្ញាសិ ។

អម្ពាលំរិត្ត

(១៣) ត្រាវនោះឯង ភិក្ខុនោះក៏រករាយ អនុមោទនា ចំពោះ
ភាសិតរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក៏ត្រាកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំ
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុ
នោះចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាម
ដុតកំដៅកំលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្តចេញ
ចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ឯណា
មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានត្រាស់ដឹង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនុត្តរធម៌នោះ
ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេច
សម្រាន្តនៅ ទើបដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញ
បាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើហើយ មគ្គការវិនា-
សកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តា
ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះក៏បានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារង្កោ

(១៤) ឯកំ សមយំ ភគវា កោសលេស្ស វិហារនិ
 កោសលាយំ ព្រាហ្មណាត្ថាមេ ។ នត្រ ទោ ភគវា ភិក្ខុ
 អាមន្តេសិ ។ បេ ។ ឯតទរោច យេ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 នវា អចិរ្យព្វដិតា អនុនាគតា ឥមំ ធម្មវិនយំ តេ វេ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានានំ ភាវនាយ សមា
 ធមេតព្វា និវេសេតព្វា បតិដ្ឋាបេតព្វា ។ កតមេសំ
 ចតុន្នំ ។

(១៥) ឯថ តុម្ពេ អារុសោ កាយេ កាយានុ-
 បស្សនោ វិហារេ អាតាបិណោ សម្មជាតោ ឯកោទិក្ខុ-
 តា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកត្ថចិត្តា កាយស្ស
 យថាភ្នតំ ញាណាយ ។ វេទនាសុ វេទនានុបស្សនោ
 វិហារេ អាតាបិណោ សម្មជាតោ ឯកោទិក្ខុតា វិប្ប-
 សន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកត្ថចិត្តា វេទនានំ យថា-
 ភ្នតំ ញាណាយ ។ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សនោ វិហារេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារ្យោ

[១៤] សម្មយម្ហយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រាហ្មណ-
 គ្រាមឈ្មោះកោសល ក្នុងដែនពួកអ្នកកោសល ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ។ បេ ។ ទ្រង់ត្រាស់នូវ
 ភាសិតនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណាជាភិក្ខុបី ទើបនឹងចូល
 ទើបតែនឹងមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះ អ្នក
 ទាំងឡាយគប្បីឲ្យសមាទាន ឲ្យសេពគប់ ឲ្យតាំងនៅក្នុងការចំរើន
 សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ តើដូចម្តេច ។

[១៥] ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមកកាយ ចូរ
 ពិចារណាឲ្យឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុត
 កំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានអារម្មណ៍មូលតែមួយ មានចិត្ត
 ជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំងខ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹង
 នូវកាយ តាមសភាវៈពិត ។ អ្នកទាំងឡាយចូរពិចារណាឲ្យឃើញនូវ
 វេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នក
 ដឹងខ្លួន មានចិត្តមានអារម្មណ៍មូលតែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំង
 ខ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹងនូវវេទនា តាមស-
 ភាវៈពិត ។ អ្នកទាំងឡាយចូរពិចារណាឲ្យឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី

អដ្ឋបទ

អាតាបិដោ សម្មជាតា ឯកោទិក្ខតា វិប្បសន្នចិត្តា ស-
មាហិតា ឯកត្ថចិត្តា ចិត្តស្ស យថាភូតំ ញាណាយ ។
ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សិដោ វិហារេ អាតាបិដោ សម្មជាតា
ឯកោទិក្ខតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកត្ថចិត្តា
ធម្មានំ យថាភូតំ ញាណាយ ។

(១៦) យេថ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេក្ខា អប្ប-
ត្តមានសា អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ បត្តយមាតា វិហារន្តិ
តេថ កាយេ កាយានុបស្សិដោ វិហារន្តិ អាតាបិដោ
សម្មជាតា ឯកោទិក្ខតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា
ឯកត្ថចិត្តា កាយស្ស បរិញ្ញាយ ។ វេទនាសុ វេ-
ទនានុបស្សិដោ វិហារន្តិ អាតាបិដោ សម្មជាតា ឯ-
កោទិក្ខតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកត្ថចិត្តា

អប្បបាលីវត្ត

ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមាន
 ការម្នាក់ម្នាក់មួយតែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំងឆ្ងាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹងនូវចិត្ត តាមសភាវៈពិត ។ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរពិចារណាឲ្យឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមាន
 ព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការម្នាក់ម្នាក់មួយតែ
 មួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំងឆ្ងាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីដឹងនូវធម៌ទាំងឡាយ តាមសភាវៈពិត ។

[១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសេត្តកក្នុងណា ជាអ្នកមិនទាន់
 ដល់នូវអរហត្តមគ្គ ជាគ្រឿងផ្តាច់បង់នូវមានៈនៅឡើយ ហើយប្រាថ្នានូវ
 ធម៌ជាទីក្សេមបាកយោគៈដ៏ប្រសើរ សេត្តកក្នុងអម្បាលនោះ ជាអ្នក
 ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុត
 កំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការម្នាក់ម្នាក់មួយតែមួយ មានចិត្ត
 ជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំងឆ្ងាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ដឹង
 នូវកាយ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រ-
 ក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមាន
 ការម្នាក់ម្នាក់មួយតែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំងឆ្ងាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារ្យោ

វេទនានំ បរិញ្ញាយ ។ ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សីនោ វិហរន្តិ
 អាតាបំនោ សម្មជាតា ឯកោទិក្ខតា វិប្បសន្នចិត្តា
 សមាហិតា ឯកត្តចិត្តា ចិត្តស្ស បរិញ្ញាយ ។ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុបស្សីនោ វិហរន្តិ អាតាបំនោ សម្មជាតា ឯ-
 កោទិក្ខតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា ឯកត្តចិត្តា
 ធម្មានំ បរិញ្ញាយ ។

[១៧] យេហិ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរហន្តោ ជំ-

ណាសវា វុស័តវន្តោ តតករណីយា ឱហិតការា អ-
 ទុប្បត្តសទត្តា បរិក្ខីណាភវសញ្ញាជនា សម្មទញ្ញា វិមុត្តា
 តេហិ កាយេ កាយាទុបស្សីនោ វិហរន្តិ អាតាបំនោ
 សម្មជាតា ឯកោទិក្ខតា វិប្បសន្នចិត្តា សមាហិតា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារគ្គ

ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ដឹងនូវវេទនាទាំងឡាយ ។ ជាអ្នកពិចារណា
 ឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជា
 អ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការម្ស្នាក់មូលតែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្ត
 តាំងឆ្ងាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ដឹងនូវចិត្ត ។ ជា
 អ្នកពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យា-
 យាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការម្ស្នាក់មូលតែមួយ
 មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំងឆ្ងាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 កំណត់ដឹងនូវធម៌ទាំងឡាយ ។

(១៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុឯណាជាអរហន្តវិណាស្រិត
 ដែលមានព្រហ្មចារ្យនៅរួចហើយ មានសោឡសកិច្ចបានធ្វើហើយ មាន
 ការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដល់ហើយដោយលំដាប់
 មានសញ្ញាជនៈក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ព្រោះ
 ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុទាំងនោះ តែងពិចារណាឃើញនូវកាយ
 ក្នុងកាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានចិត្តមានការម្ស្នាក់មូលតែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំងឆ្ងាប់

អប្បបរមា

ឯកត្តចិត្តា កាយេន វិសំយុត្តា ។ វេទនាសុ វេទនាទុ-
 បស្ស័នោ វិហារន្តំ អាតាបិដោ សម្មជាតា ឯកោទិក្ខ-
 តា វិប្បសន្ធចិត្តា សមាហិតា ឯកត្តចិត្តា វេទនាហិ
 វិសំយុត្តា ។ ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្ស័នោ វិហារន្តំ អាតាបិដោ
 សម្មជាតា ឯកោទិក្ខតា វិប្បសន្ធចិត្តា សមាហិតា ឯ-
 កត្តចិត្តា ចិត្តេន វិសំយុត្តា ។ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្ស័នោ
 វិហារន្តំ អាតាបិដោ សម្មជាតា ឯកោទិក្ខតា វិប្ប-
 សន្ធចិត្តា សមាហិតា ឯកត្តចិត្តា ធម្មេហិ វិសំយុត្តា ។

[១៨] យេហិ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ នវា អចិរច្ច្រជិតា
 អនុនាគតា ឥមំ ធម្មវិនយំ តេ វោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥមេ-
 សំ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋាននំ ភាវនាយ សមាធិបេតព្វា
 ជិវេសេតព្វា បតិដ្ឋាបេតព្វាតិ ។

អដ្ឋបាលវិវត្ត

មានចិត្តខ្ពស់ឯក មិនជំពាក់ដោយកាយ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញ
 នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅ
 កិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការម្ស្នាក់មូលតែមួយ មានចិត្ត
 ជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំងឆ្ងាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក មិនជំពាក់ដោយវេទនាទាំង-
 ឡាយ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី ជាអ្នកមាន
 ព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការម្ស្នាក់មូល
 តែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំងឆ្ងាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក មិន
 ជំពាក់ដោយចិត្ត ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជា
 ប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្ត
 មានការម្ស្នាក់មូលតែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំងឆ្ងាប់ មានចិត្ត
 ខ្ពស់ឯក មិនជំពាក់ដោយធម៌ទាំងឡាយ ។

[១៨] បាលកិក្ខុទាំងឡាយ ពួកកិក្ខុឯណាជាកិក្ខុថ្មី ទើបតែ
 នឹងបួស ទើបនឹងមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ បាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុទាំង
 អម្បាលនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីឲ្យសមាទាន ឲ្យសេពគប់ ឲ្យតាំងនៅ
 ក្នុងការចម្រើនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុណោ

[១៩] សាវត្ថីនិទានំ ។ តត្ថ ខោ ភគវា ។ មេ ។
 ឯតទេវោច អកុសលភស្តុតិ ភិក្ខុវេ វទមាធា បញ្ច
 ជីវណោ សម្មា វទមាធា វទេយ្យ ។ កេវលោ ហាយំ
 ភិក្ខុវេ អកុសលភស្តុតិ យទិទំ បញ្ច ជីវណា ។ កត.
 មេ បញ្ច ។ កាមច្ចទ្ធជីវណំ ព្យាបាទជីវណំ ខីន-
 មិទ្ធជីវណំ ឧទ្ធចក្កក្កុទ្ធជីវណំ វិចិត្តិច្ឆាជីវណំ ។ អ.
 កុសលភស្តុតិ ភិក្ខុវេ វទមាធា ឥមេ បញ្ច ជីវណោ
 សម្មា វទមាធា វទេយ្យ ។ កេវលោ ហាយំ ភិក្ខុវេ
 អកុសលភស្តុតិ យទិទំ បញ្ច ជីវណា ។

[២០] កុសលភស្តុតិ ភិក្ខុវេ វទមាធា ចត្តា-
 រោ សតិច្ឆដ្ឋានេ សម្មា វទមាធា វទេយ្យ ។ កេវ-
 លោ ហាយំ ភិក្ខុវេ កុសលភស្តុតិ យទិទំ ចត្តារោ
 សតិច្ឆដ្ឋានា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្មា-
 នោ សតិមា វទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ចហារិក្ខុ

[១៩] សាវត្ថិនិទាន ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ។ បេ ។ បានត្រាស់នូវភាសិតនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 បុគ្គលពោលថា គំនរនៃអកុសលដូច្នេះ បើពោលដោយត្រឹមត្រូវ ត្រូវ
 ពោលចំពោះនិវរណៈទាំង ៥ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គំនរនៃអកុសល
 ទាំងអស់នេះ គឺនិវរណៈទាំង ៥ នេះឯង ។ និវរណៈទាំង ៥ តើអ្វីខ្លះ ។
 គឺកាមច្ចន្តនិវរណៈ ១ ព្យាបាទនិវរណៈ ១ មិនមិទ្ធនិវរណៈ ១ ឧទ្ធច្ច-
 កុក្ខនិវរណៈ ១ វិចិត្តិចានិវរណៈ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 បើបុគ្គលពោលថា គំនរនៃអកុសលដូច្នេះ កាលបើពោលដោយត្រឹម
 ត្រូវ ត្រូវពោលចំពោះនិវរណៈទាំង ៥ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 គំនរនៃអកុសលទាំងអស់ គឺនិវរណៈទាំង ៥ នេះឯង ។

[២០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គលពោលថា គំនរ
 នៃកុសលដូច្នេះ កាលបើពោលដោយត្រឹមត្រូវ ត្រូវពោលចំពោះស-
 តិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គំនរនៃកុសលទាំងអស់នេះ គឺ
 សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវកាយ
 ក្នុងកាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បំផ្លាញអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។

អម្ពរាសីវត្ត

វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហាតិ អាតាថិ
 សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោ.
 មនស្សំ ។ កុសលរាសីតិ ភិក្ខុវេ វេទនាមោ ឥមេ
 ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ សម្មា វេទនាមោ វិនេយ្យ ។
 កេវលោ ហាយំ ភិក្ខុវេ កុសលរាសិ យទិទំ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានាតិ ។

(២០) ភ្នំតប្បព្វំ ភិក្ខុវេ សក្កុណាភ្នំ លាបំ ស.

កុណំ សហសា អដ្ឋប្បត្តា អត្តហេសិ ។ អថោ
 ភិក្ខុវេ លាទោ សក្កុណោ សក្កុណាភ្នំយា ហរិយ-
 មាមោ ឯវំ បរិទេវេសិ មយមេវេត្ត អលត្តិកា មយំ
 អប្បប្បញ្ញ យេ មយំ អតោចេវ ចរិម្ហ ចរិសយេ ។

អដ្ឋបាលវិគ្គ

ជាអ្នកពិចារណាយើងញូនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី នូវចិត្ត
 ក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យា-
 យាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា
 នឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គល
 ពោលថា គំនរនៃកុសលដូច្នេះ កាលបើពោលដោយត្រឹមត្រូវ ត្រូវ
 ពោលចំពោះសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គំនរ
 នៃកុសលទាំងអស់នេះ គឺសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះឯង ។

[២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធ្លាប់មានរឿងនិយមមកថា មាន
 សត្វខ្វែង១ បានឆាបសត្វប្រៀបដោយហ័ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ត្រាខោនឯង សត្វប្រៀប កាលដែលសត្វខ្វែងកំពុងនាំយកទៅ ក៏
 ស្រែកបម្រះទនៀលយ៉ាងនេះថា យើងជាសត្វឥតសិរី មានបុណ្យតិច
 បានជាត្រាច់ទៅក្នុងទីមិនមែនជាទីគោចរ ជាដែនរបស់អ្នកដទៃ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

សច្ចៈ^(១) មយំ គោចរេ ចរេយ្យម សកេ បេត្តិកេ
 វិសយេ ន ម្យាយំ សកុណាភ្លី អលំ អភិស្ស យទិ-
 ទំ យុទ្ធាយាតិ ។ តោ បន តេ លាប គោចរោ
 សកោ បេត្តិកោ វិសយោតិ ។ យទិទំ នង្គលកដ្ឋ-
 ការណំ លេខុដ្ឋានន្តំ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ សកុណាភ្លី
 សកេ ពលេ អបត្តន្ធា សកេ ពលេ អវាទមាណា^(២)
 លាបំ សកុណំ បមុញ្ចំ ឥច្ឆ ខោ ភំ លាប តត្រិបិ
 មេ ឥន្ទា ន មោក្ខសីតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ លាហោ
 សកុណោ នង្គលកដ្ឋការណំ លេខុដ្ឋានំ ឥន្ទា មហន្តំ
 លេខុំ អភិវហិត្វា សកុណាភ្លី វទមាណោ អដ្ឋាសំ ឯហិ
 ខោនាទិ មេ សកុណាភ្លី ឯហិ ខោនាទិ មេ សកុ-
 ណាភ្លីតិ ។ អថខោ សា ភិក្ខុវេ សកុណាភ្លី សកេ
 ពលេ អបត្តន្ធា សកេ ពលេ អវាទមាណា ឧកោ បត្តេ
 សន្ធាយ លាបំ សកុណំ សហសា អដ្ឋប្បត្តា ។
 យទា ខោ ភិក្ខុវេ អញ្ញាសំ លាហោ សកុណោ ពហុ
 អាគតា ខោ ម្យាយំ សកុណាភ្លីតិ អត្ថស្សី^(៣) លេ-
 ខុស្ស អន្តរំ បច្ចុទាទិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ សកុណាភ្លី

១ ឧ. ម. សច្ចេ ។ ២ ឧ. ម. អសំវិទមា ។ ៣ អថ តស្សី ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គ

បើថ្ងៃនេះយើងត្រាច់ទៅក្នុងទីជាទីគោចរ ជាដែនរបស់បិតាខ្លួន សត្វខ្លាំង
 នេះមិនអាចនឹងតយុទ្ធនឹងយើងបានឡើយ ។ សត្វខ្លាំងឆ្លើយថា ម្ចាស់
 ប្រចៀច ចុះទីណាជាទីគោចររបស់ឯង ដែលជាដែនរបស់បិតារបស់
 ខ្លួន ។ ប្រចៀចឆ្លើយថា ទីជាទីគោចរ គឺទីមានអាចម៍ដីដែលគេទើប
 នឹងក្ករដោយនង្គ័ល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាពោះឯង សត្វខ្លាំង
 អាងកម្លាំងខ្លួន ពោលសរសើរកម្លាំងរបស់ខ្លួន ក៏លែងសត្វប្រចៀចទៅ
 ដោយពាក្យថា នៃប្រចៀច ឯងហើរទៅចុះ ទុកជាឯងនៅក្នុងទីនោះ
 ក៏មិនរួចអំពីអញដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាពោះឯង សត្វប្រ-
 ចៀចក៏ហើរទៅកាន់ទីមានអាចម៍ដីដែលគេទើបនឹងក្ករដោយនង្គ័ល ហើយ
 ទំលើដុំដីធំមួយដុំ និយាយនឹងសត្វខ្លាំងថា នៃខ្លួន ឯងចូរមករកយើង
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ នៃខ្លួន ឯងចូរមករកយើងក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាពោះ សត្វខ្លាំងនោះអាងកម្លាំងខ្លួន ពោល
 សរសើរកម្លាំងរបស់ខ្លួន ហើយសម្លេងស្លាបទាំងពីរ ឆាបសត្វប្រចៀច
 ដោយរហ័ស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាសត្វប្រចៀចបានដឹង
 ច្បាស់ថាសត្វខ្លាំងនេះ ហើរមកជិតអាត្មាអញហើយ ក៏រត់ចូលទៅ
 ក្នុងចន្លោះដុំដីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាពោះឯង សត្វខ្លាំង

អដ្ឋលិង្គ

តត្ថេវ ឱវំ បច្ឆតាន្នេសិ ។ ឯវញ្ញោតំ ភិក្ខុវេ ហោតិ
យោ អតោចវេ ចរតិ បរវិសយេ ។

[២២] តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ហ អតោចវេ ចរតិ
បរវិសយេ ។ អតោចវេ ភិក្ខុវេ ចរតិ បរវិសយេ លច្ឆតិ
មារោ ឱតារំ លច្ឆតិ មារោ អារម្មណំ ។ កោ ច
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អតោចវេ បរវិសយោ ។ យទិទំ បញ្ច
កាមតុណា ។ កតមេ បញ្ច ។ ចត្តវិញ្ញេយ្យ រូបា
ឥដ្ឋា កត្តា មនាថា បិយរូបា កាម្មបសញ្ញតា រជ-
នីយា ។ សោតវិញ្ញេយ្យ សន្ទា ។ យាធិវិញ្ញេយ្យ
តន្តា ។ ជីវិវិញ្ញេយ្យ រសា ។ កាយវិញ្ញេយ្យ ដោដ្ឋ-
ពា ឥដ្ឋា កត្តា មនាថា បិយរូបា កាម្មបសញ្ញតា
រជនីយា ។ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អតោចវេ បរវិ-
សយោ ។

អប្បបរមាវន្ត

ក៏ទទួលបានត្រង់ដុំដីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរដែលសត្វ
ប្រៀបត្រាច់ទៅក្នុងទីមិនមែនជាទីគោចរ ជាដែនរបស់អ្នកដទៃ ក៏មាន
ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។

(២២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ
អ្នកទាំងឡាយកុំត្រាច់ទៅក្នុងទីមិនមែនជាទីគោចរ ជាដែននៃបុគ្គលដទៃ
ឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយត្រាច់ទៅក្នុងទី
មិនមែនជាទីគោចរ ជាដែននៃបុគ្គលដទៃ មានតែងបាននូវចន្លោះ មាន
តែងបាននូវការម្ស្នាក់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទីមិនមែនជាទីគោចរ
ជាដែននៃបុគ្គលដទៃ តើដូចម្តេច ។ គឺកាមគុណទាំង៥ នេះឯង ។
កាមគុណទាំង៥ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺរូបទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទី
ប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម
គួរដល់តម្រិក ១ ។ សំឡេងទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក ១ ។
ក្លិនទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ ១ ។ រសទាំងឡាយដែលគប្បី
ដឹងដោយអណ្តាត ១ ។ ដោយដូច្នេះទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយកាយ
ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
កាម គួរដល់តម្រិក ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទីមិនមែនជាទី
គោចររបស់ភិក្ខុ ជាដែនរបស់បុគ្គលដទៃ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុណោ

[២៣] តោចរេ ភិក្ខុវេ ចរេ សកេ បេត្តិកេ វិស-

យេ ។ តោចរេ ភិក្ខុវេ ចរតំ សកេ បេត្តិកេ វិសយេ

ន លច្ឆតិ មារោ ឌីតារំ ន លច្ឆតិ មារោ អារម្មណំ ។

កោ ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ តោចរោ សកោ បេត្តិកោ

វិសយោ ។ យទំទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ

ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្ស័

វិហារតិ អាតាបី សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ

អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុ-

បស្ស័ វិហារតិ អាតាបី សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ

លោកេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ

តោចរោ សកោ បេត្តិកោ វិសយោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តន្តកាយ មហាវារង្ក

(២៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរត្រាច់ទៅក្នុងទី
 ជាទីគោចរ ជាដែននៃបិសារបស្ស័នចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 បើអ្នកទាំងឡាយត្រាច់ទៅក្នុងទីជាទីគោចរ ជាដែននៃបិសារបស្ស័ន មាន
 នឹងមិនបាននូវចន្លោះ មាននឹងមិនបាននូវអារម្មណ៍ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចុះទីជាទីគោចរបេសក្ខិក្ខុ ជាដែននៃបិសារបស្ស័ន តើដូច
 ម្តេច ។ គឺសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញនូវកាយក្នុង
 កាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បង្គំនូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ពិចារ-
 ណាយើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌
 ទាំងឡាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្គំនូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវទីជាទីគោចរបេសក្ខិក្ខុ ជាដែននៃបិសារបស្ស័ន ។

អដ្ឋបាលវគ្គោ

[២២] អត្ថំ ភិក្ខុវេ ហិមវតោ បព្វតរាជស្ស ទុត្តា
 វិសមា ទេសា យត្ថ នេវ មគ្គដានំ ចារិ ន មនុស្ស-
 នំ ។ អត្ថំ ភិក្ខុវេ ហិមវតោ បព្វតរាជស្ស ទុត្តា
 វិសមា ទេសា យត្ថ មគ្គដានញ្ចំ ខោ ចារិ ន
 មនុស្សនំ ។ អត្ថំ ភិក្ខុវេ ហិមវតោ បព្វតរាជស្ស
 សមា ភូមិភាតា រមណីយា យត្ថ មគ្គដានញ្ចេវ ចារិ
 មនុស្សនំ ច ។ តត្រ ខោ ភិក្ខុវេ លុទ្ធា មគ្គដ-
 វីដិសុ លេបំ ឌីវ្ហ្មន្តំ មគ្គដានំ ពាធជាយ ។ តត្រ
 ភិក្ខុវេ យេ តេ មគ្គដា អពាលជាតិកា អលោល-
 ជាតិកា តេ តំ^(១) លេបំ ទិស្វា អារកា បរិវេជ្ជន្តំ ។

អដ្ឋបាលវិញ្ញាណ

(២២) ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ការត្រាច់ទៅនៃពួកស្វា នឹងពួក
 មនុស្ស មិនមានក្នុងប្រទេសឯណា ប្រទេសនោះ ជាប្រទេសនៃស្តេចភ្នំ
 ឈ្មោះហិមវន្ត ជាទីទៅបានដោយលំបាក ជាទីរដំបូរបក្ខំមាន ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុតាំងឡាយ ពិតមែនតែការដែលត្រាច់ទៅបាននៃពួកស្វាក្នុងប្រទេស
 ឯណា ប្រទេសនោះ ជាប្រទេសនៃស្តេចភ្នំឈ្មោះហិមវន្ត ជាទីទៅ
 បានដោយលំបាក ជាទីមិនរាបស្មើ តែពួកមនុស្សត្រាច់ទៅមិនបាន
 ក៏មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ការត្រាច់ទៅបាននៃពួកស្វាក្តី ពួក
 មនុស្សក្តី ក្នុងប្រទេសឯណា ប្រទេសនោះ ជាប្រទេសនៃស្តេចភ្នំឈ្មោះ
 ហិមវន្ត មានភូមិភាគរាបស្មើល្អ ជាទីគួររីករាយក៏មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 តាំងឡាយ ក្នុងទីនោះឯង ពួកព្រានដាក់នូវជ័រស្អិតក្នុងផ្លូវនៃស្វា ដើម្បី
 បៀតបៀននូវពួកស្វា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ពួកស្វាឯណា មានជាតិ
 ជាសត្វមិនល្អទេ មានជាតិជាសត្វមិនរលោរលាំ នៅក្នុងទីនោះ ស្វា
 តាំងនោះ បានឃើញជ័រស្អិតនោះហើយ ក៏គេចចេញមុំពីចម្ងាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

យោ បន សោ ហោតិ មក្កដា ពាលជាតិកោ
 លោលជាតិកោ សោ ភំ លេបំ ឧបសង្កម្ភិត្វា ហត្ថេន
 កណ្ណាតិ សោ តត្ថ ពជ្ឈតិ ហត្ថំ មោចេស្សមីតិ
 ទុតិយេន ហត្ថេន កណ្ណាតិ សោ តត្ថ ពជ្ឈតិ
 ឧកោ ហត្ថេ មោចេស្សមីតិ ចាទេន កណ្ណាតិ សោ
 តត្ថ ពជ្ឈតិ ឧកោ ហត្ថេ មោចេស្សមិ ចាទំ ចាតិ
 ទុតិយេន ចាទេន កណ្ណាតិ សោ តត្ថ ពជ្ឈតិ ឧកោ
 ហត្ថេ មោចេស្សមិ ចាទេ ចាតិ តុល្លោន កណ្ណាតិ
 សោ តត្ថ ពជ្ឈតិ ។ ឯវំ ហំ សោ ភិក្ខុវេ មក្កដា
 បញ្ចេខិតោ ទុំនំ សេតិ^(១) អនយំ អាបន្នោ ព្យសនំ
 អាបន្នោ យថា កាមករណីយោ លុទ្ធស្ស ។ តមេនំ
 ភិក្ខុវេ លុទ្ធោ វិជ្ជិត្វា តស្មីយេវ មក្កដំ ឧទ្ធពិត្វា
 អវិស្សជ្ជិត្វា យេន កាមំ បក្កមតិ ។ ឯវំ ហេតំ
 ភិក្ខុវេ ហោតិ យោ អតោចរោ ចរតិ ចរិសយេ ។

លុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវាទ

ឯស្វាឯណា មានជាតិជាសត្វល្អន្ទៀវ មានជាតិជាសត្វរលោហ៍ ស្វា
 នោះក៏ចូលទៅរកជីវស្លឹកនោះ ហើយចាប់ដោយដៃ ក៏ដាច់ដៃនឹងជីវស្លឹក
 នោះ ទើបគិតថា អាត្មាអញនឹងដោះដៃចេញ ហើយចាប់ដោយដៃមួយ
 ទៀត ក៏ដាច់ដៃនឹងជីវស្លឹកនោះទៀត ទើបគិតថា អាត្មាអញនឹងដោះ
 ដៃទាំងពីរចេញ ហើយក៏ចាប់ដោយដើង ក៏ដាច់ដើងនឹងជីវស្លឹកនោះ
 ទើបគិតថា អាត្មាអញនឹងដោះដៃទាំងពីរ នឹងដើងចេញ ហើយចាប់
 ដោយដើងមួយទៀត ក៏ដាច់ដើងនឹងជីវស្លឹកនោះទៀត ទើបគិតថា អាត្មា
 អញនឹងដោះដៃទាំងពីរដង ដើងទាំងពីរដង ហើយក៏ទាញដោយមាត់ ដាច់
 មាត់នឹងជីវស្លឹកនោះទៅទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯស្វានោះក៏ដាច់
 ចំណង ៥ ប្រការ ដេកដកដង្ហើមធំ ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ដល់នូវ
 សេចក្តីហិនហោច ជាសត្វគួរធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ព្រានបាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រានក៏ចាក់ស្វានោះ ហើយចាប់កើចកន្ត្រាក់ស្វា
 ឡើងអំពីទីនោះមិនលែង ហើយចេញទៅកាន់ទីតាមប្រាថ្នា ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរដែលភិក្ខុត្រាច់ទៅក្នុងទីមិនមែនជាទីគោចរ ជា
 ផែននៃបុគ្គលដទៃ រមែងមានដូច្នេះឯង ។

អដ្ឋកថាបិដក

[២៥] ឥស្សាភិបា ភិក្ខុវេ មា អតោចេវ ចរិត្ត បរ-
 វិសយេ ។ អតោចេវ ភិក្ខុវេ ចរិត្ត បរវិសយេ លច្ឆតិ
 មារោ ឱតារំ លច្ឆតិ មារោ អារម្មណំ ។ តោ ច ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ អតោចេវ បរវិសយោ ។ យទិទំ បញ្ច កា-
 មគុណា ។ កតមេ បញ្ច ។ ចក្កវិញ្ញេយ្យា រូបា ឥដ្ឋា
 កត្តា មនាថា បិយ្យុថា កាម្មបសញ្ញតា រជជីយា ។
 សោតវិញ្ញេយ្យា សន្តា ។ យានវិញ្ញេយ្យា កត្តា ។
 ជីវិតវិញ្ញេយ្យា រសា ។ កាយវិញ្ញេយ្យា ដោជ្ជតា ឥដ្ឋា
 កត្តា មនាថា បិយ្យុថា កាម្មបសញ្ញតា រជជីយា ។
 អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អតោចេវ បរវិសយោ ។

អប្បបរមា

(២៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ
អ្នកទាំងឡាយកុំត្រាច់ទៅក្នុងទីមិនមែនជាទីគោចរ ជាដែនរបស់បុគ្គល
ដទៃឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយត្រាច់ទៅ
ក្នុងទីមិនមែនជាទីគោចរ ជាដែនរបស់បុគ្គលដទៃ មានរមែងបាននូវចន្លោះ
មានរមែងបាននូវការម្នាក់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទីមិនមែនជាទី
គោចររបស់ភិក្ខុ ជាដែននៃបុគ្គលដទៃ តើដូចម្តេច ។ គឺតាមគុណ
ទាំង៥នេះឯង ។ តាមគុណទាំង៥ តើដូចម្តេច ។ គឺរូបទាំងឡាយ
ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជា
ទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាម គួរដល់តម្រិក១ ។ សំឡេងទាំង
ឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក១ ។ ក្លិនទាំងឡាយ ដែលគប្បី
ដឹងដោយច្រមុះ១ ។ រសទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត១ ។
ដោយដូច្នេះទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ
ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាម គួរដល់តម្រិក១ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះទីមិនមែនជាទីគោចររបស់ភិក្ខុ ជាដែនរបស់
បុគ្គលដទៃ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិគ្គោ

[២៦] តោចរេ ភិក្ខុវេ ចរថ សកេ បេត្តិកេ
 វិសយេ ។ តោចរេ ភិក្ខុវេ ចរតំ សកេ បេត្តិកេ
 វិសយេ ន លច្ឆតិ មារេ ឌីតារំ ន លច្ឆតិ មារេ
 អារម្មណំ ។ តោ ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ តោចរេ ស-
 កោ បេត្តិកោ វិសយោ ។ យទិទំ ចត្តារេ ស-
 តិប្បដ្ឋានា ។ ភេតមេ ចត្តារេ ។ វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយេ កាយាធូបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្មជានោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទ-
 នាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាធូបស្សី វិហរតិ អាតាបី
 សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
 នស្សំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ តោចរេ សកោ
 បេត្តិកោ វិសយោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយោគនិកាយ មហាវរុក្ខ

[២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរគ្រាប់ទៅក្នុងទី
 ជាទីគោចរ ជាដែននៃបិការបស្សន្តចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 បើអ្នកទាំងឡាយគ្រាប់ទៅក្នុងទីជាទីគោចរ ជាដែននៃបិការបស្សន្ត មា
 រមិនបានឡើយនោះ មាមិនបានឡើយនូវការម្នាក់ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ចុះទីជាទីគោចរបស់ភិក្ខុ ជាដែននៃបិការបស្សន្ត តើដូចម្តេច ។
 គឺសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុង
 កាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ជា
 អ្នកពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវ
 ធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស
 ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្សក្នុងលោក
 ចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះទីជាទីគោចរបស់ភិក្ខុ ជាដែននៃ
 បិការបស្សន្ត ។

អដ្ឋកថាវគ្គ

[២៧] សេយ្យនាមំ ភិក្ខុវេ ពាលោ អព្យតោ អត្ថុ-
សលោ សូនោ រាជានំ វា រាជមហាមត្តំ វា នាធូ-
យេហំ^(១) សូយេហំ បច្ចុបដ្ឋិតោ អស្ស អម្ចីលក្កេហិមិ
តិក្កកក្កេហិមិ កដ្ឋកក្កេហិមិ មន្តរកក្កេហិមិ ទារិកេហិមិ
អទារិកេហិមិ លោឈិកេហិមិ អលោឈិកេហិមិ ។
សទោ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ អព្យតោ អត្ថុសលោ
សូនោ សកស្ស ភត្តនិមិត្តំ ន ឧត្តណ្ហានិ ឥទំ វា
មេ អជ្ជេ ភត្តសូយេយ្យំ រុច្ឆតិ ឥមស្ស វា អភិហរតិ
ឥមស្ស វា តហំ កណ្ហានិ ឥមស្ស វា វណ្ណំ កាសតិ
អម្ចីលក្កំ វា មេ អជ្ជេ ភត្តសូយេយ្យំ រុច្ឆតិ អម្ចីល-
ក្កស្ស វា អភិហរតិ អម្ចីលក្កស្ស វា តហំ កណ្ហានិ

អម្ពបាលីវគ្គ

(២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចអ្នកចំអិនភក្ត្រ ជាអ្នកល្ងង់
មិនឈ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រសប់ ផ្គត់ផ្គង់នូវព្រះរាជា ឬមហាមាត្យរបស់
ព្រះរាជា ដោយម្យ៉ាងទាំងឡាយ មានចំណែកប្លែកៗ គឺមានឧទារសដូចខ្លះ
មានឧទារសល្ងង់ខ្លះ មានឧទារសហឺរខ្លះ មានឧទារសផ្អែមខ្លះ មាន
ឧទារសខារខ្លះ មានឧទារសមិនខារខ្លះ មានឧទារសប្រៃខ្លះ មានឧទារស
មិនប្រៃខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនអ្នកចំអិនភក្ត្រនោះឯង ជា
អ្នកល្ងង់ មិនឈ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រសប់ មិនរៀននូវវិធីចំអិនភក្ត្ររបស់ខ្លួន
ថា ថ្ងៃនេះ ភក្ត្រនឹងម្យ៉ាងបែបនេះពេញចិត្តអញ ព្រះរាជាឬមហាមាត្យ
របស់ព្រះរាជាទ្រង់លាព្រះហស្តទទួលភក្ត្រនឹងម្យ៉ាងបែបនេះក្តី ទ្រង់ទទួល
ហើយទទួលទៀត នូវភក្ត្រនឹងម្យ៉ាងបែបនេះក្តី ទ្រង់ពោលសរសើរម្យ៉ាង
បែបនេះក្តី ថ្ងៃនេះ ភក្ត្រនឹងម្យ៉ាងមានឧទារសដូចពេញចិត្តអញ ព្រះរាជា
ឬមហាមាត្យរបស់ព្រះរាជាទ្រង់លាព្រះហស្តទទួលនូវភក្ត្រនឹងម្យ៉ាង មាន
ឧទារសដូចក្តី ទ្រង់ទទួលហើយទទួលទៀតនូវភក្ត្រនឹងម្យ៉ាងមានឧទារសដូចក្តី

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

អម្ពិលកុស្ណ វា វណ្ណំ ភាសតិ ភិក្ខុកក្កំ វា មេ អដ្ឋ ។
 កក្កកក្កំ វា មេ អដ្ឋ ។ មជ្ជកក្កំ វា មេ អដ្ឋ ។ ខារិក្កំ
 វា មេ អដ្ឋ ។ អខារិក្កំ វា មេ អដ្ឋ ។ លោណិក្កំ
 វា មេ អដ្ឋ ។ អលោណិក្កំ វា មេ អដ្ឋ ភត្តស្វបេយ្យ
 វុច្ចតិ អលោណិកស្ស វា អភិហរតិ អលោណិកស្ស
 វា តហំ គុណ្ហតិ អលោណិកស្ស វា វណ្ណំ ភាស-
 តិ ។ សខោ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ អព្យត្តោ អកុ-
 សលោ សូនោ ន ចេវ លាភី ហោតិ អច្ឆាននស្ស
 ន លាភី វេត្ថនស្ស ន លាភី អភិហារាជំ ។ តំ
 កស្ស ហេតុ ។ តថា ហិ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ
 អព្យត្តោ អកុសលោ សូនោ សកស្ស ភត្តនិមិត្តំ ន
 ឧត្តណ្ហតិ ។

សូត្របិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារីគ្គ

ទ្រង់សរសើរកត្តនឹងម្ហូបមានឧដារសជូរក្តី ថ្ងៃនេះ ឧដារសល្វឹងពេញចិត្ត
 អញ្ញក្តី ។ ថ្ងៃនេះ ឧដារសហ៊ីពេញចិត្តអញ្ញក្តី ។ ថ្ងៃនេះ ឧដារស
 ផ្អែមពេញចិត្តអញ្ញក្តី ។ ថ្ងៃនេះ ឧដារសខារពេញចិត្តអញ្ញក្តី ។
 ថ្ងៃនេះ ឧដារសមិនខារពេញចិត្តអញ្ញក្តី ។ ថ្ងៃនេះ ឧដារសប្រៃពេញ
 ចិត្តអញ្ញក្តី ។ ថ្ងៃនេះ កត្តនឹងម្ហូបមានឧដារសមិនប្រៃពេញចិត្តអញ្ញក្តី
 ព្រះរាជាប្ដូរមហាមាត្យរបស់ព្រះរាជាទ្រង់លាព្រះហស្តទទួលកត្តនឹងម្ហូប
 មានឧដារសមិនប្រៃក្តី ទ្រង់ទទួលហើយទទួលទៀតនូវកត្តនឹងម្ហូបមាន
 ឧដារសមិនប្រៃក្តី ទ្រង់ពោលសរសើរនូវកត្តនឹងម្ហូបមានឧដារសមិន
 ប្រៃក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកចមិននូវកត្តនោះឯង ជាមនុស្សល្ងង់
 មិនឈ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រសប់ រមែងមិនបាននូវគ្រឿងស្ងៀកពាក់ មិន
 បាននូវថ្លៃឈ្នួល មិនបាននូវវង្វាន់ទាំងឡាយ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាជនអ្នកចមិននូវកត្តនោះ ជា
 មនុស្សល្ងង់ មិនឈ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រសប់ មិនរៀននូវវិធីចមិនកត្តរបស់
 ខ្លួន យ៉ាងណាមិញ ។

អម្ពាលវិជ្ជា

[២៨] ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ឥនេកតោ ពាលោ
អព្យត្តោ អកុសលោ ភិក្ខុ កាយេ កាយាធុបស្សី
វិហាតិ អាតាបី សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ វស្ស កាយេ កាយាធុបស្សី-
នោ វិហាតោ ចិត្តំ ន សមាធិយតិ ឧបក្កិលេសា ន
បហ័យន្តិ សោ តំ និមិត្តំ ន ឧត្តណ្ហាតិ ។ វេទនាសុ
ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាធុបស្សី វិហាតិ អាតាបី សម្មជា-
នោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។
វស្ស ធម្មេសុ ធម្មាធុបស្សីនោ វិហាតោ ចិត្តំ ន
សមាធិយតិ ឧបក្កិលេសា ន បហ័យន្តិ សោ តំ
និមិត្តំ ន ឧត្តណ្ហាតិ ។ សខោ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ
អព្យត្តោ អកុសលោ ភិក្ខុ ន ចេវ លាភី ហោតិ ធិដ្ឋេវ
ធម្មេ សុខវិហារាជំ ន លាភី សតិសម្មជញ្ញាស្ស ។ តំ
កិស្ស ហេតុ ។ តថា ហិ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ
អព្យត្តោ អកុសលោ ភិក្ខុ សកស្ស ចិត្តស្ស និមិត្តំ
ន ឧត្តណ្ហាតិ ។

អម្ពបាលវគ្គ

(២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នក
 ល្ងង់ មិនឈ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រសប់ ជាអ្នកពិចារណាលើញនូវកាយក្នុង
 កាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មាន
 ស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ កាលភិក្ខុ
 នោះពិចារណាលើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី ចិត្តក៏មិនតាំងនៅមាំ
 មុបកិលេសទាំងឡាយ ក៏ភិក្ខុនោះលះបង់មិនបាន ភិក្ខុនោះមិនរៀនឲ្យចេះ
 នូវនិមិត្តនោះ ។ ជាអ្នកពិចារណាលើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាម
 ដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹង
 ទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ កាលភិក្ខុនោះពិចារណាលើញនូវធម៌ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី ចិត្តក៏មិនតាំងនៅមាំ មុបកិលេសទាំងឡាយ
 ក៏ភិក្ខុនោះលះបង់មិនបាន ភិក្ខុនោះមិនរៀនឲ្យចេះនូវនិមិត្តនោះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះឯង ជាមនុស្សល្ងង់ មិនឈ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រ-
 សប់ ជាអ្នកមិនបាននូវធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នឹងមិន
 បាននូវសតិទាំងសម្បជញ្ញៈឡើយ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាភិក្ខុនោះ ជាមនុស្សល្ងង់ មិនឈ្លាសវៃ មិន
 ប៉ិនប្រសប់ មិនរៀនឲ្យចេះនូវនិមិត្តនៃចិត្តរបស់ខ្លួន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុដ្ឋោ

(២៩) សេយ្យជាមី ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ ព្យតោ
 កុសលោ សូនោ រាជាធំ វា រាជមហាមត្តំ វា ជា-
 ធម្មយេហិ សូមេហិ បច្ចុប្បដ្ឋិតោ អស្ស អម្ពិលត្ថ-
 ហិមំ តិក្កកត្តហិមំ កដ្ឋកត្តហិមំ មធុរត្តហិមំ ខា-
 រិកេហិមំ អខារិកេហិមំ លោណិកេហិមំ អលោណិ-
 កេហិមំ ។ សខោ សោ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ ព្យតោ
 កុសលោ សូនោ សកស្ស ភត្តនិមិត្តំ ឧត្តយានិ វេ-
 ធំ វា មេ អដ្ឋ ភត្តសូមេយ្យំ រុក្ខនិ វេ អភិហរ-
 តិ វេ អស្ស វា ពហុំ ឧត្តយានិ វេ អស្ស វា វណ្ណំ ភាសនិ
 អម្ពិលត្ថំ វា មេ អដ្ឋ ភត្តសូមេយ្យំ រុក្ខនិ អម្ពិលត្ថស្ស
 វា អភិហរតិ អម្ពិលត្ថស្ស វា ពហុំ ឧត្តយានិ អម្ពិ-
 លត្ថស្ស វា វណ្ណំ ភាសនិ តិក្កកត្តំ វា មេ អដ្ឋ ។
 កដ្ឋកត្តំ វា មេ អដ្ឋ ។ មធុរត្តំ វា មេ អដ្ឋ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារគ្គ

(២៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជនអ្នកចំអិនឡូកត្ត ជាអ្នកប្រាជ្ញ
 ឈ្លាសវៃ ប៉ិនប្រសប់ ផ្គត់ផ្គង់នូវព្រះរាជាប្តមហាមាត្យរបស់ព្រះរាជា
 ដោយម្ហូបទាំងឡាយប្លែកៗ មានឧទារសជ្ជរង្គៈ មានឧទារសល្វីង្គៈ មាន
 ឧទារសហ័ររង្គៈ មានឧទារសផ្អែមរង្គៈ មានឧទារសខាររង្គៈ មានឧទារស
 មិនខាររង្គៈ មានឧទារសវៃប្រង្គៈ មានឧទារសសាបរង្គៈ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកចំអិនឡូកត្តនោះឯង ជាអ្នកប្រាជ្ញឈ្លាសវៃ ប៉ិនប្រសប់
 រមែងរៀននូវវិធីចំអិនកត្តរបស់ខ្លួនថា ថ្ងៃនេះ កត្តនឹងម្ហូបបែបនេះពេញ
 ចិត្តអញ្ចក្តី ព្រះរាជាប្តមហាមាត្យរបស់ព្រះរាជា ទ្រង់លាព្រះហស្តទទួល
 នូវកត្តនឹងម្ហូបនេះក្តី ទ្រង់ទទួលហើយទទួលទៀតនូវកត្តនឹងម្ហូបនេះក្តី
 ទ្រង់ពោលសរសើរកត្តនឹងម្ហូបនេះក្តី ថ្ងៃនេះ កត្តនឹងម្ហូបមានឧទារស
 ជ្ជរពេញចិត្តអញ្ចក្តី ព្រះរាជាប្តមហាមាត្យរបស់ព្រះរាជា ទ្រង់លាព្រះ
 ហស្តទទួលកត្តនឹងម្ហូបមានឧទារសជ្ជរក្តី ទ្រង់ទទួលហើយទទួលទៀត
 នូវកត្តនឹងម្ហូបមានឧទារសជ្ជរក្តី ទ្រង់ពោលសរសើរកត្តនឹងម្ហូបមានឧទា-
 រសជ្ជរក្តី ថ្ងៃនេះ កត្តនឹងម្ហូបមានឧទារសល្វីងពេញចិត្តអញ្ចក្តី ។ ថ្ងៃនេះ
 ឧទារសហ័រពេញចិត្តអញ្ចក្តី ។ ថ្ងៃនេះ ឧទារសផ្អែមពេញចិត្តអញ្ចក្តី ។

អម្ពបាលីវិញ្ញា

ទាវកំ វា មេ អដ្ឋ ។ អទាវកំ វា មេ អដ្ឋ ។

លោឡិកំ វា មេ អដ្ឋ ។ អលោឡិកំ វា មេ អដ្ឋ

កត្តសូចេយ្យំ វុច្ចតិ អលោឡិកស្ស វា អភិហរតិ

អលោឡិកស្ស វា តហំ កុល្យាតិ អលោឡិកស្ស

វា វណ្ណំ ភាសតីតំ ។ សទោ សោ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ

ព្យត្តោ កុសលោ សូនោ លាភី ចេវ ហោតិ អច្ឆាធិ-

នស្ស លាភី វេត្តនស្ស លាភី អភិហារាធិ ។ តំ

តិស្ស ហេតុ ។ តថា ហិ សោ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ

ព្យត្តោ កុសលោ សូនោ សកស្ស កត្តនិមិត្តំ

ឧកុល្យាតិ ។

អម្ពាលវគ្គ

ថ្ងៃនេះ ឧបាសមាទានពញាចិត្តអញ្ចក្ខី ។ ថ្ងៃនេះ ឧបាសមាទានពញា
 ចិត្តអញ្ចក្ខី ។ ថ្ងៃនេះ ឧបាសមាទានពញាចិត្តអញ្ចក្ខី ។ ថ្ងៃនេះ ឧបា-
 រសសាបពញាចិត្តអញ្ចក្ខី ព្រះរាជាបុមហាមាត្យរបស់ព្រះរាជា ទ្រង់
 លាព្រះហស្តទទួលនូវកត្តនឹងម្សិលមានឧបាសមាបក្ខី ទ្រង់ទទួលហើយ
 ទទួលទៀតនូវកត្តនឹងម្សិលមានឧបាសមាបក្ខី ទ្រង់ពោលសរសើរកត្ត
 នឹងម្សិលមានឧបាសមាបក្ខី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកចម្អិននូវកត្ត
 នោះឯង ជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្លាសវៃ ប៉ិនប្រសប់ តែងបាននូវគ្រឿងស្ងៀក
 ពាក់ផង បាននូវវិប្បល្អលផង បាននូវវង្សាន់ទាំងឡាយផង ។ ដំណើរ
 នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាអ្នកចម្អិនកត្តនោះ
 ជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្លាសវៃ ប៉ិនប្រសប់ រៀននូវវិធីចម្អិនកត្តរបស់ខ្លួន យ៉ាង
 ណាមិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវេក្ខោ

[៣០] ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ វេទកេន្ទោ បណ្ឌិតោ
 ព្យត្តោ កុសលោ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សី
 វិហរតិ អាតាប័ សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោ-
 កេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ តស្ស កាយេ កាយា
 ទុបស្សីនោ វិហរតោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ឧបក្កិ-
 លេសា បហីយន្តិ សោ តំ និមិត្តំ ឧត្តណ្ហាតិ ។ វេទ-
 នាសុ វេទនាទុបស្សី វិហរតិ ។ ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សី
 វិហរតិ ។ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហរតិ អាតាប័
 សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោម-
 នស្សំ ។ តស្ស ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សីនោ វិហរតោ
 ចិត្តំ សមាធិយតិ ឧបក្កិលេសា បហីយន្តិ សោ តំ
 និមិត្តំ ឧត្តណ្ហាតិ ។ សខោ សោ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ
 ព្យត្តោ កុសលោ ភិក្ខុ លាភី ចេវ ហោតិ ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ សុខវិហារាធនំ លាភី សតិសម្មជញ្ញាស្ស ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរ្ម័ន

[៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នក
 ប្រាជ្ញ ឈ្លាសវៃ ប៉ុនប្រសប់ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយជា
 ប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំ-
 ខាន់បង្អស់នូវអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ កាលភិក្ខុនោះពិចារ-
 ណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី ចិត្តក៏តាំងនៅមាំ ទប់ក្តីលេស
 ទាំងឡាយ ក៏ភិក្ខុនោះលះបង់ចេញបាន ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាវៀននូវ
 និមិត្តនោះ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជា
 ប្រក្រតី ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី ។ ជាអ្នក
 ពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំ-
 ដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំខាន់បង្អស់នូវអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្ស
 ក្នុងលោកចេញ ។ កាលភិក្ខុនោះពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំង-
 ឡាយជាប្រក្រតី ចិត្តក៏តាំងនៅមាំ ទប់ក្តីលេសទាំងឡាយ ក៏ភិក្ខុនោះលះបង់
 ចេញបាន ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាវៀននូវនិមិត្តនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្លាសវៃ ប៉ុនប្រសប់ ជាអ្នកបាននូវធម៌ជា
 គ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង នឹងបាននូវសតិទាំងសម្បជញ្ញៈ ។

អដ្ឋបាលវគ្គោ

តំ កំស្ស ហេតុ ។ តថា ហំ សោ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ
 ព្យត្តោ កុសលោ ភិក្ខុ សកស្ស ចិត្តស្ស និមិត្តំ
 ឧត្តណ្ហាមីតិ ។

[៣០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភក្ខវា
 វេសាលិយំ វិហារតិ វេលុវត្តាមកេ ។ តត្រិ ទោ ភក្ខវា
 ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ឯវ តុម្ភេ ភិក្ខុវេ សមណ្ឌ វេសា-
 លិយា យថាមិត្តំ យថាសន្និដ្ឋំ យថាសម្ពត្តំ វស្សំ
 ឧបេជ្ជ^(១) ឥនេវាហំ វេលុវត្តាមកេ វស្សំ ឧបកថាមីតិ ។
 ឯវម្មន្តេតិ ទោ តេ ភិក្ខុ ភក្ខវតោ បដិស្សត្ថា សមណ្ឌ
 វេសាលិយា យថាមិត្តំ យថាសន្និដ្ឋំ យថាសម្ពត្តំ វស្សំ
 ឧបកថ្នំ^(២) ។

១ ឧ. ឧបេជ្ជ ។ ២ ឧ. ឧបកថ្នំ ។ ម. ឧបកថ្នំ ។

អដ្ឋបាលវិគ្គ

ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាភិក្ខុនោះ
ជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្លាសវៃ ប៉ុន្តែប្រសប់ តែងរៀននូវនិមិត្តនៃចិត្តរបស់ខ្លួន
ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវេលុវត្រាម ទៀបក្រុងវេសាលី ។ ក្នុងទីនោះ
ឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមកអោយ ចូរទៅនៅចាំវស្សាដោយជុំវិញក្រុង
វេសាលី តាមមិត្ត តាមសន្តិដ្ឋមិត្ត (មិត្តធ្លាប់បានជួបគ្នា) តាមសម្ពត្តមិត្ត
(មិត្តស្និទ្ធស្នាល) តថាគតក៏ចូលទៅចាំវស្សានៅក្នុងវេលុវត្រាមនេះដែរ ។
ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដ៏កាព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ហើយចូលទៅចាំវស្សាដោយជុំវិញក្រុងវេសាលី តាមមិត្ត តាម
សន្តិដ្ឋមិត្ត តាមសម្ពត្តមិត្ត ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុទ្ធា

[៣២] ភក្កវា បន តត្ថេវ វេលុវត្ថាមកេ វស្សំ
 ឧបកច្ឆំ ។ អថខោ ភក្កវតោ វស្សបកតស្ស ខរោ
 អាពាដោ ឧប្បជ្ឈតិ ពាទ្យំ វេទនា វត្ថុន្តំ មរណាន្តិកា ។
 តត្រ សុទ្ធំ ភក្កវា សតោ សម្មជាដោ អធិវាសេតិ
 អវិហពាមាដោ ។ អថខោ ភក្កវតោ ឯតទហោសិ ន
 ខោ បន មេត្តម្បជ្ជរូបំ យោហមនាមន្តេត្វា ឧបដ្ឋាកេ
 អនបលោកេត្វា ភិក្ខុសង្ឃំ បរិនិព្វាយេយ្យំ យន្ទនាហំ
 ឥមំ អាពាធំ វិរិយេន បដិច្ចណាមេត្វា ជីវិតសង្ខារំ
 អធិដ្ឋាយ វិហរេយ្យន្តិ ។ អថខោ ភក្កវា តំ អាពាធំ
 វិរិយេន បដិច្ចណាមេត្វា ជីវិតសង្ខារំ អធិដ្ឋាយ វិហា-
 សិ ។ អថខោ ភក្កវា តិលាណា វុដ្ឋិតោ អចិវុដ្ឋិតោ
 កេលញ្ចា^(១) វិហារប្បន្នាធាយាយំ បញ្ចត្តេ អាសនេ
 និសីទិ ។

១ ឧ. ម. វិហារ និព្វមិទ្ធា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារ្យុត្ត

(៣២) ព្រះដ៏មានព្រះភាគស្តេចទៅចាំវាស្សាក្នុងវេលាព្រឹកនោះ
 ឯង ។ គ្រានោះឯង កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគស្តេចចូលទៅចាំវាស្សា
 ហើយ ព្រះអាពាធដ៏ក្លៀវក្លាភ័យឡើង វេទនាដ៏ខ្លាំងស្ទើរតែនឹងមរណៈ
 ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគមានព្រះសតិសម្ប-
 ជញ្ញៈ ទ្រង់អត់សង្កត់ មិនឲ្យវេទនាបៀតបៀនព្រះអង្គបាន ។ លំដាប់
 នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះតម្រិះដូច្នេះថា តថាគតមិន
 ប្រាប់ពួកទុក្ខដ៏ធំ មិនលាភក្ខិសង្ឃហើយបរិនិព្វាន ដោយមេត្តាចិត្ត
 ឯណា មេត្តាចិត្តនោះមិនសមគួរឡើយ បើដូច្នោះមានតែតថាគតបណ្តេញ
 អាពាធនេះចេញដោយរីរិយៈ ហើយអធិដ្ឋានជីវិតសង្ខារទុក ។ ទើបព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បណ្តេញព្រះអាពាធនោះចេញដោយរីរិយៈ ហើយ
 ទ្រង់អធិដ្ឋានជីវិតសង្ខារទុក ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
 បានសះស្បើយចាកព្រះអាពាធ លុះទ្រង់សះស្បើយចាកព្រះអាពាធមិន
 យូរប៉ុន្មាន ក៏ស្តេចបកគង់លើអាសនៈដែលគេកាលថ្វាយ ក្នុងម្លប់ខាង
 ក្រោយវិហារ ។

អដ្ឋកថាបិដក

[៣៣] អថខោ អាយស្មា អាណន្តោ យេន ក-
 កវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា
 ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ធិសីន្នោ ខោ អាយស្មា
 អាណន្តោ កកវន្តំ ឯកទេវោច ទិដ្ឋំ^(១) កន្តេ កកវតោ
 ឧបនីយំ ទិដ្ឋំ កន្តេ កកវតោ យាបនីយំ អបិច មេ
 កន្តេ មនុស្សកជាតោ វិយ កាយោ ទិសាបិ មេ ន
 បក្ខាយន្តំ ធម្មាបិ មំ នប្បជិតន្តំ កកវតោ គេលញ្ញោន
 អបិច មេ កន្តេ អហោសិ តាចិនេវ អស្សាសមត្តា
 ន តាវ កកវា បរិនិព្វាយិស្សតិ ន តាវ កកវា ភិក្ខុ-
 សង្ឃំ អារត្ត ភិក្ខុនេវ ឧបាសាវតីតិ ។ ភិក្ខុ បននាទិ
 អាណន្ត ភិក្ខុសង្ឃោ មយំ បច្ឆាសីសតិ ។ ទេសិតោ
 អាណន្ត មយោ ធម្មោ អនន្តរំ អពាហិរំ កកវិត្វា ។ នត្តា-
 នន្ត តថាគតស្ស ធម្មេសុ អាចរិយមុដ្ឋំ ។ យន្តនានន្ត^(២)

១ ឧ. ទិដ្ឋា ។ ម. ទិដ្ឋោ មេ កន្តេ ។ ២ ឧ. យស្សន្តរានន្ត ។

អប្បពាលីវត្ត

[៣៣] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទ៍ដ៏មានអាយុចូលទៅគាល់ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទ៍ដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទី
ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីអត់ធន់របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
ឃើញហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហើយ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន មួយទៀត កាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គហាក់ដូចជាមានទម្ងន់ពន់ពេក
ទិសទាំងឡាយក៏មិនប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ធម៌ទាំងឡាយក៏មិនភ្ជាប់
ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះអាពាធ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ប៉ុន្តែថា ខ្ញុំព្រះអង្គនៅមានសេចក្តីសង្ឃឹមបន្តិចថា ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគនឹងមិនទាន់បរិនិព្វាននៅឡើយទេ ព្រោះព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគមិនទាន់ប្រារព្ធកិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់ព្រះរាជទានព្រះធុវេណាមួយនៅ
ឡើយ ។ ម្ចាស់អានន្ទ៍ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កិក្ខុសង្ឃនីកសង្ឃមិត្តថាគត
អ្វីទៀត ។ ម្ចាស់អានន្ទ៍ ធម៌ដែលតថាគតបានសំដែងហើយ ធ្វើមិនឲ្យ
មានក្នុង មិនឲ្យមានក្រៅហើយ ។ ម្ចាស់អានន្ទ៍ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយរបស់
តថាគតមិននៅក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃអាចារ្យឡើយ ។ ម្ចាស់អានន្ទ៍ គួរតែ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តន្តកាយស្ស មហាវារិញ្ញោ

ឯវមស្ស អហា ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហារិស្សមីតំ វា មមុទ្ទេ-
សំគោ ភិក្ខុសង្ឃំតំ វា ។ សោ ទូនាទទ្ធ ភិក្ខុសង្ឃំ
អារត្ត កិញ្ចំនេវ ឧទាហរេយ្យ ។ តថាគតស្ស ទោ
អានន្ទ ន ឯវំ ហោតិ អហំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហារិស្សមីតំ
វា មមុទ្ទេសំគោ ភិក្ខុសង្ឃំតំ វា ។ ស តី អានន្ទ
តថាគតោ ភិក្ខុសង្ឃំ អារត្ត កិញ្ចំនេវ ឧទាហរិស្សតំ ។
ឯតហំ ទោ បទាហំ អានន្ទ ដិល្លោ វុឌ្ឍោ មហាឈ្វ-
កោ អន្ទុគតោ វាយោ អនុប្បត្តោ អសីតិកោ មេ
វាយោ^(១) វត្ថុតំ ។ សេយ្យថាមិ អានន្ទ ជវសតដំ វេឡ្យ-
មិស្សកេន^(២) យាបេតិ ឯវមេវ ទោ អានន្ទ វេឡ្យមិស្ស-
កោ មញ្ញោ តថាគតស្ស កាយោ យាបេតិ ។

១ ខ. ម, ស្មេរ ។ ២ វេទមិស្សកេន ។

សុត្តន្តបិដក សម្មគ្គនិកាយ បោរាជវគ្គ

តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា តថាគតនឹងរក្សាភិក្ខុសង្ឃដូច្នេះក្តី
 ថាភិក្ខុសង្ឃជាអ្នកពោលអាងចំពោះតថាគតដូច្នេះក្តី ។ ម្នាលមានន្ទ
 ដោយពិតនោះ តថាគតគួរប្រារព្ធភិក្ខុសង្ឃហើយសំដែងឧវាណាមួយ
 ទុក ។ ម្នាលមានន្ទ តថាគតមិនដែលមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 តថាគតនឹងរក្សាភិក្ខុសង្ឃដូច្នេះក្តី ថាភិក្ខុសង្ឃជាអ្នកពោលអាងចំពោះ
 តថាគតដូច្នេះក្តី ។ ម្នាលមានន្ទ តថាគតនឹងប្រារព្ធភិក្ខុសង្ឃហើយ
 សំដែងឧវាណាមួយធ្វើអ្វី ។ ម្នាលមានន្ទ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តថាគត
 គ្រាំគ្រា ចំរើនវ័យ ចាស់ ដល់ហើយនូវសេចក្តីថមថយដោយលំដាប់
 មានអាយុ ៨០ ឆ្នាំហើយ វ័យរបស់តថាគតក៏នៅតែប្រព្រឹត្តទៅបាន ។
 ម្នាលមានន្ទ ដូចរទេះចាស់ ដែលបរទៅបានដោយរណបឫស្សី យ៉ាង
 ណាមិញ ម្នាលមានន្ទ កាយរបស់តថាគតនៅប្រព្រឹត្តទៅបាន ដូចជា
 រណបឫស្សី ដូច្នោះដែរ ។

អម្ពបាលីវគ្គ

(៣២) យស្មី អាណន្ទ សមយេ តថាគតោ សព្វ-
 ជិម្ពត្តានំ អមនសិកាក ឯកច្ឆានំ វេទនានំ ជិវេនា
 អនិមិត្តំ ចេតោសមាធិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិ ជាសុតរំ
 អាណន្ទ តស្មី សមយេ តថាគតស្ស ហោតិ ។ តស្មា-
 តិហានន្ទ អត្ថទីទោ វិហរថ អត្ថសរណា អនញ្ញាស-
 រណា ធម្មទីទោ ធម្មសរណា អនញ្ញាសរណា ។

(៣៥) កថញ្ច អាណន្ទ ភិក្ខុ អត្ថទីទោ វិហរតិ
 អត្ថសរណោ អនញ្ញាសរណោ ធម្មទីទោ ធម្មសរណោ
 អនញ្ញាសរណោ ។ ឥធានន្ទ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុ-
 បស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្ត
 ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ

អង្គបាលវិជ្ជា

[៣៤] ម្ចាស់មានន្ទ ក្នុងសម័យណា តថាគតបោះចូលកាន់
 ចេតនាសមាធិមិនមាននិមិត្ត ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តទាំងពួង
 ព្រោះរំលត់នូវពួកវេទនាចំពួកខ្លះ ម្ចាស់មានន្ទ ក្នុងសម័យនោះ សេចក្តី
 សប្បាយដ៏ក្រៃលែង រមែងមានដល់តថាគត ។ ម្ចាស់មានន្ទ ព្រោះ
 ហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកទាំងឡាយចូរមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួន
 ជាទីពឹង កុំមានវត្ថុដទៃជាទីពឹងឡើយ ចូរមានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌
 ជាទីពឹង កុំមានវត្ថុដទៃជាទីពឹងឡើយ ។

[៣៥] ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីពឹង
 មិនមានវត្ថុដទៃជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹង មិនមាន
 វត្ថុដទៃជាទីពឹង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 ពិចារណាលើញ្ញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជា
 អ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក
 ចេញ ។ ពិចារណាលើញ្ញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត
 នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារីញ្ច

សតិមា វិនិយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោមនស្សំ ។ ឯវំ ខោ
អាណន្ទ ភិក្ខុ អត្ថដីថោ វិហារតិ អត្ថសរណោ អនញ្ញ
សរណោ ធម្មដីថោ ធម្មសរណោ អនញ្ញសរណោ ។

[៣៦] យេ ហិ កេចិ អាណន្ទ ឯតវហិ វា មមច្ច-
យេ^(១) វា អត្ថដីថោ វិហារស្សន្តំ អត្ថសរណោ អនញ្ញស-
រណោ ធម្មដីថោ ធម្មសរណោ អនញ្ញសរណោ ។ តម-
តត្ថេមេ តេ អាណន្ទ ភិក្ខុ ភវិស្សន្តំ យេ កេចិ សិក្ខា-
តាមាតិ ។

[៣៧] សាវត្ថយំ ។ ភក្ខវា ។ អថខោ អាយស្មា
អាណន្ទោ បុព្វល្អាសមយំ ជំវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ
យេន អញ្ញតរោ ភិក្ខុន្ទបស្សយោ តេនុបសង្កមិ ឧ-
បសង្កមិត្វា បញ្ញតេ អាសនេ ជិសីទិ ។ អថខោ
សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ យេនាយស្មា អាណន្ទោ តេ-
នុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អាណន្ទំ អ-
ភិវាទេត្វា ឯតមន្តំ ជិសីទីសុ ។ ឯតមន្តំ ជិសីទ្ធ
ខោ តា ភិក្ខុនិយោ អាយស្មន្តំ អាណន្ទំ ឯតនរោច្ចំ

១ ម. មមច្ចយេន វា ។

លុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ មហាវារង្គ

មានស្មារតី កំចាត់បដិវត្តន៍អភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្សក្នុងរលាកចេញ ។ ម្នាល
 អានន្ទ ភិក្ខុមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីពឹង មិនមានវត្ថុដទៃជាទីពឹង
 មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹង មិនមានវត្ថុដទៃជាទីពឹង យ៉ាងនេះ
 ឯង ។

(៣៦) ម្នាលអានន្ទ ពួកជនឯណានីមួយ មានខ្លួនជាទីពឹង
 មានខ្លួនជាទីពឹង មិនមានវត្ថុដទៃជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជា
 ទីពឹង មិនមានវត្ថុដទៃជាទីពឹង ក្នុងកាលឥឡូវនេះឬ ឬថាក្នុងកាលជា
 អំណើសអំពីតថាគតទៅហើយ ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកភិក្ខុឯណានីមួយ
 មានសេចក្តីប្រាថ្នាបូជាសិក្សា ភិក្ខុទាំងនោះនឹងប្រាជ្ញមានក្នុងចំណែក
 ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ។

(៣៧) ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ គ្រានោះឯង
 ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុស្វ័យស្បង់ប្រដាប់បាតនឹងចីវរក្នុងវេលាព្រឹកព្រ-
 ហាម ចូលទៅកាន់លំនៅភិក្ខុនីមួយរូប លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយ
 លើអាសនៈដែលគេក្រាលទុក ។ លំដាប់នោះឯង ពួកភិក្ខុនីច្រើនរូប
 ចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះ
 អានន្ទដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុនីទាំងនោះអង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោលនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នេះថា

ឥត កន្ត អាណន្ត សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ ចត្វុស្ស
 សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា វិហារន្តិយោ ឧឡារំ
 បុព្វេនាបរំ វិសេសំ សញ្ញានន្តិក ។ ឯវមេតំ ភិក្ខុនិយោ
 ឯវមេតំ ភិក្ខុនិយោ យោ ហិ កោចិ ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុ
 វា ភិក្ខុនិ វា ចត្វុស្ស សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា
 វិហារតំ តស្សេតំ ចាដិកន្តំ ឧឡារំ បុព្វេនាបរំ វិសេសំ
 សញ្ញានិស្សតិក ។ អថខោ អាយស្មា អាណន្តោ តា
 ភិក្ខុនិយោ ធម្មិយា កថាយ សន្តស្សត្វា សមាទបេត្វា
 សមុត្តេជេត្វា សម្មហំសេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។

[៣៨] អថខោ អាយស្មា អាណន្តោ សាវត្ថយំ
 បំណ្ឌាយ ចរិត្វា បន្ទាភត្ថំ បំណ្ឌាចាតប្បដិក្កន្តោ យេន
 ភកវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវា-
 ទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្នោ ខោ
 អាយស្មា អាណន្តោ ភកវន្តំ ឯតទកេច ឥតាហំ កន្តេ

អប្បបរមាវិគ្គ

បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុនិច្ឆេទបក្កន៍ទីនេះ មានចិត្តតាំងខ្ជាប់
 ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ តែងដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេសដ៏វិសេសនៃដ្បៃទៀត
 ជាងគុណវិសេសខាងដើម ។ ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ យ៉ាងនេះហើយ
 ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ យ៉ាងនេះហើយ ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ព្រោះថា
 ភិក្ខុភិក្ខុនិណ្ឌមួយ មានចិត្តតាំងខ្ជាប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ។ នេះជាគ្រឿង
 សង្ឃឹមរបស់ភិក្ខុភិក្ខុនិច្ឆេទនោះ ភិក្ខុភិក្ខុនិច្ឆេទនឹងដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេស
 ដ៏វិសេសនៃដ្បៃទៀត ជាងគុណវិសេសខាងដើម ។ លំដាប់នោះឯង
 ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ធ្វើពួកភិក្ខុទាំងនោះ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់
 យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មតា ហើយក្រោកចាកអាសនៈ
 ចៀសចេញទៅ ។

(៣៨) ត្រាខាងឯង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត
 ក្នុងក្រុងសាវត្ថី លុះត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាត ក្នុងពេលខាងក្រោយនៃ
 ភត្តហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះ
 ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏
 មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារាស្តោ

បុព្វសម្មាសម្ពុទ្ធ ជិវសេត្វា បត្តចរិមាទាយ យេន
 អញ្ញតរោ ភិក្ខុនុបស្សយោ តេនុបសង្កមី ឧបសង្កមីត្វា
 បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទី ។ អថខោ កន្លេ សម្ពហុលា
 ភិក្ខុនិយោ យេនាហំ តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា មំ
 អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្ធ
 ខោ កន្លេ តា ភិក្ខុនិយោ មំ ឯតទរោចំ វេន កន្លេ
 អាធិន្ទ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ
 សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ វិហរន្តិយោ ឧឡារំ បុព្វេនាបរំ វិសេ-
 សំ សញ្ញាធន្តិតំ ។ ឯវំ វុត្តាហំ កន្លេ តា ភិក្ខុ-
 និយោ ឯតទរោចំ ឯវមេតំ ភិក្ខុនិយោ ឯវមេតំ ភិក្ខុ-
 និយោ យោ ហិ កោចិ ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនិ-
 វា ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ វិហរតិ-
 តស្ស្រតំ ចាជិត្តំ ឧឡារំ បុព្វេនាបរំ វិសេសំ សញ្ញា-
 និស្សតិតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវត្ត

ស្ងៀកស្ងៀងប្រដាប់បាតនឹងចីវរក្នុងវេលាបុព្វសម័យ ចូលទៅកាន់លំនៅភិក្ខុនីមួយរូប លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាលទុក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះឯង ពួកភិក្ខុនីច្រើនរូប ចូលមករកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលមកដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំខ្ញុំព្រះអង្គ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះពួកភិក្ខុនីទាំងនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោលនឹងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ក្នុងទីនេះ មានពួកភិក្ខុនីច្រើនរូប មានចិត្តតាំងឆ្ងាប់ក្នុងសតិបដ្ឋានទាំង ៤ តែងដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេសនៃក្រលែងដទៃទៀត ជាងគុណវិសេសខាងដើម ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលភិក្ខុនីទាំងនោះ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបាននិយាយទៅនឹងភិក្ខុនីទាំងនោះដូច្នេះថា ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ព្រោះថាភិក្ខុឬភិក្ខុនីណាមួយ មានចិត្តតាំងឆ្ងាប់ក្នុងសតិបដ្ឋានទាំង ៤ នេះជាគ្រឿងសង្ឃឹមរបស់ភិក្ខុឬភិក្ខុនីនោះ ភិក្ខុឬភិក្ខុនីនោះនឹងដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេសនៃក្រលែងដទៃទៀត ជាងគុណវិសេសខាងដើម ។

អដ្ឋបាលវិញ្ញាណ

[៣៩] ឯវមេតំ អាណន្ទ ឯវមេតំ អាណន្ទ យោ ហិ
 កោចិ អាណន្ទ ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនិ វា ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេ-
 សុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ វិហារតិ តស្សេតំ ចាដិកដ្ឋំ ឧឡារំ
 បុព្វេនាបរំ វិសេសំ សញ្ញាជិស្សតីតិ ។ កតមេសុ
 ចត្វសុ ។

[៤០] ឥធាណន្ទ ភិក្ខុ កាយេ កាយាធម្មស្សី
 វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិធម្យេ លោកេ
 អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ តស្ស កាយេ កាយាធម្មស្សី-
 នោ វិហារតោ កាយាម្ពណោ វា ឧប្បជ្ជតិ កាយស្មី
 បរិឡាហោ ចេតសោ វា លីនត្ថំ ពហំន្វា វា ចិត្តំ
 វិត្ថុបតិ ។ តេន អាណន្ទ ភិក្ខុនា កិស្មំញ្ចុនេវ
 បសាទនីយេ ធិមិត្តេ ចិត្តំ បណិទហិតំ ។ តស្ស
 កិស្មំញ្ចុនេវ បសាទនីយេ ធិមិត្តេ ចិត្តំ បណិទហិតោ
 ចាមុជ្ជំ ជាយតិ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ បីតិមនស្ស

អប្បបរមាវិញ

(៣៩) ម្ចាស់អាទន្ទ យ៉ាងនេះឯង ម្ចាស់អាទន្ទ យ៉ាងនេះឯង
 ម្ចាស់អាទន្ទ ព្រោះថាភិក្ខុប្បុក្ខុកុនីណាមួយ មានចិត្តតាំងខ្ជាប់ក្នុង
 សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ នេះជាគ្រឿងសង្ឃឹមរបស់ភិក្ខុប្បុក្ខុកុនីនោះ ភិក្ខុប្បុក្ខុកុនី
 នោះ នឹងដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេសដ៏ក្រៃលែងដទៃទៀត ជាងគុណវិសេស
 ខាងដើម ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ តើដូចម្តេច ។

(៤០) ម្ចាស់អាទន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានប្រក្រតីពិចារណា
 ឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។
 កាលភិក្ខុនោះមានប្រក្រតីពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ សេចក្តីក្តៅ
 ត្រហាយដោយកិលេស មានកាយជាអារម្មណ៍ តែងកើតឡើងក្នុង
 កាយភិក្ខុ សេចក្តីរញ្ជាវនៃចិត្តភិក្ខុ ចិត្តតែងរសាត់អណ្តែតទៅកាន់អារម្មណ៍
 ខាងក្រៅភិក្ខុ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ ភិក្ខុនោះត្រូវតាំងចិត្តទុកក្នុងនិមិត្តគួរជាទីជ្រះ
 ថ្លាណាមួយចុះ ។ កាលភិក្ខុនោះតាំងចិត្តទុកក្នុងនិមិត្តគួរជាទីជ្រះថ្លាណា
 មួយបានហើយ បាមោជ្ជៈ (សេចក្តីរីករាយ) រមែងកើតឡើង កាលភិក្ខុ
 មានបាមោជ្ជៈហើយ បីតិក៏កើតឡើង កាលមានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវាទោ

កាយោ បស្សន្តតិ បស្សន្តកាយោ សុខំ វេទយតិ
 សុខំនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញិត្តតិ
 យស្ស ខ្វាហំ អត្តាយ ចិត្តំ បណ៌ទហី សោ មេ អត្តោ
 អភិទ្ធិប្បជ្ជោ ហន្តនាធំ បដិសំហារមីតិ ។ សោ បដិ-
 សំហារតិ ចេវ ន ច វិតត្តេតិ ន ច វិចារតិ អវិ-
 តត្តោម្ហំ អវិចារោ អជ្ឈត្តំ សតិមា សុខមស្មីតិ បដា-
 នាតិ ។

[៤០] បុន ចបរំ អានន្ត ភិក្ខុ វេទនាសុ ។

ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាប្បី សម្ប-
 ដានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធិ

កាយក៏ស្ងប់ ភិក្ខុដែលមានកាយស្ងប់ តែងសោយនូវសេចក្តីស្ងួត ចិត្ត
របស់ភិក្ខុដែលមានសេចក្តីស្ងួត រមែងតាំងនៅខាងខ្លួន ។ ភិក្ខុនោះតែង
ពិចារណាលើញព្យាសដូច្នេះថា អាត្មាអញបានតាំងចិត្តដើម្បីប្រយោជន៍
ឯណា ប្រយោជន៍របស់អាត្មាអញនោះ ក៏បានសម្រេចហើយ ល្បើយ
ចុះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អាត្មាអញប្រមូលមកនូវចិត្ត (អំពីទីដែលគួរជ្រះ
ថ្លា) ។ ភិក្ខុនោះរមែងប្រមូលមកនូវចិត្តបានផង មិនត្រិះរិះផង មិនពិ-
ចារណាផង ទើបដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញមិនមានវត្ថុក្កៈ មិនមានវិចារៈ
មានតែស្មារតី នឹងសេចក្តីស្ងួតប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងក្នុង (ការម្ស្នាក់ជាទី
គោចរ) ។

[៤១] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមានប្រក្រតីពិចារណា
ឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ។ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត ។ នូវធម៌ក្នុង
ធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្អង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។

អម្ពាលំរើង្គោ

តស្ស ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សនោ វិហារតោ ធម្មាម្ពលោ
 វា ឧប្បជ្ឈតិ កាយស្មី បរិឡាយោ ចេតសោ វា លីនត្ថំ
 តហិទ្ធា វា ចិត្តំ វិត្តិបតិ ។ តេន អាណន្ទ ភិក្ខុនា
 កិស្មិញ្ចិទេវ បសាទនីយេ និមិត្តេ ចិត្តំ បណិទហិតតំ ។
 តស្ស កិស្មិញ្ចិទេវ បសាទនីយេ និមិត្តេ ចិត្តំ បណិ-
 ទហិតោ ចាទុដ្ឋំ ដាយតិ បមុទិតស្ស មីតំ ដាយតិ
 មីតំបទស្ស កាយោ បស្សម្ពតិ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ
 វេទយតិ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។ សោ ឥតិ
 បដិសញ្ចិក្ខតិ យស្ស ទ្វាហំ អត្តាយ ចិត្តំ បណិ-
 ទេវី សោ មេ អត្តោ អភិទិប្បន្នោ ហន្តនាទិ បដិ-
 សំហារមីតំ ។ សោ បដិសំហារតិ ចេវ ន ច វិ-
 តត្តេតិ ន ច វិចារេតិ អវិតត្តោម្ហិ អវិចារោ អជ្ឈត្ថំ
 សតិមា សុខមស្មីតិ បដានាតិ ។ ឯវំ ខោ អាណន្ទ
 បណិធាយ ការវនា ហោតិ ។

អង្គបាលវត្ត

កាលភិក្ខុនោះមានប្រក្រតីពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយដោយគិលេស មានធម៌ជាអារម្មណ៍ រមែងកើតឡើង
 ក្នុងកាយក្តី សេចក្តីញញឹននៃចិត្តក្តី ចិត្តរសាភ័អណ្តែតនៅកាន់អារម្មណ៍
 ខាងក្រៅក្តី ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះត្រូវតាំងចិត្តទុកក្នុងនិមិត្តដែលគួរ
 ជាទីជ្រះថ្លាណាមួយចុះ ។ កាលបើភិក្ខុនោះតាំងចិត្តទុកក្នុងនិមិត្តគួរជា
 ទីជ្រះថ្លាណាមួយបានហើយ បុរោជ្ជៈក៏កើតឡើង កាលភិក្ខុមាន
 បុរោជ្ជៈហើយ បីតិក៏កើតឡើង កាលមានចិត្តប្រកបដោយបីតិ កាយ
 ក៏ស្ងប់ ភិក្ខុដែលមានកាយស្ងប់ រមែងសោយនូវសេចក្តីសុខ ចិត្តរបស់
 ភិក្ខុដែលមានសេចក្តីសុខ រមែងតាំងនៅឆ្ងាយខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះរមែង
 ពិចារណាឃើញច្បាស់ដូច្នេះថា អាត្មាអញបានតាំងចិត្តដើម្បីប្រយោជន៍
 ឯណា ប្រយោជន៍របស់អាត្មាអញនោះ បានសម្រេចហើយ ល្បើយចុះ
 ឥឡូវនេះ អាត្មាអញប្រមូលមកនូវចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះទើបប្រមូលមកនូវ
 ចិត្តផង មិនត្រិះរិះផង មិនពិចារណាផង ទើបដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
 មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែស្មារតី នឹងសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងខាងក្នុង (អារម្មណ៍ជាទីគោចរ) ។ ម្នាលអានន្ទ ការតាំងចិត្តហើយ
 ក្រវេន យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

[៤២] កថញ្ច អាណន្ទ អប្បណិធាយ កាវណា
 ហោតិ ។ តហិទ្ធា អាណន្ទ ភិក្ខុ ចិត្តំ អប្បណិធាយ
 អប្បណិហិតំ មេ តហិទ្ធា ចិត្តន្តំ បដាធាតិ អថ បច្ឆា
 បុរេ អសង្ខតំ វិមុត្តំ អប្បណិហិតន្តំ បដាធាតិ អថ ច
 បន កាយេ កាយានុបស្សី វិហារមិ អាតាបី សម្ប-
 ជានោ សតិមា សុខមស្ម័តិ បដាធាតិ ។

[៤៣] តហិទ្ធា អាណន្ទ ភិក្ខុ ចិត្តំ អប្បណិធាយ
 អប្បណិហិតំ មេ តហិទ្ធា ចិត្តន្តំ បដាធាតិ អថ បច្ឆា
 បុរេ អសង្ខតំ វិមុត្តំ អប្បណិហិតន្តំ បដាធាតិ អថ ច
 បន វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហារមិ អាតាបី សម្ប-
 ជានោ សតិមា សុខមស្ម័តិ បដាធាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

(៤៤) ម្នាល អានន្ទ ចុះការមិនតាំងចិត្តហើយភាវនា តើដូចម្តេច ។ ម្នាល អានន្ទ ភិក្ខុមិនបានតាំងចិត្តក្នុងអារម្មណ៍ខាងក្រៅ តែងដឹងច្បាស់ថា ចិត្តអាត្មាអញមិនបានតាំងទុកក្នុងអារម្មណ៍ខាងក្រៅ មួយទៀត ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តអាត្មាអញមិនបានរាយមាយ ផុតស្រឡះហើយ មិនបានតាំងទុក (ក្នុងអារម្មណ៍ខាងក្រៅ) ទាំងក្រោយ ទាំងមុន មួយវិញទៀត ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ ជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី មានសេចក្តីសុខ ។

(៤៥) ម្នាល អានន្ទ ភិក្ខុមិនបានតាំងចិត្តក្នុងអារម្មណ៍ខាងក្រៅហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តអាត្មាអញមិនបានតាំងទុកក្នុងអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ចិត្តអាត្មាអញមិនបានរាយមាយ ផុតស្រឡះហើយ មិនបានតាំងទុក (ក្នុងអារម្មណ៍ខាងក្រៅ) ទាំងក្រោយ ទាំងមុន មួយទៀត តែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី មានសេចក្តីសុខ ។

អម្ពបាលីវិញ្ញា

[៤៤] តហិទ្ធោ អាទន្ទ ភិក្ខុ ចិត្តំ អប្បណិធាយ

អប្បណិហិតំ មេ តហិទ្ធោ ចិត្តន្តំ បដាធាតិ អថ

បច្ឆា ឬវ អសង្ខតំ វិមុត្តំ អប្បណិហិតន្តំ បដាធាតិ

អថ ច បន ចិត្តេ ភិក្ខុនុបស្សី វិហារមិ អាតាបី

សម្មជានោ សតិមា សុខមស្ម័តិ បដាធាតិ ។

[៤៥] តហិទ្ធោ អាទន្ទ ភិក្ខុ ចិត្តំ អប្បណិធាយ

អប្បណិហិតំ មេ តហិទ្ធោ ចិត្តន្តំ បដាធាតិ អថ បច្ឆា

ឬវ អសង្ខតំ វិមុត្តំ អប្បណិហិតន្តំ បដាធាតិ អថ ច

បន ធម្មេស្ម ធម្មានុបស្សី វិហារមិ អាតាបី សម្ម-

ជានោ សតិមា សុខមស្ម័តិ បដាធាតិ ។

អដ្ឋកថាបិដក

(២២) ម្នាល អានន្ទ ភិក្ខុមិនបានតាំងចិត្តក្នុងការម្នាក់ខាងក្រៅ
 រមែងដឹងច្បាស់ថា ចិត្តអាត្មាអញមិនបានតាំងទុកក្នុងការម្នាក់ខាងក្រៅ
 មួយទៀត ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តអាត្មាអញមិនបានរាយមាយ រួចផុត
 ស្រឡះហើយ មិនបានតាំងទុក (ក្នុងការម្នាក់ខាងក្រៅ) ទាំងក្រោយ
 ទាំងមុន មួយវិញទៀត ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញពិចារណាឃើញនូវ
 ចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រាកដ មានព្យាយាមផុតកំដៅកំលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី មានសេចក្តីសុខ ។

(២៣) ម្នាល អានន្ទ ភិក្ខុមិនបានតាំងចិត្តក្នុងការម្នាក់ខាងក្រៅ
 រមែងដឹងច្បាស់ថា ចិត្តអាត្មាអញមិនបានតាំងទុក (ក្នុងការម្នាក់ខាង
 ក្រៅ) មួយទៀត ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តអាត្មាអញមិនបានរាយមាយ រួចផុត
 ស្រឡះហើយ មិនបានតាំងទុក (ក្នុងការម្នាក់ខាងក្រៅ) ទាំងក្រោយ
 ទាំងមុន មួយវិញទៀត ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអ្នកពិចារណាឃើញ
 នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រាកដ មានព្យាយាមផុតកំដៅកំលេស ជា
 អ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី មានសេចក្តីសុខ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញោ

[៤៦] ឯវំ ខោ អាទន្ទ អប្បណីឆាយ ភាវនា
 ហោតិ ។ ឥតិ ខោ អាទន្ទ ទេសិតា មយា បណីឆាយ
 ភាវនា ទេសិតា មយា អប្បណីឆាយ ភាវនា ។ យំ
 អាទន្ទ សត្តារា ករណីយំ សាវកានំ ឃិតេសិទា អនុ-
 កម្មកេន អនុកម្មំ ឧទានាយ កតំ វេ តំ មយា ។
 ឯតានំ អាទន្ទ វុត្តម្បលានំ ឯតានំ សុញ្ញតារានំ ។
 ឈាយថាទន្ទ^(១) មា បមាទត្ថ មា បច្ឆា វិប្បដិសារិនោ
 អហុវត្ថ អយំ វេ អម្ហាភំ អនុសាសនីតិ ។ ឥទមវេច
 ភកវា ។ អត្ថមនោ អាយស្មា អាទន្ទោ ភកវតោ
 ភាសិតំ អភិនន្ទិតិ ។

អន្តបាលវិញ្ញោ បរមោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ចហាវវគ្គ

(២៦) ម្នាលអានន្ទ ការមិនតាំងចិត្តហើយការវិនា យ៉ាងនេះ

ឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ការតាំងចិត្តហើយការវិនា គឺជាគតិសំដែងហើយ
ការមិនតាំងចិត្តហើយការវិនា គឺជាគតិក៏បានសំដែងហើយ ដោយប្រ-

ការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ កិច្ចឯណា ដែលព្រះសាស្តាជាអ្នកស្វែង
រកនូវប្រយោជន៍ ជាអ្នកអនុគ្រោះ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ គប្បី
ធ្វើដល់សាវកទាំងឡាយ កិច្ចនោះ គឺជាគតិបានធ្វើហើយ ដល់អ្នកទាំង-

ឡាយ ។ ម្នាលអានន្ទ កិច្ចទាំងនេះ គឺម្យ៉ាងឈឺ កិច្ចទាំងនេះ គឺទី

ស្ងាត់ ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកទាំងឡាយចូរពិចារណា ចូរកុំប្រមាទ កុំមាន
សេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយឡើយ នេះជាអនុសាសន៍

គឺពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់គតិ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ។ ព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នូវភាសិតនេះហើយ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ

ក៏ពេញចិត្តរីករាយចំពោះភាសិតព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។

អន្តបាលីវង្ខោ

តិស្សទ្ធោនំ

អម្ពចាលិសតោ ភិក្ខុ

សាលកុសលរាសិ ច

សាកុណាឆ្ន័ មគ្គដោ សូនោ

តិលាឆោ ភិក្ខុនី វាសកោតិ ។

អម្ពបាលីវគ្គ

ឧទ្ទាននៃអម្ពបាលីវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពបាលីវន
 មាន ២ លើក អំពីភិក្ខុមានស្មារតី ១ អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រាហ្មណត្រាមឈ្មោះកោសល ក្នុងដែន
 កោសល ១ អំពីគំនរអកុសលនឹងកុសល ១ អំពីសត្វខ្វែង
 ឆាបប្រច្ឆៀប ១ អំពីប្រទេសដែលសត្វស្វានឹងមនុស្សទៅ
 បានដោយលំបាក ១ អំពីជនអ្នកចំអិនន្ទរកត្ត ១ អំពីព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះប្រឈួនជាទម្ងន់ ១ អំពីព្រះការន្ទដ៏
 មានកាយុច្ចលទៅកាន់លំនៅភិក្ខុនីមួយរូប ១ ។

ជាវដ្តវិគោ

[២៧] សាវត្ថិច័នាធំ ។ អថខោ អាយស្មា សាវីបុត្តោ

យេន ភកភា តេនុបស្ក័ម៌ ឧបស្ក័ម៌ត្វា ភកវន្តំ អភិ-

វាទេត្វា ឯតមន្តំ ជិសីទិ ។ ឯតមន្តំ ជិសីន្នោ ខោ

អាយស្មា សាវីបុត្តោ ភកវន្តំ ឯតទេវោច មហាបុរិសោ

មហាបុរិសោតិ កន្តេ វុច្ចតិ តិត្តាវតា នុ ខោ កន្តេ

មហាបុរិសោ ហោតីតិ ។ វិមុត្តចិត្តតា ខ្លាហំ សាវីបុត្ត

មហាបុរិសោតិ វេនាមិ អវិមុត្តចិត្តតា នោ មហាបុរិ-

សោតិ វេនាមិ ។

[២៨] កថញ្ច សាវីបុត្ត វិមុត្តចិត្តោ ហោតិ ។ ៩៥

សាវីបុត្ត ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហារតិ វាតាមិ

សម្មជានោ សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈនោម-

នស្សំ ។ តស្ស កាយេ កាយានុបស្សីនោ វិហារតោ

ធាតុផ្សំ

(២៧) សាវត្ថិនិទាន ។ ត្រាខោងឯង ព្រះសាវីបុត្តដ៏មានអាយុ
ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសាវីបុត្តដ៏មាន
អាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំចូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យគេតែងនិយាយថា មហាបុរស
មហាបុរស បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះបុគ្គលជាមហាបុរសដោយហេតុ
ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សាវីបុត្ត តថាគតហៅថា មហាបុរស ព្រោះមានចិត្ត
រួចផុតស្រឡះហើយ មិនមែនហៅថា មហាបុរស ព្រោះមានចិត្តមិន
ទាន់រួចផុតស្រឡះទេ ។

(២៨) ម្ចាស់សាវីបុត្ត ភិក្ខុដែលឈ្មោះថាមានចិត្តរួចស្រឡះ
តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សាវីបុត្ត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកពិចារណា
ឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជា
អ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានីធិទោបទស្សក្នុងលោក
ចេញ ។ កាលភិក្ខុនោះពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី

ពាក្យផ្លូវច្បាប់

ចិត្តំ វិវិដ្ឋតំ វិមុត្តតំ អនុបាទាយ អាសវេហំ ។ វេទនា-

សុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហរតិ អាតាប័ សម្ម-

ជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។

តស្ស ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សីនោ វិហរតោ ចិត្តំ វិវិដ្ឋតំ

វិមុត្តតំ អនុបាទាយ អាសវេហំ ។ ឯវំ ចោ សាវ័ប្បត្ត

វិមុត្តចិត្តោ ហោតិ ។ វិមុត្តចិត្តតា ទ្វាហំ សាវ័ប្បត្ត

មហាបុរិសោតិ វនាមិ អវិមុត្តចិត្តតា នោ មហាបុរិសោតិ

វនាមិតិ ។

(៤៩) ឯកំ សមយំ ភកកំ នាឡន្ទាយំ វិហរតិ

ចារិកេត្តវេន ។ អថចោ អាយស្មា សាវ័ប្បត្តោ

នាឡង្គវគ្គ

ចិត្តក៏ប្រាសចាកតម្រិក រួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិន
 ប្រកាន់មាំ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុត
 កំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹង
 ទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ កាលភក្តីនោះពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី ចិត្តក៏ប្រាសចាកតម្រិក រួចស្រឡះចាក
 អាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត ភិក្ខុដែល
 ឈ្មោះថាមានចិត្តរួចស្រឡះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត គឺថាគត
 ហៅថា មហាបុរស ព្រោះមានចិត្តរួចស្រឡះ មិនមែនហៅថា មហា-
 បុរស ព្រោះមិនមានចិត្តរួចស្រឡះទេ ។

(៤៩) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងបារា-
 កម្មវេន ជិតក្រុងនាឡង្គ ។ គ្រានោះឯង ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវាទោ

យេន ភគវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវន្តំ អភិ-
 វាទេត្វា ឯកមន្តំ វិសីទំ ។ ឯកមន្តំ វិសិទ្ធោ ខោ
 អាយស្មា សារីបុត្តោ ភក្កវន្តំ ឯតទលោច ឯវំ បសន្នាហំ
 កន្លេ ភក្កវតំ ន ចាហុ ន ច ភវិស្សតំ ន ចេតេហំ វិជ្ជតំ
 អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ភក្កវតោ ភិយ្យោ-
 ភិញ្ញតោ យទិទំ សម្មោជិយន្តំ ។ ឧឡារា ខោ ត្បាយំ
 សារីបុត្ត អាសភិវាទា ភាសិតា ឯកំសោ គហិតោ
 សីហនាទោ នទិតោ ឯវំ បសន្នាហំ កន្លេ ភក្កវតំ ន
 ចាហុ ន ច ភវិស្សតំ ន ចេតេហំ ភវិស្សតំ ន ចេតេហំ
 វិជ្ជតំ អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ភក្កវតោ
 ភិយ្យោភិញ្ញតោ យទិទំ សម្មោជិយន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ទពោរវង្ស

ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ប្បយបន្តិព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសាវ័បុត្តដ៏មាន
 អាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានចិត្តជ្រះថ្លាចំពោះព្រះដ៏-
 មានព្រះភាគយ៉ាងនេះ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ដទៃ មានសេចក្តីត្រាស់
 ដឹងលើសជាងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្នុងសម្ពោធិញ្ញាណនេះ មិនមានក្នុង
 អតីតកាលផង មិនមានក្នុងអនាគតកាលផង មិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល
 ផងឡើយ ។ ម្ចាស់សាវ័បុត្ត ភាសកវាចា (វាចាដ៏អង្គអាច) នេះ ដែល
 អ្នកបានពោលហើយលើសលុបពេកណាស់ សីហនាទដែលខ្លួនកាន់
 យកតែមួយចំណែក អ្នកបានបន្ធាឡើងហើយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គមានចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះ សមណៈបូ-
 ព្រាហ្មណ៍ដទៃ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងក្រៃលែងជាងព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ក្នុងសម្ពោធិញ្ញាណនេះ មិនមានក្នុងអតីតកាលផង មិនមានក្នុងអនាគត-
 កាលផង មិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលផង ។

ពាក្យផ្ដាំប្រា

[៥០] ក៏ ឆ្លើយ តេ សារីបុត្ត យេ តេ អហេសុំ អត្ថ
 តមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្វេ តេ ភកវន្តោ
 ចេតសា ចេតោ បរិច្ឆ វិទិតា ឯវសីលា តេ ភកវន្តោ
 អហេសុំ ឥតី វា ឯវនិច្ឆា តេ ភកវន្តោ អហេសុំ ឥតី
 វា ឯវបញ្ញា តេ ភកវន្តោ អហេសុំ ឥតី វា ឯវវិហារិនោ
 តេ ភកវន្តោ អហេសុំ ឥតី វា ឯវវិមុត្តា តេ ភកវន្តោ
 អហេសុំ ឥតី វា ឥតី ។ នោ ហេតុំ កន្លេ ។

[៥១] ក៏ ថង តេ សារីបុត្ត យេ តេ ភវិស្សន្តិ
 អនាគតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្វេ តេ
 ភកវន្តោ ចេតសា ចេតោ បរិច្ឆ វិទិតា ឯវសីលា តេ
 ភកវន្តោ ភវិស្សន្តិ ឥតី វា ឯវនិច្ឆា តេ ភកវន្តោ
 ភវិស្សន្តិ ឥតី វា ឯវបញ្ញា តេ ភកវន្តោ ភវិស្សន្តិ
 ឥតី វា ឯវវិហារិនោ តេ ភកវន្តោ ភវិស្សន្តិ ឥតី វា
 ឯវវិមុត្តា តេ ភកវន្តោ ភវិស្សន្តិ ឥតី វា ឥតី ។ នោ
 ហេតុំ កន្លេ ។

ពាក្យទូទៅ

[៥០] ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយឯណា ជា
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងអតីតកាល ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងអស់នោះ
 អ្នកបានកំណត់ដឹងនូវចិត្តដោយចិត្តថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ព្រះ
 អង្គមានសីលយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ព្រះអង្គមាន
 ធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ព្រះអង្គមានបញ្ញាយ៉ាង
 នេះខ្លះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ព្រះអង្គមានធម៌ជាគ្រឿងនៅយ៉ាង
 នេះខ្លះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ព្រះអង្គមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ដូច្នេះ
 បានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដំណើរនេះកំណត់មិនបានទេ ។

[៥១] ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយឯណា ជា
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងអនាគតកាល ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងអស់
 នោះ អ្នកកំណត់ដឹងនូវចិត្តដោយចិត្តថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយ
 នោះ ព្រះអង្គមានសីលយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយនោះ
 ព្រះអង្គមានធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយនោះ ព្រះ
 អង្គមានបញ្ញាយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយនោះ ព្រះ
 អង្គមានធម៌ជាគ្រឿងនៅយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយនោះ
 ព្រះអង្គមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ដូច្នេះបានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ដំណើរនេះកំណត់មិនបានទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

[៥២] កី បទ ត្យាហំ សារីបុត្ត ឯតរហំ អរហំ

សម្មាសម្ពុទ្ធោ ចេតសា ចេតោ បរិច្ឆ វិទិតោ ឯវិសីលោ

កកវំ ឥតិ វំ ឯវិជម្ពោ កកវំ ឥតិ វំ ឯវិបញ្ញោ

កកវំ ឥតិ វំ ឯវិហារី កកវំ ឥតិ វំ ឯវិមុត្តោ

កកវំ ឥតិ វំ ឥតិ ។ ឆោ ហេតុ កន្លេ ។

[៥៣] ឯតុ ច តេ សារីបុត្ត អតីតានាគតប្បច្ចុ-

ប្បន្នេសុ អរហន្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធទេសុ ចេតោបរិយា-

យញ្ញាលំ នត្ថិ ។ អថ តិញ្ចាហំ ត្យាហំ សារីបុត្ត

ឧទ្យាហ អាសភិវា កាសិតា ឯកំសោ តហិតោ

សីហនាតោ នទិតោ ឯវំ បសង្កាហំ កន្លេ កកវតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុត្ត

[៥២] ម្នាលសាវ័បុត្ត ចុះតថាគតជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុង
 បច្ចុប្បន្នកាលនេះ អ្នកកំណត់ដឹងនូវចិត្តដោយចិត្តថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ព្រះអង្គមានសីលយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានធម៌យ៉ាង
 នេះខ្លះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានបញ្ញាយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ព្រះអង្គមានធម៌ជាគ្រឿងនៅយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ព្រះអង្គមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ដូច្នេះបានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ដំណើរនៃកំណត់មិនបានទេ ។

[៥៣] ម្នាលសាវ័បុត្ត ការកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់អ្នក មិនមាន
 ក្នុងព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ក្នុងកាលជាអតីត អនាគត បច្ចុ
 ប្បន្ន⁺នេះឡើយ ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត ចុះហេតុដូចម្តេចក៏កាលឥឡូវនេះ
 អាសត្តិវាចាដ៏លើសលុប អ្នកបានពោលហើយ សីហនាទដែលខ្លួន
 កាន់យកដោយចំណែកមួយ អ្នកបានបន្តិចឡើងហើយថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីជ្រះថ្លាចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះ

ពាហ្មន្តវិញ្ញា

ន ចាហុ ន ប ភវីស្សតិ ន ចេតេហំ វិជ្ជតិ អញ្ញោ
 សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ភក្កតា ភិយ្យោភិញ្ញា-
 តោ យទិទំ សម្ពោជិយន្តិ ។ ន ខោ មេ តំ កន្តេ
 អតីតាធាតុតប្បច្ចប្បន្នេសុ អរហន្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធេ-
 សុ ចេតោបរិយាយញ្ញាណំ អត្ថំ អបិ ច ធម្មន្ធយោ
 វិទិតោ ។

[៥៤] សេយ្យថាបិ កន្តេ អញ្ញោ បច្ចន្តិមំ នគរំ
 ទន្ស៊ីទ្វាលំ^(១) ទន្ស៊ីទាគារតោរណំ ឯកទ្វារំ តត្រិស្ស
 ដោវរិកោ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ មេធាវី អញ្ញាតានំ និវា-
 រេតា ព្យាតានំ បវេសេតា ។ សោ តស្ស នគរស្ស ស-
 មន្តា អនុបរិយាយបដំ អនុក្កមមាធា ន បស្សេយ្យ
 ចាគារសន្ធិំ វា ចាគារវិរំ វា អន្តមសោ វិធុរាជិស្សក្ក-
 នមត្ថិមំ ។ តស្ស ឯវមស្ស យេ ខោ កេចិ ធិធុរិកា
 ចាណា ឥមំ នគរំ វរិសន្តិ វា និក្ខមន្តិ វា សព្វេ តេ

១ ឧ, ម, ទន្ស៊ីទ្វាលំ ។

តាមរូបវិទ្យា

សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ដទៃ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងក្រៃលែងលើសជាង
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្នុងសម្ពោធិញ្ញាណនេះ មិនមានក្នុងអតីតកាលផង
 មិនមានក្នុងអនាគតកាលផង មិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលផង ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពិតមែនតែការកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ចំពោះ
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធាាំងឡាយ ក្នុងអតីតកាល អនាគតកាល បច្ចុ-
 ប្បន្នកាលនោះ មិនមានឡើយ ប៉ុន្តែការស្ទង់តាមធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹង
 ច្បាស់ហើយ ។

[៥៤] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចនគរបស់ព្រះរាជា នៅទីបំផុត
 ដែន មានជើងកំពែងដ៏មាំ មានកំពែងនឹងសសរឡើងដ៏មាំ មានទ្វារ
 តែមួយ នាយទ្វាររបស់ព្រះរាជានោះជាបណ្ឌិត ឈ្លាសវៃ មានប្រាជ្ញា
 នៅប្រចាំត្រង់ទ្វារនោះ ចាំហាមឃាត់ជនទាំងឡាយដែលមិនស្គាល់
 បើកឲ្យតែពួកជនដែលស្គាល់ចូលទៅបាន ។ នាយទ្វារនោះដើរត្រួត-
 ត្រាផ្លូវតាមផ្លូវកំពែងដោយជុំវិញនគរនោះ ក៏មិនឃើញនូវទ័តនៃកំពែងឬ
 ឬនៅចន្លោះនៃកំពែង ដោយហេតុទៅសូម្បីតែសត្វត្រកួសសុលចូលពុំ
 បាន ។ នាយទ្វារនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកសត្វធំៗ ណា-
 មួយ រមែងចូលទៅកាន់នគរនេះ ឬចេញមកវិញ ពួកសត្វទាំងអស់នោះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស បហាវរវគ្គោ

ឥមំនា វ ទ្វារេន បរិសន្តិ វា និក្ខេបន្តិ វាតិ ។ ឯវមេវ
 ទោ មេ កន្តេ ធម្មទ្ធយោ វិទិតោ យេហិ តេ កន្តេ អ-
 ហោសំ អតីតមទ្វានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្វេ តេ
 កកវន្តោ បញ្ច ជីវលោ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេ-
 សេ បញ្ញាយ ទុព្វលីករលោ ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ
 សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត ពោជ្ឈន្តេ យថាក្ខតំ កាវេន្ទា
 អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពធិស្សន្តិ ។ យេហិ តេ
 កន្តេ ករិស្សន្តិ អនាគតមទ្វានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 សព្វេ តេ កកវន្តោ បញ្ច ជីវលោ បហាយ ចេតសោ
 ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្វលីករលោ ចត្វសុ ស-
 តិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត ពោជ្ឈន្តេ យថាក្ខតំ
 កាវេន្ទា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពធិស្សន្តិ ។ ក-
 កវេហិ កន្តេ ឯតេហំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា បញ្ច ជីវលោ
 បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្វ-
 លីករលោ ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារិត្ត

វេមនិច្ចលោ ឬចេញតាមទ្វារនេះឯង យ៉ាងណាមិញ ។ បពិត្រព្រះ
អង្គជីចំរើន ការស្នងតាមធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹងហើយ បពិត្រព្រះអង្គ
ជីចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយឯណា ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
មានក្នុងអតីតកាល ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងអស់នោះ ទ្រង់លះបង់
នូវនីវរណៈទាំង ៥ ដែលជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ដែលធ្វើបញ្ញាឲ្យមាន
កំឡាំងថយ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យដកល់ខ្ជាប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ទ្រង់
ចំរើននូវពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ត្រាស់ដឹងចំពោះនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិធម៌តាម
សភាវៈពិត ។ បពិត្រព្រះអង្គជីចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយ
ឯណាជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានក្នុងអនាគតកាល ព្រះដ៏មានព្រះ-
ភាគទាំងអស់នោះ ទ្រង់លះបង់នូវនីវរណៈទាំង ៥ ដែលជាឧបក្កិលេស
នៃចិត្ត ដែលធ្វើបញ្ញាឲ្យមានកំឡាំងថយ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យដកល់
ខ្ជាប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ទ្រង់ចំរើននូវពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ត្រាស់ដឹងនូវ
អនុត្តរសម្មាសម្ពោធិធម៌តាមសភាវៈពិត ។ បពិត្រព្រះអង្គជីចំរើន ព្រះដ៏-
មានព្រះភាគជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលជាបច្ចុប្បន្ននេះ ក៏ទ្រង់
លះបង់នូវនីវរណៈទាំង ៥ ដែលជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ដែលធ្វើបញ្ញាឲ្យ
មានកំឡាំងថយ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យដកល់ខ្ជាប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤

ពាហន្តរក្ខេ

សត្វ ពោជ្ឈង្គេ យថាភូតំ ភាវេត្វា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោ-
 ជំ អភិសម្មទ្វាតិ ។

[៥៥] សាធុ សាធុ សាវ័បុត្ត តស្មាតិហ ត្វំ
 សាវ័បុត្ត ឥមំ ធម្មបរិយាយំ អភិក្ខុណំ ភាសេយ្យាសិ
 ភិក្ខុនំ ភិក្ខុនីនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកានំ ។
 យេសម្បំ ហំ សាវ័បុត្ត មោយបុរិសានំ កវិស្សតិ តថា-
 កតេ កង្ខា វា វិមតិ វា តេសម្បំ ធម្មបរិយាយំ
 សុត្វា យា តថាកតេ កង្ខា វា វិមតិ វា សា បហំ
 យិស្សតីតិ ។

[៥៦] ឯកំ សមយំ កកវា សាវត្ថិយំ វិហារតិ
 ជេតវនេ អនាថិបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ
 បន សមយេន អាយស្មា សាវ័បុត្តោ មគទេសុ វិ-
 ហារតិ នាឡុកត្តាមតេ អាពាជិតោ ទុក្ខិតោ ពា-
 ឡុកិលានោ ។ ចុត្តោ សមណុទ្កេសោ អាយស្មតោ
 សាវ័បុត្តស្ស ឧបជ្ឈាតោ ហោតិ ។ អថខោ អាយស្មា
 សាវ័បុត្តោ តេនេវ អាពាជេន បរិនិព្វាយិ ។

ពាក្យនូវគ្នា

ទ្រង់ចំរើននូវពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិធម៌ តាម
សភាវៈពិត យ៉ាងនោះឯង ។

(៥៥) ម្ចាស់សាវ័បុត្ត ត្រូវណាស់ហើយ ម្ចាស់សាវ័បុត្ត ព្រោះ
ហេតុនោះ អ្នកគប្បីពោលនូវធម្មបរិយាយនេះ ដល់ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី
ឧបាសកនិងឧបាសិកា ឲ្យរឿយៗចុះ ។ ម្ចាស់សាវ័បុត្ត ព្រោះថា
សេចក្តីជឿនឆ្ងល់ ឬសេចក្តីសង្ស័យក្នុងព្រះតថាគត នឹងមានដល់មោឃ-
បុរសឯណា មោឃបុរសទាំងនោះ បានស្តាប់នូវធម្មបរិយាយនេះហើយ
មុខជានឹងលះបង់នូវសេចក្តីជឿនឆ្ងល់ ឬសេចក្តីសង្ស័យក្នុងព្រះតថាគត
ចេញបាន ។

(៥៦) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេត-
ពនរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង
ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ មានអាពាធ មានសេចក្តីទុក្ខ មានជម្ងឺធ្ងន់ នៅ
ក្នុងស្រុកនាឡិកៈ ក្នុងដែនមគធៈ ។ មានសាមណេរឈ្មោះចុន្ទដា
ទបង្គារបស់ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ ។ ត្រាវនោះឯង ព្រះសាវ័បុត្ត
ក៏បរិនិព្វានដោយអាពាធនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវាទោ

[៥៧] អថោ ចុន្ទោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មតោ
សាវ័បុត្តស្ស បត្តចីវរមាណាយ យេន សាវត្ថីជេតវនំ អ-
នាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមោ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេ-
នុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្តំ អភិ-
វាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្ទោ ខោ
ចុន្ទោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯតទរោច
អាយស្មា កន្លេ សាវ័បុត្តោ បរិជិត្វតោ ឥន្ទមស្ស បត្ត-
ចីវរន្តំ ។ អត្ថំ ខោ ឥទំ អារុសោ ចុន្ទ កថាបាកតំ
កកវន្តំ ទស្សនាយ អាយាមារុសោ ចុន្ទ យេន កកវា
តេនុបសង្កមិស្សាម ឧបសង្កមិត្វា កកវតោ ឯតមន្តំ
អារោចេស្សាមាតំ ។ ឯវំ កន្លេតិ ខោ ចុន្ទោ សម-
ណុទ្ទេសោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បច្ចុស្សោសំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវដ្ត

[៥៧] លំដាប់នោះឯង ចុន្ទសាមណេរក៏កាន់យកបាត្រនឹងចំរេ
 របស់ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ ហើយចូលទៅក្រពះអាណន្ទដ៏មានអាយុ
 ឯវត្តជេតពនរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះអាណន្ទដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 លុះចុន្ទសាមណេរអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោលនឹងព្រះអាណន្ទ
 ដ៏មានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអាណន្ទដ៏ចម្រើន ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ
 បរិនិព្វានហើយ នេះបាត្រចំរេរបស់លោក ។ ម្ចាស់ព្យាសោចុន្ទ នេះ
 ជាដំណឹងដែលអ្នកនាំមកជាដំបូង ម្ចាស់ព្យាសោចុន្ទ មក យើងនឹងនាំ
 គ្នាចូលទៅក្រពះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីគាល់ព្រះអង្គ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ នឹងក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ចុន្ទ-
 សាមណេរក៏ទទួលពាក្យព្រះអាណន្ទដ៏មានអាយុថា កុរុណាលោកម្ចាស់ ។

[៥៨] អថទោ អាយស្មា ច អាណន្តោ តុន្តោ ច ស-
មណុទ្កេសោ យេន កកវំ តេនុបសង្កម្មឹស្ស ឧបសង្កម្មិត្វា
កកវន្តំ អគិវំទេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទីស្ស ។ ឯកមន្តំ
ឯសីន្តោ ទោ អាយស្មា អាណន្តោ កកវន្តំ ឯតទេវេច
អយំ កន្តេ តុន្តោ សមណុទ្កេសោ ឯវមាហា អាយស្មា
កន្តេ សាវីបុត្តោ បរិជិត្តោ ឥន្ទមស្ស បត្តចរិន្តំ ។ អថ
ច មេ កន្តេ មនុស្សកជាតោ វិយ កាយោ ទិសាបិ មេ ន
បក្ខាយន្តំ ធម្មាបិ មំ នប្បដិកន្តំ អាយស្មា សាវីបុត្តោ
បរិជិត្តោតិ សុត្វា ។

[៥៩] កី ធុ ទោ អាណន្ត សាវីបុត្តោ សីលក្ខន្ធ�ំ វា
អាទាយ បរិជិត្តោ សមាធិក្ខន្ធ�ំ វា អាទាយ បរិជិត្ត-
ោ ចញ្ញាខន្ធឱ វា អាទាយ បរិជិត្តោ វិមុត្តិក្ខន្ធឱ វា
អាទាយ បរិជិត្តោ វិមុត្តិញ្ញាណធស្សនក្ខន្ធឱ វា អា-
ទាយ បរិជិត្តោតិ ។ ន ទោ មេ កន្តេ អាយស្មា
សាវីបុត្តោ សីលក្ខន្ធឱ វា អាទាយ បរិជិត្តោ ។ មេ ។
វិមុត្តិញ្ញាណធស្សនក្ខន្ធឱ វា អាទាយ បរិជិត្តោ ។

ព្រះសាវ័បុត្ត

(៥៨) ត្រាពោះឯង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុនឹងចុន្ទសាមណេរ
 ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មាន
 អាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុន្ទសាមណេរនេះ បាននិយាយយ៉ាង
 នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុបរិនិព្វានហើយ
 នេះបាត្រចីវរបស់លោក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត កាយ
 របស់ខ្ញុំព្រះអង្គហាក់ដូចជាវិនិស្វកស្តិន ទាំងទិសទាំងឡាយក៏មិនប្រាកដ
 ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ទាំងធម៌ទាំងឡាយក៏មិនភ័យស្រឡាស់ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដែរ ព្រោះ
 បានឮថា ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុបរិនិព្វានទៅហើយ ។

(៥៩) ម្ចាស់អានន្ទ សាវ័បុត្តនាំយកសីលក្ខន្ធ បរិនិព្វានទៅហើយ
 ឬ នាំយកសមាធិក្ខន្ធ បរិនិព្វានទៅហើយឬ នាំយកបញ្ញាខន្ធ បរិនិព្វាន
 ទៅហើយឬ នាំយកវិមុត្តិក្ខន្ធ បរិនិព្វានទៅហើយឬ នាំយកវិមុត្តិញ្ញាណ-
 ទេស្យនក្ខន្ធ បរិនិព្វានទៅហើយឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះ
 សាវ័បុត្តដ៏មានអាយុរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ នាំយកសីលក្ខន្ធ បរិនិព្វានទៅ
 ក៏ទេ ។ បេ ។ នាំយកវិមុត្តិញ្ញាណទេស្យនក្ខន្ធ បរិនិព្វានទៅក៏ទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុត្តោ

អបិ ច មេ ភន្តេ អាយស្មា សាវីបុត្តោ ឌីវនិកោ
 អហោសិ^(១) វិញ្ញាបកោ សន្និស្សកោ សមាទបកោ
 សឡត្តជកោ សឡហំសកោ អកំលាសុ ធម្មទេស.
 ឆាយ អនុត្តាហកោ សត្រៃហ្មចារីនំ តំ មយំ អាយ-
 ស្មតោ សាវីបុត្តស្ស ធម្មោជំ ធម្មកោតំ ធម្មានុត្តហំ
 អនុស្សរមាតិ ។

[៦០] ននុ តំ អាទន្ទ មយា បដិកថេវ អត្តាតំ
 សត្វេហំ បិយេហំ មជាមេហំ ជាតាការោ វិជាការោ
 អញ្ញាតាការោ តំ កុត្តេត្ថ អាទន្ទ លញ្ច ។ យន្តំ ជានំ
 ភូតំ សង្ខតំ បលោកធម្មំ តំ វត បលុដ្ឋិតំ នេតំ ហំជំ
 វិដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុក្ខ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប៉ុន្តែព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ លោក
 ជាអ្នកប្រដៅ ជាអ្នកពន្យល់ ជាអ្នកបំភ្លឺ ជាអ្នកបបួល ជាអ្នកឲ្យ
 អាចហាន ជាអ្នកឲ្យរីករាយ ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ដល់ពួកសព្វហ្មតារាជ្យដោយធម៌ទេសនា យើងខ្ញុំទាំងឡាយតែងរព្វកតាម
 នូវធម្មតាជាសេស ធម្មសម្បត្តិ ធម្មានុគ្រោះ របស់ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មាន
 អាយុនោះ ។

(៦០) ម្ចាស់អានន្ទ ដំណើរនោះ គេថាគតបានប្រាប់មុនហើយថា
 ការផ្សេងៗគ្នា ការព្រាត់ប្រាសគ្នា ការប្រព្រឹត្តិទៅទីទៃពីគ្នា ចាកសក្ខ
 នឹងសង្ខារទាំងពួង ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្ត ម្ចាស់អានន្ទ អ្នក
 គប្បីបានដំណើរនោះអំពីទីឯណាដូច្នេះ មិនមែនឬ ។ របស់ឯណា
 ដែលកើតហើយ ចម្រើនហើយ បច្ច័យតាក់តែងហើយ របស់នោះឯង
 តែងមានសេចក្តីវិនាសទៅជាធម្មតា បុគ្គលនឹងសង្ឃឹមថា សូមឲ្យរបស់
 នោះកុំបរិវាសឡើយ ហេតុនេះមិនដែលមានឡើយ ។

ពាក្យស្រីព្រោះ

(៦០) សេយ្យថាបិ អាទន្ទ មហាតោ កិត្តិស្ស
 តិដ្ឋតោ សារវតោ យោ មហន្តតោ ខត្តោ សោ ប-
 លុន្នេយ្យ ។ ឯវមេវ ខោ អាទន្ទ មហាតោ កិត្តិសង្ឃស្ស
 តិដ្ឋតោ សារវតោ សារីបុត្តោ បរិជិត្តតោ តំ កុតេត្ថ
 អាទន្ទ លញ្ញា ។ យន្តំ ជាតំ ភ្លតំ សង្កតំ បលោកធម្មំ
 តំ វត មា បលុដ្ឋិតំ នេតំ ហំនំ វិជ្ជិតំ ។ តស្មា-
 តំហ អាទន្ទ អត្តធិទោ វិហារេ អត្តសរណា អនញ្ញ-
 សរណា ធម្មធិទោ ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា ។

(៦២) តថញ្ញាទន្ទ កិត្តិ អត្តធិទោ វិហារេ អត្ត-
 សរណា អនញ្ញសរណា ធម្មធិទោ ធម្មសរណា អ-
 នញ្ញសរណា ។ ឥតានន្ទ កិត្តិ កាយេ កាយានុ-
 បស្សី វិហារេ អាតាបិ សម្បជានោ សតំមា វិនេយ្យ

តាមរូបវន្ត

[៦១] ម្ចាស់មានន្ទ ដូចជាមឈើធំក្រៃលែងជាងឈើធំ ដែល
 មានខ្លឹម កំពុងតាំងនៅ ស្រាប់តែរលំទៅ យ៉ាងណា ។ ម្ចាស់មានន្ទ
 កាលបើភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ប្រកបដោយសារធម៌ កំពុងបីតនៅ ស្រាប់
 តែសារីបុត្តបរិនិព្វានទៅ ក៏យ៉ាងនោះឯង ម្ចាស់មានន្ទ ដំណើរនោះ
 អ្នកគប្បីបានអំពីទីឯណា ។ របស់ឯណាដែលកើតហើយ ចំរើនហើយ
 បច្ច័យតាក៏តែងហើយ តែងមានសេចក្តីវិនាសទៅជាធម្មតា បុគ្គលនឹង
 សង្ឃឹមថា សូមឲ្យរបស់នោះកុំវិនាសទៅឡើយ ហេតុនេះមិនដែលមាន
 ឡើយ ។ ម្ចាស់មានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកទាំង
 ឡាយចូរមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីរព្យាក កុំបីមានវត្ថុដទៃជាទីរព្យាក
 ឡើយ ចូរមានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីរព្យាក កុំបីមានវត្ថុដទៃជាទី
 រព្យាកឡើយ ។

[៦២] ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុដែលមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទី
 រព្យាក មិនមានវត្ថុដទៃជាទីរព្យាក មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីរព្យាក
 មិនមានវត្ថុដទៃជាទីរព្យាក តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសា-
 សនានេះ តែងពិចារណាលើញ្ញូរកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មាន
 ព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារង្កោ

លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ

ធម្មានុបស្សំ វិហរតិ អាតាថី សម្មជាទោ សតីមា

វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ

ភិក្ខុ អត្ថទីទោ វិហរតិ អត្តសរណោ អនញ្ញសរណោ

ធម្មទីទោ ធម្មសរណោ អនញ្ញសរណោ ។

[៦៣] យេ ហំ កេចិ អានន្ទ ឯនហំ វា បមច្ចៈ

យេ វា អត្ថទីទោ វិហរិស្សន្តំ អត្តសរណោ អនញ្ញសរណោ

ធម្មទីទោ ធម្មសរណោ អនញ្ញសរណោ ។ តមតត្ថេមេតេ

អានន្ទ ភិក្ខុ ភិស្សន្តំ យេ កេចិ សំត្វាតាហតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារង្គ

នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវ
 វេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជា
 ប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅគិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាលអាណន្ទ ភិក្ខុ
 មានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីពឹង មិនមានវត្ថុដទៃជាទីពឹង មានធម៌ជា
 ទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹង មិនមានវត្ថុដទៃជាទីពឹង យ៉ាងនេះឯង ។

[៦៣] ម្នាលអាណន្ទ ពួកភិក្ខុឯណានិមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី

ក្នុងកាលអំណើអំពើតថាគតទៅក្តី នឹងមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជា
 ទីពឹង កុំបីមានវត្ថុដទៃជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹង
 កុំបីមានវត្ថុដទៃជាទីពឹងចុះ ។ ម្នាលអាណន្ទ ពួកភិក្ខុឯណានិមួយជា
 អ្នកប្រាថ្នាការសិក្សា ភិក្ខុទាំងនោះនឹងប្រាកដមានក្នុងចំណែកដ៏ប្រសើរ
 ក្រៃលែង ។

ពាង្គប្រែ

[៦៤] ឯកំ សមយំ កកវា វដ្តិសុ វិហរតិ ឧត្ត.

ចេលាយំ កង្គាយ នទិយា តិវេ មហតា កិក្ខុសង្ឃន

សទ្ធិ អចិរិវនិព្វតេសុ សារីបុត្តមោក្ខល្លានេសុ ។ តេន

ខោ បន សមយេន កកវា កិក្ខុសង្ឃបរិវត្តោ អដ្ឋោ-

កាសេ និសំន្នោ ហោតិ ។ អថខោ កកវា តុល្លាភ្នំ

កិក្ខុសង្ឃំ អនុវិលោកេត្វា កិក្ខុ អាមន្តេសំ អបំ ខោ

ម្យាយំ កិក្ខុវេ បរិសា សុញ្ញា វិយ ខាយតិ អបរិ-

និព្វតេសុ សារីបុត្តមោក្ខល្លានេសុ ។ អសុញ្ញា មេ សា^(១)

កិក្ខុវេ ទិសា ហោតិ អនបេក្ខា តស្សំ ទិសាយំ

ហោតិ យស្សំ ទិសាយំ សារីបុត្តមោក្ខល្លានា វិហរន្តិ ។

១ ឧ. ម. សាតិ បទំ ៨ ហោតិ ។

ពាសន្ត

(៦៤) កាលដែលព្រះសាវ័បុត្តនឹងព្រះមោគ្គល្លាន^(១) បរិនិព្វាន
 ទៅហើយមិនយូរប៉ុន្មាន សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ
 ទៀបឆ្នេរស្ទឹងគគីរា ជិតក្រុងទុក្ខចេលា នាដែនវេជ្ជ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ
 ច្រើនរូប ។ សម័យនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគមានភិក្ខុសង្ឃចោមរោម
 ទ្រង់គង់នៅក្នុងទីវាល ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ក្រឡេកមើលទៅ
 ភិក្ខុសង្ឃនៅស្ងៀមហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលសាវ័បុត្តនឹងមោគ្គល្លានមិនទាន់បរិនិព្វាននៅ
 ឡើយ ក៏បរិសុទ្ធនេះឯង ប្រាកដហាក់ដូចជាសូន្យដល់តថាគត ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ (បើ) សាវ័បុត្តនឹងមោគ្គល្លាននៅក្នុងទិសឯណា ទិសនោះ
 មិនសូន្យដល់តថាគតទេ ទាំងសេចក្តីមិនព្រួយបារម្ភ (របស់តថាគត)
 ក៏មានក្នុងទិសនោះ ។

១ ព្រះបរិវារអង្គនេះ បរិនិព្វានក្នុងខែកត្តិកជាមួយគ្នា ផ្សេងគ្នាតែមុនខឹងក្រោយ គឺព្រះ
 សាវ័បុត្តបរិនិព្វានក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើតខែកត្តិក ព្រះមហាមោគ្គល្លានបរិនិព្វានក្នុងថ្ងៃ ១៥ រោចខែកត្តិក
 (អដ្ឋកថា) ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

[៦៥] យេធិ តេ ភិក្ខុវេ អហោសំ អតីតមន្ទានំ
 អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេសម្មី កកវន្ទានំ ឯតថ-
 រមំយេវ សាវកយុគំ អហោសិ សេយ្យថាធិ មយ្ហំ
 សាវ័បុត្តមោក្ខល្លាណ ។ យេធិ តេ ភិក្ខុវេ កវិស្សន្តិ
 អនាគតមន្ទានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេសម្មី កក-
 វន្ទានំ ឯតថរមំយេវ សាវកយុគំ កវិស្សន្តិ សេយ្យថាធិ
 មយ្ហំ សាវ័បុត្តមោក្ខល្លាណ ។

[៦៦] អច្ឆរិយំ ភិក្ខុវេ សាវកានំ អព្ពនំ ភិក្ខុវេ
 សាវកានំ សត្ត ច នាម សាសនករា កវិស្សន្តិ ឱវា-
 នប្បជិតរា ច ចតុន្ទញ្ច បរិសានំ បិយា កវិស្សន្តិ
 មនាទា កុ^(១)ការនីយា ច ។ អច្ឆរិយំ ភិក្ខុវេ តថាគ-
 តស្ស អព្ពនំ ភិក្ខុវេ តថាគតស្ស វិវរុបេធិ នាម សាវ-
 កានំ យុកេ បរិនិព្វតេ នត្ថិ តថាគតស្ស សោកោ វា
 បរិនេវោ វា នំ កុតេត្ថ ភិក្ខុវេ លាភា ។ យន្តំ ជាតំ

^១ ឧ. ម. គូ ប ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារង្គ

(៦៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយ ឯណា ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលមានហើយក្នុងអតីតកាលក្តី សាវក ទាំងគូរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ក៏មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដូច ជាសាវិបុត្តនឹងមោគ្គល្លានរបស់តថាគតដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយឯណា ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នឹងមានក្នុង អនាគតកាលក្តី សាវកទាំងគូរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ក៏មាន ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដូចជាសាវិបុត្តនឹងមោគ្គល្លានរបស់តថាគតដែរ ។

(៦៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (នេះ) ជាហេតុអស្ចារ្យរបស់ពួក សាវក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (នេះ) ជាហេតុចម្លែករបស់ពួកសាវក ព្រោះពួកសាវកជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ នឹងធ្វើតាមឧវាទរបស់ តថាគតជាគ្រូហើយ នឹងបានជាទីស្រឡាញ់ផង ជាទីតាប់ចិត្តផង ជា ទីគោរពផង ជាទីសរសើរផង នៃពួកបរិសេទទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ (នេះ) ជាហេតុអស្ចារ្យរបស់តថាគត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (នេះ) ជាហេតុចម្លែករបស់តថាគត ព្រោះថាកាលបើសាវកទាំងគូមាន សភាពដូច្នេះ បរិនិព្វានទៅហើយ សេចក្តីសោកក្តី សេចក្តីខ្សឹតខ្សួលក្តី មិនមានដល់តថាគតឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គល គប្បីបាននូវហេតុនោះអុំពីទីណា ។ ធម្មជាតិឯណាដែលតើតហើយ

ពាហ្មនុវិញ្ញា

ក្ខតំ សង្ខតំ បលោកធម្មំ តំ វត មា បលុដ្ឋិតំ នេតំ

ហំ វិដ្ឋិតំ ។

(៦៧) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មហាតោ វុត្តស្ស តំដ្ឋ-

តោ សារវតោ យេ មហន្តតរា ទន្ធា តេ បលុដ្ឋេយ្យំ ។

ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ មហាតោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស តំដ្ឋតោ

សារវតោ សាវ័បុត្តមោត្តល្យាណ បរិជិត្យតា តំ កុតេត្ថ

ភិក្ខុវេ លព្ភា ។ យន្តំ ជាតំ ក្ខតំ សង្ខតំ បលោកធម្មំ

តំ វត មា បលុដ្ឋិតំ នេតំ ហំ វិដ្ឋិតំ ។ តស្មាតិហ

ភិក្ខុវេ អត្ថទីតា វិហារេ អត្ថសរណា អនញ្ញសរណា

ធម្មទីតា ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា ។

ពាក្យផ្ដន្ទា

មានហើយ បច្ច័យប្រជុំតាក់តែងហើយ ក៏គង់មានកិរិយាទ្រុឌទ្រោមទៅ
ជាធម្មតា (នឹងឃាត់) ថា ឧហ្ម៍ ធម្មជាតិនោះចូរកុំទ្រុឌទ្រោមទៅ ហេតុ
នេះរមែងមិនមានឡើយ ។

(៦៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដើមឈើដែលធំ ជាឈើ
មានខ្លឹម កំពុងបិតនៅ ឯមែកដែលធំៗនៃឈើនោះក៏បាក់បែកទៅ យ៉ាង
ណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯភិក្ខុសង្ឃដ៏ធំ មានខ្លឹមបិតនៅ
សារីបុត្តនឹងមោគ្គល្លាន^(១) បរិនិព្វានទៅហើយ សារីបុត្តនឹងមោគ្គល្លាន
នោះ បុគ្គលគប្បីរកបានក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះអំពីទីណា ក៏យ៉ាងនោះឯង ។
ធម្មជាតិឯណាដែលកើតហើយ មានហើយ បច្ច័យប្រជុំតាក់តែងហើយ
(នឹងឃាត់) ថា ឧហ្ម៍ ធម្មជាតិនោះចូរកុំទ្រុឌទ្រោមទៅ ហេតុនេះរមែង
មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនា
នេះ អ្នកទាំងឡាយចូរយកខ្លួនជាទីពឹង យកខ្លួនជាទីរព្យក កុំយកវត្ថុដទៃ
ជាទីពឹងទីរព្យកឡើយ ចូរយកធម៌ជាទីពឹង យកធម៌ជាទីរព្យក កុំយកវត្ថុ
ដទៃជាទីពឹងទីរព្យកឡើយ ។

១ ភិក្ខុសង្ឃទុកដូចជាដើមព្រឹងធំ កំពស់ ១០០ យោជន៍ ព្រះសារីបុត្តនឹងព្រះមហាមោគ្គល្លាន
ទុកដូចជាមែកធំទាំងគូ ដែលបែកចេញពីដើមទៅទិសខាងត្បូង ៥០ យោជន៍ ខាងជើង ៥០
យោជន៍ (អដ្ឋកថា) ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

[៦៨] កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អត្ថទីទោ វិហារតិ

អត្ថសរណោ អនញ្ចសរណោ ធម្មទីទោ ធម្មសរណោ

អនញ្ចសរណោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយា.

នុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ

លោកេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ

ធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា

វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុ អត្ថទីទោ វិហារតិ អត្ថសរណោ អនញ្ចសរណោ

ធម្មទីទោ ធម្មសរណោ អនញ្ចសរណោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុដ្ឋ

(៦៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុយកខ្លួនជាទីពឹង យកខ្លួនជា
 ទីពឹង មិនយកវត្ថុដទៃជាទីពឹងទីពឹង យកធម៌ជាទីពឹង យកធម៌ជាទី
 ពឹង មិនយកវត្ថុដទៃជាទីពឹងទីពឹង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
 បង់នូវអភិជ្ឈានីនទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ពិចារណាឃើញនូវ
 វេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីនទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុយកខ្លួនជាទីពឹង យកខ្លួនជាទីពឹង មិនយកវត្ថុដទៃជាទីពឹង
 ទីពឹង យកធម៌ជាទីពឹង យកធម៌ជាទីពឹង មិនយកវត្ថុដទៃជាទីពឹងទី
 ពឹង យ៉ាងនេះឯង ។

ពាក្យផ្លូវផ្តា

[៦៩] យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ ឯតវហំ វា មមច្ចយេ
 វា អត្ថដីថា វិហរិស្សន្តំ អត្ថសារណា អនញ្ញសារណា
 ធម្មដីថា ធម្មសារណា អនញ្ញសារណា ។ តមតក្កេមេតេ^(១)
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ភិស្សន្តំ យេ កេចិ សិក្ខាកាមាតិ ។

[៧០] សាវត្ថីនិទានំ ។ អថខោ អាយស្មា ពាហិយោ
 យេន ភកវា តេនុបសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មិត្វា ភកវន្តំ អភិវា-
 ទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ
 អាយស្មា ពាហិយោ ភកវន្តំ ឯតទរោច សាធុ មេ ភន្តេ
 ភកវា សម្ពិទ្ធាន ធម្មំ ទេសេតុ យមហំ ភកវតោ ធម្មំ
 សុត្វា ឯកោ វ្យាបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ
 វិហរេយ្យន្តំ ។ តស្មាតិហ ភំ ពាហិយ អាទិមេវ វិសោ-
 ធមហិ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ កោ ចាទិ កុសលានំ
 ធម្មានំ ។ សីលញ្ច សុវិសុទ្ធិំ ទិដ្ឋិ ច ឧដ្ឋកា ។

១ ឧ. តមតក្កេ ភិក្ខុវេ ។ ម. តមតក្កេមេតេ ភិក្ខុវេ ។

ពាណិជ្ជកម្ម

[៦៩] ម្ចាស់កិច្ចទាំងឡាយ មែនពិត ពួកក៏ក្នុងណានីមួយ ក្នុង
 កាលឥឡូវនេះក្តី ក្នុងកាលជាអំណើរអំពីតថាគតទៅក្តី នឹងយកខ្លួនជាទី
 តាំង យកខ្លួនជាទីពូក មិនយកតែដទៃជាទីតាំងទីពូក យកធម៌ជាទីតាំង
 យកធម៌ជាទីពូក មិនយកតែដទៃជាទីតាំងទីពូក ។ ម្ចាស់កិច្ចទាំងឡាយ
 ពួកក៏ក្នុងណានីមួយ ជាសិក្ខាកាម (អ្នកប្រាថ្នាឱ្យការសិក្សា) ក៏ក្នុងទីនេះ
 នឹងមានសេចក្តីចម្រើនដរាបដល់កាលជាទីបំផុត ។

[៧០] សាវត្ថិនិទាន ។ គ្រានោះ ព្រះពាហិយៈដ៏មានអាយុ
 ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះពាហិយៈ
 ដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
 សំដែងធម៌ដោយសង្ខេបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះថាខ្ញុំព្រះអង្គបើបានស្តាប់
 ធម៌របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសចេញទៅ
 មិនបានប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅឱ្យកំលេស មានចិត្ត
 បញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ម្ចាស់ពាហិយៈ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូរ
 ដម្រើមឱ្យដើមនៃកុសលធម៌សិន ។ ចុះអ្វីជាដើមនៃកុសលធម៌ ។ គឺសីល
 ស្អាតល្អ ១ ទិដ្ឋិត្រង់ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

[៧០] យតោ ខោ^(១) តេ ពាហិយ សីលេញ្ច សុវិសុទ្ធិ
 កវិស្សតិ ទិដ្ឋិ ច ឧដុកា តតោ ភំ ពាហិយ សីលំ
 ទិស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 ភវេយ្យសិ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភំ ពាហិយ
 កាយេ កាយាទុបស្សី វិហារហិ អាតាមិ សម្មជាតោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោមទស្សំ ។ វេទ-
 នាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារហិ អាតាមិ
 សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោម-
 ទស្សំ ។ យតោ ខោ ភំ ពាហិយ សីលំ ទិស្សាយ
 សីលេ បតិដ្ឋាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ឯវំ ភា-
 វេស្សសិ តតោ វុឃ្ហំ ពាហិយ យា វត្ថុ វា ទិវសោ វា
 អាភមិស្សតិ វុឃ្ហំយេវ វាជីកម្ចា កុសលេសុ ធម្មេសុ
 នោ បរិហានិទំ ។

១ ខ. ម. យ ៣ ០ ២១ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរិក្ខ

(៧១) ម្នាលពាហិយៈ កាលណាបើអ្នកនឹងមានសីលស្អាតល្អ
មានទិដ្ឋត្រង់ល្អហើយ ម្នាលពាហិយៈ លំដាប់អំពីនោះទៅ អ្នកគប្បី
អាស្រ័យសីល ដកលំនៅក្នុងសីល ហើយចំរើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ចុះ ។
សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលពាហិយៈ ក្នុងសាសនានេះ អ្នក
ចូរពិចារណាឲ្យឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំ-
ដៅនូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា
នឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ចូរពិចារណាឲ្យឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនា
ទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា
គ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់
នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលពាហិយៈ កាលណាបើអ្នក
នឹងអាស្រ័យសីល ដកលំនៅក្នុងសីល ចំរើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះ
យ៉ាងនេះឯង ម្នាលពាហិយៈ លំដាប់អំពីនោះទៅ យប់ក្តី ថ្ងៃក្តី នឹង
បកដល់អ្នក សេចក្តីចំរើននឹងប្រាកដក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ មិនបាន
សាបសូន្យឡើយ ។

ពាក្យទូរញ្ជី

[៧២] អថខោ អាយស្មា ពាហិយោ ភគវតោ
 ភាសិតំ អភិទន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ
 អភិវទេត្វា បទត្តិលំ កត្វា បត្តាមិ ។ អថខោ
 អាយស្មា ពាហិយោ ឯកោ វ្យបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ
 អាតាមិ បហិតត្តោ វិហរន្តោ ន ចិរស្សេវ យស្សត្ថាយ
 កុលបុត្តា សម្មនេវ អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជន្តិ
 តទនុត្ថំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហាសិ ចំណា ជាតិ
 វសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្ថាយាតិ
 អព្ពញ្ញាសិ ។ អញ្ញាគរោ ច បនាយស្មា ពាហិយោ
 អរហតំ អបេរាសីតិ ។

នាឡត្នៃ

(៧២) គ្រានោះ ព្រះពាហ៍យៈដ៏មានអាយុត្រីកអរិករាយ ចំពោះ
 កាសិគរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណរូបចេញទៅ ។ គ្រានោះ ព្រះ
 ពាហ៍យៈដ៏មានអាយុ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ថៀសចេញចាកពួក មិនបាន
 ប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅ
 កាន់ព្រះទីពឹង កុលបុគ្គលទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយ
 ប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ឯណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បាន
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកុត្តរធម៌ដ៏ប្រសើរនោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្ម-
 ចរិយៈ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏បានដឹងច្បាស់
 ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោ-
 ឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំង
 ឡាយ ព្រះពាហ៍យៈដ៏មានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្ត១អង្គដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារត្តោ

[៧៣] សាវត្ថីនិទានំ ។ អថខោ អាយស្មា ឧត្តិ-
 យោ យេន កកវា តេនុបសង្កមិ ។ បេ ។ ឯកមន្តំ
 និសិន្នោ ខោ អាយស្មា ឧត្តិយោ កកវន្តំ ឯតទរោច
 សាទុ មេ កន្តេ កកវា សង្ខតេន ធម្មំ នេសេតុ យមហំ
 កកវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វ្ភបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ
 អាតាបី បហិតត្តោ វិហរេយ្យន្តំ ។ តស្មាតិហ ភ្នំ ឧត្តិយ
 អាទិមេវ វិសោធមហំ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ កោ ចាទិ
 កុសលានំ ធម្មានំ ។ សីលញ្ច សុវិសុទ្ធិំ ទិដ្ឋិ ច
 ឧដ្ឋកា ។

[៧៤] យតោ ខោ តេ ឧត្តិយ សីលញ្ច សុវិសុទ្ធិំ
 កវិស្សតិ ទិដ្ឋិ ច ឧដ្ឋកា តតោ ភ្នំ ឧត្តិយ សីលំ
 និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សត្តប្បដ្ឋានេ កា-
 រេយ្យសិ ។ តតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភ្នំ ឧត្តិយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុក្ខ

[៧៣] សាវត្ថិនិទាន ។ គ្រានោះ ព្រះឧត្តយៈដ៏មានអាយុ
 ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ បេ ។ លុះព្រះឧត្តយៈដ៏មានអាយុ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ! សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សំដែងធម៌
 ដោយសន្ធឹបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះថាខ្ញុំព្រះអង្គកាលបើបានស្តាប់ធម៌
 របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសចេញចាកពួក
 មិនបានប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានចិត្ត
 ស្ងួនទៅកេព្រះនិព្វាន ។ ម្ចាស់ឧត្តយៈ បើដូច្នោះ ក្នុងសាសនានេះ
 អ្នកចូរដម្រះនូវដើមនៃកុសលធម៌ទាំងឡាយសិន ។ ចុះអ្វីជាដើមនៃ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ គឺសីលស្អាតល្អ ១ ទិដ្ឋត្រង់ ១ ។

[៧៤] ម្ចាស់ឧត្តយៈ កាលបើអ្នកនឹងមានសីលស្អាតល្អ មាន
 ទិដ្ឋត្រង់ល្អហើយ ម្ចាស់ឧត្តយៈ លំដាប់អំពីនោះទៅ អ្នកត្រូវពា-
 ស្រ័យសីល ដកល់នៅក្នុងសីល ហើយចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ចុះ ។
 សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ឧត្តយៈ ក្នុងសាសនានេះ អ្នក

ពាក្យខ្លីបំផុត

កាយ កាយាទុបស្សី វិហារហិ អាតាបិ សម្មជាតោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទនាសុ
 ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារហិ អាតាបិ សម្ម-
 ជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។
 យតោ ខោ ត្វំ ឧត្តិយ សីលំ និស្សាយ សីលេ
 បតិជ្ឈាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ឯវំ កាវេយ្យសំ
 តតោ ត្វំ ឧត្តិយ គមិស្សសំ មច្ចុដេយ្យស្ស ចារត្តិ ។

[៧៥] អថខោ អាយស្មា ឧត្តិយោ ភកវតោ កាសិទំ
 អភិនទ្ធិត្វា អនុបោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភកវន្តំ អភិវ-
 នេត្វា បទត្វិណំ តត្វា បក្កាមិ ។ អថខោ អាយស្មា
 ឧត្តិយោ ឯកោ វ្ពបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបិ បហិ-

ពាហន្តរក្ខ

ចូរពិចារណាឱ្យឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 នូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹង
 ទោមនស្សក្នុងលោក ។ ចូរពិចារណាឱ្យឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំង-
 ឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវ
 អភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលឧត្តិយៈ កាលណាបើអ្នក
 ពង្រឹងនូវសីល ដក់លំនៅក្នុងសីល ចំរើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះ
 យ៉ាងនេះហើយ លំដាប់អំពីនោះទៅ អ្នកនឹងបានដល់នូវត្រិយនៃវដ្តៈ
 ដែលជាលំនៅនៃមច្ច ។

(៧៥) គ្រានោះ ព្រះឧត្តិយៈដ៏មានអាយុត្រៃកអរិករាយ ចំពោះ
 ភាសិតរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយ
 បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេសក្សណ្ឌច្នៃចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ
 ព្រះឧត្តិយៈដ៏មានអាយុ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសចេញចាកពួក មិន
 បានប្រហទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានចិត្តស្អាត

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារ្យោ

តត្ថោ វិហារន្តោ ន បរិស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា
 សម្មទេវ អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជន្នំ តទទុត្តំ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចំកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ វិហាសំ ជីណា ជាតិ វុស័តំ
 ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្ថាយាតិ
 អត្តញ្ញាសំ ។ អត្តាតារោ ច បនាយស្មា ឧត្តិយោ អរ-
 ហតំ អហោសីតិ ។

[៧៦] សាវត្ថិនិទានំ ។ ចត្តារាមេ ភិក្ខុវេ ស-
 តិប្បដ្ឋានា ភាវិតា តហុលីកតា អរិយា និយ្យនិកោ
 និយ្យន្តំ តត្តវស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយ ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុ-
 បស្សី វិហារតិ អាតាប័ សម្មជានោ សតិមា វិនិយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុបស្សី វិហារតិ អាតាប័ សម្មជានោ សតិមា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ បហាវរវគ្គ

ទៅរកព្រះនិព្វាន កុលបុគ្គលទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្លូវដោយ
 ប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ឯណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បាន
 ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវលោកុត្តរធម៌ដ៏ប្រសើរនោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្ម-
 ចរិយៈ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមោហយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡស-
 កិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោ-
 ឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះ
 ឧត្តរិយៈដ៏មានអាយុជាព្រះអរហន្ត ១ អង្គដែរ ។

[៧៦] សាវត្ថិនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ
 ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ ជាគុណជាតិប្រសើរ
 ជាទីស្រឡាញ់ស្រឡាត់ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ
 ដល់អ្នកធ្វើនោះ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាលើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
 បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ តែងពិចារណាលើញនូវវេទនា
 ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី

ពាង្គកថា

វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ឥមេ ខោ
ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា
អរិយា និយ្យានិកា និយ្យន្តំ តត្តារស្ស សម្មាទុក្ខត្វ-
យាយាតិ ។

[៧៧] ឯកំ សមយំ ភគវា ឧបេសាយំ វិហារតិ
នដ្ឋា នេញ្ញរាយ តីវេ អជចាលនិគ្រាជេ បឋមភិ-
សម្ពុទ្ធោ ។ អថខោ ភគវតោ រហោគតស្ស បដិសល្លិ-
នស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិតត្តោ ឧទទាទិ ឯកាយន្ទា-
យំ^(១) មត្តោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ
សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្តផ្គមាយ ញា-
យស្ស អធិកមាយ និព្វានស្ស សង្ខតិវិយាយ យទិទំ
ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ កាយេ
វា ភិក្ខុ កាយានុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាបី សម្ម-
ជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោម-
នស្សំ ។ វេទនាសុ វា ភិក្ខុ ។ ចិត្តេ វា ភិក្ខុ ។
ធម្មេសុ វា ភិក្ខុ ធម្មានុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាបី

១ ឯកាយតោ អយត្តិបី ។

ពាហ្មនុវត្ត

កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឱ្យរឿយៗ
ហើយ ជាគុណជាតិប្រសើរ ជាទីស្រឡាញ់ស្រង់ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់អ្នកធ្វើនោះ ។

(៧៧) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានត្រាស់ដឹងជាដម្បង
ទ្រង់គង់ក្រោមដើមអដបាលនិគ្រោធទៀបឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ញា ក្នុងទុរ-
វេលប្រទេស ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់ក្នុងទីស្ងាត់ សម្ងំ
នៅតែមួយព្រះអង្គឯង ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យត្រិះរិះកើតឡើងយ៉ាងនេះ
ថា ផ្លូវនេះជាផ្លូវតែមួយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងាត់នៃសត្វទាំងឡាយ
ដើម្បីកន្លងបង់នូវសេចក្តីសោកនឹងសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីរំលត់នូវទុក្ខ
នឹងទោមនស្ស ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីដឹង គឺអរិយមគ្គ
ដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤
តើដូចម្តេច ។ គឺភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយក្តី មានព្យាយាម
ជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកំលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
បង់នូវអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ភិក្ខុ (ពិចារណាឃើញនូវ
វេទនា) ក្នុងវេទនាទាំងឡាយក្តី ។ ភិក្ខុ (ពិចារណាឃើញនូវចិត្ត) ក្នុង
ចិត្តក្តី ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយក្តី មានព្យាយាម

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារីគោ

សម្មជានោ សតីមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនា-
 មនស្សំ ។ ឯកាយជ្ជាយំ មត្តោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា-
 សោកបរិនេវានំ សមតីក្កមាយ ទុក្ខនោមនស្សានំ
 អត្តជ្ឈមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ ជិញ្ញានស្ស សច្ចៈ-
 ក្រិយាយ យទិទំ ចត្តារោ សតីប្បដ្ឋានាតិ ។

[៧៨] អថោ ព្រហ្ម សហម្បតិ ភកវតោ ចេតសា
 ចេតោបរិនិក្កមញ្ញាយ សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិ-
 សោ សម្មញ្ញំ វា ពាហំ បសារយ្យ បសាវតំ វា ពាហំ
 សម្មញ្ញាយ ឯវមេវ ចោ ព្រហ្មលោកេ អន្តរហិតោ ភក-
 វតោ បុរតោ ចាតុរហោសំ ។ អថោ ព្រហ្ម សហម្បតិ
 ឯកំសម្ពត្តាសង្គំ ក្រិត្វា យេន ភកវា តេនញ្ញាលំប្ប-
 ណាមេត្វា ភកវន្តំ ឯតទរោច

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវត្ត

ជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់
 នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ផ្លូវនេះជាផ្លូវតែមួយ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីស្អាតនៃសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង់នូវសេចក្តីសោកនឹង
 សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីរំលត់នូវទុក្ខនឹងទោមនស្ស ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវ
 ធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីដឹង គឺអរិយមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន
 គឺសតិច្យដ្ឋាន ២ ។

(៧៨) គ្រានោះ ព្រហ្មឈ្មោះសហម្សតិ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តី
 គ្រិះរិះក្នុងព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយចិត្ត (នៃខ្លួន) ហើយ
 ក៏បាត់អំពីព្រហ្មលោក មកប្រាកដក្នុងទីបំពោះព្រះភាគនៃព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ (រហ័ស) ដូចបុរសមានកំឡាំងលានូវដែដែលបត់ ឬបត់នូវដែដែល
 លាហើយ យ៉ាងនោះឯង ។ ទើបព្រហ្មឈ្មោះសហម្សតិ ដណ្តប់សំរាត់
 បង់កង្រៀនស្មាមាង ប្រណម្យអញ្ជូលចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្រាប
 បង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា

ពាហុន្តរវិញ្ញា

(៧៧) ឯវមេតំ ភកកំ ឯវមេតំ សុគត ឯកាយន្ទា-

យំ កន្លេ មត្តោ សត្វានំ វិស្សទ្ធិយា សោកបរិនេវនំ

សមត៌ក្កមាយ ទុក្ខនោមនស្សានំ អត្ថផ្ដមាយ ញា-

យស្ស អនិគមាយ និព្វានស្ស សន្និក្ខវិយាយ យនិទំ

ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ កាយេ វា

កន្លេ ភិក្ខុ កាយានុបស្ស្នំ វិហរេយ្យ អាតាប័ សម្ប-

ជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

វេទនាសុ វា កន្លេ ភិក្ខុ ។ ចិត្តេ វា កន្លេ ភិក្ខុ ។

ធម្មេសុ វា កន្លេ ភិក្ខុ ធម្មានុបស្ស្នំ វិហរេយ្យ អា-

តាមរដ្ឋ

(៧៩) បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះពុទ្ធដ៏កានេះ យ៉ាង
 នេះឯង បពិត្រព្រះសុគត ព្រះពុទ្ធដ៏កានេះ យ៉ាងនេះឯង បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ផ្លូវនេះជាផ្លូវតែមួយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្អាតនៃសត្វ
 ទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង្វែរនូវសេចក្តីសោកនឹងសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ដើម្បី
 រំលត់នូវទុក្ខនឹងទោមនស្ស ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវធម៌វេលបុគ្គលគប្បីដឹង
 គឺអរិយមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។
 សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុត្រូវពិចារ-
 ណាឲ្យឃើញនូវកាយក្នុងកាយក្តី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវ
 កិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្វែរអភិជ្ឈាននឹងទោម-
 នស្សក្នុងលោក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុ (ពិចារណាឃើញនូវ
 វេទនា) ក្នុងវេទនាទាំងឡាយក្តី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុ (ពិចារ-
 ណាឃើញនូវចិត្ត) ក្នុងចិត្តក្តី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុពិចារ-
 ណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយក្តី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

តាប្បី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-
 នោមនស្សំ ។ ឯកាយន្ទាយំ កន្តេ មគ្គោ សត្តានំ
 វិសុទ្ធិយា សោកបរិនិព្វានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខនោ-
 មនស្សានំ អត្តផ្តមាយ ញាយស្ស អនិកមាយ និព្វា-
 នស្ស សច្ចិក្ករិយាយ យទិទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានាតិ ។

[៨០] ឥន្ទមរោច ព្រហ្មា សហម្បតិ ឥទំ វត្ថា
 ព្រហ្មា សហម្បតិ អថាបរំ ឯតន្ទមរោច

ឯកាយនំ ជាតិខយន្តនស្សំ
 មក្ខំ បដាណាតិ ហិតាទុក្ខម្បំ
 ឯតេន មក្ខេន តវីស្ស បុព្វេ
 តវីស្សន្តិ យេ ច តាន្តិ ឱយន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុក្ខ

នូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹង
 ទោមនស្សក្នុងលោក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ផ្លូវនេះជាផ្លូវតែមួយ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្អាតនៃសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង់នូវសេចក្តី
 សោកនឹងសេចក្តីឡើងវិញ ដើម្បីរំលត់នូវទុក្ខនឹងទោមនស្ស ដើម្បី
 ត្រាស់ដឹងនូវធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីដឹង គឺអរិយមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវព្រះនិព្វាន គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។

(៨០) ព្រហ្មឈ្មោះសហម្បតិ បានពោលនូវពាក្យនេះ លុះ
 ព្រហ្មឈ្មោះសហម្បតិបានពោលនូវពាក្យនេះហើយ ក៏ពោលនូវគាថា
 នេះតទៅទៀតថា

អ្នកមានប្រាជ្ញា ឃើញនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃកិរិយាអស់
 ទៅនៃជាតិ មានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ រមែង
 ដឹងច្បាស់នូវផ្លូវតែមួយ គឺបុព្វភាគសតិប្បដ្ឋាន ជនទាំងឡាយ
 ឯណា បានឆ្លងហើយក្នុងកាលមុនក្តី ឆ្លងក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី
 នឹងឆ្លងក្នុងខាងមុខក្តី នូវអន្ធន៍ (មានកាមជាដើម) តាមផ្លូវ
 នេះឯង ។

ពាក្យផ្លូវច្បាប់

[៨០] ឯក សមយំ ភគវា សុម្ពេសុ វិហរតិ

សេនកំ ឆាម សុម្ពាជំ និគមោ ។ តត្រ ខោ ភគវា

ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភូតច្បងំ ភិក្ខុវេ ចណ្ណាលវំសិកោ

ចណ្ណាលវំសំ ឧស្សបេត្វា មេនកថាលីកំ អន្តេសិ

អាមន្តេសិ ឯហំ តុំ សម្ម មេនកថាលីកេ ចណ្ណា-

លវំសំ អភិវហិត្វា មម ឧបវិត្តន្ទេ តិដ្ឋាហិតំ ។

ឯវំ អាចរិយាតិ ខោ ភិក្ខុវេ មេនកថាលីកា

អន្តេសិ ចណ្ណាលវំសិកស្ស បដិស្សត្វា ចណ្ណាលវំ-

សំ អភិវហិត្វា អាចរិយស្ស ឧបវិត្តន្ទេ អដ្ឋាសិ ។

ពាក្យនិពន្ធ

[៨១] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងសេដក-

និតម របស់ពួកសុមជន ក្នុងសុមជនបទ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រឿង

ធ្លាប់មានមកហើយថា មានបុរសជាធំក្នុងវ័ល្យងវ៉ា^(១) ចណ្ឌាល លើក

ឡើងនូវវ៉ាចណ្ឌាល ហើយហៅកូនសិស្សឈ្មោះមេទេកថាលីកាថា នែ

មេទេកថាលីកាជាសំឡាញ់ អ្នកចូរមកឡើងកាន់វ៉ាចណ្ឌាល ហើយ

ឈរនៅលើករបស់យើងចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯកូនសិស្សឈ្មោះ

មេទេកថាលីកា ទទួលស្តាប់ពាក្យបុរសជាធំក្នុងវ័ល្យងវ៉ាចណ្ឌាលថា អើ

លោកអាចារ្យ ហើយក៏ឡើងកាន់វ៉ាចណ្ឌាល ឈរលើកអាចារ្យ ។

១ វ៉ាវ័ក្កន៍ទីនេះ សំដៅយកវ៉ាដែលគេយកឫស្សី១ដើមមកជាប់ព្យួរ ហើយឲ្យមនុស្សដែល
 ចុះប្រសប់ឡើងទៅឈររាំលើឫស្សីនោះ មិនឲ្យធ្លាក់បាន វ៉ាវ័ក្កន៍ហើយដល់វេលានឹងចុះមកវិញ
 ក៏ចុះយកក្បាលមកក្រោម ជើងឡើងលើ ជារបដិល់មកផែនដី មិនឲ្យមានថ្វីសំការបាន ។
 (វ័ល្យងនេះជាទំនៀមរបស់អ្នកស្រុកអ្នកឆ្មារ) ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

អថខោ ភិក្ខុវេ ចណ្ណាលវំសិកោ មេទកថាលីកំ
 អន្តេវាសី ឯតទរោច ភំ សុច្ឆ មេទកថាលីកោ
 មមំ រក្ខ អហំ តំ រក្ខិស្សមំ ឯវំ មយំ អញ្ញា-
 មត្តុត្តា អញ្ញមញ្ញរក្ខិតា សិប្បានិ ចេវ ទស្សីស្សម
 លាភញ្ច លច្ឆាម សោត្តិទា ច ចណ្ណាលវំសា ឱ-
 រោហិស្សមាតិ ។

[៨២] ឯវំ វុត្តេ ភិក្ខុវេ មេទកថាលីកា អន្តេវាសី
 ចណ្ណាលវំសិកំ ឯតទរោច ន ខោ បទេតំ អាចរិយ
 ឯវំ ករិស្សតិ ភំ អាចរិយ អត្តានំ រក្ខ អហំ អត្តានំ
 រក្ខិស្សមំ ឯវំ មយំ អត្តុត្តា អត្តរក្ខិតា សិប្បា-
 និ ចេវ ទស្សីស្សម លាភញ្ច លច្ឆាម សោត្តិទា
 ច ចណ្ណាលវំសា ឱរោហិស្សមាតិ ។ សោ តត្ថ
 ញាយោតិ ។ កកវា ឯតទរោច យថា មេទកថាលី-
 កា អន្តេវាសី អាចរិយំ អរោច ។ អត្តានំ ភិក្ខុវេ
 រក្ខិស្សមំតិ សតិវ្យដ្ឋានំ សេវិតំ បរំ រក្ខិស្សមំតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ បុរសជាធំក្នុងវិល្លង្គវ័រចណ្ឌាល ពោល
 ទៅនឹងកូនសិស្សឈ្មោះមេទេកថាលីកាដូច្នេះថា នែមេទេកថាលីកាដា
 សំឡេញ អ្នកចូររក្សាយើង យើងនឹងរក្សាអ្នក កាលបើយើងទាំងពីរនាក់
 គ្រប់គ្រងគ្នានឹងគ្នា រក្សាគ្នានឹងគ្នាយ៉ាងនេះហើយ នឹងសំដែងសិល្បផង
 នឹងបាននូវលាភផង នឹងបានចុះអំពីវ័រចណ្ឌាលដោយស្មស្តីផង ។

[៨២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុរសជាធំក្នុងវិល្លង្គវ័រ
 ចណ្ឌាលពោលយ៉ាងនេះហើយ ឯកូនសិស្សឈ្មោះមេទេកថាលីកា
 ក៏ពោលតបទៅនឹងបុរសជាធំក្នុងវិល្លង្គវ័រចណ្ឌាលដូច្នេះថា បពិត្រលោក
 អាចារ្យ ហេតុនេះមិនទំនងទេ បពិត្រលោកអាចារ្យ លោកចូររក្សាខ្លួន
 (លោក) ចុះ ខ្ញុំនឹងរក្សាខ្លួន (ខ្ញុំ) ដែរ កាលបើយើងទាំងពីរនាក់បានគ្រប់
 គ្រងខ្លួន រក្សាខ្លួនយ៉ាងនេះហើយ នឹងបានសំដែងសិល្បផង នឹងបាន
 នូវលាភផង នឹងបានចុះអំពីវ័រចណ្ឌាលដោយស្មស្តីផង ។ នុ៎ះជាទុបាយ
 ក្នុងការរក្សាខ្លួននោះ ។ កូនសិស្សឈ្មោះមេទេកថាលីកាពោលទៅនឹង
 អាចារ្យយ៉ាងណា ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏ទ្រង់ត្រាស់នូវរឿងនុ៎ះ (យ៉ាង
 នោះដែរ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (បើភិក្ខុគិត) ថា អាត្មាអញនឹង
 រក្សាខ្លួន ត្រូវសេពសតិប្បដ្ឋាន (បើគិត) ថា អាត្មាអញនឹងរក្សាអ្នកដទៃ

សតិប្បដ្ឋានំ សេវិតំ ។ អត្តានំ ភិក្ខុវេ រក្ខតោ បរំ
រក្ខតិ បរំ រក្ខតោ អត្តានំ រក្ខតិ ។

[៨៣] កថញ្ច ភិក្ខុវេ អត្តានំ រក្ខតោ បរំ រក្ខតិ ។
អាសេវនាយ ការនាយ ពហុលីកម្មេន ។ ឯវំ ខោ
ភិក្ខុវេ អត្តានំ រក្ខតោ បរំ រក្ខតិ ។

[៨៤] កថញ្ច ភិក្ខុវេ បរំ រក្ខតោ អត្តានំ រក្ខតិ ។
ឧន្ទិយា អវិហឹសាយ មេត្តចិត្តតាយ^(១) អនុទយតាយ ។
ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ បរំ រក្ខតោ អត្តានំ រក្ខតិ ។

[៨៥] អត្តានំ ភិក្ខុវេ រក្ខិស្សមីតិ សតិប្បដ្ឋានំ
សេវិតំ បរំ រក្ខិស្សមីតិ សតិប្បដ្ឋានំ សេវិតំ ។
អត្តានំ ភិក្ខុវេ រក្ខតោ បរំ រក្ខតិ បរំ រក្ខតោ អត្តានំ
រក្ខតិ ។

១ ឱ. មេត្តតាយ ។

ពាណិជ្ជកម្ម

ក៏ត្រូវសេពសតិប្បដ្ឋានដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលរក្សាខ្លួន
ឈ្មោះថារក្សាអ្នកដទៃ កាលរក្សាអ្នកដទៃ ឈ្មោះថារក្សាខ្លួន ។

[៨៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុកាលរក្សាខ្លួន ឈ្មោះថា
រក្សាអ្នកដទៃ តើដូចម្តេច ។ គឺដោយការសេព (កម្មដ្ឋាន) ដោយការ
ចំរើន ដោយអំពើធ្វើរឿយៗ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលរក្សាខ្លួន
ឈ្មោះថារក្សាអ្នកដទៃ យ៉ាងនេះឯង ។

[៨៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុកាលរក្សាអ្នកដទៃ ឈ្មោះថា
រក្សាខ្លួន តើដូចម្តេច ។ គឺដោយអំណត់ ដោយសេចក្តីមិនបៀតបៀន
ដោយមេត្តាចិត្ត ដោយសេចក្តីអាណិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
កាលរក្សាអ្នកដទៃ ឈ្មោះថារក្សាខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

[៨៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (បើភិក្ខុគិត) ថា អាត្មាអញនឹង
រក្សាខ្លួន ត្រូវសេពសតិប្បដ្ឋាន (បើគិត) ថា អាត្មាអញនឹងរក្សាអ្នកដទៃ
ក៏ត្រូវសេពសតិប្បដ្ឋានដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលរក្សាខ្លួន
ឈ្មោះថារក្សាអ្នកដទៃ កាលរក្សាអ្នកដទៃ ឈ្មោះថារក្សាខ្លួន ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុក្ខោ

(៨៦) ឯវុទ្ធេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភកកំ សុទ្ធេ
 សុ វិហរតិ សេនកន្ទាម សុទ្ធានំ និគមោ ។ តត្ថ ទោ
 ភកកំ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ
 ភកកេតោ បច្ចុស្សោសុ ។ ភកកំ ឯតទេវេច

(៨៧) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ជនបទកល្យាណី ជ-
 នបទកល្យាណីតិ ទោ ភិក្ខុវេ មហាជនកាយោ សង្ខិ-
 បតេយ្យ ។ សា ទោ បន ជនបទកល្យាណី បរមទា-
 សាវីនី នច្ច បរមទាសាវីនី គីតេ ជនបទកល្យាណី
 នច្ចតិ កាយតីតិ ទោ ភិក្ខុវេ ភិយ្យោសោ មត្តាយ ម-
 ហាជនកាយោ សង្ខិបតេយ្យ ។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ
 ដីវតុកាមោ អមវតុកាមោ សុខកាមោ ទុក្ខប្បដិ-
 ក្យលោ តមេនំ ឯវុ វទេយ្យ អយន្តេ អម្ពោ បុរិស ស-
 មតិវត្ថុកោ តេលប្បត្តោ អន្តរេន ច មហាសមដ្ឋី អន្ត-
 រេន ច ជនបទកល្យាណីយា បរិហរិតញោ ។ បុរិសោ
 ច តេន ទុក្ខត្តាសិកោ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុពង្សិស្សតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារ្យ

(៨៦) ឱបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងសេដកនិគម របស់ពួកសុម្ពជន ក្នុងសុម្ពជន-
 បទ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ
 មកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដ៏កា
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា

(៨៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចពួកមហាជនប្រជុំគ្នាដោយគិតថា
 នាងជនបទកល្យាណី នាងជនបទកល្យាណី (ស្រីមានលំអក្នុងជនបទ)
 ដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមហាជនប្រជុំគ្នាច្រើនក្រែកលែង
 ដោយគិតថា នាងជនបទកល្យាណីនោះឯង មានលំនាំភិរិយាឧត្តម
 ក្នុងការរាំ មានលំនាំភិរិយាឧត្តមក្នុងការច្រៀង នាងជនបទកល្យាណី
 រាំឥឡូវនេះ ច្រៀងឥឡូវនេះ ។ ត្រាខ្លះ មានបុរសដែលចង់រស់ មិន
 ចង់ស្លាប់ មានប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ឆ្លើមទុក្ខ មកដល់ហើយ ក៏និយាយ
 ទៅនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ខែបុរសដ៏ចំរើន កាជនៈប្រឹងដ៏ពេញស្មើ
 នេះ អ្នកត្រូវរក្សាទុកក្នុងចន្លោះមហោស្រពផង ក្នុងចន្លោះនាងជនបទ-
 កល្យាណីផង ។ បុរសក៏លើកដាវឡើងដើរតាមក្រោយៗ ខែបុរសនោះ

ពាហ្មន្តវគ្គោ

យត្ថេវ នំ ថោកំបិ ធម្មេស្សសិ តត្ថេវ តេ សិរោ មា.
 តិស្សតិភិ ។ តំ កី មញ្ញាប ភិក្ខុវេ អបិ នុ សោ
 បុរិសោ អម្ពំ តេលប្បត្តំ អមនសិការិត្វា ពហិទ្ធា
 បមាទំ អាហរេយ្យតិ ។ នោ ហេតំ កន្លេ ។

(៨៨) ឧបមា ទោ ម្យាយំ ភិក្ខុវេ កតា អត្ថស្ស
 វិញ្ញាបនាយ អយថេវេត្ថំ^(១) អត្តោ ។ សមតិភិកោ តេ-
 លប្បត្តាតិ ទោ ភិក្ខុវេ កាយកតាយ ឯតំ សតិរោ
 អនិវចនំ ។

(៨៩) តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ឯវំ សិក្ខិតត្វំ កា-
 យកតា សតិ (២) ការិតា ភវិស្សតិ ពហុលកតា
 យាជីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមា-
 វទ្ធាតិ ។ ឯវញ្ញំ វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតត្វន្តំ ។

ពាហ្មន្តវគ្គោ ទុរិយោ ។

១ ឧ. ម. អយំ ចេវវេត្ថំ ។ ២ ឧ. ម. ធម្មន្តរោ តោ ជតិ សទ្ធ�ោ អត្ថំ ។

ពាក្យនូវគ្នា

ហើយពោលថា អ្នកនឹងធ្វើឲ្យកំពប់ប្រុងសូម្បីបន្តិចត្រង់ទីណា ក្បាល
អ្នកនឹងធ្លាក់ចុះត្រង់ទីនោះឯង ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
សំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច បុរសនោះមិនគួរឲ្យកកចិត្តទុកដាក់នឹងប្រុងឯ-
ណោះ ហើយនាំមកនូវសេចក្តីធ្វេសប្រហែសខាងក្រៅដែរឬ ។ ហេតុ
នោះមិនគួរធ្វេសប្រហែសទេ ព្រះអង្គ ។

[៨៨] ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ សេចក្តីទុបម៉ាម៉ាខ្មែរនេះឯង គឺជាគតធ្វើ
ដើម្បីឲ្យរលំសេចក្តី នេះឯងជាសេចក្តីក្នុងរឿងនេះ ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ
ឯពាក្យថា កាដនៈប្រុងដ៏ពេញស្មើនេះ ជាឈ្មោះនៃកាយគតាសតិ ។

[៨៩] ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ
អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា កាយគតាសតិ យើងនឹងចំរើន
នឹងធ្វើរឿយៗ ធ្វើឲ្យដូចជាយាន ធ្វើឲ្យជាទីនាំ ដកលំទុករឿយៗ
សន្សំប្រាសដោយល្អ ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បី
សិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារង្កោ

តិល្បុទ្ធាជំ

មហាបុរិសោ នាឡន្ទំ

ចុន្ទោ ចេលញ្ច ភាហិយោ

ឧត្តិយោ អរិយោ ព្រហ្មា

ទ្វយេន សេនកេន ចាតិ^(១) ។

១ សេទកំ ជនបទេន បារិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារុទ្ធ

ឧទាននៃឆានុវត្តិភោគី

និយាយអំពីមហាបុរស ១ អំពីរឿងដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់គង់ក្នុងក្រុងនាឡន្ទា ១ អំពីចុន្ទសាមណេរ ១ អំពី
 រឿងដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងនគរឧក្កបេណា ១
 អំពីព្រះពាហិយៈ ១ អំពីព្រះឧត្តិយៈ ១ អំពីសតិប្បដ្ឋានជា
 របស់ប្រសើរ ១ អំពីសហម្បតិព្រហ្ម ១ អំពីរឿងដែលព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងសេទកនិគម មានពីរលើក ។

សីលដ្ឋតវគ្គោ

[៩០] ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច

អានន្តោ អាយស្មា ច កន្តោ ចាដលំបុត្តេ វិហារន្តំ

កុក្កិដារាមេ ។ អថទោ អាយស្មា កន្តោ សាយល្ហា-

សមយំ បដិសល្យាណ វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា អានន្តោ

តេនុបសន្តមំ ឧបសន្តមិត្វា អាយស្មតា អានន្តេន

សន្ធិំ សម្មោទំ សម្មោទនីយំ កេចំ សារាណីយំ

វិតិសារត្វា ឯកមន្តំ និសីទំ ។ ឯកមន្តំ និសីន្នោ ទោ

អាយស្មា កន្តោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯតទរោច

[៩១] យានិមាទំ អារុសោ អានន្តំ កុសលានិ

សីលានិ វុត្តានិ ភក្កវតា ឥមាទំ កុសលានិ សីលានិ

សីលដ៏តិរិក្ក

(៩០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះអានន្ទ
ដ៏មានអាយុ នឹងព្រះកង្ខៈដ៏មានអាយុគង់នៅក្នុងកុក្កុជាវាម ជិតក្រុងបាដ-
លិបុត្ត ។ គ្រានោះ ព្រះកង្ខៈដ៏មានអាយុចេញចាកទីស្ងាត់ ក្នុងវេលា
សាយល្ងាសម័យហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូល
ទៅដល់ហើយ ក៏រករាយជាមួយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់
ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសម-
គួរ ។ លុះព្រះកង្ខៈដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលទៅ
នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នេះថា

(៩១) ម្ចាស់អានន្ទដ៏មានអាយុ សីល^(១) ជាកុសលទាំងឡាយ
ឯណា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលហើយ សីលជាកុសល

១ អដ្ឋកថា សំដៅយកចតុបារិសុទ្ធសីល ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញា

កឹមត្ថិយានិ វុត្ថានិ ភក្កវតាតិ ។ សាធុ សាធុ អាវុសោ
 ភទ្ទ ភទ្ទតោ ខោ តេ អាវុសោ ភទ្ទ ឧម្មុត្តោ^(១) ភទ្ទកំ
 បដិកាលំ កល្យាណំ បរិបុត្តា ។ ឃំ ហំ តំ អាវុ-
 សោ ភទ្ទ បុត្តសិ យានិមានិ អាវុសោ អាណន្ទ កុ-
 សលានិ សីលានិ វុត្ថានិ ភក្កវតា ឥមានិ កុស-
 លានិ សីលានិ កឹមត្ថិយានិ វុត្ថានិ ភក្កវតាតិ ។
 ឃំវាវុសោតិ ។

(៧២) យានិមានិ អាវុសោ ភទ្ទ កុសលានិ
 សីលានិ វុត្ថានិ ភក្កវតា ឥមានិ កុសលានិ សីលានិ
 យាវនេ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានានំ កាវធាយ វុត្ថានិ
 ភក្កវតា ។ កត្តមេសំ ចតុន្នំ ។ ឥវាវុសោ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវត្ត

ទាំងនេះ តើព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលដើម្បីអ្វី ។ ព្រះអានន្ទតប
ថា ម្ចាស់ភទ្ទៈដ៏មានអាយុ ប្រពៃណាស់ហើយ ម្ចាស់ភទ្ទៈដ៏មានអាយុ
ការស្វែងរកប្រសារបស់អ្នកល្អណាស់ ប្រាជ្ញាភ័ក្ត្រ ការសាកសួរភ័ស្តុ
ទំនង ។ ម្ចាស់ភទ្ទៈដ៏មានអាយុ ព្រោះអ្នកបានសួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
អានន្ទដ៏មានអាយុ សីលដ៏កុសលទាំងឡាយឯណា ដែលព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគទ្រង់ពោលហើយ សីលដ៏កុសលទាំងនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទ្រង់ពោលដើម្បីអ្វី ។ ករុណា អារុសោ ។

(៧២) ម្ចាស់ភទ្ទៈដ៏មានអាយុ សីលដ៏កុសលទាំងឡាយ
ឯណា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលហើយ សីលដ៏កុសលទាំង
នេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលកំណត់ដើម្បីចំរើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។
សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អារុសោ ភិក្ខុភវិសាសនានេះ

សីលដ្ឋិតវិញ្ញា

កាយេ កាយាទុបស្សី វិហរតិ អាតាបិ សម្មជាតោ

សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈកោមនស្សំ ។

វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហរតិ អាតាបិ

សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈកោម-

នស្សំ ។ យានិមានិ អាវុសោ ភទ្ទ កុសលានិ

សីលានិ វុត្តានិ ភកវតា ឥមានិ កុសលានិ សីលានិ

យាវនេវ ឥមេសំ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានានំ កាវណាយ វុត្តានិ

ភកវតាតិ ។

[៧៣] តំយេវ និទានំ ។ ឯតមន្តំ និសំឡោ ខោ

អាយស្មា កុដ្ឋោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯតទរោច

សីលផ្ដាំវិវត្ត

ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវ
 កិលេស មានសេចក្ដីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោ-
 មនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 នូវកិលេស មានសេចក្ដីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹង
 ទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុដ៏មានអាយុ សីលជាគុសលទាំង-
 ឡាយឯណា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលហើយ សីលជាគុសល
 ទាំងនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលកំណត់ដើម្បីចំរើននូវសតិប្បដ្ឋាន
 ទាំង ៤ នេះឯង ។

(៩៣) និទានដដែលនោះ ។ លុះព្រះភិក្ខុដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុង
 ទីសមគួរហើយ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នេះថា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារ្យញ្ច

(៧៤) កោ នុ ទោ អារុសោ អាណន្ទ ហេតុ កោ
 បច្ចយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធម្មោ ន ចរដ្ឋិ-
 តិកោ ហោតិ ។ កោ បនារុសោ អាណន្ទ ហេតុ
 កោ បច្ចយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធម្មោ
 ចរដ្ឋិតិកោ ហោតីតិ ។ សាធុ សាធុ អារុសោ ភទ្ធ
 ភទ្ធកោ ទោ តេ អារុសោ ភទ្ធ ឧម្មុដ្ឋោ ភទ្ធកំ ប-
 ដិកាណំ កល្យាណំ បរិបុត្តា ។ វេញ្ចំ ភំ អារុសោ
 ភទ្ធ បុច្ឆសិ កោ នុ ទោ អារុសោ អាណន្ទ ហេតុ
 កោ បច្ចយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធម្មោ ន
 ចរដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។ កោ បនារុសោ អាណន្ទ ហេតុ
 កោ បច្ចយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធម្មោ
 ចរដ្ឋិតិកោ ហោតីតិ ។ វេញ្ចារុសោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរិគ្គ

(៩៤) ម្នាលគានន្ទដ៏មានអាយុ ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច
 ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសង្ឃម្នាក់នៅអស់កាល
 យូរបាន ។ ម្នាលគានន្ទដ៏មានអាយុ ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច
 ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសង្ឃម្នាក់នៅអស់កាលយូរ
 បាន ។ ម្នាលគន្ធុដ៏មានអាយុ ប្រពៃណាស់ហើយ ប្រពៃណាស់ហើយ
 ម្នាលគន្ធុដ៏មានអាយុ ការស្វែងរកប្រស្នារបស់អ្នកល្អណាស់ ប្រាជ្ញា
 ក៏ល្អ ការសាកសួរក៏សមទំនង ។ ម្នាលគន្ធុដ៏មានអាយុ ព្រោះអ្នកបាន
 សួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលគានន្ទដ៏មានអាយុ ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច
 ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសង្ឃម្នាក់នៅអស់កាល
 យូរបាន ។ ម្នាលគានន្ទដ៏មានអាយុ ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែល
 ព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសង្ឃម្នាក់នៅអស់កាលយូរបាន ។
 កុរុណា ភារុសោ ។

សីលដ្ឋិតិវិញ្ញា

[៩៥] ចតុន្នំ ខោ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានំ អភា-
 វិតត្តា អពហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធម្មោ
 ន ចិវដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។ ចតុន្នំ ច ខោ អាវុសោ សតិ-
 ប្បដ្ឋានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្វតេ
 សទ្ធម្មោ ចិវដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។ កតមេសំ ចតុន្នំ ។
 វេទាវុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហារតិ អា-
 តាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-
 នោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី
 វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទនាសំ ខោ អាវុសោ ចតុន្នំ
 សតិប្បដ្ឋានំ អភាវិតត្តា អពហុលីកតត្តា តថាគតេ
 បរិនិព្វតេ សទ្ធម្មោ ន ចិវដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។ វេទនាសំ
 ច ខោ អាវុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ ភាវិតត្តា ពហុ-
 លីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធម្មោ ចិវដ្ឋិតិកោ
 ហោតិ ។

សំណួរទី៣

(៩៥) ម្នាលអារុសោ កាលបើព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មមិនស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុមិនចំរើន មិនធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ ម្នាលអារុសោ កាលបើព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុបានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលអារុសោ កាលបើព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មមិនស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុមិនបានចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។ ម្នាលអារុសោ កាលបើព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុបានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិយស្ស បហាវិវដ្តោ

[៧៦] ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អានន្តោ អាយស្មា ច កន្តោ ចាដលំបុត្តេ វិហារន្តំ កុក្កដារាមេ ។
 អថទោ អាយស្មា កន្តោ សាយល្លាសមយំ បដិ-
 សល្លាធា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា អានន្តោ តេនុបសន្តិមិ
 ឧបសន្តមិត្វា អាយស្មតា អានន្តេន សន្ធិំ សម្មោទិ
 សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វិតិសារត្វា ឯកមន្តំ
 និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្ធោ ទោ អាយស្មា កន្តោ
 អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯកនិវេទ

[៧៧] តោ នុ ទោ អារុសោ អានន្ត ហេតុ
 តោ បច្ចយោ យេន សន្ធិធម្មបរិហានំ ហោតិ ។ តោ
 នុ ទោ អារុសោ អានន្ត ហេតុ តោ បច្ចយោ
 យេន សន្ធិធម្មអបរិហានំ ហោតីតិ ។ សាធុ សាធុ
 អារុសោ កន្ត កន្តតោ ទោ តេ អារុសោ កន្ត
 ឧម្ពុត្តោ កន្តតំ បដិភាណំ កល្យាណំ បរិបុត្តា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវេក

[៩៦] សម័យមួយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ នឹងព្រះភទ្ទៈដ៏មាន
 អាយុគង់នៅក្នុងកកដាវាម ជិតក្រុងបាដលិបុត្ត ។ គ្រានោះ ព្រះភទ្ទៈ
 ដ៏មានអាយុចេញចាកទីស្ងាត់ ក្នុងវេលាសាយល្ងាសម័យ ចូលទៅរក
 ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយជាមួយនឹង
 ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួរ
 រឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះភទ្ទៈដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុង
 ទីសមគួរហើយ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នេះថា

[៩៧] មាលអានន្ទដ៏មានអាយុ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច
 ដែលនាំឲ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ ។ មាលអានន្ទដ៏មានអាយុ ចុះហេតុ
 ដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យព្រះសទ្ធម្មមិនសាបសូន្យ ។ មាល
 ភទ្ទៈដ៏មានអាយុ ប្រពៃណាស់ហើយ មាលភទ្ទៈដ៏មានអាយុ ការស្វែង
 រកប្រស្នារបស់អ្នកល្អណាស់ ប្រាជ្ញាគំរូ ការសាកសួរក៏សមទំនង

សីលដ្ឋីតិវិញ្ញា

ឯវត្ថុ ត្រូវ អាវុសោ ភទ្ទ បុព្វសំ កោ ធុ ខោ អាវុសោ
 អាណន្ទ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន សទ្ធម្មបរិហានំ
 ហោតិ ។ កោ បធាវុសោ អាណន្ទ ហេតុ កោ
 បច្ចយោ យេន សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតីតិ ។ ឯវ-
 មាវុសោតិ ។

(៩៨) ចតុន្ទ្រំ ខោ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានានំ អការិ-
 តត្តា អពហុល័កតត្តា សទ្ធម្មបរិហានំ ហោតិ ។ ចតុន្ទ្រំ
 ច ខោ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានានំ ការិតត្តា ពហុល័-
 កតត្តា សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតិ ។ កតមេសំ
 ចតុន្ទ្រំ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយាធុបស្សី
 វិហរតិ អាតាប័ សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ
 ធម្មេសុ ធម្មាធុបស្សី វិហរតិ អាតាប័ សម្បជានោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។
 ឥមេសំ ខោ អាវុសោ ចតុន្ទ្រំ សតិប្បដ្ឋានានំ អការិ-
 តត្តា អពហុល័កតត្តា សទ្ធម្មបរិហានំ ហោតិ ។

សីលផ្ដិតវត្ថុ

ម្នាលភិក្ខុ៖ ដ៏មានអាយុ ព្រោះអ្នកបានសាកសួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលអានន្ទ ដ៏មានអាយុ ចុះហេតុដូចម្ដេច បច្ច័យដូចម្ដេច ដែលនាំឲ្យព្រះសង្ឃម្នាក់ សាបសូន្យ ។ ម្នាលអានន្ទដ៏មានអាយុ ចុះហេតុដូចម្ដេច បច្ច័យដូចម្ដេច ដែលនាំឲ្យព្រះសង្ឃមិនសាបសូន្យ ។ កុរុណា អារុសោ ។

(៩៨) ម្នាលអារុសោ ការដែលនាំឲ្យព្រះសង្ឃសាបសូន្យ ព្រោះភិក្ខុមិនបានចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ ម្នាលអារុសោ ការដែលនាំឲ្យព្រះសង្ឃមិនសាបសូន្យ ព្រោះភិក្ខុបាន ចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្ដេច ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាលើញទូរកាយ ក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្ដីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាលើញទូរវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្ដីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្សក្នុងលោក ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារុញ្ញោ

ឥមេសំ ចំ ខោ អាវុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ ការិ-

តត្តា ពហុលីកតត្តា សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតីតិ ។

(៧៧) សាវត្ថិនំទានំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋា-

នា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ

កាយានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា

វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្ត

ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ

សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ឥមេ

ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរិក្ខ

ម្នាល អារុសោ ការដែលនាំឲ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ៧ ព្រោះភិក្ខុមិន
បានចម្រើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។ ម្នាល
អារុសោ ការដែលនាំឲ្យព្រះសទ្ធម្មមិនសាបសូន្យ ព្រោះភិក្ខុបានចម្រើន
បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។

(៩៩) សាវត្ថិនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាននេះ
មាន៤ យ៉ាង ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តែដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើង្សនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាម
ជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាយើង្សនូវវេទនាក្នុង
វេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យា
យាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិ-
ប្បដ្ឋានមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

សីលដ្ឋិតិវិញ្ញា

[១០០] ឯវុច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
 សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-
 រមេ ។ អថខោ អញ្ញតរេ ព្រាហ្មណោ យេន ក-
 កវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា កកវតា សទ្ធិំ សម្មោទិ
 សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ
 និស្មិនំ ។ ឯកមន្តំ និស្មិនោ ខោ សោ ព្រាហ្មណោ
 កកវន្តំ ឯតទរោច

[១០១] កោ នុ ខោ ភោ តោតម ហេតុ កោ
 បច្ចយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធិម្មោ ន
 ចិវដ្ឋតិកោ ហោតិ ។ កោ បន ភោ តោតម ហេតុ
 កោ បច្ចយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធិម្មោ
 ចិវដ្ឋតិកោ ហោតិ ។

សីលដ្ឋីតំរុក

[១០០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពាន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ដ៏តក្រង
 សាវត្ថី ។ គ្រានោះ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ ក៏អង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាប
 បង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា

[១០១] បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យ
 ដូចម្តេច ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មមិនស្ថិតនៅ
 យូរបាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូច
 ម្តេច ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មស្ថិតនៅអស់
 កាលយូរបាន ។

លុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុទ្ធា

(១០២) ចតុន្នំ ទោ ព្រាហ្មណ សតិប្បដ្ឋានំ
 អភារិតត្តា អពហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្វតេ
 សទ្ធម្មោ ន ចិវដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។ ចតុន្នំ ច ទោ
 ព្រាហ្មណ សតិប្បដ្ឋានំ ភារិតត្តា ពហុលីកតត្តា
 តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធម្មោ ចិវដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។
 កតមេសំ ចតុន្នំ ។ ឥធម ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ កាយេ
 កាយានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ
 ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។
 ឥមេសំ ទោ ព្រាហ្មណ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ អភា-
 រិតត្តា អពហុលីកតត្តា តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធម្មោ
 ន ចិវដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។ ឥមេសំ ច ទោ
 ព្រាហ្មណ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ ភារិតត្តា ពហុលី-
 កតត្តា តថាគតេ បរិនិព្វតេ សទ្ធម្មោ ចិវដ្ឋិតិកោ
 ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវដ្ត

[១០២] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាលបើព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅ ហើយ ព្រះសទ្ធម្មមិនស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុមិនបាន ចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាល បើព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុបានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ត្រូវដូចម្តេច ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញ នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត ពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ កិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាលបើព្រះតថាគតបរិនិព្វាន ទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មមិនស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុមិនបាន ចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាលបើព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មស្ថិតនៅអស់កាល យូរបាន ព្រោះភិក្ខុបានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។

សីលដ្ឋិតិវច្ឆា

[១០៣] ឯវំ វុត្តេ សោ ព្រាហ្មណោ ភកវន្តំ ឯតទ-
 រោច អភិក្កន្តំ កោ តោតម អភិក្កន្តំ កោ តោតម
 ។ បេ ។ ឧបាសកំ មំ ករំ តោតមោ ធាវេតុ អដ្ឋតត្ថេ
 ចាណុបេតំ សរណាជ្ជតន្តំ ។

[១០៤] ឯតំ សមយំ អាយស្មា ច សារីធុត្តោ
 អាយស្មា ច មហាមោក្ខល្លាដោ អាយស្មា ច អនុវត្តោ
 សាកេតេ វិហារន្តំ កល្លាកីរិយេ ។ អថេខោ អាយស្មា ច
 សារីធុត្តោ អាយស្មា ច មហាមោក្ខល្លាដោ សាយល្លា-
 សមយំ បដិសល្លាដា វុដ្ឋិតា យេនាយស្មា អនុវត្តោ
 តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា អាយស្មតា អនុវត្តេន
 សន្តិំ សម្មោទីសុ សម្មោទិនិយំ កតំ សាវណីយំ វីតិ-
 សារត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ
 ខោ អាយស្មា សារីធុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុវត្តំ ឯតទរោច

សីលដ្ឋិតវត្ត

(១០៣) កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលយ៉ាងនេះហើយ
 ព្រាហ្មណ៍នោះក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ភ្លឺច្បាស់
 ណាស់ ។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើនចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាទុបាសក
 អ្នកដល់នូវព្រះរតនត្រ័យជាទីពឹងទីរក្សកស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងអំពី
 ថ្ងៃនេះតទៅ ។

(១០៤) សម័យមួយ ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ ព្រះមហា-
 មោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ និងព្រះអនុរដ្ឋដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងវត្តកណ្ត-
 ក៏រិន ជិតក្រុងសាភេត ។ គ្រានោះ ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ និងព្រះ
 មហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុចេញចាកទីស្ងាត់ ក្នុងវេលាសាយល្ងាសម័យ
 ចូលទៅរកព្រះអនុរដ្ឋដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រករាយ
 ជាមួយនឹងព្រះអនុរដ្ឋដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និង
 ពាក្យដែលគួររក្សាហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសាវ័បុត្ត
 ដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះអនុរដ្ឋដ៏មាន
 អាយុដូច្នេះថា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុត្តោ

[១០៥] សេត្វោ សេត្វោតិ^(១) អារុសោ អនុរុទ្ធ

វុច្ឆតិ កិត្តាវតា នុ ខោ អារុសោ សេត្វោ ហោតិតិ ។

ចតុន្នំ ខោ អារុសោ សតិប្បដ្ឋានំ បទេសំ ភារិ-

តត្តា សេត្វោ ហោតិ ។ កតមេសំ ចតុន្នំ ។ ឥធា-

រុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតា-

បី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-

នោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី

វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ

អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឥមេសំ ខោ អារុសោ ចតុន្នំ

សតិប្បដ្ឋានំ បទេសំ ភារិតត្តា សេត្វោ ហោតិតិ ។

១ សេហោ សេហោតិប្បត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

(១០៥) ម្នាលអារុសោអនុរុទ្ធ គេតែងពោលថា សេត្វៈ សេត្វៈ
 ដូច្នេះ ម្នាលអារុសោ ចុះសេត្វៈ តើដូចម្តេច ។ ព្រះអនុរុទ្ធផ្ទើយថា
 ម្នាលអារុសោ បុគ្គលដែលឈ្មោះថាសេត្វៈ ព្រោះបានចំរើននូវចំណែក^១
 នៃសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា
 នឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំង-
 ឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា
 នឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលអារុសោ បុគ្គលដែលឈ្មោះថាសេត្វៈ
 ព្រោះបានចំរើននូវចំណែកនៃសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។

១ សតិប្បដ្ឋានដែលភិក្ខុចំរើនបានសម្រេចត្រឹមមធ្យម ៤ ផល ៣ ហៅថា ចំណែក (បទេស-
 ការវិនា) អដ្ឋកថា ។

សីលដ្ឋិតវិញ្ញា

[១០៦] តំយេវ និទានំ ។ ឯកមន្តំ និសំន្នោ
 ខោ អាយស្មា សាវ័បុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធិ ឯត-
 ទភេច

[១០៧] អសេត្វោ អសេត្វាតិ អារុសោ អនុរុទ្ធិ
 វុច្ឆតិ កិត្តាវតា នុ ខោ អារុសោ អសេត្វោ ហោ-
 តីតិ ។ ចតុន្តំ ខោ អារុសោ សតិប្បដ្ឋានំ សមត្ថំ កា-
 វិតត្តា អសេត្វោ ហោតិ ។ កតមេសំ ចតុន្តំ ។ ឥ-
 ធារុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាប៌
 សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈនោម-
 នស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហ-
 រតិ អាតាប៌ សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈនោមនស្សំ ។ ឥមេសំ ខោ អារុសោ ចតុន្តំ
 សតិប្បដ្ឋានំ សមត្ថំ ការិតត្តា អសេត្វោ ហោតីតិ ។

សីលឆ្លឹកវិញ

(១០៦) និទានដដែលនោះឯង ។ លុះព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ
អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះអនុរដ្ឋដ៏មានអាយុដូច្នេះថា

(១០៧) ម្ចាស់អាវុសោអនុរដ្ឋ តើតែងពោលថា អសេត្ថុៈ
អសេត្ថុៈ ដូច្នេះ ម្ចាស់អាវុសោ ចុះអសេត្ថុៈ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ
បុគ្គលដែលឈ្មោះថាអសេត្ថុៈ ព្រោះបានចំរើននូវសេចក្តីសម្រេច^(១)នៃ
សតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ ពិចារណាលើញ្ញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
ដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា
នឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាលើញ្ញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំង-
ឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
ដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា
នឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់អាវុសោ បុគ្គលដែលឈ្មោះថាអសេត្ថុ
ព្រោះបានចំរើននូវសេចក្តីសម្រេចនៃសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។

១ សតិប្បដ្ឋានដែលភិក្ខុចំរើនបានសម្រេចដល់អរហត្តផល ហៅថា ចំរើននូវសេចក្តីសម្រេច។
(សមត្ថភាវតា) អង្គរថា ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

(១០៨) តំយេវ និទានំ ។ ឯកមន្តំ និសង្ខោ ទោ
អាយស្មា សាវីថុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុវន្តំ ឯតទេវោច

(១០៩) កតមេសំ អាយស្មា អនុវន្តោ ធម្មានំ
ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ បត្តោតិ ។ ចតុន្នំ
អារុសោ សតិប្បដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា
មហាភិញ្ញតំ បត្តោ ។ កតមេសំ ចតុន្នំ ។ ឥនាហំ
អារុសោ កាយេ កាយានុបស្សី វិហារមិ អាតាបិ
សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោម-
នស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារ-
មិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ឥមេសំ ខ្វាហំ អារុសោ ចតុន្នំ
សតិប្បដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ
បត្តោ ។ ឥមេសំ ច បនាហំ អារុសោ ចតុន្នំ
សតិប្បដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា សហស្សំ
លោកំ អភិជាតាមីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធិ

[១០៨] និទានដដែលនោះទៀត ។ លុះព្រះសាវ័បុត្តដ៏មាន
អាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ
ដូច្នេះថា

[១០៩] ចុះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ បានដល់នូវភាវៈនៃខ្លួនជាអ្នកមាន
អភិញ្ញាដ៏ធំ តើព្រះបានចំរើន បានធ្វើរឿយ ។ នូវធម៌ដូចម្តេច ។
ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំបានដល់នូវភាវៈនៃខ្លួនជាអ្នកមានអភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះ
បានចំរើន បានធ្វើរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូច
ម្តេច ។ ម្នាល អារុសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំបានពិចារណាឃើញនូវ
កាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តី
ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។
ខ្ញុំបានពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត
នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មាន
សេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុង
លោក ។ ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំបានដល់នូវភាវៈនៃខ្លួនជាអ្នកមានអភិញ្ញា
ដ៏ធំ ព្រោះបានចំរើន បានធ្វើរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។
ម្នាល អារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំបានដឹងច្បាស់នូវលោកដ៏ច្រើន ព្រោះ
បានចំរើន បានធ្វើរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

សំណួរទី១

(១១០) ឯកំ សមយំ អាយស្មា អានន្តោ រាជក-
 ហោ វិហរតិ វេជ្ជវេន កលន្តកនិវាបេ ។ តេន ខោ
 បន សមយេន សិរីវឌ្ឍោ កហបតិ អាពាធិកោ
 ហោតិ ធុត្តតោ ពាធិកលានោ ។ អថខោ សិរីវឌ្ឍោ
 កហបតិ អញ្ញតំ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហំ ត្វំ អម្ពោ
 បុរិស យេនាយស្មា អានន្តោ តេនុបសង្កម ឧបសង្ក-
 មិត្តា មម វេនេន អាយស្មតោ អានន្តស្ស ចានេ
 សិរសា វន្ត សិរីវឌ្ឍោ កន្តេ កហបតិ អាពាធិ-
 កោ ធុត្តតោ ពាធិកលានោ សោ អាយស្មតោ
 អានន្តស្ស ចានេ សិរសា វន្តតិ ឯវេន វេនេហំ
 សាធុ កំ កន្តេ អាយស្មា អានន្តោ យេន សិរី-
 វឌ្ឍស្ស កហបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមតុ អនុ-
 កម្មំ ឧបាទាយាតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ខោ សោ បុរិសោ
 សិរីវឌ្ឍស្ស កហបតិស្ស បដិស្សត្វា យេនាយស្មា អា-
 នន្តោ តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្តា អាយស្មន្តំ អានន្តំ
 អភិរាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទន្តោ
 ខោ សោ បុរិសោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯតទរោច

សីលផ្ដាំវិជ្ជា

(១១០) សម័យមួយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុក្នុងនោះក្នុងវត្តវេ-
 ទ្យវន ជាកលន្ទកន្លែងបស្ចាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង
 សិរីវង្សគហបតី មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ ។ គ្រានោះ
 សិរីវង្សគហបតី ហៅបុរសម្នាក់មកថា នៃបុរសដ៏ចំរើន ចូរអ្នកចូល
 ទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ អ្នកចូរក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះបាទនៃព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដោយសិរសា តាមពាក្យរបស់
 យើងថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សិរីវង្សគហបតី មានអាពាធ
 ដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ គាត់សូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទនៃព្រះ
 អានន្ទដ៏មានអាយុ ដោយសិរសា រួចហើយអ្នកចូរពោលយ៉ាងនេះថា
 បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមមេត្តាប្រោស សូមព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ
 រាស្រ្តយន្តវេសេចក្ដីអនុគ្រោះចូលទៅកាន់លំនៅនៃសិរីវង្សគហបតី ។
 បុរសនោះទទួលស្ដាប់ពាក្យសិរីវង្សគហបតីថា បាទលោក ហើយក៏
 ចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាប
 ថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបុរស
 នោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបទូលព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នេះថា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញា

សិរីឡោ កន្ត កហបតិ អាពាធិកោ ទុត្តិកោ ពាឡ-
 តិលានោ សោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ទានេ សិរសា
 វន្តតិ វេញ វនេតិ សាធុ តិវ កន្ត អាយស្ម អានន្ទោ
 យេន សិរីឡស្ស កហបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្ក-
 មត្ត អនុតម្បំ ទុទានាយាតិ ។ អធិវាសេសិ ទោ
 អាយស្ម អានន្ទោ តុល្លាការោ ។

[១១១] អថទោ អាយស្ម អានន្ទោ បុព្វល្អា-
 សមយំ ធិវាសេត្វា បត្តិវិវាទានាយ យេន សិរីឡស្ស
 កហបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមិ ទុបសង្កមិត្វា
 បញ្ចត្តេ អាសនេ និសីទំ ។ និសង្ខ ទោ អាយស្ម
 អានន្ទោ សិរីឡំ កហបតិ វេតនោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារិទ្ធិ

បពិត្រលោកម្ចាស់ដំបំរើន សិរីវង្សគហបតី មានអាពាធ ដល់នូវ
សេចក្តីទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ គាត់សូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទនៃព្រះអានន្ទដ៏មាន
អាយុ ដោយសិរសា ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់
ដំបំរើន សូមមេត្តាប្រោស សូមព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អាស្រ័យនូវ
សេចក្តីអនុគ្រោះ ចូលទៅកាន់លំនៅនៃសិរីវង្សគហបតី ។ ព្រះអានន្ទ
ដ៏មានអាយុក៏ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហិភាព ។

[១១១] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុស្ងៀកស្ងៀនប្រដាប់
បាត្រទឹកចំរើរ ក្នុងវេលាបុព្វល្អសម័យ ចូលទៅកាន់លំនៅនៃសិរី-
វង្សគហបតី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាប
ទុក ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុអង្គុយហើយ ក៏ពោលទៅនឹងសិរីវង្ស-
គហបតីដូច្នេះថា

សីលដ្ឋង្គិវគ្គោ

[១១២] កត្វំ តេ កហបតិ ខមនីយំ កត្វំ យាប-
 នីយំ កត្វំ ធុត្វា វេទនា បដិក្កមន្តំ នោ អភិក្ក-
 មន្តំ បដិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ នោ អភិក្កមោតិ ។ ន
 មេ កន្ថេ ខមនីយំ ន យាបនីយំ ពាធិប្បា មេ ធុត្វា
 វេទនា អភិក្កមន្តំ នោ បដិក្កមន្តំ អភិក្កមោសានំ
 បញ្ញាយតិ នោ បដិក្កមោតិ ។

[១១៣] វស្សាតិហ តេ កហបតិ ឯវំ សិក្ខុ-
 តព្វំ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរិស្សាមិ អាតាបិ
 សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោ-
 មនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី
 វិហរិស្សាមិ អាតាបិ បម្បជាតោ សតិមា វិនេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សន្តំ ។ ឯវញ្ញំ តេ កហបតិ
 សិក្ខុតព្វន្តំ ។

សីលដ្ឋិតវិញ

(១១២) ម្ចាស់គហបតី អ្នកល្មមអត់ប្រាំបួនដែរឬ អ្នកល្មម
ប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលដែរឬ ទុក្ខវេទនារមែងធ្លាប់យទៅ មិនចំរើនឡើង
ការថយទៅ (នៃទុក្ខវេទនា) រមែងប្រាកដ ការចំរើនឡើងមិនប្រាកដ
ទេឬ ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំករុណាមិនល្មមអត់ប្រាំបួនទេ
មិនល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលទេ ទុក្ខវេទនារបស់ខ្ញុំករុណាខ្លាំងពេក
ណាស់ រមែងចំរើនឡើង មិនបានធ្លាប់ថយទេ ការចំរើនឡើងរមែង
ប្រាកដ ឯការធ្លាប់ថយទៅមិនប្រាកដទេ ។

(១១៣) ម្ចាស់គហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ
អ្នកគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងពិចារណា នូវកាយក្នុងកាយ
មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ អាត្មាអញនឹងពិចារណា
នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់គហបតី អ្នកគប្បី
សិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវេក្ខោ

[១១៤] យេមេ ភន្តេ ភគវតា ចត្តារោ ស-
 តិប្បដ្ឋានា ទេសិតា សំវិជ្ជន្តំ តេ ធម្មា មយំ អហំ ច
 តេសុ ធម្មេសុ សន្និស្សាមិ ។ អហាត្វា ភន្តេ កាយេ
 កាយាទុបស្សី វិហារមិ អាតាបិ សម្បជានោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ
 ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារមិ អាតាបិ សម្បជានោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។

[១១៥] យានំ ចិមាជំ ភន្តេ ភគវតា បញ្ចារម្ហា-
 តិយានំ សញ្ញោជនានំ ទេសិតានំ នាហំ ភន្តេ^(១) យំ
 កិត្ខំ អត្តនំ អប្បហំនំ សមទុបស្សាមីតិ ។ លាភា
 តេ គហបតិ សុលទ្ធីំ តេ គហបតិ អនាតាមិដលទ្គយា
 គហបតិ ព្យាកតន្តំ ។

[១១៤] បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សតិប្បដ្ឋាន ៤ ឯណា ដែល
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ ធម៌ទាំងនោះ មានព្រមក្នុងសន្តាន
 ខ្ញុំកុរុណា ។ នឹងប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងនោះឯង ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន
 ព្រោះខ្ញុំកុរុណា ពិចារណា នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
 កំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈា
 នឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណា នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
 កំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានឹង
 ទោមនស្សក្នុងលោក ។

[១១៥] បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ពួកសុញ្ញោជនៈ៥ ជាចំ-
 ណែកខាងក្រោម ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ បពិត្រ
 លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំកុរុណា មិនឃើញច្បាស់នូវសុញ្ញោជនៈ៥ ណា នីមួយ
 ដែលខ្ញុំកុរុណា មិនទាន់លះបង់ ក្នុងខ្លួនសោះឡើយ ។ ម្នាលគហបតី
 ជាលាភរបស់អ្នកហើយ ម្នាលគហបតី ភាពជាមនុស្ស អ្នកបានល្អ
 ហើយ ម្នាលគហបតី អ្នកបានព្យាករនូវអនាគាត៍ផលហើយ ។

សំណួរទី៧

[១១៦] តំយេវ និទានំ ។ តេន ខោ បន សម.

យេន មានទិដ្ឋោ កហបតិ អាពាធិកោ ហោតិ ទុក្ខិ-

តោ ពាទ្យតិលានោ ។ អថខោ មានទិដ្ឋោ កហបតិ

អត្ថាតំ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហិ ភំ អន្តោ បុរិស ។ បេ ។

ន មេ កន្តេ ឧមន្តិយំ ន យាបន្តិយំ ពាទ្យោ មេ ទុក្ខា

វេទនា អភិក្កមន្តិ នោ បដិក្កមន្តិ អភិក្កមោសានំ

បញ្ញាយតិ នោ បដិក្កមោតិ ។

[១១៧] ឯវុចាយ ចាហំ កន្តេ ទុក្ខាយ វេទនាយ

ដុដ្ឋោ សមាទោ កាយេ កាយាទុបស្សី វិហារមិ អា-

តាបិ សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-

នោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី

វិហារមិ អាតាបិ សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ

អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

សីលធម៌វត្ត

[១១៦] និទានដដែលនោះទៀត ។ សម័យនោះឯង មាន
 ទិន្នគហបតី មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ ។ គ្រានោះ
 មានទិន្នគហបតី ហៅបុរសម្នាក់មកថា នៃបុរសដ៏ចំរើន អ្នកចូរមកនេះ
 ។ បេ ។ បតិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំកុរុណាមិនល្មមអត់ត្រីបានទេ
 មិនល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលទេ ទុក្ខវេទនារបស់ខ្ញុំកុរុណាធ្ងន់ពេក
 ណាស់ វែមន់ចំរើនឡើង មិនធូរថយទៅទេ ការចំរើនឡើងវែមន់ប្រា-
 កដ ឯការធូរថយទៅ មិនប្រាកដទេ ។

[១១៧] បតិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំកុរុណាត្រូវទុកវេទនាមាន
 សភាពដូច្នេះប៉ះពាល់ហើយ ក៏ពិចារណានូវកាយក្នុងកាយ មានព្យា-
 យាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតីកំចាត់
 បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណានូវវេទនាក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវ
 អភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវេកោ

[១១៨] យានិ ចិមានិ កន្លេ កគវតា បញ្ចោ-
រម្បានិយានិ សញ្ញាជនានិ ទេសវតានិ នាហំ កន្លេ យំ
តិញ្ចំ អត្តនំ អប្បហំ ឥមនុបស្សមីតំ ។ លាភា
តេ គហបតិ សុលទ្ធន្តេ គហបតិ អនាគាមិដលំ តយា
គហបតិ ព្យាគតន្តិ ។

សីលដ្ឋីវិវេកោ គតិយោ ។

ពិស្សទ្ធានំ

សីលំ បីតិ បរិហានំ

សុទ្ធតំ ព្រាហ្មណេន ច

បទេសំ សមត្ថំ លោកោ ច

សីរីវង្សោ មាទទិទ្ទេន តេ និសាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុក្ខ

(១១៨) បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ពួកសញ្ញាជនៈ ៥ ជា
 ចំណែកខាងក្រោម ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ បពិត្រ
 លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំកុរុណាមិនឃើញច្បាស់នូវសញ្ញាជនៈឯណាទី-
 មួយ ដែលខ្ញុំកុរុណាមិនទាន់លះបង់ ក្នុងខ្លួនសោះឡើយ ។ ម្ចាស់
 គហបតី ជាលាភរបស់អ្នកហើយ ម្ចាស់គហបតី ភាពជាមនុស្ស អ្នក
 បានល្អហើយ ម្ចាស់គហបតី អ្នកបានព្យាករនូវអនាគាតមិផលហើយ ។

ចប់ សីលដ្ឋីវគ្គទី ៣ ។

ឧទ្ទាននៃសីលដ្ឋីវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីសីល ១ អំពីការស្ថិតនៅនៃព្រះសទ្ធម្ម ១ អំពី
 សេចក្តីសាបសូន្យនៃព្រះសទ្ធម្ម ១ អំពីសតិបដ្ឋានសុទ្ធ ១
 អំពីព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ចូលទៅទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ ១
 អំពីបទេសការវិនា ១ អំពីសមត្ថាភាវិនា ១ អំពីព្រះអនុវត្ត
 ដ៏ធំច្បាស់នូវលោក ១ អំពីសិរីវង្សគហបតី ១ អំពីមានទិស្ត-
 គហបតី ១ រួមជា ១០ ។

អនុស្សាវរីក្ខ័យ

[១១៧] សាវត្ថិន្ទនាម ។ អយំ កាយេ កាយា-

នុបស្សនាតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សាវរេសុ ធម្មេសុ

ចត្តុំ ទុទទាទិ ញាណំ ទុទទាទិ បញ្ញា ទុទទាទិ

វិជ្ជា ទុទទាទិ អាណេកោ ទុទទាទិ ។ សា ខោ បនាយំ

កាយេ កាយានុបស្សនា ភាវេតញាតិ មេ ភិក្ខុវេ ។

ភាវិតាតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សាវរេសុ ធម្មេសុ

ចត្តុំ ទុទទាទិ ញាណំ ទុទទាទិ បញ្ញា ទុទទាទិ

វិជ្ជា ទុទទាទិ អាណេកោ ទុទទាទិ ។

អននស្សតវគ្គ

(១១៩) សាវត្ថិន្ទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើង

ញាណកើតឡើង បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្ធិក៏កើតឡើង

ដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលតថាគតមិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាល

មុនថា នេះជាការពិចារណាយើងនូវកាយក្នុងកាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ (ចក្ខុជាដើមក៏កើតឡើង) ដល់តថាគតថា ការពិចារណាយើង

នូវកាយក្នុងកាយ នោះឯងជាធម៌ដែលត្រូវចំរើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ ចក្ខុកើតឡើង ញាណកើតឡើង បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើត

ឡើង ពន្ធិក៏កើតឡើង ដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលតថាគតមិន

ធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាលមុនថា (ការពិចារណាយើងនូវកាយក្នុងកាយ)

តថាគតបានចំរើនហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

[១២០] អយំ វេទនាសុ វេទនាទុបស្សនាតិ មេ
 ភិក្ខុវេ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទ-
 ទានំ ញ្ញាណំ ឧទទានំ បញ្ញា ឧទទានំ វិជ្ជា
 ឧទទានំ អាណាគោ ឧទទានំ ។ សា ខោ បដាយំ
 វេទនាសុ វេទនាទុបស្សនា កាវេតញ្ញាតិ មេ ភិក្ខុវេ ។
 ការិភាតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ
 ចក្កំ ឧទទានំ ញ្ញាណំ ឧទទានំ បញ្ញា ឧទទានំ វិជ្ជា
 ឧទទានំ អាណាគោ ឧទទានំ ។

[១២១] អយំ ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សនាតិ មេ ភិក្ខុវេ
 បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទានំ ញ្ញាណំ
 ឧទទានំ បញ្ញា ឧទទានំ វិជ្ជា ឧទទានំ អាណាគោ
 ឧទទានំ ។ សា ខោ បដាយំ ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សនា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ បហាវិវដ្ត

[១២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើង ញាណកើតឡើង បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្លឺក៏កើតឡើង ដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលតថាគតមិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាលមុនថា នេះជា ការពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ចក្ខុជាដើម ក៏កើតឡើង) ដល់តថាគតថា ការពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នោះឯងជាធម៌ដែលត្រូវចម្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើង ញាណកើតឡើង បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្លឺក៏កើតឡើង ដល់តថាគត ក្នុងធម៌ដែលតថាគតមិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាលមុនថា ការពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ តថាគតបានចម្រើនហើយ ។

[១២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើង ញាណកើតឡើង បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្លឺក៏កើតឡើង ដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលតថាគតមិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាលមុនថា នេះជាការពិចារណាឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ចក្ខុជាដើមក៏កើតឡើង) ដល់តថាគតថា ការពិចារណាឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្ត នោះឯង

អនុស្សាវរីយ៍

ការវត្សាតិ មេ ភិក្ខុវេ ។ ការវតាតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ
 អនុស្សាវរីយ៍ ធម្មេស្ក ចត្តំ ទុទទាទិ ញាណំ ទុ-
 ទទាទិ បញ្ញា ទុទទាទិ វិជ្ជា ទុទទាទិ អាលោកោ
 ទុទទាទិ ។

[១២២] អយំ ធម្មេស្ក ធម្មានុបស្សនាតិ មេ ភិក្ខុវេ
 បុព្វេ អនុស្សាវរីយ៍ ធម្មេស្ក ចត្តំ ទុទទាទិ ញាណំ
 ទុទទាទិ បញ្ញា ទុទទាទិ វិជ្ជា ទុទទាទិ អាលោកោ
 ទុទទាទិ ។ សា ខោ បនាយំ ធម្មេស្ក ធម្មានុបស្សនា
 ការវត្សាតិ មេ ភិក្ខុវេ ។ ការវតាតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ
 អនុស្សាវរីយ៍ ធម្មេស្ក ចត្តំ ទុទទាទិ ញាណំ ទុ-
 ទទាទិ បញ្ញា ទុទទាទិ វិជ្ជា ទុទទាទិ អាលោកោ
 ទុទទាទិ ។

ឥន្ទស្សតវគ្គ

ជាធម៌ដែលត្រូវចំរើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើង ញាណ
កើតឡើង បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្លឺក៏កើតឡើង ដល់តថាគត
ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលតថាគតមិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាលមុនថា ការ
ពិចារណាឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្ត តថាគតបានចំរើនហើយ ។

(១២២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើង ញាណកើតឡើង
បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្លឺក៏កើតឡើង ដល់តថាគត ក្នុងធម៌
ទាំងឡាយដែលតថាគតមិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាលមុនថា នេះជាការ
ពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ចក្ខុ
ជាដើមក៏កើតឡើង) ដល់តថាគតថា ការពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុង
ធម៌ទាំងឡាយ នោះឯងជាធម៌ដែលត្រូវចំរើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ចក្ខុកើតឡើង ញាណកើតឡើង បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្លឺ
ក៏កើតឡើង ដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលតថាគតមិនធ្លាប់ស្តាប់
ហើយក្នុងកាលមុនថា ការពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
តថាគតបានចំរើនហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស បរាវរវគ្គោ

[១២៣] សាវត្ថិន្ទនាមំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ សតិ-
 ប្បដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា ឯកន្តិន្ទិយាយ វិរាតាយ
 និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្មោធាយ
 និព្វានាយ សំវត្ថិន្ទំ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបិ សម្ម-
 ជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។
 វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបិ
 សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោ-
 មនស្សំ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
 ភាវិតា ពហុលីកតា ឯកន្តិន្ទិយាយ វិរាតាយ និរោ-
 ធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្មោធាយ និព្វានាយ
 សំវត្ថិន្ទំ ។

សំវត្ថិន្ទំ ។
 ពិ ពិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារិទ្ធិ

(១២៣) សាវត្ថិនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤
នេះដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឡើង ហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
សេចក្តីនឿយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រិក ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់
ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វានតែម្យ៉ាង ។ ស-
តិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
ពិចារណាលើញទូរកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
កិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹង
ទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាលើញទូរវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
កំដៅកិលេសមានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹង
ទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង
ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឡើង ហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
នឿយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រិក ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់ ដើម្បី
ដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វានតែម្យ៉ាង ។

អនុស្សាវរីយ៍

(១២៤) យេសំ កេសញ្ចំ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិ-
 ប្បដ្ឋានា វិវាទា វិវាទោ តេសំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ
 សម្មាទុក្ខក្ខយតាមី ។ យេសំ កេសញ្ចំ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានា អារទ្ធា អារទ្ធា តេសំ អរិយោ អដ្ឋង្គិ-
 កោ មត្តោ សម្មាទុក្ខក្ខយតាមី ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្ស្នំ វិហារតិ
 អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អ-
 ភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុ-
 បស្ស្នំ វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ យេសំ កេសញ្ចំ ភិក្ខុ
 វេ ឥមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា វិវាទា វិវាទោ តេសំ
 អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ សម្មាទុក្ខក្ខយតាមី ។

អនុស្សាវរីក្ខ

[១២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដែលបុគ្គលឯណា
នឹមួយខ្វល់ខ្វាយហើយ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាទីទៅកាន់
ព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ក៏ឈ្មោះថាបុគ្គលទាំង
នោះបានខ្វល់ខ្វាយហើយដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤
ដែលបុគ្គលឯណានឹមួយប្រាព្វហើយ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨
ជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វានជាគ្រឿងអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ក៏ឈ្មោះថា
បុគ្គលទាំងនោះបានប្រាព្វហើយដែរ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញនូវកាយក្នុង
កាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មាន
ស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីវេទាមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាយើញ
នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីវេទាមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គលឯណានឹមួយខ្វល់ខ្វាយហើយ មគ្គ
ដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វានជាគ្រឿងអស់ទៅនៃ
ទុក្ខដោយប្រពៃ ក៏ឈ្មោះថាបុគ្គលទាំងនោះបានខ្វល់ខ្វាយហើយដែរ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរិញ្ញោ

យេសំ កេសញ្ចំ ភិក្ខុវេ សមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
 អារទ្ធា អារទ្ធោ តេសំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ សម្មា-
 នុត្តត្ថយតាមិតំ ។

(១២៥) សាវត្ថិន្ទនានំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ស-
 តិប្បដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា អចារា ចារំ កមនាយ
 សំវត្ថន្តំ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយេ កាយានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្មជាដោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនា-
 សុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្ម-
 ជាដោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។
 ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ភាវិតា ពហុ-
 លីកតា អចារា ចារំ កមនាយ សំវត្ថន្តិតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គលឯណា និមួយ
ប្រាព្វហើយ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វាន
ជាគ្រឿងអស់ ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ក៏ឈ្មោះថាបុគ្គលទាំងនោះបាន
ប្រាព្វហើយដែរ ។

(១២៥) សាវត្ថិនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ
ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឡើង ហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅព្រម
ដើម្បីឆ្លងចាកវដ្តដែលមិនមែនជាត្រឹម ហើយដល់នូវព្រះនិព្វានដែល
ជាត្រឹម ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាលើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជា
គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជឿនខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់
នូវអភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាលើញនូវវេទនាក្នុង
វេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យា-
យាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជឿនខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
បង់នូវអភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិ-
ប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឡើង ហើយ រមែង
ប្រព្រឹត្តទៅព្រមដើម្បីឆ្លងចាកវដ្តដែលមិនមែនជាត្រឹម ហើយដល់នូវ
ព្រះនិព្វានដែលជាត្រឹម ។

អនុស្សាវរីយ៍

(១២៦) សាវត្ថំនិទានំ ។ សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហា-
 រេយ្យ សម្មជានោ អយំ វោ អម្ពាគំ អនុសាសនី ។
 កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្ម-
 ជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោម-
 នស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារតិ
 អាតាបី សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អ-
 ភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតោ
 ហោតិ ។

(១២៧) កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សម្មជានោ ហោតិ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ វិទិតា វេទនា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា
 ឧបជ្ឈហន្តិ វិទិតា អព្ពន្ធំ កច្ឆន្តិ ។ វិទិតា វិតក្កា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា ឧបជ្ឈហន្តិ វិទិតា អព្ពន្ធំ កច្ឆន្តិ ។
 វិទិតា បញ្ញា^(១) ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា ឧបជ្ឈហន្តិ វិទិតា

ឧទានបិដក

(១២៦) សាវត្ថនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវមានស្មារតី មានសេចក្តីជំនឿនេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់តថាគត ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានស្មារតី តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាលើញត្ថុកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជំនឿន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាលើញត្ថុវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជំនឿន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានស្មារតី យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសេចក្តីជំនឿន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជំនឿច្បាស់ថា វេទនាកើតឡើង ជំនឿច្បាស់ថា វេទនាតាំងនៅ ជំនឿច្បាស់ថា វេទនាដល់នូវសេចក្តីវិនាសទៅ ។ ជំនឿច្បាស់ថា វិតក្កកើតឡើង ជំនឿច្បាស់ថា វិតក្កតាំងនៅ ជំនឿច្បាស់ថា វិតក្កដល់នូវសេចក្តីវិនាសទៅ ។ ជំនឿច្បាស់ថា បញ្ញាកើតឡើង ជំនឿច្បាស់ថា បញ្ញាតាំងនៅ ជំនឿច្បាស់ថា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារង្កោ

អត្តតំ កច្ឆន្តំ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សម្មជាតោ
ហោតិ ។ សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហរេយ្យ សម្មជា-
តោ អយំ វោ អម្ពាតំ អនុសាសនីតិ ។

(១២៨) សាវត្ថិនីនាមំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ សតិ-
ប្បដ្ឋានា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ វេទនាសុ ចិត្ត
កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្មជាតោ សតិមា
វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្ត
ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្មជាតោ
សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេមេ
ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ វេមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ
ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានាមំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ទ្ធិន្នំ
ដលាមំ អញ្ញាតំ ដលំ ចាជីកន្នំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា
សតិ វា ទុច្ចាទិសេសេ អនាតាមិតាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុត្ត

បញ្ញាដល់នូវសេចក្តីវិនាសទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសេចក្តី
ដឹងខ្លួនយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវមានស្មារតី
មានសេចក្តីដឹងខ្លួន នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់គាត់ ដល់អ្នក
ទាំងឡាយ ។

(១២៨) សាវត្ថិនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាននេះ
មាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជា
គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវ
អភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនា
ទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា
គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវ
អភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋានមាន
៤ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ដែលបុគ្គល
បានចម្រើន បានធ្វើឡើង ហើយ ចណ្តាផលទាំង ៤ ផលណាមួយ
នឹងបានជាប្រាកដ គឺនឹងបានសម្រេចនូវកាតជាព្រះអរហន្តក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ទាន់ភ្នែក ឬបើមានឧបាទានក្នុងសេសសល់នៅ ក៏គង់នឹងបានសម្រេច
នូវកាតជាព្រះអនាគាមីបុគ្គល ពុំខានឡើយ ។

អនុស្សាវរីយ៍

[១២៩] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាធម្មស្សី
 វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិធម្យេ លោកេ
 អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។ តស្ស កាយេ កាយាធម្មស្សី
 នោ វិហារតោ យោ កាយស្សី ឆន្ទោ សោ បហិយ្យតិ
 ធន្ធស្ស បហានាយ អមតំ សច្ច្ចកតំ ហោតិ ។

[១៣០] វេទនាសុ វេទនាធម្មស្សី វិហារតិ អាតាបិ
 សម្មជាតោ សតិមា វិធម្យេ លោកេ អភិជ្ឈោទោម
 នស្សំ ។ តស្ស វេទនាសុ វេទនាធម្មស្សីនោ វិហារតោ
 យោ វេទនាសុ ឆន្ទោ សោ បហិយ្យតិ ធន្ធស្ស បហា-
 នាយ អមតំ សច្ច្ចកតំ ហោតិ ។

អនុស្សាវរីក្ខ

(១២៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សតិច្បង្គនេះមាន ៤ ។ ស-
តិច្បង្គន៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារ-
ណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុង
លោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ ឆន្ទៈឯណា
មានក្នុងកាយ ភិក្ខុក៏បានលះបង់ឆន្ទៈនោះចេញ អមតនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថា
ភិក្ខុនោះបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះលះបង់នូវឆន្ទៈ ។

(១៣០) ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ មាន
ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះបាន
ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ឆន្ទៈឯណា មានក្នុងវេទនា
ភិក្ខុក៏បានលះបង់ឆន្ទៈនោះចេញ អមតនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបាន
ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះលះបង់នូវឆន្ទៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តន្តកាយស្ស មហាវិញ្ញា

[១៣១] ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហារតិ អាតាប៌
សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោម-
នស្សំ ។ តស្ស ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សិនោ វិហារតោ យោ
ចិត្តស្មី ធម្មោ សោ បហិយ្យតិ ធន្ធុស្ស បហានាយ
អមតំ សច្ច្ចកតំ ហោតិ ។

[១៣២] ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាប៌
សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោម-
នស្សំ ។ តស្ស ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សិនោ វិហារតោ យោ
ធម្មេសុ ធម្មោ សោ បហិយ្យតិ ធន្ធុស្ស បហានាយ
អមតំ សច្ច្ចកតំ ហោតិ ។

[១៣៣] ចត្តាវិមេ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី
វិហារតិ អាតាប៌ សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោ-
កេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។ តស្ស កាយេ កាយា-
នុ-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

[១៣១] ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្ត មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជឿនខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវ
 អភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាឃើញ
 នូវចិត្តក្នុងចិត្ត ឆន្ទៈឯណាមានក្នុងចិត្ត ភិក្ខុក៏បានលះបង់ឆន្ទៈនោះចេញ
 អមតនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះលះ
 បង់នូវឆន្ទៈ ។

[១៣២] ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យា-
 យាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជឿនខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
 បង់នូវអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណា
 ឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ឆន្ទៈឯណាមានក្នុងធម៌ ភិក្ខុក៏បានលះ
 បង់ឆន្ទៈនោះចេញ អមតនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់
 ហើយ ព្រោះលះបង់នូវឆន្ទៈ ។

[១៣៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាននេះមាន ៤ ។
 សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
 កំដៅកិលេស មានសេចក្តីជឿនខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា-
 ននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះពិចារណាឃើញនូវកាយ

អនុស្សាវរីយ៍

បស្សនោ វិហារតោ កាយោ បរិញ្ញាតោ ហោតិ កា-
យស្ស បរិញ្ញាតត្ថា អមតំ សច្ច្ចកតំ ហោតិ ។

(១៣៤) វេទនាសុ វេទនាទុបស្សនោ វិហារតិ អាតាប័
សម្មជាតោ សតីមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
នស្សំ ។ តស្ស វេទនាសុ វេទនាទុបស្សនោ វិហារតោ
វេទនា បរិញ្ញាតា ហោតិ^(១) វេទនាទុ បរិញ្ញាតត្ថា អមតំ
សច្ច្ចកតំ ហោតិ ។

(១៣៥) ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សនោ វិហារតិ អាតាប័
សម្មជាតោ សតីមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
នស្សំ ។ តស្ស ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សនោ វិហារតោ ចិត្តំ
បរិញ្ញាតំ ហោតិ ចិត្តស្ស បរិញ្ញាតត្ថា អមតំ សច្ច្ចកតំ
ហោតិ ។

១ ឧ. ប. វេទនា ។

អនុស្សាវរីយ៍

ក្នុងកាយ កាយឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានកំណត់ដឹងហើយ អមតនិព្វាន
ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះបានកំណត់ដឹង
នូវកាយ ។

[១៣៤] ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មាន
ស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះ
បានពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ វេទនា ឈ្មោះថា
ភិក្ខុនោះបានកំណត់ដឹងហើយ អមតនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបាន
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះកំណត់ដឹងនូវវេទនា ។

[១៣៥] ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្ត មានព្យាយាមជា
គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់
នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះបានពិចារណា
ឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្ត ចិត្ត ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានកំណត់ដឹងហើយ អម-
តនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះបាន
កំណត់ដឹងនូវចិត្ត ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារីថ្កោ

[១៣៦] ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី
 សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោម-
 នស្សំ ។ តស្ស ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សីនោ វិហារតោ ធម្មា
 បរិញ្ញាតា ហោន្តិ ធម្មានំ បរិញ្ញាតត្ថា អមតំ សុច្ឆិតតំ
 ហោតីតិ ។

[១៣៧] ចតុន្នំ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានានំ ការីនំ
 ទេសិស្សាមិ តំ សុណាថ ។ តតមា ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ
 សតិប្បដ្ឋានានំ ការីនា ។ ឥធម ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ
 កាយានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ
 ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ អយំ
 ខោ ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានានំ ការីនាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវត្ត

[១៣៦] ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះបាន
 ពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ធម៌ ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបាន
 កំណត់ដឹងហើយ អមតនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ហើយ ព្រោះបានកំណត់ដឹងនូវធម៌ ។

[១៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវសតិប្បដ្ឋាន-
 ការវិនិច្ឆ័យ ៤ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សតិប្បដ្ឋានការវិនិច្ឆ័យ ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវ
 អភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវ
 អភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 សតិប្បដ្ឋានការវិនិច្ឆ័យ ៤ ។

អនុស្សាវរីយ៍

[១៣៨] សតិប្បដ្ឋានញោ វោ ភិក្ខុវេ នេសំស្សមិ
 សតិប្បដ្ឋានការវេញោ សតិប្បដ្ឋានការវោតាតាមិនិញោ បដិ-
 បទំតំ សុណាថ ។ កតមញោ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានំ ។ វេទ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបិ
 សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
 នស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ
 អាតាបិ សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អ-
 ភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានំ ។

[១៣៩] កតមា ប ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានការ-
 វោ ។ វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមុទទយម្ហានុបស្សី កា-
 យស្មី វិហរតិ វេទធម្មានុបស្សី កាយស្មី វិហរតិ
 សមុទទយវេទធម្មានុបស្សី កាយស្មី វិហរតិ អាតាបិ

អនុស្សាវរីយ៍

(១៣៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវសតិប្បដ្ឋាន
ផង នូវសតិប្បដ្ឋានការវិនាសផង នូវបដិបទាវាងដំណើរទៅកាន់សតិប្បដ្ឋាន-
ការវិនាសផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាម
ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
បង់នូវអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនា
ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មាន
ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថា សតិប្បដ្ឋាន ។

(១៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋានការវិនា តើដូច
ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញ
នូវសភាពជាទីប្រជុំកើតឡើងក្នុងកាយ ពិចារណាឃើញនូវសភាពជាទី
វិនាសទៅក្នុងកាយ ពិចារណាឃើញនូវសភាពជាទីប្រជុំកើតឡើងនឹង
សភាពជាទីវិនាសទៅក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុទ្ធា

សម្មជានោ សតីមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោ-
មនស្សំ ។ សមុទយធម្មានុបស្សី វេទនាសុ វិហរតិ
វេយធម្មានុបស្សី វេទនាសុ វិហរតិ សមុទយវេយធម្មា-
នុបស្សី វេទនាសុ វិហរតិ ។ តថា ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ
វិហរតិ អាតាបី សម្មជានោ សតីមា វិនេយ្យ លោកេ
អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋា-
នការីនា ។

[១៤០] តតមា ច ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានការីនាតា-
មិនី បដិបទា ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ ។
សេយ្យដំនំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា
សម្មាភិមុត្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ
សម្មាសមាធិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានការី-
នាតាមិនី បដិបទាតិ ។

អនុស្សវរុទ្ធា បតុត្តោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវដ្ត

មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុង
 លោក ។ ពិចារណាឃើញនូវសភាពជាទីប្រជុំកើតឡើងក្នុងវេទនាទាំង
 ឡាយ ពិចារណាឃើញនូវសភាពជាទីវិនាសទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ពិចារណាឃើញនូវសភាពជាទីប្រជុំកើតឡើងនឹងសភាពជាទីវិនាសទៅ
 ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ។ ក្នុងចិត្តក៏ដូចគ្នា ។ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថាសតិប្បដ្ឋានការវិនា ។

[១៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ស-
 តិប្បដ្ឋានការវិនា តើដូចម្តេច ។ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ៨ ហ្នឹង
 ឯង ។ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ៨តើដូចម្តេច ។ គឺសេចក្តីឃើញ
 ត្រូវ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ១ ការនិយាយត្រូវ១ ការឆរត្រូវ១ ការ
 ចំញ៉មដ៏វិតត្រូវ១ ការព្យាយាមត្រូវ១ ការព្យាបាលត្រូវ១ ការដកល់ចិត្តមាំ
 ត្រូវ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់
 សតិប្បដ្ឋានការវិនា ។

អនុស្សាវរីយ៍

ពិស្សទានំ

អនុស្សាវរីយ៍ វិភតោ ច

វិភតោ ភាវណា សតោ

អតំ ធនំ បរិពាយ

ភាវណា វិភត្ថេន តេ ទសាតំ ។

អនុស្សាវរីយ៍

ឧទាននៃអនុស្សាវរីយ៍នោះគឺ

និយាយអំពីធម៌ដែលមិនធ្លាប់បានស្តាប់ ១ អំពីការប្រាស
 ចាកតម្រិក ១ អំពីសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ១ អំពីសតិប្បដ្ឋាន
 ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ១ អំពីភិក្ខុត្រូវមានស្មារតី ១ អំពី
 អរហត្តផល ១ អំពីការលះបង់ឆន្ទៈ ១ អំពីការកំណត់
 ដឹងនូវកាយ ១ អំពីសតិប្បដ្ឋានការវិនា ១ អំពីការចែកចែង
 សតិប្បដ្ឋាន ១ នោះត្រូវជា ១០ ។

អមត្តិគ្គោ

[១៤១] សាវត្ថិនីនាមំ ។ ចត្វសុ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋា-

នេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា វិហារេ មា វោ អមតំ ប-

នស្សំ ។ កតមេសុ ចត្វសុ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កា-

យេ កាយានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្មជាតោ

សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទ-

នាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី

សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោម-

នស្សំ ។ ឥមេសុ ភិក្ខុវេ ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្ប-

តិដ្ឋិតចិត្តា វិហារេ មា វោ អមតំ បនស្សតិ ។

អមត្វិគ្គ

[១៤១] សាវត្ថនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាព្រះ

និព្វានមិនទាន់មានដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមានចិត្តតាំងស៊ីប

ក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៤ ចុះ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី

មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី

កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញបាន ។ ពិចារណា

ឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌

ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នក

ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ

បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាព្រះនិព្វានមិនទាន់មានដល់អ្នកទាំង

ឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមានចិត្តតាំងស៊ីបក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះចុះ ។

[១៤២] សាវត្ថីនិទានំ ។ ចតុន្នំ ភិក្ខុវេ សតិញ្ញដ្ឋា-
 នានំ សមុទយញ្ច អត្តន្តមញ្ច នេសិស្សមិ តំ សុ-
 ណាម ។ កោ ច ភិក្ខុវេ កាយស្ស សមុទយោ ។
 អាហារសមុទយា កាយស្ស សមុទយោ អាហារនិរោ-
 ធា កាយស្ស អត្តន្តមោ ជស្សសមុទយា វេទនានំ
 សមុទយោ ជស្សនិរោធា វេទនានំ អត្តន្តមោ ធាម្រូប-
 សមុទយា ចិត្តស្ស សមុទយោ ធាម្រូបនិរោធា ចិត្តស្ស
 អត្តន្តមោ មនសិការសមុទយា ធម្មានំ សមុទយោ
 មនសិការនិរោធា ធម្មានំ អត្តន្តមោតិ ។

[១៤៣] សាវត្ថីនិទានំ ។ ឯកមិទាហំ ភិក្ខុវេ
 សមយំ ឡុវេលាយំ វិហារមិ នដ្ឋា នេរញ្ញរាយ តីវេ
 អជចាលនិក្រោធម បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។ តស្ស មយ្ហំ
 ភិក្ខុវេ រហោគតស្ស បដិសល្លិនស្ស ឯវំ ចេតសោ
 បរិតត្តោ ឧទចានំ

អប្បវត្ត

[១៤២] សាវត្ថិនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹង
សំដែងនូវសេចក្តីកើតឡើង នឹងសូន្យទៅនៃសតិប្បដ្ឋាន៤ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីកើតឡើងនៃ
កាយដូចម្តេច ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃកាយ ព្រោះកើតឡើងនៃអាហារ
សេចក្តីរលត់នៃកាយ ព្រោះរលត់នៃអាហារ សេចក្តីកើតឡើងនៃវេទនា
ទាំងឡាយ ព្រោះកើតឡើងនៃផស្សៈ សេចក្តីរលត់នៃវេទនាទាំងឡាយ
ព្រោះរលត់នៃផស្សៈ សេចក្តីកើតឡើងនៃចិត្ត ព្រោះកើតឡើងនៃនាមរូប
សេចក្តីរលត់នៃចិត្ត ព្រោះរលត់នៃនាមរូប សេចក្តីកើតឡើងនៃធម៌
ទាំងឡាយ ព្រោះកើតឡើងនៃមនសិការៈ សេចក្តីរលត់នៃធម៌ទាំង
ឡាយ ព្រោះរលត់នៃមនសិការៈ ។

[១៤៣] សាវត្ថិនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យមួយ
តថាគតបានត្រាស់ដឹងជាដម្បង នៅក្រោមដើមអដបាលនិគ្រាធិ ក្បែរ
រដ្ឋស្ទឹងនេរញ្ញកុន្ទជុំវិញប្រទេស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
នោះនៅក្នុងទីដ៏ស្ងាត់ សម្បូរទៅ មានបរិវត្តក្នុងចិត្តកើតឡើងយ៉ាងនេះថា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

(១៤៤) ឯកាយន្ទាយំ មត្តោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា
 សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខនោមនស្សានំ
 អត្តផ្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្វានស្ស សង្ខ-
 ក័រិយាយ យទិទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ កាយេ វា ភិក្ខុ កាយានុបស្សី វិហា-
 រេយ្យ ។ វេទនាសុ វា ភិក្ខុ វេទនានុបស្សី វិហារេយ្យ ។
 ចិត្តេ វា ភិក្ខុ ចិត្តានុបស្សី វិហារេយ្យ ។ ធម្មេសុ វា
 ភិក្ខុ ធម្មានុបស្សី វិហារេយ្យ អាតាបី សម្មជាតោ
 សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈនោមនស្សំ ។ ឯ-
 កាយន្ទាយំ មត្តោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេ-
 វានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខនោមនស្សានំ អត្តផ្គមាយ
 ញាយស្ស អធិគមាយ និព្វានស្ស សង្ខក័រិយាយ
 យទិទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារីគ្គ

[១៤៤] ផ្លូវគឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ជាផ្លូវមូលតែមួយ (ប្រព្រឹត្ត

ទៅ) ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសត្វតាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង្ខំនូវសោកនឹង
 ឡឹកឡូល ដើម្បីរំលត់បង្ខំនូវទុក្ខនឹងទោមនស្ស ដើម្បីបាននូវមគ្គប្រកប
 ដោយអង្គ ៨ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតីក្តី ។ ភិក្ខុ
 ពិចារណាឃើញវេទនាក្នុងវេទនាតាំងឡាយជាប្រក្រតីក្តី ។ ភិក្ខុពិចា-
 រណាឃើញចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតីក្តី ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញធម៌ក្នុង
 ធម៌តាំងឡាយជាប្រក្រតី មានសេចក្តីព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នក
 ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ
 បានក្តី ។ ផ្លូវគឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ជាផ្លូវមូលតែមួយ (ប្រព្រឹត្តទៅ) ដើម្បី
 សេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសត្វតាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង្ខំនូវសេចក្តីសោកនឹងឡឹក
 ឡូល ដើម្បីរំលត់បង្ខំនូវទុក្ខនឹងទោមនស្ស ដើម្បីបាននូវមគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ៨ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។

[១៤៥] អថោ ភិក្ខុវេ ព្រហ្ម សហម្បតិ មម
 ចេតសា ចេតោបរិវិតត្តមញ្ញាយ សេយ្យថាបិ នាម
 ពលវា បុរិសោ សម្មត្ថំវា វា ពាហំ បសាវយ្យ បសា-
 រិតំ វា ពាហំ សម្មញ្ញេយ្យ ឯវមេវ ព្រហ្មលោកេ អន្តរ-
 ហិតោ មម បុរោ ចាតុរហោសិ ។ អថោ ភិក្ខុវេ
 ព្រហ្ម សហម្បតិ ឯកំសំ ធុត្តរាសន្តំ ករិត្វា យេនា-
 ហំ តេនញ្ញលី បណាមេត្វា មំ ឯតទរោច

[១៤៦] ឯវមេតំ ភិក្ខុវា ឯវមេតំ សុគត ឯកា-
 យន្ទាយំ ភន្តេ មត្តោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេ-
 វានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខនោបនស្សនំ អត្ថដ្ឋមាយ
 ញាយស្ស អធិកមាយ និព្វានស្ស សច្ចិកិរិយាយ
 យទំទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 កាយេ វា ភន្តេ ភិក្ខុ កាយានុបស្សី វិហរេយ្យ ។
 វេទនាសុ វា ។ ចិត្តេ វា ។ ធម្មេសុ វា ភន្តេ ភិក្ខុ
 ធម្មានុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាបិ សម្បជានោ សតិមា

អមតវគ្គ

(១៤៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង សហម្បត្តិព្រហ្ម
 ដឹងនូវបរិវត្តក្នុងចិត្តថាគតដោយចិត្តខ្លួនហើយ ក៏បាត់អំពីព្រហ្មលោក
 មកប្រាកដចំពោះមុខតថាគត ដូចជាបុរសមានកម្លាំងលាវែងដែលខ្លួនបត់
 ចូល ឬបត់ចូលនូវវែងដែលខ្លួនលាចេញ ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ គ្រានោះឯង សហម្បត្តិព្រហ្ម បង់កសំពត់ទុក្ខរាសន្ត្រៀងស្មា
 ម្ខាង ប្រណម្យអញ្ញាលីចំពោះតថាគត បានពោលនឹងតថាគតដូច្នេះថា

(១៤៦) បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ផ្លូវគឺសតិប្បដ្ឋាន៤⁺ នេះ យ៉ាង
 នេះហើយ បពិត្រព្រះសុគត ផ្លូវគឺសតិប្បដ្ឋាន ៤⁺ នេះ យ៉ាងនេះហើយ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ផ្លូវគឺសតិប្បដ្ឋាន៤នេះ ជាផ្លូវមូលតែមួយ (ប្រព្រឹត្ត
 ទៅ) ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង់នូវសេចក្តី
 សោកនឹងខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីរំលត់បង់នូវទុក្ខនឹងទោមនស្ស ដើម្បីបាននូវ
 បគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ សតិ-
 ប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុពិចារណាឃើញ
 កាយក្នុងកាយជាប្រក្រតីភ្នំ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយភ្នំ ។ ក្នុងចិត្តភ្នំ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រ-
 ក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

វិជេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ ឯកាយញាយំ
 កន្តេ មត្តោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកចរិនេវានំ សម-
 តិក្កមាយ ទុក្ខនោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស
 អធិគមាយ និព្វានស្ស សច្ចិកិរិយាយ យទិទំ ចត្តា-
 រោ សតិប្បដ្ឋានាតិ ។

[១២៧] ឥនមរោច ភិក្ខុវេ ព្រហ្មា សហម្បតិ ឥទំ

វត្ថា អថាបរំ ឯតនរោច

ឯកាយនំ ជាតិខយន្តនស្សំ

មក្កំ បដានាតិ ហិតានុកម្មំ

ឯតេន មត្តេន អភីសុ^(១) បុព្វេ

តវិស្សន្តិ យេ ច តវន្តិ ឱយន្តិ ។

១ ឱ. អភីសុ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារង្ក

កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញបានក្ដី ។ បព៌ត្រព្រះ
អង្គដំបំរើន ផ្លូវគឺសតិច្ចដ្ឋាន ៤ នេះ ជាផ្លូវមូលតែមួយ (ប្រព្រឹត្តទៅ)
ដើម្បីសេចក្ដីបរិសុទ្ធនៃសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង់នូវសេចក្ដីសោកនឹង
ឡើងវិញ ដើម្បីលក់បង់នូវទុក្ខនឹងទោមនស្ស ដើម្បីបាននូវមគ្គប្រកប
ដោយអង្គ ៨ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។

(១៤៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សហម្បត្តិព្រហ្មបានពោលពាក្យ
នេះ លុះពោលពាក្យនេះហើយ លំដាប់នោះ បានពោលពាក្យនេះគ
ទៅទៀតថា

បុគ្គលឃើញនូវទីបំផុតនៃការអស់ទៅនៃជាតិ មានសេចក្ដី
អនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ រមែងជឿច្បាស់នូវផ្លូវមូលតែ
មួយ ជនទាំងឡាយបានឆ្លងហើយក្នុងកាលមុនក្ដី នឹងឆ្លង
(ក្នុងអនាគត) ក្ដី កំពុងឆ្លងក្នុងកាលឥឡូវនេះក្ដី នូវឧយៈបាទ
ដោយផ្លូវនេះឯង ។

ធម្មវិញ្ញា

(១២៨) សាវត្ថុនិទានំ ។ សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហរេយ្យ អយំ រោ អម្ពាភំ អនុសាសនី ។ កថត្វា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតោ ហោតិ ។ សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហរេយ្យ អយំ រោ អម្ពាភំ អនុសាសនីតិ ។

(១២៩) កុសលរាសីតិ ភិក្ខុវេ វេទមាតោ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ សម្មា វេទមាតោ វិនេយ្យ ។ កេវលោ ហាយំ ភិក្ខុវេ កុសលរាសី យទិទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី

អប្បវដ្ត

[១៤៨] សាវត្ថិនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បី
មានស្មារតី នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់គាត់ ចំពោះអ្នកទាំង-
ឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតីដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុង
កាយជាប្រក្រតី ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវ
ចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿង
ដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹង
ទោមនស្សក្នុងលោកចេញបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមាន
ស្មារតីយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីមានស្មារតី នេះ
ជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់គាត់ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ។

[១៤៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលពោលថា កុសល-
រាសីដូច្នេះ កាលបើពោលឲ្យត្រូវ គប្បីពោលចំពោះសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដ្បិតថាកុសលរាសីទាំងអស់នេះ ក៏គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤
នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី ។
ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌
ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរាជោ

សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
 នស្សំ ។ កុសលរាសីតិ ភិក្ខុវេ វនិមាណោ ឥមេ
 ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ សម្មា វនិមាណោ វិនេយ្យ ។
 កេវលោ ហាយំ ភិក្ខុវេ កុសលរាសី យទិទំ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានាតិ ។

[១៥០] អថោ អញ្ញាតោ ភិក្ខុ យេន ភកវា
 តេនុបសង្កមិ ។ បេ ។ ឯកមន្តំ ជិសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 ជិសីន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទវោច សាធុ
 មេ ភន្តេ ភកវា សង្ខតេន ធម្មំ នេសេតុ យមហំ
 ភកវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ
 អាតាបិ ចហិតត្តោ វិហរេយ្យន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារុត្ត

ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី ក៏ចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានីងទោមនស្សក្នុងលោក
 ចេញបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលពោលថា កុសលរាសី
 ដូច្នេះ កាលបើពោលឲ្យត្រូវ គប្បីពោលចំពោះសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដ្បិតថាកុសលរាសីទាំងអស់នេះ ក៏គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤
 នេះឯង ។

(១៥០) ត្រាពោះឯង មានភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ។ បេ ។ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទី
 ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ធម៌ឯណា របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ហើយ គប្បីជាបុគ្គលតែម្នាក់ឯង ចៀសចេញទៅ មិនមានសេចក្តី
 ប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅ
 កាន់ព្រះនិព្វាន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគសំដែងធម៌នោះ ឲ្យទានដល់ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គដោយសេរី ។

អមតវិញ្ញា

(១៥១) តស្មាតិហ ភំ ភិក្ខុ អាទិមេវ វិសោ-
 ធម៌ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ កោ ចាទិ កុស-
 លាធំ ធម្មាធំ ។ ឥធម ភំ ភិក្ខុ ចាតិមោក្ខសំវេសំ-
 វុតោ វិហារហិ អាចារតោចរសម្បជ្ឈោ អណ្តមត្តេសុ
 វុជ្ជេសុ ភយទស្សី សមាទាយ សិក្ខុស្សុ សិក្ខា-
 បទេសុ ។

(១៥២) យតោ ចោ ភំ ភិក្ខុ ចាតិមោក្ខសំវេសំវុ-
 តោ វិហារិស្សសិ អាចារតោចរសម្បជ្ឈោ អណ្តមត្តេសុ
 វុជ្ជេសុ ភយទស្សី សមាទាយ សិក្ខុស្សុ សិក្ខាប-
 ទេសុ តតោ ភំ ភិក្ខុ សីលំ ជិស្សាយ សីលេ
 បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ភាវេយ្យសិ ។ ក-
 តមេ ចត្តារោ ។ ឥធម ភំ ភិក្ខុ កាយេ កាយាធុ-
 បស្សី វិហារហិ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាធុ-

អមតវគ្គ

[១៥១] ម្នាលភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកចូរជម្រះនូវហេតុជាខាង
 ដើមក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយចុះ ។ ចុះអ្វីជាខាងដើមនៃកុសលធម៌ទាំង-
 ឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូរសង្ឃឹមក្នុងបាតិមោក្ខសំរេ-
 ប្រកបព្រមដោយអាចារៈនឹងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងទោសទាំង-
 ឡាយ សូម្បីតែបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។

[១៥២] ម្នាលភិក្ខុ កាលណាអ្នកសង្ឃឹមក្នុងបាតិមោក្ខសំរេ-
 ប្រកបព្រមដោយអាចារៈនឹងគោចរៈ ឃើញភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយ
 សូម្បីតែបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុ
 កាលណោះអ្នកគប្បីអាស្រ័យនូវសីល ស្ថិតនៅក្នុងសីល ចំរើននូវសតិ-
 ប្បដ្ឋាន ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ
 អ្នកចូរពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី ។ ពិចារណាឃើញ
 នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារីវគ្គោ

បស្សី វិហារហិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិនិច្ឆយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ យតោ ខោ ភំ ភិក្ខុ
 សីលំ ជិស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ ឥមេ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានេ ឃំ ភាវេស្សសិ តតោ តុយ្ហំ ភិក្ខុ យា
 រត្តំ វា ទិវេសោ វា អាគមិស្សនំ វុឡិយេវ ចាដិកដ្ឋា
 កុសលេសុ ធម្មេសុ នោ បរិហានីតំ ។

[១៥៣] អថខោ សោ ភិក្ខុ កកវតោ ភាសិតំ
 អភិនិច្ឆិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា កកវន្តំ អភិវា-
 នេត្វា បទត្តិណំ កត្វា បក្កាមិ ។ អថខោ សោ
 ភិក្ខុ ឯកោ វុបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបិ បហិតត្តោ
 វិហារត្តោ នចិវស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ
 អការស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជន្តិ តទទុត្ថំ ព្រហ្មចរិយបរិ-
 យោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្ពជ្ជ វិហារតិ ទីលា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មច-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវត្ត

ជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ កាលណាអ្នកនឹងអាស្រ័យនូវសីល នឹងស្ថិតនៅក្នុងសីល នឹងចំរើន
 នូវសតិវឌ្ឍន៍ ៤ យ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុ កាលណោះ សេចក្តីចំរើនក្នុង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ នឹងមានប្រាកដដល់អ្នកពិត ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ
 ឯសេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ ។

(១៥៣) គ្រានោះឯង ភិក្ខុនោះត្រឹមអនុមោទនាកាសិវតរបស់
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ ធ្វើប្រទេក្យណហើយចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះឯង ភិក្ខុនោះ
 តែម្នាក់ឯង ចៀសចេញទៅ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុល-
 បុត្រចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះដោយប្រវែង ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរ-
 ធម៌ឯណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវអនុត្តរធម៌
 នោះ មានព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មា

អមតវច្ឆរ

វិយំ កតំ កាណិយំ នាមំ ឥត្តត្តាយាតិ អត្តញ្ញាសំ ។

អញ្ញាតោ ច បទ សោ ភិក្ខុ អរហនំ អហោសីតិ ។

[១៥៤] អថោ អញ្ញាតោ ភិក្ខុ យេន ភក-

វា ។ បេ ។ សាធុ បេ ភន្តេ ភកវា សង្ខត្តេន ធម្មំ

ទេសេតុ យមហំ ភកវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វ្របកដ្ឋោ

អប្បមត្តោ អាតាប័ បហិតត្តោ វិហរយ្យន្តំ ។

[១៥៥] តស្មាតិហ ភ្នំ ភិក្ខុ អាទិមេវ វិសោធនហំ

កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ កោ ចាទិ កុសលានំ ធម្មា-

នំ ។ ឥន ភ្នំ ភិក្ខុ កាយទុច្ចរិតំ បហាយ កាយសុច-

រិតំ ភាវេស្សសិ វចីទុច្ចរិតំ បហាយ វចីសុចរិតំ ភាវេស្ស-

សិ មនោទុច្ចរិតំ បហាយ មនោសុចរិតំ ភាវេស្សសិ ។

អមតវិគ្គ

អញ្ញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃ
ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុនោះក៏បានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[១៥៤] គ្រានោះឯង មានភិក្ខុមួយរូបទៀត ចូលទៅគាល់ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ
មេត្តាសំដែងធម៌ដោយសង្ខេបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ លុះខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ធម៌
របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ គប្បីជាបុគ្គលតែម្នាក់ឯង ចៀសចេញ
ទៅ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។

[១៥៥] ម្នាលភិក្ខុ ហេតុដូច្នេះ អ្នកចូរជម្រះហេតុជាខាង
ដើមក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយចុះ ។ ចុះអ្វីជាខាងដើមនៃកុសលធម៌ទាំង-
ឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកនឹងលះបង់កាយទុច្ចរិតចេញ
ចំរើនកាយសុចរិត នឹងលះបង់វច្ចុច្ចរិតចេញ ចំរើនវច្ចុច្ចរិត នឹង
លះបង់មនោទុច្ចរិតចេញ ចំរើនមនោសុចរិត ។

[១៥៦] យតោ ខោ ភំ ភិក្ខុ កាយទុច្ឆរិតំ ប-
 ហាយ កាយសុចរិតំ ភាវេស្សសិ វេចទុច្ឆរិតំ បហាយ
 វេចសុចរិតំ ភាវេស្សសិ មនោទុច្ឆរិតំ បហាយ មនោ-
 សុចរិតំ ភាវេស្សសិ តតោ ភំ ភិក្ខុ សីលំ ជិស្សាយ
 សីលេ បតិជ្ជាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ភាវេយ្យា-
 សិ^(១) ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភំ ភិក្ខុ កាយេ
 កាយាទុបស្សី វិហារហិ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុបស្សី វិហារហិ អាតមី សម្មជាតោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោមទស្សំ ។ យតោ ខោ ភំ
 ភិក្ខុ សីលំ ជិស្សាយ សីលេ បតិជ្ជាយ ឥមេ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានេ ឯវំ ភាវេស្សសិ តតោ តុហំ ភិក្ខុ យា
 រត្តំ វា ទិវសោ វា អាតមីស្សតិ វុឡិយេវ ចាដិកត្តា
 កុសលេសុ ធម្មេសុ នោ បរិហានីតិ ។ បេ ។ អញ្ញាត-
 រោ ច ចិន សោ ភិក្ខុ អរហនំ អហោសីតិ ។

១ ឱ. ភាវេស្សសិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរិគ្គ

[១៥៦] ម្នាលភិក្ខុ កាលណាអ្នកនឹងលះបង់កាយទុច្ចរិតចេញ
 ចំរើនកាយសុចរិត នឹងលះបង់ច្រើនទុច្ចរិត ចំរើនច្រើនសុចរិត នឹងលះបង់មនោ-
 ទុច្ចរិត ចំរើនមនោសុចរិត ម្នាលភិក្ខុ កាលណោះ អ្នកគប្បីអាស្រ័យនូវ
 សីល ស្ថិតនៅក្នុងសីល ចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេច
 ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូរពិចារណាឲ្យឃើញនូវកាយក្នុង
 កាយជាប្រក្រតីចុះ ។ ចូរពិចារណាឲ្យឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា
 នឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលណាអ្នកនឹងអាស្រ័យ
 នូវសីល ស្ថិតនៅក្នុងសីល ចំរើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ យ៉ាងនេះ ម្នាល
 ភិក្ខុ កាលណោះ សេចក្តីចំរើនក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ នឹងមានប្រាកដ
 ដល់អ្នកពិត ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ឯសេចក្តីសាបសូន្យឥតមានឡើយ ។ បេ ។
 បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះបានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[១៥៧] យេ ភិក្ខុវេ អនុគម្មេយ្យាថ យេ ច^(១)
 សោតង់ មញ្ញេយ្យំ មិត្តា វា អមត្វា វា ញាតី វា សា-
 លាហិតា វា តេ វេ ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ កា-
 វនាយ សមាធិបេតព្វា និវេសេតព្វា បតិដ្ឋាបេតព្វាតិ ។
 កតមេសំ ចតុន្នំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កា-
 យាធុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិ-
 នេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ
 ធម្មេសុ ធម្មាធុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ ស-
 តិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ យេ ភិក្ខុវេ
 អនុគម្មេយ្យាថ យេ ច សោតង់ មញ្ញេយ្យំ មិត្តា វា
 អមត្វា វា ញាតី វា សាលាហិតា វា តេ វេ ភិក្ខុវេ
 ឥមេសំ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ ការវនាយ សមាធិបេតព្វា
 និវេសេតព្វា បតិដ្ឋាបេតព្វាតិ ។

អប្បធម៌

[១៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរអនុគ្រោះពួកជនឯណា មួយវិញទៀត ពួកជនឯណាដែលជាមិត្ត អមាត្យ ញាតិ ឬសាលាហិត គប្បីសំគាល់នូវពាក្យដែលខ្លួនគួរស្តាប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរញ៉ាំងជនទាំងនោះឲ្យសមាទាន ឲ្យសេពគប់ឲ្យស្ថិតនៅក្នុងការចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាលើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញបាន ។

ពិចារណាលើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញបាន ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរអនុគ្រោះពួកជនឯណា មួយវិញទៀត ពួកជនឯណាដែលជាមិត្ត អមាត្យ ញាតិ ឬសាលាហិត គប្បីសំគាល់នូវពាក្យដែលខ្លួនគួរស្តាប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរញ៉ាំងជនទាំងនោះឲ្យសមាទាន ឲ្យសេពគប់ ឲ្យស្ថិតនៅក្នុងការចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារិញ្ចេ

[១៥៨] តិស្សោ សមា ភិក្ខុវេ វេទនា ។ កតតមា
 តិស្សោ ។ សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អទុក្ខមសុខា
 វេទនា ។ សមា ខោ ភិក្ខុវេ តិស្សោ វេទនា ។

[១៥៩] សមាសំ ខោ ភិក្ខុវេ តិស្សន្នំ វេទនាធំ
 បរិញ្ញាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា កាវេតញ្ចា ។ កតតមេ
 ចត្តារោ ។ ឥធ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្ស័
 វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុ-
 បស្ស័ វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ សមាសំ ខោ ភិក្ខុវេ
 តិស្សន្នំ វេទនាធំ បរិញ្ញាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
 កាវេតញ្ចាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរិច្ជ

[១៥៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនានេះមាន ៣ ប្រការ ។
វេទនា ៣ ប្រការគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ ឥទ្ធិកមសុខ-
វេទនា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនា ៣ មានប្រការដូច្នេះឯង ។

[១៥៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ភិក្ខុគប្បីចំរើន
ដើម្បីកំណត់ដឹងនូវវេទនាទាំង ៣ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញនូវកាយក្នុង
កាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញបាន ។
ពិចារណាយើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌
ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក
ចេញបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះភិក្ខុគប្បីចំរើន
ដើម្បីកំណត់ដឹងនូវវេទនាទាំង ៣ នេះឯង ។

អបគវិញ្ញោ

[១៦០] តយោមេ ភិក្ខុវេ អាសវា ។ កតមេ
តយោ ។ កាមាសវោ ភវាសវោ អវិជ្ជាសវោ ។
ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ តយោ អាសវា ។

[១៦១] ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ តិណ្ណាដ្ឋំ អាសវាដំ
បហានាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ភាវេតញ្ចា ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សី
វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុ-
បស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ
លោកេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។ ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ
តិណ្ណាដ្ឋំ អាសវាដំ បហានាយ ឥមេ ចត្តារោ ស-
តិប្បដ្ឋានា ភាវេតញ្ចាតិ ។

អបគវិញ្ញោ បញ្ចមោ ។

អប្បវិច្ឆ័យ

[១៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈនេះមាន ៣ ប្រការ ។
 អាសវៈ ៣ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺកាមាសវៈ ១ ភវាសវៈ ១ អវិជ្ជា-
 សវៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈ ៣ មានប្រការដូច្នេះឯង ។

[១៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ភិក្ខុគប្បិច្ឆរើន
 ដើម្បីលះបង់អាសវៈទាំង ៣ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាលើញ្ញូនូវកាយក្នុង
 កាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញបាន ។
 ពិចារណាលើញ្ញូនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជា
 អ្នកដឹងខ្លួនមានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ
 បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ភិក្ខុគប្បិច្ឆរើន
 ដើម្បីលះបង់នូវអាសវៈទាំង ៣ នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរិញ្ញោ

តិច្ឆិទ្ធំ

អមតំ សមុទយោ មត្តោ

សតោ កុសលរាសី^(១) ច

ចាដិមោក្ខំ ទុច្ចរិតំ មិត្តា

វេទនា អាសវេន ចាតិ ។

• ១. ម. កុសលរាសីយា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

ឧទានក្នុងអមតវិគ្គនោះគឺ

ពោលអំពីអមតនិព្វាន ១ អំពីសេចក្តីកើតឡើងនៃសតិ-
 ប្បដ្ឋាន ១ អំពីផ្លូវប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបរិសុទ្ធ ១ អំពីភិក្ខុមាន
 ស្មារតី ១ អំពីកុសលរាសី ១ អំពីការសង្រួមក្នុងបាដិហោត្វ-
 សំវរៈ ១ អំពីការលះបង់ទុច្ចរិត ១ អំពីពួកជនមានមិត្ត
 អមាត្យជាដើម ១ អំពីវេទនា ៣ ប្រការ ១ អំពីអាសវៈ ៣
 ប្រការ ១ ។

សតិប្បដ្ឋានសំយត្តសូត្រ គង្គាទិបេយ្យាលោ

[១៦២] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ តន្ត្រា នទី ចាចិ-

នទិដ្ឋា ចាចីនចោណា ចាចីនបញ្ចារ ។ វេមេវ ខោ

ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ភាវេន្តោ ចត្តា-

រោ សតិបដ្ឋានេ ពហុលីករោន្តោ និព្វានទិដ្ឋោ ហោតិ

និព្វានចោណោ និព្វានបញ្ចារោ ។

[១៦៣] កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិ-

បដ្ឋានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ពហុលីក-

រោន្តោ និព្វានទិដ្ឋោ ហោតិ និព្វានចោណោ និព្វាន-

បញ្ចារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្ស្គ

វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ

អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុ-

សតិប្បដ្ឋានសំយត្តំ គង្គាទិបេយ្យាល

[១៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាទន្លេគង្គាហូរទៅក្នុងទិសខាង
កើត ទៅទៅក្នុងទិសខាងកើត ឈមទៅក្នុងទិសខាងកើត យ៉ាងណា ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ កាលធ្វើឲ្យច្រើន
នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ រមែងទុនទៅរកព្រះនិព្វាន សសៀរទៅរកព្រះនិព្វាន
ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន យ៉ាងនោះឯង ។

[១៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុកាលចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤
កាលធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ រមែងជាអ្នកទុនទៅរកព្រះនិព្វាន
សសៀរទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន ដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយជា
ប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មាន
ស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញបាន ។ ពិចា-
រណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារ្យោ

បស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតីមា វិនេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 តហុល្លករោន្តោ ជំព្វានជំន្នោ ហោតិ ជំព្វានទោណោ
 ជំព្វានបញ្ញារោតិ ។ បេ ។

(១៦៤) បញ្ចំមាជំ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធអ្ហាតិយាជំ សញ្ញា-
 ជនាជំ ។ កតមាជំ បញ្ច ។ រូបរាគោ អរូបរាគោ មាណោ
 ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា ។ ឥមាជំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធអ្ហាតិយាជំ
 សញ្ញាជនាជំ ។

(១៦៥) ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុន្នំ ឧទ្ធអ្ហាតិ-
 យាជំ សញ្ញាជនាជំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខ្វ-
 យាយ បហានាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ភាវេតព្វា ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ
 កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតីមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្ត

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារិទ្ធ

ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នក
ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ
បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ កាលធ្វើ
ឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ រមែងជាអ្នកទុនទៅរកព្រះនិព្វាន សសៀរទៅ
រកព្រះនិព្វាន ឈរទៅរកព្រះនិព្វាន ។ បេ ។

(១៦៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ
មាន៥ប្រការ ។ សញ្ញាជនៈ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ ភិរូបរាគ (តម្រិកក្នុងរូប) ១
អរូបរាគ (តម្រិកក្នុងអរូប) ១ មានៈ (សេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន) ១ ទុទ្ធច្ចៈ
(សេចក្តីរាយមាយ) ១ អវិជ្ជា (សេចក្តីល្ងង់ខ្លៅ) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ នេះឯងជាសញ្ញាជនៈចំណែកខាងលើ៥ប្រការ ។

(១៦៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ភិក្ខុគប្បិចំរើន
ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់នូវសញ្ញា
ជនៈជាចំណែកខាងលើ៥ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ តិចារណាឃើញនូវកាយក្នុង
កាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ
បាន ។ តិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត

សតិប្បដ្ឋានសំយុត្តស្ស ធម្មាទិបេយ្យលោ

ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្មជានោ
 សតីមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។
 ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ធិ ទុទ្ធស្តាភិយានំ សញ្ញា-
 ជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខាយោយ បហា-
 នាយ ឥមេ ចត្តារោ សតីប្បដ្ឋានា ភាវេតញ្ចតិ ។
 (យថា មគ្គសំយុត្តំ វិត្តាវតំ ឯវំ សតីប្បដ្ឋានសំយុត្តំ
 វិត្តាវេតតំ) ។

ធម្មាទិបេយ្យលោ ធម្មោ ។

ពិស្សទានំ

ធនាចីនតោ ជិន្ហា
 ធនិន្ហា ច សមុទ្ធតោ
 ឯតេ ទ្វេ ធន ទ្វាទស ហោន្តិ
 វត្តោ តេន បវុច្ឆតិ ។

សតិប្បដ្ឋានសំយុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

សតិប្បដ្ឋានសំយុត្ត ធម្មាទិបេយ្យាល

នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កិលេស ជាអកង្ខារ មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអកង្ខារនឹងទោមនស្ស
 ក្នុងលោកចេញបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ភិក្ខុ
 គប្បីចំរើន ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បី
 លះបង់ នូវសញ្ញាផនៈដែលជាចំណែកខាងលើ ៥ ប្រការនេះឯង ។
 (សតិប្បដ្ឋានសំយុត្ត បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារដូចជាមគ្គសំយុត្តដែលបាន
 សំដែងឲ្យពិស្តាររួចហើយ) ។

ចប់ ធម្មាទិបេយ្យាល ទំ ៦ ។

ឧទាននៃធម្មាទិបេយ្យាលនោះគឺ៖

ពោលរំពឹងទន្ទេហូរទៅកាន់ទីសខាងកើត ៦ លើក ហូរទៅ
 កាន់សមុទ្រ ៦ លើក ប្រាំមួយលើកពីរដង នេះត្រូវជា ១២
 ហៅជាវគ្គ ១ ។

ចប់ សតិប្បដ្ឋានសំយុត្ត ។

ឥន្ទ្រិយសំយុត្តំ

សុទិករិគោ

[១៦៦] សាវត្ថិន្ទនាមំ ។ តត្រ ខោ កកវា ឯត-

នភេច បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ សន្និយានំ ។ កតមាជំ
បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ វិរិយទ្ធិយំ សត្វទ្ធិយំ សមាជទ្ធិយំ
បញ្ចទ្ធិយំ ។ ឥមាជំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចទ្ធិយានំតិ ។

[១៦៧] បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ សន្និយានំ ។ កត-
មាជំ បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ វិរិយទ្ធិយំ សត្វទ្ធិយំ
សមាជទ្ធិយំ បញ្ចទ្ធិយំ ។ យតោ ខោ ភិក្ខុវេ
អរិយសាវតោ សមេសំ បញ្ចន្នំ សន្និយានំ សមុទ-
យញ្ច អត្ថដ្ឋមញ្ច អស្សនញ្ច អាទិនវញ្ច និស្សរ-
ណញ្ច យថាក្ខតំ បដាធាតិ ។ អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ
អរិយសាវតោ សោតាបន្នោ អរិនិចាតធម្មោ និយតោ
សម្មោធិបរាយនោតិ ។

ឥន្ទ្រិយសំយត្ត

សុទ្ធិករិត្ត

[១៦៦] សាវត្ថនិទាន ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
បានត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ វិរិយន្ទ្រិយ ១ សត្វន្ទ្រិយ ១
សមាធិន្ទ្រិយ ១ បញ្ញាន្ទ្រិយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង
ជាឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការ ។

[១៦៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ វិរិយន្ទ្រិយ ១
សត្វន្ទ្រិយ ១ សមាធិន្ទ្រិយ ១ បញ្ញាន្ទ្រិយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
កាលណាអរិយសាវកដឹងច្បាស់តាមពិត នូវសេចក្តីកើតឡើងនឹងរលត់
ទៅ កានិសង្សនឹងទោសនឹងការលាស់ចេញ នូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកនេះហៅថា សោតាបន្ន មានកិរិយា
មិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា មានគតិទៀង មានការត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ ។

[១៦៨] បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាជំ ។ កតមាជំ
 បញ្ច ។ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វិវិយន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាជិន្ទ្រិ-
 យំ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ យតោ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកោ
 ឥមេសំ បញ្ចន្ទ្រិយំ ឥន្ទ្រិយាជំ សមុទយញ្ច អត្តផ្គបញ្ច
 អស្សាទញ្ច អាជីវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភ្នតំ បដា-
 នាតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកោ សោតា-
 បន្នោ អវិនិច្ឆាតធម្មោ និយតោ សម្ពោជិបរាយនោតិ ។

[១៦៩] បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាជំ ។ កត-
 មាជំ បញ្ច ។ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វិវិយន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមា-
 ជិន្ទ្រិយំ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ យតោ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ^(១)
 ឥមេសំ បញ្ចន្ទ្រិយំ ឥន្ទ្រិយាជំ សមុទយញ្ច អត្តផ្គបញ្ច
 អស្សាទញ្ច អាជីវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភ្នតំ វិនិច្ឆ័យ
 អនុបាទា វិមុត្តោ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អរហំ វិណាសរោ វុសិតវា កតករណីយោ ឱហិ-
 តការោ អនុប្បត្តសទន្តោ បរិក្ខិណាភវសញ្ញោជនោ
 សមុទត្តារម្មតោតិ ។

១ ឧ, ម, អរិយស្សាវកោ ។

សុត្តន្ត

(១៦៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៥ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសន្តិទ្រិយ ១ វិរិយទ្រិយ ១
 សត្តិទ្រិយ ១ សមាធិទ្រិយ ១ បញ្ញាទ្រិយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលណាអរិយសាវកដឹងច្បាស់តាមពិត នូវសេចក្តីកើតឡើង រលត់
 ទៅ អាទិសង្ស ទោស នឹងការរលាស់ចេញ នូវឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកនេះហៅថា សោតាបន្ន មានការមិន
 ធ្លាក់ចុះជាធម្មតា មានគតិទៀង មានការត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ ។

(១៦៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៥ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសន្តិទ្រិយ ១ វិរិយទ្រិយ ១
 សត្តិទ្រិយ ១ សមាធិទ្រិយ ១ បញ្ញាទ្រិយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលណាភិក្ខុដឹងច្បាស់តាមពិត នូវសេចក្តីកើតឡើង រលត់ទៅ អាទិ-
 សង្ស ទោស នឹងការរលាស់ចេញ នូវឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះ រមែងជាអ្នក
 រួចស្រឡះ ព្រោះមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុនេះហៅថា អរហន្តវិណាស្រព មានព្រហ្មចរិយៈប្រព្រឹត្តរួចហើយ
 មានសោឡសកិច្ចធ្វើស្រេចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រ-
 យោជន៍នៃខ្លួនសម្រេចហើយ មានសញ្ញាជនៈក្នុងកតអស់ហើយ រួច
 ស្រឡះហើយ ព្រោះត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

(១៧០) បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាជំ ។ កតមាជំ

បញ្ច ។ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វិរិយន្ទ្រិយំ សត្តន្ទ្រិយំ សមាជន្ទ្រិយំ

បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ យតោ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥមេសំ បញ្ចន្ទ្រិយំ

ឥន្ទ្រិយាជំ សមុទយញ្ច អន្តជ្ឈមញ្ច អស្សនញ្ច អាជី-

នញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភ្នតំ វិនិច្ឆា អនុចាទា វិមុត្តោ

ហោតិ ។ អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរហំ វិណាសរោ

វុសិតវា កតករណីយោ ឱបាតភារោ អនុប្បត្តសុខត្តោ

បរិក្ខំណាភវសញ្ញោជនោ សម្មទត្តាវិមុត្តោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

[១៧០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។

ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសង្ខត្តិយ ១ វិវិធីន្ទ្រិយ ១ សត្តិយ ១

សមាធិន្ទ្រិយ ០ បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុ

ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវសេចក្តីកើតឡើង រលត់ទៅ តានិសង្ស ទោស

នឹងការរលាស់ចេញ នូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ រមែងរួចស្រឡះ ព្រោះមិន

បានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះហៅថា អរហន្ត

វិណាស្រព មានព្រហ្មចរិយៈប្រព្រឹត្តរួចហើយ មានសោឡសកិច្ចធ្វើ

ស្រេចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍នៃខ្លួនសម្រេច

ហើយ មានសញ្ញាជនៈក្នុងកតអស់ហើយ រួចស្រឡះហើយ ព្រោះ

ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ។

សុត្តន្តបិដក

[១៧១] បញ្ចមាជិ ភិក្ខុវេ សន្និយាជិ ។ កតមាជិ
 បញ្ច ។ សង្ខន្និយំ វិរយ្យន្និយំ សត្តន្និយំ សមាធិន្និយំ
 បញ្ញន្និយំ ។ យេ ហិ កេច ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ បញ្ចន្នំ សន្និយាជំ សមុទយញ្ច
 អត្តន្តមញ្ច អស្សាទញ្ច អាជីនវញ្ច ជិស្សរណាញ្ច យ-
 ថាភ្នតំ ធម្មជាតិន្នំ ។ នមេ តេ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ វា សមណាសម្មតា ព្រាហ្ម-
 ណោសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា ន ច បនេតេ អា-
 យស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រាហ្មញ្ញត្ថំ វា ជិដ្ឋេវ ធម្មេ
 សុយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហរន្តំ ។

សុទ្ធិកវគ្គ

[១៧១] ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសង្ខន្ទ្រិយ ១ វិរិយន្ទ្រិយ ១ សតិ-
ន្ទ្រិយ ១ សមាធិន្ទ្រិយ ១ ចញ្ញាន្ទ្រិយ ១ ។ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ
សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ឯណាមួយ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវសេចក្តីកើត
ឡើង លេត់ទៅ ពានិសង្ស ទោស នឹងការរលាស់ចេញ នូវឥន្ទ្រិយ
ទាំង ៥ នេះ ។ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ទាំង
នោះ បែកខាងពួកសមណៈ មិនសន្មតថាជាសមណៈ បែកខាងពួក
ព្រាហ្មណ៍ ក៏មិនសន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ទេ ដ្បិតថាអ្នកដ៏មានអាយុទាំង
⁺នេះ មិនបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់សម្រេចនូវប្រយោជន៍ជាបេសសមណៈ
បូព្រយោជន៍ជាបេសព្រាហ្មណ៍ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ត្រឹមត្រូវ ដោយខ្លួនឯងក្នុង
ចចប្បន្ន ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

[១៧២] យេ ច ខោ តេ^(១) ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ បញ្ចន្ធិំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច
 អត្តន្តមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថា-
 ភូតំ បដានន្តំ ។ តេ ខោមេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្ម-
 ណា វា សមណោសុ ថេវ សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោ-
 សុ ច ព្រាហ្មណាសម្មតា តេ ច បនាយស្មន្តោ សា-
 មញ្ញត្តញ្ច ព្រាហ្មញ្ញត្តញ្ច និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហារន្តិតំ ។

[១៧៣] យេ ហិ តេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា សន្និទ្ធិន្ទ្រិយំ នប្បដានន្តំ សន្និទ្ធិន្ទ្រិយស-
 មុទយំ នប្បដានន្តំ សន្និទ្ធិន្ទ្រិយនិរោធំ នប្បដានន្តំ
 សន្និទ្ធិន្ទ្រិយនិរោធតាមិជ្ជបដិបទំ នប្បដានន្តំ វិរិយន្ទ្រិយំ
 នប្បដានន្តំ ។ បេ ។ សតិទ្ធិន្ទ្រិយំ នប្បដានន្តំ ។ សមា-
 ធិទ្ធិន្ទ្រិយំ នប្បដានន្តំ ។ បញ្ញាទ្ធិន្ទ្រិយំ នប្បដានន្តំ បញ្ញាទ្ធិ-
 យសមុទយំ នប្បដានន្តំ បញ្ញាទ្ធិន្ទ្រិយនិរោធំ នប្បដា-
 នន្តំ បញ្ញាទ្ធិន្ទ្រិយនិរោធតាមិជ្ជបដិបទំ នប្បដានន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

(១៧២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែថា សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ ឯណាដឹងច្បាស់តាមពិត នូវសេចក្តីកើតឡើង លេត៍ទៅ អាទិសង្ឃ ទោស នឹងការរលាស់ចេញ នូវឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង បែកខាងពួកសមណៈ ទើបសន្មតថាជាសមណៈ បែកខាងពួកព្រាហ្មណ៍ ក៏សន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ បានដ្បិតថាអ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវប្រយោជន៍ជារបស់សមណៈនិងប្រយោជន៍ជារបស់ព្រាហ្មណ៍ ដោយប្រាជ្ញាដ៏គួរម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៧៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ ឯណាមួយ មិនដឹងច្បាស់នូវសង្ខារឥន្ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃសង្ខារឥន្ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃសង្ខារឥន្ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅដើម្បីរលត់នៃសង្ខារឥន្ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវវិរិយឥន្ទ្រិយ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវសត្តឥន្ទ្រិយ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវសមាធិឥន្ទ្រិយ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវបញ្ញាឥន្ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃបញ្ញាឥន្ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃបញ្ញាឥន្ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅដើម្បីរលត់នៃបញ្ញាឥន្ទ្រិយ ។

សុទ្ធករវិជ្ជា

នមេ តេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម-
 ណេសុ វា សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ វា ព្រាហ្ម-
 ណាសម្មតា ន ច បនេតេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ
 វា ព្រាហ្មញ្ញត្ថំ វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខ-
 កត្វា ឧបសម្មជ្ជ វិហរន្តិ ។

(១៧២) យេ ហិ កេច ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា សទ្ធិន្ទ្រិយំ បដានន្តិ សទ្ធិន្ទ្រិយសមុទយំ
 បដានន្តិ សទ្ធិន្ទ្រិយនិរោធំ បដានន្តិ សទ្ធិន្ទ្រិយនិរោធ-
 តាមនិបដិបទំ បដានន្តិ វីរិយន្ទ្រិយំ បដានន្តិ វីរិយន្ទ្រិ-
 យសមុទយំ បដានន្តិ វីរិយន្ទ្រិយនិរោធំ បដានន្តិ វីរិ-
 យន្ទ្រិយនិរោធតាមនិបដិបទំ បដានន្តិ សត្តិន្ទ្រិយំ ប-
 ដានន្តិ ។ សមាធិន្ទ្រិយំ បដានន្តិ ។ បញ្ញាទ្រិយំ បដា-
 នន្តិ បញ្ញាទ្រិយសមុទយំ បដានន្តិ បញ្ញាទ្រិយនិរោធំ
 បដានន្តិ បញ្ញាទ្រិយនិរោធតាមនិបដិបទំ បដានន្តិ ។
 តេ ខោមេ^(១) ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា

សុទ្ធិកវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បែកខាងពួក
 សមណៈ ក៏មិនសន្មតថាជាសមណៈ បែកខាងពួកព្រាហ្មណ៍ ក៏មិន
 សន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ ដ្បិតថាអ្នកដ៏មានអាយុទាំងនេះ មិនបានធ្វើឲ្យ
 ជាកំច្បាស់សម្រេចនូវប្រយោជន៍ជារបស់សមណៈ ឬប្រយោជន៍ជារបស់
 ព្រាហ្មណ៍ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ត្រឹមត្រូវ ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[១៧៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ឯណា
 មួយ ដឹងច្បាស់នូវសង្ខារន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃសង្ខារន្ទ្រិយ
 ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃសង្ខារន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរ
 ទៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃសង្ខារន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវវិវិធីន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវ
 សេចក្តីកើតឡើងនៃវិវិធីន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃវិវិធីន្ទ្រិយ
 ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃវិវិធីន្ទ្រិយ ដឹង
 ច្បាស់នូវសតិន្ទ្រិយ ។ ដឹងច្បាស់នូវសមាធិន្ទ្រិយ ។ ដឹងច្បាស់នូវបញ្ញា-
 ន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃបញ្ញាន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវសេច-
 ក្តីរលត់នៃបញ្ញាន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់
 នៃបញ្ញាន្ទ្រិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ

សមណោសុ ថេវ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ច
 ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ច បធាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ
 ច ព្រាហ្មញ្ញត្ថំ ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្ពជ្ជេ វិហារន្តិតំ ។

[១៧៥] បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ សន្និទ្ធិយាជំ ។ កតមាជំ
 បញ្ច ។ សន្និទ្ធិន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។

[១៧៦] កត្ត ច ភិក្ខុវេ សន្និទ្ធិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋតំ ។
 ចត្វសុ សោតាបត្តិយន្តេសុ ឯត្ថ សន្និទ្ធិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋតំ ។

[១៧៧] កត្ត ច ភិក្ខុវេ វិរិយន្ទ្រិយំ ទដ្ឋតំ ។
 ចត្វសុ សម្មប្បដាទេសុ ឯត្ថ វិរិយន្ទ្រិយំ ទដ្ឋតំ ។

[១៧៨] កត្ត ច ភិក្ខុវេ សត្តិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋតំ ។
 ចត្វសុ សត្តិប្បដាទេសុ ឯត្ថ សត្តិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ បហាវរវគ្គ

ប្រែកខាងពួកសមណៈ ក៏សន្មតថាជាសមណៈ ប្រែកខាងពួកព្រាហ្មណ៍ ក៏សន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ ដ្បិតថាអ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ បានធ្វើឲ្យ ជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវប្រយោជន៍ជាបេសសមណៈនឹងប្រយោជន៍ជាបេស ព្រាហ្មណ៍ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[១៧៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៥ប្រការ ។ ឥន្ទ្រិយ៥ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសង្ខន្ទ្រិយ១ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយ១ ។

[១៧៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសង្ខន្ទ្រិយបណ្ឌិតគប្បីឃើញ ក្នុងទីដូចម្តេច ។ បណ្ឌាឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះ សង្ខន្ទ្រិយបណ្ឌិតគប្បី ឃើញក្នុងអង្គនៃសោតាបត្តិមគ្គទាំង៤ ។

[១៧៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិវេធិន្ទ្រិយបណ្ឌិតគប្បីឃើញ ក្នុងទីដូចម្តេច ។ បណ្ឌាឥន្ទ្រិយទាំងនេះ វិវេធិន្ទ្រិយបណ្ឌិតគប្បីឃើញ ក្នុងសម្មប្បធានទាំង៤ ។

[១៧៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសត្តិន្ទ្រិយបណ្ឌិតគប្បីឃើញ ក្នុងទីដូចម្តេច ។ បណ្ឌាឥន្ទ្រិយទាំងនេះ សត្តិន្ទ្រិយបណ្ឌិតគប្បីឃើញ ក្នុងសត្តិប្បដ្ឋានទាំង៤ ។

សុទ្ធករញ្ញ

[១៧៩] កត្ត ច ភិក្ខុវេ សមាធិន្ទ្រិយំ នដ្ឋតំ ។
 ចត្វសុ ឈានេសុ ឯត្ថ សមាធិន្ទ្រិយំ នដ្ឋតំ ។

[១៨០] កត្ត ច ភិក្ខុវេ បញ្ញន្ទ្រិយំ នដ្ឋតំ ។
 ចត្វសុ អរិយសច្ចេសុ ឯត្ថ បញ្ញន្ទ្រិយំ នដ្ឋតំ ។ ឥមាធិ
 ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ញន្ទ្រិយានិច្ចំ ។

[១៨១] បញ្ញមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិ ។ កតមាធិ
 បញ្ច ។ សន្និទ្ធិន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ញន្ទ្រិយំ ។

[១៨២] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សន្និទ្ធិន្ទ្រិយំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 អរិយស្សវគោ សន្នោ ហោតិ សន្នហតិ តថាភកតស្ស
 ពោធិ ឥតិច្ឆិ សោ ភកវា អរហំ សន្នាសន្តន្នោ វិជ្ជាច-
 រណសម្បន្នោ សុភតោ លោកវិន្ទ អនុត្តរោ បុរិស-
 នម្មសារថិ សត្តា នេវមនុស្សាធំ តុន្នោ ភកវាតិ ។ ឥធំ
 វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សន្និទ្ធិន្ទ្រិយំ ។

សុទ្ធិវរក្ខ

(១៧៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសមាធិន្ត្រីយបណ្ឌិតគប្បីឃើញ
ក្នុងទីដូចម្តេច ។ បណ្ឌិតន្ត្រីយទាំងនេះ សមាធិន្ត្រីយបណ្ឌិតគប្បីឃើញ
ក្នុងឈានទាំង ៤ ។

(១៨០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបញ្ញាទាំងន្ត្រីយបណ្ឌិតគប្បីឃើញ
ក្នុងទីដូចម្តេច ។ បណ្ឌិតន្ត្រីយទាំងនេះ បញ្ញាទាំងន្ត្រីយបណ្ឌិតគប្បីឃើញ
ក្នុងអរិយសច្ចទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រីយមាន ៥ ប្រការ
ដូច្នេះឯង ។

(១៨១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រីយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រីយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសន្ធិន្ទ្រីយ ១ ។ បេ ។ បញ្ញាទាំងន្ទ្រីយ ១ ។

(១៨២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសន្ធិន្ទ្រីយដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសង្ខារ ជឿ
សេចក្តីត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះតថាគតថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ជា
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ មានដំណើរល្អ ជាប
ច្ច្រាស់នូវត្រៃលោក ប្រសើរដោយសីលាទិតុណ័្តមានបុគ្គលណាស្មើ
ទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ជាគ្រូនៃទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ
ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ លែងវិលមកកាន់ភពថ្មីទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះហៅថា សន្ធិន្ទ្រីយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

(១៨៣) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ វិរិយំទ្ធិយំ ។ ឥធិ

ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ អារទ្ធវិរិយោ វិហាវតិ អកុស-
លានំ ធម្មានំ បហាឆាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប-
សម្មនាយ ថាមវា នឡបរក្កហោ អនិក្ខត្តជុរោ កុ-
សលេសុ ធម្មេសុ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ វិរិយំទ្ធិយំ ។

(១៨៤) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សតិទ្ធិយំ ។ ឥធិ

ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ សតិមា ហោតិ បរមេន សតិ-
នេបក្កេន សមន្នាគតោ ចិរកតំបិ ចិរកាសិតំបិ សវិតា
អនុស្សវិតា ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សតិទ្ធិយំ ។

(១៨៥) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សមាធិទ្ធិយំ ។ ឥធិ

ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ វេស្សត្តារម្មណំ ករិត្វា លកតិ
សមាធិ លកតិ ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
សមាធិទ្ធិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ធម្មវរាវគ្គ

[១៨៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិរិយន្ត្រីយដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រាព្វព្យាយាម ដើម្បីលះបង់ពួកអកុសលធម៌ នឹងការញ៉ាំងពួកកុសលធម៌ឱ្យបរិបូណ៌ មានសេចក្តីប្រឹងប្រែង មានសេចក្តីខ្លះខ្លាំងមាំ មិនដាក់ធុរក្នុងពួកកុសលធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិរិយន្ត្រីយ ។

[១៨៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសត្តិទ្រីយដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រកបដោយបញ្ញាចាស់ក្លាដ៏ប្រសើរ ពួកបានចាំបាននូវកិច្ចដែលខ្លួនបានធ្វើ យូរមកហើយ នឹងសំដីដែលខ្លួននិយាយយូរមកហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សត្តិទ្រីយ ។

[១៨៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសមាធិទ្រីយដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាអារម្មណ៍ហើយ បាននូវសមាធិ បាននូវឯកគ្គតាចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សមាធិទ្រីយ ។

សុទ្ធកិច្ច

(១៨៦) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គិយំ ។ ឥធម៌
ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ បញ្ចវា ហោតិ ឧទយត្តតាមិ-
និយា បញ្ចាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្វេនិកា-
យ សម្មាទុក្ខក្ខយតាមិនិយា ។ ឥនំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
បញ្ចង្គិយំ ។ ឥមាធិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គិយានិធិតិ ។

(១៨៧) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិ ។ កត-
មាធិ បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចង្គិយំ ។

(១៨៨) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សន្និទ្ធិយំ ។ ឥធម៌
ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ សន្នោ ហោតិ សន្និហតិ ត-
ថាគតស្ស ពោធិ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មា-
សម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្មន្នោ សុគតោ លោកវិន្ទ អ-
នុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្វា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា
ភគវាតិ ។ ឥនំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សន្និទ្ធិយំ ។

លុទ្ធិករណ៍

(១៨៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបញ្ញត្តិយដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងកំណត់នូវសេចក្តីកើតឡើងនឹងរលត់ជាចំណែកនៃសេចក្តីនឿយណាយ ជាធម្មជាតិប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីដល់នូវសេចក្តីអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បញ្ញត្តិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន៥ប្រការដូច្នេះឯង ។

(១៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៥ប្រការ ។ ឥន្ទ្រិយ៥ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសង្ខត្តិយ ១ ។ វេ ។ បញ្ញត្តិយ ១ ។

(១៨៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសង្ខត្តិយដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ មានសព្វ ជឿសេចក្តីត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះតថាគតថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បរិច្ចណ៍ដោយវិជ្ជានឹងចរណ៍ មានដំណើរល្អ ជ្រាបច្បាស់នូវវិគ្គលោក ប្រសើរដោយសីលាទិតុណ៍ឥតមានបុគ្គលណាស្មើទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ជាគ្រូនៃទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ លែងរំលឹកកាន់ភពថ្មីទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សង្ខត្តិយ ។

(១៨៩) កត្តមេ ភិក្ខុវេ វីរិយេន្ទ្រិយំ ។ ឥធម

ភិក្ខុវេ អរិយស្សវាកោ អារទ្ធវីរិយោ វិហារតិ អកុស-
 លានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧ-
 បសម្មនាយ ថាមវា ទទ្សបរក្កមោ អនិក្ខត្តតុរោ
 កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ សោ អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ
 អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បន្នាយ ធម្មំ ជនេតិ
 វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ។
 ឧប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហា-
 នាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ
 បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ។ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ
 ឧប្បន្នាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ
 ចិត្តំ បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ។ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ
 ធម្មានំ សមាបន្តិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោកាវាយ
 វេហ្មនាយ ភាវនាយ ចារិយ្យនាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ
 វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ។ ឥទំ វុត្ថុតិ
 ភិក្ខុវេ វីរិយេន្ទ្រិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយដ្ឋនិកាយ មហាវរុទ្ធ

(១៨៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិវិធីន្ទ្រិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ប្រាជ្ញព្យាយាមដើម្បី
លះបង់ពួកអកុសលធម៌ ដើម្បីញ៉ាំងពួកកុសលធម៌ឲ្យបរិបូណ៌ មាន
សេចក្តីប្រឹងប្រែង មានសេចក្តីខ្វះខាតមាំ មិនដាក់ផ្ទុះក្នុងកុសលធម៌
ទាំងឡាយ ។ អរិយសាវកនោះញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រា-
ជ្ញព្យាយាម ផ្តល់ចិត្តទុក តាំងព្យាយាមដើម្បីញ៉ាំងអកុសលធម៌ទាំងឡាយ
ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើងមិនឲ្យកើតឡើងបាន ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈ
ឲ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រាជ្ញព្យាយាម ផ្តល់ចិត្តទុក តាំងព្យាយាម
ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។
ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រាជ្ញព្យាយាម ផ្តល់ចិត្តទុក តាំង
ព្យាយាមដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ទាំងឡាយដែលមិនទាន់កើតឡើងឲ្យកើត
ឡើងបាន ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រាជ្ញព្យាយាម
ផ្តល់ចិត្តទុក តាំងព្យាយាមដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ទាំងឡាយដែលកើត
ឡើងហើយឲ្យដល់ព្រម មិនឲ្យវិនាស ឲ្យចំរើនធំទូលាយ ពេញ
បរិបូណ៌ក្រៃលែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិវិធីន្ទ្រិយ ។

សុត្តន្តបិដក

[១៩០] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សតិទ្ធិយំ ។ វេទ ភិក្ខុវេ
អរិយស្សវកោ សតិមា ហោតិ បរមេន សតិទេបក្កេន
សមម្ពាគតោ ចរកតំបិ ចរកាសំតំបិ សវិតា អនុស្សវិ-
តា ។ សោ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបិ
សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោម-
នស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ
អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អ-
ភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សតិទ្ធិយំ ។

[១៩១] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សមាធិទ្ធិយំ ។ វេទ
ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ វេស្សត្តារម្មណំ ករិត្វា លកតិ
សមាធិំ លកតិ ចិត្តស្ស ឯកត្តតំ ។ សោ វិច្ឆេវ

សុទ្ធិកវិគ្គ

(១៩០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសត្វន្វិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ មានស្មារតី ប្រកបដោយ
បញ្ញាចាស់ក្លាដ៏ប្រសើរ រត្តកបានចាំបាននូវកិច្ចដែលខ្លួនធ្វើយូរមកហើយ
នឹងសំដីដែលខ្លួននិយាយយូរមកហើយ ។ អរិយសាវកនោះពិចារណា
ឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
កិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្ស
ក្នុងលោកចេញបាន ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជា
គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា
នឹងទោមនស្សក្នុងលោកចេញបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
សត្វន្វិយ ។

(១៩១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសមាធិន្វិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាអារម្មណ៍
បាននូវសមាធិ បាននូវឯកគ្គតាចិត្ត ។ អរិយសាវកនោះ ស្ងប់ស្ងួត

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុណោ

កាមេហំ វិវិច្ច អត្តសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិតារំ
 វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ
 វិតក្កវិចារាជំ វ្របសមា អជ្ឈតំ សម្បសាទនំ ចេតសោ
 ឯកោទិការំ អវិតក្កំ អវិតារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិ-
 យំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ បីតិយា ច វិវាតា
 ឧបេក្ខតោ ច វិហារតិ សតោ ច សម្បជានោ សុខញ្ច
 កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ ឧ-
 បេក្ខតោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ ឈានំ ឧ-
 បសម្បជ្ជំ វិហារតិ សុខស្ស ច បហាណា ទុក្ខស្ស ច
 បហាណា បុព្វេ សោមនស្សនោមនស្សនំ អត្តផ្តិមា
 អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិចារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សមា-

ជន្និយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវដ្ត

ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចូល
 កាន់បឋមជ្ឈានប្រកបដោយវិតក្កៈវិចារៈ មានបីតំណឹងសុខដែលកើតអំពី
 សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈវិចារៈ រួចក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈានដែល
 កើតមានកង់សន្តាន ជាទីផ្សរផង មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមាន
 វិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតំណឹងសុខដែលកើតអំពីសមាធិ ព្រោះ
 ប្រាសចាកបីតំណឹង ជាអ្នកប្រកបដោយឧបេក្ខាផង មានសតិសម្បជញ្ញៈ
 ផង រមែងសោយសុខដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈទាំងឡាយតែង
 សរសើរនូវបុគ្គលដែលបាននូវតតិយជ្ឈាននោះថា ប្រកបដោយឧបេក្ខា
 មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខដូច្នេះ ព្រោះតតិយជ្ឈានឯណា
 ក៏ចូលកាន់តតិយជ្ឈាននោះ ព្រោះលះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខ
 ផង មានសោមនស្សនឹងទោមនស្សក្នុងកាលមុនអស់ទៅផង ក៏ចូល
 កាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ជាធម្មជាតិមានអារម្មណ៍មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ
 មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 សមាធិន្តិយ ។

សុទ្ធិវគ្គ

[១៧២] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ បញ្ញន្តិយំ ។ ឥធន
 ភិក្ខុវេ អរិយស្សវគ្គោ បញ្ញាវា ហោតិ ឧទយត្តតា-
 មិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្វេជិ-
 កាយ សម្មាទុក្ខក្ខយតាមិនិយា ។ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ-
 យថាក្ខតំ បដាធាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថា-
 ក្ខតំ បដាធាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ ប-
 ដាធាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិនិ បដិបទាតិ យថា-
 ក្ខតំ បដាធាតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ បញ្ញន្តិយំ ។
 ឥមាជំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ញន្តិយាជិតំ ។

សុទ្ធិវគ្គ បរិមោ ។

បស្សន្តិ

សុទ្ធិកញ្ចោ ទ្វេ សោតា
 អរហន្តា អបរេ ទ្វេ
 សមណព្រហ្មណា ទន្ធា
 វិរាជ្ជេ អបរេ ទុរេតំ ។

សុទ្ធិកវិគ្គ

(១៩២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបញ្ញន្ត្រិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ មានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងកំណត់នូវសេចក្តីកើតនឹងរលត់ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីទំលុះទំលាយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីដល់នូវកិរិយាអស់ទៅនៃទុក្ខ
 ដោយច្រៃពេក ។ អរិយសាវកនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុជាទីកើតឡើងនៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិត
 ថា នេះជាសេចក្តីរលត់នៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទជា
 ហេតុឲ្យដល់នូវសេចក្តីរលត់នៃទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 បញ្ញន្ត្រិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នេះឯង ។

ចប់ សុទ្ធិកវិគ្គទី ១ ។

ឧទ្ទាននៃសុទ្ធិកវិគ្គនោះគឺ

ពោលអំពីឥន្ទ្រិយសុទ្ធទី ១ អំពីព្រះសោតាបន្នមានពីរលើក
 អំពីព្រះអរហន្តដទៃទៀតមានពីរលើក អំពីសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ ១ អំពីឥន្ទ្រិយដែលបណ្ឌិតគប្បីយល់ឃើញក្នុង
 អង្គនៃសោតាបត្តិមគ្គជាដើម ១ អំពីការចែកឥន្ទ្រិយមានពីរ
 លើកដទៃទៀត ។

មុនព្រះវិគ្គោ

[១៧៣] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ សង្ខិយាធិ ។ កតមាធិ
បញ្ច ។ សង្ខិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចិទ្ធិយំ ។

[១៧៤] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សង្ខិទ្ធិយំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
អរិយស្សាវតោ សន្នោ ហោតិ សទ្ធិហតិ តថាគតស្ស
ពោធិ ឥតិបិ សោ ភកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធនា វិជ្ជា-
ចរណសម្បជ្ជោ សុគតោ លោកវិន្ទ អនុត្តរោ បុរិស-
ទម្មសារថិ សត្តា នេវមនុស្សាធិ ពុទ្ធនោ ភកវាតិ ។
ឥធិ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ សង្ខិទ្ធិយំ ។

[១៧៥] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ វិរិយិទ្ធិយំ ។ យំ ចោ
ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ អារត្ត វិរិយំ បដិលភតិ ។
ឥធិ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ វិរិយិទ្ធិយំ ។

[១៧៦] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សតិទ្ធិយំ ។ យំ ចោ
ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បជ្ជានេ អារត្ត សតិ បដិលភតិ ។
ឥធិ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ សតិទ្ធិយំ ។

បទពិភាក្សា

[១៧៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ ។ លេ ។ បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។

[១៧៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសទ្ធិន្ទ្រិយដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ បានសង្ខារ ជឿសេចក្តីត្រាស់
ដឹងរបស់ព្រះតថាគតថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធ ។ រមែងដោយវិជ្ជាទាំងបួននោះ មានដំណើរវេទនា ជាបច្ច្យាសន៍
ត្រឡប់ទៅវិញ ប្រសើរដោយសីលាទិគុណវេទនាមានបុគ្គលណាស្មើ ទូទាន
នូវបុរសដែលគួរទូទានបាន ជាត្រីនៃទេវតាទាំងមនុស្សទាំងឡាយ ត្រាស់
ដឹងនូវអរិយសច្ចចម្បាំង លែងរំលងមកកាន់កាប់ថ្មីទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថា សទ្ធិន្ទ្រិយ ។

[១៧៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិវិធីន្ទ្រិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រាជ្ញនូវសម្មប្បធាន ៤ រមែងបាននូវសេចក្តីព្យា-
យាមឯណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិវិធីន្ទ្រិយ ។

[១៧៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសត្តិន្ទ្រិយដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលប្រាជ្ញនូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ រមែងបាននូវសតិឯណា ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សត្តិន្ទ្រិយ ។

[១៧៧] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សមាធិន្ទ្រិយំ ។ ឥធិ

ភិក្ខុវេ អរិយស្សវគោ វេស្សត្តារម្មណំ កាវត្ថា លកតិ
សមាធិ លកតិ ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ ។ ឥធិ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ
សមាធិន្ទ្រិយំ ។

[១៧៨] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
អរិយស្សវគោ បញ្ចវា ហោតិ ឧទយត្តតាមិទិយា
បញ្ចាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ ធិព្វេនិកាយ សម្មា-
នុក្ខត្តយតាមិទិយា ។ ឥធិ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។
ឥមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយានីតិ ។

[១៧៩] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិ ។ កតមាធិ
បញ្ច ។ សន្ទន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ ឥមាធិ ខោ
ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយានិ ។

មុតុរវត្ត

[១៩៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសមាធិន្តិយដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាអាម្មណ៍ រមែងបាននូវសមាធិ បានឯកត្តតាចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សមាធិន្តិយ ។

[១៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបញ្ញាវិញ្ញាណដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ មានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងកំណត់នូវសេចក្តីកើតនិងរលត់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីទំលុះទំលាយ ជាហេតុឲ្យដល់នូវសេចក្តីអស់នៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បញ្ញាវិញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន៥ ប្រការដូច្នេះឯង ។

[១៩៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយទាំងនេះមាន៥ ប្រការ ។ ឥន្ទ្រិយ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសន្តិឥន្ទ្រិយ ១ ។ ចេ ។ បញ្ញាវិញ្ញាណ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន៥ ប្រការដូច្នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តេ

[២០០] ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ធិំ ឥន្ទ្រិយានំ
 សមត្តា បរិប្បត្តា អរហំ ហោតិ តតោ មុនុត្ថវេហិ
 អនាគាមី ហោតិ តតោ មុនុត្ថវេហិ សក្កនាគាមី
 ហោតិ តតោ មុនុត្ថវេហិ សោតាបន្នោ ហោតិ
 តតោ មុនុត្ថវេហិ ធម្មានុសារី ហោតិ តតោ
 មុនុត្ថវេហិ សទ្ធានុសារី ហោតីតិ ។

[២០១] បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានំ ។ ក-
 តមាជំ បញ្ច ។ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។
 ឥមាជំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយានំ ។

[២០២] ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ធិំ ឥន្ទ្រិយានំ
 សមត្តា បរិប្បត្តា អរហំ ហោតិ តតោ មុនុត្ថវេហិ
 អនាគាមី ហោតិ តតោ មុនុត្ថវេហិ សក្កនា-
 គាមី ហោតិ តតោ មុនុត្ថវេហិ សោតាបន្នោ
 ហោតិ តតោ មុនុត្ថវេហិ ធម្មានុសារី ហោតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

[២០០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរហន្ត ព្រោះ
 ពេញលេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ បានជាអនាគាមី ព្រោះមាន
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្តនោះ បានជាសកទាគាមី ព្រោះ
 មានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អនាគាមីនោះ បានជាសោតាបន្ន
 ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សកទាគាមីនោះ បានជា
 ធម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សោតាបន្ននោះ
 បានជាសទ្ធានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់ធម្មានុ-
 សារីនោះ ។

[២០១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ភីសិទ្ធិន្ទ្រិយ ១ ។ រូប ។ ឫក្ខន្ទ្រិយ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នេះឯង ។

[២០២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរហន្ត ព្រោះពេញ
 លេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បានជាអនាគាមី ព្រោះមាន
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្តនោះ បានជាសកទាគាមី ព្រោះ
 មានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អនាគាមីនោះ បានជាសោតាបន្ន
 ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សកទាគាមីនោះ បានជា
 ធម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សោតាបន្ននោះ

មុនុត្តរេហ៍

តតោ មុនុត្តរេហ៍ សទ្ធានុសារី ហោតិ ។ ឥតិ ខោ
 ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយវេមត្តតា វេលវេមត្តតា ហោតិ វេល-
 វេមត្តតា បុគ្គលវេមត្តតា^(១)តិ ។

(២០៣) បញ្ចមាជិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាជិ ។ កតមាជិ
 បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ មេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ ឥមាជិ ខោ
 ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយាជិ ។

(២០៤) ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយាជំ
 សមត្តា បរិប្បត្តា អរហំ ហោតិ តតោ មុនុត្តរេហ៍
 អនាតាមី ហោតិ តតោមុនុត្តរេហ៍ សកទាតាមី
 ហោតិ តតោ មុនុត្តរេហ៍ សោតាបន្នោ ហោតិ តតោ
 មុនុត្តរេហ៍ ធម្មានុសារីហោតិ តតោ មុនុត្តរេហ៍ សទ្ធា
 នុសារី ហោតិ ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ បរិប្បំ បរិប្បការី

បុព្វតវគ្គ

បានជាសទ្ទានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់ធម្មានុសារីនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរផ្សេងគ្នានៃឥន្ទ្រិយ ដំណើរផ្សេងគ្នានៃផលក៏មាន ដំណើរផ្សេងគ្នានៃផល ដំណើរផ្សេងគ្នានៃបុគ្គលក៏មាន ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(២០៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។ ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ភីសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ ។ លេ ។ បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នេះឯង ។

(២០៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរហន្ត ព្រោះពេញលេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បានជាអនាគាមី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្តនោះ បានជាសកទាគាមី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អនាគាមីនោះ បានជាសោតាបន្ន ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សកទាគាមីនោះ បានជាធម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សោតាបន្ននោះ បានជាសទ្ទានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់ធម្មានុសារីនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកធ្វើបុគ្គលពេញបរិបូណ៌

អារាធនិ បទេសំ បទេសតារី អារាធនិ ។ អ-

វត្តាធិត្វវាហំ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធិយានំ វនាមីតិ ។

(២០៥) បញ្ចុមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានំ ។ តត-

មាធិ បញ្ចុ ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចុទ្ធិយំ ។

ឥមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធិយានំ ។

(២០៦) ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធិ ឥន្ទ្រិយានំ

សមត្តា បរិប្បត្តា អវហំ ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ

អន្តរាបរិជំព្វាយី ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ ឧបហាច្ចបរិ-

ជំព្វាយី ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ អសដ្ឋាវរិជំព្វាយី

ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ សសដ្ឋាវរិជំព្វាយី ហោតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ចហារវគ្គ

រមែងសម្រេចនូវផលដ៏បរិបូណ៌ ជាអ្នកធ្វើនូវចំណែកនៃមគ្គ រមែង
សម្រេចនូវចំណែកនៃផលដែរ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ គឺថាគតពោលនូវឥន្ទ្រិយ ៥ ថា មិនមែនជាឥតផលទេ ។

(២០៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសង្ខត្រិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ញាត្រិយ ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នេះឯង ។

(២០៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរហន្ត ព្រោះពេញ
លេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បានជាអន្តកបរិនិព្វាយី (លោក
ដែលបរិនិព្វានក្នុងរាងអាយុមិនទាន់ដល់ពាក់កណ្តាល) ព្រោះមាន
ឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្តនោះ បានជាឧបហច្ចបរិនិព្វាយី
(លោកដែលបរិនិព្វានក្នុងកាលអាយុហួសពាក់កណ្តាលដរាបដល់ទីបំផុត)
ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អន្តកបរិនិព្វាយីនោះ បានជា
អសង្ខារបរិនិព្វាយី (លោកដែលបរិនិព្វានដោយមិនខំធ្វើសេចក្តីព្យាយាម)
ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់ឧបហច្ចបរិនិព្វាយីនោះ បាន
ជាសសង្ខារបរិនិព្វាយី (លោកដែលបរិនិព្វានដោយខំធ្វើសេចក្តីព្យាយាម)
ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អសង្ខារបរិនិព្វាយីនោះ

មុនុករក្ខេ

តតោ មុនុតវេហិ ឡង្គសោតោ ហោតិ អកនិដ្ឋតាមិ

តតោ មុនុតវេហិ សកនាតាមិ ហោតិ តតោ មុនុត-

វេហិ សោតាបន្នោ ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ ឆម្ពានុសារី

ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ សទ្ធានុសារី ហោតិ ។

[២០៧] បញ្ចមាណិ កិក្ខុវេ សង្ក្ខិយាណិ ។ កតមាណិ

បញ្ច ។ សង្ក្ខិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចិទ្ធិយំ ។ សមាណិ ទោ

កិក្ខុវេ បញ្ចិទ្ធិយាណិ ។

មុខុត្តរវគ្គ

បានជាទុំសោតអកនិដ្ឋតាមី (លោកដែលមានក្រសែធម៌ដ៏ខ្ពស់ទៅកាន់
អកនិដ្ឋតហើយបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ) ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាង
ឥន្ទ្រិយរបស់សសង្ការបរិនិព្វាយនោះ បានជាសកទាតាមី ព្រោះមាន
ឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់ទុំសោតអកនិដ្ឋតាមីនោះ បានជា
សោតាបន្ន ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់សកទាតាមីនោះ
បានជាធម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់សោតាបន្ន
នោះ បានជាសទ្ធានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់
ធម្មានុសារីនោះ ។

(២០៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសធុន្ទ្រិយ ១ ។ រេ ។ បញ្ច្រិយ ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

[២០៨] ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ធិំ ឥន្ទ្រិយានំ

សមត្ថា បរិបូរត្ថា អរហំ ហោតិ តតោ មុនុត្ថវេហិ

អន្តរាបរិណិព្វាយី ហោតិ តតោ មុនុត្ថវេហិ ឧបហច្ច-

បរិណិព្វាយី ហោតិ តតោ មុនុត្ថវេហិ អសម្ព័ន្ធាបរិ-

ណិព្វាយី ហោតិ តតោ មុនុត្ថវេហិ សសម្ព័ន្ធាបរិណិព្វាយី

ហោតិ តតោ មុនុត្ថវេហិ ឧទ្ធិសោតោ ហោតិ អក-

ណិដ្ឋតាមី តតោ មុនុត្ថវេហិ សក្កនាតាមី ហោតិ

តតោ មុនុត្ថវេហិ សោតាបដ្ឋោ ហោតិ តតោ មុនុ-

តវេហិ ធម្មានុសារី ហោតិ តតោ មុនុត្ថវេហិ សម្មា-

នុសារី ហោតិ ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយវេមត្តតា

ដលវេមត្តតា ហោតិ ដលវេមត្តតា បុគ្គលវេមត្តតាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវត្ត

(២០៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរហន្ត ព្រោះពេញ
 លេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បានជាអន្តរាបរិនិព្វាយ ព្រោះ
 មានឥន្ទ្រិយ ៥ នេះជាឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្តនោះ បានជាទបហច្ចបរិនិព្វា-
 យ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ នេះជាឥន្ទ្រិយរបស់អន្តរាបរិនិព្វាយនោះ បាន
 ជាអសង្ខារបរិនិព្វាយ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ នេះជាឥន្ទ្រិយរបស់ទបហច្ច-
 បរិនិព្វាយនោះ បានជាសសង្ខារបរិនិព្វាយ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ
 ជាឥន្ទ្រិយរបស់អសង្ខារបរិនិព្វាយនោះ បានជាទុំសោតអកនិដ្ឋតាម
 ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ នេះជាឥន្ទ្រិយរបស់សសង្ខារបរិនិព្វាយនោះ បាន
 ជាសកតាតាម ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ នេះជាឥន្ទ្រិយរបស់ទុំសោតអក-
 និដ្ឋតាមនោះ បានជាសោតាបន្ន ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ នេះជាឥន្ទ្រិយ
 របស់សកតាតាមនោះ បានជាធម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ នេះជា
 ឥន្ទ្រិយរបស់សោតាបន្ននោះ បានជាសទ្ធានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥
 នេះជាឥន្ទ្រិយរបស់ធម្មានុសារីនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរ
 ផ្សេងគ្នានៃឥន្ទ្រិយ ដំណើរផ្សេងគ្នានៃផលក៏មាន ដំណើរផ្សេងគ្នានៃ
 ផល ដំណើរផ្សេងគ្នានៃបុគ្គលក៏មាន ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

មុតុរាជ្ជោ

[២០៩] បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាជំ ។ កតមាជំ

បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ ឥមាជំ ទោ

ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយាជំ ។

[២១០] ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយាជំ

សមត្ថា បរិបូត្តា អរហំ ហោតិ តតោ មុនុតរេហិ

អន្តរាបរិជ្ជាយី ហោតិ តតោ មុនុតរេហិ ឧបហត្ថ-

បរិជ្ជាយី ហោតិ តតោ មុនុតរេហិ អសម្ព័ន្ធវរិជ្ជាយី

ហោតិ តតោ មុនុតរេហិ សសម្ព័ន្ធវរិជ្ជាយី ហោតិ

តតោ មុនុតរេហិ ឧទ្ទិសោតោ ហោតិ អកកិដ្ឋតាមិ

មុខតុលាការ

(២០៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។

ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសង្ខារឥន្ទ្រិយ ១ ។ វេទ ។ បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នេះឯង ។

(២១០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរហន្ត ព្រោះពេញ
 លេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បានជាអន្តរាបរិនិព្វាយ ព្រោះ
 មានឥន្ទ្រិយ ៥ នេះជាឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្តនោះ បានជាទុកហត្ថបរិនិព្វា-
 យ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ នេះជាឥន្ទ្រិយរបស់អន្តរាបរិនិព្វាយនោះ បាន
 ជាអសង្ខារបរិនិព្វាយ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ នេះជាឥន្ទ្រិយរបស់ទុក-
 ហត្ថបរិនិព្វាយនោះ បានជាសសង្ខារបរិនិព្វាយ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥
 នេះជាឥន្ទ្រិយរបស់អសង្ខារបរិនិព្វាយនោះ បានជាទុក្ខសោតអភិវឌ្ឍ-
 តាម ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ នេះជាឥន្ទ្រិយរបស់សសង្ខារបរិនិព្វាយនោះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តន្តកាយស្ស មហាវរុដ្តោ

តតោ មុទុតវេហិ សកទាតាមី ហោតិ តតោ មុទុត.

វេហិ សោតាបន្នោ ហោតិ តតោ មុទុតវេហិ ធម្មាទុសារី

ហោតិ តតោ មុទុតវេហិ សទ្ធាទុសារី ហោតិ ។ ឥតិ

ទោ ភិក្ខុវេ អវិច្ឆរំ បរិច្ឆរការី អារាធនំ បទេសំ ប-

ទេសការី អារាធនំ ។ អវស្ស្ហនំត្រេវាហំ ភិក្ខុវេ

បញ្ចន្ទ្រិយានំ វនាមីតិ ។

[២០០] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានំ ។ កតមាធិ

បញ្ច ។ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ ឥមាធិ ទោ

ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយានំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តន្តកាយ មហាវិញ្ញាណ

បានជាសកទាតាមី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់ទ្វិសោត-
អកនិដ្ឋតាមីនោះ បានជាសោតាបន្ន ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាង
ឥន្ទ្រិយរបស់សកទាតាមីនោះ បានជាធម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥
ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់សោតាបន្ននោះ បានជាសទ្ធានុសារី ព្រោះមាន
ឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់ធម្មានុសារីនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុធ្វើមគ្គឱ្យបរិបូណ៌ រមែងបានសម្រេចផលដ៏បរិបូណ៌ ធ្វើនូវចំណែក
នៃមគ្គ រមែងបានសម្រេចនូវចំណែកនៃផល ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥតគតពោលនូវឥន្ទ្រិយ ៥ ថា មិនមែនជាឥត
ផលទេ ។

(២១១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ភីសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នេះឯង ។

មុនុករវេណ

[២០២] ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ធំ ឥន្ទ្រិយានំ
សមត្តា បរិច្ចត្តា អរហំ ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ
អរហត្តដលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ តតោ
មុនុតវេហិ អនាតាមិ ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ អនាតា-
មិដលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ តតោ មុនុតវេ-
ហិ សកទាតាមិ ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ សកទា-
តាមិដលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ តតោ មុនុ-
តវេហិ សោតាបន្នោ ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ សោតា-
បតិដលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។ យស្សទោ
ភិក្ខុវេ ឥមាជំ បញ្ចន្ទ្រិយានំ សព្វេន សព្វំ សព្វថា
សព្វំ នត្តិ តបហំ ពាហិរោ មុនុជ្ឈនបក្ខេដ្ឋិតោតិ
វេនាមីតិ ។

មុនុត្តរវគ្គ

[២១២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរហន្ត ព្រោះពេញ
 លេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវអរហត្តផល ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្ត
 នោះ បានជាអនាគាមី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់អ្នក
 ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តផលនោះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនាគាមិផល ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់
 អនាគាមីនោះ បានជាសកទាតាមី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាងឥន្ទ្រិយ
 របស់អ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនាគាមិផលនោះ ជាអ្នក
 ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសកទាតាមិផល ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥
 ទំន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់សកទាតាមីនោះ បានជាសោតាបន្ន ព្រោះមាន
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់អ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសក-
 ទាតាមិផលនោះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល
 ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់សោតាបន្ននោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ មិនមានដល់ភិក្ខុឯណាដោយបរិបូណ៌សព្វ
 គ្រប់ទេ គឺថាគតហៅភិក្ខុនោះថា ជាអ្នកស្ថិតនៅក្នុងពុកប្រថុយជាខាង
 ក្រៅ (បុគ្គលទាំង ៨ ពួក) ។

(២០៣) អថទោ អត្ថាតរោ ភិក្ខុ យេន ភក្កវា
 តេនុបស្កមំ ឧបស្កមិត្វា ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកា-
 មន្តំ ជិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ជិសីន្នោ ទោ សោ ភិក្ខុ
 ភក្កវន្តំ ឯតទរោច ឥន្ទ្រិយសម្បន្នោ ឥន្ទ្រិយសម្បន្នោតិ
 ភន្នេ វុច្ចតិ កត្តាវតា នុ ទោ ភន្នេ ឥន្ទ្រិយសម្បន្នោ
 ហោតីតិ ។

(២០៤) ឥធិ ភិក្ខុ ភិក្ខុ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ឧប-
 សមតាមី សម្ពោធតាមី វិវិយន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ឧបសម-
 តាមី សម្ពោធតាមី សតីន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ឧបសមតាមី
 សម្ពោធតាមី សមាធិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ឧបសមតាមី
 សម្ពោធតាមី បញ្ញាវន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ឧបសមតាមី សម្ពោ-
 ធតាមី ។ ឯត្តាវតា ទោ ភិក្ខុ ភិក្ខុ ឥន្ទ្រិយសម្បន្នោ
 ហោតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារង្ក

[២១៣] ត្រាវនោះឯង មានភិក្ខុមួយរូបចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ
 អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បាន
 ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែល
 ព្រះអង្គត្រាស់ថា ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ បរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយដោយហេតុ
 ដូចម្តេច ។

[២១៤] ម្ចាស់ភិក្ខុ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចម្រើនសន្តិធិន្ទ្រិយដែល
 មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រំងាប់ មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹង ចម្រើនរីករាយន្ទ្រិយដែលមានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រំងាប់
 មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង ចម្រើនសតិធិន្ទ្រិយដែលមានដំណើរ
 ទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រំងាប់ មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង ចម្រើន
 សមាធិន្ទ្រិយដែលមានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រំងាប់ មានដំណើរ
 ទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង ចម្រើនបញ្ញាធិន្ទ្រិយដែលមានដំណើរទៅដើម្បី
 សេចក្តីស្ងប់រំងាប់ មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ដោយហេតុដូច្នេះឯង ។

មុខុរាវត្តោ

(២០៥) បញ្ចំមាជំ ភិក្ខុវេ សង្កាយាជំ ។ កតមាជំ
បញ្ច ។ សង្កិន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ចិន្ទ្រិយំ ។ សមាជំ ខោ
ភិក្ខុវេ បញ្ចិន្ទ្រិយាជំ ។

(២០៦) សមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទំ សង្កាយាជំ
ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវាជំ ខយា
អនាសរំ ចេតោវិមុត្តី បញ្ញាវិមុត្តី ទិដ្ឋោ ធម្មេ សយំ
អភិញ្ញា សង្កិកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតីតិ ។

មុខុរាវត្តោ ទុតិយោ ។

តិល្បទានំ

បដិលាភោ ច តយោ សង្កិត្តា

វិត្តាភា អបរេ តយោ

បដិបដ្ឋោ ឧបសមោ

អាសវាជំ ខយោ ចិមេតិ ។

មុតុរវត្ត

[២១៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នេះឯង ។

[២១៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច
ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងនូវចេតនាវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិន
មានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះបានចំរើន ធ្វើ
ឲ្យច្រើន នូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

ចប់ មុតុរវត្ត ទី ២ ។

ឧទ្ទាននៃមុតុរវត្តនោះគឺ

ពោលអំពីអ្នកបានសម្រេចឥន្ទ្រិយទាំងប្រាំ ១ អំពីឥន្ទ្រិយ
ទាំងប្រាំដោយសន្តិបមាន ៣ លើក ដោយពិស្តារដទៃទៀត
មាន ៣ លើក អំពីអ្នកប្រតិបត្តិដ៏ម្យ៉ាងបានមគ្គផល ១ អំពី
ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រហូត ១ អំពី
វិមុត្តិជាហេតុអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ១ ។

ធម្មវិទ្យុយក្កោ

[២០៧] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ សន្តិយាធិ ។ កតមាធិ
បញ្ច ។ សន្តិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចន្តិយំ ។

[២០៨] យាវត្ថវញ្ចាហំ ភិក្ខុវេ សមេសំ បញ្ចន្តិ
សន្តិយាធិ សមុទយញ្ច អត្តជ្ជមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីន-
នវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភ្នតំ ន អព្ពញ្ជាសី ។
នេវ តាវហំ ភិក្ខុវេ សនេវកេ លោកេ សមារកេ
សត្រហ្មកេ សស្សមណាព្រាហ្មណិយា បដាយ ស-
នេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុទ្ធោ^១
បច្ចញ្ញាសី ។

[២០៩] យតោ ច ទ្វាហំ ភិក្ខុវេ សមេសំ បញ្ចន្តិ
សន្តិយាធិ សមុទយញ្ច អត្តជ្ជមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីន-
វញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភ្នតំ អព្ពញ្ជាសី ។ អថាហំ^(២) ភិ-
ក្ខុវេ សនេវកេ លោកេ សមារកេ សត្រហ្មកេ សស្ស-
មណាព្រាហ្មណិយា បដាយ សនេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ
សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុទ្ធោ បច្ចញ្ញាសី ។ ព្រាណញ្ច

ឆន្ទៈវិញ្ញាណ

(២១៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឆន្ទៈនេះមាន៥ប្រការ ។
ឆន្ទៈ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសង្ខារ ១ ។ វេទនា ១ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ ១ ។

(២១៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតមិនទាន់ដឹងច្បាស់
តាមពិត នូវសេចក្តីកើត រលត់ អាទិសង្សៈ ទោស និងការរលាស់ចេញ
នូវឆន្ទៈទាំង៥នេះ អស់កាលត្រឹមណា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគតមិនទាន់ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកត្រាស់ដឹងនូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ
ឥតមានសេចក្តីដឹងឯទៀតក្រៃលែងជាង ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក
មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍
នឹងមនុស្សជាសម្មតិទេពនឹងមនុស្សដ៏សេស អស់កាលត្រឹមណោះ ។

(២១៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកាលណាតថាគតដឹងច្បាស់
តាមពិត នូវសេចក្តីកើត រលត់ អាទិសង្សៈ ទោស និងការ
រលាស់ចេញ នូវឆន្ទៈទាំង៥នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
នោះ ទើបតថាគតប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកត្រាស់ដឹងនូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ
ឥតមានសេចក្តីដឹងឯទៀតក្រៃលែងជាង ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវ
លោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណ
ព្រាហ្មណ៍នឹងមនុស្សជាសម្មតិទេពនឹងមនុស្សដ៏សេស ។ សេចក្តីដឹង

ធម្មត្ថិយវគ្គោ

បន មេ នស្សនំ ឧទទាទិ អកុប្បា មេ វិមុត្តិ^(១)

អយមន្តិមា ជាតិ នត្តនាទិ បុនព្ពវាតិ ។

(២២០) តីណិមាទិ ភិក្ខុវេ សន្តិយាទិ ។ កតមាទិ

តីណិ ។ សត្តិន្ទ្រយំ បុរិសន្ទ្រយំ ជីវិតន្ទ្រយំ ។ សមាទិ

ខោ ភិក្ខុវេ តីណិ សន្តិយាទិ ។

(២២១) តីណិមាទិ ភិក្ខុវេ សន្តិយាទិ ។ កតមាទិ

តីណិ ។ អនញ្ញាតញ្ញាស្សមីតន្ទ្រយំ អញ្ញន្ទ្រយំ អញ្ញា-

តាវន្ទ្រយំ ។ សមាទិ ខោ ភិក្ខុវេ តីណិ សន្តិយាទិ ។

ធម្មត្រ័យវគ្គ

នឹងសេចក្តីឃើញកើតឡើងដល់តថាគតថា សេចក្តីច្បាំងសសរបស់តថា-
 គតមិនត្រឡប់កម្រិតទៀតឡើយ ជាតិទេវជាទីបំផុតត្រឹមនេះហើយ
 ឥឡូវនេះភពថ្មីមិនមានឡើយ ។

[២២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៣ ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ ៣ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺឥន្ទ្រិយ ១ បុរសឥន្ទ្រិយ ១ ជីវៈ-
 ឥន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៣ ប្រការដូច្នេះឯង ។

[២២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៣ ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ ៣ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺអនញ្ញាតញ្ញាស្យាមីឥន្ទ្រិយ^(១) ១
 អញ្ញាឥន្ទ្រិយ^(២) ១ អញ្ញាតាវឥន្ទ្រិយ^(៣) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ
 មាន ៣ ប្រការដូច្នេះឯង ។

១ ឥន្ទ្រិយដែលកើតឡើងក្នុងខណៈនៃសោតាបត្តិមគ្គប្រាសាទស្រាប់ដល់អ្នកប្រតិបត្តិថា អាត្មា
 អញនឹងដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ដឹងក្នុងសង្សារនេះ ។ ២ ឥន្ទ្រិយដែលកើតឡើង
 ក្នុងហេតុទាំង ៥ តាំងអំពីសោតាបត្តិផលជាដើមទៅ ដោយអាការព្រាស់ដឹងនូវធម៌ដែលខ្លួនមិន
 ទាន់បានដឹង ។ ៣ ឥន្ទ្រិយដែលកើតឡើងក្នុងអរហន្តផលជាគុណដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ដឹងអំពី
 មុន ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារុទ្ធា

(២២២) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កត-
មាធិ បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។
ឥមាធិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយាធិ ។

(២២៣) ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយា-
ធិ សមត្តា បរិបូរត្តា អរហំ ហោតិ តតោ មុនុត-
វេហិ អន្តរាបរិច្ឆាយិ ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ
ឧបមាធិបរិច្ឆាយិ ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ
អសម្ពាទ្ធិបរិច្ឆាយិ ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ ស-
សម្ពាទ្ធិបរិច្ឆាយិ ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ ឧទ្ទិ-
សោតោ ហោតិ អគិន្ទ្រតាមី តតោ មុនុតវេហិ
សគនាតាមី ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ ឯកតីដិ
ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ កោលស្ត្រ្យលោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ឧបាសិកា

[២២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសន្តិធិន្ទ្រិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ញាធិន្ទ្រិយ ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នេះឯង ។

[២២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរហន្ត ព្រោះពេញ
លេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះឯង ជាអន្តកបរិនិព្វាយ ព្រោះ
មានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្តនោះ ជាឧបហត្ថបរិនិព្វាយ
ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់អន្តកបរិនិព្វាយនោះ ជាអ-
សង្ខារបរិនិព្វាយ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់ឧបហត្ថ-
បរិនិព្វាយនោះ ជាសសង្ខារបរិនិព្វាយ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាង
ឥន្ទ្រិយរបស់អសសង្ខារបរិនិព្វាយនោះ ជាទុំសោតអកនិដ្ឋតាមី ព្រោះមាន
ឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់សសង្ខារបរិនិព្វាយនោះ ជាសកទាតាមី
ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់ទុំសោតអកនិដ្ឋតាមីនោះ ជា
ឯកពិជី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់សកទាតាមីនោះ ជា
គោលផ្តោល ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់ឯកពិជីនោះ

ធម្មត្រ័យវិញ្ញា

តតោ មុនុតវេហិ សត្តក្ខតំបរមោ ហោតិ តតោ
មុនុតវេហិ ធម្មានុសារី ហោតិ តតោ មុនុតវេហិ
សម្មានុសារី ហោតីតិ ។

[២២២] ធម៌មានិ ភិក្ខុវេ សង្កាយានិ ។ កតមានិ
ធម ។ ចក្កុន្ទ្រិយំ សោតិក្ក្រិយំ យានិក្ក្រិយំ ជិវ្ហិក្ក្រិយំ
កាយិក្ក្រិយំ មនិក្ក្រិយំ ។ សមានិ ខោ ភិក្ខុវេ ធម
សង្កាយានីតិ ។

[២២៣] ធម៌មានិ ភិក្ខុវេ សង្កាយានិ ។ កតមានិ
ធម ។ ចក្កុន្ទ្រិយំ សោតិក្ក្រិយំ យានិក្ក្រិយំ ជិវ្ហិក្ក្រិយំ
កាយិក្ក្រិយំ មនិក្ក្រិយំ ។

[២២៤] យតោ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ សមេ-
សំ ធម្មំ សង្កាយានំ សមុទយេត្ថ អត្តផ្ដមេត្ថ អស្សា-
ទេត្ថ អាទីនេត្ថ និស្សរណេត្ថ យថាភ្នំ បដាណាតិ ។
អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ សោតាបន្នោ អវិនិ-
ចាតធម្មោ និយតោ សម្ពោជិបរាយនោតិ ។

ធម្មនុសាសន៍

ជាសត្វកត្តិបរមៈ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់កោលក្លោលៈ
នោះ ជាធម្មានុសាសន៍ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់សត្វកត្តិ-
បរមៈនោះ ជាសត្វានុសាសន៍ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់
ធម្មានុសាសន៍នោះ ។

(២២៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៦ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៦ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺចក្ខុឥន្ទ្រិយ ១ សោតិឥន្ទ្រិយ ១ ឃា-
និឥន្ទ្រិយ ១ ជីវ្ហិឥន្ទ្រិយ ១ កាយិឥន្ទ្រិយ ១ មនិឥន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៦ ប្រការដូច្នេះឯង ។

(២២៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៦ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៦ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺចក្ខុឥន្ទ្រិយ ១ សោតិឥន្ទ្រិយ ១ ឃា-
និឥន្ទ្រិយ ១ ជីវ្ហិឥន្ទ្រិយ ១ កាយិឥន្ទ្រិយ ១ មនិឥន្ទ្រិយ ១ ។

(២២៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវកដឹងច្បាស់
តាមពិត នូវសេចក្តីកើត រលត់ អានិសង្ស ទោស និងការរលាស់
ចេញនូវឥន្ទ្រិយ ៦ នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកនេះ
ហៅថាសោតាបន្ត មានភិរិយាមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា មានគតិទៀង មាន
សេចក្តីត្រាស់ដឹងនៅខាងមុខ ។

លុត្តត្ថបិដក វេយ្យាករណស្ស មហាវារត្តោ

[២២៦] ឆយំមាឯ ភិក្ខុវេ វេន្ទ្រិយាឯ ។ កាតមាឯ

ឆ ។ ចក្កន្ទ្រិយំ គោត្តន្ទ្រិយំ យាឯន្ទ្រិយំ ជិវ្ហន្ទ្រិយំ

កាយន្ទ្រិយំ មន្ទ្រិយំ ។

[២២៧] យតោ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេមេសំ

ឆន្ទំ វេន្ទ្រិយាឯ សមុទយញ្ច អន្តន្តមញ្ច អស្សនញ្ច

អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ វិនិត្យា អនុ-

ចាតា វិមុត្តោ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

អរហំ វិណាសវេ វុសិតវា កាតការណីយោ ឱហិត-

ការោ អនុប្បត្តសនេត្តោ បរិក្ខីណាភវសញ្ញាជនោ សម្ម-

ទញ្ញាវិមុត្តោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវត្ត

[២២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៦ ប្រការ ។

ឥន្ទ្រិយ ៦ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺចក្ខុន្ទ្រិយ ១ សោត្តន្ទ្រិយ ១ ឃា-

ន្ទ្រិយ ១ ជីវ្ហន្ទ្រិយ ១ កាយន្ទ្រិយ ១ មន្ទ្រិយ ១ ។

[២២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុដឹងច្បាស់តាមពិត

នូវសេចក្តីកើត រលត់ អានិសង្ស ទោស នឹងការរលាស់ចេញ នូវ

ឥន្ទ្រិយ ៦ នេះ ជាអ្នកដូចស្រឡះ ព្រោះមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ ហៅថាអរហន្តវិញ្ញាស្រីត មានព្រហ្ម

ចរិយៈប្រព្រឹត្តរួចហើយ បានសោឡសកិច្ចធ្វើស្រេចហើយ មានការ

ដាក់ចុះហើយ បានប្រយោជន៍ខ្លួនសម្រេចហើយ មានសញ្ញាជនៈក្នុង

កតាអស់ហើយ រួចស្រឡះហើយ ព្រោះត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ។

ធម្មត្ថិយវគ្គោ

(២២៩) ធម៌មានិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិ ។ កតមានិ

ធម ។ ចក្កន្ទ្រិយំ សោតន្ទ្រិយំ យានន្ទ្រិយំ ជីវន្ទ្រិយំ

កាយន្ទ្រិយំ មនន្ទ្រិយំ ។

(២៣០) យាវក្កវញ្ញាហំ ភិក្ខុវេ ឥមេសំ ធម្មំ

ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្ថជ្ជមញ្ច អស្សាទញ្ច អា-

ទិនវញ្ច ជិស្សរណាញ្ច យថាភ្នតំ ន អត្ថញ្ញាសី ។

នេវ តាវហំ ភិក្ខុវេ សនេវតេ លោកេ សមាវតេ

សត្រញ្ចកេ សស្សមណាព្រាហ្មណីយា បដាយ ស-

នេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្មាទ្ធោ

បច្ចញ្ញាសី ។

ធម្មត្រ័យវគ្គ

[២២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៦ ប្រការ ។

ឥន្ទ្រិយ ៦ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ឆីចក្ខុន្ទ្រិយ ១ សោត្តន្ទ្រិយ ១ ឃា-

ន៍ន្ទ្រិយ ១ ជីវ្ហន្ទ្រិយ ១ កាយន្ទ្រិយ ១ មន៍ន្ទ្រិយ ១ ។

[២២៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលគឺថាគតនៅមិនទាន់ដឹង

ច្បាស់តាមពិត នូវសេចក្តីកើត រលត់ អនិសង្ស ទោស និងការរលាស់

ចេញ នូវឥន្ទ្រិយ ៦ នេះដរាបណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគត

ក៏មិនប្រើប្រាស់ថាជាអ្នកត្រាស់ដឹងនូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ឥតមានសេចក្តី

ដឹងឯទៀតក្រៃលែងជាង ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក

ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍នឹងមនុស្សជា

សម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ដរាបនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

(២៣០) យតោ ច ទ្វាបំ ភិក្ខុវេ ឥមេសំ ឆន្ទំ

ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អន្តន្តមញ្ច អស្សាទញ្ច អា-

ទីនវញ្ច ធិស្សរណញ្ច យថាភ្នំនំ អព្ពញ្ញាសី ។ អថាបំ

ភិក្ខុវេ សនេវតេ លោកេ សមារកេ សត្រេហ្មកេ

សស្សមណព្រាហ្មណីយា បជាយ សនេវមនុស្សាយ

អនុត្តំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ បច្ចញ្ញាសី ។

ញ្ញាណញ្ច បន មេ ធិស្សនំ ឧទទាទិ អកុប្បា

មេ វិមុត្តិ អយមន្តមា ជាតិ នត្តិនានិ បុនព្វវោតិ ។

(២៣២) ឆយំមាទិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិ ។ កត-

មាទិ ឆ ។ ចក្ខុន្ទ្រិយំ សោតន្ទ្រិយំ យានន្ទ្រិយំ ជីវ្ហាន្ទ្រិ-

យំ កាយន្ទ្រិយំ មនន្ទ្រិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារុទ្ធ

[២៣១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាគេថាគតដឹងច្បាស់តាម
 ពិត នូវសេចក្តីកើត រលត់ កាន់សង្ស័យ ទោស និងការរលាស់ចេញ
 នូវឥន្ទ្រិយ ៦ នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណោះទើបគេថាគត
 ប្រញាប់ខ្លួនថាជាអ្នកត្រាស់ដឹងនូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ឥតមានសេចក្តី
 ជំងឺឯទៀតក្រៃលែងជាង ក្នុងលោក ព្រមទាំងទៅលោក មារលោក
 ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ និងមនុស្សជា
 សម្បត្តិទេព និងមនុស្សជ័សេស ។ មួយវិញទៀត សេចក្តីដឹងនឹងសេច-
 ក្តីឃើញ ក៏កើតឡើងដល់គេថាគតថា សេចក្តីរួចស្រឡះរបស់គេថាគត
 មិនត្រឡប់កម្រើកទៀតឡើយ ជាតិនេះជាទីបំផុត (ត្រឹមណោះហើយ)
 ឥឡូវនេះកតិប្បិមិនមានឡើយ ។

[២៣២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៦ ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ ៦ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺចក្ខុន្ទ្រិយ ១ សោត្តន្ទ្រិយ ១ ឃា-
 ន្ទ្រិយ ១ ជីវ្ហន្ទ្រិយ ១ កាយន្ទ្រិយ ១ មន្ទ្រិយ ១ ។

ធម្មត្រ័យវិញ្ញាណ

(២៣៣) យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ ធម្មំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយេត្ត
 អត្តន្តមេត្ត អស្សាទេត្ត អាទីនេវេត្ត ជិស្សរណេត្ត យ-
 ថាភ្នំនំ ធម្មជាទន្តំ ។ នមេតេ ភិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ វា សមណាសម្មតា
 ព្រាហ្មណោសុ វា ព្រាហ្មណាសម្មតា ន ច បនេតេ
 អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្តំ វា ព្រាហ្មញ្ញត្តំ វា ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្ព័ន្ធវិហារន្តំ ។

(២៣៤) យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ ធម្មំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយេត្ត
 អត្តន្តមេត្ត អស្សាទេត្ត អាទីនេវេត្ត ជិស្សរណេត្ត យ-
 ថាភ្នំនំ បជាទន្តំ ។ តេ ខោមេ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ ចេវ សមណាសម្មតា ព្រាហ្ម-
 ណោសុ ច ព្រាហ្មណាសម្មតា តេ ច បនាយស្មន្តោ
 សាមញ្ញត្តេត្ត ព្រាហ្មញ្ញត្តេត្ត ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អ-
 ភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្ព័ន្ធវិហារន្តិតំ ។

ធម្មត្រ័យវគ្គ

(២៣៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា
នីមួយៗ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវសេចក្តីកើត រលត់ ពានិសង្ស ទោស
នឹងការរលាស់ចេញ នូវឥន្ទ្រិយ ៦ នេះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ មិនសន្មតថាជាសមណៈក្នុងពួក
សមណៈឬសន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ទេ ដ្បិតថាអ្នកដ៏មាន
អាយុទាំងនេះមិនបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវប្រយោជន៍ជារបស់
សមណៈឬប្រយោជន៍ជារបស់ព្រាហ្មណ៍ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមេដោយខ្លួន
ឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(២៣៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា
នីមួយៗ ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវសេចក្តីកើត រលត់ ពានិសង្ស ទោស
នឹងការរលាស់ចេញ នូវឥន្ទ្រិយ ៦ នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
សមណ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបសន្មតថាជាសមណៈក្នុងពួកសមណៈ
ផង សន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ដ្បិតថាអ្នកដ៏មាន
អាយុទាំងនោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវប្រយោជន៍ជារបស់សមណៈនឹង
ប្រយោជន៍ជារបស់ព្រាហ្មណ៍ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមេដោយខ្លួនឯងក្នុង
បច្ចុប្បន្ន ។

(២៣៥) យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា ចក្កុន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តំ ចក្កុន្ទ្រិយ-
 សមុទយំ នប្បជានន្តំ ចក្កុន្ទ្រិយនិរោធំ នប្បជានន្តំ
 ចក្កុន្ទ្រិយនិរោធតាមិនិបដិបទំ នប្បជានន្តំ សោតន្ទ្រិ-
 យំ ឃានន្ទ្រិយំ ជីវ្ហន្ទ្រិយំ កាយន្ទ្រិយំ មនន្ទ្រិយំ
 នប្បជានន្តំ មនន្ទ្រិយសមុទយំ នប្បជានន្តំ មនន្ទ្រិយ-
 និរោធំ នប្បជានន្តំ មនន្ទ្រិយនិរោធតាមិនិបដិបទំ
 នប្បជានន្តំ ។ នមេតេ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហារន្តំ ។

(២៣៦) យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ ស-
 មណា វា ព្រាហ្មណា វា ចក្កុន្ទ្រិយំ បជានន្តំ
 ចក្កុន្ទ្រិយសមុទយំ បជានន្តំ ចក្កុន្ទ្រិយនិរោធំ ប-
 ជានន្តំ ចក្កុន្ទ្រិយនិរោធតាមិនិបដិបទំ បជានន្តំ សោ-
 តន្ទ្រិយំ ឃានន្ទ្រិយំ ជីវ្ហន្ទ្រិយំ កាយន្ទ្រិយំ ម-
 នន្ទ្រិយំ បជានន្តំ មនន្ទ្រិយសមុទយំ បជានន្តំ ម-
 នន្ទ្រិយនិរោធំ បជានន្តំ មនន្ទ្រិយនិរោធតាមិនិ-
 បទំ បជានន្តំ ។ តេ ខោមេ ភិក្ខុវេ សមណា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុក្ខ

[២៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍
 ឯណានីមួយ មិនដឹងច្បាស់នូវចក្ខុន្ត្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតនៃ
 ចក្ខុន្ត្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃចក្ខុន្ត្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវ
 បដិបទជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃចក្ខុន្ត្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវ
 សោតន្ត្រិយ យានន្ត្រិយ ជីវិន្ត្រិយ កាយន្ត្រិយ មនិន្ត្រិយ មិនដឹងច្បាស់
 នូវសេចក្តីកើតនៃមនិន្ត្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃមនិន្ត្រិយ
 មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃមនិន្ត្រិយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ ។ បេ ។ មិនធ្វើឱ្យ
 ដាក់ច្បាស់សម្រេចដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តមដោយខ្លួនឯង ។

[២៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ឯណា
 នីមួយ ដឹងច្បាស់នូវចក្ខុន្ត្រិយ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតនៃចក្ខុន្ត្រិយ ដឹង
 ច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃចក្ខុន្ត្រិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅ
 កាន់សេចក្តីរលត់នៃចក្ខុន្ត្រិយ ដឹងច្បាស់នូវសោតន្ត្រិយ យានន្ត្រិយ
 ជីវិន្ត្រិយ កាយន្ត្រិយ មនិន្ត្រិយ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតនៃមនិន្ត្រិយ
 ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃមនិន្ត្រិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរ
 ទៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃមនិន្ត្រិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈ

ធម្មត្រ័យវគ្គោ

វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ ចេវ សមណសម្មតា
 ព្រាហ្មណោសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ច បណ-
 យស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថញ្ច ព្រាហ្មញ្ញត្ថញ្ច ទំដ្ឋេវ នម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តីតិ ។

ធម្មត្រ័យវគ្គោ គតិយោ ។

តិស្សទានំ

នត្ថរោ ជីវិតកោយ
 ឯកាភិញ្ញញ្ច សុទ្ធកំ
 សោតោ ទ្វេ អរហន្តំ^(១) ទ្វេ
 សមណព្រាហ្មណោន ចាតិ ។

ឆន្ទៈត្រ័យវគ្គ

ថ្មព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបសន្មតថាជាសមណៈក្នុងពួកសមណៈផង
សន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ដ្បិតថាអ្នកដ៏មានអាយុទាំង
នោះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវប្រយោជន៍ជារបស់សមណៈ និង
ប្រយោជន៍ជារបស់ព្រាហ្មណ៍ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯងក្នុង
បច្ចុប្បន្ន ។

ចប់ ឆន្ទៈត្រ័យវគ្គទី ៣ ។

ឧទ្ទាសនៃឆន្ទៈត្រ័យវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគមិនវិលមកកាន់ភពថ្មីទៀត ១
អំពីឥន្ទ្រិយ ៣ មានដំរីឥន្ទ្រិយជាទីបំផុត ១ អំពីឥន្ទ្រិយ ៣
មានអញ្ញាតាវិន្ទ្រិយជាទីបំផុត ១ អំពីការត្រាស់ដឹងវត្សរ៍ទី ១
អំពីឥន្ទ្រិយ ៦ សុទ្ធ ១ អំពីព្រះសោតា ១ អំពីព្រះអរហន្ត
មាន ២ លើក ទំព័រសមណព្រាហ្មណ៍មាន ២ លើក ។

សុខត្រ័យវគ្គោ

[២៣៧] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ សត្រ័យានំ ។ កតមាធិ

បញ្ច ។ សុខិត្រ័យំ ទុក្ខិត្រ័យំ សោមនស្សិត្រ័យំ ទោ-

មនស្សិត្រ័យំ ឧបេក្ខិត្រ័យំ ។ ឥមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ

បញ្ចិត្រ័យានំភិ ។

[២៣៨] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ សត្រ័យានំ ។ កតមាធិ

បញ្ច ។ សុខិត្រ័យំ ទុក្ខិត្រ័យំ សោមនស្សិត្រ័យំ ទោ-

មនស្សិត្រ័យំ ឧបេក្ខិត្រ័យំ ។

[២៣៩] យតោ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវតោ សមេ-

សំ បញ្ចន្តំ សត្រ័យានំ សមុទយញ្ច អត្តផ្តមញ្ច អស្សា-

ទញ្ច អាជីនវញ្ច ជិស្សរណញ្ច យថាភ្នតំ បដាធាភិ ។

សុខិត្តិយវគ្គ

[២៣៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ^(១)នេះមាន ៥ យ៉ាង ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ភីសុខ័ន្ទ្រិយ ១ ទុក្ខន្ទ្រិយ ១ សោម-
នស្សន្ទ្រិយ ១ ទោមនស្សន្ទ្រិយ ១ ឧបេក្ខន្ទ្រិយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

[២៣៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ យ៉ាង ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ភីសុខ័ន្ទ្រិយ ១ ទុក្ខន្ទ្រិយ ១ សោម-
នស្សន្ទ្រិយ ១ ទោមនស្សន្ទ្រិយ ១ ឧបេក្ខន្ទ្រិយ ១ ។

[២៣៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវកដ៏ឆ្លាស់
តាមពិត នូវហេតុកើតឡើងផង សេចក្តីវិនាសផង មានសង្ស័យផង
ទោសផង ការរលាស់ចេញផង នូវឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

១ ប្រែថា ជាអធិបតី (ជាធំ) គឺធម្មជាតិទាំងនេះមានទីផ្សេងៗគ្នា ដូចអារម្មណ៍ជាសុខ មាន
មុខងារទទួលយកវាសលុះ អារម្មណ៍ជាទុក្ខ មានមុខងារខាងទុក្ខ ។ អដ្ឋកថា ។

សុទ្ធិយុត្តោ

អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ សោតាបណ្ណោ អវិន័-
 មាតធម្មោ និយតោ សម្មោធិបរាយនោតិ ។

(២៤០) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កតមាធិ
 បញ្ច ។ សុខំន្ទ្រិយំ ទុក្ខំន្ទ្រិយំ សោមនស្សំន្ទ្រិយំ នោ-
 បនស្សំន្ទ្រិយំ ឧបេក្ខំន្ទ្រិយំ ។

(២៤១) យតោ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥមេសំ បញ្ចន្ទំ
 ឥន្ទ្រិយាធិ សមុទយញ្ច អនុជ្ជមញ្ច អស្សាទញ្ច អា-
 និនវញ្ច និស្សរាញ្ច យថាភូតំ វិនិច្ឆា អនុចាទា
 វិធម្មតោ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរហំ
 ចំណាសវេ វុសិតវា កតករណីយោ ឧបាតការោ
 វេនុប្បត្តសនតោ បរិក្ខំណាភវសញ្ញោជនោ សម្មទញ្ញា-
 វិធម្មតោតិ ។

(២៤២) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កតមាធិ
 បញ្ច ។ សុខំន្ទ្រិយំ ទុក្ខំន្ទ្រិយំ សោមនស្សំន្ទ្រិយំ នោ-
 បនស្សំន្ទ្រិយំ ឧបេក្ខំន្ទ្រិយំ ។

សុខិត្តិយវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកនេះហៅថា សោតាបន្តបុគ្គល មាន ភិរិយាមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង ជាអ្នកមានការ ត្រាស់ដឹង ប្រព្រឹត្តពេទានមុខ ។

(២២០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ យ៉ាង ។ ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសុខិត្តិយ ១ ទុក្ខិត្តិយ ១ សោមនស្សិត្តិយ ១ ពោមនស្សិត្តិយ ១ ឧបេក្ខិត្តិយ ១ ។

(២២១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុផងច្បាស់តាមពិត នូវហេតុកើតឡើងផង សេចក្តីវិនាសផង អាទិសង្ស័យផង ពោសផង ការ រលាស់ចេញផង នូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះហើយ ជាអ្នករួចស្រឡះ (ចាក អាសវៈ) ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះហៅថា អរហន្តវិណាស្រត មានព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តរួចហើយ មានសោ- ឡុសភិក្ខុបានធ្វើស្រេចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍ របស់ខ្លួនបានសម្រេចហើយ មានសញ្ញាជនៈក្នុងភពអស់ហើយ ជាអ្នក រួចស្រឡះ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ។

(២២២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ យ៉ាង ។ ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសុខិត្តិយ ១ ទុក្ខិត្តិយ ១ សោមនស្សិត្តិយ ១ ពោមនស្សិត្តិយ ១ ឧបេក្ខិត្តិយ ១ ។

[២៤៣] យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ បញ្ចន្ធិំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្តន្តមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ នប្បជានន្តិ ។ នមេតេ^(១) ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ វា សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ វា ព្រាហ្មណាសម្មតា ន ច បនេតេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រាហ្មញ្ញត្ថំ វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ ។

[២៤៤] យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ បញ្ចន្ធិំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយញ្ច អត្តន្តមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ បជានន្តិ ។ តេ ខោមេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ ចេវ សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ច ព្រាហ្មណាសម្មតា តេ ច បនាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថញ្ច ព្រាហ្មញ្ញត្ថញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិវិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវេក

(២៤៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា
 និមួយ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវហេតុកើតឡើងផង សេចក្តីវិនាស
 ផង កាន់សង្ស័យផង ទោសផង ការរលាស់ចេញផង នូវឥន្ទ្រិយ៥
 យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ
 មិនសន្មតថាជាសមណៈក្នុងពួកសមណៈ ឬសន្មតថាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួក
 ព្រាហ្មណ៍ទេ ដ្បិតពួកអ្នកដ៏មានអាយុទាំងនេះ មិនបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់
 សម្រេចនូវសាមញ្ញផលឬព្រហ្មញ្ញផល ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួន
 ឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(២៤៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា
 និមួយ ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវហេតុកើតឡើងផង សេចក្តីវិនាសផង
 កាន់សង្ស័យផង ទោសផង ការរលាស់ចេញផង នូវឥន្ទ្រិយ៥ យ៉ាងនេះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបសន្មតថា
 សមណៈក្នុងពួកសមណៈផង សន្មតថាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង
 ដ្បិតពួកអ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវ
 សាមញ្ញផលផង ព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯង
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

សុខត្រ័យតោ

(២២៥) បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាជំ ។ កតមាជំ
បញ្ច ។ សុខំន្ទ្រិយំ ទុក្ខំន្ទ្រិយំ សោមនស្សំន្ទ្រិយំ
ទោមនស្សំន្ទ្រិយំ ឧបេក្ខំន្ទ្រិយំ ។

(២២៦) យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
ព្រាហ្មណា វា សុខំន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តំ សុខំន្ទ្រិយសមុ-
ទយំ នប្បជានន្តំ សុខំន្ទ្រិយនិរោធិនំ នប្បជានន្តំ សុ-
ខំន្ទ្រិយនិរោធតាមិនីបដិបទំ នប្បជានន្តំ ទុក្ខំន្ទ្រិយំ
នប្បជានន្តំ ។ សោមនស្សំន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តំ ។ ទោម-
នស្សំន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តំ ។ ឧបេក្ខំន្ទ្រិយំ នប្បជានន្តំ
ឧបេក្ខំន្ទ្រិយសមុទយំ នប្បជានន្តំ ឧបេក្ខំន្ទ្រិយនិរោធិ-
នំ នប្បជានន្តំ ឧបេក្ខំន្ទ្រិយនិរោធតាមិនីបដិបទំ នប្បជាន-
នន្តំ ។ នមេតេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
សមណាសុ វា សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ វា
ព្រាហ្មណសម្មតា ន ច បនេតេ រាយស្មតោ សា-
មញ្ញតំ វា ព្រាហ្មញ្ញតំ វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហរន្តំ ។

សុខត្រ័យវគ្គ

(២៤៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៥ យ៉ាង ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ភីសុខិន្ទ្រិយ ១ ទុក្ខិន្ទ្រិយ ១ សោម-
នស្សិន្ទ្រិយ ១ ទោមនស្សិន្ទ្រិយ ១ ទបេក្ខិន្ទ្រិយ ១ ។

(២៤៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ឯណា
និមួយមិនដឹងច្បាស់នូវសុខិន្ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃ
សុខិន្ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃសុខិន្ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវ
បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃសុខិន្ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវ
ទុក្ខិន្ទ្រិយ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវសោមនស្សិន្ទ្រិយ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវ
ទោមនស្សិន្ទ្រិយ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវទបេក្ខិន្ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវ
ហេតុកើតឡើងនៃទបេក្ខិន្ទ្រិយ មិនដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃទបេក្ខិន្ទ្រិយ
មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃទបេក្ខិន្ទ្រិយ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ មិនសន្មតថា
សមណៈក្នុងពួកសមណៈ ឬសន្មតថាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ទេ ដ្បិត
អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនេះ មិនបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវសាមញ្ញ
ផល ឬព្រាហ្មញ្ញផល ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[២៤៧] យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា សុខំជ្រ្ជយំ បដានន្តំ សុខំជ្រ្ជយ-
 សម្មទយំ បដានន្តំ សុខំជ្រ្ជយនិរោធំ បដានន្តំ សុ-
 ខំជ្រ្ជយនិរោធតាមិធិបដិបទំ បដានន្តំ ទុក្ខំជ្រ្ជយំ ប-
 ដានន្តំ ។ សោមនស្សំជ្រ្ជយំ បដានន្តំ ។ នោមនស្សិ-
 ជ្រ្ជយំ បដានន្តំ ។ ឧបេក្ខំជ្រ្ជយំ បដានន្តំ ឧបេក្ខ-
 ជ្រ្ជយសម្មទយំ បដានន្តំ ឧបេក្ខំជ្រ្ជយនិរោធំ បដានន្តំ
 ឧបេក្ខំជ្រ្ជយនិរោធតាមិធិបដិបទំ បដានន្តំ ។ តេ ច
 ខោមេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណោ-
 សុ បេវ សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ច ព្រាហ្ម-
 ណាសម្មតា តេ ច បនាយសុដ្ឋោ សាមញ្ញត្ថញ្ច ព្រហ្ម-
 ញ្ញត្ថញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្មជ្ជេ វិហារន្តិតំ ។

[២៤៨] បញ្ចំមាទិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាទិ ។ កតមាទិ
 បញ្ចំ ។ សុខំជ្រ្ជយំ ទុក្ខំជ្រ្ជយំ សោមនស្សំជ្រ្ជយំ នោ-
 មនស្សំជ្រ្ជយំ ឧបេក្ខំជ្រ្ជយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវត្ត

(២៤៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា
និមួយ ដឹងច្បាស់នូវសុខិន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃសុខិន្ទ្រិយ
ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃសុខិន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅ
កាន់សេចក្តីរលត់នៃសុខិន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវទុក្ខិន្ទ្រិយ ។ ដឹងច្បាស់នូវ
សោមនស្សិន្ទ្រិយ ។ ដឹងច្បាស់នូវទោមនស្សិន្ទ្រិយ ។ ដឹងច្បាស់នូវ
ទបេក្ខិន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃទបេក្ខិន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវ
ការរលត់នៃទបេក្ខិន្ទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តី
រលត់នៃទបេក្ខិន្ទ្រិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍
ទាំងនោះ ទើបសន្មតថាសមណៈក្នុងពួកសមណៈផង សន្មតថា
ព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ដ្បិតអ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ បានធ្វើ
ឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវសាមញ្ញផលផង ព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយ
ប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(២៤៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ យ៉ាង ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសុខិន្ទ្រិយ ១ ទុក្ខិន្ទ្រិយ ១ សោម-
នស្សិន្ទ្រិយ ១ ទោមនស្សិន្ទ្រិយ ១ ទបេក្ខិន្ទ្រិយ ១ ។

សុខិត្តិយវគ្គោ

(២២៩) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សុខិត្តិយំ ។ យំ ចោ
 ភិក្ខុវេ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ សាតំ កាយ-
 សម្មស្សជំ សុខំ សាតំ វេទយិតំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 សុខិត្តិយំ ។

(២៣០) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ទុក្ខិត្តិយំ ។ យំ ចោ
 ភិក្ខុវេ កាយិកំ ទុក្ខំ កាយិកំ អសាតំ កាយ-
 សម្មស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិតំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ ទុក្ខិត្តិយំ ។

(២៣១) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សោមនស្សិត្តិយំ ។
 យំ ចោ ភិក្ខុវេ ចេតសិកំ សុខំ ចេតសិកំ សាតំ
 បរោសម្មស្សជំ សុខំ សាតំ វេទយិតំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ សោមនស្សិត្តិយំ ។

សុខន្ទ្រិយវគ្គ

(២៤៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសុខន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងកាយ បុគ្គលក៏បានសោយនូវសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តីត្រេកអរនោះ
 ដែលកើតអំពីកាយសម្បស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 សុខន្ទ្រិយ ។

(២៥០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទុក្ខន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខ សេចក្តីមិនត្រេកអរឯណា ដែលប្រ-
 ព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ បុគ្គលក៏បានសោយនូវសេចក្តីទុក្ខ នឹងសេចក្តីមិន
 ត្រេកអរនោះ ដែលកើតអំពីកាយសម្បស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា ទុក្ខន្ទ្រិយ ។

(២៥១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសោមនស្សន្ទ្រិយ តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត បុគ្គលក៏បានសោយនូវសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តី
 ត្រេកអរនោះ ដែលកើតអំពីមនោសម្បស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា សោមនស្សន្ទ្រិយ ។

[២៥២] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ទោមនស្សំន្ទិយំ ។
 យំ ខោ ភិក្ខុវេ ចេតសិកំ ទុក្ខំ ចេតសិកំ អ-
 សាតំ មនោសុច្ឆស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិតំ ។ ឥទ្ធ
 វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ទោមនស្សំន្ទិយំ ។

[២៥៣] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ឧបេក្ខំន្ទិយំ ។ យំ
 ខោ ភិក្ខុវេ កាយិកំ វា ចេតសិកំ វា នេវសាតំ-
 ធាសាតំ វេទយិតំ ។ ឥទ្ធ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ឧបេក្ខំន្ទិយំ ។
 ឥមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុន្ទិយាធិតំ ។

[២៥៤] បញ្ចំមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កតមាធិ
 បញ្ច ។ សុខំន្ទិយំ ទុក្ខំន្ទិយំ សោបនស្សំន្ទិយំ ទោ-
 មនស្សំន្ទិយំ ឧបេក្ខំន្ទិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តន្តកាយ មហាវារង្គ

(២៥២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទោមនស្សន្ធិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខ សេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវណា ដែលប្រ-
 ព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត បុគ្គលក៏បានសោយនូវសេចក្តីទុក្ខនឹងសេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវ
 នោះ ដែលកើតអំពីមនោសម្ផស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 ទោមនស្សន្ធិយ ។

(២៥៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឧបេក្ខន្ធិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបានសោយនូវការម្នាក់ជាទីត្រេកអរក៏មិនមែន
 មិនជាទីត្រេកអរក៏មិនមែនឯណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយក្តី ប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងចិត្តក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឧបេក្ខន្ធិយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ធិយមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

(២៥៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ធិយនេះមាន ៥ យ៉ាង ។
 ៥ យ៉ាងតើអ្វីខ្លះ ។ គឺសុខន្ធិយ ១ ទុក្ខន្ធិយ ១ សោមនស្សន្ធិយ ១
 ទោមនស្សន្ធិយ ១ ឧបេក្ខន្ធិយ ១ ។

សុខិត្តិយវគ្គោ

[២៥៥] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សុខិត្តិយំ ។ យំ ខោ
ភិក្ខុវេ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ សាតំ កាយ-
សម្មស្សនំ សុខំ សាតំ វេទយិតំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
សុខិត្តិយំ ។

[២៥៦] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ធុត្តិត្តិយំ ។ យំ ខោ
ភិក្ខុវេ កាយិកំ ធុត្តំ កាយិកំ អសាតំ កាយ-
សម្មស្សនំ ធុត្តំ អសាតំ វេទយិតំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
ធុត្តិត្តិយំ ។

[២៥៧] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សោមនស្សិត្តិយំ ។
យំ ខោ ភិក្ខុវេ ចេតសិកំ សុខំ ចេតសិកំ សាតំ
បនោសម្មស្សនំ សុខំ សាតំ វេទយិតំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ
ភិក្ខុវេ សោមនស្សិត្តិយំ ។

សុខិន្ទ្រិយវគ្គ

(២៥៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសុខិន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងកាយ បុគ្គលក៏បានសោយនូវសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តីត្រេកអរនោះ
 ដែលកើតអំពីកាយសម្បស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 សុខិន្ទ្រិយ ។

(២៥៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទុក្ខិន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខ សេចក្តីមិនត្រេកអរឯណា ដែលប្រ-
 ព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ បុគ្គលក៏បានសោយនូវសេចក្តីទុក្ខនឹងសេចក្តីមិនត្រេក
 អរនោះ ដែលកើតអំពីកាយសម្បស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅ
 ថា ទុក្ខិន្ទ្រិយ ។

(២៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសោមនស្សិន្ទ្រិយ តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត បុគ្គលក៏បានសោយនូវសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តីត្រេកអរ
 នោះ ដែលកើតអំពីបរិវេណសម្បស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 សោមនស្សិន្ទ្រិយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារីធ្នោ

(២៥៨) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ទោមនស្សំន្ទ្រិយំ ។ យំ
 ចោ ភិក្ខុវេ ចេតសិកំ ទុក្ខំ ចេតសិកំ អសាតំ
 មនោសម្មស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិតំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ ទោមនស្សំន្ទ្រិយំ ។

(២៥៩) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ឧបេក្ខំន្ទ្រិយំ ។ យំ ចោ
 ភិក្ខុវេ កាយិកំ វា ចេតសិកំ វា លោកាតំនាសាតំ
 វេទយិតំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ឧបេក្ខំន្ទ្រិយំ ។

(២៦០) តត្រ ភិក្ខុវេ យញ្ច សុខំន្ទ្រិយំ យញ្ច
 សោមនស្សំន្ទ្រិយំ សុខា សា វេទនា ទដ្ឋញ្ច ។

(២៦១) តត្រ ភិក្ខុវេ យញ្ច ទុក្ខំន្ទ្រិយំ យញ្ច
 ទោមនស្សំន្ទ្រិយំ ទុក្ខា សា វេទនា ទដ្ឋញ្ច ។

(២៦២) តត្រ ភិក្ខុវេ យទិទំ ឧបេក្ខំន្ទ្រិយំ អ-
 ទុក្ខមសុខា សា វេទនា ទដ្ឋញ្ច ។ ឥមាទិ ចោ ភិក្ខុវេ
 បញ្ចំន្ទ្រិយានីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវេក

[២៥៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពុទ្ធាចារ្យស្សិន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខ សេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវអនិច្ចារ្យ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត បុគ្គលក៏បានសោយនូវសេចក្តីទុក្ខនឹងសេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវនោះ ដែលកើតអំពីមនោសម្ពុស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចោមនស្សិន្ទ្រិយ ។

[២៥៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពុទ្ធាចារ្យស្សិន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបានសោយនូវការម្នាក់ជាទីត្រេកអរក៏មិនមែន មិនជាទីត្រេកអរក៏មិនមែនឯណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយក៏ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ។

[២៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតន្ទ្រិយទាំងនោះ សុខន្ទ្រិយនឹងសោមនស្សិន្ទ្រិយ បណ្ឌិតគប្បីឃើញថាជាសុខវេទនា ។

[២៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតន្ទ្រិយទាំងនោះ ទុក្ខន្ទ្រិយនឹងចោមនស្សិន្ទ្រិយ បណ្ឌិតគប្បីឃើញថាជាទុក្ខវេទនា ។

[២៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតន្ទ្រិយទាំងនោះ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយនេះ បណ្ឌិតគប្បីឃើញថាជាអទុក្ខមសុខវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

សុខត្រិយវគ្គ

[២៦៣] បញ្ចមាធិ វិក្កុយេ វេទ្ឋិយាធិ ។ កតមាធិ
បញ្ច ។ សុខំទ្ឋិយំ ទុក្ខំទ្ឋិយំ សោមនស្សំទ្ឋិយំ ទោ-
បនស្សំទ្ឋិយំ ឧបេក្ខំទ្ឋិយំ ។

[២៦៤] កតបញ្ច វិក្កុយេ សុខំទ្ឋិយំ ។ យំ ទោ
វិក្កុយេ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ សាតំ កាយសម្ម-
សង្កជំ សុខំ សាតំ វេទយិកំ ។ វេទំ វុច្ឆតិ វិក្កុយេ
សុខំទ្ឋិយំ ។

[២៦៥] កតបញ្ច វិក្កុយេ ទុក្ខំទ្ឋិយំ ។ យំ ទោ
វិក្កុយេ កាយិកំ ទុក្ខំ កាយិកំ អសាតំ កាយ-
សម្មសង្កជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិកំ ។ វេទំ វុច្ឆតិ
វិក្កុយេ ទុក្ខំទ្ឋិយំ ។

[២៦៦] កតបញ្ច វិក្កុយេ សោមនស្សំទ្ឋិយំ ។
យំ ទោ វិក្កុយេ ចេតសិកំ សុខំ ចេតសិកំ សាតំ
បនោសម្មសង្កជំ សុខំ សាតំ វេទយិកំ ។ វេទំ វុច្ឆតិ
វិក្កុយេ សោមនស្សំទ្ឋិយំ ។

សុខិន្ទ្រយវគ្គ

(២៦៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ យ៉ាង ។
 ៥ យ៉ាងតើអ្វីខ្លះ ។ គឺសុខិន្ទ្រិយ ១ ទុក្ខិន្ទ្រិយ ១ សោមនស្សិន្ទ្រិយ ១
 ចោមនស្សិន្ទ្រិយ ១ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ១ ។

(២៦៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសុខិន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 កាយ ឬគ្គលក៏បានសោយនូវសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តីត្រេកអរនោះ ដែល
 កើតអំពីកាយសម្ផស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សុខិន្ទ្រិយ ។

(២៦៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទុក្ខិន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខ សេចក្តីមិនត្រេកអរឯណា ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ឬគ្គលក៏បានសោយនូវសេចក្តីទុក្ខនឹងសេចក្តីមិន
 ត្រេកអរនោះ ដែលកើតអំពីកាយសម្ផស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា ទុក្ខិន្ទ្រិយ ។

(២៦៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសោមនស្សិន្ទ្រិយ តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ឬគ្គលបានសោយនូវសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តី
 ត្រេកអរនោះ ដែលកើតអំពីមនោសម្ផស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា សោមនស្សិន្ទ្រិយ ។

(២៦៧) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ទោមនស្សំន្ទ្រិយំ ។ យំ
 ខោ ភិក្ខុវេ ចេតសិកំ ទុក្ខំ ចេតសិកំ អសាតំ ម-
 រោសម្មស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិតំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ ទោមនស្សំន្ទ្រិយំ ។

(២៦៨) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ឧបេក្ខំន្ទ្រិយំ ។ យំ
 ខោ ភិក្ខុវេ កាយិកំ វា ចេតសិកំ វា ទេវសាតំនា-
 សាតំ វេទយិតំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ឧបេក្ខំន្ទ្រិយំ ។

(២៦៩) តត្រ ភិក្ខុវេ យញ្ច សុខំន្ទ្រិយំ យញ្ច
 ភោមនស្សំន្ទ្រិយំ សុខា សា វេទនា ទដ្ឋញ្ច ។

(២៧០) តត្រ ភិក្ខុវេ យញ្ច ទុក្ខំន្ទ្រិយំ យញ្ច
 ទោមនស្សំន្ទ្រិយំ ទុក្ខា សា វេទនា ទដ្ឋញ្ច ។

(២៧១) តត្រ ភិក្ខុវេ យទិទំ ឧបេក្ខំន្ទ្រិយំ អ-
 ទុក្ខមសុខា សា វេទនា ទដ្ឋញ្ច ។ ឥត ខោ ភិក្ខុវេ
 ឥមាទិ បញ្ចំន្ទ្រិយាទិ បញ្ច ហុត្វា តីណិ ហោន្តិ តីណិ
 ហុត្វា បញ្ច ហោន្តិ បរិយាយេនាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវត្ត

[២៦៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទោមនស្សន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខ សេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវអរណ ដែលប្រ-
 ព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត បុគ្គលបានសោយនូវសេចក្តីទុក្ខនឹងសេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវ
 នោះ ដែលកើតអំពីមនោសម្ផស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅ
 ថា ទោមនស្សន្ទ្រិយ ។

[២៦៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទេវត្តន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបានសោយនូវការម្ស័យជាទីត្រេកអរក៏មិន
 មែន មិនជាទីត្រេកអរក៏មិនមែនឯណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយក្តី
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទេវត្តន្ទ្រិយ ។

[២៦៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាឥន្ទ្រិយទាំងនោះ សុខន្ទ្រិយ
 នឹងសោមនស្សន្ទ្រិយ បណ្ឌិតគប្បីឃើញថាជាសុខវេទនា ។

[២៧០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាឥន្ទ្រិយទាំងនោះ ទុក្ខន្ទ្រិយ
 នឹងទោមនស្សន្ទ្រិយ បណ្ឌិតគប្បីឃើញថាជាទុក្ខវេទនា ។

[២៧១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាឥន្ទ្រិយទាំងនោះ ទេវត្ត-
 ន្ទ្រិយនេះ បណ្ឌិតគប្បីឃើញថាជាអទុក្ខមសុខវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៤យ៉ាងនេះ ចែកជា៥ ឬបំប្រែញមកជា ៣ ក៏បាន
 ឬ ៣ ចែកជា ៥ ក៏បាន ដោយបរិយាយដូច្នេះឯង ។

សុខិត្តិយវគ្គោ

(២៧២) បញ្ចមាណំ ភិក្ខុវេ សន្តិយាណំ ។ កតមាណំ
បញ្ច ។ សុខិត្តិយំ ទុក្ខិត្តិយំ សោមនស្សិត្តិយំ ទោ-
មនស្សិត្តិយំ ឧបេក្ខិត្តិយំ ។

(២៧៣) សុខវេទនិយំ ភិក្ខុវេ ជស្សំ បដិច្ច ឧប្ប-
ជ្ជតិ សុខិត្តិយំ ។ សោ សុខិតោ វ សមាធា សុខិ-
តោស្ម័តិ បដាធាតិ តស្សេវ សុខវេទនិយស្ស ជស្សស្ស
និរោធា យន្តជ្ជំ វេទយិតំ សុខវេទនិយំ ជស្សំ បដិច្ច
ឧប្បជ្ជំ សុខិត្តិយំ តំ និរុជ្ឈតិ តំ វ្របសមតីតិ បដា-
ធាតិ ។

(២៧៤) ទុក្ខវេទនិយំ ភិក្ខុវេ ជស្សំ បដិច្ច ឧប្ប-
ជ្ជតិ ទុក្ខិត្តិយំ ។ សោ ទុក្ខិតោ វ សមាធា ទុក្ខិតោ-
ស្ម័តិ បដាធាតិ តស្សេវ ទុក្ខវេទនិយស្ស ជស្សស្ស
និរោធា យន្តជ្ជំ វេទយិតំ ទុក្ខវេទនិយំ ជស្សំ បដិច្ច
ឧប្បជ្ជំ ទុក្ខិត្តិយំ តំ និរុជ្ឈតិ តំ វ្របសមតីតិ បដា-
ធាតិ ។

សុខិន្ទ្រិយវគ្គ

[២៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ យ៉ាង ។
៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ឆិសុខិន្ទ្រិយ ១ ទុក្ខិន្ទ្រិយ ១ សោមនស្សិន្ទ្រិយ ១
ទោមនស្សិន្ទ្រិយ ១ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ១ ។

[២៧៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុខិន្ទ្រិយកើតឡើង ព្រោះ
អាស្រ័យនូវផស្សៈ ដែលជាបច្ច័យនៃសុខវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាល
បើដល់នូវសេចក្តីសុខ ក៏រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអ្នកដល់នូវ
សេចក្តីសុខ រមែងដឹងច្បាស់ថា សុខិន្ទ្រិយឯណា កើតឡើងហើយ
ព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈជាបច្ច័យនៃសុខវេទនាកើតអំពីផស្សៈនោះ ដែល
បុគ្គលបានសោយហើយ សុខិន្ទ្រិយនោះក៏រលត់ទៅ សុខិន្ទ្រិយនោះ
ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ព្រោះរលត់ផស្សៈជាបច្ច័យនៃសុខវេទនានោះឯង ។

[២៧៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខិន្ទ្រិយកើតឡើង ព្រោះ
អាស្រ័យនូវផស្សៈជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាលបើដល់នូវ
សេចក្តីទុក្ខ ក៏រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ
រមែងដឹងច្បាស់ថា ទុក្ខិន្ទ្រិយឯណា កើតឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវ
ផស្សៈជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនាកើតអំពីផស្សៈនោះ ដែលបុគ្គលបានសោយ
ហើយ ទុក្ខិន្ទ្រិយនោះក៏រលត់ទៅ ទុក្ខិន្ទ្រិយនោះក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ព្រោះ
រលត់ផស្សៈជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនានោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

(២៧៥) សោមនស្សវេទនិយំ ភិក្ខុវេ ដស្សំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ឈតិ សោមនស្សំទ្ធិយំ ។ សោ សុមនោ វេ សមា-
 នោ សុមនោស្មីតិ បដាធាតិ តស្សេវ សោមនស្សវេទ-
 និយស្ស ដស្សស្ស និរោធា យន្តជ្ឈំ វេទយិតំ សោម-
 នស្សវេទនិយំ ដស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈំ សោមនស្សំទ្ធិយំ
 តំ និរុជ្ឈតិ តំ វ្យាសមតីតិ បដាធាតិ ។

(២៧៦) នោមនស្សវេទនិយំ ភិក្ខុវេ ដស្សំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ឈតិ នោមនស្សំទ្ធិយំ ។ សោ ធុម្ពនោ វេ សមា-
 នោ ធុម្ពនោស្មីតិ បដាធាតិ តស្សេវ នោមនស្សវេទនិ-
 យស្ស ដស្សស្ស និរោធា យន្តជ្ឈំ វេទយិតំ នោម-
 នស្សវេទនិយំ ដស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈំ នោមនស្សំទ្ធិយំ
 តំ និរុជ្ឈតិ តំ វ្យាសមតីតិ បដាធាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

(២៧៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សោមនស្សន្ទ្រិយកើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈជាបច្ច័យនៃសោមនស្សវេទនា ។ បុគ្គលនោះ
 កាលបើមានចិត្តរីករាយ ក៏រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្ត
 រីករាយ រមែងដឹងច្បាស់ថា សោមនស្សន្ទ្រិយឯណា កើតឡើងហើយ
 ព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈជាបច្ច័យនៃសោមនស្សវេទនាកើតអំពីផស្សៈ
 នោះ ដែលបុគ្គលបានសោយហើយ សោមនស្សន្ទ្រិយនោះក៏លេចទៅ
 សោមនស្សន្ទ្រិយនោះក៏ស្ងប់ម្យ៉ាងទៅ ព្រោះលេចផស្សៈជាបច្ច័យនៃ
 សោមនស្សវេទនានោះឯង ។

(២៧៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោមនស្សន្ទ្រិយរមែងកើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈជាបច្ច័យនៃទោមនស្សវេទនា ។ បុគ្គលនោះ
 កាលបើគូចចិត្តក៏រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអ្នកគូចចិត្ត រមែងដឹង
 ច្បាស់ថា ទោមនស្សន្ទ្រិយឯណា កើតឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 នូវផស្សៈជាបច្ច័យនៃទោមនស្សវេទនាកើតអំពីផស្សៈនោះ ដែលបុគ្គល
 បានសោយហើយ ទោមនស្សន្ទ្រិយនោះក៏លេចទៅ ទោមនស្សន្ទ្រិយ
 នោះក៏ស្ងប់ម្យ៉ាងទៅ ព្រោះលេចផស្សៈជាបច្ច័យនៃទោមនស្សវេទនា
 នោះឯង ។

សុខិត្តិយវគ្គោ

(២៧៧) ឧបេក្ខាវេទនិយំ ភិក្ខុវេ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ឈតិ ឧបេក្ខិត្តិយំ ។ សោ ឧបេក្ខាកោ វ សមាធនោ
 ឧបេក្ខាកោស្មីតិ បជាធាតិ តស្សេវ ឧបេក្ខាវេទនិ-
 យស្ស ធម្មស្ស ជិរោធា យន្តជ្ឈំ វេទនិយំ ឧបេក្ខា-
 វេទនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈំ ឧបេក្ខិត្តិយំ តំ ជិវុជ្ឈ-
 តិ តំ វ្រុបសមតីតិ បជាធាតិ ។

(២៧៨) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ទ្ធិន្នំ កដ្ឋានំ សង្ឃ-
 ជនសមោធានា ឧស្មា ជាយតិ តេជោ អភិវេទន្តតិ
 តេសំ យេវ កដ្ឋានំ ធានាភាវនិត្តោ យា តដ្ឋា
 ឧស្មា សា ជិវុជ្ឈតិ^(១) វ្រុបសមតី ។ ឯវមេវ ខោ
 ភិក្ខុវេ សុខវេទនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈតិ សុ-
 ខិត្តិយំ ។ សោ សុខិតោ វ សមាធនោ សុខិតោស្មីតិ
 បជាធាតិ តស្សេវ សុខវេទនិយស្ស ធម្មស្ស ជិរោធា
 យន្តជ្ឈំ វេទនិយំ សុខវេទនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈំ^(២)

១ ឧ. ម. ឧត្តន្តរ សាពិភិសទ្ធា វគ្គ ។ ២ ម. ឧប្បជ្ឈតិ ។

សុខិន្ទ្រយវគ្គ

(២៧៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវេន្ទ្រិយកេតិកឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យនូវផស្សៈជាបច្ច័យនៃទេវេន្ទ្រិយវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាលបើមាន
 ចិត្តព្រងើយ ក៏រមែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តព្រងើយ
 រមែងដឹងច្បាស់ថា ទេវេន្ទ្រិយឯណាកេតិកឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 នូវផស្សៈជាបច្ច័យនៃទេវេន្ទ្រិយវេទនាកេតិកអំពីផស្សៈនោះ ដែលបុគ្គលបាន
 សោយហើយ ទេវេន្ទ្រិយនោះក៏រលត់ទៅ ទេវេន្ទ្រិយនោះ ក៏ស្ងប់
 រម្ងាប់ទៅ ព្រោះរលត់ផស្សៈជាបច្ច័យនៃទេវេន្ទ្រិយវេទនានោះឯង ។

(២៧៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចចំហាយកេតិកឡើង ភ្លើង
 រមែងកេតិកឡើង ព្រោះការព្វគន្លឹងប្រជុំចុះនៃឈើតំនួតពីរកំណត់
 ចំហាយឯណាដែលកេតិកឡើងអំពីឈើតំនួតនោះ ចំហាយនោះក៏រលត់
 ស្ងប់រម្ងាប់ទៅព្រោះដាក់ឈើតំនួតទាំងនោះទីទៃទីគ្នា យ៉ាងណាមិញ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សុខិន្ទ្រិយកេតិកឡើងព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈជា
 បច្ច័យនៃសុខវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាលបើដល់នូវសេចក្តីសុខ ក៏រមែង
 ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីសុខ រមែងដឹងច្បាស់
 ថា សុខិន្ទ្រិយឯណាកេតិកឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈជា
 បច្ច័យនៃសុខវេទនាកេតិកអំពីផស្សៈនោះ ដែលបុគ្គលបានសោយហើយ

សុខំទ្រិយំ តំ ធិរុជ្ឈតំ តំ វ្យាបសមតីតំ បដាបាតំ ។
 ធុត្តាវេទនិយំ ភិក្ខុវេ ធម្មំ បដិច្ច ។ បេ ។ សោម-
 នស្សវេទនិយំ ភិក្ខុវេ ធម្មំ បដិច្ច ។ ទោមនស្ស-
 វេទនិយំ ភិក្ខុវេ ធម្មំ បដិច្ច ។ ឧបេក្ខាវេទនិយំ
 ភិក្ខុវេ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈតំ ឧបេក្ខិទ្ធិយំ ។ សោ
 ឧបេក្ខកោ វ សមាធា ឧបេក្ខកោស្មីតំ បដាបាតំ
 តស្សវេ ឧបេក្ខាវេទនិយស្ស ធម្មស្ស និរោធា
 យន្តជ្ឈំ វេទនិយំ ឧបេក្ខាវេទនិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ឈំ ឧបេក្ខិទ្ធិយំ តំ ធិរុជ្ឈតំ តំ វ្យាបសមតីតំ
 បដាបាតំ ។

(២៧៧) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិ ។ កតមាធិ
 បញ្ច ។ ធុត្តិទ្ធិយំ ទោមនស្សិទ្ធិយំ សុខំទ្ធិយំ សោ-
 មនស្សិទ្ធិយំ ឧបេក្ខិទ្ធិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គ

សុខិន្ទ្រិយនោះក៏រលត់ទៅ សុខិន្ទ្រិយនោះក៏ស្ងប់ម្ខាងទៅ ព្រោះរលត់
 ផស្សៈជាបច្ច័យនៃសុខវេទនានោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ
 អាស្រ័យនូវផស្សៈជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈជាបច្ច័យនៃសោមនស្សវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈជាបច្ច័យនៃទោមនស្សវេទនា ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវត្វិន្ទ្រិយកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈជាបច្ច័យ
 នៃទេវត្វាវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាលបើមានចិត្តព្រងើយ ក៏រមែង
 ដឹងច្បាស់ថា ពាក្យអញជាអ្នកមានចិត្តព្រងើយ រមែងដឹងច្បាស់ថា
 ទេវត្វិន្ទ្រិយឯណាកើតឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវផស្សៈជាបច្ច័យនៃ
 ទេវត្វាវេទនាកើតអំពីផស្សៈនោះ ដែលបុគ្គលបានសោយហើយ ទេវ-
 ត្វិន្ទ្រិយនោះក៏រលត់ទៅ ទេវត្វិន្ទ្រិយនោះក៏ស្ងប់ម្ខាងទៅ ព្រោះរលត់
 ផស្សៈជាបច្ច័យនៃទេវត្វាវេទនានោះឯង យ៉ាងនោះដែរ ។

(២៧៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ យ៉ាង ។
 ៥ យ៉ាងគឺដូចម្តេច ។ គឺទុក្ខិន្ទ្រិយ ១ ទោមនស្សិន្ទ្រិយ ១ សុខិន្ទ្រិយ ១
 សោមនស្សិន្ទ្រិយ ១ ទេវត្វិន្ទ្រិយ ១ ។

សុទ្ធិយុត្តោ

(២៨០) ឥត ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស
 អាតាមិនោ បហិតត្តស្ស វិហារតោ ឧប្បជ្ឈតិ ទុក្ខំន្ទ្រិ-
 យំ ។ សោ ឯវំ បដាធាតិ ឧប្បជ្ឈំ ទោ មេ ឥទំ
 ទុក្ខំន្ទ្រិយំ តញ្ច ទោ សនិមិត្តំ សនិទានំ សសង្ខារំ
 សប្បច្ចយំ តញ្ច អនិមិត្តំ អនិទានំ អសង្ខារំ អប្បច្ចយំ
 ទុក្ខំន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ឈិស្សតីតំ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតីតិ ។ សោ
 ទុក្ខំន្ទ្រិយញ្ច បដាធាតិ ទុក្ខំន្ទ្រិយសមុទយញ្ច បដា-
 ធាតិ ទុក្ខំន្ទ្រិយនិរោធឯញ្ច បដាធាតិ យត្ត ចុប្បជ្ឈំ
 ទុក្ខំន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ តញ្ច បដាធាតិ ។
 កត្ត^(១) ចុប្បជ្ឈំ ទុក្ខំន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ ។ ឥត
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេ កាមេហំ វិវិច្ឆ អកុសលេហំ
 ធម្មេហំ សវិតក្កំ សវិតារំ វិវេកជំ ចិត្តសុខំ បប-
 មជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ។ ឯត្ត ចុប្បជ្ឈំ ទុក្ខំន្ទ្រិយំ
 អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អញ្ញាសិ
 ទុក្ខំន្ទ្រិយស្ស និរោធំ តថត្តាយ ចិត្តំ ឧបសំហារតិ^(២) ។

១ ម. ពត្ថ ។ ២ ឧ. ឧបសំហារសិ ។

សុទ្ធិន្ទ្រ

[២៨០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខន្ទ្រិយ រមែងកើតឡើងដល់
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
កិលេស មានចិត្តបញ្ចូលទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដឹងច្បាស់
យ៉ាងនេះថា ទុក្ខន្ទ្រិយនេះកើតឡើងហើយ ដល់អាត្មាអញ ទុក្ខន្ទ្រិយ
នោះឯងប្រកបដោយនិមិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកបដោយសង្ខារ
ប្រកបដោយបច្ច័យ ឯទុក្ខន្ទ្រិយនោះ មិនមាននិមិត្ត មិនមានហេតុ មិន
មានសង្ខារ មិនមានបច្ច័យ នឹងកើតឡើង ហេតុនេះមិនមានទេ ។ ភិក្ខុ
នោះដឹងច្បាស់ នូវទុក្ខន្ទ្រិយផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខន្ទ្រិយ
ផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់ទៅនៃទុក្ខន្ទ្រិយផង ទុក្ខន្ទ្រិយកើតឡើងហើយ
ក្នុងទីឯណា ក៏រលត់ទៅឥតមានសេសសល់ ក៏ដឹងច្បាស់នូវទីនោះផង ។
ចុះទុក្ខន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងទីដូចម្តេច ទើបរលត់ទៅឥតមានសេសសល់ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ដែល
ប្រកបដោយវិតក្កៈនឹងវិចារៈ មានបីតិនឹងសុខ ដែលកើតអំពីវិវេក ។
ទុក្ខន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងបឋមជ្ឈាននេះ តែងរលត់ទៅឥតមានសេស
សល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះហៅថា ដឹងច្បាស់នូវការរលត់
ទៅនៃទុក្ខន្ទ្រិយ ប្រមូលមកនូវចិត្តដើម្បីសេចក្តីពិត ។

(២៨០) ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស
 អាតាបិណោ បហិតត្តស្ស វិហារតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោម-
 នស្ស្រិយំ ។ សោ ឯវំ បដាធាតិ ឧប្បជ្ជំ ទោ មេ
 ឥនំ ទោមនស្ស្រិយំ តញ្ច ទោ សនិមិត្តំ សនិទានំ
 សសង្ខារំ សប្បច្ចយំ តញ្ច^(១) អនិមិត្តំ អនិទានំ អ-
 សង្ខារំ អប្បច្ចយំ ទោមនស្ស្រិយំ ឧប្បជ្ជស្សតីតិ
 នេតំ ហំ វិជ្ជតីតិ ។ សោ ទោមនស្ស្រិយញ្ច បដា-
 ធាតិ ទោមនស្ស្រិយសមុទយញ្ច បដាធាតិ ទោ-
 មនស្ស្រិយនិរោធឯញ្ច បដាធាតិ យត្ត ចុប្បជ្ជំ ទោ-
 មនស្ស្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ តញ្ច បដាធាតិ ។
 កត្ត ចុប្បជ្ជំ ទោមនស្ស្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិតក្កវិចារាជំ វុបសមា អជ្ឈតំ
 សម្មសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិការំ អវិតក្កំ អវិចារំ
 សមាធិជំ បីតិសុខំ ធុតិយជ្ឈនំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ ។
 ឯត្ត ចុប្បជ្ជំ ទោមនស្ស្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវត្ត

(២៨១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោមនស្សន្ទ្រិយវរមង្គកើតឡើង
 ដល់ភិក្ខុកងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកំដៅ
 តិលេស បានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដឹងច្បាស់
 យ៉ាងនេះថា ទោមនស្សន្ទ្រិយនេះកើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ទោ-
 មនស្សន្ទ្រិយនោះឯង ប្រកបដោយនិមិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកប
 ដោយសង្ខារ ប្រកបដោយបច្ច័យ ឯទោមនស្សន្ទ្រិយនោះ មិនមាននិមិត្ត
 មិនមានហេតុ មិនមានសង្ខារ មិនមានបច្ច័យ នឹងកើតឡើង ហេតុនេះ
 មិនមានទេ ។ ភិក្ខុនោះវរមង្គដឹងច្បាស់នូវទោមនស្សន្ទ្រិយផង ដឹងច្បាស់
 នូវហេតុកើតឡើងនៃទោមនស្សន្ទ្រិយផង ដឹងច្បាស់នូវការលត់ទៅនៃ
 ទោមនស្សន្ទ្រិយផង មួយវិញទៀត ទោមនស្សន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងទី
 ឯណា វរមង្គរលត់ទៅឥតមានសេសសល់ ក៏ដឹងច្បាស់នូវទីនោះផង ។
 ចុះទោមនស្សន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងទីដូចម្តេច ទើបរលត់ទៅឥតមានសេស
 សល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ ព្រោះស្ងប់ស្ងាត់
 នៃវិតក្កន៍និងវិចារៈ វរមង្គចូលកាន់ទុតិយជ្ឈានមានសេចក្តីជ្រះថ្លាខ្លាំងក្នុង
 សន្តាន មានភាពនៃចិត្តដ៏ខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មាន
 តែបីតិរិយសុខដែលកើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈាន ។ ទោមនស្សន្ទ្រិយ
 កើតឡើងក្នុងទុតិយជ្ឈាននេះ តែងរលត់ទៅឥតមានសេសសល់ ។

សុខិត្តិយវគ្គោ

អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អញ្ញាសំ ខោមនស្សំជ្ជិ-
យស្ស ធិរោធំ តថត្ថាយ ចិត្តំ ឧបសំហរតិ ។

(២៨២) ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស
អាតាបិណោ បហំតត្តស្ស វិហរតោ ឧប្បជ្ជតិ សុ-
ខិត្តិយំ ។ សោ ឯវំ បដាណតិ ឧប្បជ្ជំ ខោ មេ ឥធំ
សុខិត្តិយំ តញ្ច ខោ សធិមិត្តំ សធិណំ សសដ្ឋារំ
សប្បច្ចយំ តញ្ច អធិមិត្តំ អធិណំ អសដ្ឋារំ អប្បច្ចយំ
សុខិត្តិយំ ឧប្បជ្ជស្សតីតិ នេតំ ហំ វិជ្ជតីតិ ។ សោ
សុខិត្តិយញ្ច បដាណតិ សុខិត្តិយសមុទយញ្ច ប-
ដាណតិ សុខិត្តិយធិរោធិញ្ច បដាណតិ យត្ថ ចុប្បជ្ជំ
សុខិត្តិយំ អបរិសេសំ ជិវុជ្ឈតិ តញ្ច បដាណតិ ។
កត្ថ ចុប្បជ្ជំ សុខិត្តិយំ អបរិសេសំ ជិវុជ្ឈតិ ។ ឥធិ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បីតិយា ច វិភតា ឱបេក្ខកោ ច វិហរតិ
សតោ ច សម្បដានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេនេតិ

សុខត្រ័យវគ្គ

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះហៅថា ដឹងច្បាស់នូវការរលត់ទៅនៃទោ-
មនស្សិន្ទ្រិយ ប្រមូលមកនូវចិត្តដើម្បីសេចក្តីពិត ។

(២៨២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកសុខិន្ទ្រិយ រមែងកើត
ឡើងដល់ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុត
កំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដឹងច្បាស់
យ៉ាងនេះថា សុខិន្ទ្រិយនេះកើតឡើងហើយ ដល់គាត់អញ សុខិន្ទ្រិយ
នោះឯង ប្រកបដោយនិមិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកបដោយសង្ខារ
ប្រកបដោយបច្ច័យ ឯសុខិន្ទ្រិយនោះមិនមាននិមិត្ត មិនមានហេតុ
មិនមានសង្ខារ មិនមានបច្ច័យ នឹងកើតឡើង ហេតុនេះមិនមានឡើយ ។
ភិក្ខុនោះក៏ដឹងច្បាស់នូវសុខិន្ទ្រិយផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃ
សុខិន្ទ្រិយផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់ទៅនៃសុខិន្ទ្រិយផង មួយវិញ
ទៀត សុខិន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងទីឯណា រមែងរលត់ទៅឥតមានសេស
សល់ ក៏ដឹងច្បាស់នូវទីនោះផង ។ ចុះសុខិន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងទីដូចម្តេច
ទើបរលត់ទៅឥតមានសេសសល់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសា-
សនានេះ ព្រោះឡើយណាយចាកបីតិផង ជាអ្នកប្រកបដោយទេវក្ខា
ផង មានសត្វនឹងសម្បជញ្ញាផង ទទួលនូវសុខដោយនាមកាយផង

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញេ

យន្តំ អរិយា អាចិត្តន្តំ ឧបេក្ខតោ សតិមា សុខវិហា
 រឹតិ តតិយន្ត្រិយំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ ឯត្ថ ចុប្បន្នំ
 សុខិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ អញ្ញាសំ សុខិន្ទ្រិយស្ស និរោធំ តថត្តាយ ចិត្តំ
 ឧបសំហារតិ ។

[២៨៣] ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស
 អាតាបិណោ បហិតត្តស្ស វិហារតោ ឧប្បជ្ជតិ សោ-
 មនស្សិន្ទ្រិយំ ។ សោ ឯវំ បដាធាតិ ឧប្បន្នំ ចោ
 មេ ឥនំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ តញ្ច ចោ សនិមិត្តំ ស-
 និទានំ សសង្ខារំ សប្បច្ចយំ តញ្ច អនិមិត្តំ អនិទានំ
 អសង្ខារំ អប្បច្ចយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជស្សតីតិ
 នេតំ ហនំ វិជ្ជតីតិ ។ សោ សោមនស្សិន្ទ្រិយញ្ច បដា-
 ធាតិ សោមនស្សិន្ទ្រិយសមុទយញ្ច បដាធាតិ សោ-
 មនស្សិន្ទ្រិយនិរោធឯ បដាធាតិ យត្ថ ចុប្បន្នំ សោម-
 នស្សិន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ តញ្ច បដាធាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ បហារវគ្គ

ព្រះអរិយទាំងឡាយ តែងសរសើរនូវបុគ្គលដែលបានគតិយជ្ឈាននោះថា
 ប្រកបដោយទេវតា មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខដូច្នេះ
 ព្រោះគតិយជ្ឈានឯណា ក៏ចូលកាន់គតិយជ្ឈាននោះហើយសម្រេច
 សម្មាសម្ពុទ្ធនៅ ។ សុខន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងគតិយជ្ឈាននេះ រមែងរលត់ទៅ
 ផតមានសេសសល់ ។ ឆ្ងល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះហៅថា ដឹងច្បាស់
 នូវការរលត់នៃសុខន្ទ្រិយ ប្រមូលមកនូវចិត្តដើម្បីសេចក្តីពិត ។

(២៨៣) ឆ្ងល់ភិក្ខុទាំងឡាយ សោមនស្សន្ទ្រិយតែងកើតឡើង
 ដល់ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកំដៅ
 កិលេស បានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុនោះរមែងដឹងច្បាស់
 យ៉ាងនេះថា សោមនស្សន្ទ្រិយនេះកើតឡើងហើយដល់ពាក្យអញ សោ-
 មនស្សន្ទ្រិយនោះឯង ប្រកបដោយនិមិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកប
 ដោយសង្ខារ ប្រកបដោយបច្ច័យ ឯសោមនស្សន្ទ្រិយនោះ មិនមាននិមិត្ត
 មិនមានហេតុ មិនមានសង្ខារ មិនមានបច្ច័យ នឹងកើតឡើង ហេតុនេះ
 មិនមានឡើយ ។ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់នូវសោមនស្សន្ទ្រិយផង ដឹងច្បាស់
 នូវហេតុកើតឡើងនៃសោមនស្សន្ទ្រិយផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់ទៅនៃ
 សោមនស្សន្ទ្រិយផង មួយវិញទៀត សោមនស្សន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងទី
 ឯណា រមែងរលត់ទៅផតមានសេសសល់ ក៏ដឹងច្បាស់នូវទីនោះផង ។

សុទ្ធិយវត្តោ

កត្ត ចុប្បន្នំ សោមនស្សន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតំ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហាណ ឧក្ខត្តស្ស
 ច បហាណ បុព្វេ សោមនស្សនោមនស្សនំ អត្តន្តោ
 អធិក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិចារិសុទ្ធិ ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧប-
 សម្បជ្ឈ វិហារតំ ។ ឯត្ថ ចុប្បន្នំ សោមនស្សន្ទ្រិយំ
 អបរិសេសំ និរុជ្ឈតំ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អញ្ញាសំ សោមនស្សន្ទ្រិយស្ស និរោធំ តថត្តាយ ចំតំ
 ឧបសំហារតំ ។

[២៨២] ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស
 អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហារតោ ឧប្បជ្ឈតំ ឧបេ-
 ក្ខន្ទ្រិយំ ។ សោ ឯវំ បដាណតិ ឧប្បន្នំ ចោ មេ
 ឥនំ ឧបេក្ខន្ទ្រិយំ តញ្ច ចោ សនិមិត្តំ សនិទា-
 នំ សសម្ពាវំ សប្បច្ចយំ តញ្ច ចោ អនិមិត្តំ អ-
 និទានំ អសម្ពាវំ អប្បច្ចយំ ឧបេក្ខន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ឈ-
 ស្សតីតិ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតីតិ ។ សោ ឧបេក្ខន្ទ្រិ-
 យញ្ច បដាណតិ ឧបេក្ខន្ទ្រិយសម្មទយញ្ច បដាណតិ

សុទ្ធិន្ទ្រ

ចុះសោមនស្សន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងទីដូចម្តេច ទើបលេចទៅឥតមានសេសសល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង ព្រោះអស់ទៅនៃសោមនស្សនឹងចោមនស្សក្នុងកាលមុនផង ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ជាធម្មជាតិមានអារម្មណ៍មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ គឺជាឧបេក្ខា មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខាហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ សោមនស្សន្ទ្រិយកើតឡើងហើយក្នុងចតុត្ថជ្ឈាននេះ ទើបលេចទៅ ឥតមានសេសសល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះហៅថា ដឹងច្បាស់នូវការលេចទៅនៃសោមនស្សន្ទ្រិយប្រមូលមកនូវចិត្តដើម្បីសេចក្តីពិត ។

(២៨២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខន្ទ្រិយរមែងកើតឡើងដល់ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ឧបេក្ខន្ទ្រិយនេះកើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឧបេក្ខន្ទ្រិយនោះឯង ប្រកបដោយនិមិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកបដោយសង្ខារ ប្រកបដោយបច្ច័យ ឯឧបេក្ខន្ទ្រិយនោះ មិនមាននិមិត្ត មិនមានហេតុ មិនមានសង្ខារ មិនមានបច្ច័យ នឹងកើតឡើង ហេតុនេះមិនមានឡើយ ។ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់នូវឧបេក្ខន្ទ្រិយផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃឧបេក្ខន្ទ្រិយផង

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវាទោ

ឧបេត្តិទ្ធិយំ និរោធិញ្ច បដាធាតិ យត្ត ចុប្បន្នំ ឧ-
 បេត្តិទ្ធិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ តញ្ច បដាធាតិ ។
 កត្ត ចុប្បន្នំ ឧបេត្តិទ្ធិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ ។ ឥធិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ ស-
 មតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិ ។
 ឯត្ថ ចុប្បន្នំ ឧបេត្តិទ្ធិយំ អបរិសេសំ និរុជ្ឈតិ ។
 អយំ វុត្ថតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អញ្ញាសិ ឧបេត្តិទ្ធិយស្ស
 និរោធំ តថត្តាយ ចិត្តំ ឧបសំហរតីតិ ។

សុទ្ធិត្រិយវត្តោ បពុត្តោ ។

ពិស្សទានំ

សុទ្ធកត្តា^(១) សោតោ អរហា^(២)

ទ្វេ សមណាព្រាហ្មណោ^(៣) ច

វិភង្គេន តយោ វុត្តា.

អរហតោ^(៤) ឧប្បដិកេន ចាតិ ។

១ ឧ. ម. សុទ្ធិកត្តា ។ ២ អរហំ ។ ៣ សមណាព្រាហ្មណា ។ ៤ អរណំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ចេតិយវគ្គ

ដឹងច្បាស់នូវការលេច់ទៅនៃឧបេក្ខន្ធិយផង មួយវិញទៀត ឧបេក្ខន្ធិយ
 កើតឡើងក្នុងទីណា រមែងលេច់ទៅឥតមានសេសសល់ ក៏ដឹងច្បាស់
 នូវទីនោះផង ។ ចុះឧបេក្ខន្ធិយ កើតឡើងក្នុងទីដូចម្តេច ទើបលេច់
 ទៅឥតមានសេសសល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 កន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលគាន់
 សញ្ញាវេទយតនិរោធ ។ ឧបេក្ខន្ធិយកើតឡើងក្នុងសញ្ញាវេទយតនិរោធ
 ៖ ទើបលេច់ទៅឥតមានសេសសល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ
 ហៅថា ដឹងច្បាស់នូវការលេច់ទៅនៃឧបេក្ខន្ធិយ ប្រមូលមកនូវចិត្ត
 ដើម្បីសេចក្តីពិត ។

ចប់ សុខន្ត្រិយវគ្គទី ៤ ។

ឧទាននៃសុខន្ត្រិយវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីឥន្ទ្រិយសុទ្ធ ១ អំពីសោតាបន្នបុគ្គល ១ អំពី
 ភិក្ខុជាអរហន្ត ១ អំពីសមណព្រាហ្មណ៍មានពីរលើក អំពីការ
 ចែកឥន្ទ្រិយមាន ៣ លើក អំពីសុខន្ត្រិយកើតឡើងព្រោះ
 អាស្រ័យផស្សៈដូចព្រះភ្នំភ្លើង ១ អំពីភិក្ខុបានសម្រេច
 ឈាន ១ ។

ជំពូកទី១

[២៨៥] ឯកសារ ក្នុង ។ ឯកសារ សម័យ ក្នុង
សាវត្ថុយំ វិហារតិ បុព្វារមេ មិត្តារមាតុប្បាសានេ ។
តេន ទោ បន សមយេន ក្នុង សាយល្អាសមយំ
បដិសល្យាណ វុដ្ឋិតោ បច្ឆាតបកេ^(១) និសំដ្ឋោ ហោតិ
បិដ្ឋិ ឱតាបយមាណោ ។ អថទោ អាយស្មា អានុដ្ឋោ
យេន ក្នុង តេនុបសង្កម្មំ ឱបសង្កម្មិត្វា កក្កដំ អភិ-
វានេត្វា កក្កតោ កត្តានិ ចាណំណា អនោមជ្ឈន្តោ
កក្កដំ ឯកសារ

[២៨៦] អន្តរិយំ កន្តេ អត្ថតំ កន្តេ ន ចេវនាជំ
កន្តេ កក្កតោ តាវ បរិសុទ្ធា ធម៌វិល្លា បរិយោធាតោ
សិទិលានិ ច កត្តានិ សន្តានិ^(២) វលំដាតានិ បុរោ
បុព្វារមេ ច កាយោ និស្សតិ ច ឥន្ទ្រិយានំ អញ្ញាបត្តំ
ចក្ខុន្ទ្រិយស្ស សោតិទ្ធិយស្ស យានិទ្ធិយស្ស ជិត្រិទ្ធិ-
យស្ស កាយិទ្ធិយស្សតិ ។

ជំពូកទី

(២៨៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទនៃមិគ្គាមាតា ក្នុងវត្តបុព្វារាម ដ៏ត
ក្នុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគចេញអំពីទីពឹងសម្ល
(ផលសមាបត្តិ) ក្នុងសាយល្អសម័យ ហើយទ្រង់គង់ហាលព្រះបិដ្ឋ (ខ្នង)
ក្នុងទីកន្លែងវិថីខាងក្រោយ (ប្រាសាទ) ។ គ្រានោះឯង ព្រះពាន្ត
ដ៏មានអាយុចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំ
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយច្របាច់នូវព្រះកាយ នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ដោយវែង ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា

(២៨៦) អស្ចារ្យណាស់ ព្រះអង្គ ចម្លែកណាស់ ព្រះអង្គ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះព្រះធម៌វណ្ណរបស់ព្រះអង្គមិនបរិសុទ្ធផូរផង
ដូចអំពីមុនឡើយ ទាំងព្រះអង្គវាយវះកាត់ជ្រាល មានព្រះចម្មៈជ្រូញជ្រៅ
ព្រះកាយក៏ទន់ទោរ ការប្រែប្រួលនៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ គឺចក្ខុឥន្ទ្រិយ
សោតិឥន្ទ្រិយ ឃានឥន្ទ្រិយ ដ្បិឥន្ទ្រិយ កាយឥន្ទ្រិយ តម្លើញប្រាកដ ។

[២៨៧] ឯវត្តោតំ អាណន្ទ ហោតិ ជរាធម្មោ យោ-
 ព្វញ្ញោ ព្យាធិធម្មោ អាហារេត្យ មរណធម្មោ ជីវិតេ ។ ន
 ថេវ តាវ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ធរិវរណ្ណោ បរិយោនាតោ
 សិខិលានិ ច ហោន្តិ គត្តានិ សន្តានិ វលិដាតានិ បុរ-
 តោ បញ្ចារោ ច ហោតិ កាយោ និស្សតិ ច ឥន្ទ្រិយា-
 នំ អញ្ញាចតំ ចក្ក្រិយស្ស សោតិទ្រិយស្ស យានិទ្រិ-
 យស្ស ជិវិទ្រិយស្ស កាយិទ្រិយស្សតិ ។ ឥន្ទបរោច
 ភគវា ឥនំ វត្ថោ សុគតោ អថាបរំ ឯតនរោច សត្វា

[២៨៨] ឯ តំ ជម្ពីជវេ អត្ត
 ទុព្វណ្ណករណីជវេ
 តាវ មនោរមំ តិម្ពំ
 ជរាយ អភិមន្តិតំ ។
 យោបិ វស្សសតំ ជីវេ
 សព្វេ មច្ចុបរាយនា
 ន តិក្ខុំ បរិវន្តិតំ
 សព្វមេវាភិមន្តិតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

[២៨៧] អើ ភានន្ត ពាក្យន្តរៈមែនហើយ ដកធម៌រមែនមាននៅ
 ត្រង់អវយវៈដែលកំពុងចំរើន ព្យាធិធម៌ មាននៅត្រង់ការដែលមិនមាន
 ពេត មរណធម៌ក៏មាននៅត្រង់ជីវិត ។ ធីវីវណ្ណ (បេស័តថាគត) មិន
 បរិសុទ្ធផ្លូវផងដូចមុនទេ ទាំងអង្គវាយវៈក៏ជួរជ្រាយ មានស្បែកជ្រូញ
 ជ្រីវ កាយក៏ទន់ទោរ ការប្រែប្រួលនៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ គឺចក្ខុន្ទ្រិយ
 សោតិន្ទ្រិយ ឃានន្ទ្រិយ ជីវិន្ទ្រិយ កាយន្ទ្រិយ ក៏ឃើញប្រាកដ
 មែន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានត្រាស់តាសិតនេះហើយ បុរៈព្រះ
 សុគតទ្រង់ត្រាស់តាសិតនេះរួចហើយ ទើបព្រះសាស្តាត្រាស់តាថានេះ
 តទៅទៀតដូច្នេះ

[២៨៨] ថ្វីយសរិរេនោះ រមែនមានក្នុងកាលដែលចាស់
 អាត្មាក្នុងកាលដែលដក ធ្វើឲ្យមានសម្បុរអាត្មា អត្ត-
 ភាពជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត ក៏ត្រូវដកគ្របសង្កត់ដោយពិត ។
 ពួកសត្វទាំងអស់មានមច្ចុប្រព្រឹត្តទៅទាំងមុខ ទោះដន់ឯណា
 រស់នៅអស់១០០ ឆ្នាំក្តី ដន់នោះចៀសវាងនូវមច្ចុតិចតួចក៏ពុំ-
 រួច មច្ចុតិចតួចព្យាប្បនូវសត្វទាំងអស់ឥតសល់ឡើយ ។

ដំរីព្រៃ

(២៨៩) សាវត្ថុនិទានំ ។ អថខោ ឧណ្ហាកោ
 ព្រាហ្មណោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមត្វា
 សន្តិំ សម្មោទិំ សម្មោទនីយំ កតំ សារាណីយំ
 វីតិសារត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្នោ
 ខោ ឧណ្ហាកោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទរោច

(២៩០) បញ្ចមាទិំ ភោ តោតម ឥន្ទ្រិយាទិំ ឆា-
 ចារិសយាទិំ ឆាឆាតោចរាទិំ ន អញ្ញមញ្ញស្ស តោចរិ-
 សយំ បច្ឆនុកោន្តំ ។ កតមាទិំ បញ្ច ។ ចក្កន្ទ្រិយំ
 សោតិទ្ធរិយំ យាទិទ្ធរិយំ ជិហ្គិទ្ធរិយំ កាយិទ្ធរិយំ ។
 ឥមេសំ នុ ខោ ភោ តោតម បញ្ចន្តំ ឥន្ទ្រិយាទំ ឆា-
 ចារិសយាទំ ឆាឆាតោចរាទំ ន អញ្ញមញ្ញស្ស តោ-
 ចរិសយំ បច្ឆនុកោន្តាទំ កី បដិសរណំ កោ ច
 នេសំ តោចរិសយំ បច្ឆនុកោតីតិំ ។

ធិនាវត្ថុ

[២៨៧] សាវត្ថុនិទាន ។ ត្រាខោនឯង ឧណ្ណាកព្រាហ្មណ៍
ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តី
រីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ
នឹងពាក្យដែលគួរព្យាបាលហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះឧណ្ណាក-
ព្រាហ្មណ៍អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ដូច្នេះថា

[២៨៨] បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងនេះ មាន
វិស័យផ្សេងៗ គ្នា មានការម្ស្នាក់ផ្សេងៗ គ្នា រមែងមិនទទួលនូវការម្ស្នាក់
នឹងវិស័យនៃគ្នានឹងគ្នាឡើយ ។ ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺចក្ខុន្ទ្រិយ ១
សោត្តន្ទ្រិយ ១ យានីន្ទ្រិយ ១ ជីវិន្ទ្រិយ ១ កាយន្ទ្រិយ ១ ។ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះអ្វីជាទីពឹងរបស់ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ យ៉ាងនេះ ដែល
មានវិស័យផ្សេងៗ គ្នា មានការម្ស្នាក់ផ្សេងៗ គ្នា មិនទទួលនូវការម្ស្នាក់
នឹងវិស័យនៃគ្នានឹងគ្នា ចុះសភាវៈដូចម្តេច រមែងទទួលនូវការម្ស្នាក់នឹង
វិស័យនៃឥន្ទ្រិយទាំងនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរិញ្ញោ

[២៩០] បញ្ចមាធិ ព្រាហ្មណ សង្ក្ខិយាធិ នាធាវិ-
សយាធិ នាធាតោចរាធិ ន អញ្ញមញ្ញស្ស តោចរិស-
យំ បច្ចុទុកោន្តិ ។ កតមាធិ បញ្ច ។ ចតុន្ទ្រិយំ សោ-
ត្តិយំ យាធិន្ទ្រិយំ ជ្ជិយំ កាយិន្ទ្រិយំ ។ ឥមេសំ
ខោ ព្រាហ្មណ បញ្ចន្ទំ សង្ក្ខិយាធិ នាធាវិសយាធិ នា-
ធាតោចរាធិ ន អញ្ញមញ្ញស្ស តោចរិសយំ បច្ចុទុ-
កោន្តាធិ មនោ បដិសរណំ មនោ ច នេសំ តោចរិ-
សយំ បច្ចុទុកោតីតិ ។

[២៩២] មនស្ស បន ភោ តោតម កី បដិសរ-
ណាន្តិ ។ មនស្ស ខោ ព្រាហ្មណ សតិ បដិសរណាន្តិ ។

[២៩៣] សតិយា បន ភោ តោតម កី បដិសរ-
ណាន្តិ ។ សតិយា បន ខោ ព្រាហ្មណ វិមុត្តិ បដិស-
រណាន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវដ្ត

(២៧១) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងនេះមានវិស័យផ្សេងៗ

គ្នា មានការម្ស្នាក់ផ្សេងៗ គ្នា រមែងមិនទទួលនូវការម្ស្នាក់នឹងវិស័យនៃ

គ្នានឹងគ្នា ។ ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺចក្ខុន្ទ្រិយ ១ សោតន្ទ្រិយ ១

យានន្ទ្រិយ ១ ជីហ្គន្ទ្រិយ ១ កាយន្ទ្រិយ ១ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាល

បើឥន្ទ្រិយទាំង៥យ៉ាងនេះ មានវិស័យផ្សេងៗ គ្នា មានការម្ស្នាក់ផ្សេងៗ

គ្នា មិនទទួលនូវការម្ស្នាក់នឹងវិស័យនៃគ្នានឹងគ្នាហើយ មានតែចិត្តជា

ទីពឹង ទាំងចិត្តក៏រមែងទទួលនូវការម្ស្នាក់នឹងវិស័យនៃឥន្ទ្រិយទាំងនោះ ។

(២៧២) បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះអ្វីជាទីពឹងរបស់ចិត្ត ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ សតិជាទីពឹងរបស់ចិត្ត ។

(២៧៣) បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះអ្វីជាទីពឹងរបស់សតិ ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ វិមុត្តិជាទីពឹងរបស់សតិ ។

ជំពូកទី១

(២៧៤) វិមុត្តិយា បទ កោ តោតម កី បដិ.

សរណន្តិ ។ វិមុត្តិយា ចោ ព្រាហ្មណ ជិញ្ញាជំ បដិសរ.

ណន្តិ ។ ជិញ្ញាជស្ស បទ កោ តោតម កី បដិសរ.

ណន្តិ ។ អន្ធិសរណ៍^(១) ព្រាហ្មណ បញ្ចំ ធាសត្តិ បញ្ចស្ស.

បរិយន្តំ គហេតុំ ។ ជិញ្ញាជោតជំ ហំ ព្រាហ្មណ ព្រាហ្ម.

ចរិយំ វុស្សតិ ជិញ្ញាជបរិយេនំ ជិញ្ញាជបរិយោសានន្តិ ។

(២៧៥) អថចោ ឧណ្ហាកោ ព្រាហ្មណោ កកវតោ

កាសិកំ អភិជន្តិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ក.

តវន្តំ អភិវិនិត្វា បទត្តិណំ កត្វា បក្កាមិ ។

(២៧៦) អថចោ កកវា អចិរិបក្កន្តោ ឧណ្ហាកោ

ព្រាហ្មណោ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ

១ ឧ. ប. អដ្ឋិចរិ ។

ធរាត្រ

(២៩៤) បតិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះអ្វីជាទីពឹងរបស់វិមុត្តិ ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ និព្វានជាទីពឹងរបស់វិមុត្តិ ។ បតិត្រព្រះគោតម

ដ៏ចំរើន ចុះអ្វីជាទីពឹងរបស់ព្រះនិព្វាន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកកន្លង

ហួសប្រស្នាហើយ អ្នកមិនរាចកាន់យកនូវទីបំផុតនៃប្រស្នាបានឡើយ ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះថាមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ ឈមទៅកាន់និព្វាន មាន

និព្វានប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ មាននិព្វានជាទីបំផុត ។

(២៩៥) គ្រានោះឯង ឧណ្ណកព្រាហ្មណ៍ ក៏ត្រេកអរអនុមោ-

ទនានូវភាសិតនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចក្រោកចាកភាសនៈថ្វាយបង្គំលា

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ដើរចេញទៅ ។

(២៩៦) គ្រានោះ កាលឧណ្ណកព្រាហ្មណ៍ ចៀសចេញទៅ

មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក៏ត្រាស់នឹងពួកភិក្ខុថា-

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

(២៧៧) សេយ្យថាបី ភិក្ខុវេ ក្សត្រាតារំ វា ក្ស
 ត្រាតារសាលា វា^(១) ឧត្តរាយ វា ចាចីនាយ វា វាត-
 ចានា សុរិយេ ឧត្តចន្តេ វាតចានេន វស្សិយោ បរិ-
 សិទ្ធា កាយ បតិដ្ឋិតាតិ ។ បច្ឆិមាយំ កន្តេ ភិក្ខុ-
 យន្តិ ។ ឯវមេវ ចោ ភិក្ខុវេ ឧណ្ណាភស្ស ព្រាហ្មណស្ស
 តថាគតេ សទ្ធា វិវិដ្ឋា មូលជាតា បតិដ្ឋិតា ទទ្ធិ
 អសំហារិយា សមណោន វា ព្រាហ្មណោន វា ទេវេន
 វា មារេន វា ព្រាហ្មណ វា កេនចិ វា លោកស្មី ។
 ឥមន្តិ ចេ ភិក្ខុវេ សមយេ ឧណ្ណាកោ ព្រាហ្មណ
 កាលំ ករេយ្យ នត្ថំ តំ សញ្ញាជនំ យេន សញ្ញា-
 ជនេន សញ្ញតោ ឧណ្ណាកោ ព្រាហ្មណោ មុន ឥមំ
 លោកំ អាគច្ឆេយ្យាតិ ។

១ ឧ, ម, ក្សត្រាតារេ វា ក្សត្រាតារសាលាយំ វា ។

សុត្តន្តបិដក សំណុំទី៣ មហាវរុទ្ធិ

(២៨៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្ទះកំពូលឬសាលាដែលមាន

កំពូល មានបង្គុលកងទិសខាងជើងឬទិសខាងកើត កាលបើព្រះអាទិត្យរះ

ឡើង រស្មីចូលទៅតាមបង្គុលហើយស្ថិតនៅក្នុងទីណា មានឧបមាយ៉ាង

ណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រស្មីស្ថិតនៅត្រង់ជញ្ជាំងទិសខាងលិច ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯឧណ្ណាកព្រាហ្មណ៍ មានសទ្ធាខាងខ្លួនជាឫស

ស្ថិតនៅមាំមួនចំពោះតថាគត ទោះសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី

មារក្តី ព្រហ្មក្តី នរណាមួយក្នុងលោកក្តី មិនងាយបំបែរឲ្យងាកចេញ

បានឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យ

នេះ បើឧណ្ណាកព្រាហ្មណ៍ ធ្វើមរណកាល ឧណ្ណាកព្រាហ្មណ៍ដែល

ប្រកបដោយសញ្ញាជនឯណាហើយ គប្បីមកកាន់លោកនេះម្តងទៀត

សញ្ញាជននោះមិនមានទេ ។

ពិរាជ

(២៩៨) ឯក្រុង ស្រុក ។ ឯក្រុង សម័យ កក្ក
សាក្រោត វិហារតំ អញ្ជូននៃ មិត្តនាយ ។ ត្រឡា ខោ
កក្ក ក្រុំ អាមន្តសិ អត្ថ ឡ ខោ ក្រុំ បរិ-
យាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម យានិ បញ្ចុដ្ឋិយានិ
តានិ បញ្ចុ ពលានិ ហោដ្ឋិ យានិ បញ្ចុ ពលានិ
តានិ បញ្ចុដ្ឋិយានិ ហោដ្ឋិតំ ។ កក្កម្មលកា ខោ
កន្ត ធម្មា កក្កនៃត្ថិតា កក្កបដិសរណា សាធុ វត
កន្ត កក្កន្តិយេវ បដិភាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស
អត្ថោ កក្កតោ សុត្វា ក្រុំ ធាវស្សន្តិតំ ។ បេ ។

(២៩៩) អត្ថ ក្រុំ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ
អាគម្ម យានិ បញ្ចុដ្ឋិយានិ តានិ បញ្ចុ ពលានិ
ហោដ្ឋិ យានិ បញ្ចុ ពលានិ តានិ បញ្ចុដ្ឋិយានិ
ហោដ្ឋិ ។ កក្កមោ ច ក្រុំ បរិយាយោ យំ បរិ-
យាយំ អាគម្ម យានិ បញ្ចុដ្ឋិយានិ តានិ បញ្ចុ
ពលានិ ហោដ្ឋិ យានិ បញ្ចុ ពលានិ តានិ បញ្ចុដ្ឋិ-
យានិ ហោដ្ឋិតំ ។

ធិវរក្ក

(២៩៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវិព្រហ្មន ជាទីឲ្យអភ័យដល់ម្រិត ទៀបនគរ
 សាគេត ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់សួរពួកភិក្ខុថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ ឯណា ឥន្ទ្រិយ ៥ នោះ គឺពលៈ ៥
 ពលៈ ៥ ឯណា ពលៈ ៥ នោះ គឺឥន្ទ្រិយ ៥ ព្រោះពាស្រ័យបរិយាយ
 ឯណា បរិយាយនោះមានដែរឬ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះ
 អង្គជីវំវេន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ជាបុរសគល់ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកវណ្ណនាំ មានព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គជីវំវេន យើងខ្ញុំព្រះអង្គសូមអារាធនា សូម
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បំភ្លឺសេចក្តីនៃកាសិគន្លុះឲ្យបាន បើពួកភិក្ខុបាន
 ស្តាប់ព្រះវាចារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយនឹងចងចាំបាន ។ បេ ។

(២៩៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ ឯណា ឥន្ទ្រិយ ៥
 នោះគឺពលៈ ៥ ពលៈ ៥ ឯណា ពលៈ ៥ នោះគឺឥន្ទ្រិយ ៥ ព្រោះ
 ពាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា បរិយាយនោះមានដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ចុះឥន្ទ្រិយ ៥ ឯណា ឥន្ទ្រិយ ៥ នោះគឺពលៈ ៥ ពលៈ ៥
 ឯណា ពលៈ ៥ នោះគឺឥន្ទ្រិយ ៥ ព្រោះពាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា
 បរិយាយនោះ តើដូចម្តេច ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

[៣០០] យំ ភិក្ខុវេ សុទ្ធិន្ទ្រិយំ តំ សុទ្ធាតលំ
 យំ សុទ្ធាតលំ តំ សុទ្ធិន្ទ្រិយំ យំ វីរិយន្ទ្រិយំ តំ វីរិយ-
 តលំ យំ វីរិយតលំ តំ វីរិយន្ទ្រិយំ យំ សត្តន្ទ្រិយំ តំ
 សត្តតលំ យំ សត្តតលំ តំ សត្តន្ទ្រិយំ យំ សមា-
 ធិន្ទ្រិយំ តំ សមាធិតលំ យំ សមាធិតលំ តំ សមា-
 ធិន្ទ្រិយំ យំ បញ្ចន្ទ្រិយំ តំ បញ្ញាតលំ យំ បញ្ញាតលំ
 តំ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។

[៣០១] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ នទី ចាចីនទិដ្ឋា
 ចាចីនចោណា ចាចីនបញ្ញា ភស្កា បដ្ឋេ ធីហោ ។
 អត្ថំ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម ភស្កា
 នទិយា ឯតោ សោតាត្រេ សង្ខំ កច្ចតិ ។ អត្ថំ
 បន ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម ភស្កា
 នទិយា ទ្វេ សោតាត្រេ សង្ខំ កច្ចតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវដ្ត

(៣០០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខន្ធិយឯណា សង្ខន្ធិយ
នោះក៏គឺសទ្ធាពលៈ សទ្ធាពលៈឯណា សទ្ធាពលៈនោះក៏គឺសង្ខន្ធិយ
រិយន្ត្រិយឯណា រិយន្ត្រិយនោះក៏គឺរិយពលៈ រិយពលៈឯណា រិយ-
ពលៈនោះក៏គឺរិយន្ត្រិយ សត្តន្ត្រិយឯណា សត្តន្ត្រិយនោះក៏គឺសត្តិពលៈ
សត្តិពលៈឯណា សត្តិពលៈនោះក៏គឺសត្តន្ត្រិយ សមាធិន្ត្រិយឯណា
សមាធិន្ត្រិយនោះក៏គឺសមាធិពលៈ សមាធិពលៈឯណា សមាធិពលៈ
នោះក៏គឺសមាធិន្ត្រិយ បញ្ញាន្ត្រិយឯណា បញ្ញាន្ត្រិយនោះក៏គឺបញ្ញាពលៈ
បញ្ញាពលៈឯណា បញ្ញាពលៈនោះក៏គឺបញ្ញាន្ត្រិយ ។

(៣០១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទន្លេហូរទៅទិសខាងកើត
ទៅទៅទិសខាងកើត ឈមទៅទិសខាងកើត កោះក៏មាននៅត្រង់
កណ្តាលនៃទន្លេនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដែលដល់នូវការ
រាប់ថា ទន្លេនោះមានខ្សែទឹកតែមួយ ព្រោះពាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា
បរិយាយនោះវែងមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ហេតុ
ដែលដល់នូវការរាប់ថា ទន្លេនោះមានខ្សែទឹកពីរ ព្រោះពាស្រ័យនូវ
បរិយាយឯណា បរិយាយនោះក៏មានដែរ ។

ដំណើរ

[៣០២] កតមោ ច ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ
 បរិយាយំ អាកម្ម តស្សា នទិយា ឯកោ សោតាត្រូវ
 សង្ខំ កច្ចតិ ។ យញ្ច ភិក្ខុវេ តស្ស ធិបស្ស បុត្ត-
 មន្តេ ឧទកំ យញ្ច បច្ឆមន្តេ ឧទកំ ។ អយំ ទោ
 ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាកម្ម តស្សា នទិ-
 យា ឯកោ សោតាត្រូវ សង្ខំ កច្ចតិ ។

[៣០៣] កតមោ ច ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិ-
 យាយំ អាកម្ម តស្សា នទិយា ទ្វេ សោតាត្រូវ
 សង្ខំ កច្ចតិ ។ យញ្ច ភិក្ខុវេ តស្ស ធិបស្ស ឧត្តមន្តេ
 ឧទកំ យញ្ច ធិត្តិណន្តេ ឧទកំ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុវេ
 បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាកម្ម តស្សា នទិយា ទ្វេ
 សោតាត្រូវ សង្ខំ កច្ចតិ ។

ធិរាជ

[៣០២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុដែលដល់នូវការរាប់ថា ទន្ទេនោះមានវ្យាទឹកតែមួយ ព្រោះអាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា បរិយាយនោះត្រូវដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទឹកឯណាមាននៅចុងនៃទិសខាងកើតនៃកោះនោះ នឹងទឹកឯណាមាននៅចុងនៃទិសខាងលិចនៃកោះនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទឹកនោះៗ ដល់នូវការរាប់ថា ទន្ទេនោះមានវ្យាទឹកតែមួយ ព្រោះអាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា នេះឯងជាបរិយាយ ។

[៣០៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុដែលដល់នូវការរាប់ថា ទន្ទេនោះមានវ្យាទឹកពីរ ព្រោះអាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា បរិយាយនោះត្រូវដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទឹកឯណាមាននៅចុងនៃទិសខាងជើងនៃកោះនោះ នឹងទឹកឯណាមាននៅចុងនៃទិសខាងត្បូងនៃកោះនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទឹកនោះៗ ដល់នូវការរាប់ថា ទន្ទេនោះមានវ្យាទឹកពីរ ព្រោះអាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា នេះឯងជាបរិយាយយ៉ាងណាមិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស មហាវិញ្ញា

[៣០៤] ឯវមេវ ចោ ភិក្ខុវេ យំ សង្ខិន្ទិយំ តំ
 សទ្ធាតលំ យំ សទ្ធាតលំ តំ សង្ខិន្ទិយំ យំ វិរិយិន្ទិ-
 យំ តំ វិរិយតលំ យំ វិរិយតលំ តំ វិរិយិន្ទិយំ យំ
 សតិន្ទិយំ តំ សតិតលំ យំ សតិតលំ តំ សតិន្ទិយំ
 យំ សមាធិន្ទិយំ តំ សមាធិតលំ យំ សមាធិតលំ
 តំ សមាធិន្ទិយំ យំ បញ្ញិន្ទិយំ តំ បញ្ញាតលំ យំ
 បញ្ញាតលំ តំ បញ្ញិន្ទិយំ ។

[៣០៥] បញ្ចន្តំ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានំ ការីតត្តា ពហុ-
 លីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវេញ្ចោតាវិ-
 មុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខិកត្តា
 ឧបសម្មន្ត វិហរតីតិ ។

[៣០៦] ឯវមេ ភិក្ខុវេ ។ ឯតំ សមយំ ភក្ខវា
 សាវត្ថុយំ វិហរតី បុព្វកោដ្ឋកេ ។ តត្រ ចោ ភក្ខវា
 អាយស្មន្តំ សាវត្ថុតំ អាមន្តេសិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុត្ត

(៣០៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខន្ធិយឯណា សង្ខន្ធិយ
 នោះក៏គឺសទ្ធាពលៈ សទ្ធាពលៈឯណា សទ្ធាពលៈនោះក៏គឺសង្ខន្ធិយ
 វិរិយន្ធិយឯណា វិរិយន្ធិយនោះក៏គឺវិរិយពលៈ វិរិយពលៈឯណា វិរិយ-
 ពលៈនោះក៏គឺវិរិយន្ធិយ សតិន្ធិយឯណា សតិន្ធិយនោះក៏គឺសតិពលៈ
 សតិពលៈឯណា សតិពលៈនោះក៏គឺសតិន្ធិយ សមាធិន្ធិយឯណា
 សមាធិន្ធិយនោះក៏គឺសមាធិពលៈ សមាធិពលៈឯណា សមាធិពលៈ
 នោះក៏គឺសមាធិន្ធិយ បញ្ញាធិយឯណា បញ្ញាធិយនោះក៏គឺមញ្ញាពលៈ
 បញ្ញាពលៈឯណា បញ្ញាពលៈនោះក៏គឺបញ្ញាធិយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣០៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុវិមង្គធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច
 នូវចេតនាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំង
 ឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ព្រោះបានចម្រើន
 បានធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រៃល នូវឥន្ធិយទាំង ៥ ហើយសម្រាន្តនៅ ។

(៣០៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងបុព្វកោដ្ឋកនិគម ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះ
 ឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សួរបញ្ជាក់ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុថា

ដំណើរ

(៣០៧) សទ្ធិបាសិ ត្បំ សាវ័ប្បត្ត សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវិតំ
 ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយធំ អមត-
 បរិយោសាធំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អ-
 មតោគធំ ហោតិ អមតបរាយធំ អមតបរិយោសាធំ ។

(៣០៨) ន ខ្វាហំ កន្លេ ឯត្ថ កកវតោ សទ្ធាយ
 កច្ឆាមិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្រិយំ ភាវិតំ ពហុលី-
 កតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយធំ អមតបរិយោ-
 សាធំ ។ យេសញ្ចា តំ កន្លេ អញ្ញាតំ^(១) អធិដ្ឋំ អវិធិតំ
 អសច្ច័កតំ អបស្ស័តំ^(២) បញ្ញាយ តេ តត្ថ បវេសំ
 សទ្ធាយ កន្លេយ្យំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្រិយំ
 ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយធំ
 អមតបរិយោសាធំ ។ យេសញ្ចា ទោ ឯតំ កន្លេ

១ ឧ. ម. អញ្ញាតមស្ស ។ ២ ឧ. អធិស័ព្វំ ។

ជំពូកទី១

(៣០៧) ម្ចាស់សារីបុត្ត អ្នកដើរដៃរថ ថាសទ្ធិន្ទ្រិយដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែលហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅកាន់អមតៈ
 មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ មានអមតៈជាទីបំផុត ។ បេ ។ ថាបញ្ញាទ្រិយ
 ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែលហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅ
 កាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ មានអមតៈជាទីបំផុត ។

(៣០៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនលុះដោយការដើរ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគក្នុងដំណើរនេះទេ ថាសទ្ធិន្ទ្រិយ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្រិយ
 ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែលហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅ
 កាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ មានអមតៈជាទីបំផុត ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនោះលុះតែពួកជនដែលមិនធ្លាប់ដឹង មិន
 ធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ប្រទះដោយ
 ប្រាជ្ញា ទើបលុះដោយការដើរដៃរថក្នុងដំណើរនេះថាសទ្ធិន្ទ្រិយ ។ បេ ។
 ថាបញ្ញាទ្រិយដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែលហើយ ជា
 ធម្មជាតិឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ មានអមតៈ
 ជាទីបំផុត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរនេះ បើពួកជនឯណា

ញាតំ ទិដ្ឋំ វិទិតំ សច្ចិកតំ បស្សិតំ បញ្ញាយ ទិក្ខុដ្ឋា
 តេ តត្ថ ទិព្វចក្ខុញោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្រិយំ
 ការិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយនំ
 អមតបរិយោសានំ ។ មយ្ហញ្ច ខោ ឯតំ កន្តេ ញាតំ
 ទិដ្ឋំ វិទិតំ សច្ចិកតំ បស្សិតំ បញ្ញាយ ទិក្ខុដ្ឋាហំ
 តត្ថ^(១) ទិព្វចក្ខុញោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្រិយំ
 ការិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយនំ
 អមតបរិយោសានន្តំ ។

(៣០៧) សាធុ សាធុ សាវ័បុត្ត យេសញ្ញា តំ សាវ័-
 បុត្ត អញ្ញាតំ អទិដ្ឋំ អវិទិតំ អសច្ចិកតំ អបស្សិតំ
 បញ្ញាយ តេ តត្ថ បរេសំ សទ្ធាយ កន្តេយ្យំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ
 ការិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយនំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវុទ្ធសូត

ធ្លាប់ដឹង ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ប្រទះដោយប្រាជ្ញា
ហើយ ពួកជននោះឥតមានសង្ស័យ ឥតមានឡើងឆ្ងល់ក្នុងដំណើរនុ៎ះ
ឡើយ ថាសង្ខិន្ធិយ ។ បេ ។ ថាបញ្ញាឡើយដែលបុគ្គលចំរើនហើយ
ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រៃលហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈ
ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ មានអមតៈជាទីបំផុត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ដំណើរនុ៎ះ ឯខ្ញុំព្រះអង្គធ្លាប់ដឹង ឃើញ យល់ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ប្រទះ
ដោយប្រាជ្ញាហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គឥតមានសង្ស័យ ឥតមានឡើងឆ្ងល់ក្នុង
ដំណើរនុ៎ះទេ ថាសង្ខិន្ធិយ ។ បេ ។ បញ្ញាឡើយដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើ
ឲ្យក្រាស់ក្រៃលហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈ
ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ មានអមតៈជាទីបំផុត ។

[៣០៩] ម្នាលសាវ័បុគ្គ ប្រពៃហើយ។ ម្នាលសាវ័បុគ្គ ព្រោះ
ថាដំណើរនោះ ពួកជនដែលមិនធ្លាប់ដឹង មិនឃើញ មិនយល់ មិនទាន់
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនទាន់ប្រទះដោយប្រាជ្ញា ទើបលុះដោយការជឿជន
ដទៃក្នុងដំណើរនោះថា សង្ខិន្ធិយដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រៃ
ហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ

ផារព្រៃ

អមតបរិយោសានំ ។ បេ ។ បញ្ចង្គិយំ ការិតំ ពហុល្លៈ
 កតំ អមតោគតំ ហោតិ អមតបរិយោសានំ អមតបរិយោ-
 សានំ ។ យេសញ្ច ខោ ឯតំ សារីបុត្ត ញាតំ ទិដ្ឋ
 វិទិតំ សង្ខិកតំ បស្សិតំ បញ្ញាយ ធិក្កដ្ឋា តេ តត្ថ
 ធិព្វិច្ឆិត្តា សង្ខិក្ខិយំ ការិតំ ពហុល្លកតំ អមតោ-
 គតំ ហោតិ អមតបរិយោសានំ អមតបរិយោសានំ ។ បេ ។
 បញ្ចង្គិយំ ការិតំ ពហុល្លកតំ អមតោគតំ ហោតិ
 អមតបរិយោសានំ អមតបរិយោសានំ ។

(៣០០) វិវាទេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
 សាវត្ថយំ វិហារិតំ បុព្វារមេ មិគ្គាមាតុប្បាសានេ ។ តត្ថ
 ខោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ កតីនំ នុ ខោ ភិក្ខុវេ
 សង្ខិយានំ ការិតត្តា ពហុល្លកតត្តា ជ័ណាសវេ ភិក្ខុ

ជំនាញ

មានអមតៈជាទីបំផុត ។ បេ ។ ថា បញ្ញាទ្រិយ ដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើឲ្យ
 ក្រាស់ក្រែលហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្ត
 ទៅខាងមុខ មានអមតៈជាទីបំផុត ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត ដំណើរនេះ បើពួក
 ជនឯណា ធ្លាប់ដឹង ឃើញ យល់ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ប្រទះដោយ
 ប្រាជ្ញា ពួកជននោះមិនមានសង្ស័យ មិនមានឡើងឆ្ងល់ក្នុងដំណើរនោះ
 ឡើយ ថាសង្ខារទ្រិយដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែលហើយ ជា
 ធម្មជាតិឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ មានអមតៈ
 ជាទីបំផុត ។ បេ ។ ថា បញ្ញាទ្រិយ ដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើឲ្យក្រាស់
 ក្រែលហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅ
 ខាងមុខ មានអមតៈជាទីបំផុត ។

[៣១០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងប្រាសាទរបស់មិគ្គាវត្តា ក្នុងវត្តបុព្វារាម
 ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាស់សួរ
 ពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែខ្លួនបានចំរើន ធ្វើ
 ឲ្យក្រាស់ក្រែល នូវឥន្ទ្រិយប៉ុន្មានយ៉ាង ទើបភិក្ខុជាទីណាស្រព

អញ្ញំ ព្យាករោតិ ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាធិមំតិ ។
 កតវុទ្ធលកា នោ កន្លេ ធម្មា ។ បេ ។

[៣០០] ឯកស្ស ទោ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយស្ស ភារិ-
 តត្តា ពហុល័កតត្តា ទីណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាក-
 រោតិ ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណី-
 យំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាធិមំតិ ។ កតមស្ស ឯ-
 កស្ស ។ បញ្ញន្ទ្រិយស្ស ។

[៣០២] បញ្ញវតោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកស្ស តទទ្ធ-
 យា សទ្ធា សណ្ឋាតិ តទទ្ធយំ វីរិយំ សណ្ឋាតិ តទទ្ធ-
 យា សតិ សណ្ឋាតិ តទទ្ធយោ សមាធិ សណ្ឋាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុដ្ឋ

ប្រកាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
 ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញ
 បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ច
 នេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយនៃ
 យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាចូសគល់ ។ ចេ ។

[៣១១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែខ្លួនបានចម្រើន
 ធ្វើឲ្យក្រាស់កែលម្អផន្តិយមួយ ទើបភិក្ខុជាវិណាស្រពប្រកាសនូវ
 អរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌អាត្មាអញប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិន
 មានឡើយ ។ ផន្តិយតែមួយគឺអ្វី ។ គឺបញ្ញាទ្រិយ ។

[៣១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សព្វដែលសម្រេចទៅតាម
 បញ្ញាទ្រិយនោះ ក៏តាំងនៅស៊ប់ រីឯរយៈដែលសម្រេចទៅតាមបញ្ញាទ្រិយ
 នោះក៏តាំងនៅស៊ប់ សតិដែលសម្រេចទៅតាមបញ្ញាទ្រិយនោះ ក៏តាំង
 នៅស៊ប់ សមាធិដែលសម្រេចទៅតាមបញ្ញាទ្រិយនោះក៏តាំងនៅស៊ប់
 ចំពោះអរិយសាវកដែលមានបញ្ញា ។

ជំពូកទី១

(៣០៣) ឥសីស្ស ខោ ភិក្ខុវេ ឯកស្ស ឥន្ទ្រ

យស្ស ភាវិតត្ថា ពហុល្លកតត្ថា វិណាសវេ ភិក្ខុ

អញ្ញំ ព្យាករេតិ វិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ

កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្ថាយាតិ បដានាមីតំ ។

(៣០៤) ឥយេវេ និទានំ ។ កតីនំ នុ ខោ ភិក្ខុវេ

ឥន្ទ្រយានំ ភាវិតត្ថា ពហុល្លកតត្ថា វិណាសវេ ភិក្ខុ

អញ្ញំ ព្យាករេតិ វិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ

កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្ថាយាតិ បដានាមីតំ ។

ភក្កិស្សលកា នោ ភិក្ខុ ធម្មា ។ បេ ។

ផែនការ

(៣១៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែល នូវឥន្ទ្រិយមួយនេះឯង ទើបភិក្ខុជាវិណាស្រពប្រកាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។

(៣១៤) និទានដដែលនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែល នូវឥន្ទ្រិយប៉ុន្មានយ៉ាង ទើបភិក្ខុជាវិណាស្រព ប្រកាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចំរើន ធម៌ទាំងឡាយនៃយើងខ្ញុំព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាបូសគល់ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

[៣០៥] ទ្ធិន្នំ ខោ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានំ ការិគត្តា
 តហុលីកតត្តា ឪណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ
 ឪណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ
 នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាជាមីតិ ។

[៣០៦] កតមេសំ ទ្ធិន្នំ ។ អរិយាយ ច បញ្ញាយ
 អរិយាយ ច វិមុត្តិយា ។ យា ហិស្ស ភិក្ខុវេ អរិយា
 បញ្ញា ឥទស្ស បញ្ញិន្ទ្រិយំ ។ យា ហិស្ស ភិក្ខុវេ
 អរិយា វិមុត្តិ ឥទស្ស សមាធិន្ទ្រិយំ ។

[៣០៧] ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ ទ្ធិន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ កា-
 រិគត្តា តហុលីកតត្តា ឪណាសវោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាក-
 រោតិ ឪណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ
 នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាជាមីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

[៣១៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែល នូវឥន្ទ្រិយពីរ ទើបភិក្ខុជាវិណាស្រព ប្រកាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[៣១៦] ឥន្ទ្រិយពីរយ៉ាងតែអ្វីខ្លះ ។ គឺបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ១ វិមុត្តិដ៏ប្រសើរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាបញ្ញាដ៏ប្រសើរឯណា របស់ភិក្ខុនោះ បញ្ញានោះឈ្មោះថាបញ្ញាឥន្ទ្រិយរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាវិមុត្តិដ៏ប្រសើរឯណា របស់ភិក្ខុនោះ វិមុត្តិនោះឈ្មោះថាសមាធិឥន្ទ្រិយរបស់ភិក្ខុនោះ ។

[៣១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែល នូវឥន្ទ្រិយពីរយ៉ាងនេះឯង ទើបភិក្ខុជាវិណាស្រព ប្រកាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។

ជំពូកទី១

[៣១៨] តំយេវ និទានំ ។ កតំនំ នុ ខោ ភិក្ខុវេ
 ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា ពហុល័កតត្តា ជីណាសវេ ភិក្ខុ
 អញ្ញំ ព្យាករោតិ ជីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាបាមីតិ ។
 ភក្កវម្ភលកា នោ ភន្តេ ធម្មា ។ បេ ។

[៣១៩] ចតុន្នំ ខោ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា
 ពហុល័កតត្តា ជីណាសវេ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ
 ជីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នា-
 បរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាបាមីតិ ។

[៣២០] កតមេសំ ចតុន្នំ ។ វិរិយំន្ទ្រិយស្ស ស-
 តំន្ទ្រិយស្ស សមាធិន្ទ្រិយស្ស បញ្ញំន្ទ្រិយស្ស ។

ធិការក្នុង

[៣១៨] និទានដដែលនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែល នូវឥន្ទ្រិយប៉ុន្មានយ៉ាង ទើបភិក្ខុជាវិណាស្រព ប្រកាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹង ច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួច ហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចំរើន ធម៌ទាំងឡាយនៃយើងខ្ញុំព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជា ចូសគល់ ។ បេ ។

[៣១៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បាន ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែល នូវឥន្ទ្រិយ ៤ យ៉ាង ទើបភិក្ខុជាវិណាស្រព ប្រ- កាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្ម- ចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបាន ធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះ ទៀតមិនមានឡើយ ។

[៣២០] ឥន្ទ្រិយ ៤ យ៉ាងតើអ្វីខ្លះ ។ គឺវិរិយឥន្ទ្រិយ ១ សតិ- ឥន្ទ្រិយ ១ សហធិឥន្ទ្រិយ ១ បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារង្កេ

(៣២០) ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ សង្ក្ខិយានំ

ភាវិតត្តា ពហុល័កតត្តា វិណាសរោ ភិក្ខុ អញ្ញ

ព្យាករោតិ វិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ

ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាជានីតិ ។

(៣២២) តំយេវ នំនាទំ ។ កតំនំ នុ ខោ ភិក្ខុវេ

សង្ក្ខិយានំ ភាវិតត្តា ពហុល័កតត្តា វិណាសរោ

ភិក្ខុ អញ្ញ ព្យាករោតិ វិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្ម-

ចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាជានីតិ ។

កកម្ភុលកា នោ កន្តេ ធម្មា ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារុក្ខ

[៣២១] ឬលក្ខកុំតាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រៃល នូវឥន្ទ្រិយ ៤ យ៉ាងនេះឯង ទើបក្ខត្តជាវិណាស្រព ប្រកាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញ បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ច នេះទៀតមិនមានឡើយ ។

[៣២២] និទានដដែលនោះឯង ។ ឬលក្ខកុំតាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រៃល នូវឥន្ទ្រិយប៉ុន្មានយ៉ាង ទើបក្ខត្តជាវិណាស្រព ប្រកាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌តាំងឡាយនៃយើងខ្ញុំព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាបូសគល់ ។ បេ ។

ជំពូកទី១

[៣២៣] បញ្ចង្គ ខោ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតត្តា
 ពហុលីកតត្តា ជីណាសវេ ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាករោតិ
 ជីណា ជាតិ វុស័តំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ
 នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាជានីតិ ។

[៣២៤] កតមេសំ បញ្ចង្គ ។ សង្ខិទ្ធិយស្ស វិរិយំ-
 ទ្ធិយស្ស សតិទ្ធិយស្ស សមាធិទ្ធិយស្ស បញ្ញាទ្ធិ-
 យស្ស ។

[៣២៥] ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គ ឥន្ទ្រិយានំ
 ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ជីណាសវេ ភិក្ខុ អញ្ញំ
 ព្យាករោតិ ជីណា ជាតិ វុស័តំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ
 ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាជានីតិ ។

ធាតុ

(៣២៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រល នូវឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាង ទើបភិក្ខុជាវិណាស្រព ប្រកាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

(៣២៤) ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងតើអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខារឥន្ទ្រិយ ១ វិរិយឥន្ទ្រិយ ១ សត្តឥន្ទ្រិយ ១ សមាធិឥន្ទ្រិយ ១ បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។

(៣២៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រល នូវឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងនេះឯង ទើបភិក្ខុជាវិណាស្រព ប្រកាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារង្គោ

[៣២៦] ឯវុទ្ធី សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
 កោសត្តិយំ វិហាតិ យោសិតារាមេ ។ តេន ខោ បន
 សមយេន អាយស្មតា បិណ្ណាលការទ្វាដេន អត្តា
 ព្យាកតា ហោតិ ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥន្ទត្តាយាតិ បដានាមីតិ ។

[៣២៧] អថខោ សុត្តហុលា ភិក្ខុ យេន កកវា
 តេនុបស្ពឺមីសុ ធុបស្ពឺមីត្វា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា
 ឯកមន្តំ ជិសីដីសុ ។ ឯកមន្តំ ជិសីដ្ឋា ខោ តេ ភិក្ខុ
 កកវន្តំ ឯតនេវេត្ថំ អាយស្មតា កន្តេ បិណ្ណាលការទ្វា-
 ដេន អត្តា ព្យាកតា ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិ-
 យំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥន្ទត្តាយាតិ បដានាមីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

[៣២៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មតយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងយោសីតាភម ទៀបក្រុងកោសម្ពី ។ សម័យ
 នោះឯង ព្រះបណ្ឌិតភារទ្វាជៈដ៏មានអាយុ ប្រកាសនូវអរហត្តផលថា
 អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបាន
 ប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការ-
 នាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនបានឡើយ ។

[៣២៧] គ្រានោះ ពួកកិក្ខុច្រើនរូបចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកិក្ខុទាំងនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើប
 ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះ
 បណ្ឌិតភារទ្វាជៈដ៏មានអាយុ ប្រកាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញ
 ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួច
 ហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាកិច្ចដទៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនបានឡើយ ។

លាវត្ថុ

[៣២៨] តី ធុ ចោ កន្លែ អត្តវសំ សម្មស្សហ.
 ឆេន ភាយស្មតា បិណ្ឌោលការទ្វាដេន អញ្ញា ព្យាក.
 តា វិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ
 ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាធាមីតិ ។

[៣២៩] តិណ្ឌំ ចោ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិ.
 តត្តា ពហុលីកតត្តា បិណ្ឌោលការទ្វាដេន ភិក្ខុនា
 អញ្ញា ព្យាកតា វិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាធាមីតិ ។

[៣៣០] កតបេសំ តិណ្ឌំ ។ សតិទ្ធិយស្ស
 សមាធិទ្ធិយស្ស បញ្ញាទ្ធិយស្ស ។

[៣៣១] ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ តិណ្ឌំ ឥន្ទ្រិយានំ
 ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា បិណ្ឌោលការទ្វាដេន ភិក្ខុនា

ធិរាជ្យ

[៣២៨] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះបិណ្ឌាលការទ្វាជៈដ៏មាន
 អាយុ ឃើញអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច ទើបប្រកាសនូវអរហត្តផលថា
 អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបាន
 ប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការ
 នាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។

[៣២៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចម្រើន បាន
 ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែល នូវឥន្ទ្រិយ ៣ យ៉ាង ទើបបិណ្ឌាលការទ្វាជៈភិក្ខុប្រ-
 កាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្ម-
 ចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបាន
 ធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះ
 ទៀតមិនមានឡើយ ។

[៣៣០] ឥន្ទ្រិយ ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសក្ខីន្ទ្រិយ ១ សមា-
 ធិន្ទ្រិយ ១ បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។

[៣៣១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចម្រើន បានធ្វើ
 ឲ្យក្រាស់ក្រែល នូវឥន្ទ្រិយ ៣ យ៉ាងនេះឯង ទើបបិណ្ឌាលការទ្វាជៈភិក្ខុ

អញ្ញា ព្យាកតា ឡីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ

កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥន្ទត្តាយាតិ បដាទាមីតំ ។

[៣៣២] ឥមាធិ ច ភិក្ខុវេ វីណី ឥន្ទ្រិយាធិ

កមិទ្ធាធិ ។ ឧយន្តាធិ ។ កស្ស ឧយន្តាធិ ។ ជាតិ-

ជរាមរណស្ស ។ ជាតិជរាមរណក្ខយន្តំ ខោ ភិក្ខុវេ

សម្មស្សមាទេន បិណ្ឌោលការទ្វាដេន ភិក្ខុនា អញ្ញា

ព្យាកតា ឡីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ

ករណីយំ នាបរំ ឥន្ទត្តាយាតិ បដាទាមីតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវាទ

ប្រកាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
 ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញ
 បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ច
 នេះទៀតមិនមានឡើយ ។

[៣៣២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអន្លើយទាំង ៣ យ៉ាងនេះ
 មានអ្វីជាទីបំផុត ។ មានការអស់ទៅជាទីបំផុត ។ មានការអស់ទៅ
 ជាទីបំផុតនៃអ្វី ។ នៃជាតិ ជរា មរណៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បិណ្ឌាលការទ្វាដក់ក្នុង ឃើញច្បាស់ថា ការអស់ទៅនៃជាតិ ជរា មរណៈ
 ដូច្នេះឯង ទើបប្រកាសនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិ
 អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡស-
 កិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 សោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។

ពិរាជ្យ

(៣៣៣) ឯវង្គេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា
អង្គេសុ វិហារតិ អាបណាញាម អង្គានំ និគមោ ។
តត្រ ខោ ភគវា អាយស្សន្នំ សារីបុត្តំ អាមន្តេសិ
យោ សោ សារីបុត្ត អរិយស្សវតោ តថាគតេ
ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ^(១) ន សោ តថាគតេ វា
តថាគតសាសនេ វា កេត្តេយ្យ វា វិចិត្តិច្ឆេយ្យវាតិ ។

(៣៣៤) យោ សោ ភន្តេ អរិយស្សវតោ តថាគតេ
ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ ន សោ តថាគតេ វា
តថាគតសាសនេ វា កេត្តេយ្យ វា វិចិត្តិច្ឆេយ្យ វា ។
សទ្ធិស្ស ហិ ភន្តេ អរិយស្សវតស្ស ឯតំ ចាដិកេត្តំ
យំ អារទ្ធវិយោ វិហារិស្សតិ អកុសលានំ ធម្មានំ
បហាឆាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្មទាយ ថាមវា
ទទ្ធិបរក្កមោ អនិក្ខត្តបុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

(៣៣៥) យញ្ញិស្ស ភន្តេ វិយំ តទស្ស វិយំ^(២) ។
សទ្ធិស្ស ហិ ភន្តេ អរិយស្សវតស្ស អារទ្ធវិយស្ស

១ ឧ. អបិ នុ សោ ។

ធម្មវគ្គ

(៣៣៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគមឈ្មោះអាបណៈ របស់ពួកអ្នកស្រុកអង្គៈ
 ក្នុងដែនអង្គៈ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានត្រាស់នឹងព្រះ
 សាវ័បុត្តដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់សាវ័បុត្ត អរិយសាវកឯណាជ្រះថ្លាតាំង
 នៅមាំមួន ចំពោះព្រះតថាគត អរិយសាវកនោះ មិនគប្បីឡើងឆ្ងល់ឬ
 សង្ស័យចំពោះព្រះតថាគត នឹងចំពោះសាសនានៃព្រះតថាគត ទេឬ ។

(៣៣៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អរិយសាវកឯណាជ្រះថ្លាតាំង
 នៅមាំមួន ចំពោះព្រះតថាគតហើយ អរិយសាវកនោះមិនគប្បីឡើង
 ឆ្ងល់ ឬសង្ស័យចំពោះព្រះតថាគត នឹងចំពោះសាសនានៃព្រះតថាគត
 ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាអរិយសាវកអ្នកមានសច្ចា
 គប្បីនឹកសង្ឃឹមនូវហត្ថនុ៎ះជាប្រាកដ គឺអរិយសាវកនោះនឹងប្រារព្ធនូវ
 សេចក្តីព្យាយាមឱ្យលះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដើម្បីបំពេញនូវ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ ជាអ្នកមានកម្លាំងចិត្ត មានសេចក្តីប្រឹងប្រែង
 មាំមួន មិនដាក់ព្រះក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។

(៣៣៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាវិរិយៈឯណា របស់
 អរិយសាវកនោះ វិរិយៈនោះឈ្មោះថាវិរិយន្ត្រិយរបស់លោក ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វ្យាគអរិយសាវកអ្នកមានសច្ចា ប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម

ឯតំ ចានិកក្ខ័យំ យំ សតិមា ភវិស្សតំ បរមេន សតិ-
នេបក្កេន សមញ្ញាគតោ ចិរកតម្បំ ចិរកាសិតម្បំ
សវិតា អនុស្សវិតា ។

[៣៣៦] យា ហិស្ស ភន្តេ សតិ តទស្ស
សតិជ្ឈិយំ ។ សទ្ធិស្ស ហិ ភន្តេ អរិយស្សាវកស្ស
អារទ្ធវិរិយស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតំនោ ឯតំ ចានិកក្ខ័យំ យំ
វោស្សត្តារម្មណំ កកិត្វា លភិស្សតំ សមាធិ លភិស្សតំ
ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ ។

[៣៣៧] យោ ហិស្ស ភន្តេ សមាធិ តទស្ស
សមាធិជ្ឈិយំ ។ សទ្ធិស្ស ហិ ភន្តេ អរិយស្សាវកស្ស
អារទ្ធវិរិយស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតំនោ សម្មាសមាហិតចិត្តស្ស
ឯតំ ចានិកក្ខ័យំ យំ ឯវំ បដាធិស្សតំ អនបតត្តោ
ខោ សំសារោ បុព្វា កោដិ នប្បព្វាយតិ អវិជ្ជា-
ដិវណ្ណំ សត្តំ តណ្ហាសញ្ញាជនា សន្ធាវតំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

នឹងនឹកសង្ឃឹមនូវហេតុនុ៎ះជាប្រាកដ គឺជាអ្នកមានស្មារតីប្រកបដោយ
ប្រាជ្ញាចាស់ក្លាដ៏ប្រសើរ តែងនឹកបានចាំបាន នូវអំពើដែលធ្លាប់ធ្វើមក
ជាយូរហើយផង នូវពាក្យសំដីដែលធ្លាប់និយាយមកជាយូរហើយផង ។

(ព្យា ៣៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាសតិឯណាមរបស់
អរិយសាវកនោះ សតិនោះឈ្មោះថាសតិន្ទ្រិយរបស់លោក ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដ្បិតអរិយសាវកអ្នកមានសទ្ធា ប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម
មានសតិដកល់ខ្ជាប់ នឹងនឹកសង្ឃឹមនូវហេតុនុ៎ះជាប្រាកដ គឺធ្វើនូវព្រះ
និព្វានឲ្យជាអារម្មណ៍ ហើយនឹងបាននូវសមាធិ នឹងបាននូវការវិនិច្ឆ័យ
មានការម្ស្នាក់តែមួយ ។

[ព្យា ៣៧] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាសមាធិឯណាមរបស់
អរិយសាវកនោះ សមាធិនោះឈ្មោះថាសមាធិន្ទ្រិយរបស់លោក ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដ្បិតអរិយសាវកអ្នកមានសទ្ធា ប្រារព្ធសេចក្តីព្យា-
យាម មានសតិដកល់ខ្ជាប់ មានចិត្តតាំងចាំដោយប្រពៃ នឹងនឹកសង្ឃឹម
នូវហេតុនុ៎ះជាប្រាកដ គឺនឹងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សង្សារមានទីបំផុត
កំណត់មិនបាន ទីបំផុតខាងដើមមិនប្រាកដដល់សត្វតាំងឡាយដែល
មានអវិជ្ជាជាគ្រឿងពរាំង មានតណ្ហាជាគ្រឿងប្រកប ដែលអន្ទោលទៅ

ជរាវត្តោ

សំសារតំ អវិជ្ជាយត្រូវ តមោកាយស្ស អសេសវិវា-
 តនិរោធនោ សន្តមេតំ បទំ បណ្ឌិតមេតំ បទំ យទិទំ
 សព្វសង្ខារសមថោ សព្វបដិច្ចដិទិស្សត្តោ តណ្ហាត្ថ-
 យោ វិវាតោ និរោធនោ និព្វានំ ។

[៣៣៨] យា ហិស្ស កន្លេ បញ្ញា តទស្ស
 បញ្ញាជ្រុយំ ។ សន្ធា សោ កន្លេ អរិយស្សាវកោ ឯវំ
 បទហិត្វា បទហិត្វា ឯវំ សវិត្វា សវិត្វា ឯវំ សមាទ-
 ហិត្វា សមាទហិត្វា ឯវំ បជាទិត្វា បជាទិត្វា ឯវំ
 អភិសន្នហតិ ឥវេ ចោ តេ ធម្មា យេ មេ បុព្វេ
 សុតា ដំ អហេសុំ តេនាហំ ឯតវហិ កាយេន ច
 ដុសិត្វា វិហារមិ បញ្ញាយ ច អតីវជ្ឈី^(១) បស្សមីតិ ។

[៣៣៩] យា ហិស្ស កន្លេ សន្ធា តទស្ស សទ្ធិ-
 ជ្រុយន្តំ ។

ធិរាវត្ត

ត្រាច់រង្គត់ទៅ ការប្រាសចាកគម្រឹម នឹងការលេត់ឥតមានសេស សល់នៃគំនរនឹងគឺអវិជ្ជានុវេទន៍ ជាផ្លូវដ៏ស្ងប់ ជាផ្លូវដ៏ប្រសើរ គឺការស្ងប់ រម្ងាប់ទៅនៃសង្ខារទាំងពួង លះបង់នូវឧបធិក្កិលេសទាំងពួង ក្ស័យទៅនៃ តណ្ហា ប្រាសចាកគម្រឹម រលត់ទៅ (នៃកិលេស) ឈ្មោះថាវិនិច្ឆ័យ ។

[៣៣៨] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាបញ្ញាឯណា របស់ អរិយសាវកនោះ បញ្ញានោះឈ្មោះថា បញ្ញាទ្រិយរបស់លោក ។ បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អរិយសាវកអ្នកមានសច្ចានោះ បានផ្ដុំផ្ដងស្រេចយ៉ាង នេះ នឹករឭកឃើញស្រេចយ៉ាងនេះ ដកល់ទុកស្រេចយ៉ាងនេះ ដឹង ច្បាស់ស្រេចយ៉ាងនេះ រមែងជឿស្របយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយនេះឯង ជាធម៌ដែលអាត្មាអញធ្លាប់ស្តាប់មកក្នុងកាលមុន ព្រោះហេតុនោះអាត្មា អញរមែងបានប៉ះពាល់ដោយនាមកាយក្នុងកាលឥឡូវនេះផង ចាក់ធ្លុះ ធ្លាយឃើញដោយប្រាជ្ញាផង ។

[៣៣៩] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាសច្ចាឯណា របស់ អរិយសាវកនោះ សច្ចានោះ ឈ្មោះថាសច្ច៍ទ្រិយរបស់លោក ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារីញោ

[៣៤០] សាធុ សាធុ សាវ័បុត្ត យោ សោ សាវ័-
បុត្ត អរិយស្សាវតោ តថាគតេ ឯកន្តគតោ អភិប្ប-
សន្នោ ន សោ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា
កង្វេយ្យ វា វិចីកិច្ចេយ្យ វា ។ សទ្ធស្ស ហិ
សាវ័បុត្ត អរិយស្សាវតស្ស ឯតំ ចាដិកង្ខំ យំ អារទ្ធវិ-
រិយោ វិហរិស្សតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ
កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា នធូបរក្ក-
មោ អនិក្ខត្តតុហេ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

[៣៤១] យំ ហិស្ស សាវ័បុត្ត វិរិយំ តទស្ស
វិរិយំ ធិយំ ។ សទ្ធស្ស ហិ សាវ័បុត្ត អរិយស្សាវតស្ស
អារទ្ធវិរិយស្ស ឯតំ ចាដិកង្ខំ យំ សតិមា ករិស្សតិ
បរមេន សតិនេបក្កេន សមន្នាគតោ ចរិតតម្បិ
ចរិតាសិទម្បិ សរិតា អនុស្សរិតា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវាទ

[៣៤០] ម្នាលសាវ័បុត្ត ប្រពៃហើយ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត អរិយ-
សាវកឯណាជ្រះថ្លាតាំងនៅមាំមួន ចំពោះព្រះតថាគត អរិយសាវកនោះ
មិនគប្បីឡើងឆ្ងល់ឬសង្ស័យចំពោះព្រះតថាគត នឹងចំពោះសាសនាដែល
ព្រះតថាគតឡើយ ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត ព្រោះថាអរិយសាវកអ្នកមានសទ្ធា
នឹងនឹកសង្ឃឹមនូវហេតុនេះជាប្រាកដ គឺនឹងប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាមដើម្បី
លះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដើម្បីបំពេញនូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ
ជាអ្នកមានកំឡាំងចិត្ត មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងមាំមួន មិនដាក់ចុះក្តី
កុសលធម៌ទាំងឡាយ ។

[៣៤១] ម្នាលសាវ័បុត្ត ព្រោះថាវិរិយឯណា របស់អរិយសាវក
នោះ វិរិយនោះឈ្នោះថាវិរិយន្ត្រិយរបស់លោក ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត
ផ្សិតអរិយសាវក អ្នកមានសទ្ធាប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម នឹងនឹកសង្ឃឹម
នូវហេតុនេះជាប្រាកដ គឺជាអ្នកមានស្មារតីប្រកបដោយប្រាជ្ញាចាស់ក្លា
ដ៏ប្រសើរ តែងនឹកបាន ចាំបាន នូវអំពើដែលធ្លាប់ធ្វើមកជាយូរហើយ
ផង នូវពាក្យសំដីដែលធ្លាប់និយាយមកជាយូរហើយផង ។

ជំពូកទី១

(៣២២) យោ ហិស្ស សារីបុត្ត សតិ វិនិច្ឆ័យ
 សតិវ្មិយំ ។ សទ្ធស្ស ហិ សារីបុត្ត អរិយស្សាវកស្ស
 អារទ្ធវិរិយស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតិវោ ឯតំ ចាដិកដ្ឋំ យំ
 វោស្សត្តារម្មណំ ករិត្យា លភិស្សតិ សមាធិ លភិស្សតិ
 ចិត្តស្ស ឯតកក្កតំ ។

(៣២៣) យោ ហិស្ស សារីបុត្ត សមាធិ វិនិ-
 ច្ឆ័យ សមាធិវ្មិយំ ។ សទ្ធស្ស ហិ សារីបុត្ត អរិ-
 យស្សាវកស្ស អារទ្ធវិរិយស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតិវោ សម្មា-
 សមាហិតចិត្តស្ស ឯតំ ចាដិកដ្ឋំ យំ ឯវំ បដាដិស្សតិ
 អនមតត្តោ ខោ សំសារោ បុព្វា កោដិ នប្បញ្ញាយតិ
 អវិជ្ជាជីវណាទំ សត្តាទំ តណ្ហាសញ្ញោជនាទំ សន្ធាវតំ
 សំសារតំ អវិជ្ជាយត្រូវ តមោកាយស្ស អសេសវិភក-
 ដិវោសោ សន្តមេតំ បទំ បណ្ឌិតមេតំ បទំ យទិទំ
 សព្វសង្ខារសមថោ សព្វបដិប្បជិនិស្សត្តោ តណ្ហាត្វាយោ
 វិវកោ និវេសោ និព្វានំ ។

ធម្មវគ្គ

[៣៤២] ម្នាលសារីបុត្ត ព្រោះថាសតិឯណាមេស្តអរិយសាវក
 នោះ សតិនោះឈ្មោះថាសតិទ្រិយមេស្តលោក ។ ម្នាលសារីបុត្ត ដ្បិត
 អរិយសាវក អ្នកមានសទ្ធា ប្រាជ្ញសេចក្តីព្យាយាម មានសតិដក់លំដាប់
 នឹងនឹកសង្ឃឹមនូវហេតុនេះជាប្រាកដ គឺធ្វើព្រះនិព្វានឲ្យជាអារម្មណ៍ហើយ
 នឹងបាននូវសមាធិ នឹងបាននូវការវិនិច្ឆ័យមានអារម្មណ៍តែមួយ ។

[៣៤៣] ម្នាលសារីបុត្ត ព្រោះថាសមាធិឯណាមេស្តអរិយ-
 សាវកនោះ សមាធិនោះឈ្មោះថាសមាធិទ្រិយមេស្តលោក ។ ម្នាល
 សារីបុត្ត ដ្បិតអរិយសាវកអ្នកមានសទ្ធា ប្រាជ្ញសេចក្តីព្យាយាម មាន
 សតិដក់លំដាប់ មានចិត្តតាំងមាំដោយប្រពៃ នឹងនឹកសង្ឃឹមនូវហេតុនេះ
 ជាប្រាកដ គឺនឹងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សង្សារមានទីបំផុតកំណត់មិន
 បាន ទីបំផុតខាងដើមមិនប្រាកដដល់សត្វទាំងឡាយ ដែលមានអវិជ្ជាជា
 គ្រឿងរារាំង មានតណ្ហាជាគ្រឿងប្រកប ដែលអន្តោលទៅ ត្រាច់ផ្កាត់
 ទៅ ការប្រាសចាកតម្រិក នឹងការរលត់ទៅឥតមានសេសសល់នៃគំនរ
 ធនីតគឺអវិជ្ជានេះឯង ជាផ្លូវដ៏ស្ងប់ ជាផ្លូវដ៏ប្រសើរ គឺការស្ងប់រម្ងាប់ទៅ
 នៃសង្ខារទាំងពួង លះបង់នូវបដិក្កិលេសទាំងពួង ក្ស័យទៅនៃតណ្ហា
 ប្រាសចាកតម្រិក រលត់ទៅ (នៃកិលេស) ឈ្មោះថានិព្វាន ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស មហាវិញ្ញេ

(៣២២) យា ហិស្ស សាវីបុត្ត បញ្ញា តទស្ស
 បញ្ញាច្ច័យំ ។ សទ្ធោ សោ សាវីបុត្ត អរិយស្សាវកោ ឯវំ
 បទហិត្វា បទហិត្វា ឯវំ សវិត្វា សវិត្វា ឯវំ សមាទ-
 ហិត្វា សមាទហិត្វា ឯវំ បដាទិត្វា បដាទិត្វា ឯវំ អភិ-
 សន្នហតិ វេមេ ខោ តេ ធម្មា យេ មេ បុព្វេ សុតា វ
 អហេសុំ តេនាហំ ឯតវហំ កាយេន ច ដុសិត្វា វិហារមិ
 បញ្ញាយ ច អតិវិជ្ជំ បស្សមីតិ ។

(៣២៥) យា ហិស្ស សាវីបុត្ត សទ្ធោ តទស្ស
 សន្និច្ច័យន្តិ ។

ជិវាវិញ្ញោ បញ្ញមោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គ

(៣៤៤) ម្នាលសាវ័បុត្ត ព្រោះថាបញ្ញាឯណា របស់អរិយសាវក

នោះ បញ្ញានោះឈ្មោះថាបញ្ញាទ្រិយរបស់លោក ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត

អរិយសាវកអ្នកមានសត្វនោះ បានផ្គុំផ្គង់ស្រេចយ៉ាងនេះ នឹករឭក

ឃើញស្រេចយ៉ាងនេះ ដកល់ទុកស្រេចយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់ស្រេច

យ៉ាងនេះ រមែងជឿស្របយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយនេះឯង ជាធម៌ដែល

អាត្មាអញធ្លាប់បានស្តាប់មកក្នុងកាលមុន ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាអញ

រមែងបានប៉ះពាល់ដោយនាមកាយក្នុងកាលឥឡូវនេះផង ចាក់ធ្លុះធ្លាយ

ឃើញដោយប្រាជ្ញាផង ។

(៣៤៥) ម្នាលសាវ័បុត្ត ព្រោះថាសត្វឯណា របស់អរិយសា-

វកនោះ សត្វនោះឈ្មោះថា សត្វទ្រិយរបស់លោក ។

ធម្មវគ្គ

តស្សន្ត្រី

ជន ឧណ្ណតោ ព្រាហ្មណ៍

សកេតោ បុព្វតោដ្ឋតោ

បុព្វារមេ ច ចត្តារិ

បិណ្ឌូរណេ សន្នេន តេ និសាតិ ។

ធម្មវគ្គ

ឧទ្ទាននៃជំរាវិគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះជរា ១ អំពី ណាក-
 ព្រាហ្មណ៍ ១ អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងក្រុងសា-
 កេត ១ អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងបុព្វកោដ្ឋកនិគម ១
 អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងបុព្វារាមមាន ៤ លើក អំពី
 ព្រះបិណ្ឌូលការទ្វាជៈ ១ អំពីអរិយសាវកអ្នកមានសង្ខារ ១
 រួមទាំងអស់គ្រប់ជា ១០ ។

សូក្កាវត្ថុ

[៣៤៦] ឯវេទ្យ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា
កោសលេស្ស វិហារតិ កោសលាយំ ព្រាហ្មណក្កា-
មេ ។ តត្ថ ទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ

[៣៤៧] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ តិរច្ឆា-
នគតា ចាណា សំហោ មិគរាជា តេសំ អក្កមក្ខាយតិ
យទិទំ ថាមេន ជវេន ស្វរិយេន^(១) ។ ឯវេវេ ទោ
ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា បញ្ចិន្ទ្រិយំ
តេសំ អក្កមក្ខាយតិ យទិទំ ពោធិយ ។

[៣៤៨] កតមេ ច ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា ។
សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា តំ ពោធិយ
សំវត្ថុតិ ។ វិរិយន្ទ្រិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា តំ ពោធិ-
យ សំវត្ថុតិ ។ សតិន្ទ្រិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា តំ

សូករាជាវិគ្គ

(៣៤៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រាហ្មណ៍តាមឈ្មោះកោសល ក្នុងដែន
កោសល ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុ
ទាំងឡាយថា

(៣៤៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រេចលើសីហៈជាស្តេចនៃម្រឹគ
ប្រសើរជាងពួកសត្វតិរច្ឆានទាំងអស់ដោយកំឡាំង ដោយសន្ទុះ ដោយ
សេចក្តីភ្លឺវិញ្ញា ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រេចលើ
បញ្ញាទ្រិយ៍ប្រសើរជាងពួកធម៌ចំណែកខាងការត្រាស់ដឹងទាំងអស់ ដោយ
ការត្រាស់ដឹង ដូច្នោះឯង ។

(៣៤៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ចំណែកខាងការត្រាស់
ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខទ្ធិទ្រិយ៍ជាធម៌ចំណែកខាង
ការត្រាស់ដឹង សង្ខទ្ធិទ្រិយ៍នោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ វិរិយទ្រិយ៍
ជាធម៌ចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង វិរិយទ្រិយ៍នោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់
ដឹង ។ សតិទ្រិយ៍ជាធម៌ចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង សតិទ្រិយ៍នោះ

សូត្រាវត្ត

ពោធិយ សំវត្ថុតិ ។ សមាធិន្ទ្រិយំ ពោធិបត្តិយោ
 ធម្មោ តំ ពោធិយ សំវត្ថុតិ ។ បញ្ញន្ទ្រិយំ ពោធិ-
 បត្តិយោ ធម្មោ តំ ពោធិយ សំវត្ថុតិ ។

[៣៤៩] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ តិរច្ឆានក-
 តា ចាលា សំហោ មិគរាជា តេសំ អក្កមក្ខាយតិ
 យទិទំ ថាមេន ជវេន សូរិយេន ។ ឯវេមេ ខោ ភិក្ខុវេ
 យេ កេចិ ពោធិបត្តិយោ ធម្មោ បញ្ញន្ទ្រិយំ តេសំ
 អក្កមក្ខាយតិ យទិទំ ពោធិយាតិ ។

[៣៥០] ឯវេមេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភក្កវា
 មល្លកេសុ^(១) វិហាតិ ឡវេលកប្បំ ធាម មល្លកាធំ
 ធិគមោ ។ តត្រ ខោ ភក្កវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ

[៣៥១] យាវកីវញ្ច ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកស្ស
 អរិយញ្ញាលំ ន ឧប្បន្នំ ហោតិ នេវ តាវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិ-
 យានំ សល្លតិ ហោតិ នេវ តាវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អ-
 រដ្ឋតិ ហោតិ ។ យតោ ច ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកស្ស
 អរិយញ្ញាលំ ឧប្បន្នំ ហោតិ អថ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ
 សល្លតិ ហោតិ អថ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អរដ្ឋតិ ហោតិ ។

សូករាជវង្ស

ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ សមាជន្ត្រីយជាធម៌ចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង សមាជន្ត្រីយនោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ បញ្ញាទ្រុយជាធម៌ចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង បញ្ញាទ្រុយនោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

(៣៤៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រេចលើសីហៈជាស្តេចនៃម្រឹគ ប្រសើរជាងពួកសត្វតិរច្ឆានទាំងអស់ ដោយកំឡាំង ដោយសន្ទុះ ដោយសេចក្តីក្លៀវក្លា ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រេចលើបញ្ញាទ្រុយ ប្រសើរជាងពួកធម៌ចំណែកខាងការត្រាស់ដឹងទាំងអស់ ដោយការត្រាស់ដឹងដូច្នោះឯង ។

(៣៥០) ខ្ញុំបានស្តាប់បកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគមឈ្មោះទុរុវេលកប្បុរបស់ពួកអ្នកស្រែកមលូកក្នុងមលូកជនបទ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា

(៣៥១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយញ្ញាណមិនបានកើតឡើងដល់អរិយសាវកត្រឹមណា ឥន្ទ្រិយទាំង ៤ ក៏មិនទាន់ស្ថិតនៅត្រឹមនោះ ឥន្ទ្រិយទាំង ៤ មិនទាន់ស្ថិតនៅស៊ប់ត្រឹមនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយញ្ញាណកើតឡើងដល់អរិយសាវកកាលណា ឥន្ទ្រិយទាំង ៤ ក៏ស្ថិតនៅកាលនោះ ឥន្ទ្រិយទាំង ៤ ក៏ស្ថិតនៅស៊ប់កាលនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវាទោ

(៣៥២) សេយ្យថាចំ ភិក្ខុវេ យាវកីវព្វ ក្ខជា-
 តាវស្ស ក្ខដំ ន ឧស្ស័តំ ហោតិ នេវ តាវ តោ-
 ចានសីនំ សណ្ឋិតិ ហោតិ នេវ តាវ តោចានសីនំ
 អវដ្ឋិតិ ហោតិ ។ យតោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ក្ខជាតាវស្ស
 ក្ខដំ ឧស្ស័តំ ហោតិ អថខោ តោចានសីនំ សណ្ឋិតិ
 ហោតិ អថខោ តោចានសីនំ អវដ្ឋិតិ ហោតិ ។ ឯវមេវ
 ខោ ភិក្ខុវេ យាវកីវព្វ អរិយស្សាវតស្ស អរិយញ្ញាលំ
 ន ឧប្បន្នំ ហោតិ នេវ តាវ ចតុន្នំ វេទ្ធ្រិយានំ សណ្ឋិតិ
 ហោតិ នេវ តាវ ចតុន្នំ វេទ្ធ្រិយានំ អវដ្ឋិតិ ហោតិ ។
 យតោ ច ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវតស្ស អរិយញ្ញាលំ
 ឧប្បន្នំ ហោតិ អថ ចតុន្នំ វេទ្ធ្រិយានំ ។ មេ ។ អវដ្ឋិតិ
 ហោតិ ។ កតមេសំ ចតុន្នំ ។ សទ្ធិទ្ធិយស្ស វិរិយទ្ធិ-
 យស្ស សតិទ្ធិយស្ស សមាធិទ្ធិយស្ស ។

(៣៥៣) បញ្ចវតោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវតស្ស តទ-
 ទ្ធិយា សទ្ធា សណ្ឋាតិ តទទ្ធិយំ វិរិយំ សណ្ឋាតិ តទ-
 ទ្ធិយា សតិ សណ្ឋាតិ តទទ្ធិយោ សមាធិ សណ្ឋាតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវេក្ខ

[៣៥២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្ទះមានកំពូលដែលគេមិនទាន់
 លើកកំពូលត្រឹមណា បង្អង់ទាំងឡាយក៏មិនទាន់ស្ថិតនៅត្រឹមនោះ បង្អង់
 ទាំងឡាយមិនទាន់ស្ថិតនៅស៊ប់ត្រឹមនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះ
 តែផ្ទះមានកំពូលដែលគេលើកកំពូលឡើងកាលណា ទើបបង្អង់ទាំង
 ឡាយស្ថិតនៅកាលនោះ បង្អង់ទាំងឡាយស្ថិតនៅស៊ប់កាលនោះឯង
 ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយញ្ញាណ មិនទាន់កើតឡើង
 ដល់អរិយសាវកត្រឹមណា ឥន្ទ្រិយទាំង៤ ក៏មិនទាន់ស្ថិតនៅត្រឹមនោះ
 ឥន្ទ្រិយទាំង៤ មិនទាន់ស្ថិតនៅស៊ប់ត្រឹមនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លុះតែអរិយញ្ញាណកើតឡើងដល់អរិយសាវកកាលណា ទើបឥន្ទ្រិយ
 ទាំង៤ ។ បេ ។ ស្ថិតនៅស៊ប់កាលនោះ ។ ឥន្ទ្រិយទាំង៤ គឺអ្វី
 ខ្លះ ។ គឺសឥន្ទ្រិយ ១ វិរិយឥន្ទ្រិយ ១ សត្តិឥន្ទ្រិយ ១ សមាធិឥន្ទ្រិយ ១
 ក៏ដូច្នោះឯង ។

[៣៥៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារបស់អរិយសាវកអ្នកមាន
 ប្រាជ្ញាដ៏សមគួរដល់ប្រាជ្ញានោះ ទើបស្ថិតនៅបាន វិរិយដ៏សមគួរដល់
 សង្ខារនោះ ទើបស្ថិតនៅបាន សត្តិដ៏សមគួរដល់វិរិយនោះ ទើបស្ថិត
 នៅបាន សមាធិដ៏សមគួរដល់សត្តិនោះ ទើបស្ថិតនៅបាន ។

សូត្រាទានវិញ្ញា

[៣៥៤] ឯវង្សេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា
 កោសម្ព័យំ វិហាតិ យោសីតាវមេ ។ តត្រ ទោ ភគវា
 ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អត្ថំ នុ ទោ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ
 យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេត្វោ ភិក្ខុ សេត្វក្ខមិយំ
 សណ្ឌិតោ សេត្វោស្ម័តិ បដានេយ្យ អសេត្វោ ភិក្ខុ
 អសេត្វក្ខមិយំ សណ្ឌិតោ អសេត្វោស្ម័តិ បដា-
 នេយ្យាតិ ។ ភគវម្ពលកា នោ ភន្តេ ធម្មា ។ មេ ។

[៣៥៥] អត្ថំ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ
 អាគម្ម សេត្វោ ភិក្ខុ សេត្វក្ខមិយំ សណ្ឌិតោ សេ-
 ត្វោស្ម័តិ បដានេយ្យ អសេត្វោ ភិក្ខុ អសេត្វក្ខ-
 មិយំ សណ្ឌិតោ អសេត្វោស្ម័តិ បដានេយ្យ ។

[៣៥៦] តត្រមោ ច ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិ-
 យាយំ អាគម្ម សេត្វោ ភិក្ខុ សេត្វក្ខមិយំ សណ្ឌិតោ
 សេត្វោស្ម័តិ បដានាតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ សេត្វោ ភិក្ខុ

សូត្រភាគទី

[៣៥៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងយោសិតាភម ទៀបក្រុងកោសម្ពី ។ ក្នុងទី
 នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាសេតុបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងសេតុភូមិ គប្បីដឹងច្បាស់ថា
 អាត្មាអញជាសេតុបុគ្គល ភិក្ខុជាអសេតុបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអសេតុភូមិ
 គប្បីដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអសេតុបុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យបរិយាយ
 ឯណា បរិយាយនោះមានដែរឬ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគជាបូសគល់ ។ បេ ។

[៣៥៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាសេតុបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុង
 សេតុភូមិ គប្បីដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញជាសេតុបុគ្គល ភិក្ខុជាអសេតុ-
 បុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអសេតុភូមិ គប្បីដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអសេតុ-
 បុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យបរិយាយឯណា បរិយាយនោះមាន ។

[៣៥៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាសេតុបុគ្គលស្ថិតនៅ
 ក្នុងសេតុភូមិ អាស្រ័យបរិយាយដូចម្តេច ទើបដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
 ជាសេតុបុគ្គល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាសេតុបុគ្គលក្នុងសាសនានេះ

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

ឥទំ ទុក្ខន្តំ យថាភ្នំ បដិដានតិ អយំ ទុក្ខសមុទ-
 យោតិ យថាភ្នំ បដិដានតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ
 យថាភ្នំ បដិដានតិ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដំ បដិប-
 នាតិ យថាភ្នំ បដិដានតិ ។ អយំចំ ចោ ភិក្ខុវេ
 បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេក្ខោ ភិក្ខុ
 សេក្ខក្ខមិយំ សណ្ឋិតោ សេក្ខាស្មីតិ បដិដានតិ ។

[៣៥៧] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សេក្ខោ ភិក្ខុ ឥតិ
 បដិសញ្ញត្តតិ អត្ថំ ទុ ចោ ឥតោ ពហិទ្ធា អញ្ញោ
 សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា យោ ឯវំ ភ្នំ តច្ចំ តថ
 ធម្មំ ទេសេតិ យថា ភក្កវាតិ ។ សោ ឯវំ បដិដានតិ
 ទត្ថំ ទុ ចោ ឥតោ ពហិទ្ធា អញ្ញោ សមណោ វា
 ព្រាហ្មណោ វា យោ ឯវំ ភ្នំ តច្ចំ តថ ធម្មំ ទេសេតិ
 យថា ភក្កវាតិ ។ អយំចំ ចោ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ
 យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេក្ខោ ភិក្ខុ សេក្ខក្ខមិយំ
 សណ្ឋិតោ សេក្ខាស្មីតិ បដិដានតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធិ

រមែងដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជា
 ហេតុឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសភាវៈរំលត់ទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបរិបទជាដំណើរទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាសេក្ខបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងសេក្ខភូមិ អាស្រ័យបរិ-
 យាយនេះឯង ទើបដឹងច្បាស់ថា ពាក្យអញជាសេក្ខបុគ្គល ។

(៣៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាសេក្ខបុគ្គល
 រមែងពិចារណាឃើញថា សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ដទៃក្រៅអំពីសាសនា
 នេះ មាននរណាសំដែងធម៌ពិត មែន ប្រាកដ ដូចព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះដែរឬ ។ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សមណៈបូព្រាហ្មណ៍
 ដទៃក្រៅអំពីសាសនានេះ បិនមាននរណាសំដែងធម៌ពិត មែន ប្រាកដ
 ដូចព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជា
 សេក្ខបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងសេក្ខភូមិ អាស្រ័យបរិយាយនេះឯង ទើបដឹង
 ច្បាស់ថា ពាក្យអញជាសេក្ខបុគ្គល ។

សូត្រភាគទី១

[៣៥៨] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សេត្វោ ភិក្ខុ បញ្ច-
 វ្រិយានិ បដាទាតិ សទ្ធិវ្រិយំ វីរិយវ្រិយំ សតិវ្រិយំ
 សមាធិវ្រិយំ បញ្ញវ្រិយំ ។ យំគតិកានិ យំបរមានិ
 យំផលានិ យំបរិយោសាទានិ ន ហេវ ទោ កាយេន
 ដុស្តិត្វា វិហរតិ បញ្ញាយ ច អតិវិជ្ជំ បស្សតិ ។ អយំបិ
 ទោ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេត្វោ
 ភិក្ខុ សេត្តក្ខមិយំ សណ្ឋិតោ សេត្វាស្ម័តិ បដាទាតិ ។

[៣៥៩] តតមោ ច ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិ-
 យាយំ អាគម្ម អសេត្វោ ភិក្ខុ អសេត្តក្ខមិយំ សណ្ឋិ-
 តោ អសេត្វាស្ម័តិ បដាទាតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ អសេត្វោ
 ភិក្ខុ បញ្ចវ្រិយានិ បដាទាតិ សទ្ធិវ្រិយំ វីរិយវ្រិយំ
 សតិវ្រិយំ សមាធិវ្រិយំ បញ្ញវ្រិយំ ។ យំគតិកានិ
 យំបរមានិ យំផលានិ យំបរិយោសាទានិ កាយេន
 ច ដុស្តិត្វា វិហរតិ បញ្ញាយ ច អតិវិជ្ជំ បស្សតិ ។
 អយំបិ ទោ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម
 អសេត្វោ ភិក្ខុ អសេត្តក្ខមិយំ សណ្ឋិតោ អសេត្វា-
 ស្ម័តិ បដាទាតិ ។

សូត្រភោគវគ្គ

(៣៥៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាសេក្ខបុគ្គល
 រមែងដឹងច្បាស់នូវឥន្ទ្រិយទាំង៥ គឺសន្តិធិន្ទ្រិយ ១ វិវិធិន្ទ្រិយ ១ សត្តិ-
 ន្ទ្រិយ ១ សមាធិន្ទ្រិយ ១ បញ្ញាធិន្ទ្រិយ ១ ។ ភិក្ខុជាសេក្ខបុគ្គលមិនបាន
 បានប៉ះពាល់នូវគតិដ៏ប្រសើរ នឹងផលដែលជាទីបំផុត ដោយកាយនៅ
 ឡើយទេ គ្រាន់តែពិចារណាយើញធូរឆ្ងាយដោយប្រាជ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាសេក្ខបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងសេក្ខក្ខម៍ អាស្រ័យបរិយាយ
 នេះឯង ទើបដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញជាសេក្ខបុគ្គល ។

(៣៥៩) ចុះភិក្ខុជាអសេក្ខបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអសេក្ខក្ខម៍ អាស្រ័យ
 បរិយាយដូចម្តេច ទើបដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអសេក្ខបុគ្គល ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអសេក្ខបុគ្គលក្នុងសាសនានេះ រមែងដឹង
 ច្បាស់នូវឥន្ទ្រិយទាំង៥ គឺសន្តិធិន្ទ្រិយ ១ វិវិធិន្ទ្រិយ ១ សត្តិធិន្ទ្រិយ ១
 សមាធិន្ទ្រិយ ១ បញ្ញាធិន្ទ្រិយ ១ ។ ភិក្ខុជាអសេក្ខបុគ្គល រមែងបានប៉ះ
 ពាល់នូវគតិដ៏ប្រសើរ នឹងផលដែលជាទីបំផុតដោយកាយផង ពិចារណា
 យើញធូរឆ្ងាយដោយប្រាជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជា
 អសេក្ខបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអសេក្ខក្ខម៍ អាស្រ័យបរិយាយនេះឯង ទើប
 ដឹងច្បាស់ថាអាត្មាអញជាអសេក្ខបុគ្គល ។

[៣៦០] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសេត្វោ ភិក្ខុ ធន
 ឥន្ទ្រិយានិ បដានាតិ ចក្កន្ទ្រិយំ សោតិទ្ធរិយំ យានិទ្ធរិ-
 យំ ជិហ្មន្ទ្រិយំ កាយិន្ទ្រិយំ មនិន្ទ្រិយំ ។ ឥមាទិ ខោ ធន
 ឥន្ទ្រិយានិ សព្វេន សត្វំ សព្វថា សត្វំ អបរិសេសា
 និរុដ្ឋិស្សន្តិ អញ្ញានិ ច ធន ឥន្ទ្រិយានិ ន កុហិត្វា
 កស្មិត្វា ឧប្បន្និស្សន្តិតិ បដានាតិ ។ អយំបិ ខោ
 ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម អសេត្វោ
 ភិក្ខុ អសេក្ខត្វមិយំ សណ្ឋិតោ អសេត្វោស្មិតិ បដា-
 នាតិតិ ។

[៣៦១] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យានិ កានិចិ ជន្ត-
 លានំ ចាលានំ បទដាតានិ សព្វានិ តានិ ហត្ថិបទេ
 សមោធានំ កង្ខន្តិ ហត្ថិបទំ តេសំ អក្កមក្កាយតិ
 យទិទំ មហន្តត្ថេន ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យានិ កា-
 និចិ បទានិ ពោធាយ សំវត្តន្តិ បញ្ញន្ទ្រិយំ បទំ តេសំ
 អក្កមក្កាយតិ យទិទំ ពោធាយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារង្គ

(៣៦០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអសេក្ខបុគ្គល រមែងជីវច្បាស់នូវឥន្ទ្រិយទាំង ៦ គឺចក្ខុឥន្ទ្រិយ ១ សោតឥន្ទ្រិយ ១ ឃានឥន្ទ្រិយ ១ ជីវ្ហាឥន្ទ្រិយ ១ កាយឥន្ទ្រិយ ១ មនឥន្ទ្រិយ ១ ។ រមែងជីវច្បាស់ថា ឥន្ទ្រិយទាំង ៦ នេះឯង គង់នឹងរលត់ទៅអស់ទាំងអស់គ្រប់អន្លើ ឥតមានសល់ផង ឥន្ទ្រិយទាំង ៦ ដទៃទៀត គង់នឹងមិនកើតឡើងក្នុងកាលខ្លះៗ ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអសេក្ខបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអសេក្ខក្ខមិ អាស្រ័យបរិយាយនេះឯង ទើបជីវច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអសេក្ខបុគ្គល ។

(៣៦១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្នាមជើងរបស់ពួកសត្វដែលនៅលើផែនដី តែងប្រជុំចុះក្នុងស្នាមជើងដំរី ស្រែចលើស្នាមជើងដំរី ប្រសើរជាងស្នាមជើងសត្វទាំងអស់ ព្រោះស្នាមជើងវាធំ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បទគឺចំណែកធម៌ទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ស្រែចលើបទគឺបញ្ញាឥន្ទ្រិយ ប្រសើរជាងឥន្ទ្រិយទាំងអស់ ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះឯង ។

[៣៦២] កតមាធិ ច ភិក្ខុវេ បទាធិ ពោធិយ
 សំវត្ថុន្តិ សង្ខន្តិយំ ភិក្ខុវេ បទំ តំ ពោធិយ សំវត្ថុតិ ។
 វិយំន្តិយំ បទំ តំ ពោធិយ សំវត្ថុតិ ។ សតិន្តិយំ
 បទំ តំ ពោធិយ សំវត្ថុតិ ។ សមាធិន្តិយំ បទំ តំ
 ពោធិយ សំវត្ថុតិ ។ បញ្ញាវិញ្ញិយំ បទំ តំ ពោធិយ
 សំវត្ថុតិ ។

[៣៦៣] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យាធិ កាធិចិ ជន្ត-
 លាធិ វាលាធិ បទជាតាធិ សម្មាធិ តាធិ ហត្ថិបទេ
 សមោធាធិ ឥច្ឆន្តិ ហត្ថិបទំ តេសំ អក្កមក្ខាយតិ
 យទិទំ មហន្តត្ថេន ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យាធិ
 កាធិចិ បទាធិ ពោធិយ សំវត្ថុន្តិ បញ្ញាវិញ្ញិយំ បទំ
 តេសំ អក្កមក្ខាយតិ យទិទំ ពោធិយាតិ ។

[៣៦៤] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ សាវគ្គា
 លាហិតចន្ទនំ តេសំ អក្កមក្ខាយតិ ។ ឯវមេវ ខោ
 ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា បញ្ញាវិញ្ញិយំ
 តេសំ អក្កមក្ខាយតិ យទិទំ ពោធិយ ។

សូត្រខាតវគ្គ

(៣៦២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបទដូចម្តេចដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីត្រាស់ដឹង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បទគិសន្ធិន្ទ្រិយនោះ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ បទគិរិយន្ទ្រិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់
 ដឹង ។ បទគិសត្ថន្ទ្រិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ បទគិ
 សមាធិន្ទ្រិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ បទគិបញ្ញន្ទ្រិយនោះ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

(៣៦៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្នាមជើងរបស់ពួកសត្វដែលនៅ
 លើផែនដី តែងប្រជុំចុះក្នុងស្នាមជើងដំរី ស្រេចលើស្នាមជើងដំរី ប្រ-
 សើរជាងស្នាមជើងសត្វទាំងអស់ ព្រោះស្នាមជើងវាធំ ដូចម្តេចមិញ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បទទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង
 ស្រេចលើបទគិបញ្ញន្ទ្រិយ ប្រសើរជាងបទទាំងអស់ ដោយការត្រាស់
 ដឹង ក៏ដូច្នោះឯង ។

(៣៦៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភ្នំនខ្ចីមឈើ ស្រេចលើ
 ភ្នំនខ្ចីមចន្ទន៍ក្រហម ប្រសើរជាងភ្នំនខ្ចីមឈើទាំងអស់ ដូចម្តេចមិញ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង ស្រេចលើ
 បញ្ញន្ទ្រិយ ប្រសើរជាងធម៌ទាំងអស់ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារិញ្ញោ

[៣៦៥] កតមេ ច ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា ។

សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ តំ ពោ-
 ធាយ សំវត្ថុតិ ។ វិរិយំន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ
 បញ្ញាទ្ធិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ តំ ពោធាយ
 សំវត្ថុតិ ។

[៣៦៦] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ សាវគ្គា
 លោហិតចន្ទំ តេសំ អក្កមក្ខាយតិ ។ ឯវមេវ ទោ
 ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា បញ្ញាទ្ធិយំ
 តេសំ អក្កមក្ខាយតិ យទិទំ ពោធាយាតិ ។

[៣៦៧] ឯកធម្មេ បតិដ្ឋិតស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 បញ្ច្រិយានិ ភាវិតានិ ហោន្តិ សុភាវិតានិ ។ កត-
 មស្មី ឯកធម្មេ ។ អប្បមាទេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវាទ

(៣៦៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ជាចំណែកខាងការ
ត្រាស់ដឹងតែដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខន្ធិយ ជាធម៌ជាចំ-
ណែកខាងការត្រាស់ដឹង សង្ខន្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។
វិរិយន្ធិយ សត្តន្ធិយ សមាធិន្ធិយ បញ្ញាវិញ្ញាណន្ធិយ ជាធម៌ជាចំណែកខាង
ការត្រាស់ដឹង បញ្ញាវិញ្ញាណន្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

(៣៦៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកកូនខ្ចីមឈើ ស្រែចលើកូន
ខ្ចីមចន្ទន៍ក្រហម ប្រសើរជាងកូនខ្ចីមឈើទាំងអស់ ដូចម្តេចមិញ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង ស្រែចលើ
បញ្ញាវិញ្ញាណន្ធិយ ប្រសើរជាងធម៌ទាំងអស់ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះឯង ។

(៣៦៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយទាំង៥ ជាឥន្ទ្រិយដែល
ភិក្ខុស្ថិតនៅក្នុងធម៌មួយ ទើបចំរើនដោយប្រពៃបុណ្យ ។ ធម៌ ១ គឺអ្វី ។
គឺអប្បមាទ ។

សូត្របិដក

[៣៦៨] កតមោ ច ភិក្ខុវេ អប្បមាទោ ។ ៧៨
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចិត្តំ រក្ខតិ អាសវេសុ ច សាសវេសុ
 ច ធម្មេសុ ។ តស្ស ចិត្តំ រក្ខតោ អាសវេសុ ច
 សាសវេសុ ច ធម្មេសុ សន្និទ្ធិយំបិ ការណាចារិយ្ហី
 កច្ចតិ រិយំទ្ធិយំបិ ការណាចារិយ្ហី កច្ចតិ សតិទ្ធិយំបិ
 ការណាចារិយ្ហី កច្ចតិ សមាធិទ្ធិយំបិ ការណាចារិយ្ហី កច្ចតិ
 បញ្ចទ្ធិយំបិ ការណាចារិយ្ហី កច្ចតិ ។

[៣៦៩] ឯវិចី ខោ ភិក្ខុវេ ឯកធម្មេ បតិដ្ឋិតស្ស
 ភិក្ខុនោ បញ្ចទ្ធិយានិ ការតានិ ហោន្តិ សុការតា-
 និតិ ។

[៣៧០] ឯវិចី សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កកវា
 ឧរុវេលាយំ វិហរតិ នន្ទា នេរញ្ញរាយ តីវេ អនិចា-
 លនិក្រោធេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។ អថខោ កកវតោ

សូត្រភាគទី១

[៣៦៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអប្បមាទេភីដូចម្តេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះរក្សាចិត្តក្នុងអាសវៈទាំងឡាយ
នឹងក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលប្រកបដោយអាសវៈ ។ កាលភិក្ខុនោះរក្សា
ចិត្តក្នុងអាសវៈទាំងឡាយ នឹងក្នុងធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈទាំង-
ឡាយ^(១) សន្និទ្ធិយ ក៏ដល់នូវការពេញលេញដោយការវិនា វិនិច្ឆ័យ
ក៏ដល់នូវការពេញលេញដោយការវិនា សន្តិទ្ធិយក៏ដល់នូវការពេញ
លេញដោយការវិនា សមាធិទ្ធិយក៏ដល់នូវការពេញលេញដោយការវិនា
បញ្ញិទ្ធិយក៏ដល់នូវការពេញលេញដោយការវិនា ។

[៣៦៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯងហើយ ឥន្ទ្រិយទាំង៥
ជាឥន្ទ្រិយដែលភិក្ខុស្ថិតនៅក្នុងធម៌មួយ ទើបចំរើនដោយប្រពៃបាន ។

[៣៧០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ បានត្រាស់ដឹងជាដំបូង ទ្រង់គង់នៅនាអដបាលនិគ្រាធទៀប
ឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ញក ក្នុងទុរវេលាប្រទេស ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ

១ ប្រាជ្ញចំពោះចិត្តដែលប្រព្រឹត្តតែនៅក្នុងភូមិ ៣ ឃាត់នូវអាសវៈមិនឲ្យកើតឡើងបាន ឈ្មោះ
ថារក្សាចិត្តក្នុងអាសវៈ នឹងក្នុងធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ។ អដ្ឋិកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវគ្គោ

រហោគតស្ស បដិសល្លិទស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតត្តោ
 ឧទទាទិ បញ្ចុទ្ធិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អ-
 មតោគធានិ ហោន្តិ អមតបរាយនានិ អមតបរិយោ-
 សានិ ។ កតមានិ បញ្ច ។ សទ្ធិទ្ធិយំ ភាវិតំ
 ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយនំ អម-
 តបរិយោសានំ ។ វិវិយំទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ
 បញ្ចុទ្ធិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ
 អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ ។ ឥមានិ បញ្ចុទ្ធិ-
 យានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អមតោគធានិ ហោន្តិ
 អមតបរាយនានិ អមតបរិយោសានានិ ។

[៣៧០] អថោ ព្រហ្មា សហម្បតិ កកវតោ
 ចេតសា ចេតោបរិវិតត្តមញ្ញាយ សេយ្យថាមិ ពលវំ
 បុរិសោ សម្មិត្តំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសាវិតំ
 វា ពាហំ សម្មិញ្ញេយ្យ ឯវមេវ ព្រហ្មលោកេ អន្ត-
 រហិតោ កកវតោ បុរតោ ចាតុរហោសិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធិ

នៅក្នុងទីស្ងាត់ទ្រង់សម្លឹងនៅក្នុងផលសមាបត្តិ កើតព្រះហឫទ័យបរិវិតក្ក
 យ៉ាងនេះថា ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន
 ហើយ វេមន៍ជាឥន្ទ្រិយចុះស៊ប់កាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាខាង
 មុខ មានព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ។ ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខារឥន្ទ្រិយ
 ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ វេមន៍ជាឥន្ទ្រិយចុះស៊ប់
 កាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ។
 វិវិធីន្ទ្រិយ សត្តន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញាន្ទ្រិយ ដែលបុគ្គលបានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ វេមន៍ជាឥន្ទ្រិយចុះស៊ប់កាន់ព្រះនិព្វាន មាន
 ព្រះនិព្វានជាខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ។ ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ
 ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ វេមន៍ជាឥន្ទ្រិយចុះស៊ប់
 កាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ។

[៣៧១] គ្រានោះឯង សហម្បត្តិត្រហ្មដឹងនូវចេតោបរិវិតក្កនៃ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) ក៏បាត់អំពីត្រហ្មលោកមកប្រា-
 កដក្នុងទីចំរោះព្រះកក្កនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូចជាបុរសមានកំឡាំង
 លាងដែលបត់ ឬបត់ដៃដែលលា ។

សូករាជវង្ស

(៣៧២) អថោ ព្រហ្មា សហម្បតិ ឯកសំ
 ឧត្តរាសន្តំ ករិត្វា យេន ភគវា តេនញ្ចលីម្បណា.
 មេត្វា ភគវន្តំ ឯតទរោច ឯវមេតំ ភគវា ឯវមេតំ
 សុគត បញ្ចុទ្ធិយានំ ការិតានំ ពហុលីកតានំ អ.
 មតោគធានំ ហោន្តំ អមតបរាយនានំ អមតបរិយោ.
 សាធានំ ។ កតមានំ បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ការិតំ
 ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតំ អមតបរាយនំ អ.
 មតបរិយោសានំ ។ បេ ។ បញ្ចុទ្ធិយំ ការិតំ ពហុលី.
 កតំ អមតោគធំ ហោតំ អមតបរាយនំ អមតបរិ.
 យោសានំ ។ ឥធានំ បញ្ចុទ្ធិយានំ ការិតានំ ពហុលី.
 កតានំ អមតោគធានំ ហោន្តំ អមតបរាយនានំ អម.
 តបរិយោសាធានំ ។

សូករាវាវន្ត

(៣៧២) ត្រាវនោះឯង សហម្បត្តិព្រហ្មធ្វើសំពត់បង់កង្វៀនស្មា
 ម្ខាង ប្រណម្បអញ្ញាលីចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្រាបបង្គំទូលព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ សេចក្តីនុ៎ះយ៉ាង
 ហ្នឹងហើយ បពិត្រព្រះសុគត សេចក្តីនុ៎ះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ឥន្ទ្រិយតាំង៥
 ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងជាឥន្ទ្រិយចុះសិប
 កាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ។
 ចុះឥន្ទ្រិយតាំង៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយដែលបុគ្គលចំរើនហើយ បាន
 ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងជាឥន្ទ្រិយចុះសិបកាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះ
 និព្វានជាខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ។ បេ ។ បញ្ញាឥន្ទ្រិយដែល
 បុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងជាឥន្ទ្រិយចុះសិបកាន់ព្រះ
 និព្វាន មានព្រះនិព្វានជាខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ។ ឥន្ទ្រិយ
 តាំង៥នេះឯង ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែង
 ជាឥន្ទ្រិយចុះសិបកាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាខាងមុខ មានព្រះ
 និព្វានជាទីបំផុត ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញោ

[៣៧៣] ភូតបុត្វាហំ កន្លេ កស្សបេ សម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រហ្មចរិយំ អចរី តត្រិច្ចំ មំ ឯវំ ជានន្តិ សហគោ
 ភិក្ខុ សហគោ ភិក្ខុតិ ។ សោ ទ្វាហំ កន្លេ ឥមេ-
 សំយេវ បញ្ចន្ធិំ ឥន្ទ្រិយានំ ការិតត្តា ពហុលីកតត្តា
 កាមេសុ កាមច្ចន្ធិំ វិវាដេត្វា កាយស្ស ភេនា បរំ
 មរណា សុតតី ព្រហ្មលោកំ ឧបបន្នោ តត្រិច្ចំ មំ ឯវំ
 ជានន្តិ ព្រហ្មា សហម្បតិ ព្រហ្មា សហម្បតិតិ ។

[៣៧៤] ឯវមេតំ ភក្កវា ឯវមេតំ សុតត អហមេតំ
 ជាតានិ អហមេតំ បស្សមិ យថា ឥមាធិ បញ្ចន្ទ្រិយានំ
 ការិតានិ ពហុលីកតានិ អមតោគដានិ ហោន្តិ អមត-
 ចរាយុជានិ អមតបរិយោសាជានិតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារិទ្ធិ

[៣៧៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលឮព្រាងនាយ ខ្ញុំព្រះ
អង្គបានប្រព្រឹត្តត្រហូចវិយធម៌ក្នុងសំណាកព្រះកស្សបសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុង
កាលណោះ អ្នកផងតែងស្គាល់ខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា សហគភិក្ខុ សហគ-
ភិក្ខុដូច្នេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះឡើយណាយ ចាក
កាមច្ឆន្ទៈ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ព្រោះបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យច្រើននូវ
ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះឯង លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ បានទៅកើត
ក្នុងសុគតិត្រហូលោក ពួកទៅតាទាំងនោះ ក៏ស្គាល់ខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងទី
នោះយ៉ាងនេះថា សហម្បត្តិត្រហូ សហម្បត្តិត្រហូ ដូច្នេះ ។

[៣៧៤] បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ សេចក្តីនេះយ៉ាងហ្នឹងហើយ
បពិត្រព្រះសុគត សេចក្តីនេះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងហេតុនេះ
ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញហេតុនេះ ដូចជាឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ដែលចុក្កលបានចម្រើន
បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងជាឥន្ទ្រិយចុះសិបកាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះ
និព្វានជាខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ។

សូត្រាទាន

[៣៧៥] ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហោ វិហារតំ
 ភិជ្ឈក្កដេ បព្វតេ សូត្រាទានាយំ ។ តត្រ ទោ ភគវា
 អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ អាមន្តេសី កី ទុ ទោ សារីបុត្ត
 អន្តរសំ សម្បស្សមាណោ ទីណាសវេ ភិក្ខុ តថាគតេ
 វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមាណោ
 បវត្តតិ ។

[៣៧៦] អនុត្តរំ ហិ កន្តេ យោគក្ខេមំ សម្បស្ស-
 មាណោ ទីណាសវេ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសា-
 សនេ វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមាណោ បវត្តតិ ។

[៣៧៧] សាធុ សាធុ សារីបុត្ត អនុត្តរញ្ញំ សារីបុត្ត
 យោគក្ខេមំ សម្បស្សមាណោ ទីណាសវេ ភិក្ខុ តថា-
 គតេ វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមា-
 ណោ បវត្តតិ ។

សូករាតវគ្គ

[៣៧៥] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងគូហ្វា
 ឈ្មោះសូករាតៈ នាភូមិជួរក្នុងទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់សារីបុត្ត
 ភិក្ខុជាវិណាស្រព ពិចារណាឃើញនូវអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេចទើប
 ប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ដ៏ក្រៃលែង ក្នុងព្រះតថាគតផង ក្នុងសា-
 សនារបស់ព្រះតថាគតផង ។

[៣៧៦] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះតែភិក្ខុជាវិណាស្រព
 ពិចារណាឃើញ ព្រះអរហត្តដ៏ប្រសើរ ដែលក្សេមក្សាយាតៈដោយ
 ពិត ទើបប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ដ៏ក្រៃលែង ក្នុងព្រះតថាគតផង
 ក្នុងសាសនារបស់ព្រះតថាគតផង ។

[៣៧៧] ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រពៃហើយៗ ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះ
 តែភិក្ខុជាវិណាស្រពពិចារណាឃើញ ព្រះអរហត្តដ៏ប្រសើរ ដែលក្សេម
 ក្សាយាតៈដោយពិត ទើបប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ដ៏ក្រៃលែង
 ក្នុងព្រះតថាគតផង ក្នុងសាសនារបស់ព្រះតថាគតផង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរាជោ

[៣៧៨] ឥតមោ ច សាវ័បុត្ត អនុត្តរោ យោគ-
ក្ខេមោ យំ សម្មស្សមាណោ ខំណាសវោ ភិក្ខុ តថា-
គតេ វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចការំ បរ-
ត្ថមាណោ បវត្តតីតំ ។

[៣៧៩] វេទ កន្តេ ខំណាសវោ ភិក្ខុ សង្ខ្ខន្ទិយំ
កាវេតិ ទុបសមតាមី សម្មោធតាមី ។ វិវិយំន្ទិយំ កា-
វេតិ ។ សត្តន្ទិយំ កាវេតិ ។ សមាធិន្ទិយំ កាវេតិ ។
បញ្ញន្ទិយំ កាវេតិ ទុបសមតាមី សម្មោធតាមី ។ អយំ
ខោ កន្តេ អនុត្តរោ យោគក្ខេមោ យំ សម្មស្សមាណោ
ខំណាសវោ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា
បរមនិបច្ចការំ បវត្តមាណោ បវត្តតីតំ ។

[៣៨០] សាធុ សាធុ សាវ័បុត្ត ឯសោ ហំ
សាវ័បុត្ត អនុត្តរោ យោគក្ខេមោ យំ សម្មស្សមាណោ
ខំណាសវោ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា
បរមនិបច្ចការំ បវត្តមាណោ បវត្តតីតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធិ

[៣៧៨] ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុជាវិណាស្រព ពិចារណាឃើញ
ព្រះអរហត្តដ៏ប្រសើរ ដែលក្សេមចាកយោគៈ រមែងប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តី
កោតក្រែង ដីក្រៃលែង ក្នុងព្រះតថាគតផង ក្នុងសាសនារបស់ព្រះ
តថាគតផង ដូចមេចខ្លះ ។

[៣៧៩] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាវិណាស្រពក្នុងសាសនា
នេះ ចម្រើននូវសង្ខន្ធិយ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរ
ទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ចម្រើនវិរិយន្ធិយ ។ ចម្រើនសតិន្ធិយ ។
ចម្រើនសមាធិន្ធិយ ។ ចម្រើនបញ្ញាន្ធិយជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់
រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ភិក្ខុជាវិណាស្រពពិចារណាឃើញ ព្រះអរហត្តដ៏ប្រសើរ ដែលក្សេម
ចាកយោគៈនេះឯង ទើបប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ដីក្រៃលែង ក្នុង
ព្រះតថាគតផង ក្នុងសាសនារបស់ព្រះតថាគតផង ។

[៣៨០] ម្នាលសារីបុត្ត ប្រពៃហើយ។ ម្នាលសារីបុត្ត ព្រោះ
តែភិក្ខុជាវិណាស្រព ពិចារណាឃើញ ព្រះអរហត្តដ៏ប្រសើរ ដែល
ក្សេមចាកយោគៈនេះឯង ទើបប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ដីក្រៃលែង
ក្នុងព្រះតថាគតផង ក្នុងសាសនារបស់ព្រះតថាគតផង ។

សូត្រាទាន

[៣៨០] កតមោ ច សារីបុត្ត បរមនិបច្ចការោ
យំ ជំណាសវោ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ
វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមានោ បវត្តនីតិ ។

[៣៨២] ឥធិ កន្លេ ជំណាសវោ ភិក្ខុ សន្តវិ
សតារវោ វិហរតិ សប្បដិស្សោ ធម្មេ សតារវោ វិហរតិ
សប្បដិស្សោ សង្ឃេ សតារវោ វិហរតិ សប្បដិស្សោ
សិក្ខាយ សតារវោ វិហរតិ សប្បដិស្សោ សមា-
ធិស្មី សតារវោ វិហរតិ សប្បដិស្សោ ។ អយំ ខោ
កន្លេ បរមនិបច្ចការោ យំ ជំណាសវោ ភិក្ខុ តថាគតេ
វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបច្ចការំ បវត្តមានោ
បវត្តនីតិ ។

សូត្រខាងក្រោម

[៣៨១] ម្នាលសាវ័បុត្ត ចុះភិក្ខុជាវិណាស្រព ដែលមានសេចក្តីកោតក្រែងដ៏ប្រសើរ រមែងប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែងដ៏ក្រៃលែង ក្នុងព្រះតថាគតផង ក្នុងសាសនារបស់ព្រះតថាគតផង ដូចម្តេចខ្លះ ។

[៣៨២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាវិណាស្រព ក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងព្រះសាស្តា ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោតក្រែងក្នុងព្រះធម៌ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោតក្រែងក្នុងព្រះសង្ឃ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោតក្រែងក្នុងសិក្ខា ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោតក្រែងក្នុងសមាធិ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាវិណាស្រព ដែលមានសេចក្តីកោតក្រែងដ៏ប្រសើរ រមែងប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែងដ៏ក្រៃលែង ក្នុងព្រះតថាគតផង ក្នុងសាសនារបស់ព្រះតថាគតផង យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

[៣៨៣] សាធុ សាធុ សាវ័បុត្ត ឯសោ ហំ សាវ័-
បុត្ត បរមនិបច្ចកាហេ យំ វិណាសោ ភិក្ខុ តថាគតេ
វ តថាគតសាសនេ វ បរមនិបច្ចការំ បវត្តមាធនោ
បវត្តតីតិ ។

[៣៨៤] សាវត្ថុនំទានំ ។ បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិ-
យាជំ ការតាជំ តហុលីកតាជំ អនុប្បដ្ឋាជំ ឧប្បជ្ជន្តិ
នាញាត្រ តថាគតស្ស ចាតុកាវា អរហតោ សម្មាសម្ពុ-
ទ្ធស្ស ។ កតមាជំ បញ្ច ។ សង្ខន្ធិយំ វិរិយន្ធិយំ
សតីន្ធិយំ សមាធិន្ធិយំ បញ្ចន្ធិយំ ។ ឥមាជំ ខោ
ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ធិយាជំ ការតាជំ តហុលីកតាជំ អនុ-
ប្បដ្ឋាជំ ឧប្បជ្ជន្តិ នាញាត្រ តថាគតស្ស ចាតុកាវា
អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តន្តកាយ មហាវរុទ្ធិ

(៣៨៣) ម្ចាស់សាវ័បុត្ត ប្រពៃហើយ ។ ម្ចាស់សាវ័បុត្ត មែន
ហើយ ភិក្ខុជាទ័ណាស្រី ដែលមានសេចក្តីកោតក្រែងដ៏ប្រសើរ មែន
ប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែងដ៏ក្រៃលែង ក្នុងព្រះគម្ភាគតផង ក្នុងសា-
សនាបស់ព្រះគម្ភាគតផង យ៉ាងនេះឯង ។

(៣៨៤) សាវ័ត្ថិន្ទ្រ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៥ ប្រការ
នេះ ដែលមិនទាន់កើត បើបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន មែន
កើតឡើង តែមិនមែនកើតឡើង ក្នុងកាលដទៃអំពីកាលជាទីកើតនៃព្រះ
គម្ភាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទេ ។ ឥន្ទ្រិយ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខារិយ ១
វិយិយ ១ សតិយ ១ សមាធិយ ១ បញ្ញាយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយទាំង៥ នេះឯង ដែលមិនទាន់កើត បើបុគ្គលបាន
ចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន មែនកើតឡើង តែមិនមែនកើតឡើង ក្នុងកាល
ដទៃអំពីកាលជាទីកើតនៃព្រះគម្ភាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទេ ។

សូករាគរវង្ស

(៣៨៥) បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ សង្ក្រិយានំ ភាវិតានំ

តហុល្លកតានំ អនុប្បដ្ឋានំ ឧប្បជ្ជន្តំ ឆាញត្រ សុគ-

តវិនយា ។ កតមាជំ បញ្ច ។ សង្ក្រិយំ វិវិយំ វិវិយំ

សត្តិយំ សមាជិយំ បញ្ចិយំ ។ ឥមាជំ ខេ

ភិក្ខុវេ បញ្ចិយានំ ភាវិតានំ តហុល្លកតានំ អនុប្ប-

ដ្ឋានំ ឧប្បជ្ជន្តំ ឆាញត្រ សុគតវិនយាតិ ។

សូករាគរវង្ស ឆដ្ឋោ ។

ពិល្យាង្គនំ

សាលំ មល្លកំ សេត្តោ ច បទេ សាវេ បតិដ្ឋិតោ

ព្រាហ្មសូករាគរវង្សោ ឧប្បទេ អបរេ ធុរេតិ ។

សូត្រភាគទី១

(៣៨៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៥នេះ ដែលមិនទាន់
 កើត បើបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងកើតឡើង តែមិន
 មែនកើតឡើងក្នុងកាលដទៃអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគតទេ ។ ឥន្ទ្រិយ ៥
 គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសន្និធិយ ១ វិរិយធិយ ១ សត្វធិយ ១ សមាធិធិយ ១
 បញ្ញាធិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះឯង ដែល
 មិនទាន់កើត បើបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងកើតឡើង
 តែមិនមែនកើតឡើងក្នុងកាលដទៃអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគតទេ ។

ចប់ សូត្រភាគទី ៦ ។

ទូទាតនៃសូត្រភាគទី១នោះគឺ

និយាយអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងដែនកោ-
 សល ១ ក្នុងមល្លកជនបទ ១ អំពីភិក្ខុជាសេតុបុគ្គល ១ អំពី
 ស្នាមជើងដំរី ១ អំពីក្លិនខ្លឹមចន្ទន៍ ១ អំពីភិក្ខុស្ថិតនៅក្នុងធម៌
 រមែងញ៉ាំងឥន្ទ្រិយទាំង៥ ឲ្យចម្រើន ១ អំពីសហម្បត្តិព្រហ្ម ១
 អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងសូត្រភាគគូហា ១
 អំពីការកើតឡើងនៃឥន្ទ្រិយ ២ លើកដទៃទៀត ។

ពោធិបក្ខិយវិគោ

(៣៨៦) សាវត្ថុនិទានំ ។ បញ្ចមាជិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិ.

យាជិ ភាវិតានិ តហុល្លកតានិ សញ្ញោជនានំ បហា.

នាយ សំវត្ថុន្តំ ។ កតមាជិ បញ្ច ។ សន្ទិទ្ធិយំ ។ បេ ។

បញ្ចិទ្ធិយំ ។ ឥមាជិ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចិទ្ធិយាជិ ភាវិតានិ

តហុល្លកតានិ សញ្ញោជនានំ បហានាយ សំវត្ថុន្តិតំ ។

(៣៨៧) បញ្ចមាជិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាជិ ភាវិតានិ

តហុល្លកតានិ អនុសយសមុគ្គតាយ សំវត្ថុន្តំ ។

កតមាជិ បញ្ច ។ សន្ទិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចិទ្ធិយំ ។

ឥមាជិ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចិទ្ធិយាជិ ភាវិតានិ តហុល្លក.

តានិ អនុសយសមុគ្គតាយ សំវត្ថុន្តិតំ ។

ពោធិបក្ខិយវគ្គ

[៣៨៦] សាវត្ថិន៍ទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ
បុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់នូវ
សញ្ញាជនៈទាំងឡាយ ។ ចុះឥន្ទ្រិយ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ ។ បេ ។
បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បុគ្គល
បានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់សញ្ញាជនៈ
ទាំងឡាយ ។

[៣៨៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ បុគ្គលបាន
ចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាដកចោលនូវអនុ-
សយកិលេស ។ ចុះឥន្ទ្រិយ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ ។ បេ ។
បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បុគ្គលបាន
ចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាដកចោលនូវអនុ-
សយកិលេស ។

ពោធិបក្ខិយវគ្គោ

[៣៨៨] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ភាវិតាធិ

តហុល្លកតាធិ អន្ធានបរិញ្ញាយ សំវត្ថុធិ ។ កតមាធិ

បញ្ច ។ សុទ្ធិន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ញន្ទ្រិយំ ។ ឥមាធិ ទោ

ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយាធិ ភាវិតាធិ តហុល្លកតាធិ អន្ធាន-

បរិញ្ញាយ សំវត្ថុធិតិ ។

[៣៨៩] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ភាវិតាធិ

តហុល្លកតាធិ អាសវាធិ ខយាយ សំវត្ថុធិ ។ កតមាធិ

បញ្ច ។ សុទ្ធិន្ទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ញន្ទ្រិយំ ។ ឥមាធិ ទោ

ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយាធិ ភាវិតាធិ តហុល្លកតាធិ អាសវាធិ

ខយាយ សំវត្ថុធិតិ ។

ពោធិបថ្វយវគ្គ

[៣៨៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៥ នេះ បុគ្គលបាន
 ចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន វេមង្គប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ដឹងនូវកាលយូរ ។
 ឥន្ទ្រិយ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខេទន្ទ្រិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ញាទន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៥នេះឯង បុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន
 វេមង្គប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ដឹងនូវកាលយូរ ។

[៣៨៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៥នេះ បុគ្គលបានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យច្រើន វេមង្គប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាអស់ទៅនៃភាសវៈទាំង
 ឡាយ ។ ឥន្ទ្រិយ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខេទន្ទ្រិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ញាទន្ទ្រិយ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៥ នេះឯង បុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យ
 ច្រើន វេមង្គប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាអស់ទៅនៃភាសវៈទាំងឡាយ ។

(៣៧០) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ សង្ក្ខិយាធិ ការតាធិ
 ពហុល្លកតាធិ សញ្ញោជនាធិ បហាឆាយ សំវត្ថុន្ត
 អនុសយសមុគ្គតាយ សំវត្ថុន្ត អន្ធានបរិញ្ញាយ សំ-
 វត្ថុន្ត អាសវាធិ ខយាយ សំវត្ថុន្ត ។ កតមាធិ បញ្ច ។
 សន្ធិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចទ្ធិយំ ។ ឥមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ
 បញ្ចទ្ធិយាធិ ការតាធិ ពហុល្លកតាធិ សញ្ញោជនាធិ
 បហាឆាយ សំវត្ថុន្ត អនុសយសមុគ្គតាយ សំវត្ថុន្ត
 អន្ធានបរិញ្ញាយ សំវត្ថុន្ត អាសវាធិ ខយាយ សំ-
 វត្ថុន្តតិ ។

(៣៧១) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ សង្ក្ខិយាធិ ។ កតមាធិ
 បញ្ច ។ សន្ធិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចទ្ធិយំ ។ ឥមាធិ ខោ
 ភិក្ខុវេ បញ្ចទ្ធិយាធិ ។ ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ត
 សង្ក្ខិយាធិ ការតត្តា ពហុល្លកតត្តា ទ្ធិន្ត ជលាធិ
 អញ្ញាតំ ជលំ ចាជិក្ខន្ធី ធិដ្ឋេវ ធិម្មេ អញ្ញា សតិ វា
 ឧចាធិសេសេ អន្តាតាមិតាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារិទ្ធិ

(៣៩០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៥នេះ បុគ្គលបានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាលះបង់នូវសញ្ញាជនៈទាំង
 ឡាយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាដកចោលនូវអនុសយកិលេស ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីកំណត់ដឹងនូវកាលយូរ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាអស់ទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយ ។ ឥន្ទ្រិយ៥គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខារឥន្ទ្រិយ ១ ។ វេទនា
 បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បុគ្គល
 បានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាលះបង់នូវ
 សញ្ញាជនៈទាំងឡាយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីដកចោលនូវអនុសយកិលេស
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ដឹងនូវកាលយូរ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាអស់
 ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។

(៣៩១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ។ ឥន្ទ្រិយ៥
 គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខារឥន្ទ្រិយ ១ ។ វេទនាបញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ឥន្ទ្រិយមាន ៥ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាផលទាំង ២
 ផលណាមួយ រមែងកើតប្រាកដ គឺបានអរហត្តផលក្នុងបច្ចុប្បន្ន ពុំនោះ
 សោត បើទុកទានក្នុងនរោសីសសល់នៅឡើយ ក៏គង់បានអនាគាមិ
 ផលដែរ ព្រោះបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន នូវឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង ។

(៣៩២) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានំ ។ កតមាធិ
 បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ ឥមាធិ ខោ
 ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយានំ ។ ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រ
 ឥន្ទ្រិយានំ ការិតត្តា ពហុល័កតត្តា សត្ត ដលា
 សត្តានិសំសា ទាដិកដ្ឋា ។ កតមេ សត្ត ដលា
 សត្តានិសំសា ។ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកត្វ អញ្ញំ អារ-
 ធនតំ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកត្វ អញ្ញំ អារធនតំ
 អថ មរណកាលេ អញ្ញំ អារធនតំ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ បដិកត្វ អញ្ញំ អារធនតំ នោ ចេ មរណ-
 កាលេ អញ្ញំ អារធនតំ អថ បញ្ចន្ទ្រ ឱរម្បាតិយានំ
 សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយាយ អន្តរាបរិទិព្វាយី ហោតិ
 ឧបហត្ថបរិទិព្វាយី ហោតិ អសម្ព័ន្ធបរិទិព្វាយី ហោតិ
 សសម្ព័ន្ធបរិទិព្វាយី ហោតិ ឧទ្ធិសោតោ ហោតិ អត-
 ទិដ្ឋតាមី ។ ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រ ឥន្ទ្រិយានំ
 ការិតត្តា ពហុល័កតត្តា ឥមេ សត្ត ដលា សត្តានិ-
 សំសា បដិកដ្ឋាតិ ។

ពោធិបក្ខយវគ្គ

(៣៧២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៥ ។ ឥន្ទ្រិយ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខេបន្ទ្រិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន៥នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផល ៧ អាទិសង្ឃ ៧ រមែងកើតប្រាកដ ព្រោះបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន នូវ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង ។ ផល ៧ អាទិសង្ឃ ៧ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលនោះ រមែងបានអរហត្តផលយ៉ាងឆាប់ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បើមិនបានអរហត្តផលយ៉ាង ឆាប់ក្នុងបច្ចុប្បន្នទេ ក៏គង់បានអរហត្តផលក្នុងកាលទៀបស្លាប់ បើមិន បានអរហត្តផលយ៉ាងឆាប់ក្នុងបច្ចុប្បន្នទេ បើមិនបានអរហត្តផលក្នុង កាលទៀបស្លាប់ទេ បុគ្គលនោះក៏គង់បានជាអន្តរាបរិនិព្វាយិបុគ្គល បាន ជាឧបហត្ថបរិនិព្វាយិបុគ្គល បានជាអសង្ខារបរិនិព្វាយិបុគ្គល បានជា សសង្ខារបរិនិព្វាយិបុគ្គល បានជាទុំសោតអកនិដ្ឋតាមិបុគ្គល ព្រោះ អស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ៥ ជាចំណែកខាងក្រោម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផល ៧ អាទិសង្ឃ ៧ រមែងកើតប្រាកដ ព្រោះតែបានចំរើន បានធ្វើ ឲ្យច្រើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស មហាវិវាទេ

[៣៧៣] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ជម្ពុ-

ទីបកា រុក្ខា ជម្ពុ តេសំ អន្តមក្ខាយតិ ។ ឯវមេវ

ខោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា បញ្ច្រិយំ

តេសំ អន្តមក្ខាយតិ យទិទំ ពោធាយ ។

[៣៧៤] កតមេ ច ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា ។

សទ្ធិ្រិយំ ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ តំ ពោធាយ

សំវត្ថុតិ ។ វិរិយំ្រិយំ សតិ្រិយំ សមាធិ្រិយំ បញ្ច-

្រិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ តំ ពោធាយ សំវត្ថុតិ ។

[៣៧៥] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ជម្ពុ-

ទីបកា រុក្ខា ជម្ពុ តេសំ អន្តមក្ខាយតិ ។ ឯវមេវ

ខោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា បញ្ច-

្រិយំ តេសំ អន្តមក្ខាយតិ យទិទំ ពោធាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារង្គ

[៣៧៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមឈើឯណានីមួយដែលនៅក្នុងដម្ពទ្ធិប មានតែដើមត្រឹង ប្រាកដជាប្រសើរជាងដើមឈើទាំងនោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ឯណានីមួយដែលជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាទ្រិយ ប្រាកដជាប្រសើរជាងធម៌ទាំងនោះដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៣៧៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិទ្រិយ ជាធម៌ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង សទ្ធិទ្រិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ វិរិយទ្រិយ សត្វទ្រិយ សមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ ជាធម៌ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង បញ្ញាទ្រិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

[៣៧៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមឈើឯណានីមួយដែលនៅក្នុងដម្ពទ្ធិប មានតែដើមត្រឹង ប្រាកដជាប្រសើរជាងដើមឈើទាំងនោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ឯណានីមួយដែលជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាទ្រិយ ប្រាកដជាប្រសើរជាងធម៌ទាំងនោះ ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

ពោធិបក្ខិយវគ្គោ

(៣៧៦) សេយ្យងាមំ ភិក្ខុវេ យេ កេចំ ទេវំ

តាវត្ថីសាធំ វុត្តា ចារិច្ចតតោ តេសំ អក្កមក្ខាយតំ ។

ឯវមេវ ចោ ភិក្ខុវេ យេ កេចំ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា

បញ្ចន្ធិយំ តេសំ អក្កមក្ខាយតំ យទំទំ ពោធាយ ។

(៣៧៧) កតមេ ច ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា ។

សទ្ធិន្ធិយំ ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ តំ ពោធាយ

សំវត្ថតំ ។ វិរិយន្ធិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ តំ ពោ-

ធាយ សំវត្ថតំ ។ សត្តន្ធិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ ។

សមាធិន្ធិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ ។ បញ្ចន្ធិយំ

ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ តំ ពោធាយ សំវត្ថតំ ។

ពោធិបក្ខយវគ្គ

(៣៩៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមឈើឯណានីមួយរបស់
 ពួកទេវតាជាខ័ត្តាវត្ថុន្ស មានតែដើមបារិច្ឆត្តក្រព័ក្ស ប្រាកដជាប្រសើរ
 ជាងដើមឈើទាំងនោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
 ធម៌ឯណានីមួយ ដែលជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាន្ត្រិយ
 ប្រាកដជាប្រសើរជាងធម៌ទាំងនោះដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(៣៩៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ជាចំណែកខាងការ
 ត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុទ្ធិន្ត្រិយជាធម៌
 ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង សុទ្ធិន្ត្រិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់
 ដឹង ។ វិរិយន្ត្រិយ ជាធម៌ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង វិរិយន្ត្រិយនោះ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ សតិន្ត្រិយ ជាធម៌ជាចំណែកខាងការ
 ត្រាស់ដឹង ។ សមាធិន្ត្រិយ ជាធម៌ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង ។
 បញ្ញាន្ត្រិយជាធម៌ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង បញ្ញាន្ត្រិយនោះ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

[៣៩៨] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ទេវាទំ
 តាវត្ថីសាទំ វុត្តា ចារិច្ចតុកោ តេសំ អក្កមក្ខាយតិ ។
 ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា
 បញ្ញន្តិយំ តេសំ អក្កមក្ខាយតិ យទិទំ ពោធិយាតិ ។

[៣៩៩] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ អនុ-
 រាទំ វុត្តា ចិត្តចាជលំ តេសំ អក្កមក្ខាយតិ ។
 ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា
 បញ្ញន្តិយំ តេសំ អក្កមក្ខាយតិ យទិទំ ពោធិយា ។

[៤០០] កតមេ ច ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា ។
 សទ្ធិន្តិយំ ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា តំ ពោធិយ
 សំវត្ថតិ ។ បេ ។ បញ្ញន្តិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា តំ
 ពោធិយ សំវត្ថតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុក្ខ

[៣៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមឈើឯណាទីមួយរបស់
 ពួកទេវតាជាន់តាវត្តីវ្យ មានតែដើមបារិច្ឆត្តកត្រីក្យ ប្រាកដជាប្រសើរ
 ជាងដើមឈើទាំងនោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌
 ឯណាទីមួយ ដែលជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាទ្រិយ
 ប្រាកដជាប្រសើរជាងធម៌ទាំងនោះដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៣៩៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមឈើឯណាទីមួយ របស់
 ពួកអសុរ មានតែដើមច្រឡឹង ប្រាកដជាប្រសើរជាងដើមឈើទាំង
 នោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ឯណាទីមួយដែល
 ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាទ្រិយ ប្រាកដជាប្រសើរជាង
 ធម៌ទាំងនោះ ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៤០០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ជាចំណែកខាងការ
 ត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទ្រិយជាធម៌ជា
 ចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង សង្ខារទ្រិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់
 ដឹង ។ បេ ។ បញ្ញាទ្រិយ ជាធម៌ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង បញ្ញាទ្រិយ
 នោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

ពោធិបក្ខិយវគ្គោ

(២០០) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ អស្សាជំ
 រុក្ខា ចិត្តចាដលី តេសំ អក្កមក្ខាយតិ ។ ឯវមេវ ខោ
 ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា បញ្ញន្តិយំ
 តេសំ អក្កមក្ខាយតិ យទិទំ ពោធាយាតិ ។

(២០២) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ សុបណ្ណាជំ
 រុក្ខា កោដសិប្បលី តេសំ អក្កមក្ខាយតិ ។ ឯវមេវ
 ខោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា បញ្ញន្តិយំ
 តេសំ អក្កមក្ខាយតិ យទិទំ ពោធាយ ។

(២០៣) កតមេ ច ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា ។
 សន្និទ្ធិន្តិយំ ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ តំ ពោធាយ
 សំវត្ថុតិ ។ បេ ។ បញ្ញន្តិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មោ តំ
 ពោធាយ សំវត្ថុតិ ។

ពោធិបក្ខិយវគ្គ

(៤០១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមឈើឯណានីមួយ របស់
ពួកអសុរ មានតែដើម(ច្រនៀង) (ប្រសើរជាងដើមឈើទាំងនោះ ដូច
ម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ឯណានីមួយដែលជាចំណែក
ខាងការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញន្ត្រិយ (ប្រសើរជាងពួកធម៌ទាំងនោះ
ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(៤០២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមឈើឯណានីមួយ របស់
ពួកគ្រុឌ មានតែដើមរកា (ប្រសើរជាងដើមឈើទាំងនោះ ដូចម្តេច
មិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ឯណានីមួយដែលជាចំណែកខាង
ការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញន្ត្រិយ (ប្រសើរជាងពួកធម៌ទាំងនោះ ដោយ
ការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(៤០៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ជាចំណែកខាងការ
ត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិន្ត្រិយជាធម៌ជា
ចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង សទ្ធិន្ត្រិយនោះ (ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង
។ បេ ។ បញ្ញន្ត្រិយជាធម៌ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង បញ្ញន្ត្រិយនោះ
(ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវាទោ

(២០៤) សេយ្យជាចំ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ សុបណ្ណា-

នំ វុត្តា កោដសិម្ហលំ តេសំ អក្កមក្ខាយតិ ។ ឯវេមេ

ខោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា បញ្ចវ្រ្មយំ

តេសំ អក្កមក្ខាយតិ យទិនំ ពោធិយាតិ ។

ពោធិបក្ខិយវគ្គោ សត្តមោ ។

ពិស្សទានំ

សកោដនា អនុសយា

បវត្តា អាសវត្តិយា

ទ្វេ ដលា ចតុរោ វុត្តា

វត្តោ តេន ចវ្វត្តតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវុទ្ធសូត

(៤០៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមឈើឯណានីមួយ របស់
 ពួកគ្រូ មានតែដើមកា ប្រសើរជាងដើមឈើទាំងនោះ ដូចម្តេច
 មិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ឯណានីមួយដែលជាប់ណែនាំ
 ការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាទ្រិយ ប្រសើរជាងពួកធម៌ទាំងនោះ ដោយ
 ការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

ចប់ ពោធិបក្ខិយវគ្គទី ៧ ។

ទិដ្ឋាននៃពោធិបក្ខិយវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីចំរើនឥន្ទ្រិយ ដើម្បីលះបង់សញ្ញាជនៈ ១ ដើម្បី
 ដកចោលនូវអនុស័យ ១ ដើម្បីកំណត់ដឹងកាលយូរ ១ ដើម្បី
 ភរិយាអស់ទៅនៃសាសវៈ ១ អំពីផល ២ លើក អំពីដើមឈើ
 ៤ លើក ហេតុនោះបានជាហៅថាវគ្គ ។

ពិទ្ធិយស័យុត្តស្ស គង្គាទីបេយ្យលោ

(៤០៥) សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ គង្គា នទី ទាមី.
ននិដ្ឋា ទាមីនទោណា ទាមីនបញ្ចរោ ។ ឯវេមេ ទោ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ចុទ្ធិយានិ ភាវេន្តោ បញ្ចុទ្ធិយានិ
តហុលីករោន្តោ និព្វាននិដ្ឋោ ហោតិ និព្វានទោណោ
និព្វានបញ្ចរោ ។

(៤០៦) កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ចុទ្ធិយានិ
ភាវេន្តោ បញ្ចុទ្ធិយានិ តហុលីករោន្តោ និព្វាននិដ្ឋោ
ហោតិ និព្វានទោណោ និព្វានបញ្ចរោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ សទ្ធិទ្ធិយំ ភាវេតិ វិវេកនិស្ស័តំ វិរាគនិស្ស័តំ
និរោធនិស្ស័តំ វោស្សគ្គបរិណាមី វិរិយំទ្ធិយំ សតិ-
ទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ចុទ្ធិយំ ភាវេតិ វិវេកនិស្ស័តំ
វិរាគនិស្ស័តំ និរោធនិស្ស័តំ វោស្សគ្គបរិណាមី ។ ឯវេ
ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ចុទ្ធិយានិ ភាវេន្តោ បញ្ចុទ្ធិយានិ
តហុលីករោន្តោ និព្វាននិដ្ឋោ ហោតិ និព្វានទោណោ
និព្វានបញ្ចរោតិ ។

ឥន្ទ្រិយសំយុត្ត គង្គាទិបេយ្យាល

(៤០៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទន្ទេតន្ត្រីមានទំនាបទៅខាងកើត មានជម្រាលទៅខាងកើត ឈមទៅខាងកើត ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុចំរើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(៤០៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុកាលចំរើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ ចំរើននូវសង្ខារឥន្ទ្រិយ ដែលអាស្រ័យនូវវិវេក អាស្រ័យនូវវិរាគ អាស្រ័យនូវនិរោធិ បង្កាន់ទៅដើម្បីលះបង់ ចំរើននូវវិរិយឥន្ទ្រិយ សតិឥន្ទ្រិយ សមាធិឥន្ទ្រិយ បញ្ញាឥន្ទ្រិយដែលអាស្រ័យនូវវិវេក អាស្រ័យនូវវិរាគ អាស្រ័យនូវនិរោធិ បង្កាន់ទៅដើម្បីលះបង់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលចំរើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញា

(២០៧) បញ្ចមាណំ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធច្ចាតិយាណំ សញ្ញា-
ជនាណំ ។ កតមាណំ បញ្ច ។ រូបរាគោ អរូបរាគោ
មាណោ ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា ។ ឥមាណំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធច្ចា-
តិយាណំ សញ្ញាជនាណំ ។

(២០៨) ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធច្ចាតិយាណំ
សញ្ញាជនាណំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ ប-
ហានាយ បញ្ចុទ្ធិយាណំ ភាវេតព្វាណំ ។ កតមាណំ បញ្ច ។
ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុទ្ធិទ្ធិយំ ភាវេតិ វិវេកនិស្ស័តំ
វិរាគនិស្ស័តំ និរោធនិស្ស័តំ វេស្សត្តបរិណាមី ។ បេ ។
បញ្ចុទ្ធិយំ ភាវេតិ វិវេកនិស្ស័តំ វិរាគនិស្ស័តំ និរោ-
ធនិស្ស័តំ វេស្សត្តបរិណាមី ។ ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ
បញ្ចុទ្ធច្ចាតិយាណំ សញ្ញាជនាណំ អភិញ្ញាយ
បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥមាណំ បញ្ចុទ្ធិ-
យាណំ ភាវេតព្វាណំ ។ (យថា មក្កសំយុត្តំ វិន្ទាវតំ តថា
វិន្ទាវេតព្វំ វិវេកនិស្ស័តំ) ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធិ

(៤០៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ
 នេះមាន ៥ ។ ចុះសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។
 គឺរូបរាគ ១ អរូបរាគ ១ មានៈ ១ ទទួច្ចៈ ១ អវិជ្ជា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន ៥ នេះឯង ។

(៤០៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ ភិក្ខុគួរចំរើន ដើម្បីដឹង
 ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីកិរិយាលះបង់នូវសញ្ញាជនៈជា
 ចំណែកខាងលើ ៥ នេះឯង ។ ឥន្ទ្រិយ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវសង្ខារឥន្ទ្រិយដែលអាស្រ័យនូវវិវេក
 អាស្រ័យនូវវិរាគ អាស្រ័យនូវនិរោធិ បង្កើនទៅដើម្បីលះបង់ ។ បេ ។
 ចំរើននូវបញ្ញាឥន្ទ្រិយ ដែលអាស្រ័យនូវវិវេក អាស្រ័យនូវវិរាគ អាស្រ័យ
 នូវនិរោធិ បង្កើនទៅដើម្បីលះបង់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥
 នេះ ភិក្ខុគួរចំរើនដើម្បីដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីកិរិយា
 លះបង់នូវសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ ៥ នេះឯង ។ (មគ្គសំយុត្ត
 ដែលឲ្យពិស្តារហើយយ៉ាងណា ពាក្យថា អាស្រ័យនូវវិវេក (ជាដើម)
 បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនោះចុះ) ។

ធម្មាទិបយ្យលោ

(៤០៩) សេយ្យដាមិ ភិក្ខុវេ កុដ្ឋា នទី ចាចីននិដ្ឋា
 ចាចីនចោណា ចាចីនបញ្ញារា ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 បញ្ចុទ្ធិយានិ ភាវេន្តោ បញ្ចុទ្ធិយានិ ពហុលីករោន្តោ
 និព្វាននិដ្ឋោ ហោតិ និព្វានចោណោ និព្វានបញ្ញារោ ។

(៤១០) កថេត្វ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ចុទ្ធិយានិ
 ភាវេន្តោ បញ្ចុទ្ធិយានិ ពហុលីករោន្តោ និព្វាននិដ្ឋោ
 ហោតិ និព្វានចោណោ និព្វានបញ្ញារោ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ សុទ្ធិទ្ធិយំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោ-
 សវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ ។ បេ ។
 បញ្ចុទ្ធិយំ ភាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយ-
 បរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ ។ ឯវ ខោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ បញ្ចុទ្ធិយានិ ភាវេន្តោ បញ្ចុទ្ធិយានិ ពហុលីក-
 រោន្តោ និព្វាននិដ្ឋោ ហោតិ និព្វានចោណោ និព្វាន-
 បញ្ញារោតិ ។

ពង្សាវតារប្បករណ៍

[២០៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទន្ទេត្តន្ត្រីមានទំនាបទៅខាងកើត
មានជម្រាលទៅខាងកើត ឈមទៅខាងកើត ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ រមែង
មានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅ
រកព្រះនិព្វាន ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[២១០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុចំរើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ ធ្វើឲ្យ
ច្រើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅ
រកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវសង្ខារឥន្ទ្រិយ មានកិរិយាកំចាត់បង្ខំនូវ
ភគៈជាទីបំផុត កំចាត់បង្ខំនូវទោសៈជាទីបំផុត កំចាត់បង្ខំនូវមោហៈជា
ទីបំផុត ។ បេ ។ ចំរើននូវបញ្ញាឥន្ទ្រិយ មានកិរិយាកំចាត់បង្ខំនូវភគៈជាទីបំផុត
កំចាត់បង្ខំនូវទោសៈជាទីបំផុត កំចាត់បង្ខំនូវមោហៈជាទីបំផុត ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ រមែង
មានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរក
ព្រះនិព្វាន យ៉ាងនេះឯង ។

(៤០០) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធច្ចាតិយាធិ សញ្ញោ-
ជនាធិ ។ កតមាធិ បញ្ច ។ រូបរកោ អរូបរកោ
មាណោ ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា ។ ឥមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ច
ឧទ្ធច្ចាតិយាធិ សញ្ញោជនាធិ ។

(៤០២) ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្នំ ឧទ្ធច្ចាតិយាធិ
សញ្ញោជនាធិ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ ប-
ហានាយ បញ្ចន្និយាធិ កាវេតព្វាធិ ។ កតមាធិ
បញ្ច ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្និទ្ធិយំ កាវេតំ រាគវិន-
យបរិយោសាធិ នោសវិនយបរិយោសាធិ មោហវិនយ-
បរិយោសាធិ វីរិយំទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ ប-
ញ្ញាទ្ធិយំ កាវេតំ រាគវិនយបរិយោសាធិ នោសវិនយបរិ-
យោសាធិ មោហវិនយបរិយោសាធិ ។ ឥមេសំ ខោ
ភិក្ខុវេ បញ្ចន្នំ ឧទ្ធច្ចាតិយាធិ សញ្ញោជនាធិ អភិញ្ញាយ
បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥមាធិ បញ្ចន្និយាធិ
កាវេតព្វានីតិ ។

(យថា មក្កសំយុត្តេ ឯវំ កវតិ ឥន្ទ្រិយសំយុត្តំ) ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុក្ខ

(២១១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សព្វញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ
 នេះមាន ៥ ។ ចុះសព្វញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។
 គឺបូរោគ ១ អរូបរោគ ១ មានៈ ១ ទុដ្ឋច្ចៈ ១ អវិជ្ជា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សព្វញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន ៥ នេះឯង ។

(២១២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ ភិក្ខុគួរចំរើន ដើម្បីដឹង
 ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់នូវសព្វញ្ញាជនៈជាចំណែក
 ខាងលើ ៥ នេះឯង ។ ចុះឥន្ទ្រិយ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវសង្ខារឥន្ទ្រិយ មានកិរិយាកំចាត់បង់នូវរាគៈជា
 ទីបំផុត កំចាត់បង់នូវទោសៈជាទីបំផុត កំចាត់បង់នូវមោហៈជាទីបំផុត
 ចំរើននូវវិរិយឥន្ទ្រិយ សតិឥន្ទ្រិយ សមាធិឥន្ទ្រិយ បញ្ញាឥន្ទ្រិយ មានកិរិយា
 កំចាត់បង់នូវរាគៈជាទីបំផុត កំចាត់បង់នូវទោសៈជាទីបំផុត កំចាត់បង់នូវ
 មោហៈជាទីបំផុត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ ភិក្ខុគួរចំរើន
 ដើម្បីដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ នូវសព្វញ្ញាជនៈ
 ជាចំណែកខាងលើ ៥ នេះឯង ។ (ក្នុងមគ្គសំយុត្តយា"ងណា ឥន្ទ្រិយ.
 សំយុត្តក៏យាងនោះដែរ) ។

គង្គាទំបេយ្យលោ

តិស្សុទ្ធានំ

សញ្ញោជនា អនុសយា

អន្ធានំ អាសវក្ខយា

ទ្វេ ដលា សត្តានិសំសា

ចតុរក្ខា វត្តោ តេន បុព្វតីតិ ។

តន្ត្រិយសំយុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

គន្លងចេញរាល

ឧទាននៃពិធីនិយមសំយុត្តនោះគឺ

និយាយអំពីចំរើនឥន្ទ្រិយ ដើម្បីលះបង់សញ្ញាជនៈ ១ ដើម្បី
ដកអនុស័យ ១ ដើម្បីកំណត់ដឹងកាលយូរ ១ ដើម្បីកិរិយា
សរសេរនៃភាសា៖ ១ អំពីផលពីយ៉ាង ១ អំពីអាទិសង្ស័
ប្រាំពីរយ៉ាង ១ អំពីដើមឈើ ៤ លើក ហេតុនោះបានជា
ហៅថាវត្ថុ ។

ចប់ ពិធីនិយមសំយុត្ត ។

សម្មប្បធានសំយត្តិ

(៤០៣) សាវត្ថី ។ តត្រ ទោ កកវា ។ បេ ។

ឯតទលោច ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ សម្មប្បធានា ។ តតមេ
ចត្តារោ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ
អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បនាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយ-
មតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បត្តន្តានិ បទហតិ ។
ឧប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ
ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បត្តន្តានិ
បទហតិ ។ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បនាយ
ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បត្តន្តានិ
បទហតិ ។ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ បិតិយា
អសម្មោសាយ កិយ្យោកាវាយ វេយ្យាលាយ ការនាយ
ចារិយ្យិយា ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ
បត្តន្តានិ បទហតិ ។ ឥមេ ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ
សម្មប្បធានាតិ ។

សម្មប្បធានសយ្យត្ថ

(៤១៣) សាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ បេ ។
ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មប្បធាននេះមាន ៤ ។
សម្មប្បធាន ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្ដល់ចិត្តទុក តាំងព្យា-
យាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដ៏លាមក ដែលមិនទាន់
កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ១ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង
ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្ដល់ចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីលះបង់ធម៌ទាំង-
ឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ១ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យ
កើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្ដល់ចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ
ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើត
ឡើងបាន ១ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្ដល់ចិត្ត
ទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដែលកើត
ឡើងហើយ ឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យវិនាស ឲ្យចម្រើនឡើង ឲ្យបរិបូណ៌
ជាភិយោកាព្វ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មប្បធានមាន ៤ នេះឯង ។

សម្មប្បធានសំយុត្តំ

[២០៤] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ គុដ្ឋា នទី ចាចីនិដ្ឋា
 ចាចីនិទោណា ចាចីនិបញ្ញា ។ ឯវេមេ ខោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ សម្មប្ប-
 ធានេ ពហុលីករោន្តោ និព្វាននិដ្ឋោ ហោតិ និព្វានទោ-
 ណា និព្វានបញ្ញារោ ។

[២០៥] កថេព្វ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្តារោ សម្មប្បធា-
 នេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ពហុលីករោន្តោ
 និព្វាននិដ្ឋោ ហោតិ និព្វានទោណា និព្វានបញ្ញារោ ។
 វេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ
 ធម្មានំ អនុប្បនាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ
 អារកតិ ចិត្តំ បដ្ឋុណ្ហតិ បទហតិ ។ ឧប្បន្នានំ ចាប-
 កានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ ធម្មំ ជនេតិ
 វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បដ្ឋុណ្ហតិ បទហតិ ។

សម្មប្បធានសំយោគ

(២១២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទន្ទេគគ្គី មានទំនាបទៅខាងកើត
មានជម្រាលទៅខាងកើត ឈមទៅខាងកើត យ៉ាងណាមិញ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុចំរើននូវសម្មប្បធាន ៤ ធ្វើឲ្យច្រើននូវសម្មប្ប-
ធាន ៤ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន
ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន យ៉ាងនោះដែរ ។

(២១៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុកាលចំរើននូវសម្មប្បធាន ៤
ធ្វើឲ្យច្រើននូវសម្មប្បធាន ៤ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មាន
ជម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធ
ព្យាយាម ផ្តងចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជា
អកុសលដ៏លាមកដែលមិនទាន់កើតមិនឲ្យកើតឡើង ១ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យ
កើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បី
លះបង់នូវធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារិញ្ចេ

អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទាយ នន្ទំ ជនេតិ
 វាយមតិ វីរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បត្តណ្ណាតិ បទហតិ ។
 ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ បំភិយា អសម្មោសាយ
 ភិយេកាកាយ វេទុល្លាយ ការនាយ ចារិយ្យិយា នន្ទំ
 ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បត្តណ្ណាតិ បទ-
 ហតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្តារោ សម្មប្បដា-
 នេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ សម្មប្បដានេ តហុលីករោត្តោ
 និព្វាននិដ្ឋោ ហេតុនិ ពិព្វានទោលោ ពិព្វានចព្វារេតិ ។

ន ចាចីនតោ និដ្ឋា

ន និដ្ឋា ច សមុទ្ធតោ

ឯតេ ទ្វេ ន ទ្វាទស ហោន្តិ

វត្តោ តេន បុព្វតីតិ ។

(សម្មប្បដានសំយុត្តស្ស កត្តាបេយ្យានិ សម្មប្ប-

ដានវសេន វិត្តារេតព្វា) ។ វត្តោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុក្ខ

ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្តទុក តាំងព្យា-
 យាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាកុសលដែលមិនទាន់កើតឲ្យកើត
 ឡើងបាន ១ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គង
 ចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាកុសលដែលកើត
 ឡើងហើយឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យវិនាស ឲ្យចម្រើនឆ្ងលាយ ឲ្យបរិបូណ៌
 ជាកិរិយាភាព ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលចម្រើននូវសម្មប្ប-
 ធាន ៤ ធ្វើឲ្យច្រើននូវសម្មប្បធាន ៤ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន
 មានជម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន យ៉ាងនេះឯង ។

និយាយអំពីទន្លេគង្គាមានទំនាបទៅខាងកើត ៦ លើក អំពី

ទន្លេគង្គាមានទំនាបទៅរកសមុទ្រ ៦ លើក ទាំង ៦ លើក ២

ដង⁺ នេះរួមជា ១២ លើក ហេតុនោះទើបហៅថាវគ្គ ។

(គង្គាបេយ្យាលរបស់សម្មប្បធានសំយុត្ត បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារតាមទំនង
 នៃសម្មប្បធានចុះ) ។ ចប់ ១ វគ្គ ។

សម្មប្បធានសំយុត្តំ

តថាគតំ បទំ ក្សត្រំ

ម្ចលំ សារេន វស្ស័កំ

រាជា ចន្ទិមសុរិយា

វត្តេន ទសមំ បទំ ។

(អប្បមាទវត្តោ សម្មប្បធានវសេន វិត្តារេ-

តញ្ចោ) ។ វត្តោ ។

[៤០៦] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចី ពលក-

រណីយា កម្មន្តា កយិវន្តិ សព្វេ តេ បឋវី និស្សាយ

បឋវីយំ បតិជ្ជាយ ឯវមេតេ ពលករណីយា កម្មន្តា

កយិវន្តិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ

សីលេ បតិជ្ជាយ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ភាវេតិ ចត្តា-

រោ សម្មប្បធានេ ពហុលីករោតិ ។

សម្មប្បធានសំយុត្ត

និយាយអំពីព្រះតថាគត ១ អំពីស្នាមជើង ១ អំពីមេដំបូល

ផ្ទះ ១ អំពីភ្នំនិរ្ឫតិ ១ អំពីភ្នំនិរ្ឫតិ ១ អំពីភ្នំនិរ្ឫតិ ១ អំពី

ស្តេចបក្សីត្រី ១ អំពីព្រះបន្ទី ១ អំពីព្រះអាទិត្យ ១ អំពី

សំពត់ ១ រួមជា ១០ ។

(អប្បមាទវគ្គ បណ្ឌិតភក្សិវិស្វា តាមទំនងនៃសម្មប្ប-

ធានចុះ) ។ ចប់ ១ វគ្គ ។

(៤១៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការងារណាមួយដែលបុគ្គល

ត្រូវធ្វើដោយកម្លាំង លុះតែអាស្រ័យនឹងផែនដី ស្ថិតលើផែនដី ទើបធ្វើ

ការងារដែលត្រូវធ្វើដោយកម្លាំងទាំងអស់នោះបាន យ៉ាងណាមិញ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុលុះតែអាស្រ័យនូវសីល ស្ថិតនៅក្នុងសីល

ទើបចំរើននូវសម្មប្បធាន ៤ ធ្វើឲ្យច្រើន នូវសម្មប្បធាន ៤ បាន យ៉ាង

នោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

(៤០៧) កតញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ
 សីលេ បតិជ្ឈាយ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ កាវេតិ ចត្តារោ
 សម្មប្បធានេ ពហុលីករោតិ ។ ឥធន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បា-
 នាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារាភតិ ចិត្តំ
 បត្តណ្ហាតិ បទហតិ ។ បេ ។ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ
 ធម្មានំ បិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេ-
 ចុល្លាយ ការិយាយ ចារិយ្យិយា ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ
 វីរិយំ អារាភតិ ចិត្តំ បត្តណ្ហាតិ បទហតិ ។ ឯវំ ខោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិជ្ឈាយ
 ចត្តារោ សម្មប្បធានេ កាវេតិ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ
 ពហុលីករោតិ ។ (ឯវំ ពលករណីយវត្តោ សម្មប្ប-
 ធានវសេន វិត្តារេតញ្ចោ) ។

(៤០៨) តិស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ ឯសនា ។ កតមា
 តិស្សោ ។ កាមេសនា ភវេសនា ព្រហ្មចរិយេសនា ។
 ឥមា ខោ ភិក្ខុវេ តិស្សោ ឯសនា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុដ្ឋ

(៤១៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុអាស្រ័យនូវសីល ស្ថិតនៅក្នុងសីល ចំរើននូវសម្មប្បធាន ៤ ធ្វើឲ្យច្រើននូវសម្មប្បធាន ៤ បាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើត មិនឲ្យកើតឡើងបាន ១ ។ បេ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យវិនាស ឲ្យចំរើនធំទូលាយ បរិបូណ៌ជាតិយោគកាព ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាស្រ័យនូវសីល ស្ថិតនៅក្នុងសីល ចំរើននូវសម្មប្បធាន ៤ ធ្វើឲ្យច្រើននូវសម្មប្បធាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ (ពលករណីយវគ្គ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ តាមទំនងនៃសម្មប្បធានយ៉ាងនេះចុះ) ។

(៤១៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្វែងរកនេះមាន ៣ យ៉ាង ។ ការស្វែងរក ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺការស្វែងរកតាម ១ ការស្វែងរកកត ១ ការស្វែងរកព្រហ្មចរិយៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្វែងរកមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

សម្មញ្ញនាសយុត្តំ

(៤០៧) ឥមាសំ ទោ ភិក្ខុវេ តិស្សន្នំ វិសនានំ
 អភិក្ខាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ចត្តារោ
 សម្មប្បធានា ភាវេតញ្ចា ។ កតថេ ចត្តារោ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនុប្បញ្ញនំ ។ បេ ។ ឧប្បញ្ញនំ
 កុសលានំ ធម្មានំ បិណ្ឌា អសម្មោសាយ កិយ្យោ
 ការាយំ វេបុលាយ ភាវនាយ ទាវប្បិយា ធម្មំ ជនេតិ
 វាយមតិ វិវិយំ អារកតិ ចិត្តំ បត្តន្តារតិ បទហតិ ។
 ឥមាសំ ទោ ភិក្ខុវេ តិស្សន្នំ វិសនានំ អភិក្ខាយ
 បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥថេ ចត្តារោ
 សម្មប្បធានា ភាវេតញ្ចាតិ ។

(៤០៨) បញ្ចំ មាណិ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធច្ចាតិយាណិ សញ្ញោ-
 ជនានិ ។ កតមាណិ បញ្ចា ។ រូបរាគោ ឥន្ទ្របរាគោ
 មាណោ ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា ។ ឥមាណិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ច-
 ឧទ្ធច្ចាតិយាណិ សញ្ញោជនានិ ។

សម្មប្បធានសំយុត្ត

(២១៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលគួរចំរើននូវសម្មប្បធាន ៤ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់នូវការស្វែងរកទាំង ៣ ប្រការនេះឯង ។ សម្មប្បធាន ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ។ បេ ។ ញ្ញាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែងប្រាព្វព្យាយាម ផ្ដល់ចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ្ញាំងធម៌ទាំងឡាយ ដាក់ុសលដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យវិនាសឲ្យចំរើនធំឡើយ បរិបូណ៌ជាកិលេ្យាកាត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចំរើនសម្មប្បធាន ៤ នេះ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ នូវការស្វែងរកទាំង ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

(២២០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើនេះមាន ៥ ។ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺរូបកត ១ អរូបកត ១ មានៈ ១ ទុច្ចៈ ១ អវិជ្ជា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងលើមាន ៥ នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស បហាវវគ្គោ

(២២០) ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គំ ទុទ្ធស្តានិ-
 យានំ សញ្ញោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ
 បហានាយ ចត្តារោ សម្មប្បធានា ភាវេតព្វា ។ កត-
 មេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនុប្បញ្ញនំ ។ មេ ។
 ទប្បញ្ញនំ កុសលានំ ធម្មានំ បិតិយា អសម្មោសាយ
 ភិយ្យោភារាយ វេទុល្លាយ ភាវនាយ ចារិយិយា ធម្មំ
 ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារាភតិ ចិត្តំ បត្តល្អាតិ បទ-
 ហតិ ។ ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គំ ទុទ្ធស្តានិយានំ
 សញ្ញោជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ
 បហានាយ ឥមេ ចត្តារោ សម្មប្បធានា ភាវេតព្វាតិ ។
 (ឯវំ ឯសនា ចាលិ វិត្តាវេតព្វា) ។

សម្មប្បធានសំយុត្តំ នំជ្ជិតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវេក

(៤៤១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលគួរចំរើនសម្មប្បធាន ៤ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់នូវ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ ៥ នេះឯង ។ សម្មប្បធាន ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ។ បេ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត (ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្ដល់ចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំង ធម៌ទាំងឡាយជាតុសល ដែលកើតឡើងហើយឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យ វិនាស ឲ្យចំរើនធំទូលាយ បរិបូណ៌ជាកិលេ្យាកាព ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បុគ្គលគួរចំរើនសម្មប្បធាន ៤ នេះ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បី កំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ នូវសញ្ញាជនៈ ជាចំណែក ខាងលើ ៥ នេះឯង ។ (ប្រាលីសំដែងអំពីការស្វែងរកបណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះ) ។

ចប់ សម្មប្បធានសំយុត្ត ។

ពលស៊ីយ្យតិ

(២២២) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ពលាធិ ។ កតមាធិ
បញ្ច ។ សន្ទាតលំ វិយតលំ សត៌តលំ សមាធិតលំ
បញ្ញាតលំ ។ ឥមាធិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ច ពលាធិតិ ។

(២២៣) សេយ្យមាធិ ភិក្ខុវេ កង្កា ននី ទាចីន-
និដ្ឋា ទាចីនទោណា ទាចីនបញ្ញា ។ វិវេបេ ទោ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ច ពលាធិ ភាវេន្តោ បញ្ច ពលាធិ
តហុល្លករេន្តោ និព្វាននិដ្ឋោ ហោតិ និព្វានទោណោ
និព្វានបញ្ញារោ ។

(២២៤) កថេញ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ច ពលាធិ
ភាវេន្តោ បញ្ច ពលាធិ តហុល្លករេន្តោ និព្វាននិដ្ឋោ
ហោតិ និព្វានទោណោ និព្វានបញ្ញារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ សន្ទាតលំ ភាវេតិ វិវេកនិស្ស័តំ វិវាតនិស្ស័តំ
និរោធនិស្ស័តំ វេស្សគ្គបរិណាមី វិយតលំ សត៌តលំ
សមាធិតលំ បញ្ញាតលំ ភាវេតិ វិវេកនិស្ស័តំ
វិវាតនិស្ស័តំ និរោធនិស្ស័តំ វេស្សគ្គបរិណាមី ។

ពលសំយុត្ត

[២២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពលៈទាំងឡាយនេះមាន៥ ។
ពលៈ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខតពលៈ១ វិរិយពលៈ១ សតិពលៈ១
សមាធិពលៈ១ ចញ្ញាពលៈ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពលៈមាន៥
នេះឯង ។

[២២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទន្ទេតង្គមានទំនាបទៅខាងកើត
មានជម្រាលទៅខាងកើត ឈមទៅខាងកើត ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើននូវពលៈ៥ ធ្វើឲ្យច្រើននូវពលៈ៥ រមែងមាន
ទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះ
និព្វាន ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[២២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើននូវពលៈ៥ ធ្វើឲ្យ
ច្រើននូវពលៈ៥ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅរក
ព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវសង្ខតពលៈ ដែលអាស្រ័យនូវវិវេក
អាស្រ័យនូវវិវាទ អាស្រ័យនូវនិរោធិ បង្កើនទៅរកការលះបង់ ចំរើន
នូវវិរិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ ចញ្ញាពលៈ ដែលអាស្រ័យនូវ
វិវេក អាស្រ័យនូវវិវាទ អាស្រ័យនូវនិរោធិ បង្កើនទៅរកការលះបង់ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស បហាវិវត្តោ

ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ច ពលានិ ភាវេន្តោ បញ្ច
 ពលានិ ពហុលំភកោន្តោ ជំព្វានជំន្នោ ហោតិ ជំព្វាន-
 ចោណោ ជំព្វានបញ្ចរោតិ ។

(២២៥) បញ្ចំមានិ ភិក្ខុវេ ទុទ្ធភ្នាភិយានិ សញ្ញា-
 ជនានិ ។ កតមានិ បញ្ច ។ រូបរាគោ អរូបរាគោ មាធ�ោ
 ទុទ្ធច្នំ អវិជ្ជា ។ ឥមានិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចទុទ្ធភ្នាភិយានិ
 សញ្ញាជនានិ ។

(២២៦) ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្នំ ទុទ្ធភ្នាភិយានិ
 សញ្ញាជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហា-
 នាយ បញ្ច ពលានិ ភាវេតព្វានិ ។ កតមានិ បញ្ច ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សទ្ធាពលំ ភាវេតិ វិវេកជិស្ស័តំ
 វិរាគជិស្ស័តំ ជិរោធិជិស្ស័តំ វោស្សត្តបរិណាមី វិរិយពលំ
 សតិពលំ សមាធិពលំ បញ្ញាពលំ ភាវេតិ វិវេកជិស្ស័-
 តំ វិរាគជិស្ស័តំ ជិរោធិជិស្ស័តំ វោស្សត្តបរិណាមី ។
 ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្នំ ទុទ្ធភ្នាភិយានំ សញ្ញាជ-
 នានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ
 ឥមានិ បញ្ច ពលានិ ភាវេតព្វានីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវត្ត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលចំរើននូវពលៈ៥ ធ្វើឲ្យច្រើននូវពលៈ៥ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន ឈប់ទៅរកព្រះនិព្វាន យ៉ាងនេះឯង ។

[២២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើនេះមាន៥ ។ ចុះសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺរូបរាគ១ អរូបរាគ១ មានៈ១ ទុច្ចចៈ១ អវិជ្ជា១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន៥ នេះឯង ។

[២២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពលៈ៥ បុគ្គលគួរចំរើន ដើម្បីដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ នូវសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ៥ នេះឯង ។ ពលៈ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក៏សាសនានេះ ចំរើននូវសព្វពលៈ ដែលអាស្រ័យនូវវិវេក អាស្រ័យនូវវិរាគ អាស្រ័យនូវនិរោធិ បង្កើនទៅដើម្បីកិរិយាលះបង់ ចំរើននូវវិរិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ដែលអាស្រ័យនូវវិវេក អាស្រ័យនូវវិរាគ អាស្រ័យនូវនិរោធិ បង្កើនទៅដើម្បីកិរិយាលះបង់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពលៈ៥ នេះ បុគ្គលគួរចំរើន ដើម្បីដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ នូវសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ៥ នេះឯង ។

ពលសំយុត្តំ

(២២៧) សេយ្យថា បិ ភិក្ខុវេ កុដ្តា នន្ទី ទាចី.
នន្ទិដ្ឋា ទាចីនទោណា ទាតីនបញ្ញារា ។ ឯវមេវ ខោ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ច តលានិ កាវេន្តោ បញ្ច តលានិ
តហុលីករេន្តោ និព្វាននិដ្ឋោ ហោតិ និព្វានទោណោ
និព្វានបញ្ញារា ។

(២២៨) កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ច តលានិ
កាវេន្តោ បញ្ច តលានិ តហុលីករេន្តោ និព្វាននិដ្ឋោ
ហោតិ និព្វានទោណោ និព្វានបញ្ញារា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ សន្នាតលំ កាវេតិ រាគវិនយបរិយោសានំ ទោ-
សវិនយបរិយោសានំ មោហវិនយបរិយោសានំ ។ ឯវ ខោ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ច តលានិ កាវេន្តោ បញ្ច តលានិ
តហុលីករេន្តោ និព្វាននិដ្ឋោ ហោតិ និព្វានទោណោ
និព្វានបញ្ញារេតិ ។ (ឯវ ឯសនា ទាលិ វិត្តាវេតញ្ច
រាគវិនយបរិយោសានំ ទោសវិនយបរិយោសានំ មោ-
ហវិនយបរិយោសានំ) ។

ពលសំយុត្ត

(២២៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទទ្ទេសន្តាមានទំនាបទៅខាងកើត មានជម្រាលទៅខាងកើត ឈមទៅខាងកើត ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់ ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើននូវពលៈ៥ ធ្វើឲ្យច្រើននូវពលៈ៥ រមែងមាន ទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះ និព្វាន ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(២២៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើននូវពលៈ៥ ធ្វើឲ្យច្រើន នូវពលៈ៥ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅរកព្រះ និព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ ចំរើននូវសត្វាពលៈ មានកិរិយាកំចាត់បង្ខំនូវរាគៈ ជាទីបំផុត មានកិរិយាកំចាត់បង្ខំនូវទោសៈជាទីបំផុត មានកិរិយាកំចាត់ បង្ខំនូវមោហៈជាទីបំផុត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើននូវពលៈ៥ ធ្វើឲ្យច្រើននូវពលៈ៥ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានជម្រាល ទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន យ៉ាងនេះឯង ។ (ប្រាណី សំដែងអំពីការស្វែងរក មានកិរិយាកំចាត់បង្ខំនូវរាគៈជាទីបំផុត កំចាត់ បង្ខំនូវទោសៈជាទីបំផុត កំចាត់បង្ខំនូវមោហៈជាទីបំផុត បណ្ឌិតគប្បីឲ្យ ពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ) ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស បញ្ចវគ្គោ

(២២៩) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធអានិយាធិ សញ្ញា-
ជនាធិ ។ កតមាធិ បញ្ច ។ រូបរាគោ អរូបរាគោ
មាណោ ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា ។ ឥមាធិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធអា-
និយាធិ សញ្ញាជនាធិ ។

(២៣០) ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្នំ ឧទ្ធអានិយា-
ធិ សញ្ញាជនាធិ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ
បហានាយ បញ្ច ពលាធិ កាវេតញ្ញាធិ ។ កតមាធិ
បញ្ច ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សទ្ធាតលំ កាវេតិ រាគវិន-
យបរិយោសាធិ ទោសវិនយបរិយោសាធិ មោហវិនយ-
បរិយោសាធិ ។ បេ ។ បញ្ញាតលំ កាវេតិ រាគវិនយបរិ-
យោសាធិ ទោសវិនយបរិយោសាធិ មោហវិនយបរិយោ-
សាធិ ។ ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្នំ ឧទ្ធអានិយាធិ
សញ្ញាជនាធិ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហា-
នាយ ឥមាធិ បញ្ច ពលាធិ កាវេតញ្ញាធិតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារ្រេត

(២២៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ
 នេះមាន ៥ ។ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺរូបរាគ ១
 អរូបរាគ ១ មានៈ ១ ទទួចៈ ១ អវិជ្ជា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន ៥ នេះឯង ។

(២៣០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពលៈ ៥ (ប្រការ បុគ្គលគួរចំរើន
 ដើម្បីជីវិត ដើម្បីកំណត់ជីវិត ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ នូវសញ្ញាជនៈ
 ជាចំណែកខាងលើ ៥ នេះឯង ។ ពលៈ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវសទ្ធាពលៈ មានកិរិយាកំចាត់បង់នូវរាគៈ
 ជាទីបំផុត មានកិរិយាកំចាត់បង់នូវវេទាសៈជាទីបំផុត មានកិរិយាកំចាត់
 បង់នូវមោហៈជាទីបំផុត ។ បេ ។ ចំរើននូវបញ្ញាពលៈ មានកិរិយាកំចាត់
 បង់នូវរាគៈជាទីបំផុត មានកិរិយាកំចាត់បង់នូវវេទាសៈជាទីបំផុត មាន
 កិរិយាកំចាត់បង់នូវមោហៈជាទីបំផុត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពលៈ ៥
 នេះ បុគ្គលគួរចំរើន ដើម្បីជីវិត ដើម្បីកំណត់ជីវិត ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បី
 លះបង់ នូវសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ ៥ នេះឯង ។

ចប់ ពលសំយុត្ត ។

ឥន្ទ្របាទស៊ីយុត្តិ

បារាវិគ្គោ

[២៣០] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្របាទា ភារិតា

ពហុល័កតា អទារា ចារំ កមនាយ សំវត្តន្តិ ។ កតមេ

ចត្តារោ ។ ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចន្ទសមាធិប្បធានសម្ព័ន្ធ-

រសមន្មាគតំ ឥន្ទ្របាទំ ភារិតិ ។ វិរិយសមាធិប្បធាន-

សម្ព័ន្ធរសមន្មាគតំ ឥន្ទ្របាទំ ភារិតិ ។ ចិត្តសមាធិប្ប-

ធានសម្ព័ន្ធរសមន្មាគតំ ឥន្ទ្របាទំ ភារិតិ ។ វិមំសាស-

មាធិប្បធានសម្ព័ន្ធរសមន្មាគតំ ឥន្ទ្របាទំ ភារិតិ ។ ឥមេ

ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥន្ទ្របាទា ភារិតា ពហុល័កតា

អទារា ចារំ កមនាយ សំវត្តន្តិ ។

វិទ្យុបាទស័យត្ថ

បារាវលវិគ្គ

(៤៣១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្របាទ៤ នេះ ដែលបុគ្គល
ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចេញចាកវដ្តៈ
ហើយបានដល់ព្រះនិព្វាន ។ ឥន្ទ្របាទ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥន្ទ្របាទ ប្រកបដោយឆន្ទៈ
សមាធិនឹងបធានសង្ខារ១ ។ ចំរើនឥន្ទ្របាទ ប្រកបដោយវិរិយសមាធិ
នឹងបធានសង្ខារ១ ។ ចំរើនឥន្ទ្របាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាធិនឹង
បធានសង្ខារ១ ។ ចំរើនឥន្ទ្របាទ ប្រកបដោយវិមេសសមាធិនឹងបធាន
សង្ខារ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្របាទ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គល
ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចេញចាកវដ្តៈ
ហើយបានដល់ព្រះនិព្វាន ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិយស្ស មហាវគ្គោ

[២៣២] យេសំ កេសញ្ចំ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិ-
 បាទា វិវាទា វិវេទ្វា តេសំ អរិយោ មក្កោ សម្មាទុក្ខក្ខ-
 យតាមី ។ យេសំ កេសញ្ចំ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបា-
 ទា អារាទ្វា អារាទ្វោ តេសំ អរិយោ មក្កោ សម្មាទុក្ខ-
 ក្ខយតាមី ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 ធន្តសមាធិប្បធានសម្មាសមញ្ញាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ ។
 វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមំសាសមាធិប្បធាន-
 សម្មាសមញ្ញាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ ។ យេសំ កេសញ្ចំ
 ភិក្ខុវេ ឥមេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា វិវាទា វិវេទ្វា តេសំ
 អរិយោ មក្កោ សម្មាទុក្ខក្ខយតាមី ។ យេសំ កេសញ្ចំ
 ភិក្ខុវេ ឥមេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា អារាទ្វា អារាទ្វោ តេសំ
 អរិយោ មក្កោ សម្មាទុក្ខក្ខយតាមីតិ ។

[២៣៣] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុ-
 លីកតា អរិយា ធិយ្យាធិកា ធិយ្យន្តិ តត្តារស្ស សម្មា-
 ទុក្ខក្ខយាយ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវេក

(២៣២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ ពួកបុគ្គលណាមួយ
 លះបង់ហើយ អរិយមគ្គដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ក៏
 ឈ្មោះថាបុគ្គលទាំងនោះលះបង់ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិ-
 បាទ ៤ ពួកបុគ្គលណាមួយបានប្រាជ្ញាហើយ អរិយមគ្គដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ក៏ឈ្មោះថាបុគ្គលទាំងនោះប្រាជ្ញាដែរ ។
 ឥទ្ធិបាទ ៤ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយធនូសមាធិនិងបធានសង្ខារ ១ ។ វិរិយ-
 សមាធិ ១ ។ ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមហសមាធិ
 និងបធានសង្ខារ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះ ពួកបុគ្គល
 ណាមួយលះបង់ហើយ អរិយមគ្គដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយ
 ប្រពៃ ក៏ឈ្មោះថាបុគ្គលទាំងនោះលះបង់ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះ ពួកបុគ្គលណាមួយប្រាជ្ញាហើយ អរិយមគ្គដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ក៏ឈ្មោះថាបុគ្គលទាំងនោះប្រាជ្ញាដែរ ។

(២៣៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះ ដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ ជានិយ្យានិកធម៌ដ៏ប្រសើរ រមែង
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់អ្នកចំរើនឥទ្ធិបាទនោះ ។
 ឥទ្ធិបាទ ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

ធន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រិចាទំ កាវេតិ ។
 វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វីរិយសមាធិប្បធាន-
 សង្ខារសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រិចាទំ កាវេតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ
 ចត្តារោ ឥន្ទ្រិចាទា កាវិតា ពហុលីកតា អរិយា និយ្យា-
 និកា និយ្យន្តិ តក្ករស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ ។

(២៧២) ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិចាទា កាវិតា
 ពហុលីកតា ឯកន្តនិព្វិទាយ វិរាតាយ និរោធាយ
 ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្មោធាយ និព្វានាយ សំ-
 វត្ថន្តិ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 ធន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រិចាទំ កាវេតិ ។
 វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វីរិយសមាធិប្បធាន-
 សង្ខារសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រិចាទំ កាវេតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ
 ចត្តារោ ឥន្ទ្រិចាទា កាវិតា ពហុលីកតា ឯកន្តនិព្វិ-
 ទាយ វិរាតាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ
 សម្មោធាយ និព្វានាយ សំវត្ថន្តិតិ ។

បាលីវគ្គ

ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយធនូសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ១ ។ វិរិយ-
 សមាធិ ១ ។ ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមលាសមាធិ
 នឹងបធានសង្ខារ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ដែល
 បុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ ជានិយ្យានិកធម៌ដ៏ប្រសើរ រមែង
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់បុគ្គលអ្នកចំរើនឥទ្ធិបាទនោះ ។

(៤៣៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះ ដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីនឿយណាយ
 ដោយចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីវិលត់ ដើម្បីស្ងប់ម្យ៉ាង
 ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ឥទ្ធិបាទ ៤ ដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ
 ប្រកបដោយធនូសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។
 ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមលាសមាធិនឹងបធាន-
 សង្ខារ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីនឿយណាយដោយ
 ចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីវិលត់ ដើម្បីស្ងប់ម្យ៉ាង ដើម្បី
 ដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារុក្ខោ

(២៣៥) យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អតីតមន្ទានំ ស-
មណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥន្ទ្រិយ្យទេសំ អភិជំច្ឆាទេសុ
សព្វេ តេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិចាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ។
យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អនាគតមន្ទានំ សមណា វា
ព្រាហ្មណា វា ឥន្ទ្រិយ្យទេសំ អភិជំច្ឆាទេស្សន្តំ សព្វេ តេ
ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិចាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ។ យេ
ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ ឯតរហំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
ឥន្ទ្រិយ្យទេសំ អភិជំច្ឆាទេន្តំ សព្វេ តេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិចា-
ទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ។ កតមេសំ ចតុន្នំ ។
ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្តសមាធិប្បធានសម្មាសមន្មាគតំ
ឥន្ទ្រិចានំ ភាវិតំ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិម្ម-
សាសមាធិប្បធានសម្មាសមន្មាគតំ ឥន្ទ្រិចានំ ភាវិតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារិទ្ធិ

(៤៣៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយបានញ្ចាំងឥទ្ធិប្បទេស គឺឫទ្ធិ ជាចំណែក ដោយអន្ទេ^(១)ឲ្យសម្រេចហើយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ ក៏បានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិបាទ៤ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលដែលមិន ទាន់មកដល់ នឹងញ្ចាំងឥទ្ធិប្បទេស ឲ្យសម្រេចបាន សមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងអស់នោះ នឹងបានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវ ឥទ្ធិបាទ៤ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កំពុងញ្ចាំងឥទ្ធិប្បទេស ឲ្យសម្រេច សមណៈបូ ព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យ រឿយៗ នូវឥទ្ធិបាទ៤ ។ ឥទ្ធិបាទ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទៈសមាធិនឹង បធានសង្ខារ១ ។ វិរិយសមាធិ១ ។ ចិត្តសមាធិ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ១ ។

១ សំដៅយកមគ្គ ៣ ផល ៣ ។ លាភប្បកាសិនី ។

[២៣៦] យេ ហ៍ កេច ភិក្ខុវេ អតីតមន្ទាន់ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥន្ទ្រប្បទេសំ អភិជន្ទាទេសុំ សព្វេតេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្របាទានំ ការីតត្តា ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហ៍ កេច ភិក្ខុវេ អនាគតមន្ទាន់ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥន្ទ្រប្បទេសំ អភិជន្ទាទេស្សន្តិ សព្វេតេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្របាទានំ ការីតត្តា ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហ៍ កេច ភិក្ខុវេ ឯតហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥន្ទ្រប្បទេសំ អភិជន្ទាទេស្សន្តិ សព្វេតេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្របាទានំ ការីតត្តា ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហ៍ កេច ភិក្ខុវេ ឯតហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥន្ទ្រប្បទេសំ អភិជន្ទាទេស្សន្តិ សព្វេតេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥន្ទ្របាទានំ ការីតត្តា ពហុលីកតត្តា ។

[២៣៧] យេ ហ៍ កេច ភិក្ខុវេ អតីតមន្ទាន់ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមត្ថំ ឥន្ទ្រ អភិជន្ទាទេសុំ សព្វេតេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្របាទានំ ការីតត្តា ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហ៍ កេច ភិក្ខុវេ អនាគតមន្ទាន់ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមត្ថំ ឥន្ទ្រ អភិជន្ទាទេស្សន្តិ សព្វេតេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្របាទានំ ការីតត្តា ពហុលីកតត្តា ។

បាវលវគ្គ

[២៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល បានញ៉ាំងឥទ្ធិប្បទេសឲ្យសម្រេច សមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងអស់នោះ បានសម្រេចហើយ ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឡូត៍ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងញ៉ាំងឥទ្ធិប្បទេសឲ្យសម្រេច សមណ- ព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ នឹងសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឡូត៍ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ ណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កំពុងញ៉ាំងឥទ្ធិប្បទេសឲ្យសម្រេច សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ ក៏សម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើ ឲ្យរឿយៗ ឡូត៍ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។

[២៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល បានញ៉ាំងសមត្ថប្បទ្ធិ^(១)ឲ្យសម្រេច សមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងអស់នោះ បានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឡូត៍ឥទ្ធិ- បាទ ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុង អនាគតកាល នឹងញ៉ាំងសមត្ថប្បទ្ធិឲ្យសម្រេច សមណព្រាហ្មណ៍ទាំង អស់នោះនឹងសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឡូត៍ឥទ្ធិបាទ ៤ ។

១ ប្បទ្ធិដ៏ចម្រើនប្រាស គឺផុតពីច្នៃអំពើទៀត សំដៅយកអរហត្តផល ។ លាភប្បកាសិក ។

យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ ឯតរហំ សមណា វា ព្រាហ្មណា
 វា សមន្តំ ឥទ្ធិ អភិជិច្ឆាទេន្តិ សព្វេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិចា-
 នានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ។ កតបេសំ ចតុន្នំ ។
 ឥធ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្ធិសមាធិប្បធានសម្ព័រសមដ្ឋា-
 កតំ ឥទ្ធិចានំ ភាវេតិ ។ វីរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមា-
 ធិ ។ វីរមសាសមាធិប្បធានសម្ព័រសមដ្ឋាកតំ ឥទ្ធិចានំ
 ភាវេតិ ។

[៤៣៨] យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អតីតមន្ទានំ ស-
 មណា វា ព្រាហ្មណា វា សមន្តំ ឥទ្ធិ អភិជិច្ឆាទេសុ
 សព្វេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិចានានំ ភាវិតត្តា
 ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អនាគតមន្ទានំ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមន្តំ ឥទ្ធិ អភិជិច្ឆាទេស្ស-
 ន្តិ សព្វេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិចានានំ ភាវិតត្តា
 ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ ឯតរហំ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមន្តំ ឥទ្ធិ អភិជិច្ឆាទេន្តិ
 សព្វេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិចានានំ ភាវិតត្តា
 ពហុលីកតត្តាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ហោរិយវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវ
 នេះ កំពុងញ៉ាំងសមគ្គបូជ្ជិឲ្យសម្រេច សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ
 សម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិបាទ ៤ ។ ឥទ្ធិបាទ ៤
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវឥទ្ធិ-
 បាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។
 ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមសាសមាធិនឹង
 បធានសង្ខារ ១ ។

(៤៣៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ
 ក្នុងអតីតកាល បានញ៉ាំងសមគ្គបូជ្ជិឲ្យសម្រេច សមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងអស់នោះ បានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវ
 ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងញ៉ាំងសមគ្គបូជ្ជិឲ្យសម្រេច សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ នឹងសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ
 នូវឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណា
 មួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កំពុងញ៉ាំងសមគ្គបូជ្ជិឲ្យសម្រេច សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ សម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ
 នូវឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។

បារាំង

[២៣៩] យេ ហ៍ កេច ភិក្ខុវេ អត្ថតមន្តានំ ភិក្ខុ
 អាសវានំ ឧយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តំ បញ្ញាវិមុត្តំ ធិដ្ឋេ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈេ វិហរីសុ
 សព្វេ តេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា
 ។ យេ ហ៍ កេច ភិក្ខុវេ អនាតតមន្តានំ ភិក្ខុ
 អាសវានំ ឧយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តំ បញ្ញាវិមុត្តំ ធិដ្ឋេ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈេ វិហរីស្សន្តំ
 សព្វេ តេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ។
 យេ ហ៍ កេច ភិក្ខុវេ ឯតរហិ ភិក្ខុ អាសវានំ ឧយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តំ បញ្ញាវិមុត្តំ ធិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈេ វិហរន្តំ សព្វេ តេ ច-
 តុន្នំ ឥន្ទ្រិទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ។ កតមេ-
 សំ ចតុន្នំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្ទសមាធិប្បធាន-
 សង្ខារសមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រិទានំ ភាវេតិ ។ វិយសមាធិ ។
 ចិត្តសមាធិ ។ វិមហសមាធិប្បធានសង្ខារសមញ្ញាគតំ
 ឥន្ទ្រិទានំ ភាវេតិ ។

បាលីវគ្គ

[៤៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណាមួយ ក្នុងអតីតកាល បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតនាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន អាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លះឯង ក្នុងអត្តភាពដ៏ជាក់ស្តែង ភិក្ខុទាំងអស់នោះ ក៏បានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិបាទ ៤ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុ ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតនាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយ បញ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លះឯង ក្នុងអត្តភាពដ៏ជាក់ស្តែង ភិក្ខុទាំងអស់នោះនឹង សម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិបាទ ៤ ។

ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កំពុងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតនាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លះឯង ក្នុងអត្តភាពដ៏ជាក់ ស្តែង ភិក្ខុទាំងអស់នោះសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិបាទ ៤ ។

ឥទ្ធិបាទ ៤ ឥទ្ធិបាទ ៤ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនឹងបធាន- សង្ខារ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។ ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ១ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារិញ្ច

[២២០] យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អតីតមទ្ធានំ ភិក្ខុ
 អាសវានំ ឧយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ
 វិហរីសុ សព្វេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិទានានំ
 ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ
 អនាគតមទ្ធានំ ភិក្ខុ អាសវានំ ឧយា អនាសវំ ចេ-
 តោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិ-
 កត្វា ឧបសម្មជ្ឈ វិហរិស្សន្តិ សព្វេ តេ ឥមេសំយេវ
 ចតុន្នំ ឥទ្ធិទានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ។ យេ
 ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ ឯតរហិ ភិក្ខុ អាសវានំ ឧយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ វិហរន្តិ សព្វេ តេ
 ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិទានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីក-
 តត្តាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិញ្ញាណកថា

(២២០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណាមួយ ក្នុងអតីតកាល បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន អាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លះឯង ក្នុងអត្តភាពដ៏ជាក់ស្តែង ភិក្ខុទាំងអស់នោះ បានសម្រេច ព្រោះចម្រើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក ភិក្ខុណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោ- វិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លះឯង ក្នុងអត្តភាពដ៏ជាក់ស្តែង ភិក្ខុទាំងអស់ នោះ នឹងសម្រេច ព្រោះចម្រើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កំពុងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន អាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លះឯង ក្នុងអត្តភាពដ៏ជាក់ស្តែង ភិក្ខុទាំងអស់នោះ សម្រេច ព្រោះចម្រើន ព្រោះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។

ពារិលវង្សា

[២២០] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ស័ទ្ធិបាទា ។ កតតបេ
 ចត្តារោ ។ សធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្តសមាធិប្បធាន-
 សង្ខារសមញ្ញាគតំ ស័ទ្ធិបាទំ ភាវេតិ ។ វីរិយសមាធិ ។
 ចិត្តសមាធិ ។ វីរិយសមាធិប្បធានសង្ខារសមញ្ញាគតំ
 ស័ទ្ធិបាទំ ភាវេតិ ។ សមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ស័ទ្ធិបា-
 ទា ។ សមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ ស័ទ្ធិបាទានំ ភាវេតត្ថា
 តហុល្លកតត្ថា តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធនោតិ
 វុច្ចតីតិ ។

[២២២] អយំ ធន្តសមាធិប្បធានសង្ខារសមញ្ញា-
 គតោ ស័ទ្ធិបាទោតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អននុស្សតេសុ
 ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទបាទិ ញាណំ ឧទបាទិ បញ្ញា
 ឧទបាទិ វិជ្ជា ឧទបាទិ អាលោកោ ឧទបាទិ ។
 សោ ខោ បនាយំ ធន្តសមាធិប្បធានសង្ខារស-
 មញ្ញាគតោ ស័ទ្ធិបាទោ ភាវេតញោតិ មេ ភិក្ខុវេ ។

បារាណ្ឌ

[២២១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទនេះមាន ៤ ។ ឥទ្ធិ-
បាទ ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិ-
បាទ ប្រកបដោយធនូសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។
ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមសាសមាធិនឹងបធាន-
សង្ខារ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងឥទ្ធិបាទ ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ព្រះតថាគត ដែលហៅថា អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះ
ចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។

[២២២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើងហើយ ញាណកើត
ឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺកើតឡើង
ហើយ ដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានឮបាន
ស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា នេះជាឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយធនូសមាធិនឹង
បធានសង្ខារ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ (ចក្ខុជាដើមកើតឡើងហើយ ក្នុងធម៌
ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានឮបានស្តាប់ក្នុងកាលពីដើម) ថា ឥទ្ធិបាទ ប្រ-
កបដោយធនូសមាធិនឹងបធានសង្ខារនោះឯង ដែលតថាគតត្រូវចំរើន ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារុក្ខោ

ការតែត មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ
 ចក្កំ ឧទទាទិ ញ្ញាលំ ឧទទាទិ បញ្ញា ឧទទាទិ វិជ្ជា
 ឧទទាទិ អាណាគោ ឧទទាទិ ។

[២២៣] អយំ វិរិយសមាធិប្បធានសម្ព័ន្ធវិសមញ្ញា-

កតោ ឥន្ទ្រិចារោតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ
 ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទាទិ ញ្ញាលំ ឧទទាទិ បញ្ញា
 ឧទទាទិ វិជ្ជា ឧទទាទិ អាណាគោ ឧទទាទិ ។ សោ
 ចោ បនាយំ វិរិយសមាធិប្បធានសម្ព័ន្ធវិសមញ្ញាកតោ
 ឥន្ទ្រិចារោ ការតេត្វោតិ មេ ភិក្ខុវេ ។ ការតែត មេ
 ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទាទិ
 ញ្ញាលំ ឧទទាទិ បញ្ញា ឧទទាទិ វិជ្ជា ឧទទាទិ អា-
 ណាគោ ឧទទាទិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុក្ខ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើងហើយ ញាណកើតឡើងហើយ
បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺកើតឡើងហើយដល់
តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានឮបានស្តាប់មក
ពីដើមថា (នេះឯងជាឥន្ទ្របាទ) ដែលតថាគតចម្រើនហើយ ។

(២២៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើងហើយ ញាណ
កើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺកើត
ឡើងហើយដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានឮ
បានស្តាប់ក្នុងកាលពីដើមថា នេះជាឥន្ទ្របាទ (ប្រកបដោយវិរិយសមាធិ
នឹងបធានសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត (មិនធ្លាប់បានឮបាន
ស្តាប់) ថា ឥន្ទ្របាទ (ប្រកបដោយវិរិយសមាធិនឹងបធានសង្ខារនោះឯង
ដែលតថាគតត្រូវចម្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើងហើយ
ញាណកើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ
ពន្លឺកើតឡើងហើយដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិន
ធ្លាប់បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា (នេះជាឥន្ទ្របាទ) ដែលតថាគត
បានចម្រើនហើយ ។

ពាក្យវិញ្ញា

(២២២) អយំ ចិត្តសមាធិប្បធានសម្មាសមដ្ឋា-

គតោ ឥន្ទ្រចានោតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ

ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទាទិ ញ្ញាណំ ឧទទាទិ បញ្ញា

ឧទទាទិ វិជ្ជា ឧទទាទិ អាលោកោ ឧទទាទិ ។

សោ ខោ បនាយំ ចិត្តសមាធិប្បធានសម្មាសម-

ដ្ឋាគតោ ឥន្ទ្រចានោ ភាវេតព្វោតិ មេ ភិក្ខុវេ ។

ភាវិតោតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ

ចក្កំ ឧទទាទិ ញ្ញាណំ ឧទទាទិ បញ្ញា ឧទទាទិ

វិជ្ជា ឧទទាទិ អាលោកោ ឧទទាទិ ។

ពាក្យវគ្គ

[២២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើងហើយ ញាណ
កើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺ
កើតឡើងហើយដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិនធ្លាប់
បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា នេះជាឥន្ទ្របាទ (ប្រកបដោយចិត្ត-
សមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត (មិនធ្លាប់បានឮ
បានស្តាប់) ថា ឥន្ទ្របាទ(ប្រកបដោយចិត្តសមាធិនឹងបធានសង្ខារនេះឯង
ដែលតថាគតត្រូវចំរើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើងហើយ
ញាណកើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ
ពន្លឺកើតឡើងហើយដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិន
ធ្លាប់បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា (នេះជាឥន្ទ្របាទ) ដែលតថាគត
បានចំរើនហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

(២២៥) អយំ វីមំសាសមាធិប្បធានសម្មារសមន្ទា-

គតោ ឥទ្ធិចារោតំ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អននុស្សតេសុ

ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទចាទិ ញ្ញាណំ ឧទចាទិ បញ្ញា ឧទ-

ចាទិ វិជ្ជា ឧទចាទិ អាលោកោ ឧទចាទិ ។ សោ ទោ

បនាយំ វីមំសាសមាធិប្បធានសម្មារសមន្ទាគតោ ឥទ្ធិ-

ចារោ ភាវេតញ្ចតំ មេ ភិក្ខុវេ ។ ភាវិតោតំ មេ ភិក្ខុវេ

បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទចាទិ ញ្ញាណំ

ឧទចាទិ បញ្ញា ឧទចាទិ វិជ្ជា ឧទចាទិ អាលោកោ

ឧទចាទិតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារុធ

[២២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើងហើយ ញាណ
កើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺ
កើតឡើងហើយ ដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិនធ្លាប់
បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា នេះជាឥន្ទ្របាទ (ប្រកបដោយវិម-
សាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត (មិនធ្លាប់
បានឮបានស្តាប់) ថា ឥន្ទ្របាទ (ប្រកបដោយវិមសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ
នេះឯង ដែលតថាគតត្រូវចំរើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើង
ហើយ ញាណកើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើង
ហើយ ពន្លឺកើតឡើងហើយ ដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែល
តថាគតមិនធ្លាប់បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា (នេះជាឥន្ទ្របាទ)
ដែលតថាគតបានចំរើនហើយ ។

ពហុលក្ខណៈ

[២២២] ឯវេទ្យ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កកវំ
 វេសាលំយំ វិហារតិ មហារាជេ ក្សត្រាភារសាលាយំ ។
 អថទោ កកវំ បុព្វល្អាសមយំ ទិវសេត្វា បត្តចីវរមា-
 នាយ វេសាលី បិណ្ឌាយ ចារិសិ វេសាលំយំ បិណ្ឌាយ
 ចរិត្វា បញ្ញាកតំ បិណ្ឌាចាតប្បដិក្កត្តោ អាយស្មន្តំ អា-
 នន្តំ អាមន្តេសិ កណ្ណាហិ អានន្តំ ទិសីទនំ យេន ចារា-
 លចេតិយំ^(១) តេនុបសង្កមិស្សម ទិវវិហារាយាតិ ។ ឯវំ
 កន្តេតិ ទោ អាយស្មា អានន្តោ កកវតោ បដិស្សត្វា
 ទិសីទនំ អាទាយ កកវន្តំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុតន្តំ ។

[២២៣] អថទោ កកវំ យេន ចារាលចេតិយំ
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញតេ អាសនេ ទិសី-
 ទិ ។ អាយស្មាបិ ទោ អានន្តោ កកវន្តំ អភិវាទេត្វា

១ ឧ. ម. ពហុលក្ខណៈ ។

បាលីវគ្គ

(៤៤៦) ឱបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងក្រុងតាវសាលា នាមហាវន ជិតក្រុងវេសាលី ។
 គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ទ្រង់បាត្រនឹងចីវរ ក្នុង
 បុព្វល្អាសម័យ ស្ដេចចូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ហើយ
 ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាតក្នុងបន្ទូកក្ដី ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា
 មាលអានន្ទ អ្នកចូរកាន់យកនូវសំពត់និស័ទនេះ តថាគតនឹងចូលទៅឯ
 បារាវលចេតិយ ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ
 ទទួលព្រះពុទ្ធដ៏កាព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយ
 ក៏កាន់នូវសំពត់និស័ទនេះដើរតាមក្រោយៗ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទៅ ។

(៤៤៧) គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ចូលទៅបារាវល-
 ចេតិយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលបុគ្គលតាក់
 តែងថ្វាយ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ

ឯកមន្តំ និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ និស័ទិ ខោ អាយស្មន្តំ
 អានន្តំ កកវា ឯតទេវោច រមណីយា អានន្តំ វេសាលី
 រមណីយំ ឧទេនចេតិយំ រមណីយំ តោតមកចេតិយំ
 រមណីយំ សត្តមចេតិយំ រមណីយំ ពហុបុត្តកចេតិយំ
 រមណីយំ សារទ្ធទេតិយំ^(១) រមណីយំ ទាវាលចេតិយំ ។
 យស្ស កស្សចិ អានន្តំ ចត្តារោ ឥទ្ធិទាទា ភាវិតា
 ពហុលីកតា យាជីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា
 សុសមាទ្វា សោ អាកម្ពមាទោ កប្បំ វា តិដ្ឋយ្យ
 កប្បវសេសំ វា ។ តថាភកតស្ស ខោ អានន្តំ ចត្តារោ
 ឥទ្ធិទាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យាជីកតា វត្ថុកតា
 អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមាទ្វា ។ អាកម្ពមាទោ អានន្តំ
 តថាភកតោ កប្បំ វា តិដ្ឋយ្យ កប្បវសេសំ វាតិ ។

[៤៤៨] ឯវម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្តោ កកវតា
 ឡិទ្ធពរិកេ និមិត្តេ កយិរមាទេ ឡិទ្ធពរិកេ ឡិកាសេ
 កយិរមាទេ ឆាសក្ខិ បដិវិជ្ជិតំ ន កកវន្តំ យាចិ
 តិដ្ឋតុ កន្តេ កកវា កប្បំ តិដ្ឋតុ សុតតោ កប្បំ^(២)

១ ម. សានន្តំ ចេតិយំ ។ ឧ. សានន្តមចេតិយំ ។ ២ ឧ. ម. កប្បវសេសំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវដ្ត

ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទី
 សបគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់អានន្ទ
 ក្រងវេសាលី គួរជាទីរីករាយ ទទេនចេតិយ គួរជាទីរីករាយ គោតមក
 ចេតិយ គួរជាទីរីករាយ សុត្តមចេតិយ គួរជាទីរីករាយ ពហុបុត្តកចេតិយ
 គួរជាទីរីករាយ សារន្ទចេតិយ គួរជាទីរីករាយ បារាលចេតិយ គួរជា
 ទីរីករាយ ។ ម្ចាស់អានន្ទ បុគ្គលណាមួយបានចំរើនឥទ្ធិបាទ៤ បានធ្វើ
 ឲ្យរឿយៗ ធ្វើឲ្យដូចជាយាន ធ្វើឲ្យជាទីនៅ តាំងទុករឿយៗ សន្សំទុក
 ផ្ដើមល្អហើយ កាលបើបុគ្គលនោះប្រាថ្នា អាចស្ថិតនៅអស់មួយអាយុ
 កប្ប ឬជាងមួយអាយុកប្បក៏បាន ។ ម្ចាស់អានន្ទ ឥទ្ធិបាទ៤ គឺជាគត
 បានចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាយាន ធ្វើឲ្យជាទីនៅ
 តាំងទុករឿយៗ សន្សំទុក ផ្ដើមល្អហើយ ។ ម្ចាស់អានន្ទ បើគឺជាគត
 ប្រាថ្នា អាចស្ថិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ឬជាងមួយអាយុកប្បក៏បាន ។

(២២៨) កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើនិមិត្ត ជាឧទ្យារិក
 ទ្រង់ធ្វើឧត្តាសជាឧទ្យារិកយ៉ាងនេះក៏ដោយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ នៅ
 តែមិនអាចនឹងយល់សេចក្ដីច្បាស់លាស់បានឡើយ មិនបានអារាធនាព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
 គង់នៅអស់ ១ អាយុកប្ប សូមព្រះសុគតទ្រង់គង់នៅអស់ ១ អាយុកប្ប

ពហុជនបរិស័ទ ពហុជនសុខ លោកានុកម្ម អត្តាយ បរិស័ទ សុខ ទេវមនុស្សនង្គិ យថា
នំ មារេន បរិយុដ្ឋិតិក្ខតោ ។

(២២៩) ធុតិយំបិ ខោ ភគវា ។ តតិយំបិ ខោ ភគវា
អាយស្មន្តំ អានន្តំ អមន្តេសិ រមណីយា អានន្ត
វេសាលំ រមណីយំ ឧទេនចេតិយំ រមណីយំ តោត-
មកចេតិយំ រមណីយំ សត្តម្ភចេតិយំ រមណីយំ
ពហុបុត្តកចេតិយំ រមណីយំ សារទ្ធជនចេតិយំ រម-
ណីយំ ចារាលចេតិយំ ។ យស្ស កស្សចិ អានន្ត
ចត្តារោ ឥទ្ធិចាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យាជីកតា
វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិត្តា សុសមាវទ្ធា សោ អា-
កក្ខមាឆោ កក្ខំ វា តិដ្ឋេយ្យ កក្ការសេសំ វា ។
តថាភគស្ស ខោ អានន្ត ចត្តារោ ឥទ្ធិចាទា ភាវិតា
ពហុលីកតា យាជីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិត្ត-
តា សុសមាវទ្ធា ។ អាកក្ខមាឆោ អានន្ត តថាភតោ
កក្ខំ វា តិដ្ឋេយ្យ កក្ការសេសំ វាតិ ។

បារិលក្ខ

ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បី
អនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍
ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយដូច្នេះឡើយ ព្រោះមាន
ចូលមកក្រែងក្នុង ។

(៤៤៩) ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដ៏កា (និងព្រះ
អានន្ទ) ជាគំរូបព័រដង ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទ
ដ៏មានអាយុជាគំរូប ៧ ដងថា ម្ចាស់អានន្ទ ក្រុងវេសាលី គួរជាទីរីក
រាយ ទេវទេវចេតិយ គួរជាទីរីករាយ គោតមកចេតិយ គួរជាទីរីករាយ
សត្តមចេតិយ គួរជាទីរីករាយ ពហុបុត្តកចេតិយ គួរជាទីរីករាយ
សារន្ទចេតិយ គួរជាទីរីករាយ បុរាណចេតិយ គួរជាទីរីករាយ ។
ម្ចាស់អានន្ទ បុគ្គលណាមួយបានចម្រើន ឥទ្ធិបាទ ៤ ធ្វើឲ្យច្រើន ធ្វើឲ្យ
ដូចជាយាន ធ្វើឲ្យជាទីតាំងនៅ តាំងទុករឿយៗ សន្សំទុក ផ្ដើមទុកល្អ
ហើយ បើបុគ្គលនោះប្រាថ្នា អាចនៅអស់១ អាយុកប្ប ឬជាងមួយអាយុ-
កប្បក៏បាន ។ ម្ចាស់អានន្ទ តថាគតបានចម្រើនឥទ្ធិបាទ ៤ បានធ្វើឲ្យ
រឿយៗ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានធ្វើឲ្យជាទីតាំងនៅ បានតាំងទុក
រឿយៗ បានសន្សំទុក បានផ្ដើមទុកល្អហើយ ។ ម្ចាស់អានន្ទ បើតថាគត
ប្រាថ្នា អាចនៅអស់មួយអាយុកប្ប ឬជាងមួយអាយុកប្បក៏បាន ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារ្យោ

[២៥០] ឯវំមិ ខោ អាយស្មា អានន្តោ ភកវតា
 ឡុណ្ហកេ ធិមិត្តេ កយិរមាធនេ ឡុណ្ហកេ ឡុកាសេ
 កយិរមាធនេ នាសក្ខិ បដិវជ្ឈិតុំ ន ភកវន្តំ យាចិ តិដ្ឋតុ
 កន្តេ ភកវា កប្បំ តិដ្ឋតុ សុគតោ កប្បំ ពហុជ-
 នហិតាយ ពហុជនសុទាយ លោកានុកម្មាយ អត្តា-
 យ ហិតាយ សុទាយ នេវមនុស្សានន្តិ យថា តំ មា-
 វេន បរិយុដ្ឋិតចិត្តោ ។

[២៥១] អថខោ ភកវា អាយស្មន្តំ អានន្តំ អា-
 មន្តេសំ កន្ធិ ខោ ត្វំ អានន្ត យស្សនាទិ កាលំ
 មញ្ញាស័តិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្តោ
 ភកវតោ បដិស្សត្វា ឡុដ្ឋាយាសនា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា
 បទត្ថុណំ កត្វា អវិទូរេ អញ្ញាតស្មី រុក្ខមូលេ ធិសីទិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារគ្គ

(២៥០) កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើនិមិត្តជាឧទ្យាវិក ទ្រង់ធ្វើឧភាសជាឧទ្យាវិកយ៉ាងនេះក៏ដោយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ នៅ រតមិនយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់ឡើយ មិនបានអារាធនា ព្រះដ៏មាន ព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ អស់មួយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគត ទ្រង់គង់នៅអស់មួយអាយុកប្ប ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បី អនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បី សេចក្តីសុខដល់ទេវតា នឹងមនុស្សទាំងឡាយដូច្នេះឡើយ ព្រោះមាន ចូលមកជ្រែកចិត្ត ។

(២៥១) លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះ អានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់អានន្ទ អ្នកចូរទៅចុះ ចូរសំគាល់នូវកាលគួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុទទួលព្រះពុទ្ធដ៏កាព្រះ ដ៏មានព្រះភាគថា ករុណា ព្រះអង្គ រួចក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយ បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើរប្រទេស្សិណ ហើយអង្គុយជិតគល់ឈើមួយ ដើម ដ៏មិនឆ្ងាយប៉ុន្មាន ។

[២៥២] អថទោ មារោ ចាបិមា (អថប្បត្តន្ត
 អាយស្មន្ត អាណន្ត^(១)) យេន ភគវា តេនុបសង្កម្ម
 ឧបសង្កម្មត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ (ឯកមន្តំ បិសោ
 ទោ មារោ ចាបិមា^(២)) ភគវន្តំ ឯតទេវោច បរិនិព្វានុទានំ
 ភន្ត ភគវា បរិនិព្វានុ សុគតោ បរិនិព្វានកាលោទាន
 ភន្ត ភគវតោ ។ កាសិកា ទោ បនេសា ភន្ត ភគវតា
 វាចា ន តាវាហំ ចាបិម បរិនិព្វាយស្សាមិ យាវ
 មេ ភិក្ខុ ន សាវកា ភវិស្សន្តំ វិយត្តា វិជិតា
 វិសាវទា^(៣) តហុស្សតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បជីបដ្ឋា
 សាមីចប្បជីបដ្ឋា អនុធម្មចារិកោ សកំ អាចរិយកំ
 ឧត្តហេត្វា អាចិត្តិស្សន្តំ ទេសេស្សន្តំ បញ្ញបេស្ស
 ន្តំ បដ្ឋបេស្សន្តំ វិវិស្សន្តំ វិភជិស្សន្តំ ឧត្តាជិតវិ
 ស្សន្តំ ឧប្បន្តំ បរម្បវាទំ សហជម្ពេន សុនិក្ខហិតំ
 និក្ខហេត្វា សប្បាជីហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តិតំ ។
 សន្តិ ទោ បន ភន្ត ឯតវា ភិក្ខុ ភគវតោ សា-
 វកា វិយត្តា វិជិតា វិសាវទា តហុស្សតា ធម្មធរា

១-២ មធ្យមោគ្គកេយ្យវ ឥមស្មី សុត្តេ ឥមេ បារមី ទិស្សន្តិ ។ ៣ ឱ. ឯត្តន្តេ បត្តយោ-
 គក្កោមិ បារមី វាវិ ។

បាលីវគ្គ

(៤៥២) (កាលដែលព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន)
 មានមានចិត្តបាបចូលទៅរកព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ឈរក្នុងទីសមគួរ ។ (លុះមានមានចិត្តបាបឈរក្នុងទីសមគួរហើយ) ក៏
 ក្រាបទូលអាវាធនាព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានក្នុងកាលឥឡូវនេះទៅ សូមព្រះសុគត
 និព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគល្អម
 បរិនិព្វានហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានត្រាស់
 វាចានេះថា នៃមានមានចិត្តបាប (បើ) ពួកភិក្ខុជាសាវ័ករបស់គាត់
 ដែលឈ្មោះ វង្សវៃ ភ្លៀវភ្លា ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិ
 ធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌នៅមិន
 ទាន់មាន ទាំងមិនទាន់រៀនវេទនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់
 សំដែង បញ្ញត្តិ តាំងទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យងាយបាន ទាំងមិនទាន់
 បានសង្កត់សង្កិនបរិបូរណ៍ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាភិក្ខុដែលខ្លួនបាន
 សង្កត់សង្កិនល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយនឹងសំដែងធម៌ប្រកប
 ដោយបាដិហារ្យដរាបណាទេ គាត់នឹងមិនទាន់បរិនិព្វានដរាបនោះ
 ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុជាសាវ័ករបស់ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ បានឈ្មោះ វង្សវៃ ភ្លៀវភ្លា ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌

សុត្តន្តបិដកេ សំយត្តនិកាយស្ស មហាវរាជោ

ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិយោ
 សកំ អាចរិយកំ ឧត្តហេត្វា អាចិត្តន្តំ ទេសេន្តំ
 បញ្ញាបេន្តំ បដ្ឋបេន្តំ វិវរន្តំ វិភជន្តំ ឧត្តាជីករោន្តំ
 ឧប្បន្នំ បរម្បវាទំ សហជម្មេន សុនិក្កហិតំ និក្កហេត្វា
 សប្បដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេន្តំ ។ បរិទិព្វានុនាមិ កន្ថេ
 កកវា បរិទិព្វានុ សុគតោ បរិទិព្វានុកាលោនាមិ
 កន្ថេ កកវតោ ។

(២៥៣) កាសិកា ខោ បទេសា កន្ថេ កកវតា វា-
 ចា ន តាវាហំ នាបិម បរិទិព្វាយិស្សាមិ យាវ មេ ភិក្ខុ-
 និយោ ន សាវិកា ភវិស្សន្តំ វិយត្តា វិជីតា វិសារទា
 ពហុស្សតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិ-
 បន្នា អនុធម្មចារិយោ សកំ អាចរិយកំ ឧត្តហេត្វា
 អាចិត្តិស្សន្តំ ទេសេស្សន្តំ បញ្ញាបេស្សន្តំ បដ្ឋបេស្សន្តំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុដ្ឋ

ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌
 ទាំងបានរៀននូវវារៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្តិ
 តាំងទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យងាយបានហើយ ទាំងសង្កត់សង្កិនបរិបូរណ៍
 ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលបានសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាម
 ពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យបាន
 ហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានក្នុង
 កាលឥឡូវនេះទៅ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ឥឡូវនេះ ជាកាលគួរព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានហើយ ។

[៤៥៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះព្រះដ៏មានព្រះភាគបាន
 ត្រាស់រំលឹកនេះថា ម្ចាស់មានចិត្តបាប គឺជាគតន៍នឹងមិនទាន់បរិនិព្វាន
 ទេ ព្រោះពួកភិក្ខុន៍ជាសាវិការបស់គឺជាគត ឈ្មោះ វង្សវៃ ភ្លៀវភ្លា
 ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយ
 កោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ នៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់រៀននូវ
 វារៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្តិ តាំងទុក

វិវរិស្សន្តំ វិភជេស្សន្តំ ឧត្តានិករិស្សន្តំ ឧប្បន្នំ បរាប្ប.

វាទំ សហធម្មេន សុនិក្កហំតំ និក្កហេត្វា សប្បាដិ

ហារិយំ ធម្មំ នេសេស្សន្តិតំ ។ សន្តំ ខោ បន កន្តេ

ឯតវហំ ភិក្ខុនិយោ ភកវតោ សាវកា វិយត្តា វិជ្ជិតា

វិសារទា ពហុស្សតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា

សាមិច្ចប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនិយោ សកំ អាចរិយកំ

ឧក្កហេត្វា អាចិក្ខុន្តំ នេសេន្តំ បញ្ញាបេន្តំ បដ្ឋបេន្តំ

វិវរិន្តំ វិភជន្តំ ឧត្តានិករេន្តំ ឧប្បន្នំ បរាប្បវាទំ សហ.

ធម្មេន សុនិក្កហំតំ និក្កហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ

នេសេន្តំ ។ បរិនិព្វានុទានំ កន្តេ ភកវា បរិនិព្វានុ

សុតតោ បរិនិព្វានកាលោទានំ កន្តេ ភកវតោ ។

បារាលវគ្គ

បើក ចែក ធ្វើឲ្យងាយបាន ទាំងមិនទាន់ស្អាតស្អំនិមួយៗដែលកើត
ឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួនបានស្អាតស្អំនិមួយៗ តាមពាក្យ
ដែលសមហេតុ ហើយនឹងសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យទេ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុនិសាវិការបស់ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគ បានឈ្លាស រាងវែង ក្លៀវក្លា ជាពហុស្ស្រ ទ្រទ្រង់ធម៌
ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌
ហើយ ទាំងបានរៀននូវវេទនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង
បញ្ញត្តិ តាំងទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យងាយបានហើយ ទាំងស្អាតស្អំនិមួយៗ
បរិបូណ៌ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួនបានស្អាតស្អំនិមួយៗ
តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យបាន
ហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ
បរិនិព្វានទៅ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ព្រោះឥឡូវនេះ ជាកាលគួរឲ្យសូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរិញ្ញោ

(២៥២) ភាសិតា ខោ បនេសា ភន្តេ ភគវតោ
 វាចា ន តាវាហំ ចាបិម បរិទិញាយិស្សមី យាវ
 មេ ឧទាសកា ។ បេ ។ យាវ មេ ឧទាសកា ន
 សាវិតោ កវិស្សន្តិ វិយត្តា វិជីតា វិសាវទា ពហុ-
 ស្សតា ធម្មធរា ធម្មាទុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា
 អនុធម្មចារិទិយោ សកំ អាចរិយកំ ឧត្តហេត្វា អា-
 ចិត្តិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញាបេស្សន្តិ បដ្ឋាបេស្សន្តិ
 វិវិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តាជីកវិស្សន្តិ ឧប្បន្នំ ប-
 រហ្មវាទំ សហធម្មេន សុទិក្កហិតំ និក្កហេត្វា សច្ចា-
 ដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តិតិ ។ សន្តិ ខោ បន
 ភន្តេ ឯតវហំ ឧទាសកា ភគវតោ សាវិតោ វិយត្តា
 វិជីតា វិសាវទា ពហុស្សតា ធម្មធរា ធម្មាទុធម្មប្ប-
 ដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិទិយោ សកំ
 អាចរិយកំ ឧត្តហេត្វា អាចិត្តិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញាបេស្សន្តិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវដ្ត

(៤៥៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគបានត្រាស់វាយនេះថា ម្ចាស់មានចិត្តបាប គឺជាគតនឹងមិនទាន់
 បរិនិព្វានទេ ព្រោះពួកឧបាសក (ជាសាវ័ក) របស់គេជាគត ។ បេ ។
 ព្រោះពួកឧបាសិកាជាសាវ័ការបស់គេជាគត ដែលឈ្មោះ វង្សវៃ ភ្លៀវ
 ភ្លា ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិ
 ដោយកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌នៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់រៀន
 នូវវេទនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក
 បើក ចែក ធ្វើឲ្យងាយបាន ទាំងមិនទាន់សង្កត់សង្កិន នូវបរិបូរណ៍
 ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាមពាក្យ
 ដែលសមហេតុ ហើយនឹងសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យទេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏ឥឡូវនេះ មានពួកឧបាសិកាជាសាវ័ការបស់ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ បានឈ្មោះ វង្សវៃ ភ្លៀវភ្លា ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់ធម៌
 ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌
 ទាំងបានរៀននូវវេទនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត

ពាក្យវិញ្ញា

បដ្ឋបេន្តំ វិវេន្តំ វិភជន្តំ ឧត្តានិកោរោន្តំ ឧប្បន្តំ បរហ្មវាទំ
 សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិយំ
 ធម្មំ នេសេន្តំ ។ បរិនិព្វានតុនាម កន្តេ កកវតោ បរិនិព្វានតុ
 សុគតោ បរិនិព្វានកាលោនាម កន្តេ កកវតោ ។

[២៥៥] ភាសិតា ទោ បនេសា កន្តេ កកវតោ

វាចា ន តាវាហំ ចាបិម បរិនិព្វាយិស្សាមិ យាវ
 មេ ឥទំ ព្រហ្មចរិយំ ន ឥន្ទ្រញោ កវិស្សតិ ដីតញ្ច
 វត្តារិតំ ពាហុជញ្ញំ បុត្តក្ខតំ យាវ នេវមនុស្សហិ
 សុប្បកាសិតន្តំ ។ តយំទំ កន្តេ កកវតោ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ ឥន្ទ្រញោ ដីតញ្ច វត្តារិតំ ពាហុជញ្ញំ បុត្តក្ខតំ

ពាក្យវង្ស

តាំងទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យងាយបាន ទាំងសង្កត់សង្កិនឲ្យបរិបូរណ៍ដែល
កើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាមពាក្យដែល
សមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យបានហើយ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានទៅ សូម
ព្រះសុគតបរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះឥឡូវនេះ ជាកាល
គួរឲ្យសូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានហើយ ។

(២៥៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បួយទៀត ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
បានត្រាស់វាចានេះថា ម្ចាស់មានមាតាបិតាបាប តថាគតនឹងមិនទាន់
បរិនិព្វានទេ ព្រោះព្រហ្មចារ្យរបស់តថាគតនេះ នៅមិនទាន់ខ្ជាប់ខ្ជួន
មិនទាន់ចម្រើន មិនទាន់ផ្សាយទៅសព្វទិស គេមិនទាន់ដឹងច្រើនគ្នា
មិនទាន់ពេញបរិបូណ៌ ពួកទេវតានឹងមនុស្ស មិនទាន់ចេះសំដែងបាន
ដោយប្រពៃទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រហ្មចារ្យរបស់ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគនោះបានខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ បានចម្រើនហើយ បានផ្សាយទៅ
សព្វទិសហើយ គេបានដឹងច្រើនគ្នាហើយ បានពេញបរិបូណ៌ហើយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញាណ

យាវ នេវមនុស្សេហិ សុប្បត្តាសិតំ ។ បរិជិញ្ញាតុទានំ
 កន្លេ កកវា បរិជិញ្ញាតុ សុតតោ បរិជិញ្ញាណកាលោ-
 ទានំ កន្លេ កកវតោតំ ។

(២៥៦) ឯវំ វុត្ត កកវា មារំ ចាបិមន្តំ ឯតទរោច
 អប្បោស្សត្តោ ភ្នំ ចាបិម ហោហិ ន ចំរំ^(១) តថា-
 កតស្ស បរិជិញ្ញាណំ ភវិស្សតិ ឥតោ តិណ្ណំ មាសានំ
 អច្ចុយេន តថាកតោ បរិជិញ្ញាយិស្សតីតំ ។

(២៥៧) អថោ កកវា ចាវលេ ចេតិយេ សតោ
 សប្បជានោ អាយុសដ្ឋារំ ឌុស្សន្តិ ។ ឌុស្សន្តេ ច^(២)
 កកវតា អាយុសដ្ឋារេ មហាក្ខមិចាលោ អហោសិ ភីស-
 នកោ លោមហំសោ នេវទុក្ខភិយោ^(៣) ច ដលីសុ ។

១ ម. នបិស្សេ ។ ២ ម. ឧស្សដេ បន ។ ៣ ម. ទេវទុក្ខភិយោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តន្តកាយ មហាវារង្ក

ពួកទេវតានឹងមនុស្សចេះសំដែងបានដោយល្អហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានទៅ សូមព្រះសុគត
បរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះឥឡូវនេះជាកាលគួរឲ្យ
ព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានហើយ ។

(៤៥៦) កាលបើគ្រងមារក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ ក៏បានត្រាស់ទៅនឹងគ្រងមារមានចិត្តបាបដូច្នេះថា ម្ចាស់មារ
មានចិត្តបាប ចូរអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិចចុះ ការបរិនិព្វានរបស់
គមាគតនឹងយូរប៉ុន្មានទេ កន្លង ៣ ខែអំពីកាលនេះទៅ គមាគតនឹង
បរិនិព្វាន ។

(៤៥៧) លំដាប់នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះ
សតិសម្បជញ្ញៈ ទ្រង់ដាក់អាយុសង្ខារឲ្យដ៏បាវលចេតិយ ។ លុះព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគដាក់អាយុសង្ខារហើយ ក៏កើតកក្រិកដែនដីយ៉ាងធំ គួរ
ឲ្យភ្ញាក់ភ្ញាក់ព្រៃព្រួចរោម ទាំងផ្កាកំលាន់ព្យុះឡើង ។

បារាំងរុក្ខ

[២៩៨] អថោ កកក ឯតមត្តំ វិនិត្យា តាយំ
 វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

តុលមតុលញ្ច សម្ពរំ
 កវស្ម័រមវស្ម័រជ្ជី មុនិ
 អជ្ឈតតោ សមាហិតោ
 អភិទ្ធិ កវចមវត្តសម្ពរំ ។

បារាំងរុក្ខ បរមោ ។

ពិស្សទ្ធានំ

អថាភចិ វិនិច្ឆោ ច
 អវិយា និត្តតេ^(១) យថា
 បទេសំ សម្មតា ភិក្ខុ
 ពុទ្ធភារណោន ចេតិយាតិ ។

បារាណ្ឌ

(២៥៨) ត្រាវនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវ
 ដំណើរនោះហើយ ក៏បន្តិច្ច័យទាននេះក្នុងវេលានោះថា
 ព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញ តំបាលណាឃើញនូវព្រះនិព្វានដែល
 មានគុណប្លង់មិនបានផង នូវភពផង លះបង់នូវសង្ខារដែល
 នាំសត្វទៅកាន់ភពហើយ គ្រេកអរចំពោះអាម្មណ៍ខាងក្នុង
 (ដោយអំណាចវិបស្សនា) មានចិត្តតាំងមាំ (ដោយអំណាច
 សមថៈ) បានទំលាយហើយនូវបណ្តាញ គឺកិលេសដែល
 កើតមាននៅក្នុងខ្លួនដូចជាគ្រោះ ។

ចប់ បារាណ្ឌទី ១ ។

ឧទ្ទាននៃបារាណ្ឌវិគ្គនោះគឺ

ឥទ្ធិបាទប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចេញចាកវដ្ត ១ ឥទ្ធិបាទដែលបុគ្គល
 លះបង់ ១ ឥទ្ធិបាទជាធម៌ដ៏ប្រសើរ ១ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 រំលត់នូវទុក្ខ ១ ឲ្យសម្រេចឥទ្ធិប្បទេស ១ សមត្ថបុទ្ធិ ១
 ពួកភិក្ខុ ១ នឹងភិក្ខុចំរើនឥទ្ធិបាទ ១ ពុទ្ធហោណាកើតឡើង
 ហើយ ១ បារាណ្ឌចេតិយ ១ ។

បាសាវកម្មនគរ

(៤៥៧) សាវត្ថុយំ ។ បុព្វេ មេ ភិក្ខុវេ សម្មោ-
ហាយ អនភិសម្ពុទ្ធស្ស តោជិសត្តស្សេវ សតោ ឯ-
តនហោសិ តោ នុ ខោ ហេតុ តោ បច្ចយោ ឥទ្ធិ-
បាទការណាយាតិ ។

(៤៦០) តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតនហោសិ ឥធិ ភិក្ខុ
ធន្ធិសមាធិប្បធានសម្ពុរសមន្មាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ការវេតិ
ឥតិ មេ ធន្ធា ន ច អតិលំដោ ភវិស្សតិ ន ច អតិ-
ប្បក្កហិតោ ភវិស្សតិ ន ច អជ្ឈតំ សង្ខតោ ភវិស្សតិ
ន ច តហិទ្ធា វិក្ខតោ ភវិស្សតិ បច្ឆាបុរេ សញ្ញំ ច
វិហរតិ យថា បុរេ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា បុរេ
យថា អនោ តថា ឧទ្ធិ យថា ឧទ្ធិ តថា អនោ យ-
ថា ទិវា តថា រត្តិ យថា រត្តិ តថា ទិវា ឥតិ វិវេជន
ចេតសា អបរិយោនន្ទេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ការវេតិ ។

បាលាទកម្មនវគ្គ

[៤៥៨] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលពីមុនដែល
គេថាគតនៅជាពោធិសត្វ មិនទាន់ត្រាស់ដឹងសម្មាសម្ពុទ្ធនៅឡើយ មាន
សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អ្វីហ្ន៎ជាហេតុ អ្វីហ្ន៎ជាបច្ច័យ ដើម្បីញ៉ាំងឥទ្ធិបាទ
ឲ្យចំរើន ។

[៤៦០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ
ដូច្នេះថា ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិ
នឹងបឋានសង្ខារថា ឆន្ទរបស់អញ នឹងមិនបានផ្លូវថយណាស់ផង មិន
បានផ្គងឡើងពេកផង មិនបានរួញខាងក្នុងផង មិនបានរាយមាយទៅ
ខាងក្រៅផងដូច្នេះ ទាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងខាងក្រោយ នឹងខាង
មុខ គឺខាងមុខយ៉ាងណា ខាងក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ខាងក្រោយយ៉ាង
ណា ខាងមុខក៏យ៉ាងនោះ ខាងក្រោមយ៉ាងណា ខាងលើក៏យ៉ាងនោះ
ខាងលើយ៉ាងណា ខាងក្រោមក៏យ៉ាងនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលា
យប់ក៏យ៉ាងនោះ វេលាយប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ ជាបុគ្គល
មានចិត្តបើកហើយ មានកិលេសមិនបានរួបរឹត ចំរើនឲ្យចិត្ត ប្រកប
ដោយពន្លឺដូច្នេះ ។

[២៦១] វិរិយសមាធិប្បធានសម្ព័ន្ធសមមន្ទាគតំ ឥទ្ធិ-

ចាធំ កាវេតិ ឥតិ មេ វិរិយំ ន ច អតិលីដំ ភវិស្សតិ
 ន ច អតិប្បក្កហិតំ ភវិស្សតិ ន ច អុជ្ឈតំ សង្ខតំ
 ភវិស្សតិ ន ច តហិទ្ធា វិត្តតំ ភវិស្សតិ បច្ឆាប្បរេ
 សញ្ញា ច វិហារតិ យថា បុរេ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា
 តថា បុរេ យថា អនោ តថា ឡទ្ធិ យថា ឡទ្ធិ តថា
 អនោ យថា ទិវា តថា រត្តិ យថា រត្តិ តថា ទិវា ឥតិ
 វិវេជន ចេតសា អបរិយោនន្ទេន សប្បកាសំ ចិត្តំ
 កាវេតិ ។

[២៦២] ចិត្តសមាធិប្បធានសម្ព័ន្ធសមមន្ទាគតំ ឥទ្ធិ-

ចាធំ កាវេតិ ឥតិ មេ ចិត្តំ ន ច អតិលីដំ ភវិស្សតិ
 ន ច អតិប្បក្កហិតំ ភវិស្សតិ ន ច អុជ្ឈតំ សង្ខតំ
 ភវិស្សតិ ន ច តហិទ្ធា វិត្តតំ ភវិស្សតិ បច្ឆាប្បរេ សញ្ញា
 ច វិហារតិ យថា បុរេ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា បុរេ

បាលៈទក្សត្រ

[២៦១] ភិក្ខុចំរើនឥន្ទ្របាទ ប្រកបដោយវិរិយសមាធិនឹងបធាន-
 សង្ខារថា សេចក្តីព្យាយាមរបស់អញ នឹងមិនបានធូរថយពេកផង មិន
 ផ្តងឡើងពេកផង មិនរួញខាងក្នុងផង មិនរាយមាយទៅខាងក្រៅផង
 ដូច្នេះ ទាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងខាងក្រោយនឹងខាងមុខ គឺខាងមុខ
 យ៉ាងណា ខាងក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ខាងក្រោយយ៉ាងណា ខាងមុខ
 ក៏យ៉ាងនោះ ខាងក្រោមយ៉ាងណា ខាងលើក៏យ៉ាងនោះ ខាងលើយ៉ាង
 ណា ខាងក្រោមក៏យ៉ាងនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលាយប់ក៏យ៉ាង
 នោះ វេលាយប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ ជាបុគ្គលមានចិត្តបើក
 ហើយ មានកំលេសមិនបានប្រកែកហើយ រមែងចំរើននូវចិត្ត ប្រកប
 ដោយពន្លឺដូច្នេះ ។

[២៦២] ភិក្ខុចំរើនឥន្ទ្របាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាធិនឹងបធាន-
 សង្ខារថា ចិត្តរបស់អញ នឹងមិនបានធូរថយពេកផង មិនផ្តងឡើង
 ពេកផង មិនរួញខាងក្នុងផង មិនបានរាយមាយទៅខាងក្រៅផងដូច្នេះ
 ទាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងខាងក្រោយនឹងខាងមុខ គឺខាងមុខយ៉ាងណា
 ខាងក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ខាងក្រោយយ៉ាងណា ខាងមុខក៏យ៉ាងនោះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរាជោ

យថា អនោ តថា ឧទ្ធំ យថា ឧទ្ធំ តថា អនោ

យថា ទិវា តថា រត្តិ យថា រត្តិ តថា ទិវា ឥតិ វិវដេន

ចេតសា អបរិយោនន្ទេន សប្បកាសំ ចិត្តំ កាវេតិ ។

(២៦៣) វីមសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមដ្ឋាកតំ

ឥទ្ធិទាទុំ កាវេតិ ឥតិ មេ វីមសា ន ច អតិលីដា កវិ.

ស្សតិ ន ច អតិប្បគ្គហិតា កវិស្សតិ ន ច អជ្ឈតំ

សង្ខតា កវិស្សតិ ន ច ពហំទ្វា វិត្តតា កវិស្សតិ បច្ឆា.

បុរេ សញ្ញំ ច វិហារតិ យថា បុរេ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា

តថា បុរេ យថា អនោ តថា ឧទ្ធំ យថា ឧទ្ធំ តថា

អនោ យថា ទិវា តថា រត្តិ យថា រត្តិ តថា ទិវា ឥតិ

វិវដេន ចេតសា អបរិយោនន្ទេន សប្បកាសំ ចិត្តំ

កាវេតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុត្ត

ខាងក្រោមយ៉ាងណា ខាងលើក៏យ៉ាងនោះ ខាងលើយ៉ាងណា ខាង
 ក្រោមក៏យ៉ាងនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលាយប់ក៏យ៉ាងនោះ វេលា
 យប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ ជាបុគ្គលមានចិត្តបើកហើយ មាន
 កិលេសមិនបានរូបរិត រមែងចំរើននូវចិត្ត ប្រកបដោយពន្លឺដូច្នេះ ។

(៤៦៣) ភិក្ខុរមែងចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយរិម៌សាសមាធិ
 នឹងបធានសង្ខារថា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណារបស់អញ នឹងមិនចូរថយ
 ពេកផង មិនផ្គងឡើងពេកផង មិនរួញខាងក្នុងផង មិនរាយមាយទៅ
 ខាងក្រៅផងដូច្នេះ ទាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងខាងក្រោយនឹងខាងមុខ
 គឺខាងមុខយ៉ាងណា ខាងក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ខាងក្រោយយ៉ាងណា
 ខាងមុខក៏យ៉ាងនោះ ខាងក្រោមយ៉ាងណា ខាងលើក៏យ៉ាងនោះ ខាង
 លើយ៉ាងណា ខាងក្រោមក៏យ៉ាងនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលាយប់
 ក៏យ៉ាងនោះ វេលាយប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ ជាបុគ្គលមាន
 ចិត្តបើកហើយ មានកិលេសមិនបានរូបរិត រមែងចំរើននូវចិត្ត ប្រកប
 ដោយពន្លឺដូច្នេះ ។

[២២៤] ឯវំ ភារិតេសុ ខោ ភិក្ខុ ចត្វុសុ ឥន្ទ្រិ-
 ទានេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិជំ
 បច្ឆនុកោតិ ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ ពហុធាបិ
 ហុត្វា ឯកោ ហោតិ អារិការំ តិរោការំ តិរោកុដ្ឋំ
 តិរោចាការំ តិរោបព្វតំ អសដ្ឋមាណោ គច្ឆតិ សេយ្យ-
 ថាបិ អាគាសេ បឋវីយាបិ ឧម្ពុជ្ឈនិម្ពុជ្ឈំ ករោតិ
 សេយ្យថាបិ ឧទកេ ឧទកេបិ អភិជ្ជមាណេ គច្ឆតិ
 សេយ្យថាបិ បឋវីយំ អាគាសេបិ បល្លង្កេន កមតិ^(១)
 សេយ្យថាបិ បត្ថី សកុណោ ឥមេបិ ចន្ទិមសុរិយេ
 ឯវំ មហិន្ទិកេ ឯវំ មហានុកាវេ ចាណិណោ បរាមសតិ
 ចរិមជ្ជតិ យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ ។

[២២៥] ឯវំ ភារិតេសុ ខោ ភិក្ខុ ចត្វុសុ ឥន្ទ្រិទា-
 នេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ ទិញាយ សោតនាតុយា
 វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមាទុសិកាយ ឧកោ សន្នេ សុណា-
 តិ ទិព្វេ ច មាទុសេ ច យេ ទ្វេវ សន្និកេ វាតិ ។

ព្រហ្មវិញ្ញាណកម្ម

(៤៦៤) កាលភក្តិបានចំរើនឥទ្ធិបាទទាំង ៤ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ (នោះ) វេសន៍បានសម្រេចបូជ្ជៈច្រើនប្រការ
 គឺតែម្នាក់ ប្លែងទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន ឬច្រើននាក់ ប្លែងឲ្យមកតែម្នាក់
 វិញក៏បាន នៅក្នុងទីកំបាំង ដើរទៅក្នុងទីវាលក៏បាន នៅខាងក្នុង ដើរ
 ទៅខាងក្រៅក៏បាន នៅខាងក្នុងជញ្ជាំង ដើរទៅខាងក្រៅជញ្ជាំង (ដោយ
 ឥតទ្វារឥតផ្លូវ) ក៏បាន នៅខាងក្នុងកំពែង ដើរទៅខាងក្រៅកំពែងក៏បាន
 នៅខាងក្នុងភ្នំ ដើរទៅខាងក្រៅភ្នំវិញក៏បាន ឥតមានទើស ដូចគេដើរ
 ក្នុងទីវាល មុជលើបក្សីផែនដី ដូចគេមុជលើបក្សីទឹកក៏បាន ដើរលើទឹក
 ឥតមានបែកឆ្មាយ ដូចគេដើរលើផែនដីក៏បាន ហោះទៅព្រះឥន្ទ្រ
 ក្នុង ដូចជាបក្សីសកុណជាតិក៏បាន យកដៃទៅស្លាបអង្គែលព្រះចន្ទ្រ
 ព្រះអាទិត្យទាំងនេះដែលមានបូជ្ជៈយ៉ាងនេះ មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះ
 ក៏បាន ហោះទៅទាំងអំណាចខ្លួន រហូតដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។

(៤៦៥) កាលបើភិក្ខុចំរើនឥទ្ធិបាទទាំង ៤ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ
 យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ (នោះ) មានត្រចៀកដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួស
 ត្រចៀករបស់មនុស្សធម្មតា វេសន៍ព្រះសំឡេងពីរប្រការ គឺសំឡេងទិព្វ
 នឹងសំឡេងជារបស់មនុស្ស ទាំងឆ្ងាយទាំងជិតបាន ។

[២២៦] ឯវំ ភាវិតេស្ស ខោ ភិក្ខុ ចត្វស្ស ឥទ្ធិទា-
 ទេស្ស ឯវំ ពហុលីកតេស្ស បរសត្តានំ បរហុក្កលានំ
 ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជាធាតុ សភកំ វា ចិត្តំ សភកំ
 ចិត្តន្តំ បជាធាតុ វីតភកំ វា ចិត្តំ វីតភកំ ចិត្តន្តំ
 បជាធាតុ សនោសំ វា ចិត្តំ សនោសំ ចិត្តន្តំ បជាធា-
 តុ វីតនោសំ វា ចិត្តំ វីតនោសំ ចិត្តន្តំ បជាធាតុ
 សមោហំ វា ចិត្តំ សមោហំ ចិត្តន្តំ បជាធាតុ វីតមោ-
 ហំ វា ចិត្តំ វីតមោហំ ចិត្តន្តំ បជាធាតុ សង្ខតំ វា
 ចិត្តំ សង្ខតំ ចិត្តន្តំ បជាធាតុ វិក្ខតំ វា ចិត្តំ វិក្ខតំ
 ចិត្តន្តំ បជាធាតុ មហក្កតំ វា ចិត្តំ មហក្កតំ ចិត្តន្តំ
 បជាធាតុ អមហក្កតំ វា ចិត្តំ អមហក្កតំ ចិត្តន្តំ
 បជាធាតុ សឧត្តរំ វា ចិត្តំ សឧត្តរំ ចិត្តន្តំ បជាធាតុ
 អនុត្តរំ វា ចិត្តំ អនុត្តរំ ចិត្តន្តំ បជាធាតុ សមាហិតំ
 វា ចិត្តំ សមាហិតំ ចិត្តន្តំ បជាធាតុ អសមាហិតំ
 វា ចិត្តំ អសមាហិតំ ចិត្តន្តំ បជាធាតុ វិមុត្តំ វា
 ចិត្តំ វិមុត្តំ ចិត្តន្តំ បជាធាតុ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ
 ចិត្តន្តំ បជាធាតុ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវដ្ត

(៤៦៦) កាលបើភិក្ខុចំរើនឥទ្ធិបាទតាំង ៤ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ (នោះ) ក៏អាចកំណត់ដឹងឲ្យចិត្តរបស់
 សត្វដទៃ ឬគ្រួសារដទៃដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) បាន គឺចិត្ត (របស់សត្វដទៃ)
 ដែលប្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏កំណត់ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្ត
 ដែលប្រាសចាករាគៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តដែលប្រកប
 ដោយទោសៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាស
 ចាកទោសៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយ
 មោហៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាក
 មោហៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ចិត្តដែលឃើញក្តី ក៏ស្គាល់
 ថា ចិត្តឃើញ ចិត្តដែលរាយមាយក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តរាយមាយ ចិត្តដែល
 ជាមហគ្គតៈ គឺរូបាវចរៈនឹងអរូបាវចរៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តជាមហគ្គតៈ ចិត្ត
 ដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តមិនមែនជាមហគ្គតៈ ចិត្ត
 ដែលជាសឡត្តរៈ គឺលោកិយចិត្តក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តជាសឡត្តរៈ ចិត្តដែល
 ជាអនុត្តរៈ គឺលោកុត្តរចិត្តក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តជាអនុត្តរៈ ចិត្តដែលតាំង
 មាំក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តតាំងមាំ ចិត្តដែលមិនតាំងមាំក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្ត
 មិនតាំងមាំ ចិត្តដែលរួចស្រឡះ (ចាកកិលេសាសវៈ) ក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្ត
 រួចស្រឡះ ចិត្តដែលមិនរួចស្រឡះក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តមិនរួចស្រឡះ ។

[២៦៧] ឯវំ កាវិតេសុ ខោ ភិក្ខុ ចត្វសុ ឥន្ទ្រ-
 ចានេសុ ឯវំ តហ្គលីកតេសុ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិ-
 វាសំ អនុស្សាវតិ ។ សេយ្យជំនំ ។ ឯកំបិ ជាតី ទ្វេបិ
 ជាតិយោ តិស្សេច្ឆំ ជាតិយោ ចតស្សេច្ឆំ ជាតិយោ
 បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសំបិ ជាតិយោ
 តីសំបិ ជាតិយោ ចត្តាឡីសំបិ ជាតិយោ បញ្ញាសំបិ
 ជាតិយោ ជាតិសតំបិ ជាតិសហស្សំបិ ជាតិសត-
 សហស្សំបិ អនេកេបិ សំវដ្តកថ្យេ អនេកេបិ វិវ-
 ដ្តកថ្យេ អនេកេបិ សំវដ្តវិវដ្តកថ្យេ អមុត្រាសី ឯ-
 វំនាមោ ឯវំតោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមាហារោ ឯវំសុខ-
 ទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវំមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ
 អមុត្រ ឧទទាទី តត្រចាសី^(១) ឯវំនាមោ ឯវំតោត្តោ
 ឯវំវណ្ណោ ឯវំមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវំ-
 មាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ ឥន្ទ្របរិវេណិតំ
 ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ
 អនុស្សាវតិ ។

បាសានកម្មវត្ថុ

(៤៦៧) កាលបើភិក្ខុចំរើនឥទ្ធិបាទទាំង ៤ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ(នោះ) រមែងរលឹកឃើញ បុព្វេនិវាស មាន
 ប្រការច្រើន ។ បុព្វេនិវាស ដូចម្តេច ។ គឺរលឹកឃើញ ១ ជាតិខ្លះ
 ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ
 ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១ ពាន់ជាតិខ្លះ
 ១ រៃសនជាតិខ្លះ (រហូតដល់) ច្រើនសំរដ្ឋកប្ប ច្រើនវិវដ្តកប្ប ច្រើនសំ-
 រដ្ឋវិវដ្តកប្បខ្លះថា អញបានកើតក្នុងទីឯនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មាន
 គោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ សោយ
 សុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុយ៉ាងនេះ លុះអាត្មាអញនោះច្បុក
 អំពីទីនោះហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងទីឯនោះ ក្នុងទីនោះឯង អាត្មាអញ
 ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មាន
 អាហារយ៉ាងនេះ សោយសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុយ៉ាងនេះ
 លុះអាត្មាអញនោះច្បុកអំពីទីនោះហើយ ទើបមកកើតក្នុងទីនេះទៀត
 រលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានប្រការច្រើន ព្រមទាំងអាការ គឺរូប
 នឹងអាហារជាដើម ព្រមទាំងឧទ្ទេស គឺឈ្មោះនឹងគោត្រកូល ដោយ
 ប្រការដូច្នេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស មហាវិវាទោ

[២៦៨] ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ ភិក្ខុ ចត្វសុ ឥទ្ធិមា
 ទេសុ ឯវំ តហុលីកតេសុ ទិព្វេន ចត្តុនា វិសុទ្ធន
 អតិក្កន្ធមាទុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវមាទេ ឧប-
 បជ្ជមាទេ ហីនេ បណ្ឌិតេ សុវណ្ណោ ទុព្វណ្ណោ សុគតេ
 ទុក្ខតេ យថាកម្មបកេ សត្តេ បណាធានិ ឥមេ វត
 កោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមម្ពាគតា វចីទុ-
 ច្ចរិតេន សមម្ពាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមម្ពាគតា
 អវិយាធំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មស-
 មាទាទា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចា-
 យំ ទុក្ខតី វិនិច្ឆាតំ វិរយំ ឧបបន្នា ឥមេ វា បទ
 កោន្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមម្ពាគតា វចី-
 សុចរិតេន សមម្ពាគតា មនោសុចរិតេន សមម្ពាគតា
 អវិយាធំ អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្ម-
 សមាទាទា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគ-
 តី សក្កំ លោកំ ឧបបន្នាតិ ឥតិ ទិព្វេន ចត្តុ-
 នា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធមាទុសកេន សត្តេ បស្សតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរិក្ខ

[២២៨] កាលបើភិក្ខុចំរើនឥទ្ធិបាទទាំង ៤ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ (នោះ) មានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួស
 ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា រមែងឃើញសត្វទាំងឡាយ គឺកំណត់ដឹងពួក
 សត្វកំពុងច្បុត កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានសម្បុរ
 ល្អខ្លះ សម្បុរអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ គតិអាក្រក់ខ្លះ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 តាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎ ពួកសត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត
 ប្រកបដោយវច្ឆិច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត តិះដៀលព្រះអរិយៈ
 ទាំងឡាយ ជាអ្នកយល់ខុស ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ខុស
 ពួកសត្វទាំងនោះលុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងកើតក្នុងកំណើត
 គិរញ្ញាន ប្រេត អសុរកាយ នរក អើហ្ន៎ ចំណែកខាងសត្វពួកនេះ
 ប្រកបដោយកាយសុច្ចរិត ប្រកបដោយវច្ឆិច្ចរិត ប្រកបដោយមនោ-
 សុច្ចរិត មិនតិះដៀលព្រះអរិយៈទាំងឡាយមានគំនិតយល់ត្រូវ ប្រកាន់
 នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ត្រូវ ពួកសត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ
 ស្លាប់ទៅ រមែងកើតក្នុងសុត្តនិស្ថតិទៅលោក ភិក្ខុនោះមានចក្ខុដូចជាទិព្វ
 ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង្វែរចក្ខុជាប់របស់មនុស្សធម្មតា ក៏បានឃើញនូវពួកសត្វ

ពាសាវកម្មវិញ្ញា

ចរំមាណេ ឧបបជ្ជមាណេ ហីណេ បណ្ឌិតេ សុវណ្ណ
 ធុត្វណ្ណោ សុគតេ ធុត្តតេ យថាកម្មបតេ សត្ត
 បដាធាតិ ។

[២៦៧] ឃំ ការតេសុ ខោ ភិក្ខុ ចត្វសុ ឥន្ទ្រ-
 ចានេសុ ឃំ តហុលីកតេសុ អាសវាធំ ខយា អនា-
 សរំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អ-
 ភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។

[២៧០] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រចានា ការតា
 តហុលីកតា មហាប្បណ ហោន្តិ មហាធិសំសា ។
 កថំ ការតា ច ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥន្ទ្រចានា កថំ
 តហុលីកតា មហាប្បណ ហោន្តិ មហាធិសំសា ។
 ឥធ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មសមាធិប្បធានសម្មាសមន្មាគតំ
 ឥន្ទ្រចានំ ការតិ ឥតិ មេ ធម្មោ ន ច អតិលីនោ
 ភវិស្សតិ ន ច អតិប្បក្កហិតោ ភវិស្សតិ ន ច អជ្ឈតិ
 សន្និកត្តោ ភវិស្សតិ ន ច តហិត្វា វិក្ខតត្តោ ភវិស្សតិ
 បច្ឆាប្បវេ សញ្ញំ ច វិហារតិ យថា បុរេ តថា បច្ឆា យថា
 បច្ឆា តថា បុរេ យថា អនោ តថា ឧទ្ទំ យថា ឧទ្ទំ

បាសានកម្មវត្ថុ

គឺកំណត់ដឹងនូវពួកសត្វកំពុងច្បុក កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ ខ្ពស់ខ្លះ មានសម្បុរល្អខ្លះ សម្បុរអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ គតិអាក្រក់ ខ្លះ ដែលទៅកើតតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។

(២៦៩) កាលបើភិក្ខុចំរើនឥទ្ធិបាទទាំង៤ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ(នោះ)បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតនាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយ បញ្ញាដ៏ឧត្តមខ្ពង់ ក្នុងអត្តភាពដ៏ជាក់ស្តែង ។

(២៧០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ៤ យ៉ាងនេះ ដែលបុគ្គល ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ វេមន៍មានផលច្រើន មានគានិសង្សៈ ច្រើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ៤ ដែលបុគ្គលចំរើនហើយដូចម្តេច ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយដូចម្តេច ទើបមានផលច្រើន មានគានិសង្សៈច្រើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយ ឆន្ទសមាធិនឹងបធានសង្ខារថា ឆន្ទៈរបស់អញ នឹងមិនធ្លាប់យល់ពេកផង មិនផ្គងឡើងពេកផង មិនឃ្លាតខាងក្នុងផង មិនរាយមាយទៅខាងក្រៅផង ដូច្នេះ ទាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងខាងក្រោយនឹងខាងមុខ គឺខាងមុខ យ៉ាងណា ខាងក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ខាងក្រោយយ៉ាងណា ខាងមុខក៏ យ៉ាងនោះ ខាងក្រោមយ៉ាងណា ខាងលើក៏យ៉ាងនោះ ខាងលើយ៉ាងណា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុទ្ធា

តថា អនោ យថា ទិវា តថា រត្នី យថា រត្នី តថា ទិវា
 ឥតំ វិវេដន ចេតសា អបរិយោនទ្ធន សប្បកាសំ ចិត្តំ
 ការេតិ ។ វិវិយសមាជំ ។ ចិត្តសមាជំ ។ វិមំសាសមា-
 ជិប្បធានសម្ពាសមមន្ទាគតំ ឥទ្ធិទានំ ការេតិ ឥតំ មេ
 វិមំសា ន ច អតិលីនា ភវិស្សតិ ន ច អតិប្បគ្គហិតា
 ភវិស្សតិ ន ច អជ្ឈតំ សម្ពិត្តា ភវិស្សតិ ន ច ពហុទ្វា
 វិត្តត្តា ភវិស្សតិ បច្ឆាប្បរេ សញ្ញំ ច វិហរេតិ យថា ប្បរេ
 តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា ប្បរេ យថា អនោ
 តថា ឧទ្ធុំ យថា ឧទ្ធុំ តថា អនោ យថា ទិវា
 តថា រត្នី យថា រត្នី តថា ទិវា ឥតំ វិវេដន ចេតសា
 អបរិយោនទ្ធន សប្បកាសំ ចិត្តំ ការេតិ ។ ឯវំ ការិ-
 តា ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិទានា ឯវំ ពហុលីកតា
 មហាប្បលា ហោន្តិ មហានិសំសា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុទ្ធនិកាយ មហាវារិទ្ធិ

ខាងក្រោមក៏យ៉ាងនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលាយប់ក៏យ៉ាងនោះ វេលាយប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ ជាបុគ្គលមានចិត្តបើកហើយ មានកិលេសមិនប្រកាស វេលាចំរើននូវចិត្ត ប្រកបដោយពន្លឺដូច្នេះ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមលាសមាធិ នឹងបឋានសង្ខារថា វិមលា (ការពិចារណា) របស់អញ នឹងមិនចូរថយពេកផង មិនផ្គងឡើងពេកផង មិនឃ្លាខាងក្នុងផង មិនរាយមាយទៅខាងក្រៅផង ដូច្នេះ ទាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងខាងក្រោយនឹងខាងមុខ គឺខាងមុខយ៉ាងណា ខាងក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ខាងក្រោយយ៉ាងណា ខាងមុខក៏យ៉ាងនោះ ខាងក្រោមយ៉ាងណា ខាងលើក៏យ៉ាងនោះ ខាងលើយ៉ាងណា ខាងក្រោមក៏យ៉ាងនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលាយប់ក៏យ៉ាងនោះ វេលាយប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ ជាបុគ្គលមានចិត្តបើកហើយ មានកិលេសមិនប្រកាស ចំរើននូវចិត្ត ប្រកបដោយពន្លឺដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ ២ ដែលបុគ្គលចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ វេលានឹងផលច្រើន មានការសង្ស័យច្រើន ។

បាលាទេវតា

(២៧១) ឃុំ ភាវិតេស្ត ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្វស្ត
 ឥន្ទ្រាទេស្ត ឃុំ តហ្មលីតេស្ត អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រវង្ស
 បច្ឆនុកោតិ ឯកោចិ ហុត្វា តហ្មណ ហោតិ ។ បេ ។
 យា ព្រហ្មលោកាចិ កាយេន វសំ វត្តេតិ ។

(២៧២) ឃុំ ភាវិតេស្ត ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្វស្ត
 ឥន្ទ្រាទេស្ត ឃុំ តហ្មលីតេស្ត អាសវង្សំ ខយា
 អនាសរំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតីតិ ។

(២៧៣) ធន្ទំ ចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធិស្សាយ លភតិ
 សមាធិំ លភតិ ចិត្តស្ស ឯកត្តតំ ។ អយំ វុច្ចតិ
 ធន្ទសមាធិ ។ សោ អនុប្បដ្ឋានំ ចាបកានំ អត្ត-
 សលានំ ធម្មានំ អនុប្បនាយ ធន្ទំ ជនេតិ វាយ-
 មតិ វិរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បត្តល្បាតិ បទហតិ ។

បាលាទកម្មវិធី

[២៧១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្របាទ ២ ដែលភិក្ខុចំរើន
យ៉ាងនេះហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ រមែងបាននូវឥន្ទ្រវិធីមាន
ប្រការច្រើន គឺភិក្ខុតែម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ហោះ
ទៅទាំងអំណាចខ្លួន រហូតដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។

[២៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្របាទ ២ ដែលភិក្ខុចំរើន
យ៉ាងនេះហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ (នោះ) បានធ្វើឲ្យ
ដាក់ច្បាស់សម្រេច នូវបេតិកភ័យនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមន្ទូនឯង ក្នុងអត្តភាព
ដ៏ដាក់ស្តែង ។

[២៧៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអាស្រ័យឆន្ទៈហើយ បាន
នូវសមាធិ បាននូវភាពនៃចិត្ត មានអារម្មណ៍តែមួយ ។ នេះហៅថា
ឆន្ទៈសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រាស ព្យា-
យាម ផ្ដល់ចិត្តឡើង តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ
ជាអកុសលដ៏លាមកដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តន្តកាយស្ស មហាវារិញ្ញោ

ឧប្បជ្ឈានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ
 ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កល្យាតិ
 បទហតិ ។ អនុប្បជ្ឈានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បនាយ
 ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កល្យាតិ
 បទហតិ ។ ឧប្បជ្ឈានំ កុសលានំ ធម្មានំ បីតិយា
 អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ការិយាយ
 ចារិយ្យាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ
 បក្កល្យាតិ បទហតិ ។ ឥមេ វុច្ឆន្តិ បដានសង្ខារតិ ។
 ឥតិ អយំ ច ឆន្ទោ អយំ ច ឆន្ទសមាធិ ឥមេ ច
 បដានសង្ខារ ។ អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ឆន្ទសមាធិប្ប-
 ដានសង្ខារសមញ្ញាតតោ ឥន្ទ្រិចារោ ។

[២៧២] វិរិយំ ចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធិស្សយ លកតិ
 សមាធិ លកតិ ចិត្តស្ស ឯតក្កតំ ។ អយំ វុច្ឆតិ វិរិយ-
 សមាធិ ។ សោ អនុប្បជ្ឈានំ ។ បេ ។ ឧប្បជ្ឈានំ កុស-
 លានំ ធម្មានំ បីតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ
 វេបុល្លាយ ការិយាយ ចារិយ្យាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ
 វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កល្យាតិ បទហតិ ។ ឥមេ វុច្ឆន្តិ

លុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារី

ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធ ព្យាយាម ផ្គងចិត្តឡើង តាំង
 ព្យាយាមមាំ ដើម្បីលះបង់នូវធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែល
 កើតឡើងហើយ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធ ព្យាយាម
 ផ្គងចិត្តឡើង តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល
 ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹង
 ប្រែង ប្រារព្ធ ព្យាយាម ផ្គងចិត្តឡើង តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំង
 ធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យ
 វិនាស ឲ្យរឹងរិតតែកើតធូលាយ ចំរើនបរិបូណ៌ ។ នេះហៅថា
 បធានសង្ខារ ។ នេះហៅថា ឆន្ទៈផង នេះហៅថាឆន្ទៈសមាធិផង នេះ
 ហៅថាបធានសង្ខារផង ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា ឥន្ទ្របាទ ប្រកបដោយឆន្ទៈសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។

(២៧២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអាស្រ័យវិរិយៈ ហើយ
 បាននូវសមាធិ បាននូវភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ។ នេះហៅ
 ថា វិរិយសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ។ បេ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង
 ប្រារព្ធ ព្យាយាម ផ្គងចិត្តឡើង តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌
 ទាំងឡាយ ជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យវិនាស
 ឲ្យរឹងរិតតែកើតធូលាយ ចំរើន ពេញបរិបូណ៌ ។ នេះហៅថា

បាសនកម្មវិញ្ញា

បដានសង្ខារតិ ។ ឥតិ ឥទំ ច វីរិយំ អយំ ច វីរិយ-
សមាធិ ឥមេ ច បដានសង្ខារ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
វីរិយសមាធិប្បដានសង្ខារសមណ្ឌកតោ ឥទ្ធិចារោ ។

[២៧៥] ចិត្តំ ចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ និស្សាយ លកតិ
សមាធិ លកតិ ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ ។ អយំ វុច្ចតិ ចិត្ត-
សមាធិ ។ សោ អនុប្បដ្ឋានំ ។ បេ ។ ឧប្បដ្ឋានំ កុ-
សលានំ ធម្មានំ បិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោកាវាយ
វេបុល្លាយ ការវាយ ចារិយិយា ធន្តំ ជនេតិ វាយមតិ
វីរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ បទហតិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ
បដានសង្ខារតិ ។ ឥតិ ឥទព្វ ចិត្តំ អយំ ច ចិត្តស-
មាធិ ឥមេ ច បដានសង្ខារ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
ចិត្តសមាធិប្បដានសង្ខារសមណ្ឌកតោ ឥទ្ធិចារោ ។

[២៧៦] វិមំសំ ចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ និស្សាយ លកតិ
សមាធិ លកតិ ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ ។ អយំ វុច្ចតិ
វិមំសាសមាធិ ។ សោ អនុប្បដ្ឋានំ ចាបកានំ អកុស-
លានំ ធម្មានំ អនុប្បទាយ ធន្តំ ជនេតិ វាយមតិ
វីរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ បទហតិ ។ បេ ។

បាសានកម្មវត្ថុ

បធានសង្ខារ ។ នេះហៅថាវិយះផង នេះហៅថាវិយសមាធិផង
នេះហៅថាបធានសង្ខារផង ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថា ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិយសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។

(២៧៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអាស្រ័យនូវចិត្តហើយ
បាននូវសមាធិ បាននូវភាពនៃចិត្តមានការម្ស្នាក់តែមួយ ។ នេះហៅថា
ចិត្តសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ។ បេ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធ
ព្យាយាម ផ្ដល់ចិត្តឡើង តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ
ជាកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យវិនាស ឲ្យរឹងរឹត
តែកើតឆន្ទៈលាយ ចំរើន ពេញបរិបូណ៌ ។ នេះហៅថា បធាន-
សង្ខារ ។ នេះហៅថាចិត្តផង នេះហៅថាចិត្តសមាធិផង នេះហៅថា
បធានសង្ខារផង ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅ
ថា ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។

(២៧៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអាស្រ័យនូវវិមលាហើយ
បាននូវសមាធិ បាននូវភាពនៃចិត្តមានការម្ស្នាក់តែមួយ ។ នេះហៅថា
វិមលាសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធ
ព្យាយាម ផ្ដល់ចិត្តឡើង តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជា
អកុសលដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ។ បេ ។

លុត្តត្ថបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ បរិច្ចាយា អសម្មោសាយ
 កិល្យោភារាយ វេយ្យាលាយ ភាវនាយ ចារិយ្យាយ ធន្តំ
 ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ
 បទហតិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ បធានសម្ព័រាភតិ ។ ឥតិ
 អយំ ច វិមំសា អយញ្ច វិមំសាសមាធិ ឥមេ ច
 បធានសម្ព័រាភ ។ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខុវេ វិមំសាស-
 មាធិប្បធានសម្ព័រាសមញ្ញាកតោ ឥទ្ធិចានោតិ ។

[២៧៧] ឯវុច្ចេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
 សាវត្ថិយំ វិហារតិ បុញ្ញាមេ មតារមាតុប្បាសានេ ។
 តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា កិក្ខុ ហេដ្ឋា
 មតារមាតុប្បាសានេ វិហារន្តិ ឧទ្ធិតា ឧទ្ធិណ្ឌ ចបលា
 មុខក វិក័ល្ហាវាចា មុដ្ឋស្សតិចោ អសម្បជាតា អ-
 សមាហិតា វិព្ពន្ធចិត្តា ចាកតិ[ន្តិយា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធ ព្យាយាម ផ្គងចិត្តឡើង តាំង
 ព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជាកុសលដែលកើតឡើងហើយ
 ឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យវិនាស ឲ្យរឹងរិតតែកើតជំនួយ ចំរើន ពេញ
 បរិបូណ៌ ។ នេះហៅថា បធានសង្ខារ ។ នេះហៅថា វិមសាផល នេះ
 ហៅថា វិមសាសមាធិផល នេះហៅថា បធានសង្ខារផល ដោយប្រការ
 ដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយ
 វិមសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។

(២១៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងមិគ្គាមាតុប្រាសាទ នាបុព្វរាម ជិតក្រុងសា-
 រត្ថី ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុច្រើនរូបនៅក្នុងមិគ្គាមាតុប្រាសាទជាន់
 ក្រោម ជាអ្នករើរវាយ មានមានៈដូចជាបបួស ងើបឡើងហើយ រងើប
 រងោរ មានមាត់រឹង មានវាចារាយរាយ មានស្មារតីរង្វើង ប្រាសចាក
 បញ្ញា មានចិត្តមិនដកល់មាំ មានចិត្តអណ្តែតអណ្តូង មានឥទ្ធិយមិន
 សង្រួម ។

បាលាទកម្មវិធី

(២៧៨) អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គ-
 ល្លាទំ អាមន្តេសិ ឯតេ ខោ មោគ្គល្លាទ មាត្រហ្ម-
 ចារិវោ ហេដ្ឋា មិការមាតុប្បាសាទេ វិហរន្តំ ឧទ្ធពា
 ឧទ្ធព្យា ចបលា មុខវា វិគីល្លាវាថា មុដ្ឋស្សតិវោ
 អសម្បជានា អសមាហិតា វិព្ពន្ធចិត្តា ចាកតិទ្ធិយា
 កច្ច មោគ្គល្លាទ តេ ភិក្ខុ សំវេជេហិតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ
 ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លាទោ ភគវតោ បដិស្សត្វា
 តថារូបំ ឥន្ទ្រភិសង្ខារំ អភិសង្ខារេសិ យថា ចាទន្ត-
 ដ្ឋកេន មិការមាតុប្បាសាទំ សង្កម្មេសិ សម្បកម្មេសិ
 សម្បចាលេសិ ។

(២៧៩) អថខោ តេ ភិក្ខុ សំវិត្តា លោមហដ្ឋ-
 ជាតា ឯកមន្តំ អដ្ឋសុ អច្ឆរិយំ វត កោ អព្ភតំ
 វត កោ ជិវិតញ្ច វត អយញ្ច មិការមាតុប្បាសាទោ
 កម្មីរេមោ សុនិទាតោ អចលោ អសម្បកម្មិ អថ ច
 បន សង្កម្មតោ សម្បកម្មតោ សម្បចាលតោតិ ។

បាសាទកម្មវត្ថុ

[៤៧៨] លំដាប់នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ហៅ
 ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់មោគ្គល្លាន សព្វព្រហ្មចារី
 ភិក្ខុទាំងនោះឯង នៅក្នុងមិគ្គារមាតុប្រាសាទដាន់ក្រោម ជាអ្នកមានចិត្ត
 រវើកវាយ មានមានដូចជាបបួស ងើបឡើងហើយ រដើបរដោរ មាន
 មាត់រឹង មានសំដីរោយរាយ វង្វេង ភ្លេចស្មារតី ប្រាសចាកបញ្ញា មាន
 ចិត្តមិនដកល់មាំ មានចិត្តអវិជ្ជាអណ្ណ មានឥន្ទ្រិយមិនសង្រួម ម្ចាស់
 មោគ្គល្លាន អ្នកចូរទៅញ៉ាំងភិក្ខុទាំងនោះឲ្យសង្វេគ ។ ព្រះមហា-
 មោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ក៏ទទួលព្រះបន្ទូល ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា
 ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយញ៉ាំងមិគ្គារមាតុប្រាសាទឲ្យកម្រិត ឲ្យរង្គើ
 ឲ្យញាប់ញ័រដោយម្រាមមេដើងយ៉ាងណា ក៏សំដែងតាក់តែងនូវបុទ្ធិមាន
 សភាពយ៉ាងនោះ ។

[៤៧៩] លំដាប់នោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះគក់ស្ងួតកើតព្រឹត្តិ
 រោម ឈរក្នុងទីសមគួរប្រាប់គ្នាថា យីអើ អស្ចារ្យណាស់តើ យីអើ
 ចំឡែកណាស់តើ គ្មានខ្យល់សោះ មិគ្គារមាតុប្រាសាទនេះ មានរណ្តៅ
 ដីជ្រៅ កប់កំជ្រៅ ឥតកម្រិត ឥតញាប់ញ័រ ស្រាប់តែកម្រិត រង្គើ
 ញាប់ញ័រ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

[២៨០] អថខោ ភកកា យេន តេ ភិក្ខុ តេនុ-
 បសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តេ ភិក្ខុ ឯតទលោច កំណ្ម
 តុម្ហេ ភិក្ខុវេ សំវិត្តា លោមហាដ្ឋជាតា ឯកមន្តំ មីតា
 តិ ។ អច្ឆរិយំ កន្លេ អព្ភតំ កន្លេ ជំវតញ្ច វត អយញ្ច
 មីតារមាតុប្បាសាទោ កម្មីរនេមោ សុនិទាតោ អថលោ
 អសម្បកម្មី អថ ច បន សង្កម្មិតោ សម្បកម្មិតោ
 សម្បចាលិតោតិ ។

[២៨១] តុម្ហេ ច ខោ ភិក្ខុវេ សំវេជេតុកាមេន
 មោក្ខល្លានេន ភិក្ខុនា ចានន្តដ្ឋកេន មីតារមាតុប្បា-
 សាទោ សង្កម្មិតោ សម្បកម្មិតោ សម្បចាលិតោ ។
 តំ កី មញ្ញាថ ភិក្ខុវេ កតមេសំ ធម្មានំ ភាវិតត្តា
 ពហុលីកតត្តា មោក្ខល្លានោ ភិក្ខុ ឯវមហំធ្វើកោ
 ឯវមហានុកាលោតិ ។ ភកកំមូលកា នោ កន្លេ ធម្មា
 ភកកំនេត្តិកា ភកកំបដិសរណា សាធុ វត កន្លេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គ

(២៨០) លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ចូលទៅរកភិក្ខុ
 ទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងនោះដូច្នេះថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចម្តេចហ្ន៎ ក៏អ្នកទាំងឡាយ តក់ស្លុត កើតព្រឹ
 ព្រួចរោម ឈរក្នុងទីសមគួរ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ចម្បែកណាស់ ស្ងប់ឲ្យលំសោះ មិគាមាគុប្រាសាទនេះសោត មាន
 រណ្តៅដ៏ជ្រៅ កប់កំជ្រៅ ជារបស់ឥតកម្រិត ឥតញាប់ញ័រ ក៏ស្រាប់
 តែកម្រិត រង្វើ ញាប់ញ័រ ។

(២៨១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុឈ្មោះមោគ្គល្លាន ប្រាថ្នា
 នឹងឲ្យអ្នកទាំងឡាយសង្ខេប ទើបធ្វើមិគាមាគុប្រាសាទឲ្យកម្រិត រង្វើ
 ញាប់ញ័រដោយមេជើងទេតី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 យល់ហេតុនោះដូចម្តេច ភិក្ខុឈ្មោះមោគ្គល្លានមានប្អូនជំនួយនេះ មាន
 ពានុភាពជំនួយនេះ ព្រោះចម្រើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវធម៌ដូច
 ម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងខ្ញុំ មានព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគជាមូល មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ មានព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមទ្រង់មេត្តាប្រាស

បាសនកម្មវិធី

កក្កដា យេ បដិកាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្តោ កក្ក
វតោ សុត្វា ភិក្ខុ ជាវស្សន្តិតំ ។

[២៨២] តេនហិ ភិក្ខុវេ សុណាមី ។ ចតុន្នំ ទោ
ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិទាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោគ្គល្លា-
នោ ភិក្ខុ ឯវមហិទ្ធិកោ ឯវមហានុកាវេ ។ កតមេសំ
ចតុន្នំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ មោគ្គល្លានោ ភិក្ខុ ធម្មសមាធិ-
ប្បធានសង្ខារសមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រិទាទានំ ភាវិតំ ឥតិ មេ
ធម្មោ ន ច អតិលីនោ កវិស្សតិ ។ បេ ។ វីរិយសមាធិ ។
ចិត្តសមាធិ ។ វីរិយសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមញ្ញាគតំ
ឥន្ទ្រិទាទានំ ភាវិតំ ឥតិ មេ វីរិយសា ន ច អតិលីនោ
កវិស្សតិ ន ច អតិប្បត្តហិតា កវិស្សតិ ន ច
អជ្ឈតំ សង្ខិតតា កវិស្សតិ ន ច ពហិទ្វា វិត្តត្តា
កវិស្សតិ បច្ឆាបុវេ សញ្ញំ ច វិហរតិ យថា បុវេ

បាសានកម្មវត្ថុ

សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគសំដែងសេចក្តីនៃភាសិតនុ៎ះ ឲ្យបាន ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ស្តាប់នូវភាសិតរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយនឹងចាំទុក ។

(២៨២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរ
ស្តាប់ចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុឈ្មោះមោគ្គល្លាន មានប្ញទ្ធិធំ
យ៉ាងនេះ មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះ ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវ
ឥទ្ធិបាទ៤ នេះឯង ។ ឥទ្ធិបាទ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុឈ្មោះមោគ្គល្លាន ក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយធន្ន-
សមាធិនឹងបធានសង្ខារថា ធន្នៈរបស់អញនឹងមិនផ្ទុះរលាយពេកផង ។ បេ ។
វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិ
នឹងបធានសង្ខារថា វិមំសារបស់អញ នឹងមិនផ្ទុះរលាយពេកផង មិនផ្តង
ឡើងពេកផង មិនរុញខាងក្នុងផង មិនមានចិត្តរាយមាយទៅខាងក្រៅផង
ទាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងខាងក្រោយនឹងខាងមុខ គឺខាងមុខយ៉ាងណា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុក្ខោ

តថា បន្ទា យថា បន្ទា តថា បុរេ យថា អនោ តថា
 ឧទ្ធចំ យថា ឧទ្ធចំ តថា អនោ យថា ទិវា តថា រត្តិ យថា
 រត្តិ តថា ទិវា ឥតិ វិវិដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធលោ
 សប្បកាសំ ចិត្តំ កាវេតិ ។ ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ
 ចតុន្នំ ឥទ្ធិចាទានំ ការិតត្តា ពហុល័កតត្តា មោក្ខល្លា-
 នោ ភិក្ខុ វរិមហិទ្ធិកោ វរិមហានុកាវេ ។

(២៨៣) ឥមេសំ ច បន ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិ-
 ចាទានំ ការិតត្តា ពហុល័កតត្តា មោក្ខល្លានោ ភិក្ខុ
 អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុកោតិ ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្ម-
 លោកាបិ កាយេន វសំ វត្ថុតិ ។

(២៨៤) ឥមេសំ ច បន ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិចាទានំ
 ការិតត្តា ពហុល័កតត្តា មោក្ខល្លានោ ភិក្ខុ អាស-
 វានំ ខយា អនាសរំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋវេ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធវ វិហរតីតិ ។
 (វរិ ច អភិញ្ញាយោ វិត្តាវេត្វា) ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុត្ត

ខាងក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ខាងក្រោយយ៉ាងណា ខាងមុខក៏យ៉ាងនោះ
 ខាងក្រោមយ៉ាងណា ខាងលើក៏យ៉ាងនោះ ខាងលើយ៉ាងណា ខាង
 ក្រោមក៏យ៉ាងនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលាយប់ក៏យ៉ាងនោះ វេលា
 យប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ ជាបុគ្គលមានចិត្តបើក មានកិលេស
 មិនរួចរិត ចំរើនចិត្តដែលប្រកបដោយពន្លឺដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុឈ្មោះមោគ្គល្លាន មានបុទ្ធិធំយ៉ាងនេះ មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះ
 ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។

(៤៨៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មោគ្គល្លានភិក្ខុបានសម្រេចនូវ
 ឥទ្ធិវិធីច្រើនប្រការ ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិបាទ ៤
 នេះឯង ។ បេ ។ ទៅទាំងអំណាចខ្លួន រហូតដល់ព្រហ្មលោកនាយបាន ។

(៤៨៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មោគ្គល្លានភិក្ខុបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់
 សម្រេច នូវចេតនាវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះ
 អស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងអត្តភាព
 ដែលឃើញដាក់ស្តែង ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិបាទ ៤
 នេះ ។ (បណ្ឌិតត្រូវញ៉ាំងអភិញ្ញាទាំងឡាយឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ) ។

បាល្លាវិញ្ញាណកថា

(២៨៥) ឯវេទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
 អានន្តោ កោសន្តិយំ វិហរតិ យោសិតារាមេ ។ អថ-
 ទោ ទុល្លារកោ ព្រាហ្មណោ យេនាយស្មា អានន្តោ
 តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អានន្តេ
 សន្តិំ សម្មោទំ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វិត្ត-
 សារត្វា ឯកមន្តំ និស្សិទំ ។ ឯកមន្តំ និស្សិទ្ធ
 ទោ ទុល្លារកោ ព្រាហ្មណោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ
 ឯតទរោច

(២៨៦) តិមន្តិយំ នុ ទោ កោ អានន្ត សមណោ
 គោតមេ ព្រាហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។ ធន្តប្បហានន្តំ ទោ
 ព្រាហ្មណ ភកវតិ ព្រាហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។

(២៨៧) អត្ថំ បទ កោ អានន្ត មក្កោ អត្ថំ បដិ-
 បទា ឯតស្ស ធន្តស្ស បហាធាយាតិ ។ អត្ថំ ទោ
 ព្រាហ្មណ មន្តោ អត្ថំ បដិបទា ឯតស្ស ធន្តស្ស
 បហាធាយាតិ ។

បាសាទកម្សាន្ត

(៤៨៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះអានន្ទ
 ដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងយោសិតាកមជិតក្រុងកោសម្ពី ។ លំដាប់នោះ
 ឯង ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះឧណ្ណាកៈ ចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ
 លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះឧណ្ណាកៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នេះថា

(៤៨៦) បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន គេប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ក្នុង
 សំណាក់ព្រះសមណគោតម មានអ្វីជាប្រយោជន៍ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 គេប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ក្នុងសំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មានការលះបង់
 ឆន្ទៈជាប្រយោជន៍ ។

(៤៨៧) បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះមានផ្លូវ មានបដិបទ
 ដើម្បីលះបង់នូវឆន្ទៈ⁺នេះដែរ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ មានផ្លូវ មានបដិបទ
 ដើម្បីលះបង់នូវឆន្ទៈ⁺នេះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

(៤៨៨) កតមោ បន ភោ អាទន្ទ មត្តោ កតមា
 បដិបទា ឯតស្ស ធន្ទស្ស បហានាយាតិ ។ នធិ
 ព្រាហ្មណ វិកុ ធន្ទសមាធិប្បធានសម្ព័រសមន្មាគតំ
 ឥន្ទ្រាទំ ភាវេតិ ។ វីរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វីរិយ-
 សាសមាធិប្បធានសម្ព័រសមន្មាគតំ ឥន្ទ្រាទំ ភាវេតិ ។
 អយំ ទោ ព្រាហ្មណ មត្តោ អយំ បដិបទា ឯតស្ស
 ធន្ទស្ស បហានាយាតិ ។

(៤៨៩) ឯវិ សន្តោ ភោ^(១) អាទន្ទ សន្តកំ ហោតិ
 នោ អសន្តកំ ធន្ទេនេ^(២) ធន្ទំ បដិហិស្សតីតិ នេតំ
 ហំ វិជ្ជតីតិ ។ តេនហិ ព្រាហ្មណ តញ្ញេវេតុ បដិបុត្ត-
 ស្សាមិ យថា តេ ខុបេយ្យ តថា តំ ព្យាករេយ្យាសំ ។

១ ខ. ម. សន្តោ ភោ ។ ២ ម. ធន្ទេ ប ។ ខ. ធន្ទេ ប

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តន្តកាយ មហាវិញ្ញាណ

(៤៨៨) បពិត្រព្រះមានន្ទដ៏ចំរើន ចុះផ្លូវដូចម្តេច បដិបត្តា
ដូចម្តេច ដើម្បីលះបង់នូវឆន្ទៈនេះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុកងសាសនា
នេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។ វិរិយ-
សមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិម័សាសមាធិ
នឹងបធានសង្ខារ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះឯងជាផ្លូវ នេះជាបដិបត្តា
ដើម្បីលះបង់ឆន្ទៈនេះ ។

(៤៨៩) បពិត្រព្រះមានន្ទដ៏ចំរើន កាលបើយ៉ាងនេះ វត្ថុដែល
មាន នៅតែមាន វត្ថុដែលគ្មាន នៅតែគ្មាន ឯពាក្យដែលថា បុគ្គល
នឹងលះបង់នូវឆន្ទៈដោយឆន្ទៈនេះ មិនសមហេតុទេ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍
បើដូច្នោះ អាត្មានឹងស្មោះអ្នកកងដំណើរនេះវិញ គួរដល់អ្នកយ៉ាងណា អ្នក
ត្រូវព្យាករប្រស្នាឆ្លោះយ៉ាងនោះចុះ ។

ពាសនកម្មវិញ្ញាបនបត្រ

(២៩០) តំ តី មញ្ញសិ ព្រាហ្មណ អហោសិ តេ
 បុត្រេ ឆន្ទោ អារាមំ កមិស្សមីតំ ។ តស្ស តេ អារាមំ
 កតស្ស យោ តន្តោ ឆន្ទោ សោ បដិប្បស្សន្ទាតំ ។
 ឯវំ កោ ។ អហោសិ តេ បុត្រេ វិរិយំ អារាមំ កមិស្ស-
 មីតំ ។ តស្ស តេ អារាមំ កតស្ស យំ តន្តំ វិរិយំ តំ
 បដិប្បស្សន្ទតំ ។ ឯវំ កោ ។ អហោសិ តេ បុត្រេ ចិត្តំ
 អារាមំ កមិស្សមីតំ ។ តស្ស តេ អារាមំ កតស្ស យំ
 តន្តំ ចិត្តំ តំ បដិប្បស្សន្ទតំ ។ ឯវំ កោ ។ អហោសិ
 តេ បុត្រេ វីរិយំ អារាមំ កមិស្សមីតំ ។ តស្ស តេ
 អារាមំ កតស្ស យោ តន្តោ វីរិយំ សោ បដិប្បស្ស-
 ន្ទាតំ ។ ឯវំ កោ ។

បាលកប្បវត្ត

(៤៩០) ម្នាលព្រហ្មណ៍ អ្នកយល់នូវដំណើរនោះដូចម្តេច
អ្នកមានឆន្ទៈក្នុងកាលមុនថា អញនឹងទៅកាន់អាកាម ។ កាលអ្នកនោះ
ទៅដល់អាកាមហើយ ឆន្ទៈដែលកើតមុននោះ ក៏ស្ងប់ម្យ៉ាងម្តេច ។
បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ សេចក្តីព្យាយាមរបស់អ្នក
ក្នុងកាលមុនថា អញនឹងទៅកាន់អាកាម ។ កាលអ្នកនោះទៅដល់អាកាម
ហើយ ព្យាយាមដែលកើតមុននោះ ស្ងប់ម្យ៉ាងម្តេច ។ បពិត្រព្រះ
អានន្ទដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ អ្នកបានមានចិត្តក្នុងកាលមុនថា អញ
នឹងទៅកាន់អាកាម ។ កាលបើអ្នកនោះទៅដល់អាកាមហើយ ចិត្តដែល
កើតមុននោះស្ងប់ម្យ៉ាងម្តេច ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្នឹង
ហើយ ។ បញ្ញារបស់អ្នកបានកើតឡើងក្នុងកាលមុនថា អញនឹងទៅកាន់
អាកាម ។ កាលអ្នកនោះទៅដល់អាកាមហើយ បញ្ញាដែលកើតមុននោះ
ស្ងប់ម្យ៉ាងម្តេច ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញា

(៤៩០) ឯវមេវ ទោ ព្រាហ្មណ យោ សោ ភិក្ខុ

អរហំ វិណាសរោ វុស័តវា កកកាណីយោ ធុហិត-

ការោ អនុប្បត្តសនេត្តោ បរិក្ខុណាភវសញ្ញោជនោ ស-

ម្មនញ្ញាវិមុត្តោ តស្ស យោ បុព្វេ ធម្មោ អហោសិ

អរហត្តប្បត្តិយា អរហត្តេ បត្តេ យោ តជ្ឈោ ធម្មោ សោ

បដិប្បស្សន្ធា យំ បុព្វេ វីរិយំ អហោសិ អរហត្តប្បត្តិ-

យា អរហត្តេ បត្តេ យំ តជ្ឈំ វីរិយំ តំ បដិប្បស្សន្ធិ

យំ បុព្វេ ចិត្តំ អហោសិ អរហត្តប្បត្តិយា អរហត្តេ

បត្តេ យំ តជ្ឈំ ចិត្តំ តំ បដិប្បស្សន្ធិ យា បុព្វេ វីរិយំ

អហោសិ អរហត្តប្បត្តិយា អរហត្តេ បត្តេ យា តជ្ឈា

វីរិយំ សា បដិប្បស្សន្ធា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវាទ

(២៧១) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ការនុ៎ះក៏ដូច្នោះដែរ ភិក្ខុជាព្រះអរហន្ត
 ទីណាស្រា មានព្រហ្មចារ្យប្រព្រឹត្តចុះហើយ មានសោឡសកិច្ចធ្វើ
 រួចហើយ មានការងារកុំចុះហើយ មានប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនដល់ហើយ
 មានសំយោជនៈក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះការ
 ដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះមានឆន្ទៈក្នុងកាលមុន ដើម្បីឲ្យដល់អរហត្ត
 លុះសម្រេចអរហត្តហើយ ឆន្ទៈដែលកើតមុននោះក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ភិក្ខុ
 នោះមានព្យាយាមក្នុងកាលមុន ដើម្បីឲ្យដល់អរហត្ត លុះបានដល់អរហត្ត
 ហើយ ព្យាយាមដែលកើតអំពីមុននោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ភិក្ខុនោះមាន
 ចិត្តក្នុងកាលមុន ដើម្បីឲ្យដល់អរហត្ត លុះដល់អរហត្តហើយ ចិត្តដែល
 កើតអំពីមុននោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ភិក្ខុនោះមានបញ្ញាក្នុងកាលមុន ដើម្បី
 ឲ្យដល់អរហត្ត លុះបានដល់អរហត្តហើយ បញ្ញាដែលកើតអំពីមុននោះ
 ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ។

(២៧២) តំ ក៏ មញ្ញសិ ព្រាហ្មណ ឥត ឯ សន្ត
 សន្តកំ វា ហោតំ នោ អសន្តកំ វាតំ ។ អន្ធា ភោ
 អាទន្ន ឯ សន្ត សន្តកំ ហោតំ នោ អសន្តកំ អ-
 ភិក្កន្តំ ភោ អាទន្ន អភិក្កន្តំ ភោ អាទន្ន សេយ្យថាថិ
 ភោ អាទន្ន ឯក្កន្តំ វា ឧក្កន្តេយ្យ បដិច្ចន្តំ វា
 វិវេយ្យ ម្ពឡស្ស វា មត្តំ អាចិត្តេយ្យ អន្ធការ វា
 តេលប្បជ្ជោតំ ជារេយ្យ ចក្កមន្តោ រូបាធិ ធិក្កន្តំ វា ។
 ឯវេមេ តយា ភោ អាទន្ន^(១) អនេកបរិយាយេន
 ធម្មោ បកាសិតោ ។ ឯសាហំ ភោ អាទន្ន តំ កវន្តំ
 តោតមំ សរណំ កត្តាមំ ធម្មញ្ញំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញំ ឧបា-
 សកំ មំ កវំ អាទន្តោ ជារេតុ អដ្ឋតត្តោ ចាលុបេតំ
 សរណផ្គត្តន្តំ ។

១. ម. ឯវេមេ ពោកា អាទន្តោ ។

ពាណិជ្ជកម្មវិញ្ញាបនបត្រ

[៤៩២] ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច កាល
 បើហេតុយ៉ាងនេះ វត្ថុដែលមាន នៅតែមាន វត្ថុដែលគ្មាន នៅតែ
 គ្មានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ពិតមែនហើយ បើយ៉ាងនេះ
 វត្ថុដែលមាន នៅតែមាន វត្ថុដែលគ្មាន នៅតែគ្មាន បពិត្រព្រះអានន្ទ
 ដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រ
 ព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ដូចគេផ្លាស់ប្តូររបស់ដែលផ្តាច់ ឬបើករបស់ដែលកំបាំង
 ពុំនោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់មនុស្សវង្វេង ឬដូចគេច្រាលប្រទីបក្នុងទីងងឹត
 ឲ្យអ្នកមានចក្ខុមើលឃើញរូបបាន ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ធម៌
 ដែលលោកសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។
 បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ
 ផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាសរណៈ សូមព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចាំ
 ទុកនូវខ្ញុំព្រះករុណា ថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត
 តាំងពីថ្ងៃនេះទៅ ។

(៤៩៣) យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អត្ថតមទ្ធានំ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិទ្ធិកា អហេសុំ
 មហានុភាវា សព្វេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា
 ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អនាគតម-
 ទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិទ្ធិកា ភវិស្សន្តំ
 មហានុភាវា សព្វេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា
 ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ ឯតវហំ ស-
 មណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិទ្ធិកា មហានុភាវា សព្វេ
 តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ។
 កតមេសំ ចតុន្នំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មសមាធិប្ប-
 ធានសម្មាសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវិតំ ។ វិរិយស-
 មាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វីរិយសមាធិប្បធានសម្មាស-
 មញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវិតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារ្យ

(៤៩៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអតីតកាល មានពួកសមណៈ
 បួនព្រាហ្មណ៍មានប្អូនច្រើន មានអានុភាពច្រើន ព្រោះបានចំរើន ធ្វើ
 ឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ១៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអនាគតកាលគង់
 មានពួកសមណៈបួនព្រាហ្មណ៍មានប្អូនច្រើន មានអានុភាពច្រើន ព្រោះ
 បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ១៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះ ក៏មានពួកសមណៈបួនព្រាហ្មណ៍មានប្អូនច្រើន មានអានុភាព
 ច្រើន ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ១៤ ។ ឥទ្ធិបាទ១៤ ដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវឥទ្ធិ-
 បាទ ប្រកបដោយឆន្ទៈសមាធិនឹងបធានសង្ខារ១ ។ វិរិយសមាធិ១ ។
 ចិត្តសមាធិ១ ។ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមុសាសមាធិនឹងបធាន-
 សង្ខារ១ ។

(២៩២) យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អតីតមន្ទានំ ស.
 មណ វា ព្រាហ្មណ វា មហិទ្ធិកា អហេសុំ បហា-
 ទុកាវា សព្វេ តេ ឥមេសំយេវេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិទានំ
 ភាវិតត្ថា ពហុលីកតត្ថា ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ
 អនាគតមន្ទានំ សមណ វា ព្រាហ្មណ វា មហិទ្ធិកា
 ភិស្សន្តំ បហាទុកាវា សព្វេ តេ ឥមេសំយេវេ ចតុន្នំ
 ឥទ្ធិទានំ ភាវិតត្ថា ពហុលីកតត្ថា ។ យេ ហិ កេចិ
 ភិក្ខុវេ ឯតរហិ សមណ វា ព្រាហ្មណ វា មហិ-
 ទ្ធិកា បហាទុកាវា សព្វេ តេ ឥមេសំយេវេ ចតុន្នំ
 ឥទ្ធិទានំ ភាវិតត្ថា ពហុលីកតត្ថាវិ ។

(២៩៣) យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អតីតមន្ទានំ សម-
 ណ វា ព្រាហ្មណ វា អនករិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចុទុកា-
 សុំ ឯកោចិ ហុត្វា ពហុតា អហេសុំ ពហុតាចិ ហុត្វា
 ឯកោ អហេសុំ អារិភារំ តិរោភារំ តិរោក្កន្ធនំ តិរោចា-
 ការំ តិរោបត្វតំ អសន្តិមាតា អគម៌សុ សេយ្យថាចិ

បាលាទកម្មវដ្ត

(៤៩៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអតីតកាល មានពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍ មានប្លន្ទិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យ
 ច្រើននូវឥទ្ធិបាទ៤៤ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអនាគតកាលគង់
 មានពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍មានប្លន្ទិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ព្រោះ
 បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ៤៤ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ក៏មានពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ មានប្លន្ទិច្រើន មាន
 អានុភាពច្រើន ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ៤៤ នេះឯង ។

(៤៩៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអតីតកាល មានពួកសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ បានសម្រេច នូវឥទ្ធិវិធីៈ (ការសំដែងប្លន្ទិច្ច) ច្រើនប្រការ
 គឺធ្វើមនុស្សម្នាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន ធ្វើមនុស្សច្រើននាក់
 ឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន នៅក្នុងទីកំបាំងដើរទៅកាន់ទីវាល នៅខាង
 ក្នុងដើរចេញទៅខាងក្រៅ នៅខាងក្នុងដង្ហែងដើរចេញទៅខាងក្រៅ
 ដង្ហែង នៅខាងក្នុងកំពែងដើរចេញទៅខាងក្រៅកំពែង នៅខាងក្នុងភ្នំ
 ដើរចេញទៅខាងក្រៅភ្នំ (ដោយឥតទារឥតផ្លូវ) ឥតទើសចាល់ដូចដើរ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

អាត្មាសេ បបរិយំបិ ឧម្ពុជ្ឈនិម្ពុជ្ឈំ អកម៌សុ សេយ្យ-
 ថាបិ ឧទកេ ឧទកេបិ អភិជ្ជមានេ អកម៌សុ សេ-
 យ្យថាបិ បបរិយំ អាត្មាសេបិ បល្លង្កេន តម៌សុ^(១)
 សេយ្យថាបិ បត្តិ សត្យុណោ ឥមេបិ ចន្ទិមសុរិយេ
 ឯវមហិទ្ធិកេ ឯវមហានុភាវេ ចាណំនា បរាមសីសុ
 បរមជ្ឈីសុ យាវ ព្រាហ្មណោកាបិ កាយេន វសំ វត្ថុសុំ ។
 សព្វេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិចានាមំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ។
 យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អនាគតមន្វានំ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា អនេកភិបាតំ ឥទ្ធិវិជំ ចត្វុនុកោស្សន្តិ
 ឯកោបិ ហុត្វា ពហុជា ភវិស្សន្តិ ពហុជាបិ ហុត្វា
 ឯកោ ភវិស្សន្តិ អាភិភាវំ តិរោភាវំ តិរោក្កុដ្ឋំ តិរោ-
 ចាកាវំ តិរោបព្វតំ អសជ្ជមានា តម៌ស្សន្តិ សេយ្យ-
 ថាបិ អាត្មាសេ បបរិយំបិ ឧម្ពុជ្ឈនិម្ពុជ្ឈំ ភវិស្សន្តិ

១ ឧ.អកម៌សុ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារុក្ខ

លើភាគាសក៏បាន ឆើបឡើងមុជពុះក្នុងផែនដី ដូចជាឆើបឡើងមុជពុះ
ក្នុងទឹកក៏បាន ដើរលើទឹកមិនបែកឆ្ងាយទឹក ហាក់ដូចជាដើរលើផែនដី
ក៏បាន ទៅឯភាគាសទាំងក្នុង ដូចជាសត្វស្លាបក៏បាន យកដៃស្លាប
អវ្យ័ល (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ្រព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានប្លង់ច្រើន
យ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះក៏បាន ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
ដោយកាយដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។ ព្រោះតែសមណព្រាហ្មណ៍
ទាំងអស់នោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥន្ទ្រិយ៍ ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ក្នុងអនាគតកាល គង់មានសមណៈប្តូរព្រាហ្មណ៍បានសម្រេចនូវ
ឥន្ទ្រិយៈច្រើនប្រការ គឺនឹងធ្វើមនុស្សម្នាក់ ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់
ក៏បាន ធ្វើមនុស្សច្រើននាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន នៅក្នុងទីកំបាំង
នឹងដើរទៅកាន់ទីវាល នៅខាងក្នុងដើរចេញទៅខាងក្រៅ នៅខាងក្នុង
ជញ្ជាំងដើរចេញទៅខាងក្រៅជញ្ជាំង នៅខាងក្នុងកំពែងដើរចេញទៅ
ខាងក្រៅកំពែង នៅខាងក្នុងភ្នំដើរចេញទៅក្រៅភ្នំ (ដោយឥតទ្វារឥតផ្លូវ)
ឥតទើសទាល់ ដូចជាដើរលើភាគាសក៏បាន ឆើបឡើង មុជពុះក្នុងផែនដី

បាសាវត្សរ៍ព្រះ

សេយ្យថាបិ ឧទកេ ឧទកេបិ អភិជ្ជមាទេ កមិស្សន្តិ
 សេយ្យថាបិ បឋវីយំ អាគាសេបិ បល្លង្កេន កមិ-
 ស្សន្តិ សេយ្យថាបិ ចក្ខុំ សត្យុណោ ឥមេបិ ចន្ទិ-
 មស្សរិយេ វរិមហិជ្ជិកេ វរិមហាទុកាវេ ចាណំនា
 បរាមស្សន្តិ បរិមជ្ឈិស្សន្តិ យាវ ព្រហ្មណេកាបិ
 កាយេន វសំ វត្ថេស្សន្តិ ។ សព្វេ តេ ចតុន្ន័
 ឥន្ទ្រិចាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហិ
 កេចិ វិតត្ថវេ វិតរហំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
 អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិវិជំ បច្ចុទុកោន្នំ វិកោបិ ហុត្វា
 ពហុនា ហោន្នំ ពហុនាបិ ហុត្វា វិកោ ហោន្នំ
 អវិភាវំ វិរោការំ វិរោក្យន្នំ វិរោចាការំ វិរោ-
 ចព្វតំ អសជ្ជមាទា កន្ធន្តិ សេយ្យថាបិ អាគាសេ
 បឋវីយំបិ ឧប្បន្នន្តិប្បន្នំ ករោន្តិ សេយ្យថាបិ ឧទកេ
 ឧទកេបិ អភិជ្ជមាទេ កន្ធន្តិ សេយ្យថាបិ បឋវីយំ
 អាគាសេបិ បល្លង្កេន កមន្តិ សេយ្យថាបិ ចក្ខុំ
 សត្យុណោ ឥមេបិ ចន្ទិមស្សរិយេ វរិមហិជ្ជិកេ
 វរិមហាទុកាវេ ចាណំនា បរាមស្សន្តិ បរិមជ្ឈន្តិ

បាលាទកម្មនៃគ្រូ

ដូចជាងើបឡើងមុជចុះក្នុងទឹកក៏បាន ដើរលើទឹកមិនបែកធ្លាយទឹក ហាក់
ដូចជាដើរលើផែនដីក៏បាន នឹងទៅឯអាគាសទាំងក្នុង ដូចជាសត្វស្លាប
ក៏បាន នឹងយកដៃស្លាបអវ័ន្តល (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ្រព្រះអាទិត្យទាំងនេះ
ដែលមានបូជ្ជៈច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះក៏បាន នឹង
ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។
ព្រោះតែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានចម្រើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥន្ទ្រ-
បាទ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ក៏មានសមណៈឬ
ព្រាហ្មណ៍បានសម្រេចនូវឥន្ទ្រវិធីច្រើនប្រការ គឺធ្វើមនុស្សម្នាក់ឲ្យទៅជា
មនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន ធ្វើមនុស្សច្រើននាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន
នៅក្នុងទឹកប៉ុន្មានដើរទៅកាន់ទីវាល នៅខាងក្នុងដើរចេញទៅខាងក្រៅ
នៅខាងក្នុងជញ្ជាំងដើរចេញទៅខាងក្រៅជញ្ជាំង នៅខាងក្នុងកំពែងដើរ
ចេញទៅខាងក្រៅកំពែង នៅក្នុងភ្នំដើរចេញទៅខាងក្រៅភ្នំ (ដោយឥត
ទ្វារឥតផ្លូវ) ឥតទើសទាល់ ដូចជាដើរលើអាគាសក៏បាន ងើបឡើងមុជ
ចុះក្នុងផែនដី ដូចជាងើបឡើងមុជចុះក្នុងទឹកក៏បាន ដើរលើទឹកមិនបែក
ធ្លាយទឹក ដូចជាដើរលើផែនដីក៏បាន ទៅឯអាគាសទាំងក្នុងដូចជាសត្វ
ស្លាបក៏បាន យកដៃស្លាបអវ័ន្តល (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ្រព្រះអាទិត្យទាំង
នេះ ដែលមានបូជ្ជៈច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះក៏បាន

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវរុទ្ធក

យាវ ព្រហ្មលោកាចិ កាយេន វសំ វត្ថុន្តំ ។ សព្វ
 តេ ចតុន្តំ ឥន្ទ្រិចានំ ភាវិតត្តា ពហុល័កតត្តា ។
 កតមេសំ ចតុន្តំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្តសមា-
 ធិប្បធានសម្មាសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រិចានំ ភាវិតំ ។ វិរិ-
 យសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមហសមាធិប្បធា-
 នសម្មាសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រិចានំ ភាវិតំ ។

[៤៩៦] យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អតីតមន្វានំ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិចំ
 បច្ចុទុកោស្សំ ឯកោចិ ហុត្វា ពហុតា អហោស្សំ ។ បេ ។
 យាវ ព្រហ្មលោកាចិ កាយេន វសំ វត្ថុស្សំ ។
 សព្វ តេ ឥមេសំយេវ ចតុន្តំ ឥន្ទ្រិចានំ ភាវិតត្តា
 ពហុល័កតត្តា ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អនាគ-
 តមន្វានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អនេកវិហិតំ
 ឥន្ទ្រិចំ បច្ចុទុកោស្សន្តំ ឯកោចិ ហុត្វា ពហុតា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវុទ្ធសូត

ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។

ព្រោះតែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវ

ឥន្ទ្របាទ ៤ ។ ឥន្ទ្របាទ ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ

ក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវឥន្ទ្របាទ ប្រកបដោយធនូសមាធិនឹងបធាន-

សង្ខារ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។ ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើននូវឥន្ទ្របាទ

ប្រកបដោយវិម័សាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ១ ។

[៤៩៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអតីតកាល មានពួកសមណៈ

ឬព្រាហ្មណ៍ បានសម្រេចនូវឥន្ទ្រវិធីច្រើនប្រការ គឺធ្វើមនុស្សម្នាក់ឲ្យទៅ

ជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ

ដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។ ព្រោះតែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់

នោះ បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥន្ទ្របាទ ៤ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ ក្នុងអនាគតកាល គង់មានពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍បានសម្រេច

នូវឥន្ទ្រវិធី ច្រើនប្រការ គឺនឹងធ្វើមនុស្សម្នាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់

ពាសាវក្សនក្ខត្ត

ភវិស្សន្ន័ ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្មលោកាមិ កាយេន វសំ
 វត្ថុស្សន្ន័ ។ សព្វេ តេ វេមេសំយេវ ចតុន្នំ វេទ្ធិទានំ
 ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ
 ឯតវហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អនេកវិហិតំ
 វេទ្ធិវេធំ បច្ឆនុកោន្តិ ឯកោមិ ហុត្វា ពហុតា ហោន្តិ
 ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្មលោកាមិ កាយេន វសំ វត្ថុ-
 ន្ន័ ។ សព្វេ តេ វេមេសំយេវ ចតុន្នំ វេទ្ធិទានំ
 ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តាតិ ។

(២៧៧) ចតុន្នំ ភិក្ខុវេ វេទ្ធិទានំ ភាវិតត្តា
 ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុ វាសវិនំ ឧយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ ចញ្ញាវិមុត្តិ ជិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សន្និកត្វា ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ។ កតមេសំ ចតុន្នំ ។
 វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្តសមាធិប្បនាទសង្ការសមញ្ញាគតំ
 វេទ្ធិទានំ ភាវិតិ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វីរិយសា-
 សមាធិប្បនាទសង្ការសមញ្ញាគតំ វេទ្ធិទានំ ភាវិតិ ។

បាលាទកម្មនវគ្គ

ក៏បាន ។ បេ ។ នឹងធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយដរាបដល់ព្រហ្ម-
 លោកក៏បាន ។ ព្រោះតែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានចំរើន
 ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះ ក៏មានពួកសមណព្រាហ្មណ៍ បានសម្រេចនូវឥទ្ធិវិធីច្រើន
 ប្រការ គឺធ្វើមនុស្សម្នាក់ ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន ។ បេ ។
 ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។
 ព្រោះតែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវ
 ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។

(៤៩៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុធ្វើឲ្យជាកំច្បាស់សម្រេច
 នូវចេតនាវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តមខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏ព្រោះ
 តែបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ ។ ឥទ្ធិបាទ ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយ
 ធនូសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។ ចិត្តសមាធិ ១ ។
 ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមេសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញា

ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ ចតុជ្ឈំ ឥន្ទ្រិទានាធំ ភាវិតត្តា
ពហុលំកតត្តា ភិក្ខុ មាសវាធំ ឧយា អនាសរំ
បេតោវម្ពុត្តំ បញ្ចាវម្ពុត្តំ ជិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈំ វិហរតីតិ ។

(៤៩៨) ឥន្ទ្រិក្ខុ វោ ភិក្ខុវេ ទេសេស្សមិ ឥន្ទ្រិ-
ទានក្ខុ ឥន្ទ្រិទានភាវនក្ខុ ឥន្ទ្រិទានភាវនាតាមិនក្ខុ
បដិបទំ តំ សុណាថ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិ ។
ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិវចំ បច្ចុទុកោតិ
ឯកោចិ ហុត្វា តហុនា ហោតិ តហុនាចិ ហុត្វា
ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្មលោកោចិ កាយេន
វសំ វត្តេតិ ។ អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិ ។

(៤៩៩) កតមោ ច ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិទានោ ។ យោ^(១)
ភិក្ខុវេ ចត្តោ យា បដិបទា ឥន្ទ្រិលាភាយ ឥន្ទ្រិច្យដិ-
លាភាយ សំវត្តេតិ ។ អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិទានោ ។

១ ម, យោ លោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារិក្ខ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវចៅតាមុត្តន៍នឹង
បញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ
ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តមខ្ពង់ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន
នូវឥទ្ធិបាទ៤២ នេះដែរ ។

[៤៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសិវ័ជននូវបូជ្ជផល នូវ
ឥទ្ធិបាទផល នូវការចំរើនឥទ្ធិបាទផល នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការ
ចំរើនឥទ្ធិបាទផល ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់សេចក្តី
នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបូជ្ជដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានសម្រេចនូវឥទ្ធិវិធីច្រើនប្រការ គឺធ្វើមនុស្ស
ម្នាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន ធ្វើមនុស្សច្រើននាក់ឲ្យទៅជា
មនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាប
ដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាបូជ្ជ ។

[៤៩៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឥទ្ធិបាទ ដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ មគ្គឯណា បដិបទាឯណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវបូជ្ជ
បានសិបនូវបូជ្ជ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាឥទ្ធិបាទ ។

បាសនកម្មវិញ្ញាបនបត្រ

[៥០០] កតមា ច ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិកាវតា ។
 ឥន្ទ្រិយានិកាវតា ភិក្ខុ ធម្មសមាធិប្បធានសង្ខារសមណ្ឌកតំ
 ឥន្ទ្រិយានិកាវតំ ។ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិកាវតំ ។ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិកាវតំ ។
 ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិកាវតំ ។ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិកាវតំ ។ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិកាវតំ ។
 ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិកាវតំ ។ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិកាវតំ ។ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិកាវតំ ។

[៥០១] កតមា ច ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិកាវតា-
 មិទ្ធិ មិទ្ធិមនា ។ អយមេវ អភិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ ។
 សេយ្យមិទ្ធិ ។ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កេតោ សម្មាវចា
 សម្មាកម្មន្តោ សម្មាភាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ
 សម្មាសមាធិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិកាវតា-
 តាមិទ្ធិ មិទ្ធិមនា ។

[៥០២] ចត្តារកេមេ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិកាវតា
 តហុលីកតា មហាច្ឆលា ហោត្តិ មហាទិសំសោ ។ កថំ
 ភិក្ខុវេ ចត្តារកេ ឥន្ទ្រិយានិកាវតា កថំ តហុលីកតា

បាលាទកម្មនៃឥន្ទ

[៥០០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការចំរើននូវឥន្ទិបាទដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក៏សាសនានេះចំរើននូវឥន្ទិបាទ ប្រកបដោយ
 ធន្ទសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើន
 នូវឥន្ទិបាទ ប្រកបដោយវិមសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា ការចំរើននូវឥន្ទិបាទ ។

[៥០១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ការ
 ចំរើននូវឥន្ទិបាទ ដូចម្តេច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨នេះឯង ។
 ភ្នំខ្លះ ។ គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវចា សម្មាគម្ភនៈ សម្មាគាជីវៈ
 សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា បដិបទជាដំណើរទៅកាន់ការចំរើននូវឥន្ទិបាទ ។

[៥០២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទិបាទ ៤ នេះ ដែលភិក្ខុចំរើន
 ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ជាធម៌មានផលច្រើន មានគានិសង្សៈច្រើន ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឥន្ទិបាទ ៤ តើភិក្ខុចំរើនដូចម្តេច ធ្វើឲ្យច្រើនដូចម្តេច

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរិញ្ចេ

មហាប្បណា ហោង្គំ មហានិសំសា ។ ឥត ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ធម្មសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្មាគតំ ឥទ្ធិទានំ
 ភាវេតិ ឥតិ មេ ធម្មោ ន ច អតិលីនោ ភវិស្សតិ
 ន ច អតិប្បត្តហិតោ ភវិស្សតិ ន ច អជ្ឈតំ សង្ខត្តោ
 ភវិស្សតិ ច ន ពហំទ្វា វិត្តត្តោ ភវិស្សតិ បច្ឆាបុរេ
 សញ្ញំ ច វិហារតិ យថា បុរេ តថា បច្ឆា យថា
 បច្ឆា តថា បុរេ យថា អនោ តថា ឧទ្ធច្ចំ យថា
 ឧទ្ធច្ចំ តថា អនោ យថា ធិវា តថា រត្តិ យថា រត្តិ
 តថា ធិវា ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនន្ទេន
 សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តស-
 មាធិ ។ វិមំសោសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្មាគតំ ឥទ្ធិ-
 ទានំ ភាវេតិ ឥតិ មេ វិមំសា ន ច អតិលីនោ
 ភវិស្សតិ ន ច អតិប្បត្តហិតោ ភវិស្សតិ ន ច អជ្ឈតំ
 សង្ខត្តោ ភវិស្សតិ ន ច ពហំទ្វា វិត្តត្តោ ភវិស្សតិ
 បច្ឆាបុរេ សញ្ញំ ច វិហារតិ យថា បុរេ តថា បច្ឆា
 យថា បច្ឆា តថា បុរេ យថា អនោ តថា ឧទ្ធច្ចំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវុទ្ធសូត

ទើបជាធម៌មានផលច្រើន មានគានិសង្ឃច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនឹងបធាន-
 សង្ខារដូច្នេះថា ឆន្ទៈរបស់អាត្មាអញនឹងមិនធ្លាប់យូរឡើយទាំងពេកផង នឹងមិន
 ផ្គត់គំហុកឡើយទាំងពេកផង នឹងមិនរួញលីបនៅខាងក្នុងផង នឹងមិនរាយមាយ
 ទៅខាងក្រៅផង មានសញ្ញាក្នុងកាលជាខាងក្រោយនឹងកាលមុន គឺ
 កាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាង
 នោះ ក្រោមយ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោមក៏យ៉ាង
 នោះ ថ្ងៃយ៉ាងណា យប់ក៏យ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា ថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ
 មានចិត្តស្ងាត់ ឥតមានកិលេសរូបរឹត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺដោយ
 ប្រការដូច្នេះ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកប
 ដោយវិមសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារដូច្នេះថា វិមសារបស់អាត្មាអញនឹង
 មិនធ្លាប់យូរឡើយទាំងពេកផង នឹងមិនផ្គត់គំហុកឡើយទាំងពេកផង នឹងមិនរួញលីប
 នៅខាងក្នុងផង មិនរាយមាយទៅខាងក្រៅផង មានសញ្ញាក្នុងកាល
 ជាខាងក្រោយនឹងកាលមុន គឺកាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ
 ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាងនោះ ក្រោមយ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ

បាលកម្មវិញ្ញា

យថា ឧទ្ទំ តថា អនោ យថា ទិវំ តថា រត្តំ យថា
រត្តំ តថា ទិវំ ឥតិ វិវេជន ចេតសា អបរិយោនន្តេន
សម្មកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។

[៥០៣] កតមោ ច ភិក្ខុវេ អតិលីនោ នន្នោ ។
យោ ភិក្ខុវេ នន្នោ កោសជ្ឈសហគតោ កោសជ្ឈ-
សម្មយុត្តោ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អតិលីនោ នន្នោ ។

[៥០៤] កតមោ ច ភិក្ខុវេ អតិប្បក្កហិតោ
នន្នោ ។ យោ ភិក្ខុវេ នន្នោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ ឧទ្ធច្ច-
សម្មយុត្តោ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អតិប្បក្កហិតោ
នន្នោ ។

[៥០៥] កតមោ ច ភិក្ខុវេ អជ្ឈត្តំ សង្ខត្តោ
នន្នោ ។ យោ ភិក្ខុវេ នន្នោ ដីនមិទ្ធសហគតោ
ដីនមិទ្ធសម្មយុត្តោ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អជ្ឈត្តំ
សង្ខត្តោ នន្នោ ។

បាសាទកម្មវិធី

លើយ៉ាងណា ក្រោមក៏យ៉ាងនោះ ថ្ងៃយ៉ាងណា យប់ក៏យ៉ាងនោះ
យប់យ៉ាងណា ថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ មានចិត្តស្ងាត់ ឥតមានកិលេសរូបរក
ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(៥០៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឆន្ទៈដែលគូរថយខ្លាំងពេក
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឆន្ទៈឯណាប្រកបដោយកោសល្យៈ
(សេចក្តីខ្ជិលច្រអូស) សម្បយុត្តដោយកោសល្យៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថា ឆន្ទៈដែលគូរថយខ្លាំងពេក ។

(៥០៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឆន្ទៈដែលផ្គងគំហុកខ្លាំងពេក
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឆន្ទៈឯណាប្រកបដោយទទួចៈ
(សេចក្តីរវើកវាយ) សម្បយុត្តដោយទទួចៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
ហៅថា ឆន្ទៈដែលផ្គងគំហុកខ្លាំងពេក ។

(៥០៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឆន្ទៈដែលរញ្ជាលីបនៅខាងក្នុង
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឆន្ទៈឯណាប្រកបដោយមិនមិទ្ធៈ
(សេចក្តីឆ្ងល់យល់ច្រឡំ) សម្បយុត្តដោយមិនមិទ្ធៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ នេះហៅថា ឆន្ទៈដែលរញ្ជាលីបនៅខាងក្នុង ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិយស្ស មហាវិញ្ញា

[៥០៦] កតមោ ច ភិក្ខុវេ ឲ្យហិទ្ធា វិក្ខុតោ
 ធនោ ។ យោ ភិក្ខុវេ ធនោ ឲ្យហិទ្ធា បញ្ច កាមគុ-
 ណោ អារត្ត អនុវិក្ខុតោ អនុវិសដោ ។ អយំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ ឲ្យហិទ្ធា វិក្ខុតោ ធនោ ។

[៥០៧] កថេត្វ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បច្ឆាប្បវេ សញ្ញា
 ច វិហរតិ យថា ប្បវេ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា
 ប្បវេ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ បច្ឆាប្បវេ សញ្ញា សុត្ត-
 ហិតា ហោតិ សុមនសិកតា សូបណាវតា សុប្បដិវិទ្ធា
 បញ្ញាយ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បច្ឆាប្បវេ សញ្ញា ច
 វិហរតិ យថា ប្បវេ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា
 ប្បវេ ។

[៥០៨] កថេត្វ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យថា អនោ
 តថា ឧទ្ធចំ យថា ឧទ្ធចំ តថា អនោ វិហរតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គ

(៥០៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឆន្ទៈដែលរាយមាយទៅខាង
ក្រៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឆន្ទៈឯណាមួយមាយទៅតាម
ជាប់ទៅតាម ប្រាសពីរូបកាមគុណខាងក្រៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថា ឆន្ទៈដែលរាយមាយទៅខាងក្រៅ ។

(៥០៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមានសញ្ញាក្នុងកាលជា
ខាងក្រោយនឹងកាលមុន គឺកាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ
ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាងនោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាបុគ្គលមានសញ្ញាកាន់យកល្អ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តល្អ
ទ្រទ្រង់ទុកល្អ ចាក់ចុះល្អ ដោយប្រាជ្ញាក្នុងកាលជាខាងក្រោយនឹងកាល
មុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសញ្ញាក្នុងកាលជាខាងក្រោយនឹង
កាលមុន គឺកាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា
មុនក៏យ៉ាងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

(៥០៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ (មានសញ្ញា) ក្រោមយ៉ាង
ណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោមក៏យ៉ាងនោះ តើដូចម្តេច ។

បាលករក្សវិញ្ញា

ឥត ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ ឧទ្ធុំ ចាននតលា

អនោ កេសមគ្គកា តចបរិយន្តំ បូរំ ចានប្បការស្ស

អស្មុចេនោ បច្ឆវេក្ខតិ អត្ថំ ឥមស្មី កាយេ កេសា

លោមា នទា នត្តា តនោ មំសំ នហារូ អដ្ឋ

អដ្ឋមិក្ខំ វត្តំ ហនយំ យកនំ កិលោមកំ មិហកំ

បន្ទាសំ អន្តំ អន្តគុណំ ឧទរិយំ កវីសំ មិត្តំ សេម្ហំ

បុត្វា លោហិតំ សេនោ មេនោ អស្សុវិសា ខេន្យោ

សិស្សានិកា លសិកា មុត្តន្តំ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុ យថា អនោ តថា ឧទ្ធុំ យថា ឧទ្ធុំ តថា

អនោ វិហារតិ ។

បាសាទកម្សាន្ត

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណានូវកាយនេះឯង
 ខាងលើតាំងអំពីបាទជើងឡើងមក ខាងក្រោមតាំងអំពីចុងសក់ចុះទៅ
 មានស្បែករុំព័ទ្ធជុំវិញ ពេញដោយវត្ថុមិនស្អាត មានប្រការផ្សេងៗ ថា
 ក្នុងកាយនេះមានសក់ រោម ក្រចក ឆ្មេញ ស្បែក សាច់ សរសៃ
 ឆ្អឹង ខួរក្នុងឆ្អឹង ទាប បេះដូង ថ្លើម វាវ ក្រពះ^(១) សួត ពោះវៀនធំ
 ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អាហារចាស់ ប្រមាត់ ស្មៅស្ម ខ្វះ ឈាម
 ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ខ្លាញ់រាវ ទឹកមាត់ ទឹកសម្បូរ ទឹកអំល
 ទឹកបូត្រ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ (មានសញ្ញា) ក្រោមយ៉ាងណា
 លើកយ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោមក៏យ៉ាងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

១ ក្រពះនេះ គឺជាសាច់ដូចជាអណ្តាត បិតនៅក្នុងពោះ មានសណ្ឋានដូចជាអណ្តាតក្នុង
 គោឡៅ ប្រវែងពង្រាប់ ផ្តាច់ខ្លីទប់ផុតពីពោះជាខាងឆ្វេងបេះដូង ។ (មិនមែនជាអាមាស-
 យះ ដែលអ្នកខ្លះធ្លាប់ហៅថា ក្រពះបាយ នោះទេ ។ ឬនឹងប្រែថា លំពែងអរិសដូច្នេះវិញ
 ក៏បាន) ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

[៥០៧] កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យថា ទិវា តថា
 រត្តិ យថា រត្តិ តថា ទិវា វិហរតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ យេហិ អាគារេហិ យេហិ លិង្គេហិ យេហិ
 ទិមិត្តេហិ ទិវា ធន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមញ្ញកតំ
 ឥន្ទ្រិយាទំ ភាវេតិ សោ តេហិ អាគារេហិ តេហិ
 លិង្គេហិ តេហិ ទិមិត្តេហិ រត្តិ ធន្ទសមាធិប្បធាន-
 សង្ខារសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រិយាទំ ភាវេតិ យេហិ វា បន
 អាគារេហិ យេហិ លិង្គេហិ យេហិ ទិមិត្តេហិ រត្តិ
 ធន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រិយាទំ ភាវេតិ
 សោ តេហិ អាគារេហិ តេហិ លិង្គេហិ តេហិ
 ទិមិត្តេហិ ទិវា ធន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមញ្ញកតំ
 ឥន្ទ្រិយាទំ ភាវេតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យថា
 ទិវា តថា រត្តិ យថា រត្តិ តថា ទិវា វិហរតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារីវគ្គ

[៥០៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ (មានសញ្ញា) ក្នុងពេលថ្ងៃ
យ៉ាងណា ពេលយប់ក៏យ៉ាងនោះ ពេលយប់យ៉ាងណា ពេលថ្ងៃក៏យ៉ាង
នោះ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើន
ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ដោយ
អាការទាំងឡាយឯណា ដោយសណ្ឋានទាំងឡាយឯណា ដោយនិមិត្ត
ទាំងឡាយឯណា ភិក្ខុនោះក៏ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនឹង
បធានសង្ខារ ក្នុងវេលាយប់ ដោយអាការទាំងឡាយនោះ ដោយ
សណ្ឋានទាំងឡាយនោះ ដោយនិមិត្តទាំងឡាយនោះដែរ ឬថាភិក្ខុចំរើន
នូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ក្នុងវេលាយប់
ដោយអាការទាំងឡាយឯណា ដោយសណ្ឋានទាំងឡាយឯណា ដោយ
និមិត្តទាំងឡាយឯណា ភិក្ខុនោះ ក៏ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទ-
សមាធិនឹងបធានសង្ខារ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ដោយអាការទាំងឡាយនោះ
ដោយសណ្ឋានទាំងឡាយនោះ ដោយនិមិត្តទាំងឡាយនោះដែរ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសញ្ញា ក្នុងពេលថ្ងៃយ៉ាងណា ពេលយប់ក៏យ៉ាង
នោះ ពេលយប់យ៉ាងណា ពេលថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

[៥០០] កតញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវដេន ចេតសា
អបរិយោនទ្ធន សច្ចកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុនោ អាណេកសញ្ញា សុត្តហិតា ហោតំ ទិវាសញ្ញា
ស្វាធិដ្ឋិតា ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវដេន ចេតសា
អបរិយោនទ្ធន សច្ចកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។

[៥០១] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ អតិលីដំ វិរិយំ ។ យំ
ភិក្ខុវេ វិរិយំ កោសជ្ឈសហគតំ កោសជ្ឈសម្មយុត្តំ ។
ឥធិ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អតិលីដំ វិរិយំ ។

[៥០២] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ អតិប្បក្កហិតំ វិរិយំ ។
យំ ភិក្ខុវេ វិរិយំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឧទ្ធច្ចសម្មយុត្តំ ។
ឥធិ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អតិប្បក្កហិតំ វិរិយំ ។

[៥០៣] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ អជ្ឈតំ សង្ខតំ វិរិយំ ។
យំ ភិក្ខុវេ វិរិយំ មីនមិទ្ធសហគតំ មីនមិទ្ធសម្មយុត្តំ ។
ឥធិ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អជ្ឈតំ សង្ខតំ វិរិយំ ។

បាលាកម្មវត្ថុ

[៥១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមានចិត្តស្ងាត់ ឥតមាន
កិលេសរូបវត្ថ ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុក៏សាសនានេះ ជាបុគ្គលមានអាលោកសញ្ញាភាន់យកល្អ
មានទិវសញ្ញាអធិដានដោយល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្ត
ស្ងាត់ ឥតមានកិលេសរូបវត្ថ ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺយ៉ាងនេះឯង ។

[៥១១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះព្យាយាមដែលធ្វើថយខ្លាំងពេក
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្យាយាមឯណា ប្រកបដោយ
កោសល្យៈ សម្បយុត្តដោយកោសល្យៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅ
ថា ព្យាយាមដែលធ្វើថយខ្លាំងពេក ។

[៥១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះព្យាយាមដែលផ្គត់គំហុកខ្លាំង
ពេក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្យាយាមឯណា ប្រកប
ដោយទទួចៈ សម្បយុត្តដោយទទួចៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
ហៅថា ព្យាយាមដែលផ្គត់គំហុកខ្លាំងពេក ។

[៥១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះព្យាយាមដែលរួញលំបនៅ
ខាងក្នុង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្យាយាមឯណាប្រកប
ដោយច័នមិទ្ធៈ សម្បយុត្តដោយច័នមិទ្ធៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
ហៅថា ព្យាយាមដែលរួញលំបនៅខាងក្នុង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

[៥០៤] ឥតមញ្ច ភិក្ខុវេ ពហិទ្ធា វិក្ខិតំ វិវិយំ ។
 យំ ភិក្ខុវេ វិវិយំ ពហិទ្ធា បញ្ច កាមតុលោ អារត្ត
 អនុវិក្ខិតំ អនុវិសដំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ពហិទ្ធា
 វិក្ខិតំ វិវិយំ ។ បេ ។

[៥០៥] ឥតមញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិដេន ចេតសា
 អបរិយោនទ្ធន ឥច្ចកាសំ ចិត្តំ កាវេតិ ។ ឥធន
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អាលោកិសញ្ញា សុត្តហិតា ហោតិ
 ទិវាសញ្ញា ស្វាធិដ្ឋិតា ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិដេន
 ចេតសា អបរិយោនទ្ធន ឥច្ចកាសំ ចិត្តំ កាវេតិ ។

[៥០៦] ឥតមញ្ច ភិក្ខុវេ អតិលីនំ ចិត្តំ ។ យំ
 ភិក្ខុវេ ចិត្តំ កោសជ្ឈសហគតំ កោសជ្ឈសម្មយុត្តំ ។
 ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អតិលីនំ ចិត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវុទ្ធសូត

(៥១៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះព្យាយាមដែលរាយមាយទៅ
ខាងក្រៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្យាយាមឯណា
រាយមាយទៅតាម ជាប់ទៅតាម ប្រាជ្ញនូវបញ្ចកាមគុណខាងក្រៅ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ព្យាយាមដែលរាយមាយទៅខាង
ក្រៅ ។ ចេ ។

(៥១៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមានចិត្តស្ងៀម ឥតមាន
កិលេសរូបរឹត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុក៏សាសនានេះ កាន់យកអាលោកសញ្ញាដោយល្អ
អធិដ្ឋានទាំងសញ្ញាដោយល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តស្ងៀម
ឥតមានកិលេសរូបរឹត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ យ៉ាងនេះឯង ។

(៥១៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តដែលធូរថយខ្លាំងពេក តើ
ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តឯណាប្រកបដោយកោសល្យៈ
សម្បយុត្តដោយកោសល្យៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចិត្ត
ដែលធូរថយខ្លាំងពេក ។

បាណ្ឌវប្បវេណី

(៥០៧) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ អតិប្បក្កហិតំ ចិត្តំ ។

យំ ភិក្ខុវេ ចិត្តំ ឧទ្ធច្ចុសហកតំ ឧទ្ធច្ចុសម្បយុត្តំ ។

ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អតិប្បក្កហិតំ ចិត្តំ ។

(៥០៨) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ អជ្ឈតំ សង្ខតំ ចិត្តំ ។

យំ ភិក្ខុវេ ចិត្តំ ជីនមិន្ទុសហកតំ ជីនមិន្ទុសម្ប-

យុត្តំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អជ្ឈតំ សង្ខតំ ចិត្តំ ។

(៥០៩) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ពហិទ្ធា វិក្ខតំ ចិត្តំ ។

យំ ភិក្ខុវេ ចិត្តំ ពហិទ្ធា បញ្ច កាមគុណោ អារត្ត

អនុវិក្ខតំ អនុវិសដំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ពហិទ្ធា

វិក្ខតំ ចិត្តំ ។ បេ ។

(៥១០) វិវា ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវេជន ចេតសា

អបរិយោនទ្ធន ឧប្បកាសំ ចិត្តំ ភាវេតំ ។

បាលាទកម្មវិធី

(៥១៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តដែលផ្គត់គំហុកខ្លាំងពេក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តឯណាប្រកបដោយទទួច្ចៈ សម្បយុត្តដោយទទួច្ចៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចិត្តដែល ផ្គត់គំហុកខ្លាំងពេក ។

(៥១៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តដែលរួញលីបនៅខាងក្នុង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តឯណាប្រកបដោយមិនមិច្ឆៈ សម្បយុត្តដោយមិនមិច្ឆៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចិត្តដែល រួញលីបនៅខាងក្នុង ។

(៥១៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តដែលរាយមាយទៅខាងក្រៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តឯណារាយមាយទៅតាម ជាប់ ទៅតាម ប្រាសប្រព័ន្ធរបបញ្ចកាមគុណខាងក្រៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចិត្តរាយមាយទៅខាងក្រៅ ។ បេ ។

(៥២០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តស្ងាត់ ឥតមាន កិលេសរូបវត្ថុ ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញា

[៥២១] កតមា ច ភិក្ខុវេ អតិលីនា វីមំសា ។
 យា ភិក្ខុវេ វីមំសា កោសជ្ឈសហគតា កោសជ្ឈ-
 សម្បយុត្តា ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អតិលីនា វីមំសា ។

[៥២២] កតមា ច ភិក្ខុវេ អតិប្បក្កហិតា វីមំ-
 សា ។ យា ភិក្ខុវេ វីមំសា ឧទ្ធច្ចសហគតា ឧទ្ធច្ចស-
 ម្បយុត្តា ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អតិប្បក្កហិតា វីមំសា ។

[៥២៣] កតមា ច ភិក្ខុវេ អជ្ឈនំ សង្ខត្តា វីមំ-
 សា ។ យា ភិក្ខុវេ វីមំសា ជីនមិទ្ធសហគតា ជីនមិទ្ធស-
 ម្បយុត្តា ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អជ្ឈនំ សង្ខត្តា
 វីមំសា ។

[៥២៤] កតមា ច ភិក្ខុវេ ពហិទ្ធា វិក្ខត្តា វីមំ-
 សា ។ យា ភិក្ខុវេ វីមំសា ពហិទ្ធា បញ្ច កាមគុណា
 អារត្ត អនុវិក្ខត្តា អនុវិសដា ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 ពហិទ្ធា វិក្ខត្តា វីមំសា ។ រេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវដ្ត

(៥២១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិមំសា ដែលធ្លាប់យំខ្លាំងពេក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិមំសាឯណា ប្រកបដោយកោសល្យៈ សម្បយុត្តដោយកោសល្យៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិមំសា ដែលធ្លាប់យំខ្លាំងពេក ។

(៥២២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិមំសាដែលផ្គងគំហុកខ្លាំងពេក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិមំសាឯណា ប្រកបដោយទទ្ធច្នៈ សម្បយុត្តដោយទទ្ធច្នៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិមំសា ដែលផ្គងគំហុកខ្លាំងពេក ។

(៥២៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិមំសាដែលរួញលំបនៅខាង ក្នុង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិមំសាឯណា ប្រកបដោយ ថ័នមិទ្ធៈ សម្បយុត្តដោយថ័នមិទ្ធៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិមំសាដែលរួញលំបនៅខាងក្នុង ។

(៥២៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិមំសាដែលរាយមាយទៅខាង ក្រៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិមំសាឯណា រាយមាយទៅ តាម ជាប់ទៅតាម ព្រាហ្មន្តបុរេញកាមគុណខាងក្រៅ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ នេះហៅថា វិមំសាដែលរាយមាយទៅខាងក្រៅ ។ ចេ ។

បាលាទកម្មវិញ្ញា

[៥២៥] ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវដេន ចេតសា
អបរិយោនទ្ធន សប្បកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ ឯវំ ភាវិតា
ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិទានា ឯវំ តហុលីកតា
មហាប្បណ ហោត្តិ មហានិសំសា ។

[៥២៦] ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្វសុ
ឥទ្ធិទានេសុ ឯវំ តហុលីកតេសុ អនេកាវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ
មច្ឆនុកោតិ ឯកោបិ ហុត្វា តហុតា ហោតិ តហុតាបិ
ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្មណោកាបិ
កាយេន វសំ វត្ថេតិ ។

[៥២៧] ឯវំ ភាវិតេសុ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្វសុ
ឥទ្ធិទានេសុ ឯវំ តហុលីកតេសុ អាសវាធំ ខយា
អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
អភិញ្ញា សច្ច្ហកត្វា ឧបសម្បជ្ជៈ វិហារីតិ ។ (ធម៌
អភិញ្ញាយោ វិត្តាវេតត្វា) ។

បាលាទកម្មនវគ្គ

[៥២៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តស្ងាត់ ឥតមាន
 កិលេសប្បវត្ត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ ដែលភិក្ខុចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះ
 ហើយ វេមន៍ជាធម៌មានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ។

[៥២៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើឥទ្ធិបាទ ៤ ដែលភិក្ខុ
 ចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះវេមន៍បានសម្រេច
 នូវឥទ្ធិវិធីច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន
 មនុស្សច្រើននាក់ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។

[៥២៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ ដែលភិក្ខុបានចំរើន
 យ៉ាងនេះ បានធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះហើយ វេមន៍ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 សម្រេច នូវចេតនាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ។ (អភិញ្ញាទាំង ៦ បណ្ឌិតគប្បី
 ឲ្យពិស្តារផងចុះ) ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារង្កោ

ឥមស្ស វិគ្គស្ស ឧទ្ធានំ

បុព្វេ មហាច្ឆណា ធនោ

មោក្ខល្វានោ ច ព្រាហ្មណោ

ទ្វេ សមណព្រាហ្មណា ភិក្ខុ^(១)

នេសនា វិកង្កេន ចាតិ ។

១ សមណព្រាហ្មណាហិកិមិ កក្កិមិ ទិស្សតិ ។ ម. សមណព្រាហ្មណាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គ

ឧទ្ទាននៃវិគ្គនេះគឺ

និយាយអំពីបុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ ១ អំពីអង្គបាទមាន
 ផលច្រើន ១ អំពីធន្ទៈ ១ អំពីព្រះមោគ្គល្លាន ១ អំពី
 ព្រាហ្មណ៍ ១ អំពីសមណព្រាហ្មណ៍ ២ លើក អំពីភិក្ខុ ១
 អំពីទេសនា ១ អំពីការចែកនូវអង្គបាទ ១ ។

អយោគុវ្យវិគោ

(៥២៨) សាវត្ថយំ ។ បុព្វេ មេ ភិក្ខុវេ សម្ពោធា
អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្ស្ស សតោ ឯតនហោសិ
កោ នុ ខោ មត្តោ កា បដិទា ឥន្ទ្រទាទការាយាតិ ។
តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតនហោសិ សោ ភិក្ខុ ធម្មស-
មាធិប្បធានសម្ពោសមន្ទាគតំ ឥន្ទ្រទាទំ ការេតិ ឥតិ
មេ ធម្មោ ន ច អតិលំនោ ភិស្សតិ ន ច អតិប្បត្ត-
ហំតោ ភិស្សតិ ន ច អជ្ឈតំ សម្ពុត្តោ ភិស្សតិ ន ច
តហំន្វា វិក្ខុត្តោ ភិស្សតិ បច្ឆាបុរេ សញ្ញំ ច វិហារតិ
យថា បុរេ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា បុរេ យថា
អនោ តថា ឧទ្ទំ យថា ឧទ្ទំ តថា អនោ យថា ទិវា
តថា រត្តំ យថា រត្តំ តថា ទិវា ឥតិ វិវេទន ចេតសា

អយោគុទ្ធវិគ្គ

(៥២៨) ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មុនកាល
ត្រាស់ដឹង កាលដែលតថាគត នៅជាពោធិសត្វមិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅ
ឡើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អ្វីហ្ន៎ជាមគ្គ អ្វីហ្ន៎ជាបដិបទា ដើម្បី
ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តី
ត្រិះរិះដូច្នេះថា ភិក្ខុនោះតែងចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិ
នឹងបធានសង្ខារដូច្នេះថា ឆន្ទៈរបស់គាតាអញនឹងមិនធ្លាប់យូរទាំងពេកផង
នឹងមិនផ្តាច់ហុកទាំងពេកផង នឹងមិនរួញលិបនៅខាងក្នុងផង នឹងមិន
រាយមាយទៅខាងក្រៅផង មានសញ្ញាក្នុងកាលជាខាងក្រោយនឹងកាល
មុនផង គឺកាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា
មុនក៏យ៉ាងនោះ ក្រោមយ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា
ក្រោមក៏យ៉ាងនោះ ថ្ងៃយ៉ាងណា យប់ក៏យ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា
ថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះដែរ លុះភិក្ខុនោះគិតដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តស្ងាត់

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរិយោ

អបរិយោនន្ទេន សប្បកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ វិរិយស.

មាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមំសាសមាធិប្បធានសម្មារ.

សមម្ពាគតំ ឥន្ទ្រិយាទំ ភាវេតិ ឥតិ មេ វិមំសា ន ច

អតិលំបា កវិស្សតិ ន ច អតិប្បក្កហិតា កវិស្សតិ ន

ច អជ្ឈតំ សង្ខិតា កវិស្សតិ ន ច ពហិទ្វា វិត្តិតា

កវិស្សតិ បច្ឆាបុរេ សញ្ញំ ច វិហរតិ យថា បុរេ តថា

បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា បុរេ យថា អនោ តថា ឧទ្ធុ

យថា ឧទ្ធុ តថា អនោ យថា ទិវា តថា រត្តិ យថា

រត្តិ តថា ទិវា ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនន្ទេន

សប្បកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គ

ឥតមានកិលេសរូបវត្ថុ ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ ។ វិរិយសមាធិ ។

ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥន្ទ្រាទ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនឹងបធាន.

សង្ខារដូច្នេះថា វិមំសារបស់អាត្មាអញ នឹងមិនត្រូវឃើញខ្លាំងពេកផង

មិនផ្គុំគំហុកខ្លាំងពេកផង មិនរុញលីបនៅខាងក្នុងផង មិនឈមមាយ

ទៅខាងក្រៅផង មានសញ្ញាក្នុងកាលជាខាងក្រោយនឹងកាលមុនផង គឺ

កាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាង

នោះ ក្រោមយ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោមក៏យ៉ាង

នោះ ថ្ងៃយ៉ាងណា យប់ក៏យ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា ថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ

ដែរ លុះកិក្ខុនោះគិតដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តស្ងាត់ ឥតមានកិលេស

រូបវត្ថុ ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ ។

(៥២៩) ឯវំ ភារិតេសុ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្វុសុ
 ឥទ្ធិទានេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ
 បច្ចនុកោតិ ឯកោចិ ហុត្វា ពហុនា ហោតិ ពហុនាចិ
 ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្មលោកាចិ
 កាយេន វសំ វត្តេតិ ។

(៥៣០) ឯវំ ភារិតេសុ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ច-
 ត្វុសុ ឥទ្ធិទានេសុ ឯវំ ពហុលីកតេសុ អាសវំធំ
 ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ។
 (ធម៌ អភិញ្ញាយោ វិន្ទាវេតញ្ច) ។

អយោគុជ្យវគ្គ

[៥២៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើឥទ្ធិបាទ ៤ ដែលភិក្ខុ

ចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុរមែងបានសម្រេចនូវ

ឥទ្ធិវិធីច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន

មនុស្សច្រើននាក់ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យ

ប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ធាតុបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។

[៥៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើឥទ្ធិបាទ ៤ ដែលភិក្ខុ

ចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុរមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់

សម្រេច នូវចេតនាវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់

ទៅនៃអាសវៈ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នហើយ

សម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ (អភិញ្ញាទាំង ៦ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ) ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារ្យោ

(៥៣០) សាវត្ថិយំ ។ អថទោ អាយស្មា អានន្តោ
 យេន កកវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា កកវន្តំ
 អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ និស័ន្នោ ទោ
 អាយស្មា អានន្តោ កកវន្តំ ឯតទលោច អភិជាធាតិ ន
 ទោ កន្តេ កកវា ឥន្ទ្រិយា មនោមយេន កាយេន
 ព្រហ្មលោកំ ឧបសង្កមិតាតិ ។ អភិជាធាមិ ទ្វាបំ
 អានន្ត ឥន្ទ្រិយា មនោមយេន កាយេន ព្រហ្មលោកំ
 ឧបសង្កមិតាតិ ។ អភិជាធាតិ បន កន្តេ កកវា
 ឥមិធា ចាតុម្ពហាក្ខតិកេន កាយេន ឥន្ទ្រិយា ព្រហ្ម-
 លោកំ ឧបសង្កមិតាតិ ។ អភិជាធាមិ ទ្វាបំ អានន្ត
 ឥមិធា ចាតុម្ពហាក្ខតិកេន កាយេន ឥន្ទ្រិយា ព្រហ្ម-
 លោកំ ឧបសង្កមិតាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិញ្ញាណ

(៥៣១) ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះអានន្ទដ៏មាន
 អាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទ
 ដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគធ្លាប់ចូលទៅ
 កាន់ព្រហ្មលោក ដោយប្បទិ ដោយព្រះកាយដែលសម្រេចតាមព្រះទ័យ
 ដែរឬ ទើបជាបច្ច្យាសន្យាព្រហ្មលោក ។ ម្ចាស់អានន្ទ តថាគត
 ធ្លាប់ចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយប្បទិ ដោយកាយដែលសម្រេចតាម
 ចិត្តមែន ទើបដឹងច្បាស់នូវព្រហ្មលោក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្លាប់ចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោកដោយប្បទិ ដោយ
 ព្រះកាយដែលប្រកបដោយមហាក្ខត្រូប ៤ នេះឬ ទើបជាបច្ច្យាសន្យា
 ព្រហ្មលោក ។ ម្ចាស់អានន្ទ តថាគតធ្លាប់ចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោក
 ដោយប្បទិ ដោយកាយដែលប្រកបដោយមហាក្ខត្រូប ៤ នេះឯង ទើប
 ដឹងច្បាស់នូវព្រហ្មលោក ។

អយោគុញ្ញវត្ថុ

(៥៣២) យំ ច ទោ ធិមាតិ^(១)កន្តោ ភគវា សង្ខិយា
 មនោមយេន កាយេន ព្រហ្មលោកំ ឧបសង្កមិតា^(២)
 យំ ច ទោ អភិជាតាតិ កន្តោ ភគវា សមីទា ចាតុម្មហា-
 ភូតិកេន កាយេន សង្ខិយា ព្រហ្មលោកំ ឧបសង្កមិតា
 តយិទំ កន្តោ ភគវតោ អច្ឆរិយញ្ចេវ អព្ពតញ្ចាតិ ។
 អច្ឆរិយា ថេវ អាណន្ទ តថាគតា អច្ឆរិយធម្មសមម្មា-
 គតា ច អព្ពតា ថេវ អាណន្ទ តថាគតា អព្ពតធម្ម-
 សមម្មាគតា ច ។

(៥៣៣) យស្មី អាណន្ទ សមយេ តថាគតោ
 កាយម្យំ ចិត្តេ សមាធិហតិ^(៣)ចិត្តម្យំ កាយេ សមា-
 ធិហតិ សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច កាយេ ធិក្ក-
 មិត្វា វិហរតិ តស្មី អាណន្ទ សមយេ តថាគតស្ស
 កាយោ លហុតរោ ថេវ ហោតិ មុនុតរោ ច កក្កដិ-
 យតរោ ច បកស្សតរោ ច ។

១ ឧ. ឧបញ្ចតិ ។ ម. ឧក្កមាតិ ។ ២ ឧ. ម. ឧបសង្កមិតុំ ។ ៣ ម. សមោទហតិ ។

អយោគុជ្ឈវគ្គ

[៥៣២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្លាប់ចូល
ទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយបូជ្ជៈ ដោយព្រះកាយដែលសម្រេចតាមព្រះ
ទ័យដោយហេតុឯណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគធ្លាប់
ចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយបូជ្ជៈ ដោយព្រះកាយ ប្រកបដោយ
មហាក្ខត្រូប ៤ នេះ ជាបច្ច្យាសន្យាហេតុឯណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ហេតុនោះៗ ជាអស្ចារ្យចម្លែកណា សំរេបសំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ម្នាល
អានន្ទ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាអស្ចារ្យផង ប្រកបដោយធម៌ជា
អស្ចារ្យផង ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ចម្លែកផង ប្រកប
ដោយធម៌ដ៏ចម្លែកផង ។

[៥៣៣] ម្នាលអានន្ទ សម័យណា តថាគត ដ៏កល់កាយក្នុង
ចិត្តផង ដ៏កល់ចិត្តក្នុងកាយផង ស្ទឹងចុះនូវសុខសញ្ញានឹងលហុសញ្ញា
ក្នុងកាយ ម្នាលអានន្ទ សម័យនោះ កាយរបស់តថាគតស្រាលដោយ
វិសេសផង ទន់ដោយវិសេសផង គួរដល់ការឆ្ងាយដោយវិសេសផង
មានរស្មីដោយវិសេសផង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារុត្តោ

[៥៣៤] សេយ្យថាថិ អានន្ទ អយោគុដ្ឋោ ទិវសំ
សន្តត្តោ លហុតរោ ចេវ ហោតិ មុទុតរោ ច កម្មនិ-
យតរោ ច បកស្សាតរោ ច ។ ឯវមេវ ទោ អានន្ទ
យស្មី សមយេ តថាគតោ កាយម្យំ ចិត្តេ សមាទ-
ហតិ ចិត្តម្យំ កាយេ សមាទហតិ សុខសញ្ញញ្ច ល-
ហុសញ្ញញ្ច កាយេ ធិក្កមិត្វា វិហាតិ តស្មី អានន្ទ
សមយេ តថាគតស្ស កាយោ លហុតរោ ចេវ ហោតិ
មុទុតរោ ច កម្មនិយតរោ ច បកស្សាតរោ ច ។

[៥៣៥] យស្មី អានន្ទ សមយេ តថាគតោ កា-
យម្យំ ចិត្តេ សមាទហតិ ចិត្តម្យំ កាយេ សមាទ-
ហតិ សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច កាយេ ធិក្កមិត្វា
វិហាតិ តស្មី អានន្ទ សមយេ តថាគតស្ស កាយោ
អប្បកតិវេនេវ បឋវីយា វេហាសំ អត្តកុច្ឆតិ ។ សោ
អនេកាវហំតំ ឥន្ទ្រិដំ បច្ឆនុភោតិ ឯកោបិ ហុត្វា
តហុជា ហោតិ តហុជាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។
យោ 〔ពញ្ញលោកាបិ កាយេន វសំ វត្ថុតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តន្តកាយ មហាវារគ្គ

[៥១២] ម្នាលមានន្ទ អ្វីដែលក្បែរសព្វ អស់មួយថ្ងៃ ជា
 អ្វីដែលស្រាលដោយវិសេសផង ទន់ដោយវិសេសផង គួរដល់ការឆ្ការ
 ដោយវិសេសផង មានពន្លឺផ្អែកៗ ដោយវិសេសផង ដូចម្តេចមិញ ។
 ម្នាលមានន្ទ សម័យណា តថាគត ដកលក់កាយក្នុងចិត្តផង ដកលក់ចិត្ត
 ក្នុងកាយផង ស្ទង់ចុះនូវសុខសញ្ញានឹងលហុសញ្ញាក្នុងកាយ ម្នាលមានន្ទ
 សម័យនោះ កាយរបស់តថាគត ស្រាលដោយវិសេសផង ទន់ដោយ
 វិសេសផង គួរដល់ការឆ្ការដោយវិសេសផង មានពន្លឺផ្អែកៗ ដោយ
 វិសេសផង ក៏ដូច្នោះឯង ។

[៥១៣] ម្នាលមានន្ទ សម័យណា តថាគត ដកលក់កាយក្នុង
 ចិត្តផង ដកលក់ចិត្តក្នុងកាយផង ស្ទង់ចុះនូវសុខសញ្ញានឹងលហុសញ្ញា
 ក្នុងកាយ ម្នាលមានន្ទ សម័យនោះ កាយរបស់តថាគតអណ្តែតអំពីផែន
 ដីទៅកាន់អាកាស ដោយឥតលំបាកសោះ ។ តថាគតនោះ តែងបោទ
 សម្រេចនូវឥទ្ធិពលច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើន
 នាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ បេ ។
 ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។

អយោគុជ្ឈវត្តោ

[៥៣៦] សេយ្យថាបិ អាទន្ទ គូលបិទុ វិ កប្បា-
សបិទុ វិ លហុកោ ធាតុទាទានោ អប្បកសិវេនេវ
បបរិយា វេហាសំ អត្តក្កច្ឆតិ ។ ឯវមេវ ខោ អាទន្ទ
យស្មី សមយេ តថាគតោ កាយម្យំ ចិត្តេ សមា-
ទហតិ ចិត្តម្យំ កាយេ សមាទហតិ សុខសញ្ញញ្ច
លហុសញ្ញញ្ច កាយេ ធិក្កមិត្តា វិហរតិ ។ បេ ។

[៥៣៧] តស្មី អាទន្ទ សមយេ តថាគតស្ស
កាយោ អប្បកសិវេនេវ បបរិយា វេហាសំ អត្តក្កច្ឆតិ ។
សោ អនេកវិហតំ ឥន្ទ្រិធំ បច្ឆនុកោតិ ឯកោបិ ហុត្វា
តហុតា ហោតិ តហុតាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។
យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្ថុតតិ ។

[៥៣៨] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិទាទា ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ ឥធ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្ទសមាធិប្បធានសម្មា-
សមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រិទាទំ កាវេតិ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តស-
មាធិ ។ វិមំសាសមាធិប្បធានសម្មាសមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រិ-
ទាទំ កាវេតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥន្ទ្រិទាទា ។

អយោគុវ្យាប្ប

[៥៣៦] ម្ចាស់មានន្ទ ប៉ុយគរឬប៉ុយកប្បាស ដ៏ស្រាលមាន
ធាតុជាដើងទ្រ អណ្តែតអំពីផែនដីទៅកាន់អាគាស ដោយឥតលំបាក
សោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់មានន្ទ សម័យណា តថាគតដកលំ
កាយក្នុងចិត្តផង ដកលំចិត្តក្នុងកាយផង ស្ទង់ចុះនូវសុខសញ្ញានឹងលហុ-
សញ្ញាក្នុងកាយ ។ បេ ។ ក៏ដូច្នោះឯង ។

[៥៣៧] ម្ចាស់មានន្ទ សម័យនោះ កាយរបស់តថាគត
អណ្តែតអំពីផែនដីទៅកាន់អាគាស ដោយឥតលំបាកសោះ ។ តថាគត
នោះតែងបានសម្រេចនូវឥទ្ធិវិធីច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅ
ជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់
ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយដកបដល់ព្រហ្ម-
លោកក៏បាន ។

[៥៣៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទនេះមាន ៤ ។ ឥទ្ធិបាទ ៤
ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិ-
បាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។
ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនឹងបធាន-
សង្ខារ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទមាន ៤ នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរុណោ

[៥៣៧] ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានាមំ
 ភាវិតត្តា ពហុល័កតត្តា ភិក្ខុ អាសវាមំ ខយា អនា-
 សវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហរេតីតិ ។

[៥៤០] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានា ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្តសមាធិប្បធានសង្ខារ-
 សមន្មាគតំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវេតិ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តស-
 មាធិ ។ វីរម៌សាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្មាគតំ ឥន្ទ្រិ-
 យានំ ភាវេតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥន្ទ្រិយានា ។

[៥៤១] ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានាមំ
 ភាវិតត្តា ពហុល័កតត្តា ទ្ធិន្នំ ជលាមំ អញ្ញាតវំ ជលំ
 ចាដិកត្តំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា សតិ វា ឧបាទិសេសេ
 អនាតាមិតាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរិគ្គ

[៥៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច
 នូវចេតនាវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ក៏ព្រោះតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើននូវ
 ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។

[៥៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទនេះមាន ៤ ។ ឥទ្ធិបាទ ៤
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវឥទ្ធិ-
 បាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។
 ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមសាសមាធិនឹងបធាន-
 សង្ខារ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទមាន ៤ នេះឯង ។

[៥៤១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាផលទាំង ២ ផលណាមួយ
 រមែងកើតឡើងប្រាកដ (ដល់ភិក្ខុ) គឺអហត្តផលកើតប្រាកដក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ឬកាលបើទុក្ខទានៅមានសេសសល់នៅឡើយ ក៏គង់អនាគាតិផល
 កើតឡើងប្រាកដដែរ ព្រោះតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ ៤
 នេះឯង ។

អយោគុជ្ឈវិញ្ញា

(៥៤២) ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិចាទា ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ វេជ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មសមាធិប្បធាន.
 សង្ខារសមន្មាគតំ ឥន្ទ្រិចាទំ ភាវេតិ ។ វីរិយសមាធិ ។
 ចិត្តសមាធិ ។ វីរិយសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្មាគតំ
 ឥន្ទ្រិចាទំ ភាវេតិ ។ ឥមេ ខេវ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥន្ទ្រិ-
 ចាទា ។

(៥៤៣) ឥមេសំ ខេវ ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិចាទាទំ
 ភាវិតត្តា ពហុលំកតត្តា សត្ត ផលា សត្តានិសំសា
 ចាធិកម្ពុ ។ កតមេ សត្ត ផលា សត្តានិសំសា ។
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកក្ខុ^(១) អញ្ញំ អារាធនី ឆោ ចេ ទិ.
 ដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកក្ខុ អញ្ញំ អារាធនី អថ មរណកាលេ
 អញ្ញំ អារាធនី ឆោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិកក្ខុ អញ្ញំ
 អារាធនី ឆោ ចេ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធនី អថ

អយោគុជ្ឈវគ្គ

(៥៤២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទនេះមាន៤ ។ ឥទ្ធិបាទ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនឹងបធានសង្ខារ១ ។ វិរិយសមាធិ១ ។ ចិត្តសមាធិ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទមាន៤ នេះឯង ។

(៥៤៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផល៧ប្រការ គានិសង្សៈ៧ ប្រការ វេមនីកើតប្រាកដ ព្រោះបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ៤ នេះឯង ។ ផល៧ប្រការ គានិសង្សៈ៧ប្រការ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺបានសម្រេច អរហត្តផលយ៉ាងឆាប់ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បើមិនបានសម្រេចអរហត្តផលយ៉ាងឆាប់ក្នុងបច្ចុប្បន្នទេ គង់បានសម្រេចអរហត្តផលក្នុងមរណកាលដែរ បើមិនបានសម្រេចអរហត្តផលយ៉ាងឆាប់ ក្នុងបច្ចុប្បន្នទេ បើមិនបានសម្រេចអរហត្តផល ក្នុងមរណកាលទេ ក៏គង់ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

បញ្ចន្ធិំ ឡិក្ខានិយាមំ សញ្ញោជនាមំ បរិក្ខយា អន្ត-
 រាបរិធិញ្ចាយី ហោតិ ឧបហាច្ចបរិធិញ្ចាយី ហោតិ អ-
 សម្ព័ន្ធរាបរិធិញ្ចាយី ហោតិ សសម្ព័ន្ធរាបរិធិញ្ចាយី ហោតិ
 ទុទ្ធិសោតោ ហោតិ អកតិជ្ជតាបី ។ ឥមេសំ ខោ
 ភិក្ខុវេ ចតុន្ធិំ ឥទ្ធិទានាមំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា
 ឥមេ សត្ត ដលា សត្តានិសំសា ទាដិកម្ព័ន្ធនំ ។

(៥៤៤) សាវត្ថីនិទានំ ។ អថខោ អាយស្មា
 អាណន្ទោ យេន ភក្កវា តេជុបសង្កមំ ឧបសង្កម័ត្វា
 ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទំ ។ ឯកមន្តំ
 និសីទ្នោ ខោ អាយស្មា អាណន្ទោ ភក្កវន្តំ ឯតទលោច
 កតមា នុ ខោ កន្តេ ឥទ្ធិ កតមោ ឥទ្ធិទានោ
 កតមា ឥទ្ធិទានភាវនា កតមា ឥទ្ធិទានភាវនាតាមិដ្ឋ
 មជ្ជិមនាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវត្ត

នឹងជាអន្តរាបរិទ្ធិព្យាយ ជាឧបហច្ចបរិទ្ធិព្យាយ ជាអសង្ខារបរិទ្ធិព្យាយ ជា
 សសង្ខារបរិទ្ធិព្យាយ ឬជាទុំសោតអកនិដ្ឋតាមិមិនខាន ព្រោះអស់ទៅ
 នៃសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងក្រោម៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផល៧
 ប្រការ គានិសង្សៈ៧ប្រការនេះ វេមនិកើតប្រាកដ ព្រោះបានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។

(៥៤៤) សារត្ថិនិទាន ។ គ្រានោះឯង ព្រះគានន្ទដ៏មានអាយុ
 ចូលទៅគាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយក៏ថ្វាយបង្គំព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះគានន្ទដ៏មាន
 អាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដូចម្តេចហៅថា ឥទ្ធិ (ឬទ្ធិ) ដូចម្តេច
 ហៅថា ឥទ្ធិបាទ ដូចម្តេចហៅថា ការចំរើនឥទ្ធិបាទ ដូចម្តេចហៅថា
 បដិបទដ៏ដំណើរទៅកាន់ការចំរើនឥទ្ធិបាទ ។

អយោគុជ្ឈវត្តោ

(៥៤៥) ឥន្ទានន្ទ ភិក្ខុ អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិដ្ឋំ
 បច្ឆនុកោតិ ឯកោចិ ហុត្វា ពហុជា ហោតិ ពហុជាចិ
 ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្មលោកាចិ
 កាយេន វសំ វត្តតិ ។ អយំ វុច្ឆតានន្ទ ឥន្ទ្រិ ។

(៥៤៦) កតមោ ចានន្ទ ឥន្ទ្រិចារោ ។ យោ
 អានន្ទ មត្តោ យា បដិបទា ឥន្ទ្រិលាកាយ ឥន្ទ្រិប្បដិ-
 លាកាយ សំវត្តតិ ។ អយំ វុច្ឆតានន្ទ ឥន្ទ្រិចារោ ។

(៥៤៧) កតមា ចានន្ទ ឥន្ទ្រិចារិកាវរោ ។ ឥន្ទា-
 នន្ទ ភិក្ខុ ធន្ទសមាធិប្បធានសម្ព័រសមន្នាកតំ ឥន្ទ្រិ-
 ចាទំ កាវេតិ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមំសា-
 សមាធិប្បធានសម្ព័រសមន្នាកតំ ឥន្ទ្រិចាទំ កាវេតិ ។
 អយំ វុច្ឆតានន្ទ ឥន្ទ្រិចារិកាវរោ ។

អប្បោសនា

[៥៤៥] ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានសម្រេចនូវ
 ឥទ្ធិវិធីៈ (ការសម្រេចឫទ្ធិ) ច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជា
 មនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់
 ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្ម-
 លោកក៏បាន ។ ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា ឥទ្ធិ (ឫទ្ធិ) ។

[៥៤៦] ម្នាលអានន្ទ ចុះឥទ្ធិបាទ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ
 មគ្គឯណា បដិបទាឯណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវឫទ្ធិ ដើម្បីបាន
 ចំពោះនូវឫទ្ធិ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា ឥទ្ធិបាទ ។

[៥៤៧] ម្នាលអានន្ទ ចុះការចំរើនឥទ្ធិបាទតើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 អានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិ
 នឹងបធានសង្ខារ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ
 ប្រកបដោយវិមលសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា
 ការចំរើនឥទ្ធិបាទ ។

[៥៤៨] កតមា ចានន្ទ ឥន្ទ្រិចាទភាវនាតាមិដ្ឋំ
 បដិបទា ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ បក្កោ ។
 សេយ្យដីទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ អយំ
 វុច្ឆតានន្ទ ឥន្ទ្រិចាទភាវនាតាមិដ្ឋំ បដិបទាតិ ។

[៥៤៩] ឯកមន្តំ និសិទ្ធិំ ទោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ
 កតវា ឯតទរោច កតមា នុ ទោ អានន្ទ ឥន្ទ្រិ
 កតមោ ឥន្ទ្រិចាទោ កតមា ឥន្ទ្រិចាទភាវនា កតមា
 ឥន្ទ្រិចាទភាវនាតាមិដ្ឋំ បដិបទាតិ ។ កកវម្ភលកា ទោ
 អន្តេ ធម្មា កកវនេត្តិកា ។ បេ ។

[៥៥០] ឥនានន្ទ ភិក្ខុ អនេកាវហិតំ ឥន្ទ្រិដ្ឋំ
 បច្ឆនុកោតិ ឯកោចិ ហុត្វា ទហុជា ហោតិ ទហុជាចិ
 ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្មលោកាចិ
 កាយេន វសំ វត្តតិ ។ អយំ វុច្ឆតានន្ទ ឥន្ទ្រិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារុទ្ធ

[៥៤៨] ម្នាល អានន្ទ ចុះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការចំរើន
 ឥន្ទ្របាទ តើដូចម្តេច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការនេះឯង ។
 គឺរូប៖ ។ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាល អានន្ទ នេះ
 ហៅថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនឥន្ទ្របាទ ។

[៥៤៩] លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
 ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាល អានន្ទ ដូចម្តេចហៅថា
 ឥន្ទ្រ ដូចម្តេចហៅថា ឥន្ទ្របាទ ដូចម្តេចហៅថា ការចំរើនឥន្ទ្របាទ ដូច
 ម្តេចហៅថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនឥន្ទ្របាទ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគជាមូល មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ ។ បេ ។

[៥៥០] ម្នាល អានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានសម្រេចនូវ
 ឥន្ទ្រិធរៈ (ការសំដែងឫទ្ធិ) ច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្ស
 ច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន
 ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោក
 ក៏បាន ។ ម្នាល អានន្ទ នេះហៅថា ឥន្ទ្រ ។

[៥៥០] កតមោ ចានន្ទ ឥន្ទ្រិចារោ ។ យោ អា
នន្ទ បក្កោ យា បដិបទា ឥន្ទ្រិលាកាយ ឥន្ទ្រិប្បដិ-
លាកាយ សំវត្ថុតិ ។ អយំ វុច្ឆតានន្ទ ឥន្ទ្រិចារោ ។

[៥៥២] កតមា ចានន្ទ ឥន្ទ្រិចារាទការវា ។ ឥន្ទ្រិ-
នន្ទ ភិក្ខុ ធន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមញ្ញាភតំ ឥន្ទ្រិ-
ចានំ ការវតិ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វីរិយសាស-
មាធិប្បធានសង្ខារសមញ្ញាភតំ ឥន្ទ្រិចានំ ការវតិ ។ អយំ
វុច្ឆតានន្ទ ឥន្ទ្រិចារាទការវា ។

[៥៥៣] កតមា ចានន្ទ ឥន្ទ្រិចារាទការវាតាមិធិ
បដិបទា ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ បក្កោ ។
សេយ្យដិទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ អយំ
វុច្ឆតានន្ទ ឥន្ទ្រិចារាទការវាតាមិធិ បដិបទាតិ ។

អយោគុវុត្ត

[៥៥១] ម្ចាស់អាទន្ទ ចុះឥទ្ធិបាទ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាទន្ទ
មគ្គឯណា បដិបទាឯណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវវុទ្ធិ ដើម្បីបាន
ចំពោះនូវវុទ្ធិ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ នេះហៅថា ឥទ្ធិបាទ ។

[៥៥២] ម្ចាស់អាទន្ទ ចុះការចំរើនឥទ្ធិបាទ តើដូចម្តេច ។
ម្ចាស់អាទន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទៈ-
សមាធិនិងបធានសង្ខារ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើន
ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមលសមាធិនិងបធានសង្ខារ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ
នេះហៅថា ការចំរើនឥទ្ធិបាទ ។

[៥៥៣] ម្ចាស់អាទន្ទ ចុះបដិបទាដ៏ល្អនៅកាន់ការចំរើន
ឥទ្ធិបាទ តើដូចម្តេច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នៃ ឯង ។
គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសមាទិដ្ឋិ ១ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ១ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ
នេះហៅថា បដិបទាដ៏ល្អនៅកាន់ការចំរើនឥទ្ធិបាទ ។

លុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

(៥៥៤) អថខោ សម្ពហុណ ភិក្ខុ យេន កតវា
 តេនុបស្សន្តមីសុ ឧបស្សន្តមិត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទីសុ ។
 ឯកមន្តំ ឯសីទ្ធ្នា ខោ តេ ភិក្ខុ កតវន្តំ ឯតទរោច្ចំ
 កតមា នុ ខោ កន្លេ ឥទ្ធិ កតមោ ឥទ្ធិទានោ
 កតមា ឥទ្ធិទានភាវនា កតមា ឥទ្ធិទានភាវនាតា.
 មីទី បដិបទាតិ ។

(៥៥៥) ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវង្គំ
 បច្ចនុកោតិ ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ ពហុធាបិ
 ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្មណេតាបិ
 កាយេន វសំ វត្តតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិ ។

(៥៥៦) កតមោ ច ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិទានោ ។ យោ
 ភិក្ខុវេ មត្តោ យា បដិបទា ឥទ្ធិលាភាយ ឥទ្ធិប្បដិលា-
 ភាយ សំវត្តតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិទានោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវាទ

(៥៥៤) គ្រានោះឯង ភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុ
ទាំងនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចម្តេចហៅថា ឥន្ទ្រ ដូចម្តេចហៅថា
ឥន្ទ្របាទ ដូចម្តេចហៅថា ការចម្រើនឥន្ទ្របាទ ដូចម្តេចហៅថា បដិបទ
ជាដំណើរទៅកាន់ការចម្រើនឥន្ទ្របាទ ។

(៥៥៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បាន
សម្រេចនូវឥន្ទ្រវិធី (ការសំដែងបូជ្ជៈ) ច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើ
ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្ស
ម្នាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដកបដល់
ព្រហ្មលោកក៏បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឥន្ទ្រ ។

(៥៥៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឥន្ទ្របាទ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ មគ្គឯណា បដិបទឯណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវបូជ្ជៈ
ដើម្បីបានចំពោះនូវបូជ្ជៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឥន្ទ្របាទ ។

ធម្មោត្តរសូត្រ

[៥៥៧] កតមា ច ភិក្ខុវេ វេទ្ធិទានភាវណា ។ វេទ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មសមាធិប្បធានសង្ខារសមញ្ញាគតំ វេទ្ធិ
ទានំ ភាវេតិ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វីរិយសាស-
នាធិប្បធានសង្ខារសមញ្ញាគតំ វេទ្ធិទានំ ភាវេតិ ។ អយំ
វុត្ថុតិ ភិក្ខុវេ វេទ្ធិទានភាវណា ។

[៥៥៨] កតមា ច ភិក្ខុវេ វេទ្ធិទានភាវណាតាមិដ្ឋំ
បដិបទា ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ។
សេយ្យដីទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។
អយំ វុត្ថុតិ ភិក្ខុវេ វេទ្ធិទានភាវណាតាមិដ្ឋំ បដិបទាតិ ។

[៥៥៩] អថទោ សុត្តហុលា ភិក្ខុ យេន ភក្កវា
។ បេ ។ ឯកមន្តំ ឯសិន្នេ ទោ តេ ភិក្ខុ ភក្កវា ឯត-
ទវោច កតមា នុ ទោ ភិក្ខុវេ វេទ្ធិ កតមោ វេទ្ធិទានោ
កតមា វេទ្ធិទានភាវណា កតមា វេទ្ធិទានភាវណាតាមិដ្ឋំ
បដិបទាតិ ។ ភក្កវម្ភលកា នោ ភន្តេ ធម្មា ភក្កវេន-
ត្តិកា ។ បេ ។

អយោគុជ្ឈត្ត

(៥៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការចំរើនឥទ្ធិបាទ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយធនូសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមលាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការចំរើនឥទ្ធិបាទ ។

(៥៥៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនឥទ្ធិបាទ តើដូចម្តេច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨នេះឯង ។ គឺអ្វីខ្លះ ។ ភិសម្មាទិដ្ឋិ ។ វេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនឥទ្ធិបាទ ។

(៥៥៩) ត្រាវនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយ ច្រើនរូបចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ វេ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចម្តេចហៅថា ឥទ្ធិ ដូចម្តេចហៅថា ឥទ្ធិបាទ ដូចម្តេចហៅថា ការចំរើនឥទ្ធិបាទ ដូចម្តេចហៅថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនឥទ្ធិបាទ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាមូល មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ ។ វេ ។

(៥៦០) កតមា ច ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រ ។ ឥន្ទ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រវិធំ បច្ឆនុភោតិ ឯកោបិ ហុត្វា
ពហុតា ហោតិ ពហុតាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ មេ ។
យា ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ ។ អយំ
វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រ ។

(៥៦១) កតមា ច ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រចារោ ។ យោ
ភិក្ខុវេ មត្តោ យា បដិបត្តា ឥន្ទ្រលាភាយ ឥន្ទ្រប្បដិ-
លាភាយ សំវត្តេតិ ។ អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រចារោ ។

(៥៦២) កតមា ច ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រចារោ ។
ឥន្ទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្តសមាធិប្បធានសម្មាសមញ្ញកតំ
ឥន្ទ្រចារំ ភាវេតិ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វីរិយ-
សាសមាធិប្បធានសម្មាសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រចារំ ភាវេតិ ។
អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រចារោ ។

សុត្តន្តបិដក សំណុំទី៣ មហាវរិក្ខ

[៥៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឥទ្ធិ តើដូចម្តេច ? ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ បានសម្រេចនូវឥទ្ធិវិធីៈ (ការសំដែងបូជ្ជ) ច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រំហួលោកក៏បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឥទ្ធិ ។

[៥៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឥទ្ធិបាទ តើដូចម្តេច ? ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មគ្គឯណា បដិបទាឯណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវបូជ្ជ ដើម្បីបានចំពោះនូវបូជ្ជ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឥទ្ធិបាទ ។

[៥៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការចំរើននូវឥទ្ធិបាទ តើដូចម្តេច ? ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទៈសច្ចៈធនីនិងបធានសង្ខារ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមលាសមាធិនិងបធានសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការចំរើនឥទ្ធិបាទ ។

អយោធុបុរិវត្តោ

[៤៦៣] តតមា ច ភិក្ខុវេ វេទិចាទការណតាមិដំ
 បដិបទា ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ។
 សេយ្យដិទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ វេទិចាទការណតាមិដំ បដិបទាតំ ។

[៤៦៤] តត្រ ទោ ភកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសំ តំ
 កំ មញ្ញេ ភិក្ខុវេ តតមេសំ ធម្មានំ ភាវិតត្តា ឲ្យ-
 លីកតត្តា មោក្ខល្លានោ ភិក្ខុ វរំមហិទ្ធិកោ វរំមហា-
 នុភារេតំ ។ ភកវំមូលតា នោ នន្តេ ធម្មា ភកវំនេ-
 ត្តិកា ។ បេ ។

[៤៦៥] ចតុន្នំ ទោ ភិក្ខុវេ វេទិចាទានំ ភាវិតត្តា
 ឲ្យលីកតត្តា មោក្ខល្លានោ ភិក្ខុ វរំមហិទ្ធិកោ វរំម-
 ហានុភារេ ។ តតមេសំ ចតុន្នំ ។ វេ ភិក្ខុវេ មោក្ខល្លា-
 នោ ភិក្ខុ ធម្មសមាធិប្បធានសម្មារមមន្តាគតំ វេទិ-
 ចានំ ភាវិតំ វេតំ មេ ធម្មោ ន ច អតិលីនោ ភវិស្សតិ

អយោគុណវិញ្ញាណ

[៥៦៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការ
ចំរើនឥទ្ធិបាទ តើដូចម្តេច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨នេះឯង ។
គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសមាធិដ៏១ ។ បេ ។ សមាសមាធិ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនឥទ្ធិបាទ ។

[៥៦៤] ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុ
ទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ យល់សេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច មោគ្គល្លានភិក្ខុមានបូជ្ជច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាង
នេះ ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវធម៌ដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគជាមូល មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ ។ បេ ។

[៥៦៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មោគ្គល្លានភិក្ខុមានបូជ្ជច្រើន
យ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន
នូវឥទ្ធិបាទ ៤ ។ ឥទ្ធិបាទ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុង
សាសនានេះ មោគ្គល្លានភិក្ខុចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិ
នឹងបធានសង្ខារដូច្នេះថា ឆន្ទៈរបស់ភាគាញនឹងមិនផ្សេងយ៉ាងពេកធន

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស បរាភវវិញ្ញា

ន ច អតិប្បក្កហិតោ ភវិស្សតិ ន ច អជ្ឈតំ សង្ខតោ
 ភវិស្សតិ ន ច ពហំទ្វា វិត្តតោ ភវិស្សតិ បច្ឆាប្ប
 សញ្ញំ ច វិហរតិ យថា បុរេ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា
 តថា បុរេ យថា អនោ តថា ឧទ្ធចំ យថា ឧទ្ធចំ តថា
 អនោ យថា ទិវំ តថា រត្តិ យថា រត្តិ តថា ទិវំ ឥតិ
 វិវដេន ចេតសា អបរិយោនន្ទេន សប្បកាសំ ចិត្តំ កា-
 វេតិ ។ វីរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វីរិយសមាធិប្ប-
 ជានសម្ព័ន្ធរសប្បន្នាគតំ ឥន្ទ្រានំ កាវេតិ ឥតិ បេ វីរិ-
 សា ន ច អតិលីនា ភវិស្សតិ ន ច អតិប្បក្កហិតោ
 ភវិស្សតិ ន ច អជ្ឈតំ សង្ខតោ ភវិស្សតិ ន ច ពហំទ្វា
 វិត្តតោ ភវិស្សតិ ។ បេ ។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិ-
 យោនន្ទេន សប្បកាសំ ចិត្តំ កាវេតិ ។ ឥមេសំ ខោ
 ភិក្ខុវេ ចតុទ្ធិំ ឥន្ទ្រានំ កាវិតត្ថា ពហុលីកតត្ថា
 ហេតុល្យោ ភិក្ខុ ឯវមហិទ្ធិកោ ឯវមហនុកាវោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវុទ្ធ

នឹងមិនផ្គងគំហុកខ្លាំងពេកផង នឹងមិនរុញលីបនៅខាងក្នុងផង នឹងមិន
 រាយមាយទៅខាងក្រៅផង មានសញ្ញាក្នុងកាលក្រោយនឹងមុនផង គឺ
 កាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាង
 នោះ ក្រោមយ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោមក៏យ៉ាង
 នោះ ថ្ងៃយ៉ាងណា យប់ក៏យ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា ថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ
 លុះមោគ្គល្លានក៏កុត្តិតដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តស្ងាង ឥត មានកិលេស
 រូបវិត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។
 ចំរើនឥន្ទ្រិយា ប្រកបដោយវិមលសមាធិនឹងបធានសង្ខារដូច្នេះថា
 វិមលារបស់អាត្មាអញនឹងមិនផ្លូវថយខ្លាំងពេកផង នឹងមិនផ្គងគំហុកខ្លាំង
 ពេកផង នឹងមិនរុញលីបនៅខាងក្នុងផង នឹងមិនរាយមាយទៅខាងក្រៅ
 ផង ។ បេ ។ លុះមោគ្គល្លានក៏កុត្តិតដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តស្ងាង ឥត
 មានកិលេសរូបវិត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មោគ្គល្លានក៏មានប្ញទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអាទុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ
 ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យឥន្ទ្រិយា ៤ នេះឯង ។

[៥៦៦] ឥមេសញ្ច បន ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រនា
 ធំ ភាវិតត្ថា ពហុលីកតត្ថា មោក្ខល្យាណោ ភិក្ខុ ឃំ
 អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិដំ បច្ឆនុភោតិ ឯកោមិ ហុត្វា
 ពហុតា ហោតិ ពហុធាមិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។
 យាវ ព្រហ្មលោកាមិ កាយេន វសំ វត្ថុតិ ។

[៥៦៧] ឥមេសញ្ច បន ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រ-
 នាធំ ភាវិតត្ថា ពហុលីកតត្ថា មោក្ខល្យាណោ ភិក្ខុ
 អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ
 ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតីតិ ។

[៥៦៨] តត្រ ទោ ភក្ខវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ តំ កី
 មញ្ញាម ភិក្ខុវេ កតមេសំ ធម្មានំ ភាវិតត្ថា ពហុលីក-
 តត្ថា តថាគតោ ឃំមហិម្ពិកោ ឃំមហានុភាវេតិ ។
 ភក្ខំមូលកា លោ ភន្តេ ធម្មា ។ បេ ។

របៀបប្រកាស

(៥៦៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មោគ្គល្លានភិក្ខុបាន សម្រេចនូវឥទ្ធិវិធី (ការសំដែងបូជិ) ច្រើនប្រការយ៉ាងនេះ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជា មនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាប ដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។

(៥៦៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មោគ្គល្លានភិក្ខុបាន ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច នូវចេតនាវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុង បច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្មាសម្ពុទ្ធនៅ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវ ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។

(៥៦៨) ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងពួក ភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយយល់សេចក្តីនោះដូចម្តេចព្រះ តថាគតមានបូជិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រោះតែ ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវឥទ្ធិដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទាំង ឡាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។

[៥៦៩] ចតុន្នំ ខោ ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិបាទានំ ការិតត្តា
 ពហុលីកតត្តា តថាគតោ ឯវមហិទ្ធិកោ ឯវមហានុ-
 ភារោ ។ កតមេសំ ចតុន្នំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ តថាគតោ
 ធន្ធិសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្មាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ការេតិ
 ឥតិ មេ ធម្មោ ន ច អតិលីដោ កវិស្សតិ ន ច អតិប្ប-
 ក្កហិតោ កវិស្សតិ ន ច អជ្ឈតំ សង្ខិតោ កវិស្សតិ
 ន ច ពហិទ្ធា វិត្តិតោ កវិស្សតិ បច្ឆាបុរេ សញ្ញំ ច
 វិហរតិ យថា បុរេ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា បុរេ
 យថា អដោ តថា ឧទ្ធិ យថា ឧទ្ធិ តថា អដោ
 យថា ទិវា តថា រត្តិ យថា រត្តិ តថា ទិវា ឥតិ វិវដេន
 ចេតសា អបរិយោនទ្ធន សប្បកាសំ ចិត្តំ ការេតិ ។
 វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វីរិយសមាធិប្បធាន-
 សង្ខារសមន្មាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ការេតិ ឥតិ មេ វីរិយ-
 ន ច អតិលីដោ កវិស្សតិ ន ច អតិប្បក្កហិតា
 កវិស្សតិ ។ បេ ។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធន

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារុទ្ធ

[៥៦៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតមានបូជ្ជៈច្រើនយ៉ាង
 នេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវឥទ្ធិ-
 បាទ ៤ ។ ឥទ្ធិបាទ ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនា
 នេះ ព្រះតថាគតចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទៈសមាធិនឹងបធាន-
 សង្ខារដូច្នេះថា ឆន្ទៈរបស់អាត្មាអញនឹងមិនធ្លាប់យំខ្លាំងពេកផង នឹងមិន
 ផ្គង់គំហុកខ្លាំងពេកផង នឹងមិនញ្ញាល់បន្ទោរខាងក្នុងផង នឹងមិនរាយមាយ
 ទៅខាងក្រៅផង មានសញ្ញាក្នុងកាលក្រោយនឹងមុនផង គឺកាលមុនយ៉ាង
 ណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាងនោះ ក្រោម
 យ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោមក៏យ៉ាងនោះ ថ្ងៃយ៉ាង
 ណា យប់ក៏យ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា ថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ លុះព្រះតថាគត
 ទ្រង់គិតដូច្នេះហើយក៏មានចិត្តស្ងាង ឥតមានកិលេសរូបរាគ ចំរើនចិត្តប្រ-
 កបដោយពន្លឺ ។ វិវិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រ-
 កបដោយវិមសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារដូច្នេះថា វិមសារបស់អាត្មាអញ
 នឹងមិនធ្លាប់យំខ្លាំងពេកផង នឹងមិនផ្គង់គំហុកខ្លាំងពេកផង ។ បេ ។ លុះ
 ព្រះតថាគតទ្រង់គិតដូច្នេះហើយក៏មានចិត្តស្ងាង ឥតមានកិលេសរូបរាគ

អយោគុជ្ឈវគ្គោ

សប្បកាសំ ចិត្តំ ភាវតិ ។ ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ
 ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិចាទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថា-
 កតោ ឯវមហិន្ទ្រោ ឯវមហានុភាវោ ។

[៥៧២] ឥមេសញ្ច បទ ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិចា-
 ទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាកតោ អនេកវិហិតំ
 ឥន្ទ្រិវិធំ បច្ចុនុកោតិ ឯកោចិ ហុត្វា ពហុជា ហោតិ
 ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្មលោកាចិ កាយេន វសំ វត្ថេតិ ។

[៥៧៣] ឥមេសញ្ច បទ ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិចា-
 ទានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាកតោ អាសវាធំ
 ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាវតីតិ ។
 (ធម៌ អភិញ្ញាយោ វិត្តាវេតញ្ច) ។

អយោគុជ្ឈវគ្គ

ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតមាន
បូជ្ឈិត្រៃយ៉ាងនេះ មានអានុភាពត្រៃយ៉ាងនេះ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យ
ច្រើន នូវឥន្ទ្រិបាទ ៤ នេះឯង ។

[៥៧០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតបាន
សម្រេចនូវឥន្ទ្រិបាទៈ (ការសំដែងបូជ្ឈិត្រៃយ៉ាងនេះ) ច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើឲ្យទៅ
ជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ
ដរាបដល់ព្រហ្មរលាកក៏បាន ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវឥន្ទ្រិបាទ ៤
នេះឯង ។

[៥៧១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតបានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់សម្រេច នូវចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះ
អស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ហើយសម្រេចសម្មាសម្ពុទ្ធនៅ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវឥន្ទ្រិបាទ ៤
នេះឯង ។ (អភិញ្ញាទាំង ៦ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ) ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារង្កោ

តិស្សទ្ធោនំ

មត្តោ អយោគុដ្ឋោ កិក្ខុ
 សុទ្ធកក្ខ ទ្វេ ដលា អាណន្ទា^(១)
 ទ្វេ វត្តា កិក្ខុហិ អបរេ ទ្វេ
 មោគ្គល្លានោ តថាគតោតិ ។

១ ឧ. ម. អាណន្ទា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរាគ្គ

ឧទាននៃអយោគុវ្យាគនោះគឺ

និយាយអំពីមគ្គ ១ អំពីកាយប្រៀបដូចដុំដែក ១ អំពីភិក្ខុ
ចំរើនឥទ្ធិបាទ ១ អំពីផលសុទ្ធមាន ២ លើក អំពីព្រះអាទន្ន
មាន ២ លើក អំពីពួកភិក្ខុដទៃមាន ២ លើក អំពីព្រះ
មោគ្គល្លាន ១ អំពីព្រះកថាគត ១ ។

ធីត្វបាទសំយត្តស្ស គង្គាទំបេយ្យលោ

[៥៧២] សេយ្យថាចំ ភិក្ខុវេ គង្គា ននី ចាច៍-
ននិដ្ឋា ចាច៍នចោណា ចាច៍នបញ្ចារ ។ ឯវមេ ខោ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្តារោ ឥទ្ធិចានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ
ឥទ្ធិចានេ ពហុលីករោន្តោ និព្វាននិដ្ឋោ ហោតិ និព្វាន-
ចោណោ និព្វានបញ្ចារោ ។

[៥៧៣] កថេត្ថ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្តារោ ឥទ្ធិ-
ចានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ ឥទ្ធិចានេ ពហុលីករោន្តោ
និព្វាននិដ្ឋោ ហោតិ និព្វានចោណោ និព្វានបញ្ចា-
រោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចន្ទសមាធិប្បធានសម្មា-
រសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិចានំ ភាវេតិ ។ វីរីយសមាធិ ។
ចិត្តសមាធិ ។ វីរីយសមាធិប្បធានសម្មាសមញ្ញកតំ
ឥទ្ធិចានំ ភាវេតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្តារោ
ឥទ្ធិចានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ ឥទ្ធិចានេ ពហុលីករោន្តោ
និព្វាននិដ្ឋោ ហោតិ និព្វានចោណោ និព្វានបញ្ចារោ-
តិ ។ (យាវ ឯសនា ចាលី ឥទ្ធិចានេសុ វិត្តាបតញ្ច) ។

ឥទ្ធិបាទសំយុត្ត គង្គាទិបេយ្យាល

(៥៧២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេត្តគង្គាមានទំនាបទៅខាងកើត មានដម្រាលទៅខាងកើត ឈមទៅខាងកើត យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានដម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន យ៉ាងនោះដែរ ។

(៥៧៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុកាលចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានដម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយធនូសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ រមែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានដម្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន យ៉ាងនេះឯង ។ (បាលីសំដែងអំពីការវិស្វនិរក បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារដូចក្នុងឥទ្ធិបាទចុះ) ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស មហាវិញ្ញា

[៥៧៤] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធច្ចាតិយាធិ សញ្ញា-
ជនាធិ ។ កតមាធិ បញ្ច ។ រូបរាគោ អរូបរាគោ មាណ-
ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា ។ ឥមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធច្ចាតិយាធិ
សញ្ញាជនាធិ ។

[៥៧៥] ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធច្ចាតិ-
យាធិ សញ្ញាជនាធិ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខុ-
យាយ បហាធាយ ចត្តារោ ឥទ្ធិទាទា កាវេតញ្ច ។
កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មសមា-
ធិប្បធានសម្មាសម្ពុទ្ធាគតំ ឥទ្ធិទាទំ កាវេតិ ។ វីរិយ-
សមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វីរមហាសមាធិប្បធានសម្មា-
សម្ពុទ្ធាគតំ ឥទ្ធិទាទំ កាវេតិ ។ ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ
បញ្ចុទ្ធច្ចាតិយាធិ សញ្ញាជនាធិ អភិញ្ញាយ
បរិញ្ញាយ បរិក្ខុយាយ បហាធាយ ឥមេ ចត្តារោ
ឥទ្ធិទាទា កាវេតញ្ចតិ ។ (យថា មក្កសំយុត្តំ វិត្តាវតំ
ឯវំ កត្តាវេយ្យាលោ យាវ ឯសនា ចាលិ ឥទ្ធិ-
ទាទេសុ វិត្តាវេតញ្ច) ។ កត្តាវេយ្យាលោ ចតុត្តោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធ

(៥៧៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុញ្ញោជនៈជាចំណែកខាងលើ
នេះមាន៥ ។ សុញ្ញោជនៈ៥ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបរាគៈ១ អរូបរាគៈ១
មានៈ១ វដ្តច្ចៈ១ អវិជ្ជា១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុញ្ញោជនៈជា
ចំណែកខាងលើមាន៥ នេះឯង ។

(៥៧៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីចំរើននូវឥទ្ធិបាទ១៤ ដើម្បី
ដឹងច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ នូវសុញ្ញោ-
ជនៈជាចំណែកខាងលើ៥ នេះឯង ។ ឥទ្ធិបាទ១៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយ
ធនុសមាធិនឹងបធានសង្ខារ១ ។ រិយសមាធិ១ ។ ចិត្តសមាធិ១ ។
ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ១ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីចំរើននូវឥទ្ធិបាទ១៤ នេះ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បី
កំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ នូវសុញ្ញោជនៈ ជាចំណែក
ខាងលើ៥ នេះឯង ។ (មគ្គសំយុត្ត ដែលឲ្យពិស្តារហើយយ៉ាងណា
គង្គាបេយ្យាលៈក៏យ៉ាងនោះ បាលីសំដែងអំពីការស្វែងរក បណ្ឌិតគប្បី
ឲ្យពិស្តារដូចកងឥទ្ធិបាទចុះ) ។ ចប់ គង្គាទិបេយ្យាលៈ ទី ៤ ។

ចប់ ឥទ្ធិបាទសំយុត្ត ។

អនុវិស័យត្ថិ

រហោគត្ថិគ្គោ

[៥៧៦] ឯវេច្ឆ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
អនុវិស័យត្ថិ វិហារតិ ជេតវនេ អនាមបិណ្ឌិកស្ស
អាហារេ ។ អថោ អាយស្មតោ អនុវិស្ស រហោគ-
តស្ស បដិសល្លិទស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវត្តោ ឧទទា-
និ យេសំ កេសញ្ចិ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា វិទ្យា វិទ្យោ
តេសំ អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខក្ខយតាមី យេសំ
កេសញ្ចិ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា អារិយោ អារិយោ តេសំ
អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខក្ខយតាមីតិ ។

[៥៧៧] អថោ អាយស្មា មហាមោក្ខល្លានោ អា-
យស្មតោ អនុវិស្ស ចេតសោ ចេតោបរិវត្តមញ្ញាយ
សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ
បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវ
អាយស្មតោ អនុវិស្ស សម្មទេ ទាតុរហោសិ ។ អថ-
ោ អាយស្មា មហាមោក្ខល្លានោ អាយស្មន្តំ អនុវិស្ស
ឯតទរោច កិត្តារតា ធុ ចោ អារុសោ អនុវិស្ស ភិក្ខុនោ
ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា អារិយោ ហោន្តិតិ ។

អនុវត្តសីលធម៌

រូបភាពគតិវិគ្គ

[៥៧៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះអនុវត្ត
ដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុ សម្លឹងនៅក្នុងទីស្ងាត់
កើតបរិភក្តក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុទាំងឡាយឯណានីមួយ បោះបង់
សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ភិក្ខុទាំងនោះឈ្មោះថា បោះបង់មគ្គដ៏ប្រសើរ ជា
ដំណើរទៅកាន់ទីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ភិក្ខុទាំងឡាយឯណានីមួយ ធ្វើ
នូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ឲ្យបរិបូណ៌ ភិក្ខុទាំងនោះឈ្មោះថា ធ្វើនូវអរិយ-
មគ្គជាដំណើរទៅកាន់ទីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃឲ្យបរិបូណ៌ ។

[៥៧៧] គ្រានោះឯង ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ដឹងនូវ
បរិភក្តក្នុងចិត្តរបស់ព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុ ដោយចិត្តហើយ ក៏មកប្រា-
កដក្តីចំពោះមុខព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុភ្លាម ដូចជាបុរសមានកំឡាំង
លាវែងដែលបត់ចូល ឬបត់វែងដែលលាចេញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
មហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ សួរព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុដូច្នេះថា ម្ចាស់
អាវុសាអនុវត្ត ចុះភិក្ខុធ្វើសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ឲ្យបរិបូណ៌ដូចម្តេចទៅ ។

[៥៧៨] ឥន្ទ្រសោ ភិក្ខុ អជ្ឈត្ថំ កាយេ សមុទ-
 យធម្មានុបស្សី វិហារតិ ។ បេ ។ អជ្ឈត្ថំ កាយេ វយ-
 ធម្មានុបស្សី វិហារតិ ។ អជ្ឈត្ថំ កាយេ សមុទយវយ-
 ធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្មជាតោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។ តហិទ្ធា កាយេ
 សមុទយធម្មានុបស្សី វិហារតិ ។ បេ ។ តហិទ្ធា កាយេ
 វយធម្មានុបស្សី វិហារតិ ។ តហិទ្ធា កាយេ សមុទយវ-
 យធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្មជាតោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។ អជ្ឈត្ថតហិទ្ធា
 កាយេ សមុទយធម្មានុបស្សី វិហារតិ ។ អជ្ឈត្ថតហិទ្ធា
 កាយេ វយធម្មានុបស្សី វិហារតិ ។ អជ្ឈត្ថតហិទ្ធា កា-
 យេ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្ម-
 ជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តន្តកាយ ហោរវគ្គ

[៥៧៨] ម្នាលភាវ្យសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញ
 ធម៌ដែលកើតឡើងក្នុងកាយខាងក្នុង ។ បេ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ដែល
 សូន្យទៅក្នុងកាយខាងក្នុង ។ ពិចារណាឃើញទាំងធម៌ដែលកើតឡើង
 នឹងសូន្យទៅក្នុងកាយខាងក្នុង មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
 មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុង
 លោក ។ ពិចារណាឃើញធម៌ដែលកើតឡើងក្នុងកាយខាងក្រៅ ។ បេ ។
 ពិចារណាឃើញធម៌ដែលសូន្យទៅក្នុងកាយខាងក្រៅ ។ ពិចារណា
 ឃើញទាំងធម៌ដែលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅក្នុងកាយខាងក្រៅ មានព្យា-
 យាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
 បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញធម៌ដែល
 កើតឡើងក្នុងកាយទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។ ពិចារណាឃើញធម៌
 ដែលសូន្យទៅក្នុងកាយទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។ ពិចារណាឃើញ
 ទាំងធម៌ដែលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅក្នុងកាយ ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មាន
 ស្មារតី កំចាត់បង់អភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។

រណេតវិញ្ញា

[៥៧៩] សោ សចេ អាកដ្ឋតិ អប្បដិក្ខុលេ
 បដិក្ខុលសញ្ញា វិហរេយ្យន្តំ បដិក្ខុលសញ្ញា តត្ថ វិហា-
 រតិ ។ សចេ អាកដ្ឋតិ បដិក្ខុលេ អប្បដិក្ខុលសញ្ញា
 វិហរេយ្យន្តំ អប្បដិក្ខុលសញ្ញា តត្ថ វិហរតិ ។ សចេ
 អាកដ្ឋតិ អប្បដិក្ខុលេ ច បដិក្ខុលេ ច បដិក្ខុល-
 សញ្ញា វិហរេយ្យន្តំ បដិក្ខុលសញ្ញា តត្ថ វិហរតិ ។ ស-
 ចេ អាកដ្ឋតិ បដិក្ខុលេ ច អប្បដិក្ខុលេ ច អប្បដិក្ខុ-
 លសញ្ញា វិហរេយ្យន្តំ អប្បដិក្ខុលសញ្ញា តត្ថ វិហរតិ ។
 សចេ អាកដ្ឋតិ អប្បដិក្ខុលេ បដិក្ខុលេ តទុ-
 កយំ អភិវិជ្ជត្វា ទុបេក្ខុកោ វិហរេយ្យំ សតោ
 សម្មដាណេតិ ទុបេក្ខុកោ តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្ម-
 ដាណោ ។

រហោតវគ្គ

(៥៧៩) បើភិក្ខុនោះប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីមានបដិក្ខលសញ្ញា
 ក្នុងកាយមិនគួរបដិក្ខល ដូច្នេះ ឈ្មោះថា មានបដិក្ខលសញ្ញាក្នុងកាយ
 នោះ ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញមិនគប្បីមានបដិក្ខលសញ្ញាក្នុងកាយ
 ដែលគួរបដិក្ខល ដូច្នេះ ឈ្មោះថា មិនមានបដិក្ខលសញ្ញាក្នុងកាយ
 នោះ ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីមានបដិក្ខលសញ្ញាក្នុងកាយមិន
 គួរបដិក្ខលផង ក្នុងកាយគួរបដិក្ខលផង ដូច្នេះ ឈ្មោះថា មានបដិក្ខល-
 សញ្ញាក្នុងកាយនោះ ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញមិនគប្បីមានបដិក្ខល-
 សញ្ញាក្នុងកាយគួរបដិក្ខលផង មិនគួរបដិក្ខលផង ដូច្នេះ ឈ្មោះថា
 មិនមានបដិក្ខលសញ្ញាក្នុងកាយនោះ ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បី
 វៀរឲ្យផុតនូវកាយទាំងពីរ គឺទាំងកាយមិនគួរបដិក្ខល និងកាយគួរ
 បដិក្ខលនោះចេញហើយ ជាអ្នកមានទេវេន្ទ្រ មានសតិសម្បជញ្ញៈ ដូច្នេះ
 ឈ្មោះថា មានទេវេន្ទ្រមានសតិសម្បជញ្ញៈក្នុងកាយនោះ ។

[៥៨០] អជ្ឈតំ វេទនាសុ សមុទយេនិច្ឆានុបស្សី
 វិហរតិ ។ អជ្ឈតំ វេទនាសុ វ័យេនិច្ឆានុបស្សី វិហរតិ ។
 អជ្ឈតំ វេទនាសុ សមុទយេនិច្ឆានុបស្សី វិហរតិ អា-
 តាបី សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-
 នោមនស្សំ ។ តហិទ្ធា វេទនាសុ សមុទយេនិច្ឆានុបស្សី
 វិហរតិ ។ តហិទ្ធា វេទនាសុ វ័យេនិច្ឆានុបស្សី វិហរតិ ។
 តហិទ្ធា វេទនាសុ សមុទយេនិច្ឆានុបស្សី វិហរតិ
 អាតាបី សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-
 នោមនស្សំ ។ អជ្ឈតតហិទ្ធា វេទនាសុ សមុទយ-
 និច្ឆានុបស្សី វិហរតិ ។ អជ្ឈតតហិទ្ធា វេទនាសុ វ័យ-
 និច្ឆានុបស្សី វិហរតិ ។ អជ្ឈតតហិទ្ធា វេទនាសុ សមុ-
 ទយេនិច្ឆានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្មជាតោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

សុត្តន្តបិដក សំបុត្តនិកាយ មហាវារ្យ

[៥៨០] ពិចារណាឃើញធម៌ដែលកើតឡើងក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ខាងក្នុង ។ ពិចារណាឃើញធម៌ដែលសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយខាង
 ក្នុង ។ ពិចារណាឃើញទាំងធម៌ដែលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយខាងក្នុង មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មាន
 សេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់អភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។
 ពិចារណាឃើញធម៌ដែលកើតឡើងក្នុងវេទនាទាំងឡាយខាងក្រៅ ។
 ពិចារណាឃើញធម៌ដែលសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយខាងក្រៅ ។
 ពិចារណាឃើញទាំងធម៌ដែលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បង់អភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណា
 ឃើញធម៌ដែលកើតឡើងក្នុងវេទនាទាំងឡាយទាំងខាងក្នុងទាំងខាង
 ក្រៅ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ដែលសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ទាំង
 ខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។ ពិចារណាឃើញទាំងធម៌ដែលកើតឡើងនឹង
 សូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់
 អភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។

រហោគតវិញ្ញា

[៥៨០] សោ សច អាភដ្ឋតិ អប្បដិក្ខុលេ បដិ-
 ក្ខុលសញ្ញា វិហរេយ្យន្តិ បដិក្ខុលសញ្ញា តត្ថ វិហរតិ ។
 សច អាភដ្ឋតិ បដិក្ខុលេ អប្បដិក្ខុលសញ្ញា វិហ-
 រេយ្យន្តិ អប្បដិក្ខុលសញ្ញា តត្ថ វិហរតិ ។ សច អា-
 ភដ្ឋតិ អប្បដិក្ខុលេ ច បដិក្ខុលេ ច បដិក្ខុលសញ្ញា
 វិហរេយ្យន្តិ បដិក្ខុលសញ្ញា តត្ថ វិហរតិ ។ សច
 អាភដ្ឋតិ បដិក្ខុលេ ច អប្បដិក្ខុលេ ច អប្បដិក្ខុ-
 លសញ្ញា វិហរេយ្យន្តិ អប្បដិក្ខុលសញ្ញា តត្ថ វិហរតិ ។
 សច អាភដ្ឋតិ អប្បដិក្ខុលញ្ច បដិក្ខុលញ្ច ត-
 ទុកយំ អភិជវ្ក្កេត្វា ឧបេក្ខុកោ វិហរេយ្យំ សតោ
 សម្មជាតោតិ ឧបេក្ខុកោ តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្ម-
 ជាតោ ។

[៥៨២] អដ្ឋត្តំ ចិត្តេ ។ បេ ។ តហិទ្ធា ចិត្តេ ។ បេ ។
 អដ្ឋត្តតហិទ្ធា ចិត្តេ សមុទយធម្មានុបស្សី វិហរតិ ។
 អដ្ឋត្តតហិទ្ធា ចិត្តេ វយធម្មានុបស្សី វិហរតិ ។

របៀបវារៈ

(៥៨១) បើភិក្ខុនោះប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីមានបដិកូលសញ្ញា ក្នុងវេទនាដែលមិនគួរបដិកូលដូច្នេះ ឈ្មោះថា មានបដិកូលសញ្ញាក្នុង វេទនានោះ ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញមិនគប្បីមានបដិកូលសញ្ញា ក្នុងវេទនាដែលគួរបដិកូលដូច្នេះ ឈ្មោះថា មិនមានបដិកូលសញ្ញាក្នុង វេទនានោះ ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីមានបដិកូលសញ្ញាក្នុង វេទនាមិនគួរបដិកូលផង ក្នុងវេទនាគួរបដិកូលផងដូច្នេះ ឈ្មោះថា មាន បដិកូលសញ្ញាក្នុងវេទនានោះ ។ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញមិនគប្បី មានបដិកូលសញ្ញាក្នុងវេទនាគួរបដិកូលផង ក្នុងវេទនាមិនគួរបដិកូលផង ដូច្នេះ ឈ្មោះថា មិនមានបដិកូលសញ្ញាក្នុងវេទនានោះ ។ បើប្រាថ្នា ថា អាត្មាអញគប្បីរៀនដាច់នូវវេទនាទាំងពីរ គឺទាំងវេទនាមិនគួរបដិកូល ទាំងវេទនាគួរបដិកូលនោះចេញ ហើយជាអ្នកមានឧបេក្ខា មានសតិ សម្បជញ្ញៈដូច្នេះ ឈ្មោះថា មានឧបេក្ខា មានសតិសម្បជញ្ញៈ ក្នុង វេទនានោះ ។

(៥៨២) ក្នុងចិត្តខាងក្នុង ។ បេ ។ ក្នុងចិត្តខាងក្រៅ ។ បេ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ដែលកើតឡើងក្នុងចិត្តទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ដែលសូន្យទៅក្នុងចិត្តទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

អជ្ឈត្តតហំឆ្ងា ចិត្តេ សមុទយវយធខ្មានុបស្សី វិហរតិ
អាតាបី ។ បេ ។ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។

[៥៨៣] សោ សេច អាកាម្មតិ អប្បដិក្ខុលេ
បដិក្ខុលសញ្ញា វិហរេយ្យន្តំ បដិក្ខុលសញ្ញា តត្ថ វិហ-
រតិ ។ បេ ។ ឧបេក្ខុកោ តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្ម-
ជាទោ ។

[៥៨៤] អជ្ឈត្តំ ធម្មេសុ ។ បេ ។ តហំឆ្ងា ធម្មេសុ
។ បេ ។ អជ្ឈត្តតហំឆ្ងា ធម្មេសុ សមុទយធខ្មានុបស្សី
វិហរតិ ។ អជ្ឈត្តតហំឆ្ងា ធម្មេសុ វយធខ្មានុបស្សី
វិហរតិ ។ អជ្ឈត្តតហំឆ្ងា ធម្មេសុ សមុទយវយធខ្មានុ-
បស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្មជាទោ សតិមា វិនេយ្យ
លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរិទ្ធិ

ពិចារណាយេញធម៌ដែលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅ ក្នុងចិត្តទាំងខាង
ក្នុងទាំងខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ។ បេ ។
អភិជ្ឈានីនោមនស្ស ។

(៥៨៣) បើកិច្ចនោះប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីមានបដិកូល-
សញ្ញាក្នុងចិត្តមិនរួបរួមបដិកូលផ្សេងៗ ឈ្មោះថា មានបដិកូលសញ្ញាក្នុងចិត្ត
នោះ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានឧបេក្ខា មានសតិសម្បជញ្ញាក្នុងចិត្តនោះ ។

(៥៨៤) ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ខាងក្នុង ។ បេ ។ ក្នុងធម៌ទាំង-
ឡាយខាងក្រៅ ។ បេ ។ ពិចារណាយេញធម៌ដែលកើតឡើងក្នុងធម៌
ទាំងឡាយ ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។ ពិចារណាយេញធម៌ដែល
សូន្យទៅក្នុងធម៌ទាំងឡាយទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។ ពិចារណា
យេញទាំងធម៌ដែលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយទាំងខាង
ក្នុងទាំងខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តី
ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់អភិជ្ឈានីនោមនស្សក្នុងលោក ។

រហោគតវគ្គោ

[៥៨៥] សោ សចេ អាតម្ពត្ថំ អប្បដិក្ខុលេ
 បដិក្ខុលសញ្ញំ វិហរេយ្យន្តំ បដិក្ខុលសញ្ញំ តត្ថ វិហរតិ
 ។ បេ ។ ឧបេក្ខុកោ តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្មជានោ ។
 ឯត្តាវតា ចោ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
 អារទ្ធា ហោន្តតិ ។

[៥៨៦] សាវត្ថំនិទានំ ។ អថេចា អាយស្មតោ អ-
 នុទ្ធិស្ស រហោគតស្ស បដិសល្លិទស្ស ឯវំ ចេតសោ
 បរិតក្កោ ឧទទានំ យេសំ កេសញ្ចំ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានា វិរទ្ធា វិរទ្ធា តេសំ អរិយោ មត្តោ
 សម្មាទុក្ខក្ខយតាមី យេសំ កេសញ្ចំ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានា អារទ្ធា អារទ្ធា តេសំ អរិយោ មត្តោ
 សម្មាទុក្ខក្ខយតាមីតិ ។

[៥៨៧] អថេចា អាយស្មា មហាមោក្ខល្លានោ
 អាយស្មតោ អនុទ្ធិស្ស ចេតសា ចេតោបរិតក្ក-
 មញ្ញាយ សេយ្យជាបិ នាម ពលវំ បុរិសោ សម្មញ្ច-
 តំ វំ ពាហំ បសារេយ្យ បសារតំ វំ ពាហំ សម្មញ្ជេយ្យ
 ឯវមេវ អាយស្មតោ អនុទ្ធិស្ស សម្មទេ ចាតុរហោសិ ។

រហោគតវត្ថុ

[៥៨៥] បើភិក្ខុនោះប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីមានបដិកូលសញ្ញា ក្នុងធម៌មិនគួរបដិកូល ដូច្នេះ ឈ្មោះថា មានបដិកូលសញ្ញាក្នុងធម៌ ក្នុងនោះ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានឧបេក្ខា មានសតិសម្បជញ្ញៈក្នុងធម៌ទាំងនោះ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ទើបឈ្មោះថា ភិក្ខុអ្នកធ្វើ សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ឲ្យបរិបូណ៌ ។

[៥៨៦] សាវត្ថិនិទាន ។ គ្រានោះឯង ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ សម្បូរនៅក្នុងទីស្ងាត់ កើតបរិវិតកក្កដាចិត្តយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុទាំងឡាយឯណា និមួយបោះបង់សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ភិក្ខុទាំងនោះ ឈ្មោះថាបោះបង់មគ្គ ដ៏ប្រសើរជាដំណើរទៅកាន់ទីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ភិក្ខុទាំងឡាយឯណា និមួយធ្វើសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ឲ្យបរិបូណ៌ ភិក្ខុទាំងនោះឈ្មោះថា ធ្វើមគ្គ ដ៏ប្រសើរជាដំណើរទៅកាន់ទីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ឲ្យបរិបូណ៌ដែរ ។

[៥៨៧] គ្រានោះឯង ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ដឹង នូវបរិវិតកក្កដាចិត្តរបស់ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ដោយចិត្ត (ខ្លួន) ហើយ ក៏មកប្រាកដក្នុងទីចំពោះមុខ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុក្លាយ ដូចជាបុរស មានកំឡាំងលាវែងដែលបត់ចូល ឬបត់វែងដែលលាចេញដូច្នោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស មហាវិវាទោ

[៥៨៨] អថទោ អាយស្មា មហាមោក្ខលានោ

អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទលោច កិត្តាវតា នុ ទោ អា-

វុសោ អនុរុទ្ធ ភិក្ខុនោ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា អារទ្ធា

ហោន្តតំ ។

[៥៨៩] ឥធាវុសោ ភិក្ខុ អជ្ឈតំ កាយេ កា-

យានុបស្សី វិហារតំ អាតាបី សម្មជាតោ សតិមា

វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឥហំទ្វា កាយេ

កាយានុបស្សី វិហារតំ អាតាបី ។ បេ ។ អជ្ឈតុឥហំទ្វា

កាយេ កាយានុបស្សី វិហារតំ អាតាបី សម្មជាតោ

សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវេក

(៥៨៨) លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ បាន
 សួរព្រះអនុរដ្ឋដ៏មានអាយុដូច្នេះថា ម្ចាស់អារុសោអនុរដ្ឋ ដោយហេតុ
 ដូចម្តេចខ្លះ ទើបឈ្មោះថា ភិក្ខុធ្វើសតិប្បដ្ឋាន ៤ ឲ្យបរិបូណ៌ ។

(៥៨៩) ម្ចាស់អារុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណា
 ឃើញកាយក្នុងកាយខាងក្នុង មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
 មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុង
 លោក ។ ពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយខាងក្រៅ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ។ បេ ។ ពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយ
 ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
 មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្ស
 ក្នុងលោក ។

[៥៧០] អដ្ឋត្ថំ វេទនាសុ វេទនាទុបស្សំ វិហរតិ
 អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ពហំទ្វា វេទនាសុ វេទនាទុបស្សំ
 វិហរតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ អដ្ឋត្ថពហំទ្វា វេទនាសុ វេទនា-
 ទុបស្សំ វិហរតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។

[៥៧១] អដ្ឋត្ថំ ចិត្តេ ។ ពហំទ្វា ចិត្តេ ។ អដ្ឋ-
 ត្ថពហំទ្វា ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សំ វិហរតិ អាតាបិ សម្ម-
 ជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។

[៥៧២] អដ្ឋត្ថំ ធម្មេសុ ។ ពហំទ្វា ធម្មេសុ ។
 អដ្ឋត្ថពហំទ្វា ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហរតិ អាតាបិ
 សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោ-
 មនស្សំ ។ ឯត្តាវតា ខោ អារុសោ ភិក្ខុនោ ចត្តា-
 រោ សតិប្បដ្ឋានា អារទ្វា ហោន្តីតិ ។

របៀបតតវត្ត

[៥៧០] ពិចារណាឃើញវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយខាងក្នុង
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញវេទនា
 ក្នុងវេទនាទាំងឡាយខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
 មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុង
 លោក ។ ពិចារណាឃើញវេទនា ក្នុងវេទនាទាំងឡាយទាំងខាងក្នុង
 ទាំងខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តី
 ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។

[៥៧១] ក្នុងចិត្តខាងក្នុង ។ ក្នុងចិត្តខាងក្រៅ ។ ពិចារណា
 ឃើញចិត្តក្នុងចិត្តទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
 កំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានឹង
 ទោមនស្សក្នុងលោក ។

[៥៧២] ក្នុងធម៌ទាំងឡាយខាងក្នុង ។ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយខាង
 ក្រៅ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង្ខំនូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលអារុសោ ដោយ
 ហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ទើបឈ្មោះថាភិក្ខុធ្វើសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ឲ្យបរិបូណ៌ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស មហាវិញ្ញាណ

[៥៧៣] ឯកំ សមយំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ សា-
 វត្ថុយំ វិហរតិ សុតនុតិវេ ។ អថខោ សម្ពហុណា ភិក្ខុ
 យេនាយស្មា អនុរុទ្ធោ តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា
 អាយស្មតា អនុរុទ្ធនំ សទ្ធិំ សម្មោទីសុ សម្មោទន្តិយំ
 កងំ សារាណីយំ វិនិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។
 ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធិ
 ឯតនរោច្ចំ កតមេសំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ធម្មានំ ការិ-
 តត្តា ពហុល្លកតត្តា មហាភិញ្ញត្តំ^(១) បត្តោតិ ។

[៥៧៤] ចតុន្នំ ទ្វាហំ អារុសោ សតិប្បដ្ឋានានំ
 ការិតត្តា ពហុល្លកតត្តា មហាភិញ្ញត្តំ បត្តោ ។ កត-
 មេសំ ចតុន្នំ ។ ឥន្ទារុសោ^(២) កាយេ កាយានុបស្សី
 វិហរមិ អាតាបី សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាទោមនស្សី ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេស្តុ
 ធម្មានុបស្សី វិហរមិ អាតាបី សម្មជានោ សតិមា

១ ឧ, មហាភិញ្ញាតិ ។ ២ ម, ឥន្ទារុសោ ។ ឧ, ធម្មាហារុសោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវេក

(៥៩៣) សម័យមួយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ឆន្ទ៍នៅក្បែរ
 ឆ្នាំស្ទឹង សុតនុ ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ត្រាខាងឯង ក៏ក្របើកប្រប
 ចូលទៅក្រពះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យ
 រាក់ទាក់ជាមួយនឹងព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររាក់
 ទាក់នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះក៏កុ
 ទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុដូច្នេះថា
 ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ បានសម្រេចនូវអភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះចំរើន ធ្វើឲ្យ
 ច្រើននូវពួកធម៌ដូចម្តេចខ្លះ ។

(៥៩៤) ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំបានសម្រេចនូវអភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះ
 តែចំរើនធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ តើដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំពិចារណាឃើញកាយ
 ក្នុងកាយមានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី កំបាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយ ។ ក្នុងចិត្ត ។ ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី

វិនិយោគ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឥមេសំ ទ្វាហំ
 អារុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានាធំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា
 បហាភិញ្ញត្តំ បត្តោ ។ ឥមេសញ្ច បនាហំ អារុសោ
 ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានាធំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ហំធំ
 ធម្មំ ហំនតោ អត្តញ្ញាសី មជ្ឈិមំ ធម្មំ បជ្ឈិមតោ
 អត្តញ្ញាសី បណ៌តំ ធម្មំ បណ៌តតោ អត្តញ្ញាសីន្តំ ។

[៥៩៥] ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ
 អាយស្មា ច សារីបុត្តោ អាយស្មា ច បហាមោគ្គល្លា-
 នោ សាកេតេ វិហារន្តំ កណ្តក្កវិនេ ។ អថទោ អា-
 យស្មា ច សារីបុត្តោ អាយស្មា ច បហាមោគ្គល្លានោ
 សាយល្លាសមយំ បដិសល្លាជា វុដ្ឋិតា យេនាយស្មា
 អនុរុទ្ធោ តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា អាយស្មតា
 អនុរុទ្ធន សន្ធិំ សន្មោទីសុ សន្មោទន្តិយំ កតំ សារា-
 ណីយំ វិតិសារត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ
 និសីន្នោ ទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ
 ឯតនវេច សេត្តេនារុសោ អនុរុទ្ធំ ភិក្ខុនា កតមេ
 ធម្មា ឧបសម្បជ្ឈំ វិហាតញ្ញាតិ ។

វិហោគតវត្ត

កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំបាន
 សម្រេចអភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤
 នេះឯង ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀតខ្ញុំបានដឹងច្បាស់នូវធម៌ថោកទាប
 តាមសភាពថោកទាប ដឹងច្បាស់នូវធម៌យ៉ាងកណ្តាល តាមសភាព
 យ៉ាងកណ្តាល ដឹងច្បាស់នូវធម៌ដ៏ឧត្តម តាមសភាពដ៏ឧត្តម ក៏ព្រោះតែ
 ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះដែរ ។

[៥៩៥] សម័យមួយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុផង ព្រះសារីបុត្ត
 ដ៏មានអាយុផង ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុផង គង់នៅក្នុងកណ្ត-
 ក័រិន (វៃព្រៃញាតស្សាតដោយបន្ទា) ទៀបក្រុងសាកេត ។ គ្រានោះឯង
 ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុនឹងព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ចេញអំពី
 ទីសម្បក្នុងសាយល្លាសម័យ ចូលទៅរកព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ លុះចូល
 ទៅដល់ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ជាមួយនឹងព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ លុះ
 បញ្ចប់ពាក្យដែលគួររាក់ទាក់ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អន្លើយក្នុង
 ទីសមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អន្លើយនៅក្នុងទីសមគួរហើយ
 បានសួរព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុដូច្នេះថា ម្នាលអារុសោអនុរុទ្ធ ពួកធម៌ដូច
 ម្តេច ដែលភិក្ខុជាសេតុគ្នាសម្រេចសម្រាន្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិយស្ស មហាវិញ្ញាណ

[៥៧៦] សេត្តោនាវុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ចត្តារោ
សតិប្បដ្ឋានា ឧបសម្បជ្ជេ វិហាតញ្ចា ។ កតបេ ចត្តា-
រោ ។ ឥន្ទានុវុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហា-
រតិ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារតិ
អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អ-
ភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ សេត្តោនាវុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា
ឥបេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ឧបសម្បជ្ជេ វិហាតញ្ចាតិ ។

[៥៧៧] សាកេតនិទានំ ។ ឯកមន្តំ និសំន្នោ
ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុវុទ្ធិំ ឯតទរោ-
ច អសេត្តោនាវុសោ អនុវុទ្ធិ ភិក្ខុនា កតបេ ធម្មា
ឧបសម្បជ្ជេ វិហាតញ្ចាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុទ្ធិ

[៥៩៦] ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ កិត្តជា
 សេចក្តីសង្ខេបសម្រាប់សម្រាន្តនៅគ្រប់វេទិយាបថទាំង៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន
 ទាំង៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអារុសោ កិត្តក្នុងសាសនានេះ ពិចារណា
 ឃើញកាយក្នុងកាយ ១ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ១ ។ ក្នុងចិត្ត ១ ។
 ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 តិលេស មានសេចក្តីជឿខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងពោម-
 នស្សក្នុងលោក ១ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ នេះ
 ដែលកិត្តជាសេចក្តីសង្ខេបសម្រាប់សម្រាន្តនៅគ្រប់វេទិយាបថទាំង៤ ។

[៥៩៧] សារកេតនិទាន ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុដូច្នេះថា ម្នាល
 អារុសោអនុរុទ្ធ ពួកធម៌ដូចម្តេច ដែលកិត្តជាសេចក្តីសង្ខេបសម្រាប់សម្រាន្ត
 នៅគ្រប់វេទិយាបថទាំង៤ ។

[៥៩៨] អសេត្តោនាវុសោ សាវ័បុត្ត ភិក្ខុនា ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានា ឧបសម្បជ្ឈ វិហាតញ្ចា ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 ឥនាវុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហាតិ
 អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ
 ធម្មានុបស្សី វិហាតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិ-
 នេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ អសេត្តោនាវុ-
 សោ សាវ័បុត្ត ភិក្ខុនា ឥមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហាតញ្ចាតិ ។

[៥៩៩] សាកេតនិទានំ ។ ឯកមន្តំ និសំន្នោ ខោ
 អាយស្មា សាវ័បុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុវុទ្ធិំ ឯតទរោច
 កតមេសំ អាយស្មា អនុវុទ្ធា ធម្មានំ ការិតត្តា ពហុ-
 លីកតត្តា មហាភិញ្ញតំ បត្តោតិ ។

វិហោគតវត្ត

[៥៧៨] ម្ចាស់អាវុសាសារីបុត្ត សតិប្បដ្ឋាន ៤ ភិក្ខុជាអសេស្ខុះ
 គួរសម្រេចសម្រាន្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់អាវុសា ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញកាយ
 ក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បង់អភិជ្ឈានីឯទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយ ១ ។ ក្នុងចិត្ត ១ ។ ពិចារណាយើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង់អភិជ្ឈានីឯទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ម្ចាស់អាវុសាសារីបុត្ត
 សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ភិក្ខុជាអសេស្ខុះគួរសម្រេចសម្រាន្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ
 ទាំង ៤ ។

[៥៧៩] សាកេតនិទាន ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អន្តិយ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុដូច្នេះថា ព្រះអនុរុទ្ធ
 ដ៏មានអាយុ បានសម្រេចនូវអភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវធម៌
 ទាំងឡាយដូចម្តេចខ្លះ ។

[៦០០] ចតុន្នំ ខ្វាហំ អារុសោ សតិប្បដ្ឋានំ កា-
 រិតត្តា ពហុល័កតត្តា មហាភិញ្ញត្តំ បត្តោ ។ កតបេសំ
 ចតុន្នំ ។ ឥធាហំ អារុសោ កាយេ កាយានុបស្សី
 វិហារមិ អាតាបី សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ
 ធម្មានុបស្សី វិហារមិ អាតាបី សម្មជាតោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ឥមេសំ ខ្វាហំ
 អារុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ ការិតត្តា ពហុល័-
 កតត្តា មហាភិញ្ញត្តំ បត្តោ ។ ឥមេសញ្ច បធាហំ
 អារុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ ការិតត្តា ពហុល័ក-
 តត្តា សហស្សលោកំ អភិជាតាមីតិ ។

[៦០១] សាវត្ថិនំនាមំ ។ តត្ថ ខោ អាយស្មា
 អនុវុទ្ធោ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ។ បេ ។ ឯតទកេច ចត្តា-
 រោមេ អារុសោ សតិប្បដ្ឋានា ការិតា ពហុល័កតា
 តណ្ហាក្ខយាយ សំវត្ថន្តំ ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 ឥធារុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហារតិ ។
 វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរុក្ខ

[៦០០] ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំបានសម្រេចនូវអភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះតែ
ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។
ម្នាលអាវុសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយ មាន
ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
កំចាត់បង់អភិជ្ឈាន៍នឹងទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ១ ។
ក្នុងចិត្ត ១ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា
គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់
អភិជ្ឈាន៍នឹងទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំបានសម្រេចនូវ
អភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។
ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត ដែលខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវលោកមួយពាន់ ក៏ព្រោះ
តែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦០១] សាវត្ថិនិទាន ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មាន
អាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក ។ បេ ។ ពោលដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ
សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ដែលភិក្ខុចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ វែមន់ប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីអស់តណ្ហា ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអាវុសោ
ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយ ១ ។ ក្នុងវេទនា
ទាំងឡាយ ១ ។ ក្នុងចិត្ត ១ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ

អាតាប័ សឡដាដោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឥមេ ខោ អារុសោ ចត្តារោ
សតិប្បដ្ឋានា ការិតា ពហុល័កិតា តណ្ហាភូយាយ
សំវត្ថន្តិតំ ។

[៦០២] ឯកំ សមយំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ សារ-
ត្តយំ វិហារតិ សលទ្ធការេ ។ តត្រ ខោ អាយស្មា
អនុរុទ្ធោ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ។ បេ ។ ឯតទរោច សេយ្យ-
ថាបិ អារុសោ កុត្តានទី ចាចីននិដ្ឋា ចាចីនចោណា
ចាចីនបញ្ចក អថ មហាជនកាយោ អាគច្ឆេយ្យ
កុត្តាលបិដកំ អាទាយ បយំ ឥមំ កុត្តានទី បច្ឆានិដ្ឋំ
ករិស្សម បច្ឆាចោណំ បច្ឆាបញ្ចកន្តំ ។ តំ កី មញ្ញប
អារុសោ អថ ន្ទ សោ មហាជនកាយោ កុត្តា-
នទី បច្ឆានិដ្ឋំ ករេយ្យ បច្ឆាចោណំ បច្ឆាបញ្ចកន្តំ ។
នោ ហេតុំ អារុសោ ។ តំ កីស្ស ហេតុ ។ កុត្តា
អារុសោ នទី ចាចីននិដ្ឋា ចាចីនចោណា ចាចីនបញ្ចក

រោងចក្រ

មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
កំចាត់បង់អភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ម្នាលអារុសោ សតិ-
ប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ដែលកំភូចរើន ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីអស់តណ្ហា ។

(៦០២) សម័យមួយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ នៅក្នុងផ្ទះធ្វើ
ដោយឈឺស្រស់ ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មាន
អាយុ ហៅកិត្តុទាំងឡាយមក ។ បេ ។ ពោលដូច្នេះថា ម្នាលអារុសោ
ទន្ទេគង្គា មានទំនាបទៅខាងកើត មានជម្រាលទៅខាងកើត ឈមទៅ
ខាងកើត តែពួកមហាជន កាន់យកបបនឹងកញ្ជើ មកដោយគិតថា
យើងទាំងឡាយនឹងធ្វើទន្ទេគង្គានេះ ឲ្យមានទំនាបទៅខាងលិច ឲ្យមាន
ជម្រាលទៅខាងលិច ឲ្យឈមទៅខាងលិចវិញ ។ ម្នាលអារុសោ
អ្នកទាំងឡាយយល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ចុះពួកមហាជននោះ គប្បីធ្វើ
ទន្ទេគង្គា ឲ្យមានទំនាបទៅខាងលិច ឲ្យមានជម្រាលទៅខាងលិច ឲ្យ
ឈមទៅខាងលិចបានដែរឬ ។ ម្នាលអារុសោ ធ្វើដូច្នេះមិនបានទេ ។
ដំណើរនោះ ព្រះហេតុអ្វី ។ ម្នាលអារុសោ ដ្បិតថាទន្ទេគង្គានោះ មាន
ទំនាបទៅខាងកើត មានជម្រាលទៅខាងកើត ឈមទៅខាងកើតហើយ

សា ន សុត្តរា បច្ឆានិន្នំ កាតុំ បច្ឆាទោណំ បច្ឆា-
 បញ្ញាវំ យាវ នេវ ច បន សោ មហាជនកាយោ តិ-
 លមថស្ស វិយាតស្ស កាតី អស្សាតិ ។ ឯវមេវ ខោ
 អាវុសោ ភិក្ខុំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ កាវេន្នំ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានេ ពហុលីករោន្នំ រាជា វា រាជមហាមត្តា
 វា មិត្តា វា អមច្ចា វា ញាតី វា សាលាហិតា
 វា កោគេហិ អភិបាជ្ជំ បវរេយ្យំ ឯហន្តោ បុរិស
 តិទ្លេ ឥមេ កាសាវា អនុឡាបន្តំ តី មុណ្ណោ កតា-
 លមនុស្សចរសិ ឯហិ ហីនាយាវត្តិត្វា កោគេ ច កុញ្ញ-
 ស្ស បុញ្ញានំ ច ករោហិតំ ។ សោ វត អាវុសោ ភិក្ខុ
 ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ កាវេន្នោ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 ពហុលីករោន្នោ សិក្ខុំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សតីតិ
 នេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។ តំ តិស្ស ហេតុ ។ យំ វា
 អាវុសោ^(១) ចិត្តំ ធិយរត្តំ វិវេកិន្នំ វិវេកទោណំ វិវេក-
 បញ្ញាវំ តថា^(២) ហីនាយាវត្តិស្សតីតិ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។

១ ឱ. ប. យញ្ញំ តំ អាវុសោ ។ ២ តំ វិច ។

សុត្តន្តបិដក សំយោគនិកាយ មហាវរាជ

គេមិនឆ្ងាយធ្វើឲ្យមានទំនាបទៅខាងលិច ឲ្យមានជម្រាលទៅខាងលិច
ឲ្យឈមទៅខាងលិចវិញបានទេ ឯពួកមហាជននោះ គ្រាន់តែបានចំ-
ណែកសេចក្តីលំបាកនឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងណាមិញ ។
ម្នាលអារុសោ ព្រះរាជាភ្នំ មហាមាត្យរបស់ព្រះរាជាភ្នំ មិត្តភ្នំ អមាត្យភ្នំ
ញាតិភ្នំ សាលាហិតភ្នំ ទាំងភោគៈទាំងឡាយមកបរវេណភិក្ខុដែលកំពុង
ចំរើនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ កំពុងធ្វើឲ្យច្រើន នូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ថា
ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន ចូរអ្នកមកអោយ សំពត់កាសាវៈទាំងនេះ សម្រេច
ប្រយោជន៍អ្វីដល់អ្នក អ្នកជាមនុស្សត្រឡោលកាន់អំបែងគ្រាប់សុំគេ
ប្រយោជន៍អ្វី អ្នកចូរវិលត្រឡប់មករកភោគទេវតាទាប ចូរប្រើប្រាស់
ភោគៈទាំងឡាយផង ចូរធ្វើបុណ្យទាំងឡាយផង ។ ម្នាលអារុសោ
ភិក្ខុដែលកំពុងចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ កំពុងធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤
នោះនឹងពោលលាសិក្ខា ត្រឡប់មករកភោគទេវតាទាបវិញដូច្នោះ ហេតុនេះ
វែមនឹងមានឡើយ ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលអារុសោ
ដ្បិតថាចិត្ត (របស់លោក) មានទំនាបទៅរកសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មាន
ជម្រាលទៅរកសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ឈមទៅរកសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អស់
កាលយូរអង្វែងមកហើយ នឹងឲ្យ (លោក) ត្រឡប់ទៅរកភោគទេវតាទាប
ដូច្នោះ ហេតុនេះវែមនឹងមានឡើយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

[៦០៣] កថញ្ញាវុសោ ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 កាវេតិ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ពហុលីករោតិ ។ ឥន្ទាវុ-
 សោ ភិក្ខុ កាយេ កាយាធិបស្សី វិហរតិ ។ វេទនា-
 សុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ ធម្មាធិបស្សី វិហរតិ អាតាប័
 សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោម-
 នស្សំ ។ ឯវំ ខោ អារុសោ ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 កាវេតិ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ពហុលីករោតិ ។

[៦០៤] ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ
 អាយស្មា ច សារីបុត្តោ វេសាលំយំ វិហរន្តិ អម្ពចាលី-
 វនេ ។ អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ សាយល្ហាសមយំ
 បដិសល្លាធា វុដ្ឋិតោ ។ បេ ។ ឯតមន្តំ និសំន្នោ ខោ
 អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតនរោច
 វិប្បសន្នាទិ ខោ តេ អារុសោ អនុរុទ្ធំ ឥន្ទ្រិយានិ
 បរិសុទ្ធោ ម្ភទវុល្លោ បរិយោទាតោ ។ តតមេនាយស្មា
 អនុរុទ្ធោ វិហារេន ឯតរាហំ ពហុលំ វិហរតិ ។

វិហារធម្មវគ្គ

(៦០៣) ម្នាលអារុសោ ចុះភិក្ខុចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ ធ្វើឲ្យច្រើន
នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនា-
នេះ ពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយ ១ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ១ ។
ក្នុងចិត្ត ១ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាម
ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជឿខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់
អភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុចំរើនសតិ-
ប្បដ្ឋាន ៤ ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦០៤) សម័យមួយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ នឹងព្រះសារីបុត្ត
ដ៏មានអាយុ នៅក្នុងអម្ពបាលីវេន ជិតគ្រងវេសាលី ។ គ្រានោះឯង
ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ឌសម័យ ។ បេ ។
លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះអនុរុទ្ធ
ដ៏មានអាយុដូច្នេះថា ម្នាលអារុសោអនុរុទ្ធ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយរបស់អ្នក
ជ្រះថ្លា សម្បូរមុខរបស់អ្នកបរិសុទ្ធផ្លូវផង ។ ឥឡូវនេះ ព្រះអនុរុទ្ធ
ដ៏មានអាយុ ច្រើននៅដោយវិហារធម៌ដូចម្តេច ។

(២០៥) ចត្វសុ ទ្ធាហំ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានេសុ
 សូបដ្ឋិតចិត្តោ^(១) ឯតរហំ ពហុលំ វិហារមំ ។ កតកេសុ
 ចត្វសុ ។ ឥនាហំ អាវុសោ កាយេ កាយាទុបស្សី
 វិហារមំ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តោ ។ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុបស្សី វិហារមំ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ឥមេសុ ទ្ធាហំ
 អាវុសោ ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សូបដ្ឋិតចិត្តោ ឯត-
 រហំ ពហុលំ វិហារមំ ។ យោ សោ អាវុសោ ភិក្ខុ
 អរហំ ជីណាសវេ វុសិតវា កតករណីយោ ឱហិ-
 តកាវេ អនុប្បត្តសទត្តោ បរិក្ខំណាភវសញ្ញាជនោ
 សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ សោ ឥមេសុ ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋា-
 នេសុ សូបដ្ឋិតចិត្តោ ពហុលំ វិហារតីតំ ។ លាភា^(២)នោ
 អាវុសោ សុលទ្ធិ្នំ^(៣)នោ អាវុសោ យេ មយំ អា-
 យស្មតោ អនុវុទ្ធស្ស សម្មាសាវ អស្សុម្ហ អាសភិវាចំ
 ភាសមាទស្សាតិ ។

១ ម. សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ ។ ២ ឧ. ម. ណារវត ។ ៣ សុលទ្ធិ វត ។

សុត្តន្តបិដក សិយុត្តនិកាយ មហាវារង្ស

[៦០៥] ម្នាលអារុសោ ឥឡូវនេះខ្ញុំច្រើននៅដោយមានចិត្ត
 ដក់លំសឹបក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
 អារុសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំពិចារណាយើញកាយក្នុងកាយ មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង់អភិជ្ឈានីនទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ១ ។
 ក្នុងចិត្ត ១ ។ ពិចារណាយើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់
 អភិជ្ឈានីនទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ម្នាលអារុសោ ឥឡូវនេះខ្ញុំច្រើន
 នៅដោយមានចិត្តដក់លំសឹបក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។ ម្នាលអារុសោ
 កិត្យុណជាព្រះអរហន្តៗណាស្រព មានព្រហ្មចរិយៈបាននៅរួចហើយ
 មានសោឡសកិច្ចធ្វើរួចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍
 របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានសញ្ញាជនៈ (ធម៌ជាគ្រឿងប្រកបសត្វឲ្យ
 ជាប់នៅ) ក្នុងភពអស់ហើយ រួចស្រឡះចាកកិលេស ព្រោះដឹងប្រពៃ
 កិត្យុនោះឈ្មោះថាច្រើននៅដោយមានចិត្តដក់លំសឹបក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៤
 នេះ ។ ម្នាលអារុសោ ជាលាភរបស់យើងហើយ ម្នាលអារុសោ យើង
 បានល្អហើយ ព្រោះយើងបានស្តាប់អាសកិវាចាចំពោះមុខព្រះអនុរុទ្ធ
 ដ៏មានអាយុកំពុងពេលដោយពិតនេះឯង ។

[៦០៦] ឯកំ សមយំ អាយស្មា អនុរុទ្ធា សាវត្ថុ-
យំ វិហារតិ អនុវេនស្មី អាពាធិកោ ទុក្ខតោ ពាឡតិ-
លាដោ ។ អថទោ សម្ពហុលា ភិក្ខុ យេនាយស្មា
អនុរុទ្ធា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា អាយស្មន្តំ
អនុរុទ្ធំ ឯតនេវេចំ កតមេនាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស
វិហារេន វិហារតោ ឧប្បន្នា សារីរិកា ទុក្ខា វេទនា
ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិតំ ។

[៦០៧] ចត្វសុ ទោ មេ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានេសុ
សូបដ្ឋិតចិត្តស្ស វិហារតោ ឧប្បន្នា សារីរិកា ទុក្ខា
វេទនា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិតំ ។ កតមេសុ ច-
ត្វសុ ។ ឥនាហំ អាវុសោ កាយេ កាយានុបស្សី
វិហារមិ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី
វិហារមិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិនេយ្យ លា-
កេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឥមេសុ ទោ មេ អាវុសោ ច-
ត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សូបដ្ឋិតចិត្តស្ស វិហារតោ ឧប្បន្នា
សារីរិកា ទុក្ខា វេទនា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិតំ ។

រហោគតវគ្គ

[៦០៦] សម័យមួយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ នៅក្នុងអន្ធរៃ ជិត ក្រុងសាវត្ថី មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជម្ងឺធ្ងន់ ។ ត្រា នោះឯង ភិក្ខុច្រើនបួន ចូលទៅក្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅ ដល់ បានសួរព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុដូច្នេះថា ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុនៅ ដោយវិហារធម៌ដូចម្តេច បានជាទុក្ខវេទនាមានក្នុងសរីរៈកើតឡើងហើយ គ្របសង្កត់ចិត្តមិនបាន ។

[៦០៧] ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំមានចិត្តដក្កល់សិបក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៤ បានជាទុក្ខវេទនាមានក្នុងសរីរៈកើតឡើងហើយ គ្របសង្កត់ចិត្តមិនបាន ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអារុសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំ ពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ។ ក្នុង ចិត្ត ។ ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ អភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំមានចិត្តដក្កល់ សិបក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង បានជាទុក្ខវេទនាមានក្នុងសរីរៈកើតឡើង ហើយ គ្របសង្កត់ចិត្តមិនបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មុទ្ទនិកាយស្ស មហាវរិញ្ញេ

ពិស្សទានំ

រហោគតេន ទ្វេ វុត្តា

សុតនុកកណ្តកី តយោ

តណ្ហាគ្វយ សលឡាតារំ

អម្ពចាលិកិណយ^(១)នន្តិ

១ ខ. សព្វំ ពាឡតិណយនន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គ

ឧទាននៃហោតតវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះអនុរដ្ឋនៅក្នុងស្វាត់ ត្រិះរិះសតិប្បដ្ឋាន ២
 លើក អំពីព្រះអនុរដ្ឋនៅក្បែរ ឆ្នេរស្ទឹងសុគន្ធ ១ អំពីព្រះ
 អនុរដ្ឋជាដើមនៅក្នុងកណ្តកំរង ៣ លើក អំពីការចំរើនសតិ-
 ប្បដ្ឋាន ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ឥណ្ឌា ១ អំពីព្រះអនុរដ្ឋនៅ
 ក្នុងផ្ទះធ្វើដោយឈើស្រល់ ១ អំពីព្រះអនុរដ្ឋនឹងព្រះសាវ័បុត្ត
 នៅក្នុងអម្ពបាលិវន ១ អំពីព្រះអនុរដ្ឋមានអាត្មា ១ ។

ទុតិយវគ្គោ

[៦០៨] ឯកំ សមយំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ សា.
វត្ថុយេ' វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អារាមេ ។
អនុទោ សម្ពហុលា ភិក្ខុ យេនាយស្មា អនុរុទ្ធោ
តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា អាយស្មតា អនុរុទ្ធន
។ បេ ។ ឯកបន្តំ និសិដ្ឋា ទោ តេ ភិក្ខុ អាយស្ម.
ន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទរោថុ កតបេសំ អាយស្មា អនុរុ.
ទ្ធោ ធម្មានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញត្តំ
បត្តោតិ ។

[៦០៩] ចតុន្នំ ទ្វាហំ អារុសោ សតិប្បដ្ឋានានំ
ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាភិញ្ញត្តំ បត្តោ ។ ក.
តមេសំ ចតុន្នំ ។ វេទានុ ។ វិហរមិ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។
ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរមិ អតាថិ សម្មាសមាសា

ទុតិយវគ្គ

[៦០៨] សម័យមួយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ នៅក្នុងវត្ត-
ជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង
ភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅក្រេព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ពាលពាក្យសំណេះសំណាលនឹងព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ។ បេ ។ លុះ
ភិក្ខុទាំងនោះ រក្សិយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ
ដូច្នេះថា ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ បានសម្រេចនូវអភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះ
ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវធម៌ដូចម្តេចខ្លះ ។

[៦០៩] ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំបានសម្រេចនូវអភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះ
ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។
ម្ចាស់អាវុសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំពិចារណាឃើញតាមក្នុងកាយ ១ ។
ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ១ ។ ក្នុងចិត្ត ១ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌
ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន

សតិមា វិនិយម្យ លោកេ អភិជ្ឈនោបទស្សំ ។
 ឥមេសំ ទ្វាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ
 ការិភត្តា ពហុលីកតត្តា បហាភិញ្ញត្តំ មត្តោ ។
 ឥមេសញ្ច បដាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ
 ការិភត្តា ពហុលីកតត្តា កប្បសហស្សំ^(៦) អនុស្ស-
 វាមីតិ ។

[៦០០] ឥមេសញ្ច បដាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ ស-
 តិប្បដ្ឋានំ ការិភត្តា ពហុលីកតត្តា អនេកវិហិតំ
 ឥន្ទ្រិដំ បច្ចុនុភោមិ ឯកោមិ ហុត្វា ពហុជា ហោមិ
 ។ មេ ។ យាវ ព្រហ្មលោកា តាយេន វិសំ វត្ថុមីតិ ។

[៦០១] ឥមេសញ្ច បដាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ
 សតិប្បដ្ឋានំ ការិភត្តា ពហុលីកតត្តា ទិញ្ចយ
 សោតនាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្ធមានុសិកាយ ឧភោ
 សន្នេ សុណាមិ ទិព្វេ ច ហនុសេ ច យេ ទ្វេវ
 សន្និកេ ចាតិ ។

១ ម. កប្បសហស្សំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវដ្ត

មានស្មារតី កំចាត់បង់អភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ឬល
 ភាវុសោ ខ្ញុំបានសម្រេចនូវអភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិ-
 ប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។ ឬលភាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំរលឹកបានមួយ
 ពាន់កប្ប ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦១០] ឬលភាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំបានសម្រេចផ្លូវឆ្លុះ
 ច្រើនប្រការ គឺថាខ្ញុំជាមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន
 ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដ៏រាបដល់ព្រិញលោក
 ក៏បាន ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦១១] ឬលភាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំឮ សំឡេង ទាំងពីរយ៉ាង
 បាន គឺសំឡេងទិព្វនឹងសំឡេងជាបេសមនុស្ស ដែលនៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី
 ក្នុងទីជិតក្តី ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធកន្លងសោតធាតុជាបេស
 មនុស្សធម្មតា ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

ទុតិយវគ្គ

[៦០២] ឥមេសញ្ច បណាហំ អារុសោ ចតុន្ន័
 សតិប្បដ្ឋានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា បរសត្តានំ
 បរហុក្កលានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជាធាមី សរាគំ វា
 ចិត្តំ សរាគំ ចិត្តន្តំ បដាធាមី ។ បេ ។ វិមុត្តំ ចិត្តន្តំ
 បដាធាមីតិ ។

[៦០៣] ឥមេសញ្ច បណាហំ អារុសោ ចតុន្ន័ ស-
 តិប្បដ្ឋានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ហំនញ្ច ហំនតោ
 អដ្ឋានញ្ច អដ្ឋានតោ យថាក្ខតំ បដាធាមីតិ ។

[៦០៤] ឥមេសញ្ច បណាហំ អារុសោ ចតុន្ន័ ស-
 តិប្បដ្ឋានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា អតីតានាគ-
 តប្បច្ចប្បដ្ឋានំ កម្មសមាទានានំ ហំនសោ ហេតុសោ
 វិទាកំ យថាក្ខតំ បដាធាមីតិ ។

[៦០៥] ឥមេសញ្ច បណាហំ អារុសោ ចតុន្ន័
 សតិប្បដ្ឋានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា សព្វត្ថកាមីនី-
 បដិបទំ យថាក្ខតំ បដាធាមីតិ ។

ទុតិយវគ្គ

[៦១២] ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់
 សត្វដទៃ បុគ្គលដទៃ ដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) ពោះចិត្តប្រកបដោយរាគៈ
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួច
 ស្រឡះ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦១៣] ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិតនូវ
 ហេតុដ៏គួរ តាមហេតុដ៏គួរផង នូវហេតុដ៏មិនគួរ តាមហេតុដ៏មិនគួរផង
 ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦១៤] ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិត នូវ
 វិបាករបស់បុគ្គលអាក្រក់សមាទាននូវកម្ម ដែលជាអតីតៈ អនាគតៈ បច្ចុប្បន្ន
 តាមឋានៈ តាមហេតុ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤
 នេះដែរ ។

[៦១៥] ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវបដិបទជា
 ដំណើរប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍គ្រប់យ៉ាង ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យ
 ច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦០៦] ឥមេសញ្ច បណាហំ អាវុសោ ចតុន្ន័
សតិប្បដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា អនេកជា-
តុនាធាតុលោកំ យថាក្ខតំ បដាធាមីតិ ។

[៦០៧] ឥមេសញ្ច បណាហំ អាវុសោ ចតុន្ន័ ស-
តិប្បដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា សត្តានំ ជា-
នាធិប្បតិកតំ យថាក្ខតំ បដាធាមីតិ ។

[៦០៨] ឥមេសញ្ច បណាហំ អាវុសោ ចតុន្ន័ ស-
តិប្បដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា បរសត្តានំ បរ-
បុត្តលានំ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយតំ យថាក្ខតំ បដាធាមីតិ ។

[៦០៩] ឥមេសញ្ច បណាហំ អាវុសោ ចតុន្ន័ ស-
តិប្បដ្ឋានានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ឈានវិមោក្ខស-
មាធិសមាបត្តិនំ សង្គិលេសំ វេទានំ វុដ្ឋានំ យថាក្ខតំ
បដាធាមីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវត្ត

[៦១៦] ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិតនូវលោក
ដែលមានធាតុច្រើនប្រការ មានធាតុផ្សេងៗ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យ
ច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦១៧] ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិតនូវ
អធ្យាស្រ័យផ្សេងៗ របស់សត្វទាំងឡាយ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន
នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦១៨] ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិតនូវ
សេចក្តីទន់ នឹងចាស់ក្លាស់នៃឥន្ទ្រិយ របស់ពួកសត្វដទៃ ពួកបុគ្គលដទៃ
បាន ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦១៩] ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិតនូវ
ទោស អាទិសង្ឃ នឹងការចេញចាកយាន វិមោក្ខ សមាធិ សមាបត្តិ
ទាំងឡាយ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

ឥតិយវគ្គោ

[៦២០] ឥមេសញ្ច បណាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ
សតិប្បដ្ឋានានំ ការិតត្តា ពហុលីកតត្តា អនេកវិហិតំ
បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាមិ ។ សេយ្យដីធំ ។ ឯកំបិ ជាតិ
ទ្វេបិ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ
អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាមីតិ ។

[៦២១] ឥមេសញ្ច បណាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ ស
តិប្បដ្ឋានានំ ការិតត្តា ពហុលីកតត្តា ទិព្វេន ចក្កុនា
វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធមាទុសកេន សត្តេ បស្សាមិ ចវមាទេ
ឧបបជ្ឈមាទេ ។ បេ ។ ឥតិ ទិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធន
អតិក្កន្ធមាទុសកេន ។ បេ ។ យថាកម្មបកេ សត្តេ
បណាជាមីតិ ។

[៦២២] ឥមេសញ្ច បណាហំ អាវុសោ ចតុន្នំ
សតិប្បដ្ឋានានំ ការិតត្តា ពហុលីកតត្តា អាសវានំ
ឧយា អនាសវំ បេតាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារមីតិ ។

ទុតិយវគ្គ

[៦២០] ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំរលឹកឃើញនូវបុព្វនិវាស
 ច្រើនប្រការ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន៤ នេះដែរ ។
 រលឹកឃើញដូចម្តេច ។ គឺ ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ ។ រលឹកឃើញនូវ
 បុព្វនិវាស ច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេសដូច្នេះ ។

[៦២១] ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំមើលឃើញនូវពួកសត្វ
 កំពុងច្បុត កំពុងកើត ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុជាបេស
 មនុស្សធម្មតា ។ បេ ។ ខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ចូលទៅកើតតាមយថា-
 កម្ម ។ បេ ។ ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុជាបេសមនុស្សធម្មតា
 ដូច្នេះ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន៤ នេះដែរ ។

[៦២២] ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 សម្រេច នូវចេតនាវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស-
 អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 សម្រេចសម្រាន្តនៅ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤
 នេះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញាណ

ធិស្សន្ទានំ

សហស្សំ ឥទ្ធិ អថ បន

ចេតោបរិច្ឆដ្ឋានមេតីណំ^(១)

បដិទោសិតោ នាណាធិមុតិ

ឥន្ទ្រិយំ ជានន្តំ តិស្សោ វិជ្ជាតិ^(២) ។

អនុទូសំយុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឧ. សហស្ស ឬ ឥទ្ធិ អថ បន ចេតោបរិច្ឆដ្ឋានមេតីណំ ។ ២ ឧ. នាណាវិមុត្តិ ឥន្ទ្រិយំ
តានន្តិស្សោ វិជ្ជាតិ ។ ម. ឈានំ តិស្សោ វិជ្ជាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរិញ្ញ

ឧទ្ទាននៃទុតិយវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះអនុរុទ្ធរលឹកបាន ១ ពាន់កប្ប ១ អំពីបាន
 ប្ញទ្ធិ ១ អំពីកំណត់ដឹងចិត្ត ១ អំពីហេតុគួរនឹងមិនគួរ ១ អំពី
 កម្មសមាទាន ៣ យ៉ាង ១ អំពីដឹងបដិបទា ១ អំពីដឹង
 លោក ១ អំពីដឹងអធ្យាស្រ័យផ្សេងៗ ១ អំពីដឹងឥន្ទ្រិយ ១
 អំពីដឹងត្រៃវិជ្ជា ១ ។

ចប់ អនុរុទ្ធសំយុត្ត ។

សត្តន្តបិដកេ
 សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវគ្គោ
 ទេសមោ ភាគោ

សតិប្បដ្ឋានសំយុត្តំ
 អម្ពចាលវគ្គោ

មាតិកា

អង្ក

ភគវគោ អម្ពចាលវនេ វិហារកថា	១
ចតុស្សតិប្បដ្ឋានកថា	២
ភគវគោ កោសលេ ព្រាហ្មណគ្គាមេ វិហារកថា	១០
កុសលាកុសលវាសិកថា	១២
សកុណគ្សិយា លាបស្ស សកុណស្ស អដ្ឋប្បត្តនកថា . . .	១៥
បញ្ចកាមគុណកថា	១៧
មក្កដានំ មនុស្សានញ្ច ទុគ្គទេសកថា	១៩
អកុសលស្វទកថា	២៣
ភគវគោ ខរោគាធិប្បដ្ឋនកថា	៣០
អានន្ទស្ស ភិក្ខុបុស្សយស្ស ឧបសង្កមនកថា	៣២
បាឡន្តវគ្គោ	
មហាបុរិសកថា	៤៤

សុត្តន្តបិដក

សិយុត្តនិកាយ មហាវិវគ្គ

ទសមភាគ

សតិប្បដ្ឋានសំយុត្ត

អម្ពបាលវគ្គ

មាតិកា	លេខទំព័រ
ពោលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងអម្ពបាលវិស	១
ពោលអំពីសតិប្បដ្ឋាន ៤	២
ពោលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងព្រាហ្មណគ្រាមឈ្មោះកោសល	១០
ពោលអំពីគំនរនៃកុសលនឹងអកុសល	១៤
ពោលអំពីសត្វខ្លាំងឆាប់សត្វប្រចៀប	១៥
ពោលអំពីកាមគុណ ៥	១៧
ពោលអំពីប្រទេសដែលសត្វស្វានឹងមនុស្សទៅបានដោយលំបាក	១៩
ពោលអំពីអ្នកបំភិនភាគមិនឈ្លាសវៃ	២៣
ពោលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ប្រឈួនជាទម្ងន់	៣០
ពោលអំពីព្រះអាណន្ទចូលទៅកាន់លំនៅភិក្ខុនីមួយរូប	៣៤

នាទ្យន្ទវគ្គ

ពោលអំពីមហាបុរស	៤៤

មាតិកា	អង្កេត
កតវត្តោ បារិវាត្តមនេ នាឡន្ទាយំ វិហារកថា	៤៥
ចុទ្ធសមណុទ្ទេសកថា	៥១
កតវត្តោ ទុក្ខចេលាយំ គង្គាតិវេ វិហារកថា	៥៧
ពាហិយកថា	៦១
ទុតិយកថា	៦៤
សតិប្បដ្ឋានវិយកថា	៦៦
សហម្បត្តិព្រហ្មកថា	៦៨
កតវត្តោ សេទកនិគមេ វិហារកថា	៧១

សីលដ្ឋានវត្តោ

សីលកថា	៧៧
សទ្ធម្មជិតិកថា	៨០
សទ្ធម្មបរិហានាបរិហានិកថា	៨២
ចតុស្សតិប្បដ្ឋានកថា	៨៤
អញ្ញាតវត្តាហ្មណ្យបសន្តមនកថា	៨៥
ចតុស្សតិប្បដ្ឋានានិ បទេសការវនិកថា	៨៨
ចតុស្សតិប្បដ្ឋានានិ សមត្តការវនិកថា	៨៩

សង្គេសផ្ទៃក្នុងប្រាជ្ញាបណ្ឌិត

៣៧៥

លេខទំព័រ

ពោលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងបារាវិកម្មវនដិតក្រុងសាឡុត្ថា	៤៥
ពោលអំពីបុគ្គលសមណទ្វេស	៥១
ពោលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅទៀបឆ្នេរស្ទឹងតង្គា ដិតក្រុងឡក្កបេលា	៥៧
ពោលអំពីព្រះពាយ័យៈ	៦១
ពោលអំពីព្រះឧត្តិយៈ	៦៤
ពោលអំពីសតិប្បដ្ឋានការបស់ប្រសើរ	៦៦
ពោលអំពីសហម្បតិព្រហ្ម	៦៨
ពោលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងសេទកនិគម	៧១

សីលដ្ឋានវត្ត

ពោលអំពីសីល	៧៧
ពោលអំពីការស្ថិតនៅនៃព្រះសង្ឃ	៨០
ពោលអំពីសេចក្តីសាបសូន្យនិងមិនសាបសូន្យនៃព្រះសង្ឃ	៨២
ពោលអំពីសតិប្បដ្ឋាន ៤	៨៤
ពោលអំពីព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ចូលទៅទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ	៨៥
ពោលអំពីបទេសការវា (ការបំរើសួររំលែកនៃសតិប្បដ្ឋាន ៤)	៨៨
ពោលអំពីសមត្ថការវា (ការបំរើសួរសេចក្តីសម្រេចនៃសតិប្បដ្ឋាន ៤)	៨៩

មាតិកា

អង្គ

អនុវិទ្យាស្វ លោកស្វ អភិជាននកថា	៧០
សិវវិទ្យាគហបតិកថា	៧១

អនុវិទ្យាស្វតវត្តោ

អនុវិទ្យាស្វតវត្តកថា	៧៧
វិភាគកថា	១០០
ចតុស្សតិប្បដ្ឋានវិទ្យាស្វកថា	១០១
ចតុស្សតិប្បដ្ឋានភាវិតកថា	១០២
សតិមគ្គិកកថា	១០៣
អរហត្តផលកថា	១០៤
ធនុប្បហានកថា	១០៥
កាយាទិបរិញ្ញាកថា	១០៧
សតិប្បដ្ឋានភាវនាកថា	១០៨
សតិប្បដ្ឋានភាវនាគាមិនីបជិបទាកថា	១១០

អមតវត្តោ

សតិប្បដ្ឋានសុប្បត្តិដ្ឋតិចត្តកថា	១១២
សតិប្បដ្ឋានសមុទយត្ថនីមកថា	១១៣

សង្ខេបច្បាប់មាតិកា

៣៧៦

មាតិកា

លេខទំព័រ

ពេលអំពីព្រះអនុវត្តន៍ច្បាប់ស្តីលោក	៩០
ពេលអំពីសិទ្ធិឧបត្ថម្ភ	៩១

អនុស្សាវរីគ

ពេលអំពីធម៌ដែលមិនធ្លាប់បានស្តាប់	៩៧
ពេលអំពីការប្រាសចាកគម្រោង	១០០
ពេលអំពីសិទ្ធិប្បដ្ឋាន ៤ ដែលបុគ្គលខ្វល់ខ្វាយហើយ	១០១
ពេលអំពីសិទ្ធិប្បដ្ឋាន ៤ ដែលបុគ្គលបានចម្លើយហើយ	១០២
ពេលអំពីកិច្ចត្រូវមានស្មារតី	១០៣
ពេលអំពីអរហត្តផល	១០៤
ពេលអំពីការលះបង់ធន្ទៈ	១០៥
ពេលអំពីការកំណត់ដឹងនូវអារម្មណ៍មានកាយជាដើម	១០៧
ពេលអំពីសិទ្ធិប្បដ្ឋានភាវិតា	១០៨
ពេលអំពីបដិបទជាដំណើរទៅកាន់សិទ្ធិប្បដ្ឋានភាវិតា	១០០

អមតវគ្គ

ពេលអំពីការកាន់ចិត្តស្ងប់ស្ងៀមសិទ្ធិប្បដ្ឋាន	១១២
ពេលអំពីសេចក្តីកើតឡើងនឹងសូត្រទៅនៃសិទ្ធិប្បដ្ឋាន	១១៣

មាតិកា	អង្កេត
សត្តាន្ត វិសុទ្ធិកថា	១១៤
សតិមគ្គិកថា	១១៧
កុសលវាសិកថា	១១៧
បាតិមោក្ខសំវេសំវុត្តកថា	១១៩
ទុច្ចរិតប្បហានកថា	១២១
មិត្តាមប្បាទិកថា	១២៣
តិវេទនាកថា	១២៤
ត្យាសវកថា	១២៥

សតិប្បដ្ឋានសំយុត្តសង្ឃ គង្គាធិបេយ្យាលោ

គង្គានិទ្ទិបាចននិទ្ទកថា	១២៧

ឥន្ទ្រិយសំយុត្ត

សុទ្ធិការក្តោ

បញ្ច្រិយកថា	១៣០
អរិយស្សវកស្សតាបន្តកថា	១៣០
អរហន្តក្ខណៈសវកថា	១៣១
សុមណព្រាហ្មណកថា	១៣៣

សង្ឃកថាបដ្ឋកថាប្រាជ្ញាបិដក

៣៧៧

មាតិកា

លេខទំព័រ

ពោលអំពីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសត្វទាំងឡាយ	១១៤
ពោលអំពីភិក្ខុមានស្មារតី	១១៧
ពោលអំពីកុសលភាសី	១១៧
ពោលអំពីភិក្ខុសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំរិះ	១១៩
ពោលអំពីការលះបង់ទុច្ចរិត	១២១
ពោលអំពីពួកជនមានមិត្តអាមាត្យជាដើម	១២៣
ពោលអំពីវេទនា ៣	១២៤
ពោលអំពីអាសវៈ ៣	១២៥

សតិប្បដ្ឋានសំយត្តគង្គាទិបេយ្យាល

ពោលអំពីទន្លេគង្គាហូរទៅក្នុងទិសខាងកើត	១២៧

ឥន្ទ្រិយសំយត្ត

សុទ្ធិកវគ្គ

ពោលអំពីឥន្ទ្រិយ ៥	១៣០
ពោលអំពីអរិយស្សវិកបានដល់នូវសោតៈ	១៣០
ពោលអំពីអរហន្តទី១៣ស្រី	១៣១
ពោលអំពីសមណព្រាហ្មណ៍	១៣៣

មាតិកា

អង្គ

សោតាបត្តិយន្ត្រសុ ទង្គត្រិយកថា	១៣៦
បញ្ចត្រិយកថា	១៣៧

មុខុត្តរវគ្គ

បញ្ចត្រិយកថា	១៤៤
បញ្ចត្រិយានំ បរិបូរតា អវហន្តកថា	១៤៦
បញ្ចត្រិយបសមគាមិកថា	១៥៤

ធម្មត្រិយវគ្គ

ភគវគ្គ បុទព្ភវន្តវគ្គកថា	១៥៧
ឥត្រិយកថា	១៥៧
បញ្ចន្ត ឥត្រិយានំ បរិបូរតា ភិក្ខុនោ អវហន្តកថា	១៥៨
ធម្មត្រិយកថា	១៥៧
ភិក្ខុអវហន្តភិក្ខុណា សវកថា	១៦០
សមណព្រាហ្មណកថា	១៦៣

សុខិត្រិយវគ្គ

បញ្ចត្រិយកថា	១៦៦
ភិក្ខុអវហន្តភិក្ខុណា សវកថា	១៦៧

សង្ខេបបណ្ណាល័យប្រាជ្ញាបណ្ណ

៣៧៨

មាតិកា

លេខទំព័រ

ពេលវេលាដែលបណ្ណិតបង្ហាញបញ្ជីនៃសេវាបង្កើត	១៣៦
ពេលវេលាដែល ៥	១៣៧

មុខងារវគ្គ

ពេលវេលាដែល ៥	១៤៤
ពេលវេលាដែលវគ្គបង្កើតសេវាបង្កើត ៥	១៤៦
ពេលវេលាដែល ៥ ជាដំណើរការដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់	១៥៤

ឧទាហរណ៍

ពេលវេលាដែលមានព្រះភាគមិនត្រូវបង្កើតវគ្គឡើង	១៥៧
ពេលវេលាដែល ៣	១៥៧
ពេលវេលាដែលវគ្គបង្កើតសេវាបង្កើត ៥	១៥៨
ពេលវេលាដែល ៦	១៥៩
ពេលវេលាដែលវគ្គបង្កើតសេវាបង្កើត ០	១៦០
ពេលវេលាដែលពេលវេលាបង្កើត	១៦៣

សង្ខេបបណ្ណាល័យ

ពេលវេលាដែល ៥	១៦៦
ពេលវេលាដែលវគ្គបង្កើតសេវាបង្កើត ០	១៦៧

មាតិកា

អង្កេត

សមណព្រាហ្មណកថា	១៦៨
ភិក្ខុភ័ក្ត្រ ឥន្ទ្រិយវិភាគកថា	១៧១
ផស្សំ បដិច្ច សុខិន្ទ្រិយាទិប្បជ្ជនកថា	១៧៧
ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស ទុក្ខិន្ទ្រិយុប្បជ្ជនកថា	១៨១

ជរាវត្តោ

កគវតោ ជរាជម្បជ្ជនកថា	១៨៨
ទណ្ឌកព្រាហ្មណកថា	១៨៩
កគវតោ សារកេតេ អញ្ជនវនេ វិហារកថា	១៩៣
កគវតោ សារត្ថិយំ បុព្វកោដ្ឋកេ វិហារកថា	១៩៦
កគវតោ បុព្វារមេ វិហារកថា	១៩៩
បិណ្ឌាលការទ្វាជកថា	២០៦
អភិប្បសន្ធមរិយស្សវកកថា	២០៩

សូត្រទានវត្តោ

កគវតោ កោសលរដ្ឋ ព្រាហ្មណគ្គារមេ វិហារកថា	២១៦
កគវតោ មល្លកជនបទេ ទុរវេលកប្បនិគមេ វិហារកថា	២១៧
ភិក្ខុសេកបុគ្គលកថា	២១៩

សង្ខេប ច្បាប់ មាតិកា

៣៧៧

មាតិកា

លេខទំព័រ

ពោលអំពីសមណប្រាហ្មណ៍	១៦៨
ពោលអំពីការចែកឱ្យមាន ៣ លើក	១៧១
ពោលអំពីសុទ្ធិត្រ័យជាដើមកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ	១៧៧
ពោលអំពីទុក្ខត្រ័យជាដើមកើតឡើងដល់ភិក្ខុអ្នកមិនប្រមាទ	១៨១

ជំពូក ៤

ពោលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះជរា	១៨៨
ពោលអំពីឧត្តារាប្រាហ្មណ៍	១៨៩
ពោលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃអញ្ច័នទៀបក្រុងសាពេត	១៩៣
ពោលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងបុព្វកោដ្ឋិកនិគមជិតក្រុងសាវត្ថី	១៩៦
ពោលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងបុព្វារាម	១៩៩
ពោលអំពីព្រះបិណ្ឌោលការទ្វាជៈ	២០៦
ពោលអំពីអរិយស្សារិកអ្នកមានសទ្ធា	២០៩

សូករា ៣៧៧

ពោលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាហ្មណ៍ត្រាមក្នុងដែនកោសល	២១៦
ពោលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងឧវេលកប្បនិគមក្នុងមល្លកជនបទ	២១៧
ពោលអំពីភិក្ខុជាអសេច្ចបុគ្គល	២១៩

មាតិកា

អង្កេ

ហត្ថបទកថា	២២២
លោហិតចន្ទនកថា	២២៣
ឯកធម្មប្បតិដ្ឋតកិក្ខុនា ការិតបញ្ជីន្ទ្រិយកថា	២២៤
សហម្បត្តិព្រហ្មកថា	២២៦
ភគវតោ សូករខាតាយំ វិហារកថា	២២៧
ទិកត្ថំ ឥន្ទ្រិយប្បជនកថា	២៣២

ពោធិបក្ខិយវត្ថោ

សញ្ញាជនានំ បហានាយ ការិតន្ទ្រិយបុគ្គលកថា	២៣៤
អទានបរិញ្ញាយ ការិតន្ទ្រិយបុគ្គលកថា	២៣៥
សត្តជលសត្តានិសំសកថា	២៣៧
ចតុកត្ថំ ជមទីបរិក្ខកថា	២៣៨

ឥន្ទ្រិយសំយុត្តស្ស កត្តាទិបេយ្យលោ

បាចិនន្ទគត្តានទី វិយ និព្វានន្ទនិការិតន្ទ្រិយកិក្ខុកថា	២៤៣

សម្មប្បធានសំយុត្ត

ចតុស្សម្មប្បធានកថា	២៤៨
សីលំ និស្សាយ កិក្ខុកថា	២៥១

សង្ខេបបង្អស់ប្រាថ្នាមាតិកា

៣៨០

មាតិកា

លេខទំព័រ

ពោលអំពីស្ថាបនាដើម	២២២
ពោលអំពីកិច្ចសន្យាបង្កើត	២២៣
ពោលអំពីកិច្ចសន្យានៅក្នុងធម្មបទមួយរយឆ្នាំនៃសង្គម ៥ ឲ្យចំរើន	២២៤
ពោលអំពីសហម្សត្រិយ៍	២២៦
ពោលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាពទ្រង់គង់នៅក្នុងសូករាតត្វហា	២២៩
ពោលអំពីការកើតឡើងនៃសង្គមមានពីរលើក	២៣២

ពោធិបក្ខិយវគ្គ

ពោលអំពីបុគ្គលចំរើនសង្គម ដើម្បីលះបង់សញ្ញាជន	២៣៤
ពោលអំពីបុគ្គលចំរើនសង្គម ដើម្បីកំណត់ដឹងនូវកាលយូរ	២៣៥
ពោលអំពីផល ៧ អាសិសង្ឃ ៧	២៣៧
ពោលអំពីដើមឈើក្នុងដង្កូវម្យ៉ាង ៤ លើក	២៣៨

សង្ខេបសំយុត្ត គត្តាទិបេយ្យាល

ពោលអំពីកិច្ចចំរើនសង្គម រមែងមានទំនាបរកព្រះនិព្វានក្នុងទន្លេគង្គាមានទំនាបទៅ ខាងកើត	២៤៣

សម្មប្បធានសំយុត្ត

ពោលអំពីសម្មប្បធាន ៤	២៤៨
ពោលអំពីកិច្ចសម្របសម្រួល	២៥១

មាតិកា

អង្កេត

តំណភ្ជាប់ ២៥២

បញ្ចូលមាតិកាសរុបនៃកថា ២៥៣

តារាងសំយុង្គ

បញ្ចូលកថា ២៥៥

ឥទ្ធិបាទសំយុង្គ

ចារាងសំយុង្គ

បទដ្ឋបូជនកថា ២៥៧

កតវត្តោ ក្នុងការសាលាយំ វិហារកថា ២៧១

រមណីយវេសាលីកថា ២៧២

កតវត្តោ អាណាមន្តនកថា ២៧៤

បាបិមមារស្ស កតវន្តបស្សន្តមន្ត ២៧៥

កតវត្តោ អាយុសង្ខារោស្សជនកថា ២៨០

ចាសាទកម្មវិធី

ពោធិសត្តស្ស បរិវត្តកថា ២៨២

ឥទ្ធិបាទការវនកថា ២៨៣

កតវត្តោ មិគ្គាមាគ្គប្បាសាទេ វិហារកថា ២៨៤

សន្និក្ខេបផ្ទៃលម្អិតប្រាថ្នាមាតិកា

៣៨១

មាតិកា

លេខទំព័រ

ពេលអំពីការស្វែងរកមាន ៣ យ៉ាង	២៥២
ពេលអំពីសញ្ញាជនៈដាច់ណែកខាងលើ ៥	២៥៣

ពេលសំយុត្ត

ពេលអំពីពលៈ ៥	២៥៥

ឥទ្ធិបាទសំយុត្ត

បាវលរត្ត

ពេលអំពីឥទ្ធិបាទ ៤	២៥៨
ពេលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគតង់ក្នុងកូដាគារសាលា	២៧១
ពេលអំពីព្រង់វេសាលី គួរដាទីរីករាយ	២៧២
ពេលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាល់នឹងព្រះអានន្ត	២៧៥
ពេលអំពីមានមានចិត្តបាបច្បូលទៅរកព្រះដ៏មានព្រះភាគ	២៧៥
ពេលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគដាក់អាយុសង្ខារ	២៨០

បាសាទកម្មនរត្ត

ពេលអំពីសេចក្តីព្រះនិរ្នេនពោធិសត្វ	២៨២
ពេលអំពីការចំរើនឥទ្ធិបាទ	២៨៣
ពេលអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគតង់ក្នុងមិការមាតុប្រាសាទ	២៨៤

មាតិកា

អង្កេ

មោគ្គល្លានស្ស មិគ្គាមាតុប្បាសាទស្ស សង្ឃម្បាបនកថា . . .	២៩៥
អានន្ទស្ស យោសីតាភមេ វិហារកថា	២៩៩
ឥទ្ធិបាទភាវនាគាមិនីបជីបទកថា	៣១១
អតិលីនធន្ទកថា	៣១៣

អយោគុជ្ឈវត្តោ

រោធិសត្តស្ស បរិវិតក្កកថា	៣២៣
អានន្ទស្ស កតវន្តបសង្កមនកថា	៣២៦
តថាគតស្ស ចិត្ត កាយស្ស សមាទហនកថា	៣២៧
សត្តវេលសត្តានិសំសានំ បាតុភាវកថា	៣៣១
ឥទ្ធិវិធស្ស បច្ចនុភវនកថា	៣៣៦
មហិទ្ធិកតថាគតកថា	៣៤២

ឥទ្ធិបាទសំយុត្តស្ស គង្គាធិបេយ្យាលោ

បាចីនន្ទគង្គានទីកថា	៣៤៥

អនុរទ្ធសំយុត្ត រហោគតវត្តោ

អនុរទ្ធស្ស ជេតវនេ អាវាមេ វិហារកថា	៣៤៧
ភិក្ខុនោ បដិក្ខុលេ អាកង្ខកថា	៣៤៩

សង្ខេបបង្អស់ប្រាប់មាតិកា

៣៨២

មាតិកា

លេខទំព័រ

ពោលអំពីព្រះមោគ្គល្លានញ៉ាំងមិការមាតុប្រាសាទឲ្យកម្រើក	២៩៥
ពោលអំពីព្រះអានន្តតង់ក្នុងឃោសិតារាម	២៩៩
ពោលអំពីបដិបទាដានំណើរទៅកាន់ការបំរើឥទ្ធិពាទ	៣១១
ពោលអំពីឆន្ទៈត្រូវថយខ្លាំងពេក	៣១៣

អយោគុជ្យវត្ថុ

ពោលអំពីសេចក្តីត្រិះរិះនៃព្រះពោធិសត្វ	៣២៣
ពោលអំពីការចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគនៃព្រះអានន្ត	៣២៦
ពោលអំពីការដក់កាយក្នុងចិត្តនៃព្រះតថាគត	៣២៧
ពោលអំពីការកើតប្រាកដនៃផល ៧ ប្រការនឹងអានិសង្ស ៧ ប្រការ	៣៣១
ពោលអំពីការសម្រេចនូវឥទ្ធិវិធី	៣៣៦
ពោលអំពីព្រះតថាគតមានឫទ្ធិប្រើសយ៉ាង	៣៤២

ឥទ្ធិបាទសំយត្ត គង្គាទិបេយ្យាល

ពោលអំពីទន្លេគង្គាមានទំលាប់ទៅខាងកើត	៣៤៥

អនុវត្តសំយត្ត រហោគតវគ្គ

ពោលអំពីព្រះអនុវត្តតង់ក្នុងវត្តផេតពាន	៣៤៧
ពោលអំពីសេចក្តីប្រាថ្នានៃភិក្ខុក្នុងបដិកូលសញ្ញា	៣៤៩

មាតិកា

អង្គ

ភិក្ខុនំ ចតុស្សតិប្បដានំ អារក្សកថា ៣៥៣

មោគ្គល្លានស្ស អនុវេស្ស បច្ចនកថា ៣៥៤

ទុតិយវង្សា

សម្ពុហ្មលានំ ភិក្ខុនំ អនុវេស្សសង្គមនកថា ៣៦៧

អនេកវិហិតស្ស ឥទ្ធវិធស្ស បច្ចនកវនកថា ៣៦៨

សង្ខេបផ្ទៃក្នុងប្រាប់មាតិកា

៣៨៣

មាតិកា

លេខទំព័រ

ពេលអំពីការបោះបង់នូវសិទ្ធិប្បដ្ឋាន ៤ នៃពួកភិក្ខុ ៣៥៣

ពេលអំពីព្រះមោគ្គលាសសួរព្រះអនុរុទ្ធ ៣៥៤

ទុតិយវគ្គ

ពេលអំពីការបួលទៅរកព្រះអនុរុទ្ធនៃពួកភិក្ខុប្រើសរូប ៣៦៧

ពេលអំពីការសម្រេចនូវវិធីប្រើសប្បាយ ៣៦៨

